

Sangola Eenyakune

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

Sangola Eenyakune
Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lobala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
45dc5a8e-f513-5ba3-aad6-e48bd1d5b563

Contents

Matiye	1
Malako	51
Luka	84
Yoane	137
Bitoma	174
Baloma	223
1 Bakoliti	246
2 Bakoliti	268
Bagalatia	282
Baefese	289
Bafilipi	296
Bakolose	301
1 Batesaloniki	306
2 Batesaloniki	311
1 Timote	314
2 Timote	320
Tito	325
Filemō	328
Baebele	330
Zake	346
1 Petelo	352
2 Petelo	358
1 Yoane	362
2 Yoane	369
3 Yoane	371
Yuda	372
Iweninyama sa	
Maphōō	374

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Matiye Maphoo ma etatele

O Simo Elaa ya Matiye tomozwa ndongo iinene ya Simo Elaa bo waeyimolaka Malako.

Kasi Simo Elaa ya Matiye embi kula kyese ne na bwikye na Simo eyaaka Malako.

O Simo ya Matiye tomozwa maphoo mama:

- Matiye 1-2: Bankoko ba Yesu na ibotama se
 - Matiye 3.1-12: Mateya ma Yoane Mofatise
 - Matiye 3.13-4.11: Ibatisama na imekama sa Yesu
 - Matiye 4.12-18.35: Etoma ya Yesu o Galileya
 - Matiye 19.1-20.34: Yesu amani o Galileya akye o Yelusaleme
 - Matiye 21.1-27.66: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
 - Matiye 28.1-20: Iakwa sa Yesu na iwenene se na baekosi
- Simo Elaa ya Matiye, kyeweninya obokye Yesu ali Mokonzi ooyelese bato bese bokonzi pha Nwaphongo. Ambi kula baa na Moteye oobaphe mateya masengyesi na bese pho babee manzoka oka bato baso.

*Bankoko ba Yesu
(Luka 3.23-38)*

¹ Kyeka mankombo ma bankoko ba Yesu-Klisto: Yesu ali nkoko wa Davidi, na nkoko wa Abalayama.

²⁻¹¹ Abalayama aboti Izake, Izake aboti Yakobo, Yakobo aboti Yuda na banaa nyango, Yuda aboti Pelesi na Zala nyango wa bese Tamala, Pelesi aboti Esilone, Esilone aboti Lama, Lama aboti Aminadaba, Aminadaba aboti Nasone,

Nasone aboti Salamani, Salamani aboti Boaze (nyango yabaka Laaba), Boaze aboti Obede (nyango yabaka Luta), Obede aboti Yese, Yese aboti mokonzi Davidi, Davidi aboti Salomo (nyango yabaka njwasi owa zalaka phanza na Uliya), Salomo aboti Loboama, Loboama aboti Abiya, Abiya aboti Asa, Asa aboti Yozafa, Yozafa aboti Yolama, Yolama aboti Azaliya, Azaliya aboti Yotama, Yotama aboti Akaza, Akaza aboti Ezekiya, Ezekiya aboti Manase, Manase aboti Amona, Amona aboti Yosiya, Yosiya aboti Yoyakime na banaa nyango imbele saakye bese na bato ba Isalaye o boombo pha Babilone.

¹²⁻¹⁶ O sima ya bokyeke na bato ba Isalaye o boombo o Babilone, Yoyakime aboti Salitiyele, Salitiyele aboti Zolobabele, Zolobabele aboti Abiudi, Abiudi aboti Eliyakime, Eliyakime aboti Azolo, Azolo aboti Sadoke, Sadoke aboti Akimi, Akimi aboti Eliudi, Eliudi aboti Eleyaza, Eleyaza aboti Matane, Matane aboti Yakobo, Yakobo aboti Zozefu, Zozefu moloo wa Maliya nyango wa Yesu, okobangye bese Masiya.

¹⁷ Tata oka Abalayama noko oka Davidi wali ba yoo iko mbuka bane. Uta oka Davidi noko wakyende bese na bato ba Isalaye o boombo o Babilone, walekana ba yoo iko mbuka bane. Na o itata imbele sasina tee noko o ibotama sa Masiya, walekana ba yoo iko mbuka bane me.

*Ibotama sa Yesu
(Luka 2.1-7)*

¹⁸ Ibotama sa Yesu Masiya sabaka bobo: Nyango Maliya abaka njwanjwasi owa lukaka Zozefu ilonga, kasi waaba bée naino sa bobutwakye o ingambi sonoso, Maliya aesi ya ekama na nwiya njwa Bolobo Bosanto. ¹⁹ Moloo nye Zozefu abaka moto wa bosembo, taikaka zinga imosambola o miyo ma bato, amba ya kana imolee obokye bato saeba. ²⁰ Wa baka yo kaumunya babona, anzelu monomo wa Nkolo amba motokolele o ndoto, amba ya wo ne obokye: «Zozefu, nkoko wa Davidi, saila ilonga Maliya, pho ibu siili ne, siuti na mwiya njwa Bolobo. ²¹ Amobota njwana wa lele, waa molaa nkombo Yesu. Eli yo moto owa mobikya bato bée na masumu ma be.»

²² Maphoo maso maamana makyelama pho ya ikokya yaawo Nkolo na munoko njwa moimosi we obokye: ²³ «Ngondo monomo amoekama, amobota njwana wa lele, baamolaa nkombo Emanuel.» Nkombo me kyelukye iwo obokye: «Jwaphongo ali na banga elele yonyo.»

²⁴ Waa umwa Zozefu, ambakyela nde bo wamowolekye anzelu wa Nkolo, nono wa longa yo Maliya. ²⁵ Kasi taika angana ne nono waabota yo njwana we, emba Zozefu amba laa njwana me nkombo ya Yesu.

2

Bato ba malondo baesi ya kyeka Yesu

¹ Yesu abotamaka o Beteleme ya Yuda, imbele saa baka Elode mokonzi. Nkolo me, banganga baakyekye banyaseesi, bautaka biitokolo munyela. Bamba ya koma o Yelusaleme. ² Bamba

ya tuna bee kye: «Jwana outi bee ibota, mokonzi njwa bayuda, ali bi? Toweneki nyaseesi we atokosi biye munyela, emba toesi ya mokumbela.»

³ Waa oka mokonzi Elode simo mene, ndondo yamba baa ne, na bato baso ba Yelusaleme. ⁴ Amba ya banga bakanzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, amba ya batuna elele'ye esengyesi Masiya ibotama. ⁵ Bamba mobuyisa bee kye: «O Beteleme ya Yuda. Pho moimosi wa Nwaphongo akoma bobo:

⁶ «Ka we, Beteleme, mokyisi njwa Yuda, toli njwana mokyisi pha o nkyisi ya Yuda.

Pho mokonzi munene owa mokanba bato banga Isalayela,

amouta oka ya we.»

⁷ Emba Elode amba ya banga bato ba malondo miifombo pho bamoimole imbele sa tokokolo nyaseesi me.

⁸ Sima amba ya batoma o Beteleme, amba ya wo na bee obokye: «Kyende okye mituna na moo na moo pho ya njwana, bo omoweni, oya nzimola pho na nga na kye mokumbela.» ⁹ Waa oka bee munoko njwa mokonzi, bamba ya kyende. Bamba ya wene nyaseesi owa wenekye bee phanza o mbale ekyetokolo munyela, kakyé o boo pha be. Waakoma nyaseesi me o ikolo sa ele eeli njwana, nyaseesi me amba kye teme. ¹⁰ Bamba tonda na nkya waa wene bee nyaseesi me atemi. ¹¹ Baesi ya nyolo o ingambi, baweni njwana na nyango Maliya. Bamba kusama pho ya imokumbela, bamba ya ingola bayombo ba be, bamba mophe makafo mama: Wolo,

* 2:11 2.11 Mauta me mali ndokolo ngola ekyeinye bee bolekyele.

mpaka na mauta ma mile.*
 12 Sima Nwaphongo amba ya bawole o ndoto obokye bée sakula butwa yaaka Elode. Emba bamba ya butwa o mokyisi nwa bée mi nzela esuu.

Zozefu, Maliya, na nwana Yesu baloti o Ezipito

13 Waabutwa baa malondo, o sima, anzelu wa Nkolo monomo amba yeleda Zozefu o ndoto, amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa nwana na nyango, lota o Ezipito, ikala omo nono waamowo nga na we obokye oya butwa. Pho Elode amoluka nwana pho ya imoboma.» 14 Nde na muna mokolo, Zozefu aesi ya teme, akpe nwana na nyango, amba yakye mibomba o Ezipito. 15 Abaka omo nono waawa Elode. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko Nwaphongo o munoko nwa moimosi we obokye: «Nabangyi nwana wa nga obokye amane o Ezipito.»

Elode abomi bana baakyiky

16 Waawene Elode obokye baamalondo bamokose, aokaka yoo ekusi. Amba ya toma batuluku o Beteleme na o nkyisi yaa mambale, babome bana ba bampele baso baali sakokya mbula ibale. Amekaka babona pho atangaka nkolo yaalekanaka tata waawenekye baamalondo nyaseesi. 17 Maphoo maso mamana makyelama bo wawoko moimosi Yilimiya obokye: 18 «Baokyi ilela siute o Lama, malelo na imiima sa ngongo. Eli Layele kalele bana be, taazingye obokye bamobondo pho bana bée bawe.»

Zozefu, Maliya na nwana Yesu bamani o Ezipito

19 O sima ya iwaa sa Elode, anzelu wa Nkolo amba yeleda Zozefu o ndoto o Ezipito. 20 Amba

ya wo ne yokye: «Teme, kpa nwana na nyango, butwa o Isalayele, pho baalukaka iboma nwana bawe.»

21 Zozefu amba ya teme, aesi ya kpa nwana na nyango, amba ya butwa o Isalayele. 22 Kasi waaoka Zozefu obokye Arkelaus abuto mokonzi nwa Yuda o elele ya ango Elode, amba lota ibutwa omo. Nwaphongo amba kula moteya o ndoto ndengye ekokyi yo ikyela, amba ya kyende o mokyisi nwa Galileya. 23 Amba ya kye zala o Nazalete. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko baimosi ba Nwaphongo obokye: «Baamobanga moto wa Nazalete.»

3

Mateya ma Yoane Mobatise (Malako 1.1-8; Luka 3.1-18; Yoane 1.19-28)

1 Sima ya mambula, Yoane Mobatise akyekye o bokye pha Yuda, akyekye miteya bobo: 2 «Bongola mandondo, pho bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.» 3 Yoane, eli yo moto owa woko moimosi Isaya pho ye obokye:

«Moto monomo kaanwane onte ya bokye yokye: Nkolo kalukye iyaa: Omobongyisa nzela, tutola banaa manzela maakyiky yoo!»

4 Yoane abaka kalate etobu eya kyela bée na nkungye ya nyama na nkombo shamo, na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi, abaka kaze nde ntete na maboo. 5 Bato ba Yelusaleme na bato baso ba Yuda na baa mokyisi mooli phenephe na ebale ya Yaladene, babaka bakye oka ye. 6 Baimolaka masumu ma bée o boo pha bato baso, Yoane abaka kafafatisa o ebale ya

Yaladene. ⁷ Waawene Yoane obokye 'Bafalisayi na Basadukayi baikye baye oka ye pho ababatisa, amba tata ibawole bobo: «Bee ibota sa nzoo, oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekye ye nza? ⁸ Weninya na bikyela obokye obongosi motema. ⁹ Le imiwole obokye: «Ekpele yonyo ete lokyele, pho Abalayama ali nkoko wa banga.» Pho naewole ngakye, Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ¹⁰ Bambo bongye ikoko pho ya ikpete nkanga ya nzete; jwete munsu mote mobote mbuma ndaa, baamokpete, bamba movaka o nweya. ¹¹ Nga, naebatisa na maa pho ya iweninya obokye obongosi motema, ka ookoye o sima ya nga, amoebatisa na Bolobo Bosanto na na njwenya. Yo andekyi na mwiya, sikyilongobana na pho ya imumanya bikoto. ¹² Aphisi enyengyele o mafoko pho ya ikabola mbuma na nkata. Amobomba mbuma o bompemde, kasi amotumba nkata o njwenya moote moozime.»

*Ibatisama sa Yesu
(Malako 1.9-11; Luka 3.21-22)*

¹³ Mokolo monomo Yesu auctaka o Galileya aesi o Yaladene, amba ya koma ooli Yoane pho abatisame. ¹⁴ Kasi Yoane amba le, yokye: «Eli nde we moto okokakyi imbatisa, emba kombe kula yaa oka nga ndengye'ye?» ¹⁵ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Anola obokye wataa baa babona pho ya unwanwa eye. Pho tosengyesi ikokya maphoo maso mazingaka Nwaphongo.» Emba Yoane amba ya anola. ¹⁶ Waunva Yesu izwa batisimo, amba afwa o maa. Nde mina wamo, ikolo samba ingwa, amba wene Bolobo pha Nwaphongo boute ndokolo inkoto-njwenya siesi yauta mi yo. ¹⁷ Nwesi monomo njwamba uta

o ikolo mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga wa lozingo; nasepesi ne na boikye.»

4

*Zabulu amekyi Yesu
(Malako 1.12-13; Luka 4.1-13)*

¹ Bobele Bolobo amba ya kamba Yesu o bokye pho Zabulu amumekye. ² Omoo, Yesu akyelalaka nkolo mako mane mobimba sazaa, emba Yesu amba ya oka nzala. ³ Zabulu amba ya wali yo, amba ya wo ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wo na mabanga mama ma butwe mapa.» ⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Moto eta bikye nde na mapa, kasi na maphoo maso maa wo Nwaphongo.»» ⁵ Emba Zabulu amba kye ne nono o Yelusaleme, mokyisi mosantu, akye moteye o songye ya Tempelo, ⁶ amba ya wo ne yokye: «Bo oli njwana wa Nwaphongo, omikumbya o se; pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Nwaphongo amoetomela banze be, ba moetamba pho ekolo ya we yango sazuma mi ibanga.»» ⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Sameka Nwaphongo Nkolo ya we.»» ⁸ Zabulu amba kula kyende ne o ikolo sa ngomba aanda, amba moteya makonzi maso maa se na ngambo ya mango. ⁹ Amba ya wo ne yokye: «Namoephe iso miina bo onkusamesi pho ya inkumisa.» ¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Molemba, mana wawa! Pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Wamokumisa nde Nwaphongo Nkolo ya we, wamba na kyelela nde yo, mote mosuu phe.»» ¹¹ Bobele Zabulu amba ya mana wali Yesu. Emba

banze bamba yaa waali Yesu, bamba tata imokyelela.

Yesu atati etoma ye o Galileya (Malako 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Waa oka Yesu obokye baakye Yoane o boloko, amba kye o Galileya. ¹³ Amani o Nazarete, kasi amba kye zala o Kapalanauma, mokyisi mooli o mokukulu nwa ebale ya Galileya, o manyete ma Zabuloni na Nefetali. ¹⁴ Wakyelama babona pho ya ikokya maphoo maawoko moimosi Isaya obokye:

¹⁵ «Manyete ma Zabuloni na ma Nefetali, mopha nwa ebale eenene, o mbale eyoko ya Yaladene. Galileya mokyisi nwa bato bate bali Bayuda!

¹⁶ Be, bato baabakyi o enzombi baweni munyele njwaa phele!

Baabakyi o enzombi ya mokyisi nwa bawe, munyele mobatokolesi!»

¹⁷ Uta imbele me, Yesu abuto iteya bobo: «Bongola motema, pho bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe!»

Yesu abangyi baekosi bane (Malako 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ Yesu abaka kakyete mitambula o mokukulu nwa ebale ya Galileya, amba ya wene baosi ba swe babale, bola na mosii, Simo okobangye bée Petelo, na Andele njwana wa nyango, babaka bavakye bondendi. ¹⁹ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Imbengye! Namobuya balukyi ba bato.» ²⁰ Mbala yonyo, baikyi mandendi ma be, babengyi Yesu.

²¹ Waamana Yesu wamo, akuli wene bato babale, bola na mosii, Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka o vato na ango wa bée Zebede babongya mandendi. Yesu amba ya babanga. ²² Mbala

yonyo, baikyi ika vato na ango wa be, babengyi Yesu.

Yesu kateya, kambe na bikya bato

²³ Yesu atambulaka o Galileya mobimba; kakyete miteya o mangambi ma makyita, kakyete miimola Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo na ikyemibikya bato na malosi ma bée maso, na bileme ba bée biso. ²⁴ Ngambo ye ya tambulaka o manyete ma Siri mobimba, bamba moyelela na bato baso baabaka na malosi ndengye na ndengye na baabaka na matungyisi ndengye na ndengye; na baabaka na malobo mabe na baamaphukuluku ná bituku. Yesu amba ya babikya. ²⁵ Bato baikye bamobengaka; bautaka o Galileya, o Dekapolis, o Yelusaleme, o Yuda na o mokyisi mooli o mopha moyoko nwa Yaladene.

5

Yesu kateya o ikolo sa ngomba

¹ Waawene Yesu bato baikye wamo, aesi ya baa o ikolo sa ngomba, akye zala. Baekosi bée bamba ya susinya phenephe ne, ² amba tata ibateya bobo:

Yaakolo nkyisa (Luka 6.20-23)

³ «Nkyisa ili na baamiebe obokye bali bakayee o mandondo, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be!

⁴ Nkyisa ili na baalele, pho Nwaphongo aababondo.

⁵ Nkyisa ili na baate bali na toko, bée hamozwa mokyisi nwa lakyela Nwaphongo bato.

⁶ Nkyisa ili na baali na phowa ya ikyela bolaa, pho Nwaphongo amokokya phowa ya be.

⁷ Nkyisa ili na baaokye bato ngongo,

pho Nwaphongo abaoka na bée ngongo.

⁸ Nkyisa ili na baali na mandondo maakunywa,

pho bamowene Nwaphongo.

⁹ Nkyisa ili na baakyemiambya bose,

pho Nwaphongo aababanga bana bé.

¹⁰ Nkyisa ili na baanyokomo pho bakyele bolaa,

pho bokonzi pha ikolo boli pho ya bé.

¹¹ Nkyisa ili na bée bo bato baetole,

baenyokolo bambe na ewole mapho maso maabe pho bée konzantole.

¹² Kumba, ba na nkyisa,

pho mbano enene kyeziya o ikolo.

Pho banyokoloko baimosi ba Nwaphongo

baabaka phanza nde bomo.»

Mokpa na Tala

(Malako 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Bée oli mokpa njwa mokyisi. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Temokuli ba na tina, baamovaka o nze, bato baamokyita. ¹⁴ Bée oli saa ya mokyisi, mokyisi njwaatongama o ikolo sa ngomba temokokyi ibombama. ¹⁵ Tebaalosa tala pho ya iekukya na katini, kasi baeteye o ikolo sa mesa pho eweninya bato baso baali o ingambi.

¹⁶ Yango mena, osengyesi ilola o boo pha bato ndokolo tala pho bawene bolaa bookyele bée, emba baambe kumbela Ango wa bée ooli o ikolo.»

Mateya pho ya mibeko

¹⁷ «Saumunya obokye nga naya pho ya imanya mobeko njwa Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo. Siika yaa pho ya imanya kasi pho ya ikokya.

¹⁸ Eli phele, na wo na bée, tee nono wamumana ikolo na

muse, ete bamanya lowo lonolo o mibeko, ebe na njwana itanga o mookyiky owakoma bée omoo ete baamumanya. ¹⁹ Yango mena, na nza na nza okomanya nono njwana mobeko o mokyiky, kambe nateya bato basuu bakyele bomo, amoba moto wa mbomela o bokonzi pha ikolo. Ka iyo nzaa ookokumole mibeko kambe na teya bato basuu obokye bakyele bomo, amoba moto wa boo o bokonzi pha ikolo. ²⁰ Na wo na bée, luka ikumola Nwaphongo ileka bookomokumole bateye ba mibeko na Bafalisayi, bo phe, otoonyolo o bokonzi pha ikolo.»

Mateya pho ya yoo

²¹ «Waunva oka ewole ya bankoko kyewo bofo: “Sa boma moto; moto oobomi moto, bateni ba malombe baamosambisa.”

²² Kasi nga na wo na bée bofo: Moto munso ookyesi nwebi yo, bateni ba malombe baamosambisa. Ka ootosi nwebi obokye: “Ebusisi!” ikyita siinene sa banganga ba Nwaphongo saamosambisa. Owa mowoo na nwebi ne yokye: “Alemana!” ebongyi obokye bamovakye o njwenya njwa lifelo. ²³ Bokokye o mesa ma Nwaphongo pho ya ikye mophe ibonza, bo omo okye umunya obokye oli na lowoo na nwebi na we, ²⁴ langya ibonza sa we imbale ya mesa ma mabonza, kyende naino okye bongye na nwebi na we, emba ombe ya ambya ibonza sa we oka Nwaphongo. ²⁵ Bo moto aephundi, bo bée ne kombe kyende oka ba zuzi, bongya ne wataaba bée o nzela. Bo phe, moto me amoeyambya oka ba zuzi, bamoetoma oka batuluku pho baenyosa o boloko. ²⁶ Nde phele na wo na we: Otootokolo o boloko tee nono waamophuta we mbongo ya we eso.»

Mateya pho ya baphemba

²⁷ «Waunva oka bawo bobo: “Sakyela phemba na nwanwasi wa moto.” ²⁸ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Moto munso ookyekyi nwanwasi wa nwebi pho ya imooka phowa, ambokyela ne phemba o ndondo ye. ²⁹ Bo ziyo sa we saa boloo si etome o ikyela bobo, osiphengolo, osivakye itakye. Elekyi bolaa pho ya we ibungya enango yonoyo ya nzoto ya we na obokye baevakye muwosi o lifelo. ³⁰ Bo eboko ya we eya boloo kyeetome o ikyela bobo, oetene, oevakye itakye. Elekyi bolaa pho ya we ibungya enango yonoyo ya nzoto ya we na obokye okye muwosi o lifelo.»

Mateya pho ya iboma bolonga

(Matiye 19.9; Malako 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «Bakulaka wo bobo: “Bo lele ale nwasu we, asengyesi obokye amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.” ³² Kasi nga nawo na b̄e bobo: Moto munso ookole nwasu we, boteebe pho ya mibeko misuu miikatele bolonga me obokye bowe phe, mena atomise nwanwasi me ikyela baphemba. Ka moto owamolonga nwanwasi wa ndenge mena, akyesi phemba.»

Mateya pho ya ikata seleka

³³ «Wakulaka oka obokye bawoko na bankoko ba banga bobo: “Sakata seleka ya bole. Kasi kyela mapho maso malakyi we bookatakyi we seleka o boo pha Nkolo.” ³⁴ Kasi nga nawo na b̄e bobo: Sakata seleka nono nwanwa bokyii bobo. Ebe na nkombo ya ikolo, pho ikolo eli eziye ya Nwaphongo. ³⁵ Naa na nkombo ya munse, pho muse eli elele ekye teye yo makolo me, naa na nkombo ya Yelusaleme, pho Yelusaleme eli mokyisi nwa Mokonzi munene. ³⁶ Sakata seleka

na moto nwa we, pho tokokyi ibuya suwe ya we ntane naa nsindo. ³⁷ Bo ee, wo obokye: “Ee”. Bo phe, wo obokye: “Phe”. Mapho maso mabakya b̄e o maamana maute na Molemba.»

Mateya pho ya ibuya bobo

(Luka 6.29-30)

³⁸ «Waoka bawoko bobo: “Ziyo pho ya ziyo; zino pho ya zino.” ³⁹ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Bo moto akyesi bobo, samobuyisa bobo. Bo moto aewandi engyete o itama sa boloo, kula mophe saa bowee. ⁴⁰ Bo moto kalukye iyekamba o baloo pho ya iyebololo simisi, omolele na muna munkoto. ⁴¹ Bo moto aeyongyi na bokusi ikye moika o ebonga, kula lekana ne itakye na ebonga. ⁴² Bo moto aeyongyi ekpele, omophe; bo azingyi ibeka na we, omobekya.»

Izinga banguna

(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Waoka bawoko bobo: “Zinga nwebi na we, ina munguna nwa we.” ⁴⁴ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Zinga banguna ba b̄e, b̄endele pho ya bato baenyokolo. ⁴⁵ Emba waamba baa bakolo bana ba Ango wa b̄e Ooli o ikolo. Pho katokolo moo nwe na pho ya bato baabe na pho ya bato baala. Kanoya mbula pho ya bato bakyele bolaa na pho ya bato bakyele bobo. ⁴⁶ Bo kozingye nde bato baezingye, mbano ye eyamozwa b̄e oka Nwaphongo? Na baphutise ba mputi bakyele bomo! ⁴⁷ Bo kobeya nde bana nyango na b̄e, mena o kyesi lowo lolekyi? Phe! Na bato bate baebe Nwaphongo bakyele nde bomo! ⁴⁸ B̄e ba bato baala boli Ango wa b̄e owa ikolo molaa.»

6

Mateya pho ya isunga babola

1 «Kyeba na ndengye ekyekyelele h̄e Nwaphongo. Samokyelela o miyo ma bato obokye baewenekye. Bo phe, otozwe mbano oka Ango wa h̄e oli o ikolo. 2 Waa kabele we mobola ekpele, sakyela obokye bato baewene bokyele hanyamafole o mangambi ma makyita na o nsongo pho bato babakumisa. Nde phele, nawo na h̄e ngakye: Baambozwa mbano ya h̄e. 3 Kasi bo ehoko ya we eya boloo kyekabele mobola, kyela obokye ehoko ya we eya bowee saeba. 4 Pho ikabo sa we sibee miibombo; emba Jngo okowene mapho ma bombama amoeyuma.»

Mateya pho ya ibondela
(Luka 11.2-4)

5 «Bo kobondela, sa baa ya bato ba boole; bazingye ikyemiteme o mangambi ma makyita na o nsongo pho ya ibondela pho bato baso babawene. Nde phele, nawo na h̄e; baambozwa mbano ya h̄e. 6 Kasi iwe, bokolukye ibondela, nyolo o kolale we, zifa ekomba, bondela Jngo oli o elele me eya ibombo, yo okowene iso ikyikyele we miibombo amoephe mbano. 7 Wa bondela h̄e Nwaphongo, sa wo mapho maikye ndokolo bato bate baebe Nwaphongo; baumunya obokye Nwaphongo aabaoka nde bo bawo na boikye. 8 Sakyela ya h̄e, pho Nwaphongo, ango wa h̄e, kaebe iwaa iisengyesi na h̄e, h̄e naino sataa iyonga.

9 Kyeka bosengyesi h̄e ibondela: «Ango wa banga ooli o ikolo, nkombo ya we ebe esantu.

10 Bokonzi pha we boyee; mokano nwa we mokyelame wawa o se ndokolo bokokyelame wango o ikolo.

11 Olophe lolo ntoma iikokyi.

12 Ololimbisa bobe bookyesi banga nde bokolimbisa banga bebi bobe bolokyesi h̄e.

13 Salokamba o bimekyi; kasi olobikya o nsee ya Molemba. [Pho bokonzi, mwiya na nkyemo ili ya we bobele na bobele. Ame.]»

14 «Pho, bokolimbisa bebi bobe boekyesi h̄e, Ango wa h̄e ooli o ikolo amoelimbisa me. 15 Kasi bo ole ilimbisa bebi bobe boekyesi h̄e, Ango wa h̄e etaelimbisa bobe bookyesi h̄e me.»

Mateya pho ya imiima ntoma

16 «Waamiime h̄e ntoma, samikyela ngongo bokokyela hanyamafole, bakangye maboo ma h̄e pho bato baso bawene obokye bamiimi ntoma. Nde phele, na wo na h̄e, baambozwa mbano ya h̄e. 17 Kasi we, bo omiimi ntoma, kunyola boo pha we, bongya suwe na bolaa. 18 Pho bato saeba obokye omiimi ntoma; moto owaaloeba nde Jngo ooli o elele ya ibombo. Emba Jngo ookowene mapho maali o mabombo, amoephe mbano.»

Ibomba ezwele o ikolo
(Luka 12.33-34)

19 «Sa bomba ezwele o mokyisi mumu. O mokyisi mumu, munse na mabembe bamoeyoto, baibi bamobuka maphungola pho ya ieyiba. 20 Kasi bomba ezwele nde o ikolo oka Nwaphongo. Pho omo tewali munse, mabembe ma iyoto mbolo temali, na baibi baibuka mangambi tebali. 21 Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we elangyi nde omo.»

Tala ya nzoto
(Luka 11.34-36)

22 «Miyo mali tala ya nzoto; bo miyo ma we mali na bolaa, nzoto mobimba ya mowene saa, 23 Kasi bo miyo ma we mali na bolosi, nzoto ya we mobimba yamofaa o

enzombi, otoowene ekpele. Nde bomo, bo tala eeli o ndondo ya we ebuto enzombi, enzombi me yamoba ekusi koleka.»

Nwaphongo naa baphalanga
(Luka 16.13)

²⁴ «Moto monomo takokyi ibaa moombo wa bankolo babale; naa amoina monomo, amba zinga oomoyoko, naa amotosa monomo amba tiyola oomoyoko. Tokokyi ibaa na mbala yonyo moombo wa Nwaphongo na moombo wa baphalanga.»

Samitungyisa pho ya maphoo masengyesi na bée
(Luka 12.22-31)

²⁵ «Yango mena na wo na bée ngakye: Samitungyisa pho ya iza na inywaa iisengyesi na bée pho ya ibika, naa pho ya bitobu biisengyesi na bée pho ya nzoto. Bomoo teboolekye ntoma? Nzoto te iilekye bitobu? ²⁶ Kyeka manyosi, tebaaphikye, tebaanoko mbuma pho ya ibomba o mampende kasi Ango wa bée ooli o ikolo kabazeya. Emba bée toolekye manyosi? ²⁷ Na bo omitungyise ndengye'ye, nzaa onte ya bée akokyi ibakya noko mokolo monomo o bomoo phe? ²⁸ Ka pho ya'ye komitungyisa pho ya bitobu? Kyeka ndengye ekyetokolo ba phulele o manzabi; bée tebaakyele na etoma, tebaabambe na bitobu. ²⁹ Kasi na wo na bée, ebe na Salomo, na ezwele ye eso, taikaka lata na bitobu biila koleka phulele noko yonyo. ³⁰ Taaumunya nkata iili lolo o inzabi, yana bakokyi iitumba o nwenya. Emba bo Nwaphongo ailasee babona, takokyi ilasa na bée? Pho ya'ye ianola sa bée sili sikyiky? ³¹ Sa mitungyisaka na iwo obokye: «Tomoza iye? Tomunywa iye? Tomolata iye?» ³² Kyemitungyisa na iluka iso miina nde bato

baate baebe Nwaphongo. Kasi Ango wa bée oli o ikolo kaebe obokye osengyesi na yango. ³³ Taaluka phanza Bokonzi pha Nwaphongo na ikyela maphoo maazingye yo. Emba amba ephe iso iyoko iisengyesi na bée. ³⁴ Sa mitungyisa pho ya yana, yana yango mampeza yaamitungyisa na maphoo ma yango. Mokolo na mokolo moli na nkaka iikokyi na nwanango.»

7

Satenela nwebi bolombe
(Luka 6.37-38, 41-42)

¹ «Satena bolombe mi mobesi nwa moto, pho Nwaphongo nde aetenesi bolombe mi mobesi nwa bée. ² Pho Nwaphongo amoekyeka bookokyekye bée bebi, amoekyela bofe naa bolaa nde bookokyele bée bebi. ³ Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we kasi toowene ibaya siili o ziyo sa we? ⁴ Kowo na nwebi na we obokye: «Le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we.» Okokyi iwo babona ndengye'ye pho o ziyo sa we ibaya sili, kasi kosiwene nde pha. ⁵ Nyaboole, taamanya phanza ibaya siili o ziyo sa we, waamba wene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we. ⁶ Sape manva mbolo iisantu, pho makokyi iyekpana ietwa; savaka bayaka ba motuya o boo pha mangulu, pho nde babakyiti.»

Ionga, iluka na ikomola mozibo
(Luka 11.9-13)

⁷ «Onga bamophe, luka wamozwa, komola mozibo bamoezibola. ⁸ Pho moto munso okoongye bamophe, ookolukye kazwe na ookokomole mozibo bamozibole. ⁹ Nzaa onte ya bée ookokyi iphe nwana we ibanga bo amoongyi ipa? ¹⁰ Naa nzoo bo amoongyi swe? ¹¹ Bo bée

bato baƙe koeƙe iphe bana ba b̄e mbolo iindaa, emba na Ango wa b̄e oli o ikolo takokyi iephe mbolo iilekyi bolaa boomongyi yango? ¹² Iso ikyizingye b̄e obokye baekyelele yango, na b̄e oikyelele bebi, kyeka iikyiloteya mibeko ma Mose na nkanda ya baimosi.»

Mozibo mookyiky
(Luka 13.23-24)

¹³ «Nyolo o mozibo mookyiky! Pho mozibo nwa inyolo o mokyisi nwa hawee moli munene na nzela ekyekyende om̄ teeli na nkamba. Yango mena bato baikye baebengye. ¹⁴ Kasi mozibo nwa inyolo o mokyisi nwa bato bali na bom̄, moli mokyiky, na nzela ekyekyende om̄ eli na mpika. Yango mena bato baezwe tebali baikye.»

Baimosi ba b̄e
(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Nde kokyebe na baimosi ba b̄e! Baye oka b̄e balati lopho la mpate nzuka o motema nde manḡ. ¹⁶ Waabaeba na mobesi nwa b̄e. Tebaimbe mbuma ya vinyo mi nkaa naa mbuma ya fige mi nwete nwa milo. ¹⁷ Nwete molaa mobote mbuma ndaa, nwete moobe mobote mbuma mbe. ¹⁸ Nwete moola temokokyi ibota mbuma iimbe naa nwete moobe temokokyi ibota mbuma iindaa. ¹⁹ Nwete munso moote mobote mbuma ndaa, baamokpete, baamovaka o nwenya. ²⁰ Yango mena, wamoeba baimosi ba b̄e na mobesi nwa b̄e.»

Biw̄e na Bikyela
(Luka 13.25-27)

²¹ «Teli baawo na nga obokye: “Nkolo, Nkolo”, baamunyolo o Bokonzi pha ikolo, kasi nde baakyelele maph̄ maazingye Tata oli o ikolo. ²² Mokolo nwa moya sambisa nga mokyisi, bato baikye

ba mowo na nga bekye: “Nkolo, Nkolo, tobaka baimosi na nkombo ya w̄. Totokoloko malobo mabe na nkombo ya w̄; tokyelaka bilekyesako biikye na nkombo ya w̄.” ²³ Kasi nga namba wo na b̄e ngakye: “Sieyefe, mana o boo pha nga b̄e bato baƙe!”»

Mangambi mabale
(Luka 6.47-49)

²⁴ «Yango mena, moto munso ookyi mateya ma nga ambi na matosa, ali ndokolo moto wa malondo ootongyi ingambi se o ikolo sa mabanga. ²⁵ Mbula eno, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye ingambi, tesiiky uuwa pho basitonga o ikolo sa mabanga. ²⁶ Kasi moto munso okookye mateya ma nga taambe na matosa, ali ndokolo ebubusi ootongyi ingambi se o ikolo sa musengye. ²⁷ Mbula eno, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye sina ingambi, siuwo siso siso.»

Bokonzi pha Yesu
(Malako 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waunva Yesu mateya mana, bato baso bakamwaka na moteyesi nwe. ²⁹ Pho taikaka baa kateya ya bateye ba mibeko, kasi kateya na bokonzi bos̄.

8

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

(Malako 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Waaba Yesu kaute o ngomba, bato baikye baamba ya mabanga.

² Emba moto monomo oli na bolosi pha maba amba ya waali yo, aesi ya kusama o boo phe, amba wo ne yokye: «Nkolo, bo ozingyi okokyi iimbikya.»

³ Yesu amba ya elola eboko, amokumi, amba ya wo yokye: «Nazingyi, bika!» Nde mina wamo, maba me mamani. ⁴ Yesu amba ya wo ne yokye: «Oka na bolaa! Saika loimola moto, kasi

kyende kyemiteya oka nganga ya Nwaphongo, oambya na ikabo bo wa wa Mose; pho ya iweninya oka bato baso obokye obikyi phele.»

Yesu abikye mosali njwa mokonzi njwa batuluku

(Luka 7.1-10; Yoane 4.43-54)

⁵ Waaba Yesu kanyolo o Kapalanauma, mokonzi njwa batuluku ba Loma amba yaa ooli yo, amba ya nyingonela ne bobo: ⁶ «Nkolo, moto wa etoma wa nga alangyi o ingambi, taakokye ikula tambula, ali na bolosi boikye.» ⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Nakyende, namokye mobikya.» ⁸ Mokonzi njwa batuluku amba mobuyisa yokye: «Nkolo, nga nali nza obokye onyolo o ingambi sa nga? Kasi wo nde lowo lonolo, moto wa etoma wa nga amobika. ⁹ Pho nga natosa bakonzi ba nga; nali na na batuluku baantosa. Bo na wo na monomo ngakye: «Kyende!» kakyende, bo na wo na oomoyoko ngakye: «Yaka!» kaye, na bo natomi moto wa etoma wa nga obokye: «Kyela bobo», kakyele.» ¹⁰ Waaoka Yesu baabona, ambakamwa amba ya wo na bato baabaka bamobengye yokye: «Nde phele na wo na be, naino siweni moto wa ianola ndengye eye onte ya bato ba Isalayele. ¹¹ Na wo na be ngakye: Bato baikye bamouta biitokolo munyele na biikye waa munyele, bamoyanyolo o bokonzi pha ikolo, bamozaa o eseleko elele yonyo na Abalayama, na Izake na na Yakobo. ¹² Kasi bato baabakyi bato ba Bokonzi pha ikolo, baabavaka o ifanda, o enzombi, omo bamobutwa ilela na itwa mino.» ¹³ Emba Yesu amba ya wo na mokonzi njwa batuluku yokye: «Butwa oka ya we, pho ya ianola sa we, Nwaphongo aephe iso imoongyi we.» Nde o sina

imbele me, moto wa etoma wa mokonzi njwa batuluku abikaka.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

(Malako 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ Yesu amba ya kyende o ingambi sa Petelo. Aesi ya kye zwa nyango wa njwasi wa Petelo alangyi ali na mowewe. ¹⁵ Amba mokuma na eboko, mowewe moesi ya mana, amba ya injwa abuto imokyelela. ¹⁶ Waakoma nkankolo, bamba yelela Yesu bato baikye baa malobo mabe. Yesu amba phaphala na mango, amba mitokolo, amba na bikya bato baso baabaka na malosi. ¹⁷ Akyelaka maphoo maso babona pho ya ikokya maloba ma moimosi Isaya waa wo yo obokye: «Akpe bileme ba banga, anyanye na malosi ma banga.»*

Baazingye ibenga Yesu

(Luka 9.57-62)

¹⁸ Waawene Yesu bato baikye bamolungye, amba ya wo na baekosi bee yokye toakale o ngambo eyoko ya ebale. ¹⁹ Nde o sina imbele me, moteye monomo wa mibeko amba yaa oli Yesu amba ya wo ne yokye: «Moteye, namoebenga mboka eso eya mokyende we.» ²⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi mali na moobo, kasi nga Nwana wa Moto sili na elele ya imilangya.» ²¹ Monomo na baekosi bee amba ya wo ne yokye: «Nkolo, inde naingyele taakye kunda tata.» ²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Imbengye, le bawee na bawee bakundane.»

Yesu azibise Ewele na kanda

(Malako 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ Bobele Yesu amba ya kpela o vato na baekosi bee baamba yakye ne molongo. ²⁴ Mbala yonyo Ewele ekusi eesi yakyela

* 8:17 8.17 Yisaya 53.4.

o ebale, emba maa matati inyolo o vato. Kasi Yesu abaka na ebuu. ²⁵ Baekosi bamba ya susinya waali yo, baesi ya moumola bekye: «Nkolo olobikya, to-mowaa!» ²⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bêe koile iye? Iyanola sa bêe sili sikyiky!» Emba amba ya injwa, aesi ya phaphala na Ewêele na maa nɔnɔ waa ikala wango phio. ²⁷ Bêe baso bakamwaka bekye: «Moto oyo ani baa nzaa obokye Ewêele na kanda imotosa?»

Yesu abikye bato baa malɔbo mabe

(Malako 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Waakoma Yesu o ngambo ya ebale, o mokyisi njwa Gadara, bato babale bautaka o malita, batokosi baesi ya vana ne. Bato me babaka na malɔbo mabe, babaka batɔmbɔ na bokusi; yango mena bato tefakokaka ikula lekana mi nzela me. ²⁹ Bato me bamba butwa iyanwana bekye: «Injana wa Nwaphongo, banga na we lowoye? Ombo ya lotungyisa wawa naino imbele me sataa koka?» ³⁰ Nwana itakye na waali be, bokanda pha mangulu phabaka bokyemizaa. ³¹ Milimo mife mamba nyingonela na Yesu bobo: «Boozingyi ilowiinya, olo-tome tokye nyolo o mangulu mama.» ³² Yesu amba ya wo na bêe yokye: «Kyende kye nyolo mi me.» Milimo mife maamba tokolo oka bato baabana, makyekye nyolo o mangulu. Mbala yɔnyɔ, mangulu maso maesi ya uta o ngomba, makyé mivaka o ebale. ³³ Bato baabaka babanza mana mangulu baesi ya lota nɔnɔ o lombo, bakye imola maphɔ maso maalekaa na bato baabaka na malɔbo mabe. ³⁴ Emba bato baso ba mokyisi me bamba tokolo pho ya ikye vana na Yesu; waamowene be, bamba moonga obokye amane o mokyisi njwa bêe.

9

Yesu abikye moto owa ɔtɔnɔ makolo

(Malako 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu amba kpela o vato, amba kula katisa ebale, aesi ya kyende o mokyisi nwe. ² Bamba moyelela na moto mɔnɔmɔ owa ɔtɔnɔ makolo alangyi o itoko. Waawene Yesu ianola sa be, amba ya wo na moto owa ɔtɔnɔ makolo yokye: «Injana wa nga ititala! Masumu ma we malimbisami!» ³ Emba bateye ba mibeko baamba ya butwa iwɔnɔ onte ya bêe bekye: «Moto oyo katole Nwaphongo!» ⁴ Yesu aebaka maumunya ma bêe amba ya wo na bêe yokye: «Oli na maumunya mabe o mandondo ma bêe pho ya'ye? ⁵ Eli pha iwɔ obokye: “Masumu ma we malimbisami”, nde iwɔ obokye: “Injana tambula?” ⁶ Kasi nazingyi oebe obokye, Nwana wa Moto ali na bokonzi o munse mumu pha ilimbisa masumu.» Emba amba ya wo na moto owa ɔtɔnɔ makolo yokye: «Injana, kpa itoko sa we, butwa o ingambi!» ⁷ Moto me amba ya injwa nɔnɔ waabutwa yo o ingambi se. ⁸ Waawene bato babona, bailaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo pho aphe bato bokonzi ndengye mena.

Yesu abangyi Matiye

(Malako 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu aesi ya mana omo, waaba yo kalekane o nzela, aesi ya wene moto mɔnɔmɔ nkombo ye Matiye azasi o elele ye ya etoma ekyekye bêe phuta mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Matiye amba ya teme amobengyi. ¹⁰ Waaba Yesu kaze o ingambi sa Matiye, baphutise ba mputi na bato ba masumu baikye babaka o mesa elele yɔnyɔ ne na baekosi be. ¹¹ Waawene Bafalisayi babona, bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Moteye wa bêe

kaze elele yonoyo na baphutise ba mputi na na bato ba msumu pho ya'ye?»¹² Yesu abaokyi amba ya wo na bée yokye: «Bato bali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, kasi esengyesi ne nde baali na malosi.¹³ Kyende kye ekola ntina ya maloba makomama o buku pha Nwaphongo obokye: «Nazingye motema njwa iokyela bato ngongo, kasi mambeka ma manyama phe.» Pho siikiyi ya banga bato baala kasi naesi ya banga nde bato ba msumu.»

Yesu kawo pho ya imiima ntoma

(Malako 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Baekosi ba Yoane Mobatise bamba yaa ooli Yesu, baesi ya motuna bekye: «Banga na Bafalisayi tomiime ntoma mbala na mbala. Baekosi ba we tebaakyele bomo pho ya'ye?»¹⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato baabangyi bée o eseleko ya bolonga bakokyi iba na ngongo bo molongyi ali na be? Teli bomo! Kasi imbele sonoso waamumanya bée molongyi onte ya bée, emba bamba tata imiima ntoma.»

¹⁶ «Moto na monomo taapke etato ya etobu eenyakune pho aefambe na etobu eya boka, pho etato me ya mowawola etobu eya boka, iluu me samobutwa sinene.¹⁷ Tebaateye maleku maa swaswa o mabongo maaboka; pho bobakyesi babona, mabongo mamoboya, maleku mamokyende o se. Kasi bateye maleku maa swaswa nde o mabongo maanyakune pho maso mabatelame na bolaa.»

Yesu abikye njwana wa njwanwasi na njwanwasi owa bolosi pha malongo

(Malako 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Waaba Yesu kabawole babona, mokonzi monomo njwa bayuda amba ya mokusamela aesi

ya wo ne yokye: «Njana wa nga wa njwanwasi awe nde njwanwasi eye, kasi yaka, omotandele eboko, amobika.»¹⁹ Yesu amba ya teme, aesi ya mobenga yo na baekosi bée.

²⁰ Njanwasi monomo, abaka na bolosi pha itokolo malongo phaa koko mbula iko mbuka ifale, aesi o sima ya Yesu, aesi ya kuma nsongye ya etobu Ye.²¹ Pho amiwolekye yokye: «Bo nakye kuma nono nsongye ya etobu Ye, namobika.»²² Yesu amba ya miekola, aesi ya mowene, amba ya wo ne yokye: «Ititala, njwana wa nga! Iyanola sa we siebikye.» Nde mina wamo njwanwasi me abikiyi.

²³ Yesu amba ya koma o ingambi sa mokonzi me. Waawene yo batubi batube meembo pho ya iluka ikye kunda ebembe, na bato baikye bambe kula lela na bokusi.²⁴ Yesu amba ya wo yokye: «Tokolo, pho njwana taikiyi waa, kasi alasi nde ebuu.» Kasi bamba tata imoekye.²⁵ Waatokolo bée bato baso o nze, Yesu amba ya nyolo o ingambi saabaka mowee, amba mophila o eboko nono wa njwa yo.²⁶ Simo me ya tambulaka mboka eso o mokyisi me.

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁷ Imbele saa mana Yesu omo, waaba yo kalekane o nzela, bato babale baapholo miyo baesi ya mobenga, bakye mi anwana bekye: «Nkoko wa Davidi, olookye ngongo!»²⁸ Waakoma Yesu o ingambi, bato baapholo miyo baabana bamba yaa wali yo. Yesu amba batuna yokye: «Oli na ianola obokye nakokyi ikyela bomo?» Bamba anola bekye: «Ee, Nkolo.»²⁹ Emba Yesu aesi ya bakuma o miyo amba ya wo yokye: «Waekyelamele boanosi bée!»³⁰ Miyo ma bée

mabuto iwene, Yesu amba ya bakatela na bokusi yokye: «Oka na bolaa, moto monomo saika eba lowo lolo.» ³¹ Kasi bée bakyekye butwa iimola nde ngambo ya Yesu mboka eso.

*Yesu abikye moto owa mbubu
(Luka 11.14-15)*

³² Waaluka bée ikyende, bamba yelela Yesu moto monomo owa mbubu pho abaka na bolobo bofo. ³³ Waatokolo Yesu bolobo bofo me, moto owa mbubu abuto iwo. Bato baso bakanwaka bamba wo bakyekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye o Isalayele!» ³⁴ Kasi Bafalisayi bamba wo bakyekye: «Eli mokonzi nwa malobo mabe moto okomophe bokonzi pha itokolo malobo mabe.»

*Yesu aokyi bato ngong'o
(Malako 6.6b, 34; Luka 10.2)*

³⁵ Yesu atambulaka o nkyisi iso inene na iinkyiky; abaka kataya o mangambi ma makyita, Simo Elaa ya bokonzi na ibikya bato ba malosi ndengye na ndengye na ná bileme ba be. ³⁶ Aokaka ngong'o iikye o ndondo ye pho ya boikye pha bato bawenekye yo, pho baphembekye, baengyebanaka ndokolo mampate mazangyi mo banze. ³⁷ Emba amba ya wo na baekosi bée yokye: «Mbuma ili nzikye o inzabi, kasi bato ba iinoko tefali baikye. ³⁸ Onga na nkolo wa inzambi atome bato ba etoma baikye pho bamunokyele mbuma.»

10

*Batoma iko mbuka babale
(Malako 3.13-19; Luka 6.12-16)*

¹ Yesu amba ya banga baekosi bée iko mbuka babale, amba baphe mwiya nwa itokolo malobo mabe na ibikya malosi ndengye na ndengye. ² Kyeka mankombo ma bana batoma iko mbuka babale: Owa boo Simo okobangye

bée Petelo na nwana nyango Andele; Zake na nwana nyango Yoane, bana ba Zebede; ³ Filipe na Batelemi; Toma na Matiye mophutise wa mputi; Zake nwana wa Alafe, na Taade; ⁴ Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi nwa be, na Yudasi Mosikalioni owa ungyaka Yesu.

*Etoma ya batoma iko mbuka babale
(Malako 6.7-13; Luka 9.1-6)*

⁵ Yesu amba ya toma batoma iko mbuka babale baabana; amba ya baphe mitindo mimi: «Sakyende o nkyisi ya babutu; sanyolo o mokyisi monomo nwa Samaliya. ⁶ Kasi kyende nde oka bato ba Isalayele pho babutwa ndokolo mampate mabungyi. ⁷ Waamoba bée o nzela, kyemiimola obokye: “Bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.” ⁸ Bikya bato ba malosi, akola hawe, bikya bato ba maba, tokolo malobo mabe. Ozwee pha, ambya pha. ⁹ Saphila wolo, na phalanga o makuba ma bée. ¹⁰ Saphila ikuba pho ya imbanga, na basimisi babale, saphila na mapapa, na motuu. Ph, moto wa etoma abongyi na mbano. ¹¹ Bo okomi o mokyisi monomo munene naa mokyiky, luka moto owa ndondo elaa, zala oka ye tee nono mokolo nwa mumana bée o mokyisi me. ¹² Bo onyosi o ingambi sonoso, wo obokye: “Bose bofo na bée.” ¹³ Bo bato ba ingambi me baeyambi, bese pha bée pha mo ba na be; “Ka bo tefaeayambi, bese pha bée pha moebutolela. ¹⁴ Bo o ingambi sonoso naa omokyisi monomo, bale ieyamba na ieyoka, lekana ombe lasa moulubutu nwa makolo ma bée. ¹⁵ Nde phele na wo bée ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya

mokyisi mamuna yamoleka eya Sɔdɔmɔ na Gomola.”»

Minyɔkɔ maa moyaa

(Malako 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ «Okyemela! Naetome ndokolo mampate onte ya mangɔɔ. Yango mena obe na bokyengyi ndokolo manzɔɔ, na bonyile ndokolo mankoto-ɲwenya. ¹⁷ Kyeba, phɔ bato bamoesongyela oka bazuzi, bamoebinda phimbo o mangambi ma makyita. ¹⁸ Phɔ ya nga, ba mokye na bɛɛ o boo pha bato baatebaebe Nwaphongo baeyokye. ¹⁹ Waa mokye bɛɛ o boo pha bazuzi, bɛɛ saila phɔ ya maphɔɔ masengyesi bɛɛ iwɔ, maphɔɔ maamowɔ bɛɛ, wamazwa nde imbele mɛ. ²⁰ Maphɔɔ me ete maaute na bɛɛ, kasi Bolɔbɔ pha Ango wa bɛɛ pha mowɔ onte ya bɛɛ. ²¹ Onte ya ibota, baná bamoungya banaa nyango na bɛɛ obokye bababome. Ba ango bamoungya bana ba bɛ, bana bamoekpenela baboti ba bɛɛ phɔ bababome. ²² Bato basɔ bamoeyina phɔ ya nga. Kasi owa moititala tee nɔnɔ o suka amobika. ²³ Wamooenyɔkɔlɔ bɛɛ o mokyisi mɔnɔmɔ, lota o mokyisi mooyɔkɔ. Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Ootootaa unva itambula o nkyisi iso ya Isalayele mena Nwana wa Moto sa boyakakye. ²⁴ Moekosi taalekye moteye wɛ, moto owa etoma taalekye mokonzi nwe. ²⁵ Wa bɔngyi nde obokye moekosi abutwe booli moteye nwe, na moto wa etoma booli mokonzi nwe. Bo babangye mokonzi ɲwa ibota Belezɛbula, ka baná baamba babanga ba nza?»

Moto ookokyi bɛɛ iila

(Malako 8.38; Luka 9.26; 12.2-7)

²⁶ «Yango mena saila moto. Mokolo mɔnɔmɔ moli, mowaa

maphɔɔ masɔ maabombama mamotɔkɔlɔ o nze, maphɔɔ maazite bɛɛ mamoebana. ²⁷ Ikyiewɔle nga o enzɔmbi, okule iwɔɔ waa moo, ka ikyikɔlɔ bɛɛ na bɛɛ o itoo, o iwɔɔ o ikolo sa motɔndɔ. ²⁸ Saila baabome nzoto kasi te bakokyi iboma molimo, ila nde Nwaphongo ookokyi iboma na nzoto na molimo o lifelo. ²⁹ Tebaungya manyɔsi mabale maakyiky na motuya mokyiky? Kasi yɔnɔyɔ na mango teeka o se sa obokye Jngɔ wa bɛɛ, Nwaphongo saeba. ³⁰ Phɔ ya bɛɛ, eli nde bomɔ, na suwe ya bɛɛ ango wa bɛɛ Nwaphongo kaiyebe na motuya. ³¹ Yango mena bɛɛ saila, phɔ oli na ntina koleka manyɔsi maikye maakyiky.»

Ianola ndee ileɛ Yesu

(Luka 12.8-9)

³² «Moto okonzanole o miyo ma bato, na nga naamoanola o boo pha Tata ooli o ikolo. ³³ Ka moto owamunzangana o boo pha bato, na nga naamoangana o boo pha Tata ooli o ikolo.»

Bose phe, kasi ebasi

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Saumunya obokye naesi yaambya bose o mokyisi. Siiky yaambya bose, kasi ebasi. ³⁵ Naesi phɔ ya iyakabola ɲwana wa lele na ango, ɲwana wa ɲwanɲwasi na nyango, ɲwanɲwasi wa ɲwana na nyamolo nye. ³⁶ Nde phele, banguna ba moto ya moɓaa nde bato ba ibota se.»

³⁷ «Moto ookozingye nyango naa ango indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. Moto ookozingye ɲwana we wa lele naa wa ɲwanɲwasi indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. ³⁸ Moto ootonyanya ekulusu ye phɔ ya imbenga, takokyi ibaa moto wa nga. ³⁹ Moto ookozingye ibanza bomɔɔ phe aabobungya,

kasi ookobobungya pho ya nga amokula bozwa.»

*Moto oeyambi anzambi
(Malako 9.41)*

⁴⁰ «Moto oeyambi, anzambi nga; ka moto oonzambi, ayambi yo owantoma. ⁴¹ Moto owamoyamba moimosi wa Nwaphongo pho ali moimosi, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moimosi. Ka moto owamoyamba moto owa ndondo elaa pho ali moto wa ndondo elaa, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moto wa ndondo elaa. ⁴² Nde phele na wo na bēe ngakye: Moto owa mophēe nōnō kōpho ya maa ma mpiyo na mōnōmō wa baakyiki onte ya baekosi banga, pho ali moekosi wa nga, amozwa iphuti se.»

11

*Batima ba Yoane Mobatise
(Luka 7.18-35)*

¹ Waaunva Yesu iphe baekosi bēe iko mbuka ba bale mibeko maamina, amba ya mana omō pho ya ikyemimola na ikyemiteya o nkyisi yaa mambale. ² Yoane Mobatise abaka o bōlōkō. Amba ya oka sango ya bitoma bikyele Klisto, emba amba ya toma baekosi bēe baayōkō, ³ pho bakyetuna Yesu obokye: «Eli we Masiya osengyesi iya ndee toziya mosuu?» ⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Kyende kye imola Yoane mapho maso maokyi bēe na maaweni bēe. ⁵ Bato baapholo miyo babuto iwene, baa otōnō makolo babuto itambula, bato ba maba babikiyi, baa loko babuto ioka, baawa baako, baa ngōngō baokyi Simo Elaa. ⁶ Nkyisa ili na moto owa mōba sa lēe ianola se oka nga!»

*Yesu kawo pho ya Yoane
Mobatise*

⁷ Waabutwa baekosi ba Yoane, Yesu aesi ya tata ituna bato

pho ya Yoane yokye: «O bokye, okyekyi kyeka ye? Mumbunye monyingane na eweēle? Phe? ⁸ Ka okyekyi kyeka ye? Moto alati bitobu bilaa? Ka balate bitobu bilaa bazale o mangambi ma bakonzi. ⁹ Ka okyekyi kyeka nde iye? Moimosi wa Nwaphongo? Ee, nde phele na wo na bēe, alekyi na moimosi wa Nwaphongo. ¹⁰ Pho Yoane ali owa wo bēe o buku pha Nwaphongo bōbō: «Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.» ¹¹ Nde phele na wo na bēe ngakye: Onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, oolekyi Yoane Mobatise na ngambo talii. Kasi oolekyi bokyikiyi o Bokonzi pha ikolo, yo mōna alekyi Yoane na ngambo. ¹² Tata imbele saaba Yoane kateya tee nōnō lolō eye, bali nde inwana na bokonzi pha ikolo; banguna balukye ibobololo. ¹³ Baimosi ba Nwaphongo baso, ebe na mibeko ma Mose, baimolaka mapho mamana tee nōnō o imbele sa Yoane. ¹⁴ Ka bokolukye imoanola, Yoane ali Eliya owa imolaka bēe iya se. ¹⁵ Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

¹⁶ «Namoulinya bato ba lolō na nza? Baulane na bana baakyikiyi baazasi o munsōngō bambe wo na bēbi na bēe bekye: ¹⁷ «Toulesi iphengo, toikyi bina! Totubi meembo ma elesi, kasi toikyi lela!» ¹⁸ Pho Yoane aya, waaba yo saza, sanywa, bekye: «Ali na bolobō bobel!» ¹⁹ Kasi Nwana wa Moto aesi, kaze, kanywe, bekye: «Kyeka moto oyo kaumunya nde iza na inywa vinyo, ekamba ya baphutise bamputi na bato ba masumu!» Kasi zebi siwenene phele na bitoma ba sango.»

*Nkyisi iinene ilee ianola Yesu
(Luka 10.13-15)*

²⁰ Emba Yesu amba butwa ioya nkyisi iinene yaakyelelaka yo bilekyesako biikye, pho bato ba nkyisi me tefaika bongola ntema ya be. Amba wo yokye: ²¹ «Ngongo ya we mokyisi nwa Korazine! Ngongo ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako biakyelamaka oka be be bo biakyelamaka nde o Tula na Sidona, kalakala bato ba be nde baunva lebe, nde baunva misweya mbutu, nde baunva bongola ntema ya be. ²² Yango mena nawo na be ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya be ya moleka eyaaka Tula na Sidona. ²³ Na we Kapalanauma, koumunya obokye wa mobaa noko o ikolo? Phe. Wamouta noko o mokyisi nwa bawe! Pho bo bilekyesako biakyelamaka oka ya we bo biakyelamaka o Sodomo, mokyisi me nde motaabaa noko lolo eye. ²⁴ Yango mena nawo na we ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya we yamoleka eya Sodomo.»

*Yaka oka nga, wamoema
(Luka 10.21-22)*

²⁵ Imbele saasina Yesu amba ya wo yokye: «Ee Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi pho oziti mapho mama na bato ba malondo na na bato baaekola, kasi omaimosi bato baatebali na ntina. ²⁶ Phele, Tata, wazingaka obokye wakyelame nde bomo. ²⁷ Tata apha mapho maso o maboko ma nga. Moto monomo taaebe Nwana bo teebe Tata, na moto monomo taaebe Tata bo teebe Nwana, na bawaa baazinga Nwana ibateya Tata.»

Phila na nga mokaka

²⁸ «Yaka oka nga be be baso baaphembi na iphila ephesi ezito na moeyeminya. ²⁹ Phila na nga

mokaka, yaka ya zwe zebi oka nga, pho nali moto wa ngongo na wa bonyile; waamba ya zwa na boemakye. ³⁰ Mokaka moetomisa nga iphila nwa lawa, na ephesi ya nga teeli ezito.»

12

*Yesu ali Nkolo wa sabata
(Malako 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Imbele me, Yesu na baekosi be be babaka balekane o manzabi ma ble, yabaka mokolo monomo nwa sabata. Baekosi be be bawaka na nzala; baesi ya butwa ikyeminoko bikpoto ba ble bambe zaa ina mbuma. ² Waawene Bafalisayi baabona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Kyeka baekosi ba we bakyele ikyikatele mobeko nwa banga ikyela mokolo nwa sabata!» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi na bebi ne wawaka be be na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo yo na bebi ne, bamba zaa mapa maaphkye be be Nwaphongo. Tefakokaka na imaza; pho mobeko nwa banga mowo obokye kyemaze nde banganga ba Nwaphongo. ⁵ Naino totangyi o Mibeko ma Mose, wakomama obokye banganga ba Nwaphongo o Tempelo tebaakumole sabata, kasi nabo babona tebali na lowo? ⁶ Nawo na be ngakye: Mapho maawene be be wawa malekyi Tempelo. ⁷ Bo oebakyi ntina ya maloba maakoma be be o buku pha Nwaphongo maawo obokye: «Nazingye motema nwa iokyela bato ngongo, kasi mambeka ma manyama phe», nde tobaoye. ⁸ Pho Nwana wa Moto ali Nkolo wa sabata.»

Yesu abikye moto owa nyiba eboko

(Malako 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ Yesu amba ya mana o elele me, aesi yakyende o ingambi

sa makyita. ¹⁰ Moto mōnōmō owa nyiba ebōkō abaka omō. Bafalisayi balukaka nzela ya imophunda, yango mena bamba ya motuna bēkye: «Mōbeko ḡwa banga moanole ibikya moto mokōlō ḡwa sabata?» ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo mōnōmō onte ya bēē ali na mpate yōnōyō; bō embikyē kaa o ibela siizindo mokōlō ḡwa sabata, etaakye eyabola? ¹² Moto alekyi mpate! Kyelukye iwō obokye, mōbeko ḡwa banga moanole ikyela moto bolaa mokōlō ḡwa sabata.» ¹³ Emba Yesu amba ya wō na moto owa nyiba ebōkō yokye: «Elola ebōkō ya wē.» Amba ya eyelola nōnō waabutwa yango elaa ndokolo eeyōkō. ¹⁴ Bafalisayi bamba ya tōkōlō o ingambi sa makyita, bamba ya kye angana phō ya iwangya ḡwango ḡwa iboma Yesu.

Yesu ali moto wa etoma owa olō Nwaphongo

¹⁵ Waaoka Yesu maphōō maamana, aesi ya mana o elele mē, bato baikye bamba ya mōbenga. Amba bikya bato ba malōsi basō. ¹⁶ Kasi amba ya bakatela na bokusi obokye bēē saimola bato elele eli yo. ¹⁷ Wakyelama baḡona phō ya ikokya malōba ma moimosi Isaya maa wō yo bōbō: ¹⁸ «ḡwaphongo yokye: Kyeka moto wa etoma wa nga owa olō nga. Na mozingye, nali na nkyisa phō yē. Bolōbō pha nga pha mōba nē, phō aimole nkyisi isō maphōō maazingye nga. ¹⁹ Eta okye bōoka na moto, eta tombe ḡwesi, ete baamookye kakyemiwō o munsōngō. ²⁰ Eta tene munkata ḡwaumbama; eta zimya tala ekyelukye izima. Amokyela baḡona

tee nōnō wa molonga maphōō masō na bōsembo.

²¹ Amōba molemo ḡwa nkyisi isō.»

Yesu katōkōlō malōbō mabe (Malako 3.22-30; Luka 11.14-23)

²² Bamba yelela Yesu moto mōnōmō abaka na bolōbō bōbe, aphōlō miyo, ambi kula ba na mbubu. Yesu amba ya mōbikya, emba moto mē amba butwa iwō na iwene. ²³ Bato basō bakamwaka baamba tunana bēkye: «Eye teli nkōkō wa Davidi?» ²⁴ Waaoka Bafalisayi bawō baḡona, bamba wō bēkye: «Moto mona katōkōlō malōbō mabe phō mokonzi ḡwa bēē Belezebula amophe bokonzi mē!»

²⁵ Kasi Yesu aebaka maumunya ma bē, amba ya wō na bēē yokye: «Bo bato ba bokonzi bōnōbō baḡabwa onte ya bē, bokonzi pha bēē pha mowaa. Bo bato ba mokyisi mōnōmō naa ba ibota sōnōsō baḡabwa, mokyisi naa ibota mē itesiikule ba. ²⁶ Ka bō Molemba awiinye moto wē, kaoto nde bokonzi phe mampenza, emba bokonzi phe phaamba kōkō ndengye'ye? ²⁷ Bēē kowō obokye Belezebula moto owampe mwiya ḡwa itōkōlō malōbō mabe. Ka bō eli phele, owaamba phe bato ba bēē mwiya ḡwa itōkōlō malōbō mabe nza? Bato ba bēē mampenza ba enyete! ²⁸ Bo natōkōlō malōbō mabe na Bolōbō pha Nwaphongo, kyelukye iwō obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi nōnō oka bēē.»

²⁹ «Moto takokyi inyōlō o ingambi sa moto mokusi phō ya ifōlōlō mbolo yē, bō naino tamokangyi maphanga; kasi bō amokangyi maphanga, akokyi imōbōlōlō mbolo isō ya ingambi.

³⁰ Moto ootoli na nga mbale, kanzine. Yo ootonsungye na ifōkya bato, ka banyangole. ³¹ Yango mena na wō na bēē

ngakye: Bato baso baakyele masure na baatiyole Nwaphongo, baabalimbisa. Kasi moto owamowamba Bolobo Bosanto ete baamolimbisa.³² Owa mowole Nwana wa Moto lowo lobe, baamolimbisa, ka nde yo owa mowole Bolobo Bosanto na bobe, ete baamolimbisa, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi nwaa moyaa.»

Nwete na mbuma ya nwango

(Matiye 7.16-17; Luka 6.44-45)

³³ «Bo ophikiyi nwete moola, wa mozwa mbuma iindaa; bo ophikiyi nwete mobe, wa mozwa nde mbuma iimbe. Pho baefe nwete nde na mbuma ya nwango. ³⁴ Bëe manzo! Oli hato babe, waamba wo maphoo malaa ndengye'ye? Pho munoko katokolo nde maphoo maute o ndondo. ³⁵ Moto molaa katokolo maphoo malaa maute o ndondo ye, moto mobe katokolo maphoo mabe maute o ndondo ye me. ³⁶ Na wo na bëe ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo hato, moto na moto amosamba na maphoo maso maapha maatokolo o munoko nwe. ³⁷ Pho bamoelongya nde na bowokye pha we naa bamoenyete nde na bowokye pha we.»

Bafalisayi baongye elekyesako

(Matiye 16.1-4; Malako 8.11-12;

Luka 11.16, 29-32)

³⁸ Emba bateye ba mibeko baayoko na Bafalisayi bambi ya wo na Yesu hekye: «Mot-eye, tozingye obokye olokyelele elekyesako.» ³⁹ Yesu amba ya babuyisa bobo: «[Nwaphongo amoteya nde elekyesako yonyo eyaka moimosi Yona. ⁴⁰ Pho bo wakylaka Yona nkolo iyato o ibuu sa swe eenene, nde bomo Nwana wa Moto amokyela nkolo iyato o se ya manyete. ⁴¹ Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo hato, hato ba Niniwe bamoya ephunda bëe hato baa lolu, pho

bëe babongolaka ntema ya bëe waoka bëe yaawoko Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona. ⁴² Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo hato, mokonzi nwa nwanwasi wa mokyisi nwa Saba amoya ephunda pho yo autaka itakye pho ya iya oka maphoo ma zebi sa Salomo. Kasi ooli wawa, alekyi Salomo!»

Waakule ya butwa bolobo bobe
(Luka 11.24-26)

⁴³ «Bo bolobo bobe botokosi onte ya moto, bokye miengyebana o bokye pho ya iluka elele ya ibaa. Bo te bozwe elele, ⁴⁴ bomiwole obokye: «Nakule butolela moto owa baka nga pho yo ali ndokolo ingambi sa nga.» Kasi waa ya butwa phaango, boyazwa ingambi me pha, basi bongye na bolaa. ⁴⁵ Emba boombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maabolekye na bobe; mango maso maambe yaa molongo iya zala o nzoto ya moto mona. Emba moto mona kambe otoko ileka bowabaka yo phanza. Ya moba nde bomo pho ya bëe hato baabe baalolu.»

Saakolo ibota sa Yesu

(Malako 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Waba Yesu kataa wo na hato, nyango na bana nyango baamba ya. Baesi ya teme o nze, balukaka iwono ne. ⁴⁷ Moto monomo amba ya wo na Yesu yokye: «Kyeka, nyongo na banaa nyongo bali o nze, balukye iwono na we.» ⁴⁸ Yesu amba ya buyisa moto me yokye: «Mama nza? Banaa mama banza?» ⁴⁹ Amba teya na eboko bili baekosi bëe yokye: «Kyeka mama na banaa mama bëe baba. ⁵⁰ Pho moto okokyele maphoo maazingye Tata owa ikolo ali nwana mama, nkanasa ya nga na mama.»

13

Ete ya mophikiyi

(Malako 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Mokolo mamuna, Yesu amba ya tokolo o ingambi, aesi ya kye zala o mokukulu nwa ebale pho ya iteya. ² Bato baikye bamba ya angana wali yo, yango mena Yesu amba ya baa o vato, akye zala. Bato baso batemekye o mokukulu. ³ Yesu amba ya baimola maphoo maikye na bite. Awoko yokye: «Moto monomo akyekye phika ndemo o inzambi se. ⁴ Wa ba yo kakyeminyaka ndemo, ndemo iiyoko ikaa o nzela, manyosi maesi ya ikomola. ⁵ Ndemo iiyoko ikye kaa o elele ya mabanga, wamo manyete maikye phe, yango mena ndemo itokosi sakoko. ⁶ Waangala moo, inyiti pho nkanga te ya ikaka nyosa. ⁷ Ndemo iiyoko ikye kaa o nkata yaa milo, nkata me ikosi, ikyetitise ndemo iindaa. ⁸ Kasi ndemo iiyoko ikaa o manyete malaa, iboti, ina mbuma munkama, iiyoko mbuma makoo motoba, iiyoko mbuma makoo maato.» ⁹ Yesu amba kula bakya yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

Pho ya'ye Yesu kawo na bite

(Malako 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Emba baekosi bamba ya susinya phenephe na Yesu, bamba ya motuna bekye: «Pho ya'ye kolowole na bite?» ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bee okokyi eba sekyele ya Bokonzi pha Ikolo, kasi bee tebakokyi ieyeba. ¹² Pho moto ooli na mbolo nzikye, bamokula mofakiyisela, kasi ooli phaa, baamobololo na nwana ndambo oobakyi ne. ¹³ Yango mena nakpe bite pho ya ibawole, pho na bo bakyeke teba wene, na bo balaa mato, tebaokye, tebaa sosolo, tebaambe na eba. ¹⁴ Na

babona maloba ma moimosi Isaya makokiyisame waa wo yo obokye: «Na bo ookyi ndengye'ye, otoebe, na bo olembetesi ndenye'ye, otoowene.»

¹⁵ Pho bato baba bali na ntema nkusi,

bamiundi matoo, bazibi miyo pho bee sawene,

bee saoka, bee saeba.

Bo sa babona phe, nde babongolaka ntema ya bee pho nababikya, kye wo Nwaphongo.»

¹⁶ «Ka bee, ba na nkyisa pho miyo ma bee mawene, matoo ma bee maokye!

¹⁷ Nde phele na wo na bee ngakye: Baimosi baikye na bato ba bosembo baikye babaka na phowa ya ioka na ya iwene maphoo mawene bee mama, kasi tebaika mawene, babaka na phowa ya ioka maphoo maokye bee mama, kasi tebaika maoka.»

Yesu alimbosi ete ya mophikiyi

(Malako 4.13-20; Luka 8.11-15)

¹⁸ «Okymela ntina ya ete ya mophikiyi. ¹⁹ Bato baaokye simo ya Bokonzi pha ikolo kasi tebaikiyi esosolo, bali ndokolo ndemo ikaa o nzela, Munguna aesi ya imanya o mandondo ma be.

²⁰ Bato baayoko bali ndokolo ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga, baokye iloba sa Nwaphongo, basianole na nkyisa izele. ²¹ Kasi iloba me tesii tokolo nkanga o mandondo ma be, basikyelele nde nwana bokyi boho; emba wambe yaa mampasi na minyoko pho ya iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele. ²² Bato baayoko bali ndokolo ndemo ikaa onte ya nkata yaa milo, baokye iloba sa Nwaphongo, kasi pho ya phowa ya mokyisi na phowa ya ezwele ekye kosa bato, iloba me siondo, emba tesii fote na ekpele. ²³ Bato bayoko bali ndokolo ndemo

iikaa o manyete maalaa, baokye iloba sa Nwaphongo, basisosolo, emba baambe bota mbuma: Bana munkama, baayoko makoo motoba, baayoko makoo maato.»

Ete ya munkata moobe

²⁴ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na moto monomo owa aphikaka mumboto molaa o inzabi se. ²⁵ Mokolo monomo, waa mokolo, waaba bato baso na ebuu, munguna nwa moto mono aesi ya kyende phika munkata moobe o nte ya ble nono wakyende yo. ²⁶ Waatokolo nkona, ble ekyesi ndomba, munkata moobe motokosi na njwango me. ²⁷ Baombo baesi yakye woo na mokolo inzambi bekye: “Nkolo, ka waphikaka mumboto moola o inzabi sa we, ka munkata moobe mouti bi?” ²⁸ Amba ya babuyisa yokye: “Eli munguna nwa nga moto okyesi baabona.” Emba baombo baamba ya motuna bekye: “Ozingyi obokye tokye manya munkata moobe?” ²⁹ Amba babuyisa yokye: “Phe, pho waamumanya bee munkata moobe nde obisi na ble. ³⁰ Oile kyikole yango iso, waainoko, imbele me, na mowo na banokyi ngakye: Taa-bila munkata moobe phanza, omokangye mbombo mbombo pho ya imotumba, sima ombe angyisa ble oenyosa o bompemde pha nga.”»

Ete ya mumbuma nwa mutarde
(Malako 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Yesu ambakula bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na mumbuma nwa mutarde nwaaphika moto monomo o inzabi se. ³² Eli mumbuma moolekyi bokyiki onte ya mbuma iso, kasi bo motokosi, molekye ndemo iso iilli onte ya inzabi na phanda.

Mobutwe njwete na bitakyi, manyosi maya tonga moobo omo.»

Ete ya munoo moulole mapa
(Luka 13.20-21)

³³ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na munoo nwa mapa moangyinya njwanwasi na faline iikye, nono waanyangwe njwango oena faline eso.»

Pho ya'ye Yesu abaka kawo na bite
(Malako 4.33-34)

³⁴ Yesu awole bato maphoo maso maamana na bite, abaka kabawole nde na bite. ³⁵ Akyelaka babona pho ya ikokya maphoo maawoko moimosi obokye: «Na mowo nde na bite. Namolimola maphoo maabombama uta o etatele ya mokyisi.»

Yesu alimbosi ete ya munkata moobe

³⁶ Emba Yesu amba ya mana wali bato, amba ya butwa o ingambi. Baekosi bee bamba yakye wali yo, bamba ya motuna bekye: «Ololimbolele ete ya munkata moobe o inzambi.»

³⁷ Yesu amba ya babuyisa bofo: «Moto ookophikye mumboto moola, eli Nwana wa Moto, ³⁸ inzambi eli mokyisi, mumboto moola eli baanole Bokonzi pha ikolo, munkata moobe eli bato baanole Munguna. ³⁹ Munguna okophikye munkata moobe, eli zabulu, mbuma ya inoko eli suka ya mokyisi, banokyi eli banze.

⁴⁰ Bookomanya bee munkata moobe pho ya imovaka o njwenya, yamofa nde bomo o suka ya mokyisi. ⁴¹ Nwana wa Moto amotoma banze be, bamumanya o bokonzi phe bato baso baoto ianola sa bebi, na bato baakyele bofe, ⁴² baabavaka o itumbu sa njwenya, omo nde malelo na itwa mino. ⁴³ Kasi bato baa bosembo

bamungyengye ndokolo moo o bokonzi pha Ango wa be. Oli na matoo ma ioka, aokye!»

Ete ya ezwele eya bombama

⁴⁴ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na ezwele eya kundama o inzabi. Moto monomoko akye ekundola ambikula ebomba. Na nkyisa iso, akye ungya mbolo ye iso pho aombe sina inzabi.»

Ete ya bayaka

⁴⁵ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na muungye wa mbolo ookolukye bayaka baala. ⁴⁶ Bo azwe yonoyo eya motuya mwikye, amokye ungya mbolo iso iili ne pho akye omba bayaka me.»

Ete ya bondendi

⁴⁷ «Bokonzi pha ikolo pha kula ulana na bondendi bovakiy bée o ebale, bookye swe ndengye na ndengye. ⁴⁸ Botondi na swe, basisi babobendi o mokukulu, emba bambe zala pho ya iclo swe, iinda baikyete o bikokolo, iimbe baivakye. ⁴⁹ Ya moba nde bomoko o suka ya mokyisi, banze bamoya kabola bato baabe na bato baala. ⁵⁰ Pho ya ivaka bato baabe o itumbu sa njwenya, omoko nyaa malelo na itwa mino.»

Bizwele biikasi na biinyakune

⁵¹ Yesu amba ya batuna yokye: «Bee ookyi maphoko maso mama na bolaa?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ee, tookyi.» ⁵² Emba amba ya wo na bee yokye: «Yango mena, moteye wa mibeko munsoko ookoekole maphoko ma Bokonzi pha ikolo kaulane na moto wa ezwele ookotokolo na mbolo iinkasi na mbolo iinyakune.»

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

(Malako 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Waaunva Yesu ikpa bite babina, amba ya mana omoko, ⁵⁴ amba ya kyende o mokyisi njwaakolaka yo. Aesi ya butwa

iteya o Ingambi sa makyita. Emba bato baso baabaka wamo bakamwaka na boikyete. Bawoko bekye: «Azwe zebi sisi bi? Kakyete bilekyesako bibi ndengye'ye? ⁵⁵ Teli yo njwana wa mowasi njwa mabaya? Nyango teli Maliya? Banaa nyango teli Zake, Zozefu, Simo na Yuda? ⁵⁶ Mankanasa me maso temali na banga wawa? Bona bokonzi bobo abozwe bii?» ⁵⁷ Yango mena tebaikaka moanolela. Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Moimosi wa Nwaphongo kazwe ngambo o nkyisi iso manya nde o mokyisi nwe na o ibota se.» ⁵⁸ Yesu amba ya kyela omoko nde banaa bilekyesako ndambo pho bee tebaikaka moanola.

14

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹ Imbele saasina, Elode, mokonzi njwa Galileya, aesi ya oka bawo pho ya Yesu. ² Amba ya wo na bato baetoma bee yokye: «Eli Yoane Mobatise, akundo! Yango mena azwe mwiya njwa ikyela bilikyesako bobo.» ³ Pho phanza, Elode atomaka baakya Yoane, bamokangye maphanga, bamovakye o boloko. Yabaka pho ya lowoko la Elodiya, njwasi wa njwana nyango Filipe. ⁴ Pho Yoane awoko na Elode yokye: «Mibeko ma banga mikatele obokye tokokyi ibuya Elodiya njwasi wa we!» ⁵ Yango mena Elode alukaka ifoma Yoane, kasi abaka kalote Bayuda, pho bato baso bakpaka Yoane ndokolo moimosi. ⁶ Nzuka mokolo njwaakylaka Elode esekeko ya iyumunya mokolo njwaabotamaka yo, njwana wa Elodiya wa njwanjwasi amba ya bina o boo pha bato baabangaka yo. Asepelisaka Elode na boikyete. ⁷ Yango mena Elode amba kata seleka obokye aamophe ekpele eso eya moonga yo. ⁸ Uta na

mateya ma nyango, njwana amba ya wɔ na Elode yokye: «Impe unjanjwa'eye moto njwa Yoane Mobatise mi lako!»⁹ Mokonzi Elode aesi ya oka ngongɔ boikye, kasi phɔ ya seleka eyakataka yo o boo pha bato baabangaka yo, amba ya toma obokye bamophe moto njwa Yoane.¹⁰ Amba ya toma moto monomɔ ikye tena moto njwa Yoane o boloko.¹¹ Baamba yaa na moto me mi lako, bamba ya mophe njwana wa njwanjwasi me, yo amba yakye mophe nyango.¹² Baekosi ba Yoane bamba yakye kpa ena ebembe bamba kye ekunda. Bamba kye imola Yesu maphoo maaleka.

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹³ Waaoka Yesu simo ya iwaa sa Yoane Mobatise, aesi ya mana omɔ yaa vato, amba ya kye yo mampenza o elele yonoyo ya indende. Kasi bato baesi ya eba, bamba tokolo o nkyisi ya phenephe, bamba ya mobenga na makolo yaa mokukulu.¹⁴ Waabwa yo o vato, aesi ya wene bato baikye, amba baoka ngongɔ, amba butwa ibikya bato ba bee baamalosi.¹⁵ Waakoma waa nkokolo, baekosi ba Yesu bamba ya susinya oli yo, bamba ya wɔ ne bee kye: «Bunya bokye, elele eye eli indende, buya bato phɔ bakylene o nkyisi bakye omba ntoma ya iza omɔ.»¹⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Te wali ntina obokye bakylene, obaphe bee mampenza ntoma ya iza!»¹⁷ Kasi bee bamba ya wɔ ne bekye: «Wawa, toli nde na mapa matano na swe ifale.»¹⁸ Yesu amba ya wɔ na bee yokye: «Inzelele na yango.»¹⁹ Emba, amba ya wɔ na bato basɔ bazale o nkata, aesi yakpa mapa matano na swe ibale miina, amba ya tomba miyo o ikolo, aphe Nwaphongo melesi.

Aesi ya kyese mapa amaphe baekosi. Emba baekosi bamba kyemikabela bato.²⁰ Bato basɔ bazaka, baokaka. Baekosi bamba ya ongo banyanzima iko mbuka babale bobee ba bitee baikalaka.²¹ Bato baazaka babaka bampele phenephe na nkoto itano sa tanga babasi na bana.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

²² Sakoko Yesu aesi ya toma baekosi bee ba baa o vato phɔ bakatisa o boo phe o mokukulu moyoko, wamoba yo kataa buya bato.²³ Waunva yo ibabuya, aesi ya baa o bokosi phɔ ya ibondele. Waakoma nkokolo aikalaka wamo nde yo mampenza.²⁴ Vato pha komaka o bodiko, kanda yabaka kye babuya na munsima phɔ eweele yabaka ekusi.²⁵ Wakoma bunya phenephe na iye, Yesu amba ya benga baekosi bee yaa makolo, amba tambula o ikolo sa maa.²⁶ Waamowene bee katambule o ikolo sa maa, bawenekye boobo, bamba wɔ bekye: «Eli mozisi!» Bamba butwa iyanwana na bona boobo.²⁷ Kasi mbala yonoyo Yesu amba ya wɔ na bee yokye: «Saila, eli nde nga, bee salota!»²⁸ Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Bo eli we phele, wɔ nanga na tambule o ikolo sa maa, nayee oli we.»²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Yaka!» Petelo aesi ya tokolo o vato amba ya butwa itambula o ikolo sa maa, phɔ ya ikylene oli Yesu.³⁰ Kasi waawene yo eweele ekusi, amba ya wene inganga. Amba ya tata izinda nono wa anwana yo yokye: «Nkolo, imbikya!»³¹ Mbala yonoyo, Yesu amba ya elola eboko, aesi ya mophila, amba ya wɔ ne yokye: «Moto wa ianola sikyiki! Phɔ ya'ye oikakyi ziko?»³² Emba bee basɔ babale bamba ya baa o vato, eweele esi ya lee.³³ Bobele baekosi babaka o vato bamba ya kusama na mafongo o boo pha

Yesu, bamba ya wɔ bɛkye: «Oli Nwana wa Nwaphongo phele!»

Yesu abikye bato ba malɔsi o Genesalete

³⁴ Waaunva bɛɛ ikatisa ebale, baesi ya kye sɛmɛ o manyɛtɛ ma Genesalete. ³⁵ Bato ba mokyisi mɛ baɛbaka Yesu phanza, emba waamowɛnɛ bɛ, bamba kyɛmiimola mboka esɔ obokye aesi. Bamba moyelela bato basɔ baa malɔsi. ³⁶ Bamba ya nyingonela nɛ obokye abale bakume nɔnɔ songya ya munkoto nwe. Bato basɔ baamokumaka babikaka.

15

Yesu kateya phɔ ya mateya ma bankɔkɔ

¹ Mokɔlɔ mɔnɔmɔ, Bafalisayi na Bateye ba mibeko bautaka o Yelusaleme, bamba ya angana oli Yesu, bamba ya motuna bɛkye: ² «Phɔ ya'ye, baekosi ba wɛ tebaakumole mibeko ma bankɔkɔ? Phɔ tebaakunyole sɛ o boɔ pha iza.» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ka bɛɛ, phɔ ya'ye tookumole mibeko ma Nwaphongo, Kokumole nde bonkɔkɔ pha bɛɛ?» ⁴ Phɔ Nwaphongo awɔ boɔbo: «Ku-mola nyɔngɔ na ɔngɔ», kasi «owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.» ⁵ Kasi bɛɛ kowɔ obokye: «Moto akokyi iwɔɔ na nyango ebe na ango obokye mbolo iunvakiyɛ esunga na nga, na ibombi phɔ ya Nwaphongo.» ⁶ Bo awɔ babona, takokyi kula sunga na nyango na ango. Mena kabuya mibeko ma Nwaphongo ekpele phaa phɔ ya itosa bonkɔkɔ pha bɛɛ mampenza. ⁷ Banyamabɔle! Moimosi Isaya abaka nde na elongyi waawɔ yo phɔ ya bɛɛ boɔbo: ⁸ «Bato baba bankumole nde na munɔkɔ. Kasi o mandondo bali itakye na nga. ⁹ Losambo la bɛɛ teloli na ntina. Phɔ mateya

ma bɛɛ mali nde mibeko miute na bato.»»

Maphɔɔ maawɔ ndondo ya moto

¹⁰ Bobele, Yesu amba ya banga bato basɔ, amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Okyemela, ombe na kyitolela: ¹¹ Teli ekpele ekye nyɔlɔ o munɔkɔ nwa moto ekye mobuya moto wa sɔkɔtɔ. Kasi ekyetɔkɔlɔ o munɔkɔ nwe, kyeka yango ekye mobuya moto wa sɔkɔtɔ.»

¹² Emba baekosi bamba susana phɛnɛphɛ na Yesu, bamba ya wɔ nɛ bɛkye: «Koebe obokye maphɔɔ maawɔ wɛ mamana, maphe Bafalisayi ndondo bolɔsi?» ¹³ Yesu amba ya buya yokye: «Njwete munso nwaatenwaika phika Tata oli o ikolo, baamophikola. ¹⁴ Obale! Bali bato baaphɔlɔ miyo bateya bato baaphɔlɔ miyo nzela. Bo moto mɔnɔmɔ owa phɔlɔ miyo kateya nwebi nɛ owa phɔlɔ miyo nzela, bɛɛ basɔ babale bamokaa o ibela.» ¹⁵ Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Ololimbolele ntina ya ete mɛ.» ¹⁶ Yesu amba ya wɔ yokye: «Na bɛɛ naino tozwe malondo? ¹⁷ Bɛɛ toebe obokye ekpele esɔ ekye nyɔlɔ o munɔkɔ nwa moto, kyelekane o ibuu sɛ, emba sima kyekye tɔkɔlɔ o zikyɛ? ¹⁸ Kasi ikyi tɔkɔlɔ o munɔkɔ, kyiute o ndondo, yango ikokyi ibuya moto, moto wa sɔkɔtɔ. ¹⁹ Phɔ maumunya masɔ ma ikyela boɔbe maute o ndondo ya moto, eli booli iboma bato, ikyela baphemba, ikyela bondumba, iifa, ikatela bato bɔle, na iyo bato. ²⁰ Mena eli maphɔɔ maawɔ moto. Kasi iza sataa kunyola sɛ, tesiibuya moto, moto wa sɔkɔtɔ.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²¹ Bobele Yesu aesi ya mana o elele mɛ, akye o nkyisi ya Tula na Sidona. ²² Nwanwasi

mɔnɔmɔ wa Kanana abaka kazale o mokyisi mɛ, amba yaa oli Yesu, amba ya anwana yokye: «Moteye, Nwana wa Davidi, inzokye ngɔngɔ! Nwana wa nga wa nwanwasi ali na bolobɔ bobɛ, bomunyokolo na bokusi!»²³ Kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. Baekosi bamba yaa oli Yesu. Bamba ya wɔ nɛ bɛkye: «Omowinya, phɔ taale ikyemianwana o sima ya banga.»²⁴ Yesu amba ya buya yokye: «Bantoma nde oka bato ba Isalayɛɛ baali ndokolo mampate maabunga.»²⁵ Kasi nwanwasi mɛ, amba ya kusama o boo pha Yesu, amba ya wɔ yokye: «Moteye, insungye!»²⁶ Yesu amba ya wɔ yokye: «Teli bolaa o bokye okpe ntoma ya bana oivakyele manva.»²⁷ Nwanwasi mɛ amba ya wɔ yokye: «Nde phele Moteye, kasi manva mazee mpusu ikylale o se ya mesa ma bankolo ba mɛ.»²⁸ Emba Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Ee, nwanwasi oyo! Oli na ianola sinɛnɛ. Waekyelamele boozingyi wɛ.» Nde o sina imbele mɛ, nwana wɛ abikyi.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bobele Yesu aesi ya mana wa mɔ, akyɛ o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Aesi ya kye zala o ikolo sa ngomba.³⁰ Bato baikye bamba ya kyende oli yo. Banyanye bato baatɔnɔ makolo, bato baaphɔɔ miyo, bituku, mambubu, na bato baa malosi ndengye na ndengye. Bamba ya bazasa o se o boo pha Yesu, emba amba ya babikya.³¹ Bato bakamwaka waaawene bɛɛ mambubu mabuto iwɔ, bituku bibikiyi, bato baa ɔtɔnɔ makolo batambusi, bato baaphɔɔ miyo, baweni. Emba bato basɔ bamba tata ikumbela Nwaphongo owa Isalayɛɛ.

Yesu azeye bampele nkoto ine

³² Yesu amba ya banga baekosi bɛ, amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Naokyele bato baba ngɔngɔ, phɔ nkɔɔ iyato bali na nga wawa, kasi tebali na ntoma ya iza. Sizingye ifabuya na nzala, phɔ imbele sisuu nde bakye kpa phikiyi o nzala.»³³ Baekosi bamba ya motuna bɛkye: «Wawa toli o bokye, tomokye zwa ntoma bi, obokye bazee baokye?»³⁴ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Bɛɛ, oli na mapa bo?» Bamba mobuyisa bɛkye: «Toli na mapa sambo na banaa swe inkiykiyi.»³⁵ Emba Yesu amba ya wɔ na bato basɔ obokye bazale o se.³⁶ Aesi ya kpa mapa sambo na ina swe, apheɛ Nwaphongo mɛlesi, aikyesi, aiphe baekosi bɛɛ obokye baikabe. Baekosi baikpe, baikabesi bato basɔ.³⁷ Bato basɔ baazaka baokaka. Baekosi baɔngɔkɔ ntoma yaa otwaka bɛ, ya tonzaka banyanzima sambo.³⁸ Bato baazaka babaka bampele nkoto ine, na tanga babasi na bana.³⁹ Waaunva yo ibuya bato o nkyisi ya bɛ, Yesu aesi ya baa o vato, aesi ya kyende o manyete ma Magadana.

16

*Bafalisayi na Basadukayi
baongye elekyesako*

¹ Bafalisayi na Basadukayi bamba ya waali Yesu phɔ ya imumeka. Baesi ya motuna obokye akyele elekyesako phɔ ya iteya obokye maphɔɔ maakyele yo maute oka Nwaphongo.² Yesu amba ya babuyisa bofo: «Waaome nkɔkɔɔ bɛɛ kowɔ obokye: “Mbula eteenɔ, phɔ ikolo sili silaa.”³ Ka waa-munkunkutu bɛɛ kowɔ obokye: “Lolo mbula ya muno, phɔ ikolo sibelo.” Waakyekye bɛɛ ikolo, bɛɛ koebe naa mbula ya muno

naa eteenō. Kasi bileko biiteya maphōō ma nkolo ikyiye, toebe ibilimbola. ⁴ Banyamabole, bato ba lolō eye hali bato babe na bato ba bikofo, tebaakumole Nwaphongo, baongye elekyesako. Kasi etebawene na elekyesako na yonoyō, bo teebe nd'eyaaka Yona phe.» Emba, amba ika baika, aesi ya kyende.

Kyeba na mateya na Bafalisayi na Basadukayi

⁵ Waakatisaka baekosi o mbale eeyoko ya maa ma manene, babungaka iphila mapa. ⁶ Emba Yesu amba ya wō na bēē yokye: «Kyeka! Nde kokyebe na muno nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!» ⁷ Baekosi bamba butwa iwono bēē na be, bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye kowono bēē na bēē obokye, nde pho tololi na mapa? Bato ba ianola sikyikyī. ⁹ Bēē naino tosososi? Umunya mapa matano maazeyaka nga bampele nkoto itano. Umunya na motuya nwa banyanzima baa ongoko be? ¹⁰ Umunya na mapa sambo maazeyaka nga bampele nkoto ine, banyanzima bo baa ongoko bēē? ¹¹ Pho ya'ye bēē toososolo obokye siikaka wō na bēē pho ya mapa, waawoko nga na bēē obokye: “Kyeba na muno nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!”» ¹² Emba baekosi bamba ya sosolo obokye Yesu taikaka wō na bēē obokye bakyebe na muno moulole mapa, kasi bakyebe na mateya ma Bafalifayi na Basadukayi.

Petelo awō yokye Yesu ali Masiya

¹³ Yesu amba ya kyende o nkyisi iili phenephe na manyete ma

Sezare, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Amba ya tuna baekosi bēē yokye: «Bato bawo bo pho ya Nwana wa Moto?» ¹⁴ Bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawo obokye oli Yoane Mobatise, bana bekye oli Eliya. Baayoko bakule wō bekye oli Jeremi naa monomo na baimosi.» ¹⁵ Amba ya batuna yokye: «Ka bēē, kowō obokye nga nali nza?» ¹⁶ Simo Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo wa bomōō.» ¹⁷ Emba Yesu amba ya wō ne yokye: «Oli na nkyisa boikye, Simo nwana wa Yoane pho teeli moto oeteye maphōō mama, kasi nde Tata ooli o ikolo. ¹⁸ Emba nga na wō na we ngakye: Oli Petelo, o ikolo sa ibanga sisi namotonga ingomba sa nga, na iwaa etesiikokye isibukola.* ¹⁹ Namoephe maphungola ma Bokonzi pha ikolo, eya mokanga we wawa o se, Nwaphongo amoekanga o ikoli me, eya moingola we wawa o se, Nwaphongo ne amoeyingola o ikolo.» ²⁰ Emba Yesu amba ya katela baekosi bēē na bokusi obokye bēē saimola nōnō moto obokye iyo ali Masiya.

Yesu aimosi bo wamowaa yo na bo wamokundwa yo

²¹ Tata imbele me, Yesu atati iimola baekosi bēē polele maphōō maalukye imoyelela, amba ya wō yokye: «Esengyesi obokye na kyende o Yelusaleme, omō, bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, ebe na bateye ba mibeko bomunveninya bolosi boikye. Bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato na mokundwa.» ²² Emba Petelo amba kye ne nwana imbale, amba butwa imooya yokye: «Ee Nkolo! Nwaphongo amoebanza, maphōō

* **16:18** 16.18 O munoko nwa Baela, nkombo ya petelo kyelukye iwo obokye ibanga.

mamana ete maakyelame!»
 23 Yesu aesi yaekpana, amba ya wɔ na Petelo yokye: «Mana itakye na nga, Satana! Oli ifaku phɔ ya nga! Phɔ toumunya bokoumunya Nwaphongo, kasi koumunya bokoumunya bato.»
 24 Emba Yesu amba ya wɔ na baekosi bée yokye: «Bo moto kalukye imbenga yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga.»
 25 Phɔ moto ookolukye ibikya bomɔɔ phe, aabobungya, kasi owa mobungya bomɔɔ phe phɔ ya nga, aabozwa.
 26 Na bo moto azwe ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bomɔɔ phe, ambi zwa ekpele'ye? Ekpele'ye eekokyi yo iambya phɔ ya iikola bomɔɔ phe?
 27 Phɔ Nwana wa Moto amoya o nkyemɔ ya Ango, yo na fanze bεε, emba amba phuta moto na moto ikokana na bitoma bε.
 28 Nde phele na wɔ na bée ngakye: Onte ya bée basɔ baali wawa, bana ete baata waa phanza, saika wene na miyo bo wa moyaa Nwana wa Moto ndokolo mokonzi.»

17

Yesu awene o nkyemɔ ya Nwaphongo

1 Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane, ηwana nyango na Zake, akye na bée o ngomba yɔnɔyɔ eanda, itakye na bato, omɔ babaka nde bée mampenza.
 2 Nzoto ya Yesu ya butwaka ndengye esuu o miyo na bε. Boo phe pha butwaka bongyengye ndokolo moo, bitobu bée ba butwaka bitane pεε.
 3 Bobele, baekosi mε baato baesi ya wene Mose na Eliya bawɔnɔ na Yesu.
 4 Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nkolo, eli bolaa obokye tobee wawa. Boozingyi, namotonga ndalaku iyato wawa, mɔnɔmɔ phɔ ya wε, muna phɔ ya Mose, mooyoko phɔ

ya Eliya.»
 5 Waataba yo kawo, impata sɔnɔsɔ siitane siesi ya baziba, onte ya impata mε, ηwesi mɔnɔmɔ moesi yaokana, mowɔ bobo: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye phɔ ye. Omookye!»
 6 Waaoka baekosi ηwesi mε, bawenekye bɔbɔ boikye, nɔnɔ waauya bée maɔoo nɔnɔ o se.
 7 Yesu amba ya kyende ooli bε, aesi ya bakuma, amba ya wɔ na bée yokye: «Inwaa, bée saila!»
 8 Bamba inola maɔoo, kasi tebaikyi wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza.

9 Waaba bée baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: «Bεε saimola nɔnɔ moto mɔnɔmɔ maphɔɔ maso maaweni bεε, tee nɔnɔ mokolo ηwaamokundwa Nwana wa Moto onte ya bawee.»
 10 Bobele baekosi bamba ya tuna Yesu bεkye: «Phɔ ya ye bateye ba Mibeko bawɔ obokye, esengyesi obokye Eliya aye phanza?»
 11 Iyo, amba ya babuyisa yokye: «Eli bomɔ, esengyesi obokye Eliya aye phanza phɔ ya iyabongya maphɔɔ maso.»
 12 Kasi nga na wɔ na bée ngakye: Eliya nga aunva yaa, kasi tebaika moeba. Bamokyelela maphɔɔ maso mabe bo wazingaka ntema ya bε. Yango mena, bamunyokolo Nwana wa Moto nde bomɔ.»
 13 Emba, baekosi basɔsɔlɔko obokye kaba wole phɔ ya Yoane Mobatise.

Yesu abikye ηwana ooli na bolobɔ bobε

14 Waabutwa bée o elele eyikalaka bato, moto mɔnɔmɔ amba yaa ooli Yesu, amba kusama na mabongɔ o boo phe.
 15 Amba ya wɔ ne yokye: «Moteye, okyela ηwana wa nga wa lele ngongɔ. Ali na iphukuluku, mbala esuu kakaa naa o ηwenya naa o maa.
 16 Nayakakyi ne oka baekosi ba wε, kasi tebaikyi koka imobikya.»
 17 Yesu amba ya wɔ na bée yokye:

«Oo! Bêe toli nde na ianola! Esengyesi obokye na kule ba na bêe bileko bo? Inzelele na nswana me wawa!»¹⁸ Yesu amba phaphala na bolobo bofe me, emba phamba tokolo o nzoto ya nswana, mina wamoo, nswana abikyi.

¹⁹ Baekosi bamba yaa bée na bée oli Yesu, bamba ya motuna bekye: «Banga toloikyi koka itokolo bolobo bofe me pho ya'ye?»²⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Pho bée oli na ianola sikyiky. Nde phele na wo na bée ngakye: Nabo oli na ianola sikyiky booli mumbuma nwa mutarde, wamowo na ngomba eye obokye: Mana wawa kyende owo, ya mumana. Ekpele yonyo tekokyi iekatela. [²¹ Kasi bakokyi itokolo bolobo pha ndengye mena nde na ibondele na na imiima ntoma.]»

Yesu akuli imola bo wamowaa yo na bo wa mokundwa yo

²² Mokolo monomo baekosi bamba yaangana bée baso o Galileya. Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bamoamba Nwana wa Moto o maboko ma bato. ²³ Baamoboma, kasi o sima ya nkolo iyato amokundwa o nte ya bawe.» Emba baekosi baokaka ngongo boikye.

Iphuta mputi ya Tempelo

²⁴ Waakoma Yesu na baekosi bée o Kapalanauma, bato baaphutisa mputi ya Tempelo, bamba ya waali Petelo. Bamba motuna bekye: «Moteye wa bée kaphute mputi ya Tempelo?»

²⁵ Petelo amba ya buya yokye: «Ee, kaphute.» Waanyolo Petelo o ingambi, Yesu amba ya wo ne yokye: «Simo, kounyana bo? Ookokyi iphuta mputi ya mokonzi nwa mokyisi nza? Baalombo nde babutu?»²⁶ Petelo amba ya mubuyisa yokye: «Babutu.» Emba Yesu amba ya wo ne

yokye: «Bo baabona, baamokyisi tebaaphute. ²⁷ Ka pho banga sabatungyisa, kyende lobo o maa maanene, swe eya motata we iimba, oetakole munoko, wa mowene phalanga eya ebuni, oekpe, ophute mputi pho ya banga na we.»

18

Olekyi na ngambo nza?

¹ Mokolo monomo baekosi bamba ya waali Yesu, bamba ya motuna bekye: «Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo nza?»² Yesu amba ya banga nswana omokye, aesi ya moteye onte ya be. ³ Amba ya wo yokye: «Nde phele nawo na bée ngakye: Bo mobesi nwa bée temobuto ndokolo nwa bana baakye phe, otonyolo o Bokonzi pha ikolo. ⁴ Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo, eli moto ookomiuya na ookobutwe ndokolo nswana oyo. ⁵ Emba na moto nza, owa moyamba nswana omookye pho ya nga, mena anzambi nde nga mampenza.»

Sakyla bofe

⁶ «Ka moto nzaa owamokosa baakiky baba baanzanole obokye bakyele bofe, elekakyi na bola obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale. ⁷ Ngongo boikye na bato ba mokyisi, na ndengye ekyekyele bée obokye bebi bakyele masumu. Maphoo ma ndengye mena temakokyi izanga; kasi ngongo boikye eli na moto okokyele obokye bebi bakyele masumu. ⁸ Bo eboko ya we naa ekolo ya we kyeetome ikyla bofe, oetene, pho elekyi na bolaa inyolo o lola na eboko yonyo naa ekolo yonyo na ikyende na maboko mabale na na makolo mabale o lifelo, o nwenya mote mozime. ⁹ Ka bo ziyo sa we

sietome ikyela bofe, osiphengolo kosivakye itakye na we, pho elekyi bolaa pho ya we inyolo o lola na ziyoo sonoo, na ikyende na miyo maso mabale o nwenya nwa lifelo.»

Ete ya mpate eebungyi ezwa

¹⁰ «Kyeba na iwene monomo na bana baba phaa; naewole pho banze ba bee baabatele bateme imbele siso o boo pha Tata oli o ikolo. [¹¹ Pho Nwana wa Moto aesi ya bikya baabunga.]»

¹² «Bee koununya bo? Bo moto monomo ali na mampate munkama, bo yooyo ebungyi, etaikye ika makoo ibuya mbuka ibuya o ikolo sa ngomba pho akye luka eebungyi? ¹³ Nde phele nawo na bee ngakye: Bo aezwe, amobaa na nkyisa pho ya mpate me ileka nkyisa iibakyi ne pho ya mampate mako ibuwa mbuka ibuwa matemaikakyi bunga. ¹⁴ Nde bomoo, Ango wa bee ooli o ikolo taazingye obokye na monomo na bana baba abungye.»

Bo nwebi aekyesi bofe

¹⁵ «Bo nwebi aekyesi bofe, kyende oka ye, omoweninya bofe boekyesi yo bee babale. Bo aeyokyi, mena akuli butwa nwebi na we. ¹⁶ Kasi bo ale iyeyoka, kpa moto monomo naa babale, pho «batene bolombe nde minoko ya manzoka mabale naa maato.» ¹⁷ Kasi bo ale ibaoka, oloimole o ingomba. Emba bo ambi le ioka ingomba, omowene ndokolo mopakano naa ndokolo moputise wa mputi.»

¹⁸ «Nde phele nawo na bee ngakye: Maphoo maso maamoanola bee wawa o se, ne Nwaphongo aamaanola o ikolo; ka maphoo maso maamole bee wawa o se, Nwaphongo ne aamale o ikolo.

¹⁹ Nakule wo na bee ngakye: Bo o mokyisi mumu, bato babale

onte ya be, baokaa ibondele pho ya inzonga ekpele, Tata owa ikolo aabaphe yango. ²⁰ Pho elele eso eangaa bato babale naa baato na nkombo ya nga, nali onte ya be.»

Ete ya moto wa etoma otookyele bebi ngongo

²¹ Emba Petelo amba yaa phenephe na Yesu, amba ya motuna yokye: «Nkolo, bo nwebi na nga ankyesi bofe esengyesi obokye na molimbisa mbala bo? Ekokyi ibaa mbala sambo?»

²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phe, siiwoo na we obokye mbala sambo, kasi mbala mako sambo mbala sambo. ²³ Yango mena, Bokonzi pha ikolo pha ulana na mokonzi monomo owa bangaka bato bee baetoma, pho akyekye maphoo ma mabongoo ma be.

²⁴ Waatata yo ikyeka maphoo me, bamoyeleli na moto wa etoma monomo owa baka na mbongoo enene. ²⁵ Moto me tabaka na baphalanga baiita mbongoo me. Yango mena mokonzi nwe amba ya toma obokye, bamoungya ndokolo moombo na nwanwasi na bana ba bee, ebe na mbolo ye, pho ya iita ena mbongoo. ²⁶ Moto wa etoma mona, amba ya kusama na mabongoo; amba wo yokye: «Mokonzi inzuyisa moo, impe banaa nkolo, namwita mbongoo ya we eso.» ²⁷ Mokonzi aesi ya mooka ngongo, amolimbise, nono waamole yo akye.

²⁸ Waatokolo moto wa etoma mona, akye vana na nwebi ne wa etoma owa baka na nwana mbongoo ye ekyikyiyi ya baphalanga. Amoakye o nwesi, abuto imunyata na bokusi, amba ya wo yokye: «Iita mbongoo ya nga!» ²⁹ Nwebi ne amba ya kusama na mabongoo, amba ya nyingonela ne yokye: «Inzuyisa moo, impe bana nkolo, namwita mbongoo ya we!» ³⁰ Kasi yo taikaka

anola, amba kye munyosa o bōlōko tee nōnō mokōlo nwa iita yo mbōngō ye. ³¹ Waawene bato baetoma baayōko baabona, bawenekye ngōngō boikye, bamba yakye imola mokonzi nwa bē. ³² Mokonzi amba ya banga moto wa etoma mē, amba ya wō nē yokye: “Oli moto wa etoma mōbe! Wabaka na mbōngō ya nga, na elimbisaka phō wanyingonelaka na nga. ³³ Nawē nga osengyelakye iyokyela nwebi na wē ngōngō bō wa eyokyelaka nga ngōngō.” ³⁴ Mokonzi aokaka yō, amba ya nyōsa moto wa etoma mē o bōlōko, tee nōnō mokōlo nwa mwita yo mbōngō ye.» ³⁵ Yesu amba ya wō yokye: «Tata ooli o ikolo amoekyela nde bōmō, bō mōnōmō onte ya bēē talimbise nwebi nē na ndondo yōnōyō.»

19

Mateya ma Yesu phō ya Lowō lookyekyi ifoma bolonga

¹ Waaunva Yesu iwō maphōō mamana, amani o Galileya, aesi ya kyende o manyete ma Yuda mali o mokukulu mooyōko nwa ebale ya Yaladene. ² Moluku nwa bato moikye nwanba ya mōbenga o mō, amba ya babikya.

³ Bafalisayi baayōko bayakaka oli Yesu phō ya imumeka, bamba ya motuna bēkye: «Mibeko ma banga mianole obokye lele akokyi ile nwasi wē nde pha babona?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bēē naino totangyi buku pha Nwaphongo? “O etatele ya mokyisi, Nwaphongo akyelaka nwanwasi na lele.” ⁵ Emba, amba ya wō yokye: Yango mena, lele amoika nyango na ango, amokye angana elele yōnōyō na nwanwasi wē, phō bēē basō babale babutwe moto mōnōmō.

⁶ Nde bōmō, tebakuli bō bato babale, kasi babuto moto

mōnōmō. Emba bō Nwaphongo ambo angyinya nwanwasi na lele, moto sa bakabinya.» ⁷ Bafalisayi bamba ya motuna bēkye: «Ka phō ya ye Mose aphekye nzela obokye bō lele kale nwanwasi na bolonga, asengyesi imokomela mokanda moteya obokye bolonga bowe?» ⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mose aephekye nzela ya ile babasi phō ya nzoto bokusi ya bēē. Kasi uta o etatele teyaikaka baa babona. ⁹ Kasi nga na wō bēē ngakye: ‘Bo lele ale nwasi wē, bō te ebe nde phō ya bondumba phe, akye longā mosuu, mena kakyele phemba.»

¹⁰ Baekosi bēē bamba ya wō nē bēkye: «Bō mōbeko nwa bolonga mōbee babona, elekwi na bolaa ifa salonga.» ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Teli bato basō baakokyi isōsōlo mateya mama, manya nde baaunva phe Nwaphongo bokusi pha imaanola. ¹² Maphōō mali maikye, maakatele moto salonga. Bakwi tebaalongwe phō banyiba bōmpele tata o ibotama, bana bababoma bōmpele, baayōko te balongye phō bamiambya muwōsi phō ya Bokonzi pha ikolo. Moto oakokyi ianola mateya mama, amaanole!»

Yesu atandesi bana bakye maḥōko

¹³ Mokōlo mōnōmō bato bayelesi Yesu bana ba bēē phō abatandele maḥōko ambe na bōndeḥe phō ya bē, baekosi bamba bakatela. ¹⁴ Kasi Yesu amba ya wō yokye: «Le bana bakye baye oka nga, le bakatela, phō Bokonzi pha ikolo boli phō ya bato bali ndokolo bana bakye.» ¹⁵ Waaabatandela yo maḥōko, amba ya mana wamō.

Moto wa ezwele

¹⁶ Moto mōnōmō amba yaa oli Yesu, amba ya motuna yokye: «Moteya, lowō'ye loolaa,

losengyesi nga ikyela pho na zwe bomoo pha bobele?»¹⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontune pho ya lowoo loolekyi bolaa? Ooli molaa nde Nwaphongo. Boozingyi inyolo o mokyisi nwa bomoo, kumola mibeko.»¹⁸ Moto me amba ya motuna yokye: «Mibeko ye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Saboma moto, sakyela baphemba, saiba, sakatela moto boole,¹⁹ kumola nyongo na ongo, zinga mobuaba na we bo komizingye we mampenza.»

²⁰ Munzenga me amba ya wo ne yokye: «Nakumole mibeko miso maamina. Nakule kyela'ye?»

²¹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo ozingyi iba moto o molaa kyende kye ungya mbolo ya we iso, ombe kabela babola bana baphalanga. Emba waamba ba na ezwele o ikolo. Sima, yaka ya mbengye.»

²² Kasi waaoka munzenga mona baabona, aesi ya butwa na ngongo pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Emba Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Nde phele na wo na bée, wali nkamba pho ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha ikolo.»²⁴ Nakule wo na bée bobo: Wali nkamba pho ya nyama enene boli shamo iinyolo o iluu sa solu. Kasi nkamba kyikule lobo pho ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»²⁵ Waaoka baekosi maphoo me, bamba kamwa na boikye, bamba ya wo bekye: «Bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»²⁶ Yesu abakyekyi, amba ya wo na bée yokye: «Moto takokyi imibikya nde yo mapenza, kasi eli nde Nwaphongo ookokyi ikyela maphoo maso.»

²⁷ Emba Petelo amba ya kpa maloba yokye: «Kyeka, banga baba toikyika iso yaabaka na banga, tobuto ikyemiebenga, ekpele'ye eya mozwa banga?»

²⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wo bée ngakye: Imbele saamozala Nwana wa Moto o eziye ye ya ngambo, o mokyisi nwa sika, bée bambengakyi, wa mozala na bée o biziye iko mbuka bibale pho ya itenaka malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele.»²⁹ Ka moto munso oikyika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, na manzabi me, pho ya nkombo ya nga, amozwa mbolo me mbala munkama, amba na zwa bomoo pha bobele.»³⁰ Bato baikye baali lol eye o boo, bamobutwa o sima. Kasi baali lol o sima bamobutwa o boo.»

20

Bato baetoma o inzabi sa vinyo

¹ «Okyemela yaamokyela Nwaphongo o bokonzi pha ikolo, ya moba ndokolo moto monomo ootokosi na mumbengu pho ya ikye luka bato ba imokyelela etoma o inzabi se sa vinyo.»

² Aesi ya okana na bée obokye: Bamozwa mbano ya ebende yonyo ya baphalanga boophute bée pho ya mokolo monomo nwa etoma, amba ya batoma o inzabi se sa vinyo.»³ O ngonga ya ibuwa ya mumbengu, akuli ya tokolo, akye zwa bato basuu bazasi o munsongo sa etoma ya ikyela,

⁴ amba ya wo na bée yokye: «Na bée kye kyela o inzabi sa nga. Namoephe mbano eekokyi.»⁵ Na bée bamba ya kyende. Wa koma bunya o moto, na wa ngonga eya iyato ya nkokolo, akulaka kyela nde bomo.»⁶ O ngonga ya itano eya nkokolo, akuli tokolo akye zwa bato basuu bazasi o munsongo. Amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye ozasi wawa nzanga mobimba sakyela etoma?»

⁷ Bée bamba ya mobuyisa bekye:

“Moto wa ilokpa o etoma tali.” Amba ya babuyisa yokye: “Βε kye kyela o inzabi sa nga.”»

⁸ «Waatata iyinda bunya, mokolo inzabi aesi ya wɔ na kapita yokye: “Banga bato baetoma baso, obaphute. Tata na baakpaki nga sima, oombe homela na baakpaki nga o boo.” ⁹ Bato baatataka ikyela etoma o ngonga eya itano ya nkɔkɔlɔ, baesi ya zwa moto na moto ebende yɔɔyɔ ya baphalanga eekokyi na iphuti sa mokɔlɔ mobimba. ¹⁰ Waakoma imbele sa batataka ikyela etoma, baumunyaka obokye bamozwa baphalanga ileka bebi. Kasi babaphekye nde ebende yɔɔyɔ ya baphalanga ekokyi na mokɔlɔ mobimba. ¹¹ Waakpa bée baphalanga, babuto imiima na mokolo inzabi. ¹² Bamba ya wɔ ne bekye: “Bato baetoma baasukaki we ipka bakyesi etoma nde ngonga yɔɔyɔ, o baphuti na banga nde ndengye yɔɔyɔ. Kasi banga tokyesi etoma mokɔlɔ mobimba, tophembi na ná moo mokusi!” ¹³ Kasi mokolo inzabi amba ya buyisa monomo na bée yokye: “Nwabi na nga, siikiyeki kyela bofe, tolookanaki nga na we na ebende yɔɔyɔ ya baphalanga pho ya mokɔlɔ mobimba? ¹⁴ Kpa baphalanga ba we, kyende. Na zingye iphuta okpakyi nga sima boephuti nga. ¹⁵ Ya bo'ye! Eli baphalanga ba nga, sikokyi ikyela na bée boozingyi nga? Ookyi zuwa pho nali moto molaa?” ¹⁶ Yango mena, Yesu amba ya sukya bofo: “Bato baali o sima bamobutwa o boo, kasi bali o boo bamobutwa o sima.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato bo wa mowaa yo na bo wa mokundwa yo

¹⁷ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, o nzela, amba ya wɔ na baekosi iko mbuka babale yokye: ¹⁸ «Okyemela, unwanwa eye, tokyende o Yelusaleme, omo, nga Nwana wa Moto, bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, bamuntenela bolombe pha iwaa. ¹⁹ Bamba na nzambya oka bato baatebali Bayuda, bamunzakya, bamumbinda phimbo, baamba na mbaka o ekulusu. Kasi sima ya nkɔlɔ iyato namokundwa.»

Ionga sa nyango wa Zake na Yoane

²⁰ Boβele, nwanwasi wa Zebede aesi ooli Yesu na bana bée babale ba bampele, amba ya kusama o boo phe, pho ya imonga lowo lonolo. ²¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye'ye?» Nwanwasi wa Zebede amba mobuyisa yokye: «Indakyele obokye o bokonzi pha we, bana banga ba bampele baba bamozala monomo o boloo pha we, omoyoko o bowee pha we.» ²² Yesu amba ya buya yokye: «Toebe lowo loongye bée. Bée okokyi inywa kopho ya bolosi eya munywa nga?» Bamba mobuyisa bekye: «Tokokyi.» ²³ Emba Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Eli phele, kopho eyamunywa nga na bée wa moenywa me. Kasi iyolo moto owa mozala o boloo naa o bowee pha nga tekyekyi nga, pho Tata aunva bongya bilele baabina pho ya bato baolo yo.»

²⁴ Waoka baekosi iko bayoko lowo me, baokyelaka bola na mosi yoo. ²⁵ Emba Yesu amba ya babanga bée baso wali yo, amba ya wɔ na bée yokye: «Koebe obokye bakonzi ba nkyisi, bakonza bato ba be, na bato baanene baweninya bato ba bée mpasi. ²⁶ Nzuka onte ya bée,

yango saba babona. Bo monomo na bée kalukye imibuya moto munene, esengyesi obokye abe moto wa etoma wa bée. ²⁷ Nde bomo, bo monomo na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo nwa bée. ²⁸ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa pho bato bankyelele, kasi na yaa nde obokye nabakyelele, nambe naambya bomo pha nga pho yai-kola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁹ Waatokolo bée o Yeliko, bato baikye bamba ya benga Yesu. ³⁰ Bato babale baapholo miyo bazalaka o mbale ya nzela, waoka bée obokye Yesu kalekane, bamba tata iyaanwana bēkye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo!» ³¹ Bato baikye baphaphalaka na be, bēkye: «Kanga munoko!» Kasi bée bakulaka anwana na bokusi bēkye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo.» ³² Yesu amba ya teme, aesi ya babanga, amba ya wo na bée yokye: «Kozingye obokye nakyele'ye pho ya bée?» ³³ Bamba ya mobuyisa bēkye: «Nkolo, kyela obokye miyo ma banga maingwe.» ³⁴ Yesu amba baokyele ngongo, amba ya bakuma o miyo, nde mina wamo, bato babale me babuto iwene, bamba butwa ibenga Yesu.

21

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waakoma bée o Betafaze o ngomba ya Baolive, Yesu amba ya toma baekosi babale o boo. ² Amba ya wo na bée yokye: «Kyende o mokyisi mooli o boo, bo okomi omo, wamowene

ebembe ya mpunda baetingye na nwana wa yango. Omaingole, oye na mango wawa. ³ Kasi bo moto aetuni, bée omobuyisaka obokye: «Nkolo asengyesi na mango.» Amokula ebuyisa mango izele.»

⁴ Maphoo maamana makye-lamaka pho ya ikokya maphoo mawoko moimosi wa Nwaphongo obokye: ⁵ «Wo na nwana wa nwanwasi wa Siona obokye: Kyeka mokonzi nwa we kaye. Kaye na bonyile, abaa o ikolo sa mpunda na sa nwana wa mpunda.»*

⁶ Baekosi bamba ya kyende, bakyekyela nde bo wa woko Yesu na be. ⁷ Bamba yaa na mpunda na nwana wa yango, bawalaka bitobu ba bée o ikolo sa mango, Yesu amba ya zala ibe. ⁸ Moluku nwa bato mwikye babaka bawale bitobu ba bée o nzela, baayoko batenaka nkanga, bailangyaka o nzela. ⁹ Bato baatambulaka o boo pha Yesu na baamobengaka o sima, babaka baanwane bēkye: «Nkyemo na Nwana wa Davidi! Ookoye na nkombo ya Nkolo apambolame! Nkyemo o bilele biilekyi ikolo!»

¹⁰ Waanyolo Yesu o Yelusaleme, mokyisi munsu nwanyinganaka, bato bamba tunana bēkye: «Moto oyo kane baa nza?» ¹¹ Bato baayakaka na Yesu bamba buya bēkye: «Eli Yesu moimosi wa Nazaleta o Galileya.»

Yesu anyosi o Tempelo

¹² Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baoombi ba mbolo omo, amba ya bumbya ba mesa ma baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baungya makoto-nwenya. ¹³ Amba ya wo na bée yokye: «O buku pha Nwaphongo

* **21:5** 21.5 Nwana wa nwanwasi wa Siyona kyelukye iwo obokye bato baa mokyisi nwa Siyona (Yelusaleme).

wakomama bobo: “Bamobanga ingambi sa nga, ingambi sa losambo.” Amba kula bakya yokye: Bèe osibuye elele ya haiibi.»¹⁴ Bato baapho lo miyo na baaotono makolo bamba yaa oli Yesu, amba babikya.¹⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baokaka yoo, wawene bée bilekyesako biakyelaka Yesu na bana baabaka baanjwane o Tempelo obokye: «Nkyemo na Nwana wa Dawidi!»¹⁶ Emba bamba ya wo na Yesu bekye: «Kookye maphoo maawo be?» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ee, naokye. Bèe naino totangyi o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma bée bobo: “Oteye bana bakye na baanywangye ndengye eekokyi bée iekumbela?»»¹⁷ Bobele, aikyi baika, atokosi o Yelusaleme akye milangya o Betani.

Yesu awambi nwete nwa fige

¹⁸ Mokolo nwa sima, waaba Yesu kakule butwa o Yelusaleme, aesi ya oka nzala.¹⁹ Amba ya wene nwete monomo nwa fige imbale ya nzela, amba susana phenephe na nwango, akye zwa nde maakyi na maakyi. Amba ya wo na nwete me yokye: «Otokule bota mbuma!» Nde o sina imbele me, nwete nwa fige mungyi.²⁰ Waawene baekosi babona, bamba kamwa na boikye. Bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya'ye nwete mumu mungyi na mbala yonoyo bobo?»²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Booli phele na ianola, bo toikyi ziko, okokyi ikyela maphoo maakyesi nga na nwete nwa fige. Okokyi na iwo na ngomba eye obokye: Mana wawa, kyende kye mivaka o ebale enene! Wamokyelama.»²² Ekpele eso eya moonga bée na ibondela,

bo oanosi obokye wa moezwa, waamba na ezwa.»

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²³ Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iteya bato. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba bato, bamba ya susana oli yo, bamba ya motuna bekye: «Kokyele maphoo mama na bokonzi'ye? Oephe bokonzi pha ikyela maphoo me nza?»²⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga, naetune nde motuna monomo. Bo ombuyise eyano, emba na moeyimola na bokonzi ye bokyele na nga maphoo mamana.»²⁵ Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Ya motomaka Nwaphongo ndee bato?» Kasi bée babutwaka iwono bée na bée bekye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: Toikaka anola Yoane pho ya'ye?»²⁶ Bo toonimobuyisa obokye: Ya motomaka bato, toile toko na bato, pho bato baso baanolaka obokye Yoane ali nde owa kolo moimosi wa Nwaphongo.»²⁷ Yango mena, bamba mobuyisela bekye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na nga me esieyimole naa nakyele maphoo mama na bokonzi pha nza.»

Ete ya bana ba bampele babale

²⁸ Yesu amba kula ya wo yokye: «Bee koununya bo pho ya maphoo mama? Moto monomo abaka na bana ba bampele babale, aesi ya banga owa bola, amba ya wo ne yokye: “Nwana wa nga, lolu kyende kye kyela o inzabi sa vinyo.”»²⁹ Nwana amba ya buya yokye: “Nale, esiikyende.” Kasi o sima aumunye, aesi ya kyende o inzabi sa vinyo.»³⁰ Akulaka wo na owa ibale nde bomo. Owa ibale amba buya yokye: “Ee Tata, na mokyende.” Kasi taika kyende.³¹ Ote ya bana babale baabana,

okyesi mapho maazingye ango wa bée nza?» Bamba ya mobuyisa bēkye: «[Jwana owa boo.» Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bēe ngakye: Baphutise ba mputi na mandumba, bamunyolo o bokonzi pha Nwaphongo o boo pha bēe. ³² Pho, Yoane Mobatise ayakaka yaeteya nzela elaa, kasi bēe toikaka moanola. Kasi baphutise ba mputi, ebe na mandumba ba moanoleleka, ka bēe na bo wawenēkye bēe babona, toika bongola mandondo pho ya imoanola.»

Ete ya bato baetoma babe o inzabi sa vinyo

³³ «Okyemela ete esuu. Moto monomo abalaka inzabi sa vinyo, aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya tima ibela o mabanga pho ya ikyela isungu sa iyamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sonso o ngomba pho ya moto okokyengyele sina inzabi. Sima, amba ika siikyela bato obokye basiphutele, yo akye o imbanga. ³⁴ Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma bato baetoma bēe oka bato baaphutele inzabi obokye bakye mokpela iyalo saaka ye. ³⁵ Kasi baaphutele inzabi baakye basali me, bakutubi monomo, babomi oomoyoko, owa iyato bamobomi na mabanga. ³⁶ Emba mokolo inzabi amba kula toma bato basuu baikye ileka baaphanza, kasi baaphutele inzabi bakulaka bakyela nde bomo. ³⁷ O sima ya bēe baso, amba ya batomela njwana we monomo. Aumunyaka obokye: “Bamokumola njwana wa nga.” ³⁸ Kasi waamowene baaphutele inzabi, bawonoko onte ya bēe bēkye: “Kyeka somi ye, owa moikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzambi

me samobutwa sa banga.” ³⁹ Baesi ya moakya, bamovakyi o selekye ya inzambi, bamobomi.»

⁴⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Emba waamoya mokolo njwa inzambi, amokyela ye pho ya basali babana?» ⁴¹ Bamba ya mobuyisa bēkye: «Etabaokye ngongo. Aababoma bēe baso, aamba phe inzambi oka baphutesi basuu. Emba bato me bamobaka bamophe mbuma o imbele si-ikokyi.» ⁴² Emba Yesu amba ya wo na bēe yokye: «Bee toika tanga mapho mama o Buku pha Nwaphongo? Bakoma bobo: “Ifanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ibanga siiphisi ingambi sisu.»

Mena etoma ya Nkolo.

O miyo ma banga eli lowo la ikamwa!”»

⁴³ Yesu amba kula ya bakya yokye: «Yango mena, na wo na bēe ngakye: Bamoebololo bokonzi pha Nwaphongo, baamba bophe bato basuu, bēe baabokyelela etoma elaa. [⁴⁴ Owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokye mitenya binango, kasi bo ibanga me sikaa o ikolo sa moto monomo, saamowolingyinya.]» ⁴⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baaokyi bite bibale me, baebaka obokye, Yesu kawo pho ya be. ⁴⁶ Emba bamba tata iluka malondo ma imwakya, kasi ba ilaka bato, pho bato babaka bakpe Yesu ndokolo moimosi wa Nwaphongo.

22

Ete ya eseleko ya bolonga

¹ Yesu akulaka wole bato baamookye na bite bisuu yokye: ² «Kyeka bo wamolekana mapho o Bokonzi pha ikolo. Ya moba ndokolo mokonzi monomo akyesi eseleko ya bolonga pha njwana

wε. ³ Atomi bato ba etoma bεε obokye bakye oka bato baabangaka yo, pho baye o eseleko, kasi bεε baso bale iyaa. ⁴ Akulaka toma bato ba etoma basuu, amba ya wo na bεε obokye bakye wε na bato baabangaka yo bobo: “Naumbo bongya mbolo iso, nabomi ngombe ya nga, na manyama maaisa. Yaka o eseleko ya bolonga.” ⁵ Kasi bεε baso baweni lowo me nde pha, monomo na monomo akye o etoma ye, omoyoko akye o manzabi, ona akye kyela mumbongu. ⁶ Baayoko baakye bato ba etoma babana, ba banyokosi, ba babomi. ⁷ Mokonzi aokyi yoo, amba toma batuluku be, pho bakye boma babomi babana, batumbe na mokyisi nwa be. ⁸ Sima amba ya wo na bato ba etoma bεε yokye: “Na bongyaki eseleko na bolaa, kasi bato baabangaki nga tebaiki ya zaa. ⁹ Kyende o nsongo iso inene, obangye bato baamowene be, pho baye o eseleko.” ¹⁰ Bato ba etoma baesi ya kyende o nsongo bamba yaa na bato baso baakyeke zwa bεε omo, ebe bato balaa, na bato baabe, nono watondaka ingambi sa eseleko.»

¹¹ «Waanyolo mokonzi ikye kyeka bato baabangaka yo, akye wene moto monomo taikaka lata etobu ya eseleko. ¹² Emba, amba ya motuna yokye: “Iwe onyosi wawa ndengye'ye? Toikiyi lata etobu ya eseleko.” Kasi moto me taikaka zwa lowo la ibuya. ¹³ Bobele mokonzi amba ya toma bato ba etoma bεε yokye: “Omokangye maboko na makolo, omovakye o ibanda o enzombi amokye lela, amokye twa mino.” ¹⁴ Yesu amba ya sukya bobo: “Nde phele, bato baikye babangama, kasi baaolo bεε bali ba itanga.»”

Mputi ya mokonzi nwa Loma

¹⁵ Bafalisayi bakyeke angana ikyita pho ya iluka malondo maiyakya Yesu na maloba me mampenza. ¹⁶ Batomaka baekosi ba bεε basuu na bato ba Elode pho bakye tuna Yesu obokye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde phele, toile na moto, iwe tookyeke na ngambo ya moto, kasi koteya nde phele ikyiongye Nwaphongo. ¹⁷ Oloimole, kounyana bo, mobeke nwa banga nwanbwa nzela ya iphuta mputi ya mokonzi nwa Loma nde phe?» ¹⁸ Kasi Yesu aebaka malondo ma bεε maabe. Amba ya wo na bεε yokye: «Banyamabole. Pho ya'ye komekye? ¹⁹ Taateya baphalanga baphute na bεε mputi.» Bamba moteya ebende ya baphalanga yonyo. ²⁰ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Boo bobo na nkombo ayakoma bεε wawa ili ya nza?» ²¹ Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya mokonzi oo munene wa Loma.» Emba Yesu amba ya wo na bεε yokye: «Yaaka mokonzi nwa Loma, oiphe mokonzi nwa Loma, yaaka Nwaphongo, oiphe Nwaphongo.» ²² Waaoka bεε babona, bakamwaka na boikye, baikyi mwika bakye.

Motuna pho ya ikundwa sa bawe

²³ Nde o muna mokolo me, Basadukayi baesi waali Yesu. Eli bεε bato bawo obokye, bato baawaa ete baakundwe. ²⁴ Bamba motuna bekye: «Moteye, Mose awoko yokye: “Bo moto awe taikiyi bota bana, nwana nyango na mowe asengyesi ilonga bozengye me, pho abotele nwana nyango bana.” ²⁵ Oka banga, yabaka bampele sambo, bεε baso nyango monomo, anga monomo. Nwana owa bola alongyi nwanwasi, awe taikiyi bota na nwanwasi bana, aikiyi bozengye me na nwana nyango.

26 Wakyelamaka nde bomo na owa ibale na owa iyato, tee nono owa sambo. 27 O sima ya bée baso, nwanwasi me aesi ya waa me. 28 Emba mokolo nwa mokundwa bawe, nwanwasi me amoba wa nza? Pho bée baso bamolongaka.»

29 Yesu amba ya ba buyisa yokye: «Be omikose, pho toebe na maphoo maali o buku pha Nwaphongo, toebe na bokusi phe. 30 Pho waamokundwa bawe, malonga ete makule baa, ba basi na bampele bamoba ndokolo baanzelu ba ikolo. 31 Kasi pho ya lowo lokyeki ikundwa sa bawe, toika tanga bo wawoko Nwaphongo na be? 32 Awo bobo: “Nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo.” Yo tali Nwaphongo wa bawe kasi ali Nwaphongo wa bato bali na bomo.» 33 Bato baso baamokaka, bakamwaka na mateya me.

Mobeko molekyi miyoko

34 Wa oka Bafalisayi obokye Yesu asukise Basadukayi, bamba ya angana waali yo. 35 Monomo onte ya bée afaka moteye nwa mibeko, alukaka malondo ma imeka Yesu, amba ya motuna yokye: 36 «Moteye, onte ya Mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko'ye molekyi miyoko?» 37 Yesu amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nkolo Nwaphongo wa we na ndondo yonoyo, na molimo nwa we muso na na maumunya ma we maso. 38 Mena eli mobeko nwaa boo, na moolekyi bonene. 39 Mobeko nwa ibale mookokaa na nwa boo, nwe mumu: Osengyesi izinga nwebi na we, booko mizingye we mampenza. 40 Mibeko ma Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo mali nde onte ya mibeko mibale mamina.»

Masiya na Davidi

41 Bafalisayi baanganaka elele yonoyo, Yesu amba ya batuna motuna mumu: 42 «Bee koununya bo pho ya Masiya? Iyo ali nwana wa nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ali nwana wa Davidi.» 43 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Ndengye'ye Davidi wakambemaka yo na Bolobo, amobangaka “Nkolo?” Waawo yo obokye: 44 “Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo wa nga yokye: Yaka ya zale o boloo pha nga tee nono waamouya nga banguna ba we o se ya makolo ma we.” 45 Bo Davidi amobangaka “Nkolo”, ka ndengye'ye Masiya akokyi ikula baa nwana wa Davidi?»

46 Monomo na bée takokaka na imobuyisa na lowo lonolo, tata mokolo me, moto takulaka meka na imotuna na mituna.

23

Bateye ba Mibeko na Bafalisayi banyamabole

1 Emba, Yesu amba ya wo na bato baso na na baekosi bée yokye: 2 «Bateye ba Mibeko na Bafalisayi, etoma ya bée nde ilimbolela bato Mibeko ma Mose. 3 Bée osengyesi ikumola na ikyela iso yaamowo bée na bée kasi bée samekola mobesi nwa be, pho tebaakyelele ikyiteya be.

4 Bakangye biphesi bizito bili na nkamba pho ya ibinyanya, baambe biphisa bato o mabekye, kasi bée mampenza tebaabikume nono na munsee. 5 Bitoma biso biikyele be, balukye nde obokye bato ba sawene. Bitee ba nkanda ya Nwaphongo bilate bato o imbele si sambele be, bée ba bibuya binene mpenza, fambe na bamba ma songya manene ma nkoto ya be. 6 Bazingye bilele ba ngambo o biseleko, na biziye ba o boo o mangambi ma makyita. 7 Bazingye bato bababeyake o bilele biangane

bato baikye, baambakye na babanga “bateye.”⁸ Kasi b̄e, sazingaka obokye baebangye “moteye”, pho b̄e baso oli nde baekosi, oli nde na Moteye monom̄o.⁹ O munse mumu sa banga moto monom̄o “tata”, pho oli nde na Ango wa b̄e monom̄o, oli o ikolo.¹⁰ Sazingaka obokye bato baebangakye “mokonzi”, pho oli nde na Mokonzi monom̄o yo Masiya.¹¹ Moto oelekyi b̄e baso, amoba moto wa b̄e wa etoma.¹² Moto okomitombe, baamounya, kasi moto ookomi-uya, baamotomba.»

Yesu aweninyee boole pha bateye ba Mibeko na Bafalisayi

¹³ «Ngonḡo ya b̄e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaɓole! Kozibele bato nzela eekokyi na b̄e inyolo o bokonzi pha ikolo. B̄e mampenza toonyolo, kombe na katela bato baazingye inyolo.»

¹⁴ [«Ngonḡo ya b̄e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaɓole! Koiyele mazengye na mbolo ya b̄e iso na malondo mabe pho ya ibomba boɓe pha b̄e, kombe buzinya na ma b̄ondesi maanda. Yango mena Nwaphongo amoephe etumbu eya moleka bonene!]

¹⁵ Ngonḡo ya b̄e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaɓole! Kokye mikyende mambanga mboka eso, na yaa mokyisi na yaa ebale pho ya iluka moanosi monom̄o, ka waamozwe b̄e, kokule mobuya moto wa lifelo koleka b̄e.

¹⁶ Ngonḡo ya b̄e, bato baapholo miyo haateya bato nzela. Pho ya b̄e kowo obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya Tempelo, seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya wolo ekyefombe yo o Tempelo, asengyesi ikumola seleka me.

¹⁷ Bibubusi bibi, bato baapholo miyo! Elekyi na ntina eli'ye, itela ndee Tempelo? Itela kabutwe ekpele eya ekyila nde onte ya Tempelo.¹⁸ Kowo na obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya etumbelo seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya ikabo sili o ikolo sa etumbelo, asengyesi ikumola seleka me.¹⁹ Bato baapholo miyo! Ikabo na etumbelo, elekyi iye? Ikabo sicutwe ekpele eya ekyila pho basikyesi o etumbelo.²⁰ Moto ookokate seleka na nkombo ya etumbelo, aekati pho ya etumbelo na pho ya mbolo iso iili o ikolo sa etumbelo.²¹ Okokate seleka na nkombo ya Tempelo, aekati na nkombo ya Tempelo na na nkombo ya Nwaphongo okozale om̄o.²² Na okokate seleka na nkombo ya ikolo, aekati na nkombo ya eziye ya Nwaphongo, na ya Nwaphongo okozale miyango.

²³ Ngonḡo ya b̄e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaɓole! Komanyisa Nwaphongo iyalo sonoso onte ya maalo iko ma maakyi maa solo elaa. Kasi kobungye mibeko miilekyi minene booli: Ikyela bato bolaa, iyokyela bato ngonḡo, na ibaa bato bawo phele. Mena eli maphoo masengyesi b̄e ikyela, kasi sa bunga maayoko.²⁴ Bato baapholo miyo bateyee ba nzela! Kokonde maleku ma b̄e pho ya imanya esala omokyiky, kasi koline shamo oomunene!

²⁵ Ngonḡo ya b̄e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaɓole! Kokunyole ba kopho na balako o ikolo kasi o motema itondi na mbolo ya iiba na maphowa mabe.²⁶ Mofalisayi owa pholo miyo! Kunyola kopho o motema phanza emba o ibanda wamokunywa me.

²⁷ Ngonḡo ya b̄e, bateye

ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Waulana na malita mainga bée mumpembe, mawenene malaa o ibanda, kasi o motema matonda na mpee ya bato bawaa na ná sokoto ndengye na ndengye. ²⁸ Na bée o ibanda kowenene ndokolo bato balaa o boo pha Nwaphongo. Kasi o motema watonda na boole na ná bofe.

²⁹ Ngongo ya bée, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kobongya na malita ma bato ba bosembo. ³⁰ Kombe na wo obokye: “Bato baabaka o imbele sa bankoko ba banga, nde toloangana na bée pho ya iboma baimosi ba Nwaphongo.” ³¹ Baabona, bée mampenza koanole obokye oli bankoko ba bato babomaka baimosi ba Nwaphongo. ³² Uñwanwa eye, emba unva etoma eya tataka bankoko ba bée ikyela! ³³ Bée manzoo, bosso imele! Wa mokyela ndengye'ye pho olote etumbu eya lifelo? ³⁴ Yango mena, okyemela: Na moetomela baimosi ba Nwaphongo na bato baa malondo na bateye ba Mibeko baalaa. Kasi wa moboma bakyi na masengu na ná mabanga, baayoko wa baboma o ikolo sa ekulusu, wa mobinda bayoko na phimbo o mangambi ma makyita ma bée, wa mokyé mi bawiinya o nkyisi iso iinene. ³⁵ Yango mena, konyanya ngambo ya malongo ma bato baso ba bosembo babomaka bée, tata oka Abele tee nono oka Zakaliya njwana wa Balasi, owa bomamaka onte ya Tempelo na o etumbelo. ³⁶ Nde phele na wo na bée ngakye: Bée wa mozwa etumbu pho ya maphoo maso mamana!»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³⁷ «Yelusaleme, Yelusaleme, iwe moto ookobome baumosi ba Nwaphongo, kobome na bato baa etomele Nwaphongo na mabanga! Kasi ingaa, mbala na mbala na mekakyi eyeyangyinya wali nga, bokoangyinya soo bana bée o se ya mapapusa me, kasi bée toika anola! ³⁸ Kyeka, ingambi sa we sa moikala nde phaa. ³⁹ Na wo na bée ngakye: Tata nde unwanwa ye, otokule nvene tee nono wa mo wo bée obokye: “Okoye na nkombo ya Nkolo apambolame.”»

24

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waaba Yesu katolo o Tempelo, baekosi bée bamba yaa wa li yo, bamba ya wo bekye: «Taakyeka bowa tonga bée Tempelo eye!» ² Emba Yesu amba ya babuyisa yokye: «Oeweni yango eso te? Nde phele na wo bée ngakye: Ibanga na sonoso etesiikale o ikolo sa siyoko, maso ma munyangwa.»

Malosi na minyoko maa moyaa

³ Bobele Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya Baolive. Baekosi bée bamba yaa bée mampenza waali yo, bamba ya motuna bekye: «Taloimola maphoo maawo we, mamokyela imbele ye? Tomba na eba na ye, obokye imbele sa iyaa sa we na saa suka ya mokyisi sikokyi?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde koebe, moto sa ekosa. ⁵ Pho bato baikye bamoyaa, na nkombo ya nga, bamowoo bekye: “Inga nali Masiya!” Bamokosa bato baikye. ⁶ Wamooka obokye mabita maeyelele na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ilaa. Esengyesi obokye maphoo me makyelame, kasi mena teetaa baa suka ya mokyisi. ⁷ Ekolo yonoyo na munwana na ekolo eeyoko,

bokonzi bɔnɔbɔ pha munwana na bokonzi booyɔkɔ, zilo sikusi sa mobaa, na manyete mamuningana bilele biikye. ⁸ Maphɔɔ masɔ mamana ma moba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

⁹ Emba, bato bamotata iyeyungya, phɔ ya iyeweninya bolosi na iyeboma. Mabota masɔ ma moeyina phɔ ya nkombo ya nga. ¹⁰ O nkɔlɔ me, bato baikye bamoleɛ ianola sa bɛ, bamungyana na iyinana bɛɛ na bɛ. ¹¹ Baimosi babɔle baikye bamotɔkɔlɔ, bamokosa bato baikye. ¹² Phɔ boɔɔe pha moleka o mokyisi, bato ete bakule zingana. ¹³ Kasi owa moititala nɔnɔ o suka, amobika. ¹⁴ Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo yamoteyama o munse munso munso, phɔ nkyisi iso baeyokye. Emba suka yaamba yaa.»

Mɔɔti owa inganga

¹⁵ «Wamowene ookobangye bɛɛ mɔɔti owa inganga, bo wa wɔ moimosi Daniele. Amoteme o elele esantu. Motangyi wa maphɔɔ mama amasɔsɔlɔ! ¹⁶ Baamobaa o Yuda bɛɛ elotaka o mangomba. ¹⁷ Owamobaa o ifanda, yo sakula nyɔlɔ o ingambi ikye kpa mbolo ye. ¹⁸ Na owa moba o manzabi, yo sakula butwa o lombo phɔ ya ikye kpa etobu ye. ¹⁹ O nkɔlɔ me, ngɔngɔ ya mobaa na babasi baakama na ná malekyele! ²⁰ Bɔndeɛ Nwaphongo, phɔ mokɔlɔ nwa molota bɛɛ, nwe sa baa imbele sa mambula naa mokɔlɔ nwa sabata! ²¹ Phɔ nkɔlɔ me, yamobaa ya malosi maikye, mali naino bato sa wene uta waetatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo tee nɔnɔ lolɔ eye. Malosi mamoulana na mango ete makule na wenene. ²² Kasi bo Nwaphongo tabukolaka nkɔlɔ ya malosi me phe, moto na mɔnɔmɔ nde tabikiyi. Kasi

Nwaphongo abukola nkɔlɔ me phɔ ya bato baunva yo ɔlɔ.

²³ O imbele me, bo moto awɔ na bɛɛ yokye: “Kyeka, Masiya ali wawa!” Naa obokye: “Ali owo!” Bɛɛ samoanolela. ²⁴ Phɔ bamasiya baabɔle na baimosi baabɔle bamoya baikye, bamokyela bilekyesako binene na maphɔɔ ma ikamwa phɔ ya ikosa bato baaunva ɔlɔ Nwaphongo. ²⁵ Okyemela! Nambo ekyebisa na maphɔɔ masɔ maamoya.

²⁶ Yango mena, bo bawɔ na bɛɛ bekye: “Kyeka ali o bokye!” Sakyende. Na bo bawɔ na bɛɛ bekye: “Kyeka, amibombi wawa!” Sabaanolela. ²⁷ Phɔ bookyele munkakasi o ikolo, uta biitɔkɔlɔ moo na biikye milangya nwanjo, Nwana wa Moto amoya nde bomo. ²⁸ Waabe ebembe, biwawanga biikye biangane nde wa mɔ.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁹ «Bo nkɔlɔ ya malosi me yumboo, malosi masuu maalekyi mamoya. Moo nwa mobutwa enzɔmbi, bokombe etebokule ngala, banyasɛsi bamobiya, iso iili o ikolo ya muningana. ³⁰ Emba elembo ya Nwana wa Moto yamowenene o ikolo, o imbele me, bato ba nkyisi iso iili o munse, baamiima, waamowene bɛɛ Nwana wa Moto iyaa o mampata na mwiya na ná nkyemo iikye. ³¹ Indule sinene samokaa, amotoma banze bɛɛ mbɔmbɔ iso ya munse, bamoangyinya bato basɔ baunva yo ɔlɔ.»

Ete ya nnete nwa fige

³² «Sɔsɔlɔ na bolaa ete ya nnete nwa fige. Bo molebɔsi, bɛɛ koebe obokye imbele siikyete mbuma sikokyi. ³³ Nde bomo, waamowene bɛɛ maphɔɔ masɔ maamana makyelame, wa moeba obokye iyaa sa Nwana wa Moto sikokyi. ³⁴ Nde phele

na wɔ na bɛɛ ngakye: Maphɔɔ mama mamokyelama naino bato baayɔkɔ bali na banga lolɔ sataa waa. ³⁵ Ikolo na munse ya molekana kasi maloba ma nga etemalekane.»

Mokɔlɔ nwa suka ya mokyisi moebe nde Nwaphongo

³⁶ «Moto na mɔnɔmɔ taabebe na mokɔlɔ naa imbele saamokyelama maphɔɔ mamana, ebe na banze o ikolo, ebe na ona Nwana taabe. Kyeebe nde Tata yo mampenza. ³⁷ Mokɔlɔ nwaamoyaa Nwana wa Moto, maphɔɔ mamokyelama nde bo wakyelamaka weɛ o imbele saaka Nowa. ³⁸ O boo pha maa izinza mokyisi munso, bato babaka bazee, banywe, balonganaka tee nɔnɔ mokɔlɔ nwaanyɔlɔ Nowa o masuwa. ³⁹ Tebabaka baumunya na ekpele yɔnɔyɔ, tee nɔnɔ waa yaa zinza maa mokyisi munso. Imbele saamoya Nwana wa Moto ya moba nde bomɔ. ⁴⁰ Bampele babale bamoba o inzabi, bamokpa mɔnɔmɔ, bamoika mɔnɔmɔ. ⁴¹ Babasi babale bamoba batwakye o oomba yɔnɔyɔ, bamokpa mɔnɔmɔ, bamoika mɔnɔmɔ. ⁴² Kyengye na bolaa, phɔ mokɔlɔ nwaamoya Nkolo wa bɛɛ toomoebe. ⁴³ Umunya na bolaa lowɔ lolɔ: Bo nkolo wa ingambi aɛbakyi imbele ye saamoya mwibi na mokɔlɔ, nde talasi, phɔ ya ikyengye ofokye mwibi sanyɔlɔ o ingambi se. ⁴⁴ Yango mena, bɛɛ baka na bokyengyi imbele sisɔ. Phɔ Nwana wa Moto amoyaa o imbele site siebe bɛɛ.»

Moto wa etoma owa bosembo na ootoli na bosembo

⁴⁵ «Baka ndokolo moto wa etoma owa bosembo na nɔ malondo. Mokonzi nwe amoteye kapita ya bɛbi ne, phɔ abaphekye ntoma o imbele siikokyi. ⁴⁶ Nkyisa

boikye na kapita mɔna, bo mokonzi nwe aesi ya motakana kakele etoma me. ⁴⁷ Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Mokonzi mɔna aamophe bokonzi pha mbolo yee iso. ⁴⁸ Kasi bo kapita me tali na bosembo, aambi miwɔle yokye: “Mokonzi nwa nga taaye zele”, ⁴⁹ ambi tata iwanda bɛbi ne, abuto izaa na inywa elele yɔnɔyɔ na balangyi ba maleku. ⁵⁰ Emba, mokonzi nwe amoyaa mokɔlɔ nwaamoba yo samoziya, naa o imbele siite siebe yo. ⁵¹ Aamowiinya, aamba mophe etumbu enene, aamunyɔsa ooli banyamabole, o elele ekyelele bɛɛ na ekye twe bɛɛ mino.»

25

Ete ya bangɔndɔ iko

¹ «Bokonzi pha ikolo phamoulana na ete ya bangɔndɔ iko baakpaka batala ba bɛɛ phɔ ya ikye vana na moloo wa bolonga. ² Onte ya bɛ, batano babaka bibubusi, batano bayɔkɔ babaka bamalondo. ³ Baa bibubusi baphilaka nde batala, kasi iphila mautaa maikye phe. ⁴ Kasi baamalondo baphilaka batala ba bɛɛ na ndangyi ya mauta. ⁵ Wabaa moloo wa bolonga saya izele, bɛɛ basɔ baokyi ebu balasi. ⁶ Waamolengyela, moto mɔnɔmɔ aesi ya anwana yokye: “Kyeka moloo wa bolonga, tɔkɔlɔ okye moyamba!” ⁷ Emba bangɔndɔ babana baesi ya umwa, batati ibongya batala ba bɛ. ⁸ Bangɔndɔ baa bibubusi bamba ya wɔ na bɛbi na bɛɛ baa malondo bɛkye: “Olophe ndambo ya mauta, batala ba banga bazime.” ⁹ Baa malondo bamba ya babuyisa bɛkye: “Phe, bo toephe, mauta ma banga ete maakokye. Kyende omba mafe o zando.” ¹⁰ Waakye baa bibubusi ikye omba mauta, nde

o sina imbele me, moloo wa bolonga aesi o sima. Batano baa malondo baamilengyelekye, baesi ya nyolo na moloo wa bolonga o ingambi sa eseleko. Bamba kanga ekomba na iphungola. ¹¹ O sima, bangondo batano baa bibubusi baesi ya koma, baanwanaka bexye: “Nkolo, Nkolo, olozibole!”

¹² Kasi moloo wa bolonga amba yababuyisa yokye: “Nde phele na wo na bex ngakye: Sieyefe.”»

¹³ Yesu amba sukya bofo: «Yango mena, nde kokyengye pho toefe na mokolo na ngonga.»

Ete ya bato baaetoma baato

¹⁴ «Iwaphongo amokyela ndokolo moto monomo kalukye ikyende o imbanga, abangyi bato bex baetoma, aesi ya bakabela baphalanga bex pho ba bakolisa.

¹⁵ Aesi ya phe moto na moto bookokyi na malondo me. Owa ebandlele amophe bibende ba baphalanga bitano, owa ibale bibende ba baphalanga bibale, emba owa iyato ebende ya phalanga yonyo. ¹⁶ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, akye bakyelela na numbongu, amba kula zwa bibende bitano bisuu. ¹⁷ Owa zwaka bibende bibale, akye kyela nde bomo amba zwa bibende ba baphalanga bibale bisuu. ¹⁸ Kasi owa zwaka ebende yonyo, akye tima ibela o manyete, abombi baphalanga baamophekye nkolo we.»

¹⁹ «Nkolo nzikye ya lekanaka, nkolo wa bato ba etoma aesi ya butwa, amba ya banga bato bex ba etoma pho bamoteya bo wakyelelela bex baphalanga be. ²⁰ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, aesi ya moteya bitano bisuu yokye: “Nkolo, wampekya bibende ba baphalanga bitano, kyeka nakuli bakya bibende bitano bisuu o ikolo.” ²¹ Nkolo we

amba ya wo ne yokye: “Bolaa, moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Oli na bosembo o mbolo iinkyiki naamoephe bokonzi pha mbolo iinzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.” ²² Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bibale aesi ne ya moteya, amba ya wo yokye: “Nkolo, wampekya bibende ba baphalanga bibale, kyeka, nakuli bakya bibale bisuu o ikolo.”

²³ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bolaa, oli moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Obakya na bosembo o mbolo iinkyiki, na moephe bokonzi o mbolo iinzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.”

²⁴ O suka moto wa etoma owa phekye bex ebende ya baphalanga yonyo aesi ne, amba ya wo yokye: “Nkolo, nga naefe obokye iwe oli moto monomo wa nkamba, konoko mbuma o elele eteyaikaka phika we. ²⁵ Nailaka, namba kye bomba baphalanga ba we o se ya manyete, kyeka baphalanga ba we bex baba.” ²⁶ Nkolo we amba ya mobuyisa yokye: “Moto wa etoma mofo na wa bokoo! Waebaka obokye nga nanoko mbuma o elele ete yaikaka nga phika. ²⁷ Kasi iwe nga nde wa kyekya bomba baphalanga banga o banki, wa iyaa nga nde naesi ya bazwa na banaa matabisi. ²⁸ Omobololo ebende ya phalanga mena, oephe ooli na bibende ba baphalanga iko. ²⁹ Pho ooli na banaa mbolo nzikye bamokula mobakysisela, kasi ooli pha, baamobololo na nwana ndambo oobakya ne. ³⁰ Vaka moto wa etoma ootoli na ntina o ibanda, o enzombi, o elele ekyelele bex na ekye twe bex mino.”»

Mwambo njwaa suka

³¹ «Mokolo njwaa moya Nwana wa Moto na nkyemo ye, elele yonyo na banze baso, amozala o eziye ye eya bokonzi. ³² Bato

baso baa munse, bamoyaangana o boo phe, aabakaba ndokolo waakabe mookosi mampate na mambosi. ³³ Amoteye mampate o boloo phe, mambosi o bowee phe. ³⁴ Emba mokonzi amba ya wo na bali o boloo phe yokye: “Bee yaka, bato bapambola Tata, ya nyolo o bokonzi phaa ebongyisela be, uta o etatele ya mokyisi. ³⁵ Pho nabaka na nzala, wampakeye ntoma ya iza, nabaka na phowa ya maa, wampakeye maa mainywa, nabaka mobutu, wanzambaka o mangambi ma bee. ³⁶ Nabaka bolumbu, wamba ya mpe bitobu ba ilata, nabaka na bolosi, wansalisaka, nabaka o boloko, wayakaka ya nkyeka.” ³⁷ Bato babosembo bamba ya mobuyisa bekye: “Nkolo, imbele ye saaewenekye banga na nzala tomba ya ephe ntoma ya iza, na na phowa ya maa, tomba yaa ephe maa mainywa? ³⁸ Imbele ye saabaka we mobutu oka banga tomba eyamba o mangambi ma banga, na bolumbu tomba ephe bitobu ba ilata? ³⁹ Imbele ye saaewenekye banga naa bolosi naa o boloko, tomba ya kye ekyeka?” ⁴⁰ Mokonzi amba ya babuyisa yokye: “Nde phele nawo na bee ngakye: Mbala iso yaabaka bee kokyele na monomo na baakye onte ya banaa mama, mena wabaka kokyelele nde nga.”»

⁴¹ «O sima mokonzi amba ya wo na baali o bowee phe yokye: “Mana o miyo ma nga, bee bato baalaka bee na bofe! Kyende o nwenya mote mozime, nwa bongya bee pho ya Zabulu na bakonga be! ⁴² Pho nabaka na nzala, toikaka ya mpe ntoma ya iza, naokaka phowa ya maa, toikaka mpe maa mainywa. ⁴³ Nabaka mobutu toikaka nzamba, nabaka

bolumbu, toikaka mpe etobu ya ilata, nabaka na bolosi na o boloko, toikaka nsunga.” ⁴⁴ Emba bee bamba ya motuna bekye: “Nkolo, imbele ye saa ewenekye banga na nzala naa na phowa ya maa naa mobutu naa bolumbu naa na bolosi naa o boloko tomba le iesunga?” ⁴⁵ Mokonzi amba babuyisa yokye: “Nde phele nawo na bee ngakye: Mbala iso yaalekye bee ikyelela monomo na baakye onte ya banaa mama, mena walekye ikyelela nde nga.” ⁴⁶ Emba bato me baamba zwa etumbu eteyunve, kasi bato baabosembo bamozwa bomoo pha bofele.»

26

Bakonzi bawangyi iboma Yesu

¹ Waunva Yesu iwo maphoo maso mamana, amba ya wo na baekosi bee yokye: ² «Bee koebe obokye iikasi nkolo ibale pho ya eseleko ya Ilekana, bamoungya Nwana wa Moto pho bamobakye o ekulusu.»

³ Nde o sina imbele me, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda bakyekye angana o ingambi sa Kayafa, mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. ⁴ Emba bamba wangya iyakya Yesu miibombo pho ya imoboma. ⁵ Bamba wo bekye: «Tolokokyi imoakya mokolo nwa eseleko pho bato nde batombi.»

Nwasi monomo asweyee malasi o moto nwa Yesu

⁶ Mokolo monomo Yesu abaka o Betani o ingambi sa Simo, moto owabaka na bolosi pha mabaa. ⁷ Waaba yo kazee, nwanwasi monomo aesi wali yo, na molangyi o maboko nwa kyela bee na na ibanga saa motuya motondi na malasi ma motuya mwikye. Amba ya masweya o moto nwa Yesu.

8 Waawene baekosi babona, bawenekye bofe, bamba wo bekye: «Ani oto malasi mamana pho ya'ye? 9 Nde bamaungyaki na motuya mwikye, bambe kpa bana baphalanga babakabele babola.» 10 Yesu aebaka maphoo maso maabaka bee bawo. Amba ya wo na bee yokye: «Pho ya'ye bee kotungyisa njwanwasi oyo? Lowo lokyesi yo pho ya nga lolekyi bolaa. 11 Babola bamoba na bee wawa imbele siso. Kasi nga esiibe na bee nkolo iso. 12 Ambo nzololo malasi o nzoto, pho ya imbungya nono wa munkunda be. 13 Nde phele nawo na bee ngakye: O nkyisi iso, na o bilele biso bamoumolaka bee Simo Elaa, bamobaka bawo lowo lookyesi njwanwasi oyo, baamba na moumunya.»

Yudasi kalukye ungya Yesu

14 Bobele, monomo na baekosi iko mbuka babale, ookobangye bee Yudasi Mosikaliyota, aesi ya kyende oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo. 15 Amba ya wo na bee yokye: «Wamump'e'ye, bo naekabesi Yesu?» Emba bee bamba mophe bibende ba baphalanga makoo maato. 16 Uta mokolo maamuna, Yudasi abutwaka iluka malondo ma ibaungyisa Yesu.

Yesu katome baekosi bee ilengyele eseleko ya Ilekana

17 Ya baka mokolo mwa etatele ya eseleko ya mapa maatumbe bee sa muno moulole mapa, baekosi baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Kozingye obokye tokye elambela ntoma ya eseleko ya Ilekana bi?» 18 Yesu amba ya wo na bee yokye: «Kyende o munsongo njwa mokyisi munene o ingambi sa songolo, owo ne bofo: «Moteye awo yokye: Imbele sanga sikokyi, nga na mozaa eseleko ya Ilekana o ingambi sa we nga na baekosi ba nga.» 19 Baekosi

baamba kyela bo wa batomaka Yesu, balambi ntoma ya eseleko ya Ilekana.

20 Waakoma nkokolo, Yesu amba ya kye zala elele yonyo na baekosi bee iko mbuka babale. 21 Waabaka bee baze, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye: Monomo onte ya bee amunzungya.» 22 Baekosi bamba oka ngongo boikye, bamba tata imotuna monomo na monomo obokye: «Nkolo, eli nza?» 23 Yesu amba buya yokye: «Owa munzungya eli nde monomo na bee, maboko ma banga mamovana mbala yonyo o lako. 24 Nwana wa Moto amowa nde bowa komama wango pho ye o buku pha Nwaphongo. Eye ngongo pho ya moto owamoungya Nwana wa Moto. Efakyi bolaa pho ya moto me bo tabotamaka.» 25 Yudasi moto owaamoungya amba ya motuna yokye: «Moteye, eli nga?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowoo.»

Elambo ya Nkolo

26 Waaba bee baze, Yesu akpe ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyisi, amba kabela baekosi bee amba ya wo na bee yokye: «Imaa, zaa eye eli nzoto ya nga.» 27 Amba kula ya kpa kopho ya vinyo, aphe Nwaphongo melesi aephe baekosi bee, amba ya wo yokye: «Oenywe bee baso. 28 Pho eye eli malongo na nga, malongo ma sangola ya Nwaphongo na bato, masweye pho ya bato baikye, bazwe bolimbisi pha masumu. 29 Nawo na bee ngakye tata lolu, esikule nywa vinyo eye tee nono mokolo njwa munywa nga na bee vinyo eenyakune o Bokonzi pha Tata.» 30 Bobele, Yesu na baekosi bee, bamba ya tuba meembo ma eseleko. Waaunva bee ituba meembo, bamba ya kyende o ngomba ya Baolive.

Yesu aimosi obokye Petelo aamoangana

³¹ Yesu amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Nde na mokolo ŋwa lolɔ, bɛɛ baso wamundota. Pho yakomama o buku pha Nwaphongo bofo: «Namoboma mookosi wa mampate, mampate maso mamunyangwa.» ³² Yesu amba kula bakya yokye: Kasi waamokundwa nga na mokye eziya o Galileya.» ³³ Petelo amba ya wɔ ne yokye: «Na bo bɛɛ baso baeloti, nga esielote.» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele nawo na we ngakye: Nde na mokolo ŋwa lolɔ, soo sa botongokye iwe wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.» ³⁵ Petelo amba ya kpete kapha yokye: «Na bo ebe obokye na wee na we elele yɔɔɔ, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wɔ nde boɔɔ.

Yesu kabɔndeɛ Nwaphongo o Getesemani

³⁶ Emba Yesu amba ya koma na baekosi bɛɛ o etiyɛ ekyebangye bɛɛ Getesemani. Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bɛɛ zala wawa, nga nakye bɔndeɛ Nwaphongo.» ³⁷ Amba kye na Petelo na bana babale ba Zebede baa bampele, Zake na Yoane. Bobeɛ atati ioka motema bolosi na inganga. ³⁸ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngɔngɔ ndokolo namowa. Ikala wawa, kengye na nga.» ³⁹ Amba yakye ŋwana itakye, akye kusama boɔ o se, amba tata ibɔndeɛ Nwaphongo yokye: «Tata, bo wakokyi ikyelama, manya kopho eya bolosi eye. Kasi sakyela boozingyi nga, kyela nde boozingyi we.»

⁴⁰ Yesu amba ya butwa oli baekosi bɛɛ baato, aesi ya kye batakana balasi ebuu. Amba ya wɔ na Petelo yokye: «Toikyi koka

ikyengye na nga na bo ngonga yɔɔɔ? ⁴¹ Kyengye, bɔndeɛ Nwaphongo pho bɛɛ sakaa o bimekiyi ba Molemba! Moto o ndondo ye ali na phowa ya ikyela bolaa, kasi o nzoto ye tali na bokusi.»

⁴² Akulaka kyende mbala eya ibale, amba kye bɔndeɛ Nwaphongo yokye: «Tata, bo kopho eye teekokyi imana, elaa na enywe, wakyelame nde bozingyi we.»

⁴³ Yesu amba kula ya butwa ooli baekosi bɛɛ, amba kula ya kye bazwa bakuli lala ebuu. Pho miyo ma bɛɛ mabutwaka mazito. ⁴⁴ Yesu amba kula baika, akye bɔndeɛ mbala eya iyato, akulaka wɔ nde boɔɔ. ⁴⁵ O sima aesi ya butwa ooli baekosi bɛɛ, amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Kokule lala, komieminya? Kyeka, imbele sa iyambya Nwana wa Moto o mafoko ma bato ba masumu sikokyi. ⁴⁶ Teme, tokyende. Kyeka moto ookonzungya aesi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waaba Yesu kata wɔ, Yudasi monomɔ na baekosi iko mbuka babale, aesi ya koma. Aesi na bato baikye, baphisi mphata na nkpongɔ o mafoko. Ya batomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda. ⁴⁸ Yudasi owa ungyaka Yesu, abateyaka iyaa samokyela yo, amba ya wɔ yokye: «Moto owa moyamba nga, yo mona, omoakya.» ⁴⁹ Waakoma Yudasi, amba susana oli Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Moteye, mbote!» Amba moyamba. ⁵⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nwebi na nga, yeesi we ya kyela, oikyele mizele.» Emba baayoko bamba ya susana, baphisi Yesu, bamba moakya. ⁵¹ Monomɔ na baabaka na Yesu, amba gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa mokonzi

ɲwa ɓanganga ɓa Ɗwaphongo.
⁵² Yesu amba ya wɔ ne yokye:
 «Buya mumphata ɲwa we o
 ekokolo. Pho ɓato ɓaso ɓaanwane
 na mumphata, ɓawe nde na
 mumphata. ⁵³ Toebe obokye
 ɓo naongyi mbengo oka Tata,
 nde unwanwa eye amuntomela
 ɓaanzelu ɓaikye ileka ɓatayɔ
 iko mbuka ifale ya ɓatuluku.
⁵⁴ Kasi ɓonakyesi ɓabona,
 maphɔɔ makomama o buku pha
 Ɗwaphongo mamokokysisama
 ndengye'ye? Pho wakomama
 obokye maphɔɔ maso masengyesi
 ikyelama nde ɓabona.»

⁵⁵ O sima Yesu amba ya wɔ
 na ɓato ɓaso yokye: «Emba iya
 nzakya kombe yaa na mphata na
 ná nkɔngɔ o mabɔko ndokolo
 nga nali nde moibi? Nkolo
 iso nabaka nazale o Tempelo
 phɔ ya iteya toikaka na nzakya.
⁵⁶ Kasi maso mama makyelame
 phɔ ya ikokya maloba ma ɓaimosi
 ɓa Ɗwaphongo maakoma ɓɛɛ o
 buku pha Ɗwaphongo.» Emba
 ɓaekosi ɓaso ɓaikyi moika, ɓaloti.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁵⁷ Bato ɓaakyaka Yesu, ɓamba
 yakye ne oka Kayafa, mokonzi
 ɲwa ɓanganga ɓa Ɗwaphongo,
 waanganaka ɓaamibeko na
 ɓankumu. ⁵⁸ Petelo ɓbaka
 kabengye Yesu na itakye tee
 nɔnɔ wakye yo nyɔlo o lophango
 la mokonzi ɲwa ɓanganga ɓa
 Ɗwaphongo. Omɔ, amba kye
 zala elele yɔnɔyɔ na ɓasinzili, phɔ
 ya ikyeka ndengye eya mosuka
 lowɔ me.

⁵⁹ Bakonzi ɓa ɓanganga ɓa
 Ɗwaphongo na ɓato ɓaso ɓa
 ikyita siinene ɓabaka ɓalukye
 ɓato ɓaakokyi ikatela Yesu
 maphɔɔ phɔ ɓamoingya. ⁶⁰ Kasi
 na ɓo ɓato ɓaikye ɓayakaka ya
 mokatela maphɔɔ, teɓaika zwa
 na lowɔ lonɔlo tee sima ɓato
 ɓabale ɓamba yaa, ⁶¹ ɓaesi ya wɔ

ɓekye: «Moto oyo awɔko yokye:
 Nga na mouwola Tempelo ya
 Ɗwaphongo namba etonga sima
 ya nkolo iyato.»

⁶² Emba mokonzi ɲwa
 ɓanganga ɓa Ɗwaphongo aesi ya
 teme, amba ya tuna Yesu yokye:
 «Toobuya na iikiyiephunde ɓato
 ɓaba?» ⁶³ Kasi Yesu aikalaka nde
 ɓose. Mokonzi ɲwa ɓanganga
 ɓa Ɗwaphongo akulaka wɔ ne
 yokye: «Kata seleka na nkombo
 ya Ɗwaphongo oli na ɓomɔɔ!
 Oloimole ɓo oli Masiya, Ɗwana
 wa Ɗwaphongo?» ⁶⁴ Yesu amba
 mobuyisa yokye: «Iwe mampenza
 olowɔ. Kasi nawɔ na ɓɛɛ ngakye:
 Tata unwanwa, wamowene
 Ɗwana wa Moto azasi o ɓoloo
 pha Ɗwaphongo owa mwiya,
 waamba na mowene kaye onte ya
 mampata!» ⁶⁵ Emba mokonzi ɲwa
 ɓanganga ɓa Ɗwaphongo, amba
 ya kakola hitobu ɓɛɛ ɓalataka
 yo, amba ya wɔ yokye: «Atosi
 Ɗwaphongo! Tolokuli sengyela
 na manzoka! Ookyi ɓotosi yo
 Ɗwaphongo. ⁶⁶ Ɗɛɛ koununya
 ɓo?» Bamba mobuyisa ɓekye:
 «Asengyesi iwaa!»

⁶⁷ O sima me, ɓamba motowa
 matee o ɓoo, ɓamba mowanda
 mankutu, ɓaayɔko ɓamba
 mowanda bingyete. ⁶⁸ Bamba wɔ
 ɓekye: «Iwe Masiya, teya obokye
 oli moimosi! Ooewandi nza?»

Petelo aanga Yesu

⁶⁹ Petelo ɓbaka azasi o ibanda
 o lophango. Ɗwanwasi mɔnɔmɔ
 wa etoma, amba ya wɔ ne yokye:
 «Na we obakyi na Yesu, moto wa
 Galileya.» ⁷⁰ Kasi yo amba an-
 gana o miyo ma ɓato ɓaso, amba
 wɔ yokye: «Maphɔɔ manvole we
 mamana, nga siimaebe.» ⁷¹ Sima
 Petelo aesi ya kye teme o munɔko
 ɲwa lophango. Moto wa etoma
 mosuu wa ɲwanwasi aesi ya
 mowene, amba ya wɔ na ɓaabaka
 wamɔ yokye: «Moto oyo ɓakyi

na Yesu owa Nazaletε.» ⁷² Petelo akulaka angana, amba kata na se-leka yokye: «Siebe moto mona.» ⁷³ Sakoko bato baabaka wamo baesi oli Petelo, bamba ya wo ne bekye: «Nde phele, oli monomō na be, pho ewosi ya we ky-eephunde!» ⁷⁴ Emba Petelo amba ya anwana yokye: «Se-leka Nzambi, siebe moto mona. Bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» Nde o sina imbele me, soo eesi ya tongo. ⁷⁵ Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye, wamunzangana mbala iyato obokye we toonzebe.» Bofele Petelo amba ya tokolo na ilela na ngongo boikye.

27

Yesu akye samba oka Pilata

¹ Waa moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baso naa bankumu ba Bayuda, baanga, bamba okana obokye babome Yesu. ² Bamba mokanga maphanga, bamba yakye ne oka Pilata moangyesi nwa Bayuda.

Iwaa sa Yudasi

³ Yudasi moto owa moungyaka, wa oka yo obokye batenesi Yesu bolombe pha iwaa, aokaka bolosi boikye o ndondo ye, amba ya kye buyisa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo na bankumu bibende ba baphalanga makoo maato, biamophekye be. ⁴ Amba ya wo na bee yokye: «Nakyesi bofe pho naungye moto ootoli na lowoo.» Kasi bee bamba ya mobuyisa bekye: «Mena nde lowoo la we! Lowoo lalona telokyekyi bangal!» ⁵ Emba Yudasi amba vaka bana baphalanga o Tempelo, nono wakye yo miingya.

⁶ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baongoko baphalanga me, bamba ya wo bekye: «Mibeko ma banga temianole inyosa baphalanga

baa ndengye eye o ebombelo ya Tempelo, pho eli baphalanga baatangya malongo ma moto.» ⁷ Waaunva bee iokana, bamba ya baomba na inzabi sa moto monomō owa baka kakyele manoko pho bakundakye na babutu baawe omō. ⁸ Yango mena, babangye inzabi me nono lolō eye: «Inzabi sa malongo.» ⁹ Wakyelamaka bowawoko moimosi Yilimiya yokye: «Bakpee bibende ba baphalanga mako maato, ye eli motuya nwaaphekye bato ba Isalayele pho ye, ¹⁰ bamba baomba na inzabi sa moto okokyele manoko bo wa nvolekye Nkolo.»

Pilata atuni Yesu

¹¹ Yesu akye samba o boo pha Pilata. Pilata amba ya motuna yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza o lowoo.» ¹² Kasi imbele saabaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu bamophunde, iyo taikaka buya na lowoo. ¹³ Emba Pilata amba kula motuna yokye: «Tookye maphoo maikye maephunde na be?» ¹⁴ Kasi Yesu taika na mobuyisa na lowoo lonolo. Yango mena Pilata akamwaka na boikye.

Pilata atenesi Yesu bolombe pha iwaa

¹⁵ O biseleko biso bya Ilekana, mwangyesi ameelekye ikandola moto wa boloko monomō oozingyi bato. ¹⁶ O imbele me, moto monomō abaka o boloko, aebanaka na boikye, nkombo ye Yesu Balaba. ¹⁷ Pilata amba ya tuna bato baanganaka yokye: «Bee kozingye obokye naekandolele nza? Yesu Balaba nde Yesu okobangye bee Klisto?» ¹⁸ Pilata aebaka na bolaa obokye, baphundaka Yesu oka ye nde pho ya zuwa.

¹⁹ Waaba Pilata azasi kasambisa Yesu, njwasi we amba motomela maloba yokye: «Sanyolo o lowo la moto mona, tali na lowo. Lolo na mokolo naweni bolosi boikye o ndoto pho ye.»

²⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, baphekye bato malondo pho baongye Pilata akandole Balaba, abome Yesu. ²¹ Pilata akulaka batuna yokye: «Onte ya bato babale baba kozingye obokye naekandolele nza?» Bamba mobuyisa bekye: «Balaba!»

²² Emba Pilata amba kula ya batuna yokye: «Ka nakyele bo na Yesu oko bangye beke Klisto?» Bamba ya buya bekye: «Omobakye o ekulusu!» ²³ Pilata amba ya wo na beke yokye: «Bobe ye bookyesi yo?» Kasi beke batataka iyanwana na bokusi mpenza bekye: «Omobakye o ekulusu!» ²⁴ Waawene Pilata obokye takoyi ikyela na ekpele yonyo, bato balukye itombo, aesi ya kpa maa akunyosi see o miyo na bato baso amba ya wo yokye: «Iwaa sa moto oyo tesili o maboko ma nga! Mena nde lowo la beke.» ²⁵ Bato baso bamba ya buya bekye: «Lowo phe, malongo me mabe o ikolo sa banga na bana ba banga.» ²⁶ Emba Pilata amba ya bakandolela Balaba, atomi bawande Yesu phimbo, amba ba phe Yesu obokye bamobakye o ekulusu.

Batuluku baekye Yesu

²⁷ Batuluku ba Pilata baesi ya kye na Yesu o lophango la moangyesi. Emba batayo mobimba ya batuluku bamba ya molungya. ²⁸ Bamba mumanya bitobu, bamba molasa nde munkoto monomo njwa mangola. ²⁹ Sima, baesi ya tonga eboko yonyo ya milo, bamba molasa yango o moto ndokolo mokonzi. Bamba mophisa njwana

munkyekyele o eboko eya boloo, bamba butwa imokusamela na imoekye, bambe wo bekye: «Mbote, mokonzi njwa Bayuda!»

³⁰ Bamba motowa matee, baesi ya kpa muna munkyekyele njwaamophisaka beke o eboko, babuto imobinda njwango o moto. ³¹ Waunva beke imoekye, baesi ya mumanya munkoto njwamolasaka be, bamba mobuyisa bitobu be. Emba bamba kye ne ikye mobaka o ekulusu.

Babakyi Yesu o ekulusu

³² Waatokolo beke o mokyisi, bamba kye vana na moto monomo wa Sirene, nkombo ye Simo, batuluku bamotomisaka na bokusi obokye anyanya ekulusu ya Yesu. ³³ Bamba ya koma o elele ekyebangye beke Gologota, kyelukye iwo obokye: «Elele eya engyengyele.» ³⁴ Omo bamba phe Yesu maleku maangyinya beke na muno njwa bololo, waamameka yo amba lee imanywa.

³⁵ Waaunva beke imobakya o ekulusu, bamba ya maa mbese pho ya ikaba bitobu be. ³⁶ Sima, bamba ya zala wamo pho ya imokyengye. ³⁷ O ikolo sa moto nwe, bakomaka ntina ya iwaa se obokye: «Oyo Yesu, mokonzi njwa Bayuda». ³⁸ Babakaka na faibi babale o ekulusu, ona o boloo phe, oomoyoko o bowee phe.

³⁹ Baalekane bamotolaka, banyingye na nzoto, ⁴⁰ bamba ya wo ne bekye: «Iwe owalukaka iyuwola Tempelo, ombe etonga na nkolo iyato, omibikya booli Nwana wa Nwaphongo, ombe na uta o ekulusu.» ⁴¹ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu bamoekyekye nde bomo, bamba ya wo bekye: ⁴² «Abikyaka bato basuu, kasi takoyi imibikya yo mampenza! Ali mokonzi njwa Isalayele? Aute

urwanwa o ekulusu, toomba moanola. ⁴³ Ambyaka motema nwe munso oka Nwaphongo, nde kawo yokye: “Nali Nwana wa Nwaphongo.” Ka bo Nwaphongo kazingye amobikya urwanwa eye!» ⁴⁴ Ebe na baibi baabakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde bomo.

Iwaa sa Yesu

⁴⁵ Waakoma bunya i moto, enzombi yeesi ya ziba mokyisi munso, tee nono o ngonga ya iyato eya nkoko. ⁴⁶ Phenephe na ngonga eya iyato, Yesu amba ya anwana na bokusi yokye: «Eli, Eli, lema sabakatani?» Kyelukye iwō obokye: «Nwaphongo wa nga! Nwaphongo wa nga! Pho ya'ye onde?» ⁴⁷ Bato basuu baatemekye wamo, bamookyi, bamba ya wō bekye: «Kabangye moimosi Eliya!» ⁴⁸ Monomo na bée amba kyilingana izele, akye nyinya inyuka o maleku maangaa. Asitingye o songya ya mungbalango amba siphe Yesu obokye anywe. ⁴⁹ Kasi bayoko bamba wō bekye: «Ka tokyekye bo Eliya amoya mobikya!» ⁵⁰ Emba Yesu ambakula anwana njwangye mokusi nono waakata yo motema.

⁵¹ Nde o sina imbele me, etobu eya lengyekye bée o Tempelo, o boo pha elele elekyi bosanto, yakakwaka na mibale uta o ikolo nono o se. Manyete manyinganaka, mabanga mawaye,* ⁵² malita maziboo, basantu ba Nwaphongo baikye baawaka bakundoo, ⁵³ batokosi o malita, emba sima ya ikundwa sa Yesu bamba ya nyolo o Yelusaleme. Omo bato baikye babawenekye. ⁵⁴ Batuluku baabaka bakyengyele Yesu ebe na mokonzi wa be, wawene bée manyete manyingaa na maphoo maso maabaka malekane, bamba wene inganga

siikye, bamba wō bekye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo!» ⁵⁵ Babasi baikye baabaka bakyemikye ne uta o Galileya pho ya imosunga, batemekye na bée wamo, bakyekye na itakye. ⁵⁶ Onte ya bée, yabaka Maliya owa Magadala na ndoo ye nyango wa Zake na Zozefu, ebe na nyango wa bana ba Zebede.

Ikundama sa Yesu

⁵⁷ Wa nkoko, moto monomo wa ezwele amba yaa, nkombo ye Zozefu. Autaka o Alimataya, ne abaka moekosi wa Yesu. ⁵⁸ Akyekye oka Pilata ikye moonga ebembe ya Yesu. Pilata amba wō obokye bamophe yango. ⁵⁹ Emba Zozefu amba ekpa, aazingyi na etobu eenyakune. ⁶⁰ Amba yakye enyosa o ilita saatimaka yo o mabanga pho ye mampenza. Bobele amba ya ukaa ibanga sinene pho ya iziba munoko nwa ilita, nono wa butwa yo. ⁶¹ Maliya owa Magadala na ndoo ye bazalaka o boo pha ilita.

Batuluku bakyengyele ilita sa Yesu

⁶² Sima ya mokolo monomo, yabaka mokolo nwa sabata, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na Bafalisayi bamba ya kyende oka Pilata. ⁶³ Bamba wō ne bekye: «Mokonzi, toumunya maphoo maawoko nyaboole mona, wataka baa yo na bomoo. Awoko yokye: “Namokundwa sima ya nkoko iyato.” ⁶⁴ Ebongyi obokye otome bato bakyengyele ilita nkoko iyato, bo phe, baekosi bée bamoyaa iba ebembe, emba sima bamba wō na bato obokye: “Akundo.” Bōole babona phamoleka phaa phanza na bofe.» ⁶⁵ Pilata amba babuyisa yokye: «Kpa batuluku, kyende kyengyele ilita boumunye bée.»

* 27:51 27.51 Lokala

66 Emba bamba ya kye balimisa ibanga me na bokusi. Bamba ikaa batuluku pho basikyengyele.

28

Ikundwa sa Yesu

¹ Mokolo nwa sabata molekaa, na munkukutu, Maliya owa Magadala na ndoo ye, nyango wa Zake na Zozefu, bakulaka kye kyeka ilita. ² Na mbala yonoyo, manyete matati inyingana na bokusi. Mwanze wa Nkolo auti o ikolo, aesi ya manya ibanga, amba zala o ikolo sa sango. ³ Boo phe phabaka bongyengye ndokolo munkakasi, bitobu bde babaka mpembe pee. ⁴ Batuluku bawenekye inganga, babuto itekyenele, babutwaka ndokolo bibembe. ⁵ Mwanze amba ya wo na babasi yokye: «Bde salota, naebe obokye kolukye Yesu owa bomaka bde o ekulusu. ⁶ Wawa tali! Ambo kundwa bo wawoko yo. Yaka ya kye kyeka elele eebakyi nzoto ye. ⁷ Kyende kye imola baekosi bde izele obokye ambo kundwa, “akye unwanwa eye o boo pha bde o Galileya. Wamokye mowene omo.” Mena eli simo eyakakyi nga ya ieimola.» ⁸ Bamba mana o ilita izele, babaka na inganga siikye, kasi mandondo ma bde matondaka na nkyisa, bamba ya kye na mbangu iimola simo me oka baekosi ba Yesu. ⁹ Na mbala yonoyo Yesu aesi ya tokolele basi me, amba ya wo na bde yokye: «Mbote ya bde!» Bde bamba susana phenephe, bamba kusama, bamophisi o makolo. ¹⁰ Yesu amba ya wo na bde yokye: «Bde saila, kyende kyeimola debi na nga, bakyende o Galileya, bamokye nvene omo.»

Batuluku bakye imola simo oka bakonzi

¹¹ Waaba babasi babutwe, batuluku baabaka bakyengyele

ilita bamba ya butwa o lombo, pho ya ikyeimola bakonzi ba banganga ba Nwaphongo maphoo maso malekanaka. ¹² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, bamba angana pho ya iyoka, emba bamba phe batuluku baphalanga baikye. ¹³ Bamba ya wo na bde obokye: «Owoko bofo: Baekosi bde baesi ya ibaa ebembe ye na mokolo imbele siibee banga na ebuu. ¹⁴ Bo Pilata aokyi lowoo me, toomuya moo, bde salota etaekyele ekpele.» ¹⁵ Batuluku baesi ya kpa baphalanga, bakyesi nde bo wawoko bde na bde. Yango mena isolo sisi sanyangwaka onte ya Bayuda tee nono lol eye.

Yesu atokolesi baekosi bde

¹⁶ Baekosi iko na monomo baesi ya kyende o ngomba ya Galileya, eyawoko Yesu obokye amokye vana na bde omo. ¹⁷ Waamowene de, bamba mokusamela. Kasi bayoko onte ya bde bataaka baa na ziko. ¹⁸ Yesu amba susana phenephe na de, amba ya wo na bde yokye: «Nwaphongo ampe bokonzi bosoo pha ikolo na pha o se. ¹⁹ Yango mena, bde kyende oka bato baa nkyisi iso ya mokyisi, obabuya baekosi banga, obabatisa na nkombo ya Tata, ya Nwana na ya Bolobo. ²⁰ Obateya obokye bakumole mitindo mia ephekye nga. Oebe obokye nali na bde nkolo iso tee nono o suka ya mokyisi.»

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Malako Maphoo ma etatele

O nte ya babuku ba Simo Elaa baso bane, phaaka Malako boli bokuwe bombe kula na wenene obokye boli bookasi. Nkombo ya Malako eyoko eli Yoane Malako. Toewene o Malako 14.51; Bitoma 12.12, 25; 13.5, 13; 15.37, 39; Bakolose 4.10; 2 Ti 4.11; Filemona 24; 1 Petelo 5.15.

O nkanda ya baanosi baakasi bakoma obokye Malako abaka «mpengyi» ya Petelo o mokyisi nwa Loma; yango mena iimola se sa Simo Elaa sibengye bowabaka Petelo kateya.

O Simo ya Malako tomozwa maphoo mama:

- Malako 1.1-13: Yoane Mobatise kabongyisele Yesu nzela; Yesu abatisami, aesi ya kyende o bokye; omoo Satana amumekyi
- Malako 1.14-10.52: Etoma ya Yesu o Galileya: Yesu amiteye obokye ali moto ooli na bokonzi; atati iimola baekosi bée bowamowa yo na bowamokundwa yo. Aesi ya mana o Galileya akye o Yelusaleme
- Malako 11.1-16.8: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme. Bato bayambaka Yesu na bolaa. Kasi maphoo maabaka yo kakyele na mateya me temaikaka baa masepelisa bakonzi. Waa nkolo ya ilengyele eyenga ya Ilekana, Yesu amba ya za na baekosi bée mozaa nwa suka, sima aesi ya kye bondele o inzabi sa ba olive; omoo baesi ya moakya, emba bamba ya kye moboma oekulusu. Kasi na munkukutu, o sima ya

mokolo nwa Sabata, moanze monomo amba ya vana na basi bakye kye kyeka ilita sa Yesu, aesi ya baimola obokye Yesu akundoo
- Malako 16.9-20: Yesu atokolesi bato be, emba abaa o ikolo Nwebi motangyi, bakoma mokanda nwa «Simo Elaa» mumu pho na banga toanole «sekyele» ya Yesu wa Nazaleté, bo wanola mokonzi nwa batulukulu wa Loma obokye «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo» (15.39).

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ Eye etatele ya Simo Elaa ya Yesu Klisto, iyo Nwana wa ya Nwaphongo. ² Moimosi Isaya akoma o buku pha Nwaphongo bobo:

Nwaphongo yokye: «Kyeka! Namotoma tima ya nga o boo pha we. Amoebongyisa nzela.

³ Moto monomo kaanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo! Omoteyisa nsonga!»

⁴ Yoane aesi ya tokolo o bokye. Ateyaka bato, yokye: «Bongya mandondo ma bée, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma bée.» ⁵ Bato baso ba ekolo ya Yuda na ba mokyisi nwa Yelusaleme bakye oka ye. Baimolaka bofe pha bée o miyo ma bato baso. Ndokolo Yoane kambe ya babatisa o maa ma ebale ya Yaladene.

⁶ Yoane alataka etobu eyatongamaka na nkungye ya nyama na nkombo «Shamo». Alataka na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi nwe. Azaka ntete, aletekye na maboo. ⁷ Aimolaka bato me bobo: «Moto owamoya o sima ya nga andekyi na mwiya. Nga sikokyi imiinya o boo phe obokye naingole nono simbi ya bikoto bée. ⁸ Nga, naefatisa na

maa, ka iyo amoebatisa na Bolobō Bosanto.»

Yoane abatise Yesu

⁹ Emba mi nkolo me Yesu aesi yauta o mokyisi monomo o manyete ma Galileya, nkombo ya mokyisi me Nazaletē. Aesi ya koma oka Yoane. Yoane aesi ya mobatisa o ebale ya Yaladene. ¹⁰ Sakoko, Yesu aesi ya londwa o maa. Okolondwe yo, aweni ikolo si zifoo. Akuli wene Bolobō bomoutesi ndokolo inkoto-nwinya. ¹¹ Aokyi njwesi moute o ikolo mowō bofo: «Iwe, Nwana wa nga owa lozingo, nali na we na nkyisa boikye.»

Molemba amekyi Yesu

¹² Sakoko, Bolobō aesi ya kamba Yesu o bokye. ¹³ Yesu abaka o bokye nkolo makoo mane. Omo, Molemba amumekaka. Baanze bamosungaka.

Yesu abangyi baosi bane

¹⁴ Waanyōsa bēe Yoane o boloko, Yesu aesi yakye o manyete ma Galileya, abuto ikyemimola Simo Elaa ya Nwaphongo, ¹⁵ abaka kakyemiwo yokye: «Uḡwanḡwa eye imbele me simbi yakoka. Nwaphongo aweninye bokonzi phe. Bongola ntema ya bēe, anola Simo Elaa ya Nwaphongo!» ¹⁶ Mokolo monomo Yesu aesi ya banda o mokukulu ḡwa maa maanene ma Galileya. Okobande yo, aesi ya wene baosi ba swe babale, mankombo ma bēe Simo na ḡwana nyango Andele bavakye bondendi o maa. ¹⁷ Yesu amba ya wo na bēe yokye: «Yambengye. Otokule ba baosi ba swe, namoebuya baosi ba bato pho ya Nwaphongo.» ¹⁸ Sakoko, baikyi ika mandendi ma be, bamobengyi. ¹⁹ Yesu akuli susana na ḡwana o boo. Aesi ya wene Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka mi vato, babambe mandendi ma be.

²⁰ Sakoko Yesu aesi ya babanga. Baikyiika ango wa bēe Zebede o vato na bato bēe baetoma, babengyi Yesu.

Yesu abikye moto owa bolobō boobe

²¹ Yesu na baekosi bēe baesi ya kyende o mokyisi muunene ḡwa Kapalanauma. O mokolo moeme Bayuda, Yesu aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita. Atati iteya. ²² Bato bakamwaka ioka iteya se, pho abateyaka na boekondo bosō. Taikaka bateya ndokolo bateye ba Mibeko. ²³ Imbele me moto monomo aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita, abaka na bolobō boobe, atati ianḡwana yokye: ²⁴ «Yesu wa Nazaletē, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe. Iwe moto Mosantu owa toma Nwaphongo.» ²⁵ Yesu aesi ya phaphala na bolobō me yokye: «Zala bose! Tokolo o nzoto ya moto oyo!» ²⁶ Bolobō boobe boesi ya nyinyinyina moto me na bokusi. Boesi ya anḡwana na bokusi, botokosi o nzoto ye. ²⁷ Bato basō baesi ya kamwa na boikye. Nde babona babuto imituna, bekye: «Eye lowo ye? Kateya mapho manyakune na boekondo. Katome na malobō maabe, mamookye.» ²⁸ Nwana bokyi bobo, sango ya Yesu yeesi ya nyangwa o nkyisi iso ya Galileya.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bobele, Yesu na Zake na Yoane baesi ya mana o Ingambi sa makyita. Baesi ya kye o ingambi sa Simo na Andele. ³⁰ Boo pha Simo owa ḡwanḡwasi amilangyaka pho abaka na mowewe. Okokome Yesu, baesi ya moimola bolosi pha ḡwanḡwasi me. ³¹ Yesu asusinye phenephe ne. Amophisi na eboko Amoteye. Mowewe

moesi ya mana. Nwanwasi me atati ibakyelela.

³² Waankokolo, bato bamba ya ikyela Yesu bato baso baabaka na biswete na baa malobo mabe. ³³ Bato baso ba mokyisi nwa Kapalanauma baesi yaangana o boo pha ingambi saabaka Yesu. ³⁴ Wamo, Yesu abikyaka bato baikye na biswete ndengye na ndengye. Atokoloko na malobo mabe maikye. Taikaka benela obokye malobo mabe mawo pho malobo maamana maabaka obokye ali Nwana wa Nwaphongo.

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokolo o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omo, atati ibondele. ³⁶ Simo na bebi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wo ne bekye: «Bato baso baaelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iyoko ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omo me. Naesi nde pho ya etoma me.» ³⁹ Nde babona Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya, ateyaka o Mangambi maso ma makyita, atokoloko na malobo mabe maabaka onte ya bato.

Yesu abikye moto owa bolosi pha maaba

⁴⁰ Bobele, moto monomo wa maaba aesi ya kye oka Yesu. Amba ya mokusamela. Amba ya mobondo, yokye: «Bo ozingyi, okokyi imbikya.» ⁴¹ Yesu amookyelaka ngongo, amba ya moelolela eboko, amba ya mokuma, yokye: «Nazingyi, bika!» ⁴² Sakoko maaba me maesi ya mana. Moto me aesi ya bika. ⁴³⁻⁴⁴ Yesu amba yawo ne na

bokusi yokye: «Inzokye na bolaa, Saimola lowo lolo nono moto monomo. Kyende nde oka nganga ya Nwaphongo. Omoteya nzoto ya we. Oambya makabo ma ibika sa we, bo wakoma bee o buku pha Mose. Kyela babona pho bato baebe obokye obikyi phele. Sima Yesu amba ya mobuya o ingambi se.» ⁴⁵ Kasi nabo babona, moto mona abuto kakyemiimola mboka eso lowo lamokomelaka. Yango mana, Yesu takulaka miweninya na bato, aikalaka nde o elele eeteli bato. Emba bato baakyekyemiuta mboka eso, bakyekye oli yo.

2

Yesu abikye etuku eya nyiba makolo

¹ Sima ya banaa nkolo, Yesu akuli butwa o Kapalanauma. Bato baokyi obokye ali o ingambi sabaka yo. ² Bato baikye bamba yaangana wamo. Malondo ma obokye banyolo bee baso o ingambi me temabaka. Na elele ya iteme o boo pha mozibo mwa ingambi teyabaka. Yesu abaka kabaimole Simo ya Nwaphongo. ³ Ikyeka bobo, bato bane baesi ya moyelela na etuku. Bamophisi miitoko. ⁴ Nzela ya obokye bamokomya oka Yesu teyabaka, pho bato baloboko. Bobele, bamba ya baa o ikolo sa motondo nwa ndaku me nwa langyema. Baesi ya zibola muna motondo o elele eyabaka Yesu. Baesi ya uya moto me mi sina itoko. ⁵ Yesu aesi ya wene obokye bato me bali na ianola. Emba amba ya wo na etuku yokye: «Nwebi, masumu ma we malimbisami.» ⁶ Bateye ba Mibeko baayoko babaka wamo baesi ya bomba maumunya mama o mandondo ma be: ⁷ «Iyo nza obokye awo babona? Eye nga kawambe nde Nwaphongo. Kyelimbisa masumu nde Nwaphongo!»

8 Mina wamō Yesu aesi ya eba maumunya maabaka na bε, amba wō yokye: «Phō ya ye otondi na maumunya mamana?» 9 Bo na wō na etuku obokye: «Masumu ma we malimbisami», na obokye «Teme, kpa itōko sa we, kyende, lowō'ye loolobi bokusi?» 10 Kasi nazingye obokye oebe obokye nga Nwana wa Moto nali na bokonzi pha ilimbisa masumu o mokyisi mumu.» Bobele, Yesu amba ya wō na etuku yokye: 11 «Nawō na we ngakye: Teme, kpa itōko sa we, obutwe oka bεε.» 12 Sakoko, moto mε aesi ya teme, akpe itōko se, o miyo ma bato basō abutoo. Bato basō bakamwaka, babutwaka ikumisa Nwaphongo, bεkye: «Naino toloweni lowō la ndengye eye!»

Yesu abangyi Lewi

13 Yesu amba kula ya kyemitambula o mokukulu nwa maa manene ma Galileya. Bato baikye bayakaka ya mobenga, amba ya bateya. 14 Waalekana yo, amba ya wene moto mōnōmō, nkombo ye Lewi, nwana wa Alafa, azasi o elele ekyephutisa bεε mputi. Yesu amba ya wō ne yokye: «Imbengye!» Lewi aesi ya teme, amobengyi. 15 Emba Yesu amba yakye zala o ingambi sa Lewi. Baesi ya zaa wamō, yo na baekosi bεε na baphutise ba mputi na bato bayōko ba masumu, phō bato baamobengaka babaka baikye. 16 Bateye ba Mibeko baabaka o ingomba sa Bafalisayi baesi ya tuna baekosi ba Yesu bεkye: «Phō ya'ye kaze na baphutise ba mputi nana bato ba masumu?» 17 Yesu aesi ya baoka bo kowō bε. Ndokolo kambe ya wō na bεε yokye: «Esengyesi na munganga nde bato ba malōsi, kasi bato baa nzoto nkusi phe. Naesi ya banga nde bato ba masumu, siesi phō ya bato ba bosembo.»

Yesu kateya phō ya imiima ntoma

18 Mokolo mōnōmō, baekosi ba Yoane Mobatise na Bafalisayi bamiimaka ntoma. Bobele, bato basuu baesi ya kye tuna Yesu bεkye: «Louti bo obokye baekosi ba we tebaikyi miima ntoma?» Emiimi ntoma nde baekosi ba Yoane na Bafalisayi. 19 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Okokyele bεε eseleko ya bolonga, babutu babangye bε, bamiime ntoma?» Bo molongyi ata baa na bεε wamō, etebaamiime ntoma. Teli bomō! 20 Kasi mokolo moli, bamoya manya molongyi, nde mokolo mε baamiima ntoma.

Yesu ateye mateya maanyakune

21 Moto tabambe munyengu munyakune mi etobu ekasi. Bo phe, munyengu munyakune nzwamowawola etobu eekasi, iluu samokula ingwa sinene. 22 Na moto tateye maleku maa swaswa mi mbongo eekasi. Bo phe, bo maleku mε maulubi mamobola mbongo mε. Ebe maleku, ebe mbongo, iso yamokye phaa. Maleku maa swaswa makokyi na mbongo eenyakune.

Yesu ateye phō ya ikokyi bεε ikyela mokolo nwa Sabata

23 Mokolo mōnōmō nwa Sabata, Yesu alekanaka yo na baekosi o manzabi ma ble. Baekosi bεε batati ikye minoko ble nzela nzela. 24 Bobele, Bafalisayi baesi ya wō na Yesu bεkye: «Kyeka! Phō ya'ye baekosi ba we bakyele etoma mokolo nwa Sabata?» Mobeko nwa banga temobenele babona. 25 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toika tanga o buku pha Nwaphongo lowō laakyelaka Davidi? Waabaka yo na nzala, iyo na bato baabaka ne. 26 Aesi ya nyōlo o Tempelo. Akye zaa mapa maambyaka bεε oka Nwaphongo. O mobeko nwa banga, mapa mε maaze nde

banganga bée na be. Ka Davidi aesi ya kpa mapa mamana amaze. Aesi ya maphe na bato baabaka ne. Minkolo me Abiyatala abaka nganga eya o boo ya banganga ba Nwaphongo.»²⁷ Bobele, Yesu akuli ya wo na bée yokye: «[Nwaphongo akyela mokolo nwa Sabata pho ya bato, kasi taika kyela bato pho ya mokolo nwa Sabata. ²⁸ Yango mena, ingaa, Nwana wa Moto nali Nkolo ya Mokolo nwa Sabata.»

3

Yesu abikye moto owa ngbatatala eboko

¹ Bobele, Yesu akuli yakyende o Ingambi sa makyita. Moto monomo owa ngbatatala eboko abaka ne omo. ² Baphalisayi bayoko baabaka wamo bakye kaka Yesu na bibee bo amobikya moto me mokolo nwa Sabata. Balukaka obokye bamosongyele.*
³ Yesu amba ya wo na moto owangbatatala eboko yokye: «Inwa, okye teme o boo pha bato baso.» ⁴ Emba Yesu amba ya tuna bato babaka bamokyekye, yokye: «Mobeko nwa banga mowo bo, pho ya mokolo nwa Sabata? Ikyela bolaa na ikyela bohe, elaa'ye? Ibikya moto na iboma moto, elaa'ye?» Bée baso tebazwaka na lowoo la ibuya.
⁵ Na ena yoo me, Yesu aesi ya bakye kaka. Abaka na ná ngongo pho ya maumunya maabe ma be. Bobele, Yesu aesi ya wo na moto me yokye: «Elola eboko ya we!» Waaelola yo eboko boho, ikyeka, ebongyi. ⁶ Baphalisayi baesi ya tokolo o Ingambi sa makyita. Bakye angana ikolo na bato baaka Mokonzi Elode. Balukaka malondo ma iboma Yesu.

Bato baikye babengye Yesu

⁷ Lolo eye Yesu akuli kye na baekosi bée phenephe na maa manene ma Galileya. Bato baikye baesi ya mobenga. Bato me bautaka o manyete ma Galileya, o manyete ma Yuda na o Yelusaleme. ⁸ Baayoko bautaka o manyete ma Idume, o mokukulu nwa ebale ya Yaladene, o nkyisi ya phenephe na manyete ma Tula na ma Sidona. Bato me baikye baokaka yaakyelaka Yesu. Yango mene baesi yakye oka ye. ⁹ Bobele, Yesu aesi ya toma baekosi bée obokye bamolukyele vato pho bato bée sa mokatitisa. ¹⁰ Yesu awoko babona pho abikyaka bato baikye, bato baso baamalosi bawelanaka ikyemokuma. ¹¹ Waawene bato babaka na malobo mabe Yesu, bakye kye mivaka o makolo me. Babutwaka baanwane bēekye: «Iwe, oli Nwana wa Nwaphongo!» ¹² Kasi Yesu amba katela bato me, yokye: «Sanzebinya!»

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹³ Bobele, Yesu amba yakye baa o ngomba, amba ya banga bato baazingaka yo. Bée baesi ya kye oka ye. ¹⁴ Aesi ya olo bato iko mbuka babale, baatangaka yo batoma. Yesu abacoloko obokye babee ne elele yonyo, obokye abatome ikyemiteya, ¹⁵ na obokye abaakya mwiya nwa itokoloko malobo mabe. ¹⁶ Bato iko mbuka babale me, yabaka: Simo (Yesu amophekye nkombo ya Petelo), ¹⁷ Zake na Yoane wabe anga, Zebede (Yesu abaphekye nkombo ya Bonlegesi, kyelimbole obokye: Bana ba nkakye), ¹⁸ Andele, Philipe, Batelemi, Matiye, Toma, Zake (nwana wa Alafa), Taade, Simo owamiambyaka pho ya

* 3:2 3.2 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

bosomi pha ekolo ye, ¹⁹ na Yuda Mokeliyota, owamungya Yesu.

Banaa nyango na Yesu baesi ya mokyeka

²⁰ Bobele, Yesu akuli butwa o ingambi. Bato baikye bakuli yaangana, malondo ma obokye Yesu na baekosi bée baze temali. ²¹ Banaa nyango na Yesu baesi yaoka simo me. Bamba ya kyende obokye bakye mokpa, pho bato bawoko bekye: «Abuto ndokolo elemele!» ²² Uḡwanḡwa eye bateye ba Mibeko bautaka o Yelusaleme bawoko bekye: «Molemba amunyosi, katokolo malobo mabe o nzoto ya bato nde na mwiya ḡwa Belezebula, mokonzi ḡwa malobo mabe.»

²³ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso. Amba ya bawole na bite yokye: «Tebakokyi itokolo Molemba na mwiya ḡwa Molemba. ²⁴ Bo bato ba mokyisi monomo banwane bée na be, mokyisi me etemookoko. ²⁵ Bo bato ba ifota sonoso banwane bée na be, ifota me etesiikoko. ²⁶ Ka bo bokonzi pha Molemba bomikabinye, bokonzi me ete bookoko. ²⁷ Moto takokyi inyolo o ingambi sa moto oli na nkamba pho akye iba mbolo ye, bo naino moto me tebamobakyi maphanga. Elaa atamobaka maphanga phanza, amba iba mbolo ye iso.»

²⁸ «Nde phele na wo na bée ngakye: Nwaphongo amolimbisa masumu maso maakyele bato, na mapho maso maatole bato nkombo ye. ²⁹ Kasi moto ookotole Bolobo Bosanto, kakyele isumu sitesilimbisa Nwaphongo. Isumu me samoikala nde bobele.» ³⁰ Yesu awoko na bée bobo, pho bée babaka bawo bekye: «Bolobo bobo bonyolesi Yesu.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu bamolukye

³¹ Bobele, nyango wa Yesu na bana bée ba bampele, baesi oka Yesu. Bamba ya teme o ibanda. Bamba ya toma moto obokye ababangyele Yesu. ³² Bato baso baazalaka ne wamo, bamolungyaka. Bamba ya wo ne bekye: «Kyeka! Nyongo na banaa nyongo batemi o ibanda baelukye.» ³³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama eli nza? Banaa mama eli banza?» ³⁴ Bobele, Yesu amba ya kyeka bato bazalaka ne amba ya wo yokye: «Kyeka mama na banaa mama, bée baba. ³⁵ Pho moto okokyele mapho mazingye Nwaphongo, yo ḡwana mama owa lele, yo nkanasa ya nga, yo mama.»

4

Ete ya mophikyi

¹ Yesu akuli butwa iteya bato o mokukulu ḡwa maa maanene ma Galileya. Bato baikye baesi yaangana waali yo, emba Yesu amba ya kye zala o vato. Vato me phabaka o maa, emba bato babaka o mokukulu. ² Abaka kateya mapho maikye na bite. Amba ya bateya yokye: ³ «Okyemela! Mokolo monomo, moto monomo akyekye o inzabi oiky minyaka ndemo obokye itokolo. ⁴ Waanyaka yo ndemo o inzabi, ndambo iesi yakaa o nzela, manyosi maesi ya kye iikomola. ⁵ Ndambo eyoko iesi yakaa o manyete maa mabanga, wamo manyete maikye phe. Sakoko ndemo miina iesi ya tokolo pho teyaika zwa manyete maikye wamo. ⁶ Waa manzanga, ndemo me iesi ya nyita, iungyi pho teyaikaka ba na ya kolo nkanga. ⁷ Ndambo esuu ya ndemo iesi yakaa o nte ya nkata ya milo. Nkata ya milo miina iesi ya kola, yuḡye ina ndemo emba teyaamba bota. ⁸ Kasi ndemo nsuu me

iesi yakaa o manyete malaa, iesi ya tokolo, ikosi, iboti. Iiyoko iboti mbuma mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.»⁹ Emba Yesu amba kula wo na bee yokye: «Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

¹⁰ Bobele, Yesu aesi ya ika bato baabana o mokukulu. Waabaika yo, baekosi iko mbuka babale na baayoko baabaka phenephe ne baesi ya motuna bekye abaimole ntina ya bite me. ¹¹ Amba ya wo na bee yokye: «[Nwaphongo aeteye, bee baba, sekyele ya Bokonzi phe. Bato basuu baokye nde na bite. ¹² Yango mena wakomama bobo:

“Nabo bakyekye na bolaa, tebaawene na ekpele. Nabo baokye na bolaa, kasi tebaasocolo, bo phe nde babongolaki mandondo ma be, emba Nwaphongo nde abalimbisaki!”»

Yesu kalimbole ntina ya ete ya mophiki

¹³ Bobele, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo bee toebe ntina ya ete mena? Emba waamba eba ntina ya bite bisuu ndengye'ye? ¹⁴ Mophiki ndemo ali ndokolo moto okoteya iloba sa Nwaphongo. ¹⁵ Bato bayoko bali ndokolo nzela. Simo ya Nwaphongo yakyekye kaa wamo. Baokyi Simo me. Oeyokyi be, Molemba aesi ya emanya o mandondo ma be. ¹⁶ Bato bayoko bakokaa na ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga: Wa okye bee iloba sa Nwaphongo, basanosi izele na nkyisa. ¹⁷ Kasi iloba me te saika nyose nkanga o mandondo ma be, baanole nde nwana imbele mokuwe. Kasi bo nkaka na minyoko yeesi pho ya sina iloba

sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele. ¹⁸ Bato bayoko bali ndokolo ndemo iikaa o nkata yaa milo: Baokyi maloba na Nwaphongo, ¹⁹ kasi maumunya ma mokyisi mumu, phowa ya ezwele ekye kosa bato, na maumunya masuu ndengye na ndenge maoto sina iloba, emba tesiibote. ²⁰ Kasi bato basuu bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maala: Baokyi maloba na Nwaphongo, bamaanosi emba baboti mbuma iindaa, iiyoko mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.»

Ete ya tala

²¹ Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo moto aesi na tala, amoekukya na katini nde amoeteye o se ya ntangye? Kasi amoeteya o ikolo sa mesa. Teli bomo? ²² Maphoo maso maaabombama mamotokolo, na maphoo maso ma enzombi mamowenene saa. ²³ Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

²⁴ Yesu akuli woo na bee yokye: «Nde kokyebe na maphoo maeyimole nga. Nde bokokyele bee bebi, Nwaphongo amoekyela nde bomo me. Amba kula ekyela na koleka. ²⁵ Moto ooli na mbolo nzikye bamokula mophe nsuu. Moto ooli pha, baamobololo nono nwana ndambo ooli ne.»

Yesu akpe ete ya ndemo

²⁶ Yesu akuli wo yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boli ndokolo moto monomo anyakaka ndemo o inzabi se. ²⁷ Na mokolo, wa lala yo na na moo wakyemitambula yo, ndemo kyitokolo, kyikole. Moto me taikaka eba bo wakolaka yango. ²⁸ Eli nde manyete maakosaka ndemo. Phanza kyetokolo ibongyi, sima kyembe ya tokolo munkoloko, o suka kyembe ya bota mabotu na bolaa. ²⁹ Ble eesi yaola. Waaola mbuma, moto me

akye noko pho mbunu ya inoko yakokaka.»

Yesu akpaka ete ya mumbuma njwa njwete na nkombo mutarde

³⁰ Yesu akuli ya wo yokye: «Ekpele'ye elongoba na Bokonzi pha Nwaphongo? Tomokpa ete'ye pho ya ilimbola Bokonzi pha Nwaphongo?» ³¹ Bokonzi pha Nwaphongo pha ulana na mumbuma mwa mutarde. Bo bakye emophika, mumbuma maa-muna, molekyi iso yaamokyisi na bokyiky.* ³² Sima moesi ya kola, moombe ya leka ndemo iso na bonene. Moombe ya tokolo bitakyi binene. Manyosi mamotonga moobo ma bee o omele ya njwete me.» ³³ Nde babona Yesu ateyaka bato Simo ya Nwaphongo na bite biikye bya ndengye eye. Abateyaka na ndengye eekoyi na bee ioka. ³⁴ O mateya me taikaka lee ibakpela bite. Kasi waabaka yo kaikale na baekosi bee yo mampenza abalimbolelaka nde bite me biso.

Yesu azibise Eweele

³⁵ Mokolo maamuna bunya boesi ya inda. Okoinda bunya, Yesu aesi ya wo na baekosi bee yokye: «Toakale o mokukulu njwa maa njwaa bina.» ³⁶ Yesu azalaka o vato. Baekosi baesi ya kyende ne o vato babona. Mato masuu mabaka wamo me. Baikaka bato baso baabaka wamo. ³⁷ Bobele, ewele ekusi yamba ya kyela. Kanda yanyosaka maa o motema njwa vato. Vato babona phatataka itonda na maa. ³⁸ Yesu abaka o mbolo eya sima ya vato. Alangyaka moto nwe o ikolo sa mungbelengo, alasi ebuu. Baekosi bee baamba ya momoola miebu mena, bekye: «Towee! Towee! Toli na maumunya pho ya banga?» ³⁹ Yesu amba ya umwa, amba ya wo na eweele

na na maa na bokusi yokye: «Ikala boses!» Bobele, eweele eesi yaunva. Emba maa mamba yaikala ena phioo! ⁴⁰ Akuli wo na baekosi yokye: «Be koile pho ya'ye? Bee naino toanosi?» ⁴¹ Baekosi bawenekye inganga siikye, bawonoko bekye: «Moto oyo ali nde nza? Na maa na eweele kyimotosa!»

5

Yesu abikye moto owabaka na malobo mabe

¹ Bobele, Yesu na Baekosi bee baesi ya koma o mokukulu me o manyete ma Bagelaza. ² Yesu aesi ya aphwa. Okoaphwe yo, moto monomo atokosi o malita. Aesi ya vana ne. Bolobo bofe phanyoloko o nzoto ya moto me. ³ Abutwaka izala o malita. Bato tebakulaka koka imobaka maphanga, ebe na munyololo. ⁴ Soosoo bamokangye maboko na makolo na munyololo. Nzuka moto me abaka kabile muna munyololo. Moto na monomo takokaka imozibisa. ⁵ Na moo na mokolo abaka katambule o malita na o ngomba. Mbala iso abaka kaanjwane nzanga, abaka kamizokya na na mabanga. ⁶ Mena Yesu ataa baa itakye, ambo mowene. Aesi ya kyilingana. Akye mokusamela na mabongo. ⁷ Amba yaanjwana na bokusi yokye: «Yesu, Nwana wa Nwaphongo owa ikolo, kolukye inkyela bo? Naongyi na we o boo pha Nwaphongo, sa nveninya mpasi!» [⁸ Awoko bobo pho Yesu abaka kawo yokye: «Bolobo bofe, tokolo o nzoto ya moto oyo.»] ⁹ Yesu amba kula tuna moto me yokye: «Nkombo ya we nza?» Aesi ya mobuyisa yokye: «Nkombo ya nga, Ekonzo, pho banga toli baikye.» ¹⁰ Aongaka Yesu na bokusi obokye satoma

* 4:31 Pho ya mutarde, kyeka o Luka 13.18.

malobɔ mabe mama o mokyisi mosuu.

¹¹ O ngomba me yabaka wamo, bokanda pha mangulu, phabaka bokyemiwaa. ¹² Malobɔ mamba bondele Yesu bobo: «Olotome onte ya mangulu mamana, tokye nyɔlo o nzoto ya mango.» ¹³ Yesu amba ya maphe nzela. Bobele, malobɔ mabe mamana maesi yatokolɔ oka moto me. Maesi ya kye nyɔlo o mangulu mamana. Bokanda bosɔ phabaka phenephe na mangulu nkoto ibale. Mangulu maesi ya uta ngomba, maesi ya kyilingana nɔnɔ o maa. Mabutowaka ikyiba maa, mamba ya waa.

¹⁴ Babanze ba mangulu baabaka wamo, baesi ya lotta, bakye imola o lombo nɔnɔ o manganda. Bato baesi ya kye kyeka lowɔɔ me lalekanaka. ¹⁵ Baesi ya koma oka Yesu. Baweni moto me owabaka na malobɔ mabe azasi, alati bitobu, abongyi. Waamowene be, bato me bawenekye hɔhɔ. ¹⁶ Bato baawenekye maphɔɔ me maso, baesi ya baimola maphɔɔ ma moto owa malobɔ mabe na ma mangulu. ¹⁷ Bobele, bato baaokaka maphɔɔ me baesi ya wo na Yesu obokye amane o manyete ma be. ¹⁸ Yesu akye kpela o vato. Okokpele yo, moto owabaka na malobɔ mabe aesi yaonga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, nakyende na we.» ¹⁹ Yesu ale, amba wo yokye: «Butwa oka be, o ibota sa we, okye baimola iso iyekyelesi Nkolo na ngongo ye.» ²⁰ Emba moto me amba yakye. Atati ikyemiimola o nkyisi yaabaka omɔ na nkombo Dekapolis. Aimolaka iso yaakyelaka Yesu pho ye. Bato baso, baamookaka, bakamwaka.

Yesu kakye oka Yailo

²¹ Yesu akuli akala na vato o mokukulu njwaabaka yo. Bato baikye baesi yaangana wali yo.

Mena ataa ba o ibongu, baesi ya molungya. ²² Monomo na Baangyesi ba Ingambi sa makyita aesi ya koma. Nkombo ye Yailo. Aesi ya wene Yesu. Amba ya mivaka o makolo me. ²³ Amba ya nyingonela ne yokye: «Ŋwana wa nga wa njwanwasi kawe. Tokye oka nga, okye kyela maboko o ikolo sa nzoto ye obokye yo sawaa, abikye.»

Yesu abikye njwanwasi owa bolosi pha malongo

²⁴ Bobele, Yesu aesi ya kye ne nzela yonoyo. Bato baikye bakye kye ne ewawaka. Bamokatitisaka na mbale na mbale.

²⁵ Nwanwasi monomo abaka na be. Abaka na bolosi pha malongo, pha koko ne mambula iko mbuka ibale. ²⁶ Akomaka o maboko ma bamiinganga baikye. Abungyaka baphalanga bee baso. Taikaka bika. Bolosi bokule ngala nde bongasi. ²⁷⁻²⁸ Aokaka simo ya Yesu. Aumunyaka o ndondo ye yokye: «Bo nakye kuma nɔnɔ bitobu bee, nde nabikyi.» Aesi ya mobenga na ikyemiphaka onte ya bato babana nɔnɔ wakoma yo o sima ye. Aesi ya kuma etobu ya Yesu. ²⁹ Mina wamo malongo maesi ya tenya. Aesi ya wene o nzoto ye obokye abikyi na bolosi me. ³⁰ Nde wamo, Yesu aesi ya mioka onte ye obokye ndambo ya mwiya nwe motokosi. Aesi ya miekpinya o ntante ya bato, yokye: «Onkumi o bitobu ba nga nza?» ³¹ Baekosi bekye: «Aaa! Oweni obokye bato baekatitise na mbale na mbale, kokule tuna: “Onkumi nza?”»

³² Kasi Yesu aesi ya kyeka na mbale na mbale obokye aebe moto omokumi. ³³ Nwanwasi me abaka katekyenele na sina inganga, pho aebaka lowo lamokomelaka o nzoto ye. Aesi ya mokusamela. Bobele, aesi

ya moimola phele phele maphoo maso maabaka ne. ³⁴ Yesu amba ya wo ne yokye: «Mama, boanosi we, obikyi. Ebe nde bomo. Kyende na bolaa.»

Yesu aakosi njwana wa Yailo

³⁵ Waabaka Yesu kawo babona, bato bauti o ingambi sa Moangyesi me, Yailo. Baesi ya wo bekye: «Jwana wa we awe. Kokule nyokolo Moteye pho ya'ye?» ³⁶ Nzuka Yesu aokaka maphoo mawoko be. Amba ya wo na Moangyesi wa Ingambi sa makyita me yokye: «Sakula ila! Anola ndee to!» ³⁷ Yesu taikaka benela bato basuu ikyende ne. Aanolaka nde Petelo, Zake na njwana nyango Yoane. ³⁸ Baesi ya koma o ingambi sa Moangyesi me. Yesu aweni obokye bakymi mivaka, balele na ngongo, baanjwane. ³⁹ Aesi ya nyolo o ingambi. Aesi ya wo na beke yokye: «Ikyemi mivaka na ilelo sisi sa lowo'ye? Nwana wa be taikyi waa. Alasi nde ebuu.» ⁴⁰ Baalesi baesi ya moekye. Emba Yesu aesi ya batokolo be baso o nzee. Akye na anga na nyango na baabaka ne. Bamba ya nyolo o motema njwa ingambi o elele eyalanyaka be njwana. ⁴¹ Yesu amba ya phila njwana me mi eboko yokye: «Talita kumi!» kyeimole obokye: «Jwana ngondo, umwa!» ⁴² Mina wamo, njwana ngondo me — abaka na mambula iko mbuka ibale —, amba ya teme. Abuto itambula. Baabaka ne wamo, bakamwaka nde bokamo. ⁴³ Yesu awoko na be na bokusi yokye: «Moto saimola moto lowo lalona, amba ya wo na be yokye bamophe na ntoma azee.»

6

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

¹ Yesu na baekosi be baesi ya mana o elele me, baesi ya kyende o Nazarete mokyisi njwa kolaka yo. ² O mokolo njwa Sabata, abaka kateya o Ingambi sa makyita. Bato baikye baamookaka, bakanjwaka, bamitunaka bekye: «Pho iye aizwe bi? Malondo ma zwe yo mama mauti bi? Kakyele na bilekyesako bibi ndenge'ye?» ³ Eye ka mowasi wa mabaya, njwana wa Maliya, bola pha Zake na Zoze na Yudasi na Simo. Na basii be baa babasi ka bali na banga wawa.» Yango mena balekye imoanolela. ⁴ Yesu amba yawo na be yokye: «Moimosi wa Nwaphongo bamokumole nde o nkyisi nsuu, manya o mokyisi nwe mampenza, na o ifota se na oka banaa nyango.» ⁵ Yesu taikaka koka ikyela noko elekyesako yonyo eenene omo, manya nde ndambo ya bato ba malosi baatandelaka yo maboko, baabikyaka yo. ⁶ Akamwaka na boikye pho ya bato ba Nazarete tebaikaka ba na ianola.

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale

Emba Yesu amba yakymiteya o nkyisi yaa mambale. ⁷ Aesi ya banga baekosi iko mbuka babale, atati ifatoma ikymiteya babale babale. Abaphe na bokonzi pha itokolo malobo mabe. ⁸ Abakatelaka yokye: «Bo wamokyende be o imbanga bobo, be saphila ekpele esuu, ebe ntoma, ebe ikuba, ebe na baphalanga, ophilaka nde ntuu. ⁹ Be salata bitobu bibale, kolate nde etobu yonyo na bikoto.» ¹⁰ Yesu ambakula ya wo na be yokye: «Bo okomi o mokyisi monomo, obaka nde o ingambi sa moelasa be noko mokolo njwa mokyende be o mokyisi mosuu. ¹¹ Ka bo bato ba mokyisi monomo bale iekumbela, bale

na iyeyoka, lekana mokyisi me, ololo ngonza pho ya ibateya bohe bookyesi be.»¹² Bobele baekosi bamba yakyemiimola bato obokye babongole ntema ya be.¹³ Batokoloko na malobo mabe miikye. Baingaka na bato baikye ba malosi mauta, bababikyaka.

Elode aokyi ngambo ya Yesu

¹⁴ Nkolo me, Mokonzi Elode amba yaoka Simo ya Yesu pho ngambo ye ya tambulaka nkyisi iso. Bana bekwe: «Eye eli nde Yoane Mobatise akundo! Yango mena ali na phembo ya ikyela bilekesako babina.»¹⁵ Kasi bayoko bawoko bekwe: «Eli moimosi Eliya.» Basuu bayoko bekwe: «Ali moimosi ndokolo baimosi baa phanza.»¹⁶ Waaoka Elode ziko sa bato, amba ya wo yokwe: «Eli Yoane Mobatise, owa tomaka nga obokwe batene moto, akundoo!»

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹⁷ Pho Elode atomaka batuluku beeb obokwe baakya Yoane bamunyosa o boloko, pho ya Elodiya nwanwasi wa nwana nyango Philipo owa buyaka yo nwasi we.¹⁸ Pho Yoane awoko na Elode yokwe: «Tokokyi ilonga nwasi wa nwana nyongo.»¹⁹ Elodiya aphinywaka na Yoane. Alukaka malondo ma imoboma, kasi taikaka mozwa.²⁰ Pho Elode ailaka Yoane, aebaka obokwe Yoane ali moto wa bosembo, moto wa Nwaphongo. Yango mena, ambaka baa kamobanza. Elode afaka katungisame na boikwe na mateya ma Yoane, ka na babona azingaka nde imooka.²¹ Wakoma eseleko yaimunya mokolo nwa botama Elode, Elode abangaka bakumu, bakonzi ba batuluku, bato ba ngambo ba Galileya, obokwe baya zaa oka ye. Mokolo me Elodiya awenekye obokwe nkonz

ye ya iboma Yoane imbiyakoka.²² Waba beeb bazee, nwana wa Elodiya wa nwanwasi amba yakwe babinela. Elode na bato baabangaka yo basepelaka na mbina ye. Bobele mokonzi Elode amba ya wo na nwana ngondo me yokwe: «Inzongye ekpele eeso ekwezingye we, namoephe yango.»²³ Amba ya kata na seleka yokwe: «Namoephe epkele eso eyamunzonga we, ebe nabo etee ya mokyisi moangyele nga.»²⁴ Nwana ngondo me atokosi, akwe tuna nyango, yokwe: «Naongye ekpele'ye?» Nyango yokwe: «Koongye nde moto nwa Yoane Mobatise.»²⁵ Sakoko, nwana ngondo mona akuli butwa izele oka mokonzi Elode akwe wo ne yokwe: «Nazingye obokwe ompwe nde inwanwa eye moto nwa Yoane Mobatise mi lako.»²⁶ Waaoka mokonzi Elode baabona, aokyi ngongo boikwe. Ka naiumunya seleka eya kataka yo o miyo ma babutu babangaka yo o eseleko, takokyi na ile imophe ekpele eso eya ongaka yo.²⁷ Sakoko, mokonzi amba ya toma tuluku monomo o boloko obokwe akwe tena moto nwa Yoane amoyelele na nwanjo. Bobele, tuluku me amba yakwe o boloko, akwe tena moto nwa Yoane²⁸ Aesi na nwanjo mi lako, amophe nwana ngondo me, akwe mophe nyango.²⁹ Waaoka baekosi ba Yoane maphoo maso maalekaa, baesi yakwe kpa ebembe ye bakwe ekunda.

Yesu azeye bampele nkoto itano

³⁰ Batoma waauta beeb o imbanga, baesi yaangana wali Yesu, bamoimosi maphoo maso makyelaka beeb na ma teyaka be.³¹ Pho bato baikwe babaka basekane oka Yesu, Yesu na baekosi beeb tebaikaka zwa ngonga ya iza, yango mena amba ya wo na beeb yokwe: «Yaka

tomane wali bato, tokye luka elele eya bose pho tokute zaa tombe naema.» ³² Bobele bamba ya baa o vato bakye bée mampenza o elele eteeli bato ³³ Waaba bée bakye babona, bato babaweni, babasososi. Babaka haute o nkyisi iso na mambangu, bakye koma o boo o elele eyalukaka Yesu na baekosi bée ikyende. ³⁴ Waaseme be, Yesu amba ya aphwa o vato, aweni moluku njwa bato baikye. Abaokyelaka ngongo boikye pho babaka ndokolo mampate mazangyi mookosi, amba ya tata ibateya maphoo maikye. ³⁵ Walekana bunya, baekosi bamba ya kyende oli Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Bunya holekaa, elele eye eli itakye na lombo. ³⁶ Buya bato obokye bakyende o manzabi, na o nkyisi ya mambale, pho bakye miombela ntoma ya iza.» ³⁷ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza obaphe ntoma ya iza.» Baekosi bekye: «Kozingye obokye banga toombe mapa ma badenali nkama ibale pho ya izeya moluku munsu mumu? Na bo toombi mapa ma badenale nkama ibale pho ya izeya moluku musu mumu ete maabakokye.» ³⁸ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo? Taa kye kyeka!» Waakye kyeka be, bamba ya moimola bekye: «Toli na mapa matano na swe ibale.» ³⁹ Ndokolo kambe ya toma baekosi bazasa bato baso o nkata, biboko biboko. ⁴⁰ Babazasaka na ndongo, muna njwa munkama, moyoko njwa mako matano. ⁴¹ Yesu aesi ya kpa mapa matano mamana na swe ibale, atombi miyo o ikolo, abondesi Nwaphongo. Waunva yo ibondele, akyesi mapa, amaphe baekosi obokye bakabele bato baso. Akuli kyela na swe nde bomo. ⁴² Bato baso bazaka, baokaka. ⁴³ Baekosi bamba

ongo bikyesi ba mapa na ba swe ba otwaka be, batonzaka banyanzima iko mbuka babale. ⁴⁴ Motango njwa bato baso baazaka mapa mamana, o itanga nde bampele, njwabaka nkoto itano.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

⁴⁵ Sakoko, Yesu aesi ya toma baekosi obokye babaa o vato, bakatisa, bakye moziya o boo o mokukulu moyoko o mokyisi njwa Betesaida. Mina wamo, aesi ya buya na moluku njwa bato babaka wamo o nkyisi ya be. ⁴⁶ Waunva yo ibabuya, aesi ya kye bondele o ikolo sa ngomba. ⁴⁷ Waainda bunya, baekosi bataka baa onte ya ebale sa bokomakye. Kasi Yesu abaka yo mampenza o mokukulu. ⁴⁸ Awenekye baekosi banwane na iluka pho eweele yabaka kyebabuya na munsima. Waa munkukutu, Yesu amba ya babenga na makolo o ikolo sa maa, aunvaka na balenaka. ⁴⁹ Waamowene bée katambule o ikolo sa maa na makolo, baumunyaka obokye eli mozisi. Bamba ya anwana, ⁵⁰ pho bée baso bamowenekye, batondaka na boba. Yesu amba ya wo na bée yokye: «Ititala, bée salota, eli nde nga!» ⁵¹ Amba ya baa o vato phaa baka be, eweele eesi ya ema. Baekosi bakamwaka na boikye, ⁵² pho na waakylaka Yesu elekyesako ya izeya bampele mapa, tebaikaka sosolo, malondo ma bée mabaka makuwe.

Yesu abikye bato ba malosi o manyete ma Genesalete

⁵³ Waunva bée ikatisa ebale, baesi ya kye seme o Genesalete. ⁵⁴ Waaphwa bée o vato, sakoko bato baesi ya eba obokye eli Yesu. ⁵⁵ Bobele bamba ya kyilingana o nkyisi ya bée iso, ikyemikpa bato baso baa malosi, babanyanye mi matoko bakyekeye na bée o bilele

biso baokoka bée obokye Yesu ali wamō. ⁵⁶ Bilele biso baabaka Yesu kakyemikyende, ebe o nkyisi iinene na iinkyiky na yaa mangonda, babaka bakye milangya bato baa malosi o munsongo. Banyingonelaka na Yesu bēkye: «Obale bakume nōnō songye ya etobu ya wē.» Emba, baso baamokumaka, babikaka.

7

Yesu Kateya pho ya mateya ma bankoko

¹ Mokolo monomo Bafalisayi na bateye ba Mibeko bayoko bautaka o Yelusaleme, baesi ya angana oli Yesu. ² Waawene bēe obokye baekosi ba Yesu bayoko baze ntoma na sokoto sa kunyola se, bo kowo mateya ma bankoko, ³ pho Bafalisayi na Bayuda baso bakumolaka mibeko ma bankoko, o boo pha iza ntoma, ela bakunyosi se bo wa teyaka bankoko. ⁴ Bo baute o zando, te bakokyi iza bo tebamikunyosi bo kowo mibeko ma bē. Bali na maphoo masuu maikē ma bankoko makumole bē, maphoo mē mango mama: Ikunyola binywele, mambongo, manzongo maa bibende, na biziye. ⁵ Yango mena Bafalisayi na bateye ba Mibeko bamba ya tuna Yesu bēkye: «Pho ya ye baekosi ba wē te baakumole mibeko ma bankoko, baze ntoma sa kunyola se?» ⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Moimosi Isaya alongaka nde phele waa wo yo pho ya Yesu obokye: “Bato baba bankumole nde na maloba, kasi o mandondo bali itakye na nga. ⁷ Losambo la bēe loli nde pha, bateya nde mibeko miute na bato, bēkye maphoo ma nga Nwaphongo.”» ⁸ Yesu akuli wo na bēe yokye: Komanya mibeko ma Nwaphongo pho ya ikumola mibeko ma bato.

⁹ «Koebe na bola nde ile mibeko ma Nwaphongo pho ya ifanza mibeko ma bankoko. ¹⁰ Pho Mose awo yokye: “Kumola nyongo na ongo. Kasi owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.” ¹¹ Ka koteya bobo: “Moto takokyi iwo na nyango ebe na ango yokye: Mbolo iunvakyi nga iesunga na yango, nataa iphe Nwaphongo, kyelukye iwo obokye mbolo mē ibuto kolobane.” ¹² Bo bakyesi babona, mena bamokatesi ikula sunga nyango na ango. ¹³ Na bomo, mena koto Simo ya Nwaphongo na mateya ma bankoko maateya bē. Kokyele maphoo masuu maikē nde bomo.»

Maphoo maabuya ndondo ya moto sokoto

¹⁴ Sima mē Yesu akuli ya banga moluku nwa bato, amba ya wo na bēe yokye: «Okyemela, bēe baso ososolo na bolaa. ¹⁵ Ekple eso eekyenyolo onte ya moto, tekokyi oto ndondo ye, kasi nde maphoo matokolo o ndondo ya moto, eli mē maamoto. [¹⁶ Ooli na matoo ma ioka, aokye!]» ¹⁷ Waaika Yesu moluku nwa bato baabaka nē, anyosi o ingambi, baekosi baesi ya motuna ntina ya ete mē. ¹⁸ Yesu amba ya wo na bēe yokye: «Na bēe naino tosososi? Toebe obokye epkele eso ekye nyolo onte ya moto teekokyi ioto ndondo ye? ¹⁹ Pho ekpele mē te nyolo o ndondo ye, kasi kye nyolo nde o ibu, sima kaeyete o zikiyi.» Na ete mē, Yesu ateya obokye ntoma iso ili ndaa pho ya iza. ²⁰ Akulaka wo yokye: «Kyeoto moto nde ekplele ekyetokolo o ndondo ye. ²¹ Pho maumunya maso maabe maute o ndondo ya moto, booli: Bondumba, iba, iboma bato, ²² ikyela baphemba, imengyela, ikyela bato bobē, ikosa, ikyela mobulu nwa babasi

na bampele, zuwa, ikata bole, lolendo, sobubusi. ²³ Maphoo maabe maso mama matokolo o ndondo ya moto, mee mambe mooo.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosu Yesu

²⁴ Yesu aesi ya mama o elele me, akye o nkyisi iili phenephe na mokyisi nwa Tula. Aesi ya nyolo o ingambi sonoso pho taikaka zinga obokye bato baebe wali yo. Kasi na bo babona, bato baebaka nde elele eli yo. ²⁵⁻²⁶ Nwanwasi monomo, otoikaka ba Moyuda, abotama o Fenisi. Nwanwasi me abaka na nwana we wa nwanwasi, abaka na bolobo bofe. Waoka yo simo ya Yesu, sakoko aesi yakye mivaka o makolo me, amba nyingonela na Yesu obokye atakolo bolobo bofe o nzoto ya nwana we.

²⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Tale naino bana bazee phanza baokye, pho teli bolaa obokye okpe mapa ma bana omavakyele bana ba manva.» ²⁸ Nwanwasi me amobuyisaka yokye: «Eli bomo, Nkolo, ka bana ba manva nga bakute zaa nono ina mpusu ikyilasa bana o se ya mesa.» ²⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Ee mama, pho ya mobuyisesi nwa we molaa maamuna, butwa o ingambi sa we, bolobo bofe botokosi o nzoto ya nwana wa we.» ³⁰ Wabutwa nwanwasi me o ingambi se, akye takana nwana we amilangye o tangye, bolobo bofe botokolelekyi.

Yesu abikye moto owa looko na ikyekumisa

³¹ Yesu amba ya mana o nkyisi ili phenephe na mokyisi nwa Tula, alekaa ya mokyisi nwa Sidona, akatise Dekapole wakoma yo o maa manene ma Galileya. ³² Omo, baesi ya moyelela na moto owa loko, abaka na na ikyekumisa.

Bato me babaka banyingonele ne obokye amotandele maboko pho ya imobikya. ³³ Yesu amba ya mopka, akye ne nwana imbale, itakye na moluku nwa bato. Amunyose nse o matoo, amitowi matee o nse, amotasee na mango o lolee. ³⁴ Bofele, Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, auye moo, amba ya wo na moto me yokye: «Ephata!» Kyelukye iwo obokye «matoo zibwa!» ³⁵ Mina wamo, matoo ma moto me mazibo, lolee lee loingoo, abuto iwo na bolaa. ³⁶ Yesu akatelaka bato me baabaka wamo obokye bee saumola nono moto monomo. Na bo wabakatelaka yo babona, babaka bakye mimola nde iso ya kyelaka yo. ³⁷ Bato bakanwaka nde bokamo bekye: «Iso iikyikyele yo ili nde ndaa! Kaingole matoo ma bato baa loko, pho babutwe ioka, kawoya na bato baa mbubu!»

8

Yesu azeyee bato nkoto ine

¹ Nde mi nkolo me, bato baikye bakulaka yaangana wali Yesu. Kasi bo toikaka ba bee na ntoma ya izaa, Yesu amba ya banga baekosi bee, amba ya wo na bee yokye: ² «Nali na ngongo pho ya bato baba, bambo kyela na nga wawa nkolo iyato, kasi unwanwa eye tebakuli ba na ekple ya izaa. ³ Bo na babuye o mangambi ma bee na nzala, bamokye kpa phiki o nzela, pho baayoko bauta itakye.» ⁴ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Wawa toli o bokye, tomozwa mapa ma ifaphe bi obokye bazee baokye?» ⁵ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo?» Baekosi bekye: «Toli na mapa sambo.» ⁶ Emba Yesu amba ya wo na bato baso obokye bazale o se. Aesi yakpa mapa sambo maamana, aphe Nwaphongo

melesi, amateni amaphe baekosi obokye bamakabele bato baso. Bakulaka ba na ná banaa swe bakyikyi. Yesu akuli phe Nwaphongo melesi pho ya swe me, aiphe baekosi bée obokye bakule ikabela bato. ⁸ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, batonzaka banyanzima sambo. ⁹ Bato baso baazaka babaka phenephe nkoto ine! Bobele Yesu amba ya babuya o nkyisi ya be. ¹⁰ Waunva yo ibabuya, ndokolo kambe ya kpela o vato yo na baekosi bee, bamba yakye o manyete ma Dalamanuta.

Bafalisayi baongye elekyesako

¹¹ Mokolo monomo Bafalisayi baesi ya tokolo, batati iika ziko na Yesu. Pho ya imumeka, bamba ya motuna obokye akyele iyaa pho ya iteya obokye maphoo maakyele yo maute oka Nwaphongo. ¹² Yesu aumesi, amba ya wo yokye: «Pho ya'ye bato ba lolu eye batune ikyela iyaa? Na wo na bee nde phele, esikyele nono iyaa sonoso!» ¹³ Bobele, aikyi baika, akuli kye kpela o vato, aesi ya katisa o mbale eya mokukulu mooyoko nwa maa.

Malondo makuwe ma baekosi

¹⁴ Baekosi babungaka iphila mapa, babaka nde na ipa sonoso bobele o vato. ¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oebaka! Kyeba na zwe siulole mapa sa Bafalisayi na bato ba Elode.» ¹⁶ Baekosi bee na bee baikaka ziko bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ¹⁷ Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye bee koikye ziko obokye toli na mapa? Bee naino tosososi? Naino tobanze? Malondo ma bee makuwe? ¹⁸ Oli na miyo, toowene? Oli na matoo, tookye? Obungyi elekyesako

eyakyelaka nga? ¹⁹ Mokolo nwa zeyaka nga bampele nkoto itano mapa matano, wabutowa na banyanzima boo baatonzaka bee na bitee bya otwaka be?» Baekosi bamobuyisaka bekye: «Tobutowa na banyanzima iko mbuka babale.» ²⁰ Yesu akuli batuna yokye: «Mokolo nwaezeyaka nga bato nkoto ine mapa sambo, wabutowa na banyanzima boo batonzaka bee na bitee baotwaka be?» Baekosi bamobuyisaka bekye: «Tobutowa na banyanzima sambo.» ²¹ Bobele, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee naino tosososi?»

Yesu abikye moto owa pholo miyo o Betesaida

²² Yesu na baekosi bee baesi ya koma o mokyisi nwa Betesaida. Omo, bato bamba yeleva Yesu moto owa pholo miyo. Bamba ya nyingonela ne obokye amotasa. ²³ Yesu amba ya kpa moto owa pholo miyo mi eboko, akye ne o ebonga ya mokyisi. Aesi ya motowa mate o miyo, amba ya motanda maboko, amba ya motuna yokye: «Kowene nwanwa ekpele?» ²⁴ Moto awa pholo miyo amba ya zibola miyo, yokye: «Nawene bato. Nabawene ndokolo nzete, kasi batambule.» ²⁵ Bobele amba kula motasa o miyo, abuto iwene na bolaa, abikyi, abuto iwene mbolo iso na bolaa. ²⁶ Bobele, Yesu amba ya mobuya o ingambi se, yokye: «Sazwa yaa munsongo.»

Petelo yokye: Yesu ali Masiya

²⁷ Yesu na baekosi bee baesi ya kyende o nkyisi ili phenephe na Sezare Filipe, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Waaba bee o nzela, Yesu aesi ya tuna baekosi bobo: «Bato bawo obokye nga nali nza?» ²⁸ Baesi ya mobuyisa bekye: «Bakyi baetangye Yoane Mobatise, bana baetangye

moimosi Eliya, baayoko bawo bεkye oli monomo na baimosi ba kalakala.» ²⁹ Yesu akuli batuna yokye: «Ka bεε, kowo obokye nga nali nza?» Petelo aesi ya mobuyisa yokye: «Oli Klisto.» ³⁰ Emba Yesu abakatelaka na bokusi obokye bεε saloimola nono moto.

Yesu aimosi iwa se na ikundwa se.

³¹ Bobele, Yesu aesi ya tata iteya baekosi yokye: «Esen-gyesi obokye nga, Nwana wa Moto nawene malosi maikye. Bankumu ba ingomba, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko bamundεε. Bamumboma, kasi o sima ya nkolo iyato namokundwa.» ³² Abawolekye nde pwapwa. Petelo amba ya mokpa, akye ne nwana imbale, atati iimooya yokye: «Sawoko babona.» ³³ Yesu amba ya ekpana, akyekyi baekosi, amba ya phaphala na Petelo yokye: «Mana wawa, Molemba! Maumunya ma we temali maaka Nwaphongo, mali nde maaka bato ba mokyisi.»

Pho ya ibenga Yesu

³⁴ Bobele, Yesu aesi ya banga bato na baekosi bε, amba ya wo na bεε yokye: «Bo moto kalukye imbenga, yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga. ³⁵ Pho moto ookolukye ibikya bomoo phe aabobungya. Ka owa mobungya bomoo phe pho ya nga, na pho ya imola Simo Elaa, aabobikya. ³⁶ Na bo moto amizwesi ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bomoo phe, ambi zwa ekpele'ye? ³⁷ Ekpele'ye eekokyi yo ambya pho ya iikola bomoo phe? ³⁸ Bato ba lol eye bakyele masumu tebaalote na Nwaphongo. Bo moto aokyi soo ya imbenga, aokyi na soo ya imola Simo ya nga oka bato baabana, inga Nwana wa Moto nde bomoo

me, naamooka soo wa moyaa nga na Baanze basanto o nkyemo ya Tata.»

9

¹ Yesu akuli wo na bεε yokye: «Nde phele nawo na bεε ngakye: Bokonzi pha Nwaphongo pha moya na mwiya, naino bayoko bali na bεε wawa sataa waa.»

Petelo, Zake, na Yoane baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo

² Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane. Akye na bεε o ngomba yonoyo eanda, itakye na bato. Omo, babaka nde bεε mampenza. Nzoto ya Yesu iesi ya butwa ndengye esuu o miyo ma bε. ³ Bitobu bεε babutwaka ingyengye na bokusi. Babutwaka bitane pe na ndengye yonoyo obokye moto monomo o mokyisi takokyi ikunyola bitobu pee pee babona. ⁴ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Eliya na Mose bawoono na Yesu. ⁵ Emba Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye tobee wawa! Totongye ndalaku iyato, monomo pho ya we, muna pho ya Mose, mooyoko pho ya Eliya!» ⁶ Petelo aabanganaka saeba iikyi wo yo, pho ebe yo ebe bebi ne bawenekye inganga siikye. ⁷ Emba impata sonoso siesi ya baziba. Onte ya impata me, nwesi monomo moesi ya okana mowo bobo: «Oyo Nwana wa nga owa somi, omookye!» ⁸ Mina wamo, baekosi bakyekyi na mbale na mbale, tebakuli wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza. ⁹ Waaba bεε haute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: Saika imola na moto monomo maphoo maaweni bεε mama, tee nono mokolo nwaamokundwa Nwana wa moto onte ya bawe. ¹⁰ Bazitaka maphoo me. Kasi babaka

bamitune bēkye: «Ikundwa onte ya bawe kyeneluka iwō bo?»¹¹ Bobele, baesi ya tuna Yesu bēkye: «Pho ya'ye bateye ba Mibeko hawō bēkye: Esengyesi obokye Eliya atakula yaa phanza, Masiya amba yaa sima?»¹² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Eli bomō! Esengyesi obokye Eliya aye phanza iya bongya maphō masō. Ka pho ya'ye yakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwana wa Moto amowene bolosi boikye, bamba na mosemola?»¹³ Kasi nga nawō na bēe ngakye: Eliya ka aunva yaa, bato bamokyelela maphō masō maabe bowa zingaka mandondo ma be, nde bowakoma bēe o buku pha Nwaphongo pho ye!»

Yesu abikye munzenga mōnōmō oli na bolōbo bofe

¹⁴ Waakoma bēe phēphe na baekosi bayōko baikalaka, baweni bato baikye balungye baekosi me, bateye ba Mibeko baikye na bēe ziiko.¹⁵ Waawene bato me Yesu, bakamwaka na boikye, bakyilinganaka ikye mobeya.¹⁶ Yesu amba ya tuna baekosi bēe yokye: «Lowō ye loikyele bēe na bēe ziko?»¹⁷ Moto mōnōmō onte ya bato baabana amobuyisaka yokye: «Moteye, naeyelakyi na mwana wa nga o wa lele pho ali na bolōbo bofe phamobuya mbubu.¹⁸ Bilele biso bimoakya bolōbo me, bomovakye o se. Nwana kabutwe itōkolo luulu o munōko, kaze na mino, nzoto kyimbe na etetala ne. Naongakyi na baekosi ba we obokye batōkolo bolōbo me, kasi tēbaikyi koka.»¹⁹ Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Oo, bēe toli nde na ianola! Esengyesi obokye nakule ba na bēe bileko bo, obokye ombe anola? Nakule euyisa mōo tee imbele ye? Inzelele na nwana me wawa.»²⁰ Baamba

ya moyelela na nwana me. Wa wene bolōbo bofe me Yesu, phamba ya nyingyinya nwana na bokusi. Nwana me aesi ya kaa o se. Abuto ikulušana, bibi luulu lomotokolo o munōko.²¹ Yesu amba ya tuna ango wa nwana me yokye: «Ambo kyela na bolosi me mambula bo?» Ango wa nwana yokye: «Phatata ne nōno waa borwana.²² Sooso bolōbo me bomovakye o njwenya, ebe na o maa nde obokye bomobome. Kasi bowamokoka, olookyele ngōngo, olosungye!»²³ Yesu amba ya wō ne yokye: «Pho ya'ye owō wekye: Bo na mokoka? Oebe obokye: Maphō masō makokyi ikyelama pho ya moto okoanole Nwaphongo!»²⁴ Sakōko ango wa nwana atati ianwana yokye: «Naanosi, kasi insungye pho sili na ianola siikye!»²⁵ Waawene Yesu bato baikye baye waali bēe na mankye, aesi ya phaphala na bolōbo bofe me yokye: «Iwe bolōbo bofe phaabuya nwana mbubu na loko, nawō na we ngakye: Tōkolo o nzoto ya nwana oyo, na mbala, sakula mobutolela.»²⁶ Bolōbo me boesi ya lika nwangye, boesi ya nyingyinya nwana na bokusi, phaamba ya tōkolo. Nwana aesi ya butwa ndokolo moto awee. Yango mena, bato baikye babaka wamō bēkye: «Nwana me awee!»²⁷ Kasi Yesu amba ya mokpa mi ebōko, amolangosi. Nwana me amba ya teme.

²⁸ Sima me Yesu aesi ya butwa o ingambi. Waaba yo na baekosi bēe na be, baekosi bamba ya motuna bēkye: «Banga, toloikyi koka itōkolo bolōbo me pho ya ye?»²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Malōbo maabe ma ndengye mene makokyi itōkolo nde na ibondele.»

Yesu akuli imola iwaa se na ikundwa se

³⁰ Yesu na baekosi b̄e baesi ya mana o elele m̄e, baesi ya lekana o manyete ma Galileya. Yesu taikaka benela obokye bato baefe elele eli yo. ³¹ Pho abaka kateya baekosi b̄e bobo: «Nga Nwana wa Moto bamunzambya o maboko ma bato, bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.»

³² Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya mapho maawoko yo, bailaka na imotuna ntina m̄e.

Olekyi na ngambo nza?

³³ Yesu na baekosi b̄e baesi ya koma o Kapalanauma. Waanyolo b̄e o ingambi, Yesu aesi ya batuna yokye: «Lowoo'ye lobakyi b̄e koikyele ziko o nzela?» ³⁴ Kasi baekosi baikalaka b̄e, pho babaka baikye ziko o nzela pho ya efa nza olekyi na ngambo onte ya b̄e. ³⁵ Bobele, Yesu aesi ya zala, aesi ya banga baekosi b̄e baso iko mbuka babale, amba ya wo na b̄e yokye: «Bo moto kalukye ibaa owa o bo, esengyesi obokye afe o mbomela ya baso, ambe kula na baa owa etoma wa b̄e.» ³⁶ Bobele Yesu aesi ya kpa njwana oo mokye, amoteye o nte ya b̄e, amobebi, amba ya wo na b̄e yokye: ³⁷ «Moto nza owamoyamba njwana o mokye boli oyo bobo pho ya nga, mene anzambi nde nga mampenza. Ka owamunzamba, taiki yamba nde nga mame, kasi ayambi na Nwaphongo owa ntoma.»

Ootolotemele ali na banga mbale

³⁸ Yoane aesi ya wo na Yesu yokye: «Moteye, towenekiyo moto monomo katokolo maloko mabe na nkombo ya we. Tomokatelaka pho taikaka baa monomo na banga.» ³⁹ Yesu amba buya yokye: «Bee samokatela! Pho moto takokyi ikyela elekyesako na nkombo ya nga sima ambe

kula nvole na bob̄e. ⁴⁰ Pho moto ootolotemele ali na banga mbale.

⁴¹ Nde phele na wo na b̄e ngakye: Moto owamoephe nono kopho ya maa ma inywa pho b̄e oli bato banga, Klisto, nde phele amozwa mbano ye.»

Sakyela bob̄e

⁴² Yesu amba kula wo yokye: «Ka bo moto nza katomisa monomo na baali na ianola sikyiki oka nga obokye bakyele bob̄e, esengyesi obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale. ⁴³ Bo eboko ya we kyeetome ikyela bob̄e, oetene! Pho elekyi bolaa inyolo o lola na eboko yonyo, na ikyende na maboko maso mabale o lifelo, o njwenya motemozime.

⁴⁴ [Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na njwenya temozime.”] ⁴⁵ Bo ekolo ya we kyeetome ikyela bob̄e, oetene! Pho elekyi bolaa inyolo o lola na ekolo yonyo, na ikyende na makolo maso mabale o lifelo, [o njwenya motemozime. ⁴⁶ Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na njwenya temozime.”]

⁴⁷ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bob̄e, osiphengolo! Pho elekyi bolaa inyolo o bokonzi pha Nwaphongo na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o lifelo. ⁴⁸ [Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na njwenya temozime.”] ⁴⁹ Bato baso bamolekana o njwenya obokye babongo, nde bokokyele b̄e mokpa o ntoma obokye ibongo.

⁵⁰ Mokpa eli ekpele elaa. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Baka ndokolo mokpa onte ya b̄e, oombakye baa na b̄e o nte ya b̄e.»

10

Mateya ma Yesu pho ya ile

bolonga

¹ Bobele Yesu aesi ya mana o Kapitalauma, akye o nkyisi ya manyete maa Yuda. Sima aesi yaakala o mokukulu moyoko nwa Yaladene. Omoo, bato baikye bakulaka yaangana wali yo, aesi ya tata ibateya bowamelekye yo. ² Bafalisayi bayoko bayakaka wali Yesu pho ya imumeka, baesi ya motuna bekye: «Lele akokyi ile ntwasi we?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mobeko iye ntwaaephekye Mose?» ⁴ Bafalisayi bekye: «Mose ambyaka nzela obokye o boo pha ile ntwanwasi o bolonga, esengyesi obokye lele amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.» ⁵ Kasi Yesu yokye: «Mose aekomela mobeko mamuna pho ya mandondo makusi ma hēe. ⁶ Kasi uta oetatele ya mokyisi, Nwaphongo «akyelaka ntwanwasi na lele. ⁷ Yango mena, lele amoika ika nyango na ango, amokye angana elele yonoyo na ntwanwasi we. ⁸ Bēe baso bamobutwa moto monomo. Nde bomo, tebakuli ba bato babale, kasi babuto nde moto monomo.» ⁹ Emba bo Nwaphongo ambo angyinya ntwanwasi na lele, moto sabakabinya.» ¹⁰ Waba Yesu na baekosi hēe o motema nwa ingambi, baekosi bakulaka motuna pho ya lowo la iboma bolonga. ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo lele ale ntwanwasi we, akye longa mosuu, mena akyeleli ntwanwasi we o wa phanza bohe pho akyesi phemba. ¹² Ekuli ba nde bomo, bo ntwanwasi ale lele we, akye zala na lele mosusu, mena akyesi phemba.»

Yesu apambosi bana bakyye

¹³ Mokolo monomo, bato basu bayakaka na bana ba bēe ooli Yesu obokye abapambole, kasi

baekosi babaka babakatele. ¹⁴ Wawene Yesu obokye babakatele, aesi ya tembe na baekosi hēe yokye: «Bee le ibakatela! Le bana bakyye baye oka nga, pho bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali ndokolo bana bakyye. ¹⁵ Nde phele na wo na hēe, ngakye: «Bo moto taanosi bokonzi pha Nwaphongo ndokolo ntwana mokyee, takokyi inyolo omo.» ¹⁶ Bobele, Yesu aesi yabebē bana me, abatandesi maboko o nzoto, abapambosi.

Moto wa ezwele

¹⁷ Waaba Yesu kalukye na ikyende o Yelusaleme, moto monomo aesi na mbangu oka ye. Akye mokusamela. Amba ya motuna yokye: «Moteye molaa, nakyele bo pho nazwe bomoo pha bobele na bobele?» ¹⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo.» ¹⁹ Koebe mibeko mimi: «“Saboma moto, sakyela baphemba, sa iba, satemele moto bonzoka bohe, sakpa mbolo ya bato na malondo mabe, kumola nyongo na ongo.”» ²⁰ Moto me amba ya wo ne yokye: «Moteye, nakumole mibeko miso mamina tata bonwana pha nga.» ²¹ Yesu amba ya mokyeka na miyo maala yokye: «Oikasi na lowo lonolo, lee lolu: Kye ungya mbolo ya we iso, okpe baphalanga me obaphe babola. Mena wamozwa bomengo o Ikolo. Emba omba ya mbenga.» ²² Waaoka moto me babona, yo munsu anyibi, aesi ya butwa na ngongo, pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Bobele, Yesu aesi ya kyeka baekosi hēe baso baamolungyaka, amba ya wo na bēe yokye: «Eli nkamba pho ya bato ba ezwele inyolo o bokonzi pha

Nwaphongo!»²⁴ Baekosi bakamwaka na maphoo me. Kasi Yesu akulaka wo na bée yokye: «Bana banga, wali nde nkamba o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo!»²⁵ Eli nkamba pho ya nyama enene boli Shamo o itubana o iluu sa solu. Kasi nkamba kyimbe kula lobo pho ya moto wa ezwele o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»²⁶ Baekosi bakulaka kamwa na boikye, bawonoko onte ya be, bekye: «Ka bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»

²⁷ Yesu abakyekyi, amba ya wo na bée yokye: «Moto takokyi imibikya yo mampenza, kasi nde Nwaphongo moto ookokyi imobikya, pho Nwaphongo akokyi ikyela maphoo maso.»

²⁸ Emba Petelo amba ya wo ne yokye: «Kyeka! Banga babo toikiyi ika iso yaabaka na banga, tobuto ikye miebenga.»²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele, nawo na bée, ngakye: Bo moto aikiyi ika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, ebe na manzabi me, pho ya nga na pho ya Simo Elaa,³⁰ moto me amokula izwa mbala munkama o mokyisi mumu. Ebe mangambi, banaa nyango, banyango, bana, na manzabi. Aamba na nyokomo pho ya nga. Kasi mi nkolo ya moya, amozwa bomoo pha bobele.»³¹ Bato baikye bali o boo lolo eye, bamobutwa baa o sima, emba baikye bali lolo eye o sima, bamobutwa baa o boo.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato iwa se na ikundwa se

³² Waaba Yesu na baekosi bée bakyyende o Yelusaleme, Yesu abaka katambule o boo pha be. Baekosi babaka na boilakye pho bakyyende o Yelusaleme, bato baayoko babaka na bée babaka na bolotakye. Yesu

amba ya angyinya baekosi bée iko na mbuka babale, atati iba imola maphoo maamoyelela.³³ Amba ya wo na bée yokye: «Okyemela! Uqwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omoo, nga Nwana wa Moto bamunzambya oka bokonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko. Bamuntenela bolombe pha iwaa, bamba na nzambya oka bato bate baebe Nwaphongo.»³⁴ Bamunzakya, bamuntowa matee, bamumbinda phimbo, bamba na mboma. Kasi sima ya nkolo iyato, namokundwa.»

Ionga sa bana ba Zebede

³⁵ Bobele, Zake na Yoane, bana ba bampele ba Zebede, baesi ya kye oka Yesu, bakye wo ne bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele maphoo mamoyonga banga.»³⁶ Yesu amba ya obutuna yokye: «Bee kozingye obokye naekyelele ye?»³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Waamokoma we o bokonzi pha we phaa nkyemo, olozasaka phenephe na we, ona bi boloo pha we, oomoyoko bi bowee pha we.»³⁸ Kasi Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bee toebe lowo loongye bée. Kopho ya bolosi eya munywa nga, bée wamoenywa? Na ibatisa sa minyoko saamozwa nga, bée waa sizwa me?»³⁹ Bamobuyisaka bekye: «Tomokoka.» Yesu amba kula ya wo na bée yokye: «Nde phele, kopho ya bolosi eya munywa nga, na bée wamoenywa me. Ibatisa sa minyoko sa mozwa nga na bée wa sizwa me.»⁴⁰ Kasi lowoo la izasa bato, ona bii boloo, omoyoko bii bowee pha nga, telokyekyi nga. Biziye me bili pho ya bato baaunva bongya Nwaphongo.»

⁴¹ Wa oka baekosi iko bayoko lowo me, babuto iyokya Zake na Yoane yoo.⁴² Yesu aesi

ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Bee koebe obokye bato bawene bée ndokolo bakonzi ba bapakano, bakonza bato ba be, bato baanene baweninya bato ba bée mpasi. ⁴³ Nzuka, onte ya bée baekosi tewali babona. Bo monomo na bée kalukye iba moto munene, le obokye abe moto wa etoma wa bée. ⁴⁴ Nde bomo, bo monomo na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo njwa bato baso. ⁴⁵ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa obokye bato bankyelele. Kasi naya nde obokye nabakyelele, nambe na ambya bomo pha nga pho ya iikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye Balatime, moto owa pholo miyo

⁴⁶ Bobele, Yesu na baekosi bée baesi ya koma o Yeliko. Waaba bée na moluku njwa bato batokolo o Yeliko, moto monomo owa pholo miyo abaka wamo. Nkombo ye Balatime, njwana wa Time, abaka kazale i mbale ya nzela pho ya iongaka. ⁴⁷ Waaoka yo obokye eli Yesu wa Nazarete moto okolekane, abuto ianjwana, yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzonkye ngongo.» ⁴⁸ Bato baikye baphaphalaka ne, bekye: «Kanga munoko!» Kasi yo akulaka anjana nde na bokusi, yokye: «Njana wa Davidi, inzokye ngongo.» ⁴⁹ Yesu aesi ya teme, amba ya wo yokye: «Omobangye!» Bamba ya mobanga, bekye: «Salota! Teme, kaebangye!» ⁵⁰ Bobele amba ya vaka munkoto nwe, angbengoo, akye oli Yesu. ⁵¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye obokye naekyele'ye?» Moto owa pholo miyo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, kyela obokye nakule wene.» ⁵² Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kyende! Ianola sa we

siebikye!» Mina wamo, moto me owa pholoko miyo abuto iwene. Abuto ikyemikyende na Yesu.

11

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waata baa bée o Betani, phenephe na Betafaze, o ngomba ya nzete ya ikyibangye bée ba-Olive, Yesu aesi ya toma baekosi bée babale, ² yokye: «Kyende o mokyisi moli o boo. Bo okomi omo, wamokye wene njwana wa mpunda bamotingye. Naino moto tabaa mi yango. Bée oeyingole, oye na yango wawa. ³ Ka bo moto aetuni obokye “koeyingole pho ya'ye?” Bée omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na yango, amokula ebuyisa yango wawa izele.”»

⁴ Bobele, baekosi me baesi ya kyende. Wakoma bée omo, bakye zwa njwana wa mpunda o munsongo, atingyi o nzee o mozibo njwa ingambi songo. Bamba ya eingola. ⁵ Bato baayoko babaka wamo bamba batuna bekye: «Bee mena kokyele'ye? Koingole njwana wa mpunda mono pho ya'ye?» ⁶ Baekosi me bamba ya babuyisa bo wawoko Yesu na be. Emba bato me bamba ya bale bakye na yango.

⁷ Baekosi baesi ya kye na njwana wa mpunda me ooli Yesu. Bawasi bitobu ba bée o ikolo sa njwana wa mpunda me, Yesu amba ya zala o ikolo sa yango. ⁸ Bato baikye bawalaka bitobu ba bée o nzela. Baayoko bakyelaka nkanga yatenaka bée o manzabi o nzela. ⁹ Bato baabaka batambule o boo pha Yesu, na baabaka o sima ye, babaka baanwane bekye: «Ozana! Nwaphongo apambole oko ye na nkomo ya Nkolo! ¹⁰ Nwaphongo apambole bokonzi

booye, bokonzi pha mokonzi Davidi nkoko wa banga! Ozana oka Nwaphongo owa Ikolo!»
¹¹ Waakoma Yesu o Yelusaleme, aesi ya kye nyolo o Tempelo. Waaunva yo ikye miekyeka, amba ya butwa yo na baekosi b̄e iko mbuka babale o Betani pho bunya phalekanaka.

Yesu awambi ηwete ηwa Fige

¹² Mokolo ηwaa sima, Yesu na baekosi b̄e baesi ya mana o Betani. Waaba b̄e bamane o Betani, Yesu aesi ya oka nzala. ¹³ Aesi ya wene na itakye ηwete monomo ηwa Fige ηwa lefolo, amba ya kye mokyeka naa amozwa mbuma om̄o. Waakoma yo phenephe na ηwete me, akye wene nde maakyi na maakyi, pho imbela sikute mbuma te sataaka koka. ¹⁴ Yesu amba ya w̄o na ηwete me yokye: «Moto n̄o monomo etakule zaa mbuma ya we!» Na baekosi b̄e baokaka bo wa woko Yesu na ηwete me.

Yesu auwinye baungye o Tempelo

¹⁵ Yesu na baekosi b̄e bakuli koma o Yelusaleme. Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baombi ba mbolo o mopkengba ηwa Tempelo. Aesi ya bumbya ba mesa ba baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baaungya mankotjwenya. ¹⁶ Akatelaka bato baso obokye: Moto salekana na ephesi o Tempelo. ¹⁷ Bobele, Yesu amba ya teya bato yokye: «Nwaphongo kawo o buku phe yokye, “bamobanga Ingambi sa nga Ingambi sa losambo pho ya mabota maso.” Amba kula bakya yokye: Ka b̄e osibuye ibombo sa baibi!» ¹⁸ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, baokyi lowo loleka o Tempelo. Baesi ya luka malondo ma iboma Yesu. Kasi bamoile pho bato baso babaka

basambe mateya me. ¹⁹ Waakoma wa nkoko, Yesu na baekosi b̄e baesi ya mana o Yelusaleme.

Yesu kateya pho ya ianola Nwaphongo

²⁰ Na munkukutu, Yesu na baekosi b̄e bakuli ya lekana mi nzela me. Baesi ya wene ηwete ηwa Fige me muungyi n̄o o nkanga. ²¹ Petelo aesi ya umunya mapho mawolekye Yesu ηwete me, amba ya wo ne yokye: «Moteye, kyeka, ηwete ηwa Fige ηwawambaka we munso muungyi.» ²² Yesu amba ya wo na baekosi b̄e yokye: «B̄e, anola Nwaphongo. ²³ Nde phele nawo na b̄e, ngakye: Bo moto awo na ngomba eye yokye: “Mana wawana, kyende mivaka o ebale eenene!” Bo moto me tafe na ziko o ndondo ye, bo aanosi obokye loowo yo lamokyelama, Nwaphongo aamokyelela lango. ²⁴ Yango mena nawo na b̄e ngakye: Bo kobondele pho ya ionga ekpele oka Nwaphongo, anola obokye umbo ezwa, Nwaphongo amoephe yango. ²⁵ Waateme b̄e pho ya ibondele, booli na lowo na moto, omolimbisa. Na bom̄o, Ango wa b̄e ooli o Ikolo amoelimbisa na b̄e bofe pha b̄e». [²⁶ Ka bo b̄e toolimbisa bebi, Ango wa b̄e oli o Ikolo ne etaelimbisa bofe pha b̄e.]

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²⁷ Yesu na baekosi b̄e bakuli ya nyolo o Yelusaleme. Waaba Yesu kakyemitambula o Tempelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, na bankumu baesi wali yo. ²⁸ Bamba ya motuna bekye: «Kokyele mapho mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi pha ikyela mapho mamana nza?» ²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naetune nde

motuna mōnōmō, bo ombuyise, emba namba eimola na bokonzi iye bokyele na nga maphōo mama. ³⁰ Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Yamotomaka Nwaphongo nde bato? Inzimole.» ³¹ Babutwaka iwōōōō bēē na bē, bēkye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: “Toikaka anola Yoane pho ya'ye?” ³² Botoombi kula mobuyisa obokye: “Yamotomaka bato...”» Ete wa bōngō bailaka bato, pho bato baso baanolaka obokye Yoane ali nde owakolo moimosi wa Nwaphongo. ³³ Yango mena bamba ya buyisela Yesu bēkye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wo na bēē yokye: «Na nga me esi eimole bo nakyele maphōo mama na bokonzi pha nza.»

12

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobe

¹ Uñwanwa eye Yesu atati ibakpela bite, yokye: «Moto mōnōmō abalaka inzabi sa vinyo. Aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya ima ifela o mafanga pho ya ikyela isungu sa iamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sōnōsō sianda pho ya moto okokyengyete sina inzabi. Sima amba ika siikyela bato basiphutele, yo akye o imbanga.»

² «Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma moto wa etoma we oka bato baphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo sa mbuma saaka ye. ³ Kasi bato baphutele inzabi baakye moto wa etoma me, bamokutubi, bambi na mobuya mafoko pha. ⁴ Mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu, bamozokye o moto, bamba na mosambola. ⁵ Emba mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu. Ka mono,

bato baphutele inzabi bamobomi. Mokolo inzabi amba kula ya toma bato ba etoma basuu baikye. Kasi bakulaka bakyele nde bomo, bakutubaka bakyi, babomaka baayoko. ⁶ Mokolo inzabi aesi ya ikala nde na ηwana we mōnōmō owa loboko yo zinga. O mbomela eso amba ya toma ηwana me oka bē, o ndondo ye yokye: “Bamokumola ηwana wa nga.” ⁷ Kasi bato baaphutele inzabi bamba ya wōōō onte ya bē, bēkye: “Kyeka somi ye, owamoikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzabi me saamba butwa sa banga!” ⁸ Baesi yaakya ηwana me, bamobomi, bakye movaka o selekye ya inzabi». ⁹ «Mokolo wa inzabi aabakyela bo? Amoya boma bato baphutele inzabi baabana. Amba siphe bato basuu. ¹⁰ Bēē toika tanga maphōo mama o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma bēē obokye: “Ifanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ifanga siiphisi ingambi siso. ¹¹ Mena etoma ya Nwaphongo. O miyo ma banga eli lowo la ikamwa”» ¹² Bakonzi ba Bayuda balukaka malondo ma iyakya Yesu, pho baebaka obokye akpaka ete me nde pho ya ibalungola. Kasi bailaka bato baabaka wamo, bamba ya mole, nōōō owa kye bē.

Lowo lokyekyi mputi ya Kaisala

¹³ Bakonzi ba Bayuda bamba ya toma ndambo ya Bafalisayi, na bato basuu bali mbale na Elode Antipasi oli Yesu. Baesi ya motuna mituna, pho ya imolongo obokye bamozwe na maloba me mampenza. ¹⁴ Baesi ya motuna bēkye: «Moteye, toebe obokye iwe kowō nde maphōo maa phele, tooile na moto. Tooile na boo pha moto, kasi koteya nde o phele maphōo ma Nwaphongo. Taa loimola,

pho ya lowo lokyeki mputi ya Kaisala, mibeko ma banga miwo bo? Tokokyi iphuta nde tolokoki iphuta?»¹⁵ Kasi Yesu aebaka obokye baziti maphoo masuu. Amba ya wo na bee yokye: «Koya mbekyisa izengye pho ya'ye? Inzelele na phalanga yonyo ya ebende, naekyeye.»¹⁶ Baesi ya moeyelela na yango. Yesu amba ya hatuna yokye: «Mi ebende eye, boo pha eema bee bobo, na nkombo eya koma bee eye, ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.»¹⁷ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Phe Kaisala yaaka Kaisala, phe Nwaphongo yaaka Nwaphongo.» Bakamwaka na boikye na eyano ya Yesu.

Lowo lookyeki ikundwa sa bawe

¹⁸ Basadukayi baayoko baesi oli Yesu. Oka bee Basadukayi bawo obokye bato baawa ete bakundwe. Bamba ya tuna Yesu bekye: ¹⁹ «Moteye, Mose alokomela o buku pha Mibeko bobo: «Bo bola awe aiki ika njwanwasi kasi taiki bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho bola phe owa wa azwe bana.»²⁰ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo, babaka bee baso nyango monomo ango monomo. Bola pha bee aesi ya longa njwanwasi, awe sa bota ne.²¹ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me. Akuli waa sa bota ne. Yakulaka ba nde bomo oka mosi nye owa iyato.²² Bee baso sambo baazasaka bozengye me, bawa sa bota ne. O sima ya bee baso, bozengye me amba ya waa ne.»²³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bee baso sambo, amoba njwanwasi wa nza? Pho bee baso bamozasaka.²⁴ Yesu amba ya wo

na bee yokye: «Bee komengye! Pho toebe maphoo makoma bee o buku pha Nwaphongo, ebe na mwiya nwe.»²⁵ Pho mokolo nwa mokundwa bawe, malonga etemakule baa. Kasi babasi na bampele bamobutwa ndokolo baanzelu ba ikolo.²⁶ Pho ya lowo lokyeki ikundwa sa bawe, naebe phele obokye bee waunva tanga simo ya njwete mookyiki njwalolaka sa zika. Omo Nwaphongo awoko na Mose yokye: «Nga nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake, na wa Yakobo.»²⁷ Yo tali Nwaphongo wa bawe, kasi ali Nwaphongo wa bato baali na bomoo. Oweni! Yango mena bee komikosa na boikye.»

Mobeko moleki miyoko

²⁸ Moteye wa mibeko monomo abaka kaokye bo wabaka Yesu na Basadukayi baikane ziko. Aesi ya wene obokye Yesu abuyise Basadukayi na bolaa, amba ya susinya, akye motuna yokye: «Onto ya mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko ye moleki miyoko?»²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mobeko moleki miyoko njwango mumu: «Isalayele, okyemela! Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomo, mosuu tali.³⁰ Zinga Nwaphongo Nkolo wa we na ndondo ya we eso, na molimo nwa we munso, na maumunya ma we maso, na na bokusi pha we bosoo.»³¹ Mobeko nwa ibale njwango mumu: «Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.» Mobeko mosuu moolekye mibale maamina temoli.»³² Bobele moteye wa mibeko amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli nde bomoo! Iwo we ili nde phele: Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomo, mosuu tali.³³ Esengyesi obokye tozingye

Nwaphongo na ndondo ya banga eso, na maumunya ma banga maso, na ná bokusi pha banga bosó, toombe kula na zinga bebi na banga bookomizengye banga mampenza. Elekyi bolaa ikyela babona, na obokye otumbele Nwaphongo mambeka ma manyama na imophe bilambo.»
 34 Yesu aesi ya wene obokye moteye wa mifeko amobuyise na zebi sisó, amba ya wó ne yokye: «Toli itakye na bokonzi pha Nwaphongo.» Banda wamó, na moto mómómó takulaka meka imotuna mituna.

Masiya alekyi Davidi

35 Waaáa Yesu kateya o Tempelo, amba ya tuna motuna yokye: «Phó ya'ye bateye ba mifeko báwó bekye: “Masiya ali nde Nwana wa Davidi?”»
 36 Davidi na bokambemakye pha Bolóbo Bosanto, awóko yokye: Nwaphongo kawó na Nkolo yanga yokye: “Yaka ya zale o boloo pha nga tee nónó waamouya nga banguna ba wé.”
 37 Davidi yo mampenza kamobangye Nkolo, ka ndengye'ye Masiya ambi kula koka íba njwana nwe?»

Sakyla ya bateye ba Mibeko

Bato baikye babaka baokye Yesu na nkyisa. 38 Abateyaka yokye: «Bee nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu biinene, bianda, bakule na zinga obokye ba babeyakye o bilele biangane bato baikye phó ya imiebinya obokye bali baakolo bato. 39 Baolo biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, ebe na biziye baa kaa o biseleko. 40 Baiyele mazengye na mbolo ya bee iso na malondo mabe. Phó ya íbomba bofe pha be, bambe bunzinya na mabondesi maanda. Yango mena

Nwaphongo aabaphe etumbu yónoyó yamoleka bonene.»

Ikabo sa bozengye saa lekaka masó

41 Yesu amba ya kye zala phenephe na ekokolo ekye kye ambya bee makabo o Tempelo. Abaka kakyekye bo koyaambya bato makabo. Baabizwele baambyaka baphalanga baikye.
 42 Bozengye bonobo phabaka wamó, yo mobola. Ne aesi yaambya banaa baphalanga ba bibende babale baa motiya mokyikyí. 43 Emba Yesu amba ya banga baekosi bee, awó na bee yokye: «Nde phele na wó na bee ngakye: Ikabo sa bozengye bobo, yo mobola, silekyi makabo masó maambye bee wawa.
 44 Phó baabizwele, baambye nde baphalanga bate baasengyelaka na be. Ka bozengye bobo, na bobola phe, ambye nde banaa baphalanga basó babaka ne, takuli ikala na ná ekpele yónoyó ya íbika.»

13

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

1 Waba Yesu katokolo o Tempelo, mómómó na baekosi bee amba ya wó ne yokye: «Moteye, kyeka! Eye mabanga bolaa, eye mangambi manene!»
 2 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowene mangambi maanene mama te? Etewaaikale na íbanga sónsó wawa, masó mamunyangwa.»

Malosi na Minyoko maamoya

3 Bobele, Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya ba Olive, ekyekyekane na Tempelo. Petelo, Zake, Yoane na Andele, babaka ne omó, bamba ya motuna bekye:
 4 «Taa loimola, maphó maawó wé mamokyelama imbele ye? Tomba na eba na ye obokye imbele me sikokyi?»
 5 Yesu

amba ya babuyisa yokye: «Kyeḃa, moto saekatela. ⁶ Bato baikye bamoyaa na nkombo ya nga, bamowḃ ḃekye: “Masiya nga oyo!” Bamokatela bato baikye. ⁷ Wamooka ḃḃe obokye mabita maeyelele, na masimo ma mabita mali bisuu, ḃḃe sa ila! Esengyesi obokye maphḃḃ mamana mayee, kasi mena etee taaba suka ya mokyisi. ⁸ Ekolo yḃḃyḃ yamunwana na ekolo eyḃḃ, bokonzi ḃḃḃḃ phamunwana na bokonzi booyḃḃ. Manyete mamuningana o bilele biikye, zilo sikusi samoba. Maphḃḃ masḃ mamana mamoba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

⁹ Kasi ḃḃe, baa na bokyebi, bato bamoesongyela oka bananga. Bamoebinda phimbo o mangambi ma losambo. Phḃ ya nga, bamokye na ḃḃe o ḃḃḃ pha baangyesi ḃa nkoyisi na o ḃḃḃ pha bakonzi. Na ḃḃḃ, wamoba manzoka manga o ḃḃḃ pha ḃe. ¹⁰ Phḃ esengyesi obokye Simo Elaa eimolame naino oka bato basḃ, emba suka ya mokyisi embe yaa. ¹¹ Ka waamokye ḃḃe na ḃḃe o ḃḃḃ pha bananga phḃ ya ikye samba, ḃḃe sataa miima phanza phḃ ya maphḃḃ maamowḃ ḃḃe. Imbele me, wamowḃ nde maphḃḃ maamoeteya Nwaphongo, phḃ etewḃ ḃḃe, kasi yaamowḃ ḃḃe yamouta nde na Bolḃḃ Bosanto. ¹² Onte ya mabota, bana bamuungya bana nyango na ḃḃe obokye bababome. Baango ḃa bana bamokyela nde ḃḃḃ na bana ḃa ḃe. Bana bamobutwa banguna ḃa baboti ḃa ḃe, babaungya oka bakonzi obokye bababome. ¹³ Bato basḃ bamoeyina phḃ ya nga. Kasi owamoititala nonḃ o suka, yo mona Nwaphongo aamobikya.»

Bato bamowene malosi maikye

¹⁴ «Wamowene okobangye ḃḃe “mḃḃti owa inganga”: Atemi o elele etekokyi yo iba. (Motangyi wa maphḃḃ mama amasḃḃḃ). Imbele me, baamoba o manyete ma Yuda, ḃḃe elotaka bi mangomba. ¹⁵ Owamoba o ibanda yo sakula nyḃḃḃ o ingambi phḃ ya ikye kpa mbolo ye. ¹⁶ Na owamoba o inzabi, yo sakula butwa o ingambi phḃ ya ikye kpa etobu ye. ¹⁷ O nkḃḃḃ me, ngḃḃḃ ya moba na babasi baekama, na ná malekyele. ¹⁸ Bḃḃḃe Nwaphongo obokye imbele me sango saba wa mambula. ¹⁹ Phḃ nkḃḃḃ me ya moba yaa malosi maikye maali naino bato sawene uta o etatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo nonḃ lolḃ eye. Malosi maamoulana na mango etemaawenene. ²⁰ Bo Nwaphongo tabukolaka nkḃḃḃ ya malosi me phe, moto nonḃ mḃḃḃḃḃḃ nde tabikyi. Kasi aibukola phḃ ya bato baḃḃḃ yo phḃ ye.

²¹ O imbele me, ḃḃḃḃ moto awḃ na ḃḃe yokye: “Kyeka, Masiya ali wawa!” naa “ali wana!” ḃḃe samoanolela. ²² Phḃ ḃa masiya baabḃḃe, na baimosi baabḃḃe bamoya baikye. Bamokyela bilekyesako na maphḃḃ maikamwa phḃ ḃḃḃ walongoba bazwe nzela ya ikosa bato baaunva ḃḃḃ Nwaphongo. ²³ Yango mena, ḃḃe oebaka! Naumbo ekyebisa na maphḃḃ masḃ maamoya.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁴ «Kasi mi nkḃḃḃ me, waa-munva malosi masḃ mamana, moo ḃwamobutwa enzḃḃḃḃḃ, bokombe etefokule ngala. ²⁵ Banyaseesi bamobiya, iso iili o ikolo yamuningana. ²⁶ Emba imbele me, bamunvene nga Nwana wa Moto naye onte ya mapata, na mwiya mwikye na ná nkyemo nzikye. ²⁷ Namba

ya toma baanzelu banga obokye baangyinya bato baso baaunva nga olo. Bato me bamouta o bilele biso ba mokyisi.»

Yesu ateye ete ya ηwete ηwa fige

²⁸ «Soso na bolaa ete ya ηwete ηwa fige. Bo molebosi, mena bēe koebe obokye imbele sa ikyete sikokyi. ²⁹ Nde bomo, waamowene bēe maphoo maso maamana makyelame, oebe obokye wabuto phenephe. ³⁰ Nde phele nawo na bēe ngakye: Maphoo maso mama mamokye-lama, naino bato baayoko bali na banga lolo eye sataa waa. ³¹ Ikolo na munse yamolekana, kasi maphoo ma nga etemaalekane.»

Suka ya mokyisi kyeebe nde Nwaphongo

³² «Moto nono monomo taebe na mokolo na imbele saamokye-lama maphoo maamana. Ebe baanzelu o ikolo tebaebe, ebe na ona nga Nwana wa Nwaphongo siebe; kyeebe nde Tata Nwaphongo yo mampenza. ³³ Bēe oebaka! Sa lala ebuu pho toebe waamokoka sina imbele me. ³⁴ Yamofa ndokolo moto monomo ookokye o imbanga. Okokye yo, aikyi ika bokonzi pha ingambi se oka bato bēe baetoma. Aikyi phe moto na moto ye etoma ya ikyela. Amba ya wo na sinzili yokye akyengyele ingambi na bolaa. ³⁵ Nde bomo, na bēe okyengyelekye pho toebe imbele sa moya nkolo ya ingambi, naa amoya wa nkokolo, naa wa molengyela, naa wa tongo masoo, naa wamumbengu. ³⁶ Boaes mbanyaka, yo sa yaetakana olasi ebuu. ³⁷ Maphoo maewole nga mama, namawole na bato baso obokye: Nde kokyengyele na bolaa.»

14

Banganga balukaka malondo ma iakya Yesu

¹ Unwanwa eye yaikalaka nde nkolo ibale obokye Bayuda baze eyenga ya bēe ya iumunya bo wabikyaka Nwaphongo bankoko ba bēe o Ezipito, na eyenga ekyeze bēe mapa maa te maaulwe. Banganga banene na bateye ba Mibeko balukaka malondo ma iyakya Yesu na ma imoboma obokye bato saeba. ² Bēe na bēe bekye: «Bo tomoakye o miyo ma bato baaze eyenga, bamotombo na banga.»

Nwanwasi monomo asweyaka Yesu malasi o moto

³ Unwanwa eye Yesu aesi yakye o Betani. Aesi ya kye zala o ingambi sa Simo owabaka na bolosi pha maba. Waaba bēe baze o mesa, nwanwasi monomo aesi ya nyolo o ingambi me. Abaka na molangyi nwa malasi. Bakyelaka malasi me na ηwete monomo na nkombo naladi. Amaambaka na motiya moikye. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye bēe alabata. Aesi ya bola munoko nwa molangyi me. Amba ya sweya mana malasi o moto nwa Yesu. ⁴ Bato baayoko babaka wamo bamookyelaka yoo. Bawonoko bekye: «Pho ya'ye acti malasi mama bobo?» ⁵ Bo bamaungye, nde bazwe baphalanga ba bifende nkama iyato. Emba baphe babola bana baphalanga me. Babilelaka nwanwasi me mankyee.

⁶ Kasi Yesu yokye: «Bee omole bese. Pho ya'ye komunyokolo? Nwanwasi oyo ankyesi bolaa. ⁷ Babola bamoikalaka na bēe bobele. Waabakyela bolaa nkolo iso boozingye bēe. Ka nga, esikale na bēe bobele. ⁸ Nwanwasi me akyesi ikokyi ne. Ambo nzololo malasi o nzoto pho ya obokye

ibongo mokolo nwa munkunda be. ⁹ Nde phele nawo na bée ngakye: 'Bo bakye imola Simo Elaa, ebe mbale ewaa o nkyisi iso, bamoimolaka na maphoo maakyesi nwanwasi oyo obokye bato bamaumunya.»

Yudasi kalukye iyambya Yesu oka banganga baanene

¹⁰ Monomo onte ya baekosi iko mbuka babale, nkombo ye Yudasi Mokeliyota, abaka wamo. Amba yakye oka banganga baanene obokye ambya Yesu. ¹¹ Waaoka bée bobo, babaka na nkyisa. Bamolakyelaka imophe baphalanga. Alukaka ndengye ewaa eyamoambya yo Yesu.

Yesu kaze eyenga yo na baekosi bée

¹² Mokolo nwa etatele nwa eyenga ekyeze bée mapa maate maulwe, mokolo mobome bée mampate pho ya iza eyenga ya Ilekana, baekosi ba Yesu bamba ya motuna bekye: «Ozingyi obokye tokye bongya elele eyamoza we eyenga ya Ilekana bi?» ¹³ Yesu amba ya toma baekosi babale yokye: «Kyende o mokyisi muunene. Lele monomo amovana na bée. Aphisi mbongo ya maa. Bée, omobengaka. ¹⁴ Elele eya moatola yo, na bée, waatola nde wamo. Wamoimola nkolo ya ingambi bobo: "Moteye awo, yokye: Oloteya elele eyamoza yo na baekosi bée eyenga ya Ilekana." ¹⁵ Emba amokye eteya elele eyambo o ingambi, eyatonga bée o ikolo sa eyoko. Mbolo iso isengyesi na banga ili wamo. Elele me nde yango mena, eya mobongya bée obokye toze eyenga.» ¹⁶ Baekosi me babale baesi ya kyende. Baesi ya koma o mokyisi muunene me. Bamba yazwa maphoo maso nde bomo, bo wabawolekye Yesu.

Bamba ya bongya mbolo iso ya eyenga.

¹⁷ Waainda bunya, Yesu aesi ya koma na baekosi bée iko mbuka babale. ¹⁸ Baesi yakye zaa o elele me. Waaba bée baze, Yesu amba ya wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée, ngakye: Onte ya bée baaze na nga, monomo amunzambya.» ¹⁹ Waaoka baekosi baabona, bée baso baokaka ngongo. Baesi ya motuna, monomo na monomo bekye: «Eli nga nde'ye?» ²⁰ Yesu yokye: «Eli nde monomo na bée baekosi, baaze na nga baba. ²¹ Nwana wa Moto amowaa nde bo wakoma bée pho ye, kasi ngongo ya moto owamunzambya. Bolaa bo moto me taikaka botama.»

Nzoto na malongo ma Yesu

²² Waaba bée baze, Yesu aesi yakpa mapa, aphe Nwaphongo melesi, amakyesi, amaphe baekosi bée yokye: «Kpa oze, eye eli nzoto ya nga.» ²³ Akuli ya kpa kopho, aphe Nwaphongo melesi, aephe baekosi. Bée baso baesi ya enywa. ²⁴ Yesu yokye: «Eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola, maasweye pho ya bato baikye. ²⁵ Nde phele nawo na bée ngakye: Esiikule nywa maleku mama tee nono mokolo nwa mokula nga manywa o bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁶ Bobele Yesu na baekosi bée bamba ya tuba meembo ma Nwaphongo. Waunva bée ituba meembo, bamba ya kyende o Ngomba ya ba Olive.

Yesu aimosi obokye Petelo amoangana

²⁷ Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Bée baso wamundota. Pho, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: "Namoboma mookosi wa mampate, emba mampate mamunyangwa." ²⁸ Kasi waamokundwa nga, namokye o Galileya o boo

pha b̄ēe.»²⁹ Petelo amba ya w̄o ne yokye: «Na bo b̄ēe baso baeloti, nga esielote.»³⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele na w̄o na we, nde o mokolo nwa lolu, mena soo sabotongokye mbala ibale, iwe wamunzangana mbala iyato obokye toonzebe.»³¹ Kasi Petelo amba kpete kapha yokye: «Naboebe obokye na wee na we elele yonoyu, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya w̄o nde bomu.

Yesu kabondela o Getesemani

³² Yesu na baekosi b̄ēe bamba ya koma o elele yonoyu ekyebangye b̄ēe Getesemani. Yesu aesi ya w̄o na baekosi b̄ēe yokye: «B̄ēe zala wawa nga nakye bondela Nwaphongo.»³³ Amba yakye na Petelo, Zake na Yoane. Bobele atati iyoka ndondo bolosi na inganga.³⁴ Amba ya w̄o na b̄ēe yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongu ndokolo namowa; ikala wawa, b̄ēe okyengyekye.»³⁵ Amba yakye nwana itakye, akye kusama, atati ibondela pho bowakokyi ikyelama, imbele sa bolosi siimoziya simane itakye ne.³⁶ Amba ya w̄o yokye: «Aba, Tata, iwe okokyi ikyela maphoo maso. Manya kopho ya bolosi eye itakye na nga. Kasi sakyela iizingyi nga, kyela nde izingyi we.»³⁷ Yesu amba ya butwa oli baekosi b̄ēe baato. Aesi yakye batakana balasi ebuu. Amba ya w̄o na Petelo yokye: «Simo, kolale? Toikyi koka iba salala nono ngonga yonoyu?»³⁸ Kyengye ombe na bondela Nwaphongo pho b̄ēe sakaa o bimekyi ba Molemba. Pho na bo molimo nwa moto moli na phowa iikye ya ikyela bolaa, kasi nzoto ye ili na bokoo.»³⁹ Bobele Yesu akuli ya baika, akye bondela nde bowabondelakeye yo phanza.⁴⁰ Akuli ya butwa wali baekosi b̄ēe, akuli ya batakana balasi

ebuu. Pho ya miyo bozito, tebakulaka eba na lowo la imobuyisa.⁴¹ Waabutwa Yesu mbala eya iyato, amba ya w̄o na b̄ēe yokye: «B̄ēe ominangye, olasi, waumbo! Imbele me sikokyi. Unwanwa eye, nga Nwana wa Moto bamunzungya o maboko ma bato ba masumu.⁴² Temē tokyende! Kyeka moto ookonzungya aesi!»

Baakye Yesu

⁴³ Waaba Yesu kataa w̄o, sakoko Yudasi, monomo na baekosi iko mbuka babale aesi yakoma. Aesi na bato baikye baphisi mphata na nkpongu o maboko. Yabatomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu.⁴⁴ Yudasi moto okobaungyisa Yesu abateyaka iyaa saamokyela yo. Awoko na b̄ēe yokye: «Moto owamoyamba nga, mena yo! Omoakya, kyende ne, omobanza na bolaa.»⁴⁵ Waakoma be, Yudasi amba ya susana phenephe na Yesu, amobangyi yokye: «Moteye!» Amba ya moyamba.⁴⁶ Bato baabaka na Yudasi, bamba yaakya Yesu, bamokangyi.⁴⁷ Monomo na baabaka na Yesu, amba ya gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa nganga mokonzi wa Nwaphongo.⁴⁸ Yesu amba ya w̄o na b̄ēe yokye: «Imba ya nzakya kombe yaa na mphata na na nkpongu ndokolo nga nali nde mwibi!»⁴⁹ Nkolo iso nabe na b̄ēe o Tempelo, nateya, toika nzakya. Ka iso iye ikyelame pho ya ikokya maphoo makomama o buku pha Nwaphongo.»⁵⁰ Emba baekosi baso bamba molota.

⁵¹ Munzenga monomo mibabaka babengye Yesu, alataka imputa. Waaluka b̄ēe imoakya,⁵² aikyi ika sina imputa amba lota bolumbu.

Bananga baanene basambisa Yesu

⁵³ Bamba yakye na Yesu oka mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo. Omo, yaanganaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bankumu na bateye ba Mibeko. ⁵⁴ Petelo abaka kabengye Yesu na itakye nɔnɔ waakye nyɔɔ yo o lophango la mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo. Omo, amba kye zala elele yɔnɔyɔ na basinzili, abuto iɔɔ njwenya.

⁵⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bananga baso ba ikyita sinene balukaka eleko oka bato pho ya iingya Yesu, kasi tebaika ezwa. ⁵⁶ Pho bato babaka bamokatele maphoo ma bole, kasi bina biwole ba bɛɛ tebaikaka kokana. ⁵⁷ Emba bato baayoko baesi ya teme, bambamokatela boho: ⁵⁸ «Tomookaka kawo yokye: “Nga namouwola Tempelo eyatongama na bato eye. O sima ya nkolo iyato, namotonga esuu eyamoba satongama na maboko ma bato.”» ⁵⁹ Kasi na bo na lowo lalona, biwole ba bɛɛ tebakulaka na kokana.

⁶⁰ Mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo amba teme o boo pha bato baso, amba tuna Yesu yokye: «Iwe toobuya na iiki ewole bato baba?» ⁶¹ Kasi Yesu aikalaka nde bese, sabuya. Mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo amba kula motuna yokye: «Iwe Masiya, Nwana wa Okokumole banga?»

⁶² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Eli nga. Bɛɛ baso wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata.» ⁶³ Emba mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo amba ya kakola bitobu bɛɛ balataka yo, amba ya wo yokye: «Tolokuli sengyela na manzoka!

⁶⁴ Bɛɛ baso omookyi bookotole yo Nwaphongo. Bɛɛ koununya bo?»

Bato baso bamba ya nyete Yesu bekye akokyi na iwaa. ⁶⁵ Bayoko onte ya bɛɛ babuto imotowa matee, bamozibi boo, bamowande mankutu bamba wo ne bekye: «Imola, oewandi nza?» Bobele, basinzili bamba ya mokpa babuto imowanda bingyete.

Petelo aanga Yesu

⁶⁶ Waaba Petelo o ibanda sa lophango la mokonzi njwa banganga ba Nwaphongo, njwanwasi monomo, monomo na baa etoma bɛɛ amba yaa wamo. ⁶⁷ Aesi ya wene Petelo kato njwenya, amba ya molembetela, amba ya wo ne yokye: «Na we wabaka na Yesu moto wa Nazaleta!»

⁶⁸ Kasi Petelo aesi yaangana yokye: «Siebe ikyilukye we iwo! Siisolo ikyi wo we.» Bobele aesi ya mana wamo, aesi ya kye zala o nze o munoko njwa lophango. [Bobele soo eesi ya tongo.] ⁶⁹ Kasi njwanwasi me akuli yakye mowene, amba ya imola babaka wamo yokye: «Moto oyo ali monomo na bato baabana!»

⁷⁰ Petelo akuli angana mbala esuu yokye: «Phe, teli bomo!» Nwana bonte, baabaka wa mo bakuli ya wo na Petelo bekye: «Nde phele, oli monomo na be, pho na we oli moto wa Galileya.» ⁷¹ Emba Petelo amba butwa ikata seleka yokye: «O nkombo ya Nwaphongo, siebe moto okowo bɛɛ mona, bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» ⁷² Nde o sina imbela me, soo ekuli ya tongo mbala eya ibale. Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye mbala ibale, wamunzangana mbala iyato obokye iwe tonzebe.»

Emba Petelo amba ya tokolo abuto ikyemilela.

15

Bakye na Yesu oka Pilata

1 Na moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baesi yaangana ikyita na bankumu na bateye ba Mibeko. Baesi ya kanga Yesu maphanga, bakye moika oka Pilata. 2 Pilata amba ya tuna Yesu yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Mena ewo nde we.» 3 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bamba ya phunda Yesu na mapho maikye. 4 Bobele Pilata amba kula motuna yokye: «Iwe toobuya? Ka kookye mapho maikye maephunde na be!» 5 Kasi Yesu taika buya na lowo. Yango mena Pilata amba kamwa na boikye.

Pilata anyeti Yesu obokye awee

6 O biseleko biso ba eyenga ya Ilekana, Pilata kakandole moto wa boloko monomo okoongye bato. 7 Nzuka o boloko, yabaka moto monomo nkombo ye Balaba. Abaka o mo yo na bato basuu baabomaka moto waatombolelekye be Baloma. 8 Bato baikye bamba ya kyende oka Pilata, bakye moonga obokye abakyelele bo wameele yo ibakyelele. 9 Pilata amba ya babuyisa yokye: «Ozingyi obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?» 10 Pho Pilata aabaka na bolaa obokye bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bayakaka yamophe Yesu nde pho ya zuwa. 11 Kasi bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baindisaka bato obokye bawo nde obokye babakandolele nde Balaba. 12 Pilata amba kula batuna yokye: «Ka nakyele bo na okobangye be mokonzi nwa Bayuda?» 13 Be bamba ya anwana bekye: «Omobakye o ekulusu!» 14 Pilata amba kula ya batuna yokye: «Akyesi lowo lobe ye?» Kasi bamba kula nde anwana na bokusi bekye:

«Omobakye o ekulusu!» 15 Pho ya isepelisa bato, Pilata amba ya bakandolele Balaba. Amba toma batuluku babinde Yesu phimbo. Waa unva be imobinda phimbo, amba mophe be obokye bakye mobaka o ekulusu.

Batuluku bakye Yesu

16 Batuluku baesi yakyende na Yesu onte ya lophango la mokonzi Pilata, baesi ya bangana be baso. 17 Pho ya imoekye, baesi ya molasa munkoto nwa mangola, baesi ya tonga na eboko ya milo, bamba ya molasa yango o moto. 18 Babuto imobeya bekye: «Ena we e mokonzi nwa Bayuda!» 19 Babuto imobinda na munziye o moto, bamotowi matee, bakusami na mafongo o boo phe ndokolo bamokumbele. 20 Waaunva be imoekye, bamba ya mumanya munkoto nwa mangola, bamba kula ya molasa bitobu be. Sima, bamba tokolo ne o ibanda pho ya ikye mobaka o ekulusu.

Babakyi Yesu o ekulusu

21 Moto monomo wa Sirene nkombo ye Simo, ango wa Alegizandele na Lufhusu, autaka o manzabi, amba ya lekana wamo. Batuluku bamba ya moengyisa obokye anyanya ekulusu ya Yesu.

22 Baesi yakye na Yesu o elele ekyebangye be Gologota, kyelukye iwo obokye «Elele ya Engyengyele.» 23 Bamba ya mophe maleku ba maangyinya na muno mobangye be mile; kasi Yesu taikaka manywa. 24 Bobele batuluku bamba ya mobaka o ekulusu. Bamba ya maa mbese pho ya ikaba bitobu ba Yesu. 25 Yabaka ngonga ya ibuwa eya mumbengu waamobaka be o ekulusu. 26 O njwana ibaya owackomaka be ewelele ye, bakomaka obokye: «Mokonzi nwa Bayuda.» 27 Batuluku baesi ya baka na baibi babale o ekulusu phenephe

na Yesu: Ona o boloo, o moyoko o bowee phe. [²⁸ Yango mena wakokiyisami bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Bamoangyinye o mobombo nwa baibi.»] ²⁹ Bato baabaka balekane wamo babuto imotola, banyingye nzoto bekye: «Ee! Iwe owa woko obokye wamobukola Tempelo, wamoetonga na nkolo iyato! ³⁰ Ka omibikya, uta o ekulusu!» ³¹ Nde bomo na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baekyekye Yesu. Bawoonoko onte ya bée bekye: «Abikyaka bato basuu kasi yo mampenza taakokye imibikya! ³² Bo ali Masiya, Mokonzi nwa Isalayele, aute unwanwa eye o ekulusu pho towene, tombe anola!» Na baibi babale babakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde me.

Iwaa sa Yesu

³³ Waakoma bunya imoto, enzombi esi ya ziba mokyisi muso tee nono wa ngonga eya iyato eya nkokolo. ³⁴ Waakoma ngonga ya iyato, Yesu aesi ya anwana na bokusi yokye: «Eloi, Eloi lama sabakatani?» Kyelukye iwobokye: «Nwaphongo wa nga, Nwaphongo wa nga pho ya'ye onde?» ³⁵ Bato basuu baabaka wamo bamookyi, bamba ya wobekye: «Okyemela, kabangye moimosi Eliya!» ³⁶ Monomo na baabaka wamo amba ya kyilingana, akye nyinya inyuka o maleku ma ngaa, asikangyi o songye ya mungbalango, aesi ya phe Yesu pho anywe. Amba ya wobokye: «Ziya tokyekye bo Eliya aesi ya mouya o ekulusu!» ³⁷ Kasi Yesu amba ya anwana nwanngye mokusi nono waakata yo motema.

³⁸ Etobu enene eyalengyekye bée o Tempelo yakakwaka na mibale, uta o ikolo nono o se. ³⁹ Mokonzi nwa batuluku owa temekye o boo pha Yesu

awenekye boowe yo, yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo.» ⁴⁰ Babasi basuu baabaka na bée wamo, babaka bakyekye na itakye. Onte ya bée yabaka Maliya owa Magadala, na ndo ye Maliya, nyango wa Zake eya munzenga na Zoze na Salome. ⁴¹ Babasi baabana, babaka babengye Yesu, babaka bamokyelele waaba yo o manyete ma Galileya. Yabaka na babasi basuu baikye omo, baatambulaka na Yesu nzela yonoyo o Yelusaleme.

Ikundama sa Yesu

⁴² Waakomaka nkokolo, imbele siilengyele bée mokolo nwa Sabata. ⁴³ Zozefu wa Alimataya amba yaa. Abaka moto wa ngambo onte ya bananga baanene ba Bayuda, ne abaka kaziya iyaa sa bokonzi pha Nwaphongo. Amba yakye na boitalakye bosoko Pilata ikye onga ebembe ya Yesu. ⁴⁴ Pilata amba ya kamwa na iyoka obokye Yesu aambo waa. Aesi ya banga mokonzi nwa batuluku owa baka wamo pho ya imotuna bo Yesu ambo waa elinga. ⁴⁵ Waamoimola mokonzi nwa batuluku obokye Yesu ambo waa, Pilata amba ya phe Zozefu nzela ya ikye kpa ebembe ya Yesu. ⁴⁶ Zozefu aesi ya omba imputa siilaa, aesi ya uya ebembe ya Yesu o ekulusu, aezingyi na ena etobu, amba kye enyosa o ilita saa imaka bée o mabanga. Sima, amba uka ibanga siinene pho ya iziba munoko nwa mooto. ⁴⁷ Maliya ma Magadala na ndo ye Maliya, nyango wa Zoze, babaka bakyekye elele ekye kunde bée Yesu.

16

Yesu akundo

¹ Unwanwa eye mokolo nwa Sabata moesi ya unwa. Maliya ma Magadala, na ndo ye nyango

wa Zake na Salome baesi yakye omba mauta ma solo elaa obokye bakye maololo ebembe ya Yesu. ² Waamumbengu nwa mokolo nwa sima ya Sabata, waatokolo munyele, baesi yakye o mooto. ³ Bawonoko bekye: «Moto owalomanyisa ifanga o munoko nwa mooto nza?» ⁴ Waavaka bee miyo omo, baesi ya wene obokye bambo manya ifanga me imbale. Ifanga me sabaka sinene. ⁵ Bamba ya nyolo o mooto. Baesi ya wene munzenga monomo omo azasi bi boloo o moto, alati etobu eetane. Babasi me bawenekye inganga siikye. ⁶ Kasi aesi ya wo na bee yokye: «Bee sa ila. Naebe obokye bee kolukye Yesu wa Nazalet, owabakaka bee o ekulusu. Aambo kundwa. Wawa tali! Kyeka elele eya molangyaka be. ⁷ Emba bee baso kyende, kye longolo Petelo na baekosi baayoko obokye Yesu akye baziya o Galileya. Bee bamokye mowene omo, boo balongosi yo.» ⁸ Babasi me baesi ya tokolo, bamani o mooto, bakyinga mambangu, pho ya sina inganga, batekyenelkye pho malondo maunvaka na be. Tefaikaka imola nono moto monomo, pho bailaka.

Yesu atokolesi Maliya ma Magadala

[⁹ Waakundwa Yesu na moyelo nwa sima ya mokolo nwa Sabata, atataka itokolele Maliya ma Magadala, owamanyaka yo maloba mabe sambo. ¹⁰ Maliya amba kye imola simo me oka baekosi ba Yesu. Akye bazwa balele na ngongo. ¹¹ Kasi waaoka bee obokye Yesu ali na bomoo, Maliya amoweni, tefaikaka anola.

Yesu atokolesi baekosi babale

¹² Sima Yesu akulaka tokolele baekosi babale o nzela ekyekye bee o manzabi. Amibuyaka

ndengye esuu. ¹³ Baekosi me bamba ya bomela, bakye imola bebi na bee bo wawenenekye bee na Yesu. Kasi bee tefaikaka na anola.

Yesu atokolesi baekosi iko mbuka monomo

¹⁴ Sima ya iso, Yesu akulaka tokolele baekosi iko mbuka monomo, baabaka baze. Amba ya baoya yokye: «Bee toli na ianola, kombe ikyela na ziko baayakaka ya eimola obokye banveni na miyo obokye nali na bomoo.»

¹⁵ Emba amba ya batoma, yokye: «Bee baso, kyende o mokyisi munsu, okyemimola bato baso Simo Elaa. ¹⁶ Bo moto aanosi Simo Elaa me, bo abatisami, amobika. Ka bo moto taanosi Simo Elaa, amosambisama. ¹⁷ Baanosi me bamokyela bilekyesako bibi: Bamowiinya maloba mabe na nkombo ya nga, bamowoo noko insuu itiebe bato; ¹⁸ bo baakye manzoo, na bo banywe zwe sibome, etebaokye bolosi, etebawe; bamotandela bato ba malosi maboko, bato me bamobika.»

Yesu abutoo o ikolo

¹⁹ Waaunva Nkolo Yesu iwoo na bee bobo, abuto o ikolo. Akye zala o elele ya ngambo o boloo pha Nwaphongo. ²⁰ Bobele, baekosi baesi ya kyemimola Simo Elaa me mboka eso. Nkolo abaka kabasungye o etoma ya be, akylaka bilekyesako biikye o nzela ya bee pho ya iphe maloba ma bee mwiya.]

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Luka Maphoo ma etatele

Nde bowa kyela Matiye, Luka ne akula imola simo ye nde bowaimola Malako. Kasi bokyese phe na Malako boli obokye, banaa maphoo maikye mali nde maakoma Luka yo mampenza.

Luka yo moto owa imola na boikye Simo Elaa oka bato bate bali Bayuda. Yango mene onte ya nkanda iso ine ya Simo Elaa, njwaka Luka mowole mpenza bato ba noko iso, obokye baebe ntina ya Simo ya Yesu, emba bambe anola obokye ali Mobikye wa bato baso.

O Simo ya Luka tomozwa maphoo mama:

- Luka 1.1-4: Ntina ya munkanda mumu
- Luka 1.5-2.52: Ibotama sa Yoane Mobatise na sa Yesu na bonwana pha be
- Luka 3.1-20: Mosala njwa Yoane Mobatise
- Luka 3.21-4.13: Batisimo na imekama sa Yesu
- Luka 4.14-9.50: Mosala njwa Yesu o Galileya
- Luka 9.51-19.27: Yesu amani o Galileya, akye o Yelusaleme
- Luka 19.28-23.56: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Luka 24.1-53: Yesu akundoo, awene na bato emba abaa o Ikolo

Ntina ya buku bobo

¹ Owa lozingo Teofile,

Bato baikye bameka ikoma na molongo simo ya maphoo maalekana o nte ya banga, ² bo waloumola baawenekye maphoo me na miyo uta o etatele, baabuto lolu eye bato ba etoma ya ikyemimola Simo ya Nwaphongo.

³ Yango mena, na nga me, o sima ya ioka maphoo maso mawenekye bee na miyo mamana na bolaa tata o etatele, nasesi iyekomela simo me na molongo, nwebi na nga owa ngambo Teofile.

⁴ Nakyele babona pho oebe obokye mateya maeteyaka bee mali maa phele.

Mwanze aimosi ibotama sa Yoane Mobatise

⁵ Waaba Elode mokonzi njwa manyete ma Yuda, yabaka nganga monomo wa Nwaphongo, nkombo ye Zakaliya abaka o ibota sa banganga ba Nwaphongo sa Abiya. Nwasi we Elizabeti abaka ne o bosoo pha nganga mokonzi Alona. ⁶ Bee baso babale babaka bato balaa o miyo ma Nwaphongo, babaka bakumole na bolaa mibeko miso ma Nkolo. ⁷ Kasi tebaikaka baa na njwana pho Elizabeti taikaka baa kabote, na bee baso babale baktwaka.

⁸ Mokolo monomo, yabaka ngala ya banganga ba ibota sa Abiya ya ikyela etoma, Zakaliya abaka kakele etoma ye ya bonganga o boo pha Nwaphongo.

⁹ Ikokana na mofeko njwa bonganga, mbese ya kaaka mi yo obokye anyolo o elele elekya bosantu ya Nkolo pho ya ikye tumba mpaka ya malasi.

¹⁰ Moluku njwa bato baso babaka babondele o nze imbele siitumbe bee mpaka ya malasi. ¹¹ Bodele anzulu monomo wa Nkolo amba ya motokolele, anzulu me aesi ya teme o boloo pha elele ekyetumbele bee Nwaphongo mpaka ya malasi. ¹² Waawene Zakaliya anzulu me, malondo maesi ya unva ne, abuto iwene boobo. ¹³ Kasi anzulu amba ya wo ne yokye: «Zakaliya, saila, pho Nwaphongo aokyi ibondesi sa we. Nwasi wa we Elizabeti amoebotela njwana wa lele, waamolaa nkombo Yoane.

14 Wamoba na nkyisa nzikye, na bato baikye bamoba na nkyisa pho ya ibotama se. 15 Pho amoba moto munene o boo pha Nkolo. Etaanywe na maleku naa ekpele eso eekyelangya. Amotonda na Bolobo Bosantu tata o ibuu sa nyango. 16 Amobuya bana baikye ba Isalayele oka Nkolo Nwaphongo wa be. 17 Amoya o boo pha Nwaphongo, na bolobo na na mwiya ndokolo moimosi Eliya, pho ya ibongya ba anga na bana ba be, na ibuya bato baa nzoto nkusi bato ba malondo malaa, pho ababongya pho ya iyamba Nkolo.»

18 Zakaliya amba ya tuna anzeli yokye: «Nameba na ye obokye lowo me loli phele? Pho nga na nwasi wa nga tokotoo.» 19 Emba anzeli amba ya mobuyisa yokye: «Nga nali Gabiliyele, ookoteme o boo pha Nwaphongo. Antomi pho ya iyewole na iyeyimola simo elaa. 20 Maphoo maeyimosi nga mamokyelama imbele saameka Nwaphongo. Kasi otoikiyi we anola, wamobutwa mbubu, ootokule wo tata lolobonobon mokolo me.»

21 Imbele me, bato babaka baziya Zakaliya o nze bakamwaka pho akokoko na boikye o motema nwa elele eelekyi bosantu. 22 Watokolo yo, takokaka ikula bawole, abuto ibawole nde na bikyela pho abutwaka mbubu. Emba bato baso bamba eba obokye aweni lowoo onte ya elele eelekyi bosantu.

23 Waaunva Zakaliya nkolo ye ya etoma o ingambi siinene sa Nwaphongo, abutoo oka ye. 24 Sima ya nwana imbele, Elizabeti nwasi we aekami. Akyekye mibomba makombe matano, amiwolekye yokye: 25 «Kyeka lowo lokyesi Nkolo pho nga, pho amanyee soo o miyo ma bato.»

Mwanze aumosi ibotama sa Yesu

26 Waakoma ibuu sa Elizabeti na makombe motoba, Nwaphongo aesi ya toma anzeli Gabiliyele o mokyisi monomo muunene nwa Galileya, nkombo ya nwango Nazaete, 27 oka ngondo monomo owamozala bolonga na lele monomo nkombo ye Zozefu, moto wa ibota sa mokonzi Davidi. Nkombo ya nwana ngondo me Maliya. 28 Mwanze amba ya nyolo oka Maliya amba ya wo ne yokye: «Kumba! Nkolo Nwaphongo aeteye bolaa phe.» 29 Waaoka Maliya maphoo maamana, malondo makyimaka ne, amba mituna ntina ya ikumba me.

30 Emba anzeli amba ya wo ne yokye: «Saila, Maliya, pho ozwe ngolu o miyo ma Nwaphongo. 31 Wamoekama, wamobota nwana wa lele, waamolaa nkombo Yesu. 32 Amoba moto munene, baamobanga Nwana wa Owa Ikolo. Nkolo Nwaphongo aamophe eziye ya bokonzi pha nkoko ye Davidi. 33 Amoba mokonzi pho ya bobele o ingambi sa Yakobo, bokonzi phe eteboobe na suka.» 34 Maliya amba ya wo na anzeli yokye: «Lowo me lamokyelama ndengye'ye pho nga naino sianga na lele?» 35 Mwanze amba ya mobuyisa yokye: «Bolobo Bosantu pha moeyutela, na mwiya nwa Owa Ikolo nwa moezifa na comele ye, yango mena nwana owamobota we amoba mosantu, bamobanga Nwana wa Nwaphongo. 36 Kyeka na nwana nyongo Elizabeti ne aekama, amobota nwana wa lele na bokoto phe. Yo owa woko bee obokye tabote, ali lolobonobon na ibuu sa makombe motoba, 37 pho lowoo loolekye Nwaphongo teloli.» 38 Emba Maliya amba ya wo yokye: «Nali nwanwasi wa etoma

wa Nkolo. Maso makyelame mi nga bo wo we!» Nono wa moika anzelu.

Maliya akye kyeka Elizabeti

³⁹ Nde o sina imbela me, Maliya amba ya kye izele o mokyisi monomo mbale eya mangomba o manyete ma Yuda. ⁴⁰ Aesi ya kye nyolo o ingambi sa Zakaliya, aesi ya beya Elizabeti. ⁴¹ Wa oka Elizabeti ibeya sa Maliya, nwana ooli o ibuu se anyinganaka, emba Elizabeti amba tonda na Bolobo Bosantu. ⁴² Amba ya wo na nwesi mokusi yokye: «Opambolami ileka babasi baso, na nwana ooli o ibuu sa we apambolami me! ⁴³ Ndengye'ye nyango wa nkolo nwa nga aya nkyeka? ⁴⁴ Pho ookyi nga ibeya sa we, kyeka nwana anyinga na nkyisa o ibuu sa nga. ⁴⁵ Nkyisa ili na owaanosi: Imowolesi bee pho ya Nkolo yamokyelama!»

Zembo sa Maliya

⁴⁶ Emba Maliya yokye: «Nakumole Nkolo na ndondo ya nga eso; ⁴⁷ na molimo nwa nga motondi na nkyisa pho ya Nwaphongo mobikye wa nga, ⁴⁸ pho akyekyi moombo we ootoli na ngambo. Phele tata lolo, bato baso bamumbanga moto wa esengo, ⁴⁹ pho Ekambambasi ankyelesi maphoo manene: Nkombo ye ebe esantu. ⁵⁰ Bolaa phe kabokyele oka bato baso bamoile o bayoo baso. ⁵¹ Akyesi misala ma ikamwa na mwiya nwa eboko ye, anyangosi bato baalolendo; ⁵² amanye bakonzi baakusi o biziye ba bokonzi ba be, atombi bato batebali na ngambo; ⁵³ baawe na nzala abatonze na ntoma,

na baa ezwele, ababuye maboko pha.

⁵⁴ Asungyi bato ba Isalaye, bato ba etoma be, na boumunyakye bolaa phe.

⁵⁵ Eli bo walakyelaka yo bankoko ba banga,

Abalayama na bana bee pho ya bobele.»

⁵⁶ Maliya amba ikala na Elizabeti phenephe na makombe maato, bobele amba ya butwa oka be.

Ibotama sa Yoane

⁵⁷ Waakoka mokolo nwa Elizabeti nwa ibota, aesi ya bota nwana wa lele. ⁵⁸ Babubaa ne na ibota sebaokyi ndengye eya mokyelala Nkolo bolaa, bee baso bamba kumba ne. ⁵⁹ Waakokya nwana nkolo nwambi, bakye mofele. Balukaka imolaa nkombo ya ango, Zakaliya. ⁶⁰ Emba nyango amba ya wo yokye: «Phe! Nkombo ye yamoba Yoane.» ⁶¹ Bamba mobuyisa bekye: «Moto na monomo o ibota sa we tali na nkombo mena!»

⁶² Bamba tuna ango wa nwana na bilembo pho ya iyeba nkombo'ye ekokyi yo ilaa nwana.

⁶³ Zakaliya amba ya onga nwana ibaya wa ikoma, amba koma bobo: «Nkombo ye Yoane.» Emba bato baso bamba kanwa. ⁶⁴ Mina wamo munoko na lole le loingo, abuto iwoo, abuto ikumbela Nwaphongo. ⁶⁵ Emba babubaa ne babuto ilaa. Na o mangomba maso ma manyete ma Yuda babaka bawo nde maphoo me.

⁶⁶ Bato baso baa okaka maphoo me bamabanzaka o mandondo ma be, bekye: «Nwana oyo amuna ba nza?» Pho nde phele mwiya nwa Nkolo nwabaka ne.

Zembo sa Zakaliya

⁶⁷ Bobele Zakaliya, ango wa nwana, atondaka na Bolobo Bosantu, amba tata isakola bobo:

68 «Nkolo apambolame, Nwaphongo wa Isalayele,

pho aesi ya kyeka bato be, abamanye o boombo.

69 Alotokolesi kamba Mobikye, o ibota sa Davidi, moto we wa etoma.

70 Nde bo wawoko yo kalakala na noko ya baimosi bee basantu:

71 Ibikiyi siilomanya o maboko ma banguna ba banga

na o maboko ma bato baso baloine.

72 Aweninya bolaa phe oka bankoko ba banga, aumunye sangola ye esantu.

73 Pho Nwaphongo alakyelaka nkoko wa banga Abal-ayama,

74 ilobololo o maboko ma banguna pho tomokyelele saba na boilakye,

75 onte ya bosantu na bosembo o miyo me

nkolo iso ya bomoo pha banga.

76 Ka we, njwana oomokye, wamoba moimosi wa Owa Ikolo,

pho wamotambula o boo pha Nkolo pho ya ibongya manzela me,

77 pho ya iteya bato bee obokye kaye iya babikya

na ilimbisa masumu ma be.

78 Eli lowoo la bolaa boikye pha Nwaphongo wa banga.

Pho ya bolaa me, moo motokosi o ikolo moesi ya lokyeka.

79 Motokolesi bato baali o enzombi ya iwaa,

pho ya ikamba matambe ma banga o nzela ya bose.»

Bolengye pha Yoane Mobatise

80 Nwana akolaka na nzoto, akutaka na o molimo. Abaka kabe o mabokye tee nono waakokaka mokolo nwe njwa imiweninya oka bato ba Isalayele.

2

Ibotama sa Yesu

1 Imbele me, mokonzi Kaisala Ogisito ambyaka mobeko njwa itanga bato baso ba ekolo ya Loma. 2 Itanga sa bato saa ntubo sasina sakyelamaka imbele sabaka Kilinus moangyesi wa Siri. 3 Bato baso bakyeke komisa mankombo, moto na moto o mokyisi nwe.

4 Zozefu ne amba ya mana o Nazarete o manyete ma Galileya, amba ya kye o Beteleme omanyete ma Yuda, waa botaka bee mokonzi Davidi. Pho yo Zozefu abaka moto wa bosoo Davidi. 5 Akyendekye komisa nkombo yo na njwasi we Maliya, owabaka na ibuu. 6 Nzuka imbele saba bee o Beteleme, mokolo nwe njwa ibota njwakokaka. 7 Amba ya bota njwana wa lele, njwana we awa oboo. Aesi ya mozinga na bitato, amba ya molangya o kyesi ekyelangyisa bee manyama ntoma ya izaa, pho tebaikaka zwa elele ya ilala o ingambi siilasa bee babutu.

Mwanze monomo atokolesi babanze ba mampate

8 O manyete me, babanze ba mampate babaka balale o manzabi pho ya ibatela mampate ma be. 9 Mwanze wa Nkolo monomo amba ya batokolele, nkyemo ya Nkolo yamba ya bangyengyele, emba bailaka na boikye. 10 Mwanze amba ya wo na bee yokye: «Bee saila, pho naesi ya iemola simo elaa, eya mosepelisa bato baso: 11 O mokolo njwa lololo eye, o mokyisi munene njwa Davidi, baebotesi Mobikye ooli Masiya, Nkolo. 12 Kyeka bilembetele baamoeba na bee: Wamokye wene njwana oo mokyikiyi bamozingyi na bitato, alangyi o kyesi ekyelangyisa bee manyama ntoma ya izaa.»

¹³ Mbala yɔnɔyɔ banze basuu baikye bamba ya angana na anzelu owa boo. Babaka bakumbele Nwaphongo boho: ¹⁴ «Le nkyemɔ ya Nwaphongo iwenene o ikolo, bose bohe wawa o se oka bato baazinge yo!»

Babanze ba mampate bakye o Beteleme

¹⁵ Waabutwa banze o ikolo, babanze ba mampate bamba ya wɔnɔ onte ya be, bekye: «Tokyende tee nɔnɔ o Beteleme, tokye wene lowo lokyelami omɔ, loloumosi Nkolo Nwaphongo.» ¹⁶ Bamba yakye omɔ izele, baesi ya kye wene Maliya na Zozefu na ηwana o mokyiky alangyi o kyese ekyelangyisa bɛe manyama ntoma ya iza. ¹⁷ Waamowene be, bamba imola iso ya bawolekye bɛe phɔ ya ηwana. ¹⁸ Emba bato basɔ babaokaka bakanwaka na maphɔ maabaka babanze ba mampate bawo. ¹⁹ Kasi Maliya abanzaka maphɔ masɔ mamana o ndondo ye ambaka baa kamaumunya. ²⁰ Bobele babanze ba mampate bamba ya butwa. Bakumbelaka bonene pha Nwaphongo, bamokumisaka phɔ ya maphɔ masɔ maaokaka bɛe na maawenekye be, phɔ masɔ malekanaka nde bowabaimolaka anzelu.

Bakye bele Yesu

²¹ Waakoka nkolo ηwambi sima ya ibotama sa ηwana, imbele sa imobele sakokaka, baamba ya molaa nkombo ya Yesu, nkombo eyawoko anzelu phanza nyango saboekamakye.

Maliya na Zozefu bakye teya Yesu o Tempelo

²² Bobele, waakoka mokolo ηwa ikye manya sokoto bokowo mobeko ηwa Mose, Maliya na Zozefu bamba yakye na ηwana o Yelusaleme phɔ bakye moteya Nkolo. ²³ Phɔ yakomama

o Mobeko ηwa Nkolo boho: «Ŋwana muso ooboti bɛe wa lele wa oboo, kabe wa Nkolo.» ²⁴ Maliya na Zozefu bamba ya ambya na bɛe ibonza bokoongye Mobeko ηwa Nkolo: Mankoto ηwenya mabale maa ngonda naa bana babale ba mankoto ηwenya maa lombo.

Simeyo akumosi Nwaphongo phɔ ya Yesu

²⁵ Nzuka o Yelusaleme moto monomɔ abaka omɔ, nkombo ye Simeyo. Abaka moto wa bosembo, abaka kakumole na Nwaphongo, ambaka ba kaziya mokolo ηwa moyamanya Nwaphongo Isalayele ngongo. Bolobo Bosantu phabaka ne.

²⁶ Bolobo Bosantu pha moimolaka obokye etawee bo naino taweni Masiya owamotoma Nkolo. ²⁷ Emba Simeyo akambemi na Bolobo, amba yakye o ingambi siinene sa losambo. O imbele me, baboti ba ηwana Yesu bamba ya ne phɔ ya ikye kyela bokoongye mobeko phɔ ye. ²⁸ Simeyo amokpe o maboko me, amba ya phe Nwaphongo melesi yokye:

²⁹ «Uηwanja eye, Nkolo, okokye mbunu ya we;

okokyi ile moombo ηwa we awe bose.

³⁰ Phɔ miyo ma nga maweni ibiki sa we,

³¹ saabongye we phɔ ya bato basɔ:

³² Ibiki me sili moo ηwaamungyengyele bapakano;

ηwamopheɛ nkyemɔ oka bato ba we Isalayele.»

Maphɔ maawoko Simeyo phɔ ya Yesu

³³ Ango na nyango wa Yesu bakanwaka na ikyimowole be.

³⁴ Simeyo amba bapambola, aesi ya wɔ na Maliya, nyango wa Yesu yokye: «Phɔ ya ηwana wa we, bato baikye o Isalayele, bana bamokaa baayoko bamoteme.

Amoba elembo ya Nwaphongo, kasi bato bamole. ³⁵ Emba maumunya maabombama o mandondo ma bato mamowenene o phaa. Na we, Maliya, bolosi phamoetubinya ndokolo mumphata.»

Ana, moimosi owa njwanjwasi

³⁶ Yabaka na moimosi monomo wa njwanjwasi, nkombo ye Ana, njwana wa Fanuele, wa ibota sa Asele. Yo akotwaka na bokusi. Bée na lele we bazala bolonga nde mbula sambo, ³⁷ bobele aesi ya ikala bozengye. Abaka na mambula mako njwambi mbuka mane. Ana abaka nkolo iso o ingambi sa losambo ikyelela Nwaphongo na moo na mokolo, na imiima ntoma na ná ibondole. ³⁸ Nde o sina imbele me, abuto iphe Nwaphongo melesi. Abuto iwo pho ya njwana na bato baso babaka baziya obokye Nwaphongo aikole Yelusaleme.

Ibutwa o Nazaletē

³⁹ Waunva baboti ba Yesu ikyela ya ongaka Mobeko njwa Nkolo, bamba ya butwa na njwana o manyete ma Galileya, o mokyisi njwa bée Nazaletē. ⁴⁰ Nwana akolaka, azwaka bokusi. Atondaka na zebi, na bolaa pha Nwaphongo phabaka mi yo.

Yesu na mbula iko mbuka ibale akye o Tempelo

⁴¹ Mbula na mbula baboti ba Yesu babaka bakuyende o Yelusaleme pho ya eyenga ya Ilekana. ⁴² Waakokya Yesu na mambula iko mbuka mabale, baboti bée bakyekye ne bo owameele bée ikyela pho ya eyenga. ⁴³ Waaunva eyenga, baesi ya butwa. Kasi Yesu aikalaka o Yelusaleme, baboti bée saeba. ⁴⁴ Baumunyaka obokye ali na bebi na bée baa imbanga, bamba kyela nzanga mobimba ya nzela bée satamoluka. Sima, bamba ya kye moluka oka banaa

nyango na oka baebaa na be. ⁴⁵ Kasi waaba bée samozwa, baesi ya butwa o Yelusaleme ikyemimoluka. ⁴⁶ Sima ya nkolo iyato, baesi yakye mozwa o Tempelo azasi onte ya bateye ba mibeko, kabaokye kambe na batuna mituna. ⁴⁷ Bato baso babaka bamookye bakamwaka na malondo me na ná biyano be. ⁴⁸ Waamowene be, bakamwaka na boikye, emba nyango amba ya wo ne yokye: «Njwana wa nga, olokyesi babona pho ya'ye? Kyeka nga na ongo tobakyi na ntema o ikolo pho ya ikyemieluka.» ⁴⁹ Amba ya babuyisa yokye: «Be kondukye pho ya'ye? Toebe obokye nasengyesi iba o ingambi sa Tata?» ⁵⁰ Kasi bée tebaikaka sosolo yabawolekye yo. ⁵¹ Bobele Yesu amba ya butwa na bée o Nazaletē. Abaka kabatosa. Nyango abanzaka maphoo masoo mamana o ndondo ye. ⁵² Emba Yesu abaka kakole na zebi na ná nzoto, awenenekye moto molaa o miyo ma Nwaphongo na oka bato.

3

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ O mbula ya iko mbuka itano ya bokonzi pha TibeLe Sezale, Poso Pilata abaka moangyesi njwa Yuda. Elode abaka mokonzi njwa Galileya, njwana nyango Philipe abaka mokonzi njwa Itule na Talakonite, Lizania abaka mokonzi njwa Abilene. ² Ana na Kaifa babaka banganga banene ba Nwaphongo. Imbele me Yoane njwana wa Zakaliya, aesi ya imola Simo ya Nwaphongo o bokye. ³ Yoane abuto ikyemitambula nkyisi iso iili o mokukulu njwa ebale ya Yaladene. Abaka kakyemiwo na bato yokye: «Bongya mandondo ma bée, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma bée.»

4 Ndengye mena, Yoane akokyaka maphōo maakoma moimosi Isaya o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto m̄n̄m̄o kanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!
Omoteyisa nsonga!

5 Mangongo maso bamakyyinza, mangomba na makosi maso bamawalole.

Mangbongbo maso bamaelole; mabela mali o nzela bamakyyinza.

6 Emba bato baso baamba wene bokobikya Nwaphongo bato.»

7 Bato baikye babaka baye oka Yoane pho ababatisa. Yoane abaka kawo na b̄e obokye: «B̄e bosoo imele; oeph̄e malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekyye nza? 8 Kyela maphōo ma weninya obokye obongye mobesi. Le imiwole obokye: “Ekpele yonoyo etelokyele pho Abalayama ali nkoko wa banga.” Nawo na b̄e ngakye Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. 9 Bambo bongya ikoko pho ya itena nkanga ya nzete. Nwete munsō mootemoobote mbuma indaa, baamokpete, baamovaka o nwenya.»

10 Bato bamba motuna bekyye: «Emba tokyele bo?» 11 Yoane amba ya babuyisa yokye: «Oli na bitobu dibale ba ikolo, aphe yonoyo na ooli pha. Oli na ntoma ya izaa, akabele ootoli na ntoma.» 12 Baphutise ba mputi bakaka na b̄e oka Yoane pho ababatisa. Bamba ya motuna bekyye: «Moteye, tokyele bo?»

13 Yoane amba ya babuyisa yokye: «Phutisa mputi nde bo owaetoma b̄e.» 14 Batuluku bamba ya motuna na b̄e bekyye: «Ka banga tokyele bo?» Yoane amba ya wo na b̄e yokye: «B̄e sanyokolo moto, sabololo moto baphalanga, sakatela moto lowo, bika nde na iphuta sa b̄e.»

15 Bato baso babaka bakyye maumunya na ilemela obokye emba Yoane teli nde yo Masiya.

16 Yoane amba ya babuyisela b̄e baso yokye: «Nga naebatisa nde na maa, kasi ookoye andekyi na mwiya; sikokyi na iingola nsimbi ya bikoto b̄e. Yo amoebatisa na Bolobo Bosantu na ná nwenya.

17 Aphisi enyengyele o maboko pho ya inyengyele nkata ya angana na mbuma. Amobomba mbuma o bompnde kasi amotumba nkata o nwenya motemozime.» 18 Yoane akulaka na teya bato maphōo masuu maiikye, abaka kabaimole na Simo Elaa.

Elode Atipasi aakye Yoane o boloko

19 Yoane aoyaka Elode mokonzi nwa Galileya pho alongaka Elodiade, nwasi wa mwana nyango; na pho akulaka nakyela maphōo mabe maiike. 20 Emba Elode akulaka kyela lowo losuu loobe; laa inyosa Yoane o boloko.

Ibatisama sa Yesu

21 Waaunva Yoane ibatisa bato baso, aesi ya batisa na Yesu. Waaba Yesu kabondele, ikolo siesi ya zibwa. 22 Bolobo Bosantu boesi ya moutela ndokolo inkoto nwenya, nwesi m̄n̄m̄o mouti o ikolo mooka obokye: «Oli Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

23-38 Yesu abaka na manbula phenephe na mako maato wa tata yo etoma ye. Bato batataka iumunya obokye ali nwana wa Zozefu.

Zozefu abaka nwana wa Eliya,
Eliya nwana wa Matati,
Matati nwana wa Lewi,
Lewi nwana wa Melekyi,
Melekyi nwana wa Yanayi,
Yanayi nwana wa Zozefu,
Zozefu nwana wa Matatiasi,
Matatiasi nwana wa Amosi,
Amosi nwana wa Nauma,
Nauma nwana wa Esili,

Esili nswana wa Nagayi,
 Nagayi nswana wa Maati,
 Maati nswana wa Matatiasi,
 Matatiasi nswana wa Semeyi,
 Semeyi nswana wa Yozeki,
 Yozeki nswana wa Yoda,
 Yoda nswana wa Yoanane,
 Yoanane nswana wa Leza,
 Leza nswana wa Zolobabele,
 Zolobabele nswana wa
 Salatiyele,
 Salatiyele nswana wa Neli,
 Neli nswana wa Melekyi,
 Melekyi nswana wa Toli,
 Toli nswana wa Kosama,
 Kosama nswana wa Elemadama,
 Elemadama nswana wa Ele,
 Ele nswana wa Yesu,
 Yesu nswana wa Elezele,
 Elezele nswana wa Yolima,
 Yolima nswana wa Matati,
 Matati nswana wa Lewi,
 Lewi nswana wa Simeyona,
 Simeyona nswana wa Yuda,
 Yuda nswana wa Zozefu,
 Zozefu nswana wa Yowama,
 Yowama nswana wa Eliyakimi,
 Eliyakimi nswana wa Meleya,
 Meleya nswana wa Mena,
 Mena nswana wa Matata,
 Matata nswana wa Nata,
 Nata nswana wa Davidi,
 Davidi nswana wa Yese,
 Yese nswana wa Yebeni,
 Yebeni nswana wa Boaze,
 Boaze nswana wa Sala,
 Sala nswana wa Nasoni,
 Nasoni nswana wa Aminadaba,
 Aminadaba nswana wa Alani,
 Alani nswana wa Eselona,
 Eselona nswana wa Pelesi,
 Pelesi nswana wa Yuda,
 Yuda nswana wa Yakobo,
 Yakobo nswana wa Izaka,
 Izaka nswana wa Abalayama,
 Abalayama nswana wa Tela,
 Tela nswana wa Nawolo,
 Nawolo nswana wa Seluga,
 Seluga nswana wa Leyu,
 Leyu nswana wa Peloga,
 Peloga nswana wa Ebele,

Ebele nswana wa Sela,
 Sela nswana wa Kainama,
 Kainama nswana wa Ala-
 pakasada,
 Alapakasada nswana wa Sema,
 Sema nswana wa Nowa,
 Nowa nswana wa Lameke,
 Lameke nswana wa Metusela,
 Metusela nswana wa Enoka,
 Enoka nswana wa Yaledede,
 Yaledede nswana wa Malele,
 Malele nswana wa Kename,
 Kename nswana wa Esini,
 Esini nswana wa Seti,
 Seti nswana wa Adamu,
 Adamu nswana wa Nwaphongo.

4

Zabulu amekyi Yesu

¹ Yesu atondi na Bolobō Bosantu, amani o ebale ya Yaladene, Bolobō amba ya mokamba o bokye. ² Omō, Zabulu aesi yamumeka nkolo makoo mane. Nkolo iso miina, Yesu taikaka zaa, sima me amba yaoka nzala. ³ Zabulu amba ya wō ne yokye: «Bo oli Nswana wa Nwaphongo, wō na ibanga sisi sicutwe mapa.» ⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowō bofo: “Moto etabikye nde na mapa.”»

⁵ Emba Zabulu amba yakyende ne o elele yōnyō ya ikolo, amba ya moteya nkyisi iso ili o mokyisi. ⁶ Amba ya wō ne yokye: «Nameophe bokonzi na ngambo ya nkyisi iso mina phō baimphe, nakokyi iphe na moto owa ozingyi nga. ⁷ Ka bo onkusamesi, iso miina yamotwa ya we.» ⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowō bofo: “Wamokusamela nde Nkolo, Nwaphongo wa we, wamosambela nde yo.”»

⁹ Zabulu ambakula yakyende ne o Yelusaleme, akye moteye o songye ya Tempelo, amba ya

wɔ ne yokye: «Boli Nwana wa Nwaphongo, omikumbɛ o se; ¹⁰ phɔ buku pha Nwaphongo bowɔ boɔbo: «Nwaphongo amotoma banze bɛɛ obokye baye ebanza. ¹¹ Na obokye bamoetamba na maɔɔkɔ phɔ ekolo ya we sa zuma o ibanga.» ¹² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ boɔbo: «Sameka Nkolo, Nwaphongo wa we.»» ¹³ Waunva Zabulu imeka Yesu, amba ya moika akyɛɛ tee nonɔ o imbele sisuu saamozwana bɛ.

Yesu atati etoma ye o Galileya

¹⁴ Boɔɛɛ Yesu, na mwiya nwa Bolɔɔɔ, amba ya butwa o Galileya. Ngambo ye ya tambulaka o nkyisi iso ya manyete ma Galileya. ¹⁵ Abaka kakyemiteya o mangambi ma makyita, bato basɔ basambaka mateya mɛ.

Bato ba Nazalete bale ianola Yesu

¹⁶ Yesu akyendekye o Nazalete mokyisi nwa kolaka yo. Mokolo nwa Sabata, amba ya nyɔɔ o ingambi ma makyita bowameɛɛɛkɛ yo. Amba ya teme phɔ ya itanga buku pha Nwaphongo. ¹⁷ Bamba ya mophe mokanda nwa moimosi Isaya. Amoingosi, aesi yakye zwa elele eyakoma bɛɛ obokye:

¹⁸ «Bolɔɔɔ pha Nkolo boli mi nga. Anzɔsi phɔ ya iya imola babola Simo Elaa.

Antomi phɔ ya iya iimola bato baa bɔɔɔ obokye baabakondola, na baaphɔɔ miyo obokye bamokula wɛnɛ,

na phɔ ya iyabikya bato baa minyɔkɔ,

¹⁹ phɔ ya iya imola bato mbula eyamoweninya Nkolo ngɔlu ye.»

²⁰ Emba Yesu amba ya ziba buku abobuyise moto wa etoma

o ingambi sa makyita, bato basɔ babuto imolembetela. ²¹ Boɔɛɛ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Maphɔɔ maatangyi nga mama makokyisami lolɔ phɔ ya bɛɛ baanzokye.»

²² Bɛɛ basɔ basepeleka na Yesu bamba na kamwa na maphɔɔ malaa maawɔkɔ yo. Bekye: «Eye nga nwana wa Zozefu!»

²³ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Naebi obokye bɛɛ wa munkpela ete ekye wɔ obokye: «Munganga, omibikya we mampenza.» Wamokula wɔ na nga na obokye: «Tooka iso yaakyla we o Kapalanauma, oikyele bomo na wawa o mokyisi nwa we.»»

²⁴ Yesu ambakula wɔ na bɛɛ yokye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Moimosi tebamoanole o mokyisi nwe. ²⁵ Nakule bakya ngakye: O imbele saka moimosi Eliya, mazengye mabaka maikye o Isalayele. Waaba imbele mɛ mambula sa nɔɔ mbula iyato na makombe motoba, zilo sikusi sakyindaka mokyisi munso.

²⁶ Kasi Nwaphongo taika toma Eliya nonɔ oka monomɔ na mazengye mamana. Kasi amotoma nde oka bozengye bonɔɔ phaabaka o Salepeta mokyisi nwa manyete ma Sidona. ²⁷ Na wa imbele saka moimosi Elize, bato baikye ba maba babaka o Isalayele. Na monomɔ na bɛɛ taikaka bika. Kasi yabikaka nde Namana moto wa Siri.»

²⁸ Waaoka bato basɔ baabaka o ingambi sa makyita maphɔɔ mɛ, bɛɛ basɔ baokyelaka Yesu yɔɔ.

²⁹ Bamba ya teme baesi ya tɔkolo na Yesu o ebonga. Bamba ya kyende ne o ikolo sa ngomba eya tonga bɛɛ mokyisi phɔ bamuukye o se. ³⁰ Kasi Yesu amba ya bolongana onte ya bɛɛ nonɔ wakyende yo.

Yesu abikye moto ooli na bolɔɔɔ bobe

³¹ Bobele Yesu amba ya kyende o Kapalanauma, mokyisi njwa manyete ma Galileya. Abaka kateya bato nkolo iso ya Sabata. ³² Bato bakamwaka na moteyesi nwe pho abaka kawo na bokonzi bosu. ³³ O ingambi sa makyita, moto monomo abaka na bolobo bofe. Amba ya butwa iyanwana na bokusi yokye: ³⁴ «Aa Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Nayebe, iwe oli Mosantu owa toma Nwaphongo.» ³⁵ Yesu amba ya phaphala na bolobo bofe me amba wo na phango yokye: «Zala bose! Eemba na tokolo onte ya moto oyo.» Bolobo bofe me phaamba ya vaka moto me o se o boo pha bato baso, botokosi saika mokyela na bofe. ³⁶ Bato baso bakamwaka na boikye, bamba mituna onte ya bee dekya: «Maphoo ma moto oyo mali ya bo'ye? Kawo na bokonzi na malobo mabe obokye matokolo, maambe na tokolo.» ³⁷ Emba ngambo ya Yesu ya tambulaka o nkyisi iso.

Yesu abikye bato baikye ba malosi

³⁸ Yesu amba ya tokolo o ingambi sa makyita, amba ya kye nyolo o ingambi sa Simo. Bokyilo pha Simo owa njwanwasi abaka na mowewe moikye, bamba onga na Yesu obokye amobikya. ³⁹ Yesu amba ya mikpaka mi yo, na njwesi mokusi amba phaphala na mowewe nono waamana njwango, mina wamo aesi ya injwa, abuto ibakyelela. ⁴⁰ Waatate inda bunya, bato baso baabaka na bato ba malosi ndengye na ndengye bamba ya na bee ooli Yesu. Amba ya tandela monomo na monomo mafoko, amba babikya. ⁴¹ Malobo mabe maatokoloko onte ya bato baayoko ba malosi maanwanaka obokye: «Oli

Nwana wa Nwaphongo!» Kasi Yesu amba phaphala na mango, amakatelaka obokye me sa woo, pho me maebaka obokye yo ali Masiya.

Yesu akye imola Simo Elaa o Yuda

⁴² Waaye bunya Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, aesi ya kyende o elele yonyo ya bose. Bato baikye babuto imoluka. Waamozwa be, bamba mozimba obokye yo salekana. ⁴³ Kasi Yesu amba wo na bee yokye: «Nasengyesi iimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo o nkyisi iyoko me. Pho Nwaphongo antoma nde pho ya bomo.» ⁴⁴ Amba ya kyemiteya o mangambi ma makyita maso mali o Yuda.

5

Yesu abangyi baekosi bee baa o boo

¹ Mokolo monomo, Yesu abaka o mokukulu njwa maa maanene ma Genezalete, bato baikye bamba ya izele oli yo pho ya iya oka iloba sa Nwaphongo. ² Yesu aesi ya wene mato mabale o mokukulu njwa maa maanene. Mato me ya maikaka baosi bautaka o maa pho ya akunyola mandendi ma be. ³ Yesu amba ya baa ovato bonobo, yabaka phaka Simo. Amba wo na Simo obokye tangola vato njwana itakye na mokukulu. Yesu amba ya zala o vato abuto iteya bato.

⁴ Waaunva yo iteya, amba wo na Simo yokye: «Susinya vato o bodiko, emba iwe na bebi na we, ovakye mandendi pho obome swe.» ⁵ Simo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, toosi mokolo mobimba toloiky boma na ekpele. Ka pho we oniwo babona, na movaka mandendi o maa.»

⁶ Bamba ya vaka mandendi o maa, bamba zwa swe boikye. Mandendi ma bee matataka

naikakwa. ⁷ Bamba ya banga bēbi na bēe babaka o vato boyoḱo obokye bayabasunga. Bēbi na bēe bamba yaa. Bamba tonza mato maso mabale na swe. Mato mē malukaka na izinda. ⁸ Wawe nē Simo Petelo babona, amba kaa na maḱongo o ḱoo pha Yesu yokye: «Nkolo, mana phēnephē na nga, pho nali moto wa masumu.»

⁹ Pho ebe yo ebe bēbi nē baokaka ḱooḱo, pho ya boikye pha swe yaa bomaka bē. ¹⁰ Zake na Yoane, bana ba Zebede, bēbi na Simo bayakaka ya basunga bawenekye na bēe ḱooḱo. Kasi Yesu amba ya wo na Simo yokye: «Sa ila! Banda lolō otokule ba moosi wa swe, wamobutwa molukyi wa bato.» ¹¹ Emba bamba komya mato o mokukulu, baesi ya ika iso nōnō waa benga bēe Yesu.

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

¹² Waaba Yesu o mokyisi mōnōmō, moto monōmō abaka na bolosi pha maba amba ya ooli yo. Wa wene yo Yesu, aesi ya kusama o ḱoo phe, ḱoo nōnō o se, amba nyingonela nē yokye: «Nkolo! Bo ozingyi okokyi imbikya.» ¹³ Yesu amba ya tanda eḱoḱo, amba mokuma, amba wo nē yokye: «Nanosi, bika.» Nde mina wamo, maba mamani. ¹⁴ Yesu amba yawo nē yokye: «Saika imola na moto mōnōmō lowo lolō. Kasi kyende nde miteya oka nganga ya Nwaphongo ḱoobuto we, emba ombe ambya ikabo bo wa wo Mose pho ya bato babikyi na bolosi pha maba, pho ya iweninya oka bato obokye obikyi phele.» ¹⁵ Ngambo ya Yesu yatambulaka mboka eso. Bato baikye babaka bayaangana waali yo pho ya iyamooka na iyaluka ibikyi na malosi ma bē. ¹⁶ Kasi Yesu abaka kakyende ḱondēle yo mampenza o bilele ba bose.

Yesu abikye moto owa nyiba makolo

¹⁷ Mokolo mōnōmō Yesu abaka kateya. Bafalisayi na bateye ba mibeko babaka wamo. Bakyekye miuta o nkyisi iso ya Galileya na ya Yuda na o Yelusaleme. Yesu abaka kabikya bato ba malosi na mwiya nwa Nkolo Nwaphongo. ¹⁸ Bato bamba moyelela na moto owa nyiba makolo bamophisi miitoko. Bamba ya luka nzela ya imunyosa o ingambi pho ya ikyemolangya o ḱoo pha Yesu. ¹⁹ Kasi pho ya boikye pha bato, tebaika zwa nzela ya ikoma nōnō ooli Yesu. Bamba ya baa o motōndō ḱwaa langyema, bamba bumbola muna motōndō nōnō wa mouya bēe mi sina itoko onte ya bato o ḱoo pha Yesu. ²⁰ Waawene Yesu ianola sa bē, amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nwebi na nga, naelimbise masumu ma we.» ²¹ Bateye ba mibeko na bafalisayi, babuto imituna bēkye: «Moto ookonetola Nwaphongo oyo ani ba nza? Ookokyi ilimbisa masumu nza bo teebe nde Nwaphongo!» ²² Yesu aebaka maumunya ma bē. Amba wo na bēe yokye: «Bēe koununya babona pho ya'ye? ²³ Iwo na moto obokye: “Masumu ma we malimbisami”, na ná iwo nē obokye: “Teme, tambula?” Elekyi bokusi iye ²⁴ Kasi nazingyi obokye bēe oebe obokye Nwana wa Moto ali na bokonzi pha ilimbisa masumu wawa o mokyisi.» Emba amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nawo na we, teme, kpa itoko sa we butwa oka bē.» ²⁵ Mina wa mo, aesi ya teme o miyo ma bato baso atombi itoko saamolangyaka na bē, nōnō wabutwa yo oka bēe na ikyemikumbela Nwaphongo. ²⁶ Bato baso bakanwaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo, na ḱooḱo bēkye:

«Toweni lolu maphoo ma ikamwa!»

Yesu abangyi Lewi

²⁷ Bobele Yesu amba ya tokolo, amba ya wene moto monomo nkombo ye Lewi, mophutise wa mputi, azasi o elele ye ya etoma. Yesu amba wo ne yokye: «Imbengye!» ²⁸ Lewi aesi ya teme, aikyi iika iso abengyi Yesu.

²⁹ Emba Lewi amba kyelela Yesu eseleko enene o ingambi se. Baphutise ba mputi baikye na bato basuu babaka o mesa na be. ³⁰ Bafalisayi na bateye ba mibeko bawenekye bofe, bamba ya wo na baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye bee koze, konywe elele yonyo na baphutise ba mputi na bato ba masumu?» ³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Baali na nzoto ndaa tefasengyesi na munganga, esengyesi na munganga nde bato bali na malosi. ³² Siesi ya banga bato balaa. Kasi naesi ya banga nde bato baabe pho babongole ntema ya be.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

³³ Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Baekosi ba Yoane Mobatise, ebe na baaka bafalisayi bamiime ntoma, bambe na bondele; ka baekosi baaka ya we baze, banywe.» ³⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Mokolo nwa eseleko ya holonga, okokyi ilasa bato baabangyi yo o eseleko nzala bo molongyi ataa ba na be? ³⁵ Kasi mokolo nwaa moba molongyi saba onte ya be, emba mi nkolo mina, baamilasa nzala.»

³⁶ Yesu amba ya bakpela ete eye: «Moto takokyi ikpa etato ya etobu eenyakune pho ya ietongya na etobu eya booka. Bo akyesi babona, acti etobu eenyakune, etato ya etobu eenyakune teekoka na etobu eya booka. ³⁷ Nde bomo, moto takokyi iangola

maleku maa swaswa o mambongo maaboka. Bo akyesi babona, maleku maa swaswa mamobola mambongo maaboka, maleku ma molukwa o se, mambongo mamootono. ³⁸ Kasi babona phe, maleku maa swaswa bamateye nde o mambongo maaanyakune. ³⁹ Moto etazingye inywa maleku maa swaswa bo ambo nywa maleku maa mpiko, pho amowo obokye: «Maleku maa mpiko malekyi bolaa.»

6

Yesu ali Nkolo wa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu na baekosi bee balekanaka o manzabi ma ble. Baekosi bee babuto inoko ena ble, baeyinya o matandala bambe za ina mbuma. ² Bafalisayi bayoko bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kokyele maphoo maakatele mofeko ikyela mokolo nwa Sabata?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi, mokolo monomo yo na bebi ne babaka na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo, akpaka mapa maambyaka bee oka Nwaphongo. Amazaka, aphekye na bebi ne. Kasi mofeko nwa banga mowo obokye mapa mamana makokyi izaa nde banganga ba Nwaphongo.» ⁵ Yesu amba ya wo na bafalisayi yokye: «Iwana wa Moto ali Nkolo wa Sabata.»

⁶ Mokolo mosuu nwa Sabata, Yesu amba ya nyolo o Ingambi sa makyita, abuto iteya. Moto monomo owa nyiba eboko ya bolo abaka omo. ⁷ Bateye ba mibeko na bafaliayi babaka bakyekye Yesu naa amobikya moto mona mokolo nwa Sabata pho bazwe nzela ya imophunda. ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Ijwa, oteme o

boo pha bato baso!» Moto me amba ya ijwa, akye teme. ⁹ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Naetune bée, mobeko ijwa banga mowo bo pho ya Sabata? Ikyela bolaa ndee ikyela bofe, ibikya moto ndee imole kawe?» ¹⁰ Yesu amba bakyeke bée baso, amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola, eboko ebongyi. ¹¹ Kasi bateye ba mibeko na bafalisayi batondaka na yoo, babuto iyika ziko onte ya bée pho ya lowoo lookokyi bée ikyela pho ya Yesu.

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹² Imbele me, Yesu akyekye baa o ngomba pho ya ibondele. Alekyinyaka mokolo mobimba omoo pho ya ibondele Nwaphongo. ¹³ Waa ye bunya, amba ya banga baekosi be. Onte ya be, amba ya olo iko mbuka babale, amba ya baphe nkombo ya batoma. ¹⁴ Yabaka: Simo owa phekye yo nkombo ya Petelo, Andele njwana nyango na Simo, Zake, Yoane, Filipe, Batelemi, ¹⁵ Matiye, Toma, Zake njwana wa Alifa, Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi njwa be, ¹⁶ Yuda njwana wa Zake, na Yudasi Isikaliyota, owa ungyaka Yesu.

Yesu kateya, kabikya na baa malosi

¹⁷ Yesu amba ya uta ngomba yo na batoma be, amba ya kye teme o elele yoooya eya langyema. Baekosi bée baikye babaka wamo. Yabaka wamo na moluku njwa bato mwikye bautaka o Yuda mobimba, bautaka o Yelusaleme na o nkyisi ya mbale ya Tula na Sidona. ¹⁸ Bato bayakaka pho ya iya oka Yesu na iluka ibika na malosi ma be. Bato babaka batungyisame na malobo mabe, na bée babikaka. ¹⁹ Bato baso

balukaka ikuma Yesu pho phembo yaabaka kytokolo ne yabaka kyibabikya bée baso.

Nkonzoo na ngongoo

²⁰ Emba Yesu amba kyeka baekosi be, amba ya wo na bée yokye:

«Nkonzoo na bée baali babola, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pha bée!

²¹ Nkonzoo na bée bali na nzala unjamwa eye, pho wa mozwa ntoma ya izaa nzikye.

Nkonzoo na bée baalele unjanwa eye pho wamoekye!

²² Nkonzoo na bée bo bato baeyine, bo baele na bo baambe etola, bambe tanga mankombo ma bée na bofe pho koanole Nwana wa Moto.

²³ Sepela ba na esengo mokolo njwa moya maphoo manana, pho iphuti siinene sieziya o ikolo. Oebe obokye bankoko ba bée banyokokoko baimosi ba Nwaphongo nde bomoo.

²⁴ Kasi ngongoo ya bée bato ba ezwele pho ombozwa esengo ya bée wawa o se.

²⁵ Ngongoo ya bée baali na iso isengyesi na bée wawa o se unjanwa eye,

pho wa mowa na nzala. Ngongoo ya bée bato baekye unjanwa eye, pho wamoba o elesi wamba na lela,

²⁶ Ngongoo ya bée bo bato baso baewole na bolaa; bankoko ba bée bakyelaka nde babona na baimosi ba bole.»

Zinga banguna ba bée

²⁷ «Kasi na wo na bée baanzokye: Zinga banguna ba be, kyela bolaa na bato baaeyine, ²⁸ imela bolaa na bato baeyimele bofe, bondele Nwaphongo pho ya bato baaenyokolo. ²⁹ Bo moto

aewandi engyete o mpakato eya bowe, kula molaalela na mpakato eya boloo. Bo moto aebolosi munkoto nwa we, omole kapke na ena simisi. ³⁰ Kabela moto munsɔ okoeyongye ekpele. Ka bo moto akpe epkele ya we, sakula eonga. ³¹ Kyela na basuu ikyizingye we obokye baekyele yango. ³² Bokozingye nde bato baazingye, wamba zwa iye? Pho na bato ba masumu bazingye baabazingye. ³³ Ka bokokyele bolaa nde na bato baekyele bolaa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu bakyele nde bomo. ³⁴ Ka bokobekya nde na baeebe we obokye bamoebuyisa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu babekya bebi na bee bato ba masumu pho baababuyisa ndengye eebabekyaki be. ³⁵ Ka bee, zinga banguna ba bee, obakyele bolaa, bekya salemela obokye baabekye we bamoebuyisa. Emba wamozwa iphuti sinene, wamba baa na bana ba Nwaphongo Owa Ikolo. Pho yo ali molaa pho ya bato bate baaphe melesi na bato baa nkamba. ³⁶ Okyelaka bato ngongɔ bokokyele ango wa bee bato ngongɔ.»

Sasambisa bebi

³⁷ «Sasambisa bebi, etebaesambisa me. Sanyete bebi, etebaaenyete me. Limbisa bebi, bamoelimbisa me. ³⁸ Kabela bebi, bamoekabela me. Bamotonza banyanzima ba bee, baa bainisa, baabanyingyinya pho batonde na bolaa. Pho, bamoekabela nde bookokabele we bebi.» ³⁹ Yesu ambakula bakpelela ete yokye: «Moto owa pholo miyo takokyi iteya nwebi ne owa pholo miyo nzela. Pho bee baso babale bamokye kaa o ibela, teli bomo? ⁴⁰ Moekosi na monomo taakekye molakyisi we na mayele. Kasi moekosi munsɔ oteye bee na bolaa kabutwe nde booli molakyisi we.»

⁴¹ «Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa mwebi na we, kasi ete ya nwete eli o ziyo saka ya we toewene? ⁴² Ndengye'ye okokyi iwo na nwebi na we obokye: «Nwebi, le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we», kasi toewene ete ya nwete eli o ziyo saka ya we? Moto wa bole, taamanya ete ya nwete eli o ziyo sa we, emba wamowene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we.»

Nwete na mbuma ya nwango

⁴³ «Nwete molaa temoobote mbuma mbe, na nwete moobe temobote mbuma ndaa. ⁴⁴ Nwete na nwete bamoebe nde na mbuma ya nwango. Tefaa imbe mbuma ya fige o nzete yaa milo, tefaa nako mbuma ya vinyo o nkaa. ⁴⁵ Moto o molaa katokolo maphoo malaa maute o ndondo ye. Moto o moobe katokolo maphoo maafe maute o ndondo ye. Pho iso iikyitolo o munoko nwa moto kyiute nde o ndondo ye.»

Mangambi mabale

⁴⁶ «Pho ya'ye bee kombangye: «Nkolo, Nkolo», kasi tokyele ikyi wo nga? ⁴⁷ Na moeteya moto owa ulana na moto okoye oka nga, kaokye maphoo ma nga kambe na matoso. ⁴⁸ Alulana na moto okotongye ingambi, aimi mbongu nzindo, akyesi mabanga o motema. Ambitata itonga o ikolo sa mabanga me. Waaya mpela enene, maa na ebale matombi, maesi ya koma noko o sina ingambi. Kasi temaikiyi siuwola pho inganbi me satongamaka na bolaa. ⁴⁹ Ka moto okokye maphoo ma nga kasi tamatoso, aulana na moto monomo katongye ingambi nde o ikolo sa manyete sa ima mbongu ya inyosa mabanga. Waaya mpela, ingambi sizindi, sikaa nde mbala yonoyo siuwo siso siso.»

7

Yesu abikye Moombo wa mokonzi nwa Batuluku

¹ Waaunva Yesu iwɔle bato maphɔɔ mamana, ambaka ya kyende o Kapalanauma. ² Omɔɔ, mokonzi nwa batuluku ba Loma abaka na moombo owa lɔbɔkɔ yo zinga. Moombo me abaka na bolɔsi pha iwa. ³ Waaoka mokonzi nwa batuluku me simo ya Yesu, amba ya motomela banaa bakumu ba bayuda phɔ ya ikye wɔ ne obokye aya bikya moombo we. ⁴ Waakoma bakumu oka Yesu, bamba butwa inyingonela ne bekye: «Moto oolotomi oyo ali molaa, akokyi obokye omosungye ⁵ phɔ kazingye bato ba banga, eli na yo moto owa lotongyela Ingambi sa losambo.» ⁶ Bobele Yesu amba ya kye yo na bankumu baatomaka be. Waakoma yo phenephe na ingambi, mokomzi nwa batuluku aesi ya toma bebi ne phɔ bakye wɔ na Yesu obokye: «Nkolo, le mitungyisa. Siikiy lon-gobana obokye onyolo o ingambi sa nga. ⁷ Yango mena naloti iya nga mampenza oka ya we. Kasi wɔ nde lowoo lonolo, moombo wa nga amobika. ⁸ Nga na tosa bakonzi ba nga, naambi na ba na batuluku baa kambe nga. Bo nawoo na monomo na bee ngakye: “Kyende”, ka kyende, bo naani woo na ooyoko ngakye: “Yaka”, kaye. Bo na woo na moombo wa nga ngakye: “Kyela bobo”, kakeye nde bomo.» ⁹ Waaoka Yesu maloba mamana, amba sepela na mokonzi nwa batuluku. Amba ekola boo oka bato baabaka bamobengye, amba wɔ na bee yokye: «Na wɔ na bee ngakye naino siweni ianola sa ndengye'ye ebe na o bato ba Isalaye.» ¹⁰ Waaya butwa bato baatomaka bee o ingambi sa mokonzi nwa batuluku, baya kye zwa moombo me abikyi.

Yesu abikye nwana wa bozengye

¹¹ Bobele Yesu amba yakye o mokyisi muunene monomo nkombo ya nwanjo Naina. Baesi bee na bato basuu baikye baakyendekye ne. ¹² Waakoma yo phenephe na ibala, baesi ya vana na bato bakyende kunda moto o malita. Yabaka nwana wa lele nde monomo wa nwanjwasi bozengye. Bato baikye ba mokyisi bakyekye mi moukya. ¹³ Waa wene Yesu nwanjwasi me, amookaka ngongo, amba ya wɔ ne yokye: «Le ilela.» ¹⁴ Yesu amba ya susinya, amba ya kuma ena ephomba. Bato baaephilaka bamba ya teme. Yesu amba ya wɔ yokye: «Munzenga, na wɔ na we, langwa!» ¹⁵ Mowee amba ya zala, abuto iwɔ. Yesu amba ya mobuyisa nyango. ¹⁶ Bato baso bailaka na boikye, bamba butwa iwɔ bekye: «Moimosi munene atokosi onte ya banga! Nwaphongo aesi na ya bikya bato be!» ¹⁷ Emba ngambo ya Yesu yamba tambula mboka eso tee nɔnɔ o Yuda mobimba na o nkyisi yaa mambale phɔ ya lowo laakyelaka yo.

Motuna nwa Yoane Mobatise

¹⁸ Baekosi ba Yoane bamba kye moimola maphoo maso. Emba Yoane amba ya banga babale mi baekosi be. ¹⁹ Amba ya batoma oka Yesu phɔ ya ikye motuna obokye: «Eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?» ²⁰ Waakoma bee oka Yesu, bamba ya wɔ ne bekye: «Yoane Mobatise alotomi phɔ ya iya etuna obokye “eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?”» ²¹ Nde o sina imbele me, Yesu abaka kabikya bato baikye na malosi ma be, na bileme ba bee na bato ba malobɔ mabe, na baapholo miyo. ²² Emba Yesu amba ya buyisa fatima ba

Yoane yokye: «Kyende kye imola Yoane mapho maso maaweni b̄e na maokyi b̄e; bato baapho miyo baweni, bato baaotono makolo batambusi na bōla, bato baa maba babikiyi, bato baaloko baokyi, bawe baako, babola baokye Simo Elaa. ²³ Esengo na moto owamoba sabungya ianola se pho ya nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane

²⁴ Waabutwa batoma baatomaka Yoane, Yesu amba ya butwa ituna bato baabaka wamo pho ya Yoane yokye: «B̄e okyekyi kyela iye o bokye? Nwana ηwete kanyingane na ewele? Phe. ²⁵ Ka okyekyi kyeka iye? Moto alati bitobu bilaa? Bato baalate bitobu bilaa na baali na ezwele b̄abe o mangambi ma bakonzi. ²⁶ Ka oombakyi kye kyeka iye, moimisi? Ēe, na wo na b̄e, yo alekyi na moimosi. ²⁷ Pho Yoane eli moto ookowo buku pha Nwaphongo pho ye bobo: «Nwaphongo awo yokye: Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.» ²⁸ Nawo na b̄e nga kye onte ya bato baso baaabotama na ηwanwasi, tewali moto oolekyi Yoane, kasi moto oolekyi bokyiki o Bokonzi pha Nwaphongo, yo mona alekyi Yoane.»

²⁹ Bato baso na baphutise ba mputi bamba mooka, bamba ya anola obokye Nwaphongo ali na bosembo, bamba batisama na Yoane. ³⁰ Kasi bafalisayi na bateye ba mibeko tebaika anola yaa zingaka Nwaphongo pho ya b̄e, bamba na le ibatisama na Yoane.

³¹ Yesu ambakula wo yokye: «Bato ba lolo eye, naabaulinya na nza? ³² Baulana na bana bazasi o munsongo, bayoko bawo na b̄ebi na b̄e b̄ekye: «Toeyulelesi iphengo, toikyi bina; toetubesi meembo ma elesi, b̄e toikyi lela!» ³³ Pho Yoane Mofatise aesi,

taaze mapa, taanywe maleku, b̄e b̄ekye: «Ayeya.» ³⁴ Ka Nwana wa Moto aniyaa, kaze kanywe, b̄e b̄ekye: «Kyeka moto ookoumunya nde iza na inywa; ali ekamba ya baphutise ba mputi na bato baa masumu.» ³⁵ Kasi zebi silaa siebane oka bato baasianole.»

Yesu anyosi o ingambi sa Simo mofalisayi

³⁶ Mofalisayi monomo amba ya banga Yesu obokye akye zaa oka ye. Yesu amba ya kyende omoo, amba ya zala o mesa. ³⁷ Nwanwasi monomo wa ndumba abaka o mokyisi me. Waaoka yo obokye Yesu ali o ingambi sa mofalisayi, amba ya na molangyi monomo ηwa motiya motondi na malasi. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye b̄e alabata. ³⁸ Amba ya teme o sima ya Yesu, o makolo me. Abaka kalele, abuto inyobibisa makolo ma Yesu na mbembe ye, kambe ikunyola na suwe ye, kambe mayamba, amba masweya malasi. ³⁹ Waawene mofalisayi owa bangaka Yesu babona, amba miwole yokye: «Bo moto oyo abakyi owaakolo moimosi, nde aebi obokye ηwanwasi ookomokume oyo ali ndumba.»

⁴⁰ Emba Yesu amba ya wo na mofalisayi yokye: «Simo, nali na ηwana lowoo wa iewole.» Simo amba ya wo ne yokye: «Moteye, woo.» ⁴¹ Emba Yesu yokye: «Moto monomo abekyaka bato babale baphalanga. Monomo abekaka nkama itano ya baphalanga ba bibende, oyoko abekaka makoo matano ma baphalanga ba bibende. ⁴² Kasi waaba b̄e sakoka iita ena mbongo, amba balimbisa b̄e baso babale. Onte ya b̄e baso babale, owa molobo zinga moto obalimbise na mbongo nza?» ⁴³ Simo yokye: «Pho ya nga, naumunya obokye eli olimbise

bée na mbongo enene.» Yesu amba wo ne yokye: «Olongyi.»

⁴⁴ Amba miekpinya oka nwanwasi me, amba wo na Simo yokye: «Oweni nwanwasi oyo? Nanyosi o ingambi sa we, toikyi mpe maa maikunyola makolo. Kasi yo, akunyosi makolo ma nga na mbembe ye, ambi ya maololo na suwe ye. ⁴⁵ Toikyi nyangyela, kasi yo, tata onyosi nga wawa, kaina bebe makolo ma nga. ⁴⁶ Toikyi nsweya malasi o moto, kasi yo, answeye malasi o makolo. ⁴⁷ Yango mena nawo na we ngakye lozingo le lonene oka nga loweninye obokye masumu me maikye maso malimbisami. Kasi ootoikyi bee limbisa na maphoo mabe maikye, taaweninya lozingo loikye.» ⁴⁸ Emba Yesu amba ya wo na nwanwasi me yokye: «Masumu ma we malimbisami.» ⁴⁹ Baabaka baze ne babuto imituna bekye: «Moto oyo ambi ba nza pho ya ilimbisa na masumu?» ⁵⁰ Yesu amba ya wo na nwanwasi me yokye: «Janola sa we siebikye. Kyende na bolaa.»

8

Babasi baakyeke mi baa na Yesu

¹ Sima, Yesu amba kyende o nkyisi iinene na inkyiki, kakye miteya na ikye miimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo. Baekosi iko mbuka babale bakyekye mikye ne, ² na babasi basuu baabikya yo na malobo mabe na malosi. Yabaka Maliya, okobangye bee Maliya ma Magadala, owa tokoloko bee malobo mabe sambo, ³ Zaani nwasi wa Kuza, monomo wa bato baakyele etoma na Elode Atipasi, Suzani na basuu baikye, bee baso basungaka Yesu na baekosi bee na mbolo ya be.

Ete ya mophikiy

⁴ Bato baikye bakyekye miuta o nkyisi iinene ba yakaka oka Yesu. Emba Yesu amba bakpela ete eye: ⁵ «Moto monomo akyekye phika ndemo o inzabi se. Waaba yo kakye miphika, ndemo iyyoko yakaka o nzela. Batambusi baikyiti, manyosi baikomosi. ⁶ Ndemo iyyoko yakaka o manyete mali na mabanga, itokosi, kasi iyiti pho teizwe mpiyo. ⁷ Ndambo ya ndemo iyyoko yakaka onte ya milo. Nzete ya milo ikosi molongo na ndemo me, kasi milo miikyetitise. ⁸ Ndambo ya ndemo iyyoko yakaka o manyete malaa. Ikosi, iboti mbuma mikama na mikama.» Yesu amba kula wo yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye.»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

⁹ Baekosi ba Yesu bamba ya motuna bekye: «Ete mena kyelukye iwo bo?» ¹⁰ Amba babuyisa yokye: «Bee, Nwaphongo aephe iyeba ba sekyele ba bokonzi phe, kasi bato baayoko baokye nde na bite. «Pho bakyekye kasi tebaawene, baokye kasi tebaasololo.»»

Yesu kalimbole ete ya mophikiy

¹¹ Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye: «Okyemela ntina ya ete me; ndemo, eli iloba sa Nwaphongo. ¹² Nzela eli bato baaokye iloba. Kasi Zabulu kaye, kaya manya iloba o mandondo ma bee pho bee saanola, bee saamba na bika. ¹³ Manyete maangana na mabanga, eli bato baokye iloba sa Nwaphongo, ba sianole na nkyisa, kasi iloba me tesili na nkanga. Baanole nwana imbele, sima waaye nkaka bale sina iloba. ¹⁴ Ndemo yaa kaa onte ya milo eli iloba sa Nwaphongo siokye bato, kasi matungyisi, na ezwele na bisengo ba mokyisi kyi baphembya, emba mbuma ya bee kyukwe nde bouko. ¹⁵ Ndemo

yaa kaa o manyete malaa eli iloba sa Nwaphongo siikye bato na ndondo yonoyo. Basibombe, bambe na phila ianola sa bée nono waabote bée mbuma.»

Ete ya tala

¹⁶ «Moto bo alose tala, taaekukya na katini naa taaenyosa o se ya ntangye. Kasi kaeteye o ikolo pho bato baso baanyolo o ingambi bawene na bolaa. ¹⁷ Maphoo maso maa bombama mamowenene o phaa o minyo ma bato, na maphoo ma sekyele mamobana. ¹⁸ Nde koebe na mookyelesi njwa bée njwa maphoo! Pho, moto ooli na njwana epkele baamobakysisela. Kasi moto ooli pha, bamobololo na njwana ndambo obakyi ne.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu

¹⁹ Nyango wa Yesu na bana nyango na Yesu bayakaka ya mokyeka. Kasi te baikaka koka ikoma wali yo pho ya boikye pha bato. ²⁰ Bamba ya imola Yesu obokye: «Nyongoo na banaa nyongoo bali o ibanda, bazingye iyewene.» ²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama na banaa mama eli bato ba okye iloba sa Nwaphongo, bambe na sikyelela.»

Yesu azibise eweele na kanda

²² Mokolo monomo Yesu amba ya baa o vato yo na baekosi bée. Amba ya wo na bée yokye: «Tokatisa o mbale ya mokukulu njwa maa manene muna.» Bamba ya kyende. ²³ Waaaba bée bakatisa, Yesu aesi ya lala ebu. Mbala yonoyo, eweele ekusi etati ikyela o maa maanene, maa mabuto inyolo o vato. Babuto miwaa. ²⁴ Baekosi bamba ya susinya oli Yesu, bamba moumola bekye: «Moteye, Moteye, tomowa!» Waaumwa Yesu, amba ya zibisa eweele na kanda, sakoko

iesi yaema. Maa maamba ya butwa bose. ²⁵ Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Ianola sa bée sili wa?» Kasi bawenekye boobo, bamba kamwa, bamba wono bée na bée bekye: «Moto oyo ambi banza? Kaambya mitindo, na eweele na maa kyimookye!»

Yesu abikye moto ooli na malobo mabe

²⁶ Bobele bamba ya koma o mokyisi njwa Genesalete moli o mokukulu njwa maa ma Galileya. ²⁷ Waa abwa Yesu o vato, moto monomo wa mokyisi me aesi ya mobenga. Moto me abaka na malobo mabe. Tata kalakala, taalate na bitobu, taabe na o ingambi, kasi kabe nde o malita. ²⁸ Waaawene moto oli na malobo mabe Yesu, amba ya anwana njwange, amba yakaa o makolo me, amba ya wo na bokusi yokye: «Yesu Nwana wa Nwaphongo owa Ikolo, nga na we lowo iye? Na ongye na we, sankyela bobele!» ²⁹ Awoko babona pho Yesu awoko na bolobo bobele obokye botokolo. Bolobo phabaka bomoakya mbala nzikye; emba babaka bamokangye na munyololo na maboko na makolo, kasi mbala iso abaka kabile muna munyololo, emba bolobo me phabaka bomovakye o bokye. ³⁰ Yesu amba ya motuna yokye: «Nkombo ya we nza?» Amba ya anola yokye: «Nkombo ya nga Boikye». Awoko babona pho malobo mabe maikye mamunyoloko. ³¹ Malobo me mamba nyingonela na Yesu mekye: «Salovaka o ibela siinene siizindo!»

³² Yabaka wamo bokanda bonene pha mangulu mabaka makye miluka ntoma ya izaan o ngomba. Malobo mabe me mamba ya wo na Yesu obokye: «Olole tonyolo o mangulu mama!» Yesu amba maanolela. ³³ Mbala yonoyo malobo mabe mambatolo

oka moto me mambakye nyolo o mangulu. Bokanda pha mangulu bosɔ phaamba ya uta o ikolo sa ngomba nɔnɔ wakye phango mivaka o ebale nɔnɔ waazinda mango. ³⁴ Waawene babanze ba bokanda pha mangulu lowɔ lolekaa, bamba ya lota mambangu, bamba kye imola simo me o Genesalete na o nkyisi yaa mambale. ³⁵ Bato bamba ya kye kyeka lowɔ lolekaa. Waakoma bɛe waali Yesu, bamba ya zwa moto ootokosi bɛe malɔbo mabe azasi o makolo ma Yesu, alati bitobu, abuto na bolaa. Emba bato bamba iila. ³⁶ Baawenekye maso malekaa, bamba ya imola bɛbi ndenge ebikyi moto oobakyi na malɔbo mabe. ³⁷ Emba bato baso ba Genesalete bamba ya onga na Yesu obokye amane o mokyisi nwa bɛe pho babaka na boɔbo. Yesu amba ya kpela o vato nɔnɔ waabutwa yo. ³⁸ Moto owatokoloko bɛe malɔbo mabe amba onga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, le nakyende na we!» Kasi Yesu amba wo ne yokye: ³⁹ «Butwa oka ya we! Kye imola iso ikyesi Nwaphongo pho ya we!» Bɛele moto me amba ya kye mimola o mokyisi munsɔ maphoɔ maakyesi Yesu pho ye.

Yesu abikye Nwana wa Yailo na nwanwasi owa bolosi pha malongo

⁴⁰ Waabutwa Yesu o mokukulu moyoko nwa maa maanene, bato baikye bamba ya moyamba pho babaka bamoziya. ⁴¹ Moto monomɔ nkombo ye Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita, amba ya mivaka o makolo ma Yesu aesi ya onga Yesu obokye aye o ingambi se. ⁴² Pho nwana we nde monomɔ wa nwanwasi, wa mbula iko mbuka ibale ali nde mowe. Waaba Yesu kakyende omɔ, bato baikye ba mokatitisa mboka eso sa bongo itambula.

⁴³ Nwanwasi monomɔ owa bolosi pha malongo abaka wamɔ. Mbula iko mbuka ibale malongo mabaka mamotokolo nde botokosi satenya. Aunvaka mbolo ye iso yaabaka ne pho ya iphuta ba muunganga, kasi na moto monomɔ taika koka imobikya. ⁴⁴ Amba yaa o sima ya Yesu, aesi yakuma songye ya etobu ya Yesu, mina wamɔ, malongo maesi ya tenya. ⁴⁵ Yesu amba yatuna yokye: «Oonkumi nza?» Baso bamba anola bɛkye banga phe. Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bato baikye baazingyi, baa ekatitise.» ⁴⁶ Kasi Yesu yokye: «Moto monomɔ ankumi, pho naokyi phembo etokosi o nzoto ya nga.» ⁴⁷ Nwanwasi aesi ya wene obokye bamoebi. Na itekyenele sisɔ, amba ya kye mivaka o makolo ma Yesu. O boo pha bato baso amba ya moimola ntina eemokumi ne na boobikyi yo. ⁴⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Iwana wa nga, ianola sa we siebikye, kyende na bolaa.»

⁴⁹ Waaba Yesu kawo babona, moto monomɔ ambauta o ingambi sa Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita. Amba ya wo ne obokye: «Iwana wa we wa wanwasi awee, sakula tungyisa Moteye» ⁵⁰ Kasi Yesu abaka kamoogye boko woɔ yo. Amba wo na Yailo yokye: «Saila, ba nde na ianola, nwana wa we amobika.» ⁵¹ Waakoma Yesu o ingambi sa Yailo, taikaka anola obokye bato basuu banyolo ne, manya nde Petelo, Yoane, Zake na ango na nyango wa nwana. ⁵² Bato baso babaka balele na imiima pho ya nwana. Emba Yesu amba ya wo na bɛe yokye: «Bɛe salela! Taikyi waa, alasi nde ebu.» ⁵³ Kasi bato bamba moekye. Pho baebaka obokye nwana ambo waa. ⁵⁴ Kasi Yesu amba mophila o eboko, amba

anjwana yokye: «Ijwana, ijwa!»⁵⁵ Nwana akuli butwa na bomoo, aesi ya ujwa. Emba Yesu amba ya wo na bee obokye bamophe ntoma ya izaa.⁵⁶ Baboti ba njwana bakamwaka na boikye kasi Yesu amba bakatela obokye bee saimola na moto maphoo maalekaa.

9

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale

(Matiye 10.5-15; Malako 6.7-13)

¹ Yesu amba ya anginyina baekosi iko mbuka babale. Amba ya baphe mwiya na bokonzi phaitokolo maloo maso mabe na ibikya malosi.² Sima, amba batoma ikye mimola Bokonzi pha Nwaphongo na ikye mibikya bato ba malosi.³ Amba ya wo na bee yokye: «Ookoye bee o imbanga, saphila ekpele na yoo: Ebe motuu, ebe ikuba, ebe ntoma, ebe na baphalanga. Moto na monomo saphila basimisi babale.⁴ Bo baeyambi o ingambi sonoso, obee nde wamo tee nono waamumana bee o mokyisi me.⁵ Ka bo bato ba mokyisi monomo tebaeyambi, mana o mokyisi me, lasa mobulubutu njwa mokyisi njwa bee mooli o matambe ma bee pho ya ibaweninya obokye bakyesi bohe.»⁶ Emba baekosi bamba ya kyemde, baesi ya lekana o nkyisi iso ikye miimola Simo Elaa na ikye mibikya bato ba malosi.

Elode kamitune pho ya Yesu

(Matiye 14.1-12; Malako 6.14-29)

⁷ Mokonzi Elode aokaka maphoo maso malekane. Malondo mambaunva ne. Pho bato bakyi bawoko pho ya Yesu obokye: «Eli Yoane Mobatise akundoo.»⁸ Bana bekye: «Eli Eliya atokosi!» Baayoko bekye: «Eli monomo na baimosi ba

Nwaphongo akundoo!»⁹ Kasi Elode yokye: «Yoane, nga mampenza namotena moto. Kasi moto ookokule oka nga na ngambo eso oyo nza?» Yango mena Elode alukaka iwene Yesu.

Yesu azeye bampele nkoto itano
(Matiye 14.13-21; Malako 6.30-44; Yoane 6.1-14)

¹⁰ Waaya butwa be, batoma bamba ya imola Yesu maphoo maso maakyelaka be. Yesu amba ya kye na bee o mokyisi moobangye bee Betesaida.¹¹ Kasi waaeba bato obokye akye, bato baikye bamba mobenga. Yesu amba bayamba, amba butwa ibawole pho ya Bokonzi pha Nwaphongo na ibikya babaka na phowa ya ibika.¹² Wa tata ikoma nkokolo, batoma iko mbuka babale bamba ya wali Yesu baesi ya wo ne obokye: «Buya bato baso pho bakyende o nkyisi yaa mambale na oka bato baali o manzabi, pho bakye luka bilangyi na ntoma ya izaa. Pho wawa toli mi elele ya bokye.»¹³ Kasi Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee mampenza o baphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Toli nde na mapa matano na swe ibale bohele. Ozingyi obokye tokye omba ntoma ya izaa pho ya bato baso baba?»¹⁴ Bampele phenephe nkoto itano babaka wamo. Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Obazasa biboko biboko ba bato mako matano matano.»¹⁵ Baekosi bamba kyela nde bomo, bamba zasa bato baso.¹⁶ Yesu amba ya kpa mana mapa matano na swe ibale. Amba ya tomba miyo o ikolo, apambosi mapa na ina swe. Amba ya makyese, amba ya phe baekosi bee pho bakabele bato.¹⁷ Bato baso bamba zaa, bamba oka. Bamba ongo bikyesi bya otwaka be, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale.

Petelo awo yokye Yesu ali Masiya
(Matiye 16.13-19; Malako 8.27-29)

¹⁸ Mokolo mōnōmō Yesu na baekosi bēe bakyekeye bōndele o elele yōnyō ya indende. Yesu amba ya batuna yokye: «Bato bawo obokye nga nali nza?»
¹⁹ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Bakya bawo bekye: “Iwe Yoane Mobatise, bana bekye: Iwe Eliya, baayoko bane wo bekye: Iwe oli mōnōmō na baimosi ba Nwaphongo baa phanza akundoo.”»
²⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Ka bēe, kowo obokye nga nali nza?» Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya owa lotomela Nwaphongo.»
²¹ Yesu amba bakatela na bokusi obokye bēe saloimola na moto.
²² Emba Yesu amba ya bakya yokye: «Nwama wa Moto asengyesi ioka bolosi boikye. Bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko baamolē. Baamoboma. Kasi o sima ya nkolo iyato, amokundwa.»

Ndengye ya ibenga Yesu

²³ Sima, Yesu amba ya wo na bato baso yokye: «Bo moto kazingye imbenga, alē iumunya pho ya nzoto ye, anyanya ekulusu ye mokolo na mokolo ambe mbenga.
²⁴ Pho, moto ozingyi ibikya bomoo phe aabobungya. Kasi moto owa mobungya bomoo phe pho ya nga aabobikya.
²⁵ Bo moto azwe ezwele ya mokyisi munsō, kasi bo ambi bungya bomoo phe naa ani booto yo mampenza, amozwa itomba iye?
²⁶ Bo moto kaokye soo pho ya nga na pho ya maloba ma nga, inga Nwana wa Moto, na nga namooka soo pho ye me, waamoya nga na nkyemo ya nga, na eyaaka Tata na eyaaka banze basantu.
²⁷ Nde phele na wo na bēe ngakye bana o nte ya bēe

bali wawa ete bawe phanza saika wene Bokonzi pha Nwaphongo.»

Petelo, Yoane na Zake baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo
(Matiye 17.1-8; Malako 9.2-8)

²⁸ Nkolo njwambi sima ya maphoo mamana Yesu amba ya kpa Petelo, Yoane na Zake amba ya baa na bēe o ikolo sa ngomba pho ya ibōndele.
²⁹ Waaba Yesu kabōndele, soo phe phamba ya butwa ndengye esuu, na bitobu bēe bamba ya butwa bitane pēpē.
³⁰ Mbala yōnyō, bato babale babutwaka basolole na Yesu, yabaka: Mose na Eliya,
³¹ babawenekye balungami na nkyemo eya ikolo. Mose na Eliya babaka bawono na Yesu pho ya mowesi njwa mokye yo waa o Yelusaleme.
³² Petelo na bebi ne bawaka na ebuu. Waaumwa be, bamba ya wene nkyemo ya Yesu na bato babale babaka batemi ne.
³³ Imbele saluka Mose na Eliya iika Yesu, Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye toikale wawa. Tomotonga ndalaku iyato: Mōnōmō pho ya we, mōnōmō pho ya Mose, mōnōmō pho ya Eliya.» Kasi Petelo taikaka eba yaabaka yo ka woo.
³⁴ Waaba Petelo kawo babona, ipata sonoso siesi ya baziba. Waa baziba impata, baekosi bawenekye boobo.
³⁵ Uta o ipata, njwesi mōnōmō njwaokanaka mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga, oosi nga, omookye!»
³⁶ Waaunva iokana njwesi mamuna, baweni Yesu nde yo mampenza. Baekosi baesi ya ikala bese, mi nkolo me, tebaikaka imola na moto maphoo maawenekye be.

Yesu abikye munzenga mōnōmō ooli na bolobo bohe
(Matiye 17.14-18; Malako 9.14-27)

37 Sima ya mokolo monomo, Yesu na baekosi bée baato bamba ya uta ngomba. Moluku nwa bato moikye nwaamba yakye vana ne. 38 O nte ya moluku nwa bato babana, moto monomo abaka kaanwane yokye: «Moteye, naebondi, okyekte nwana wa nga wa lele, pho ali nwana wa nga nde yo monomo! 39 Mbala nzikye bolobo bofe bomoakya, nwana kabutwe ianwana, bomunyingyina na bokusi, kabutwe itokolo lulu o munoko, bomunyokolo emba teboomane ne bomanela. 40 Naongakyi na baekosi ba we obokye batokolo bolobo me, kasi tebaikyi bokoka.» 41 Yesu amba ya wo yokye: «Bee bato babe na baazanga ianola. Nasengyesi iba na bee na ikanga motema pho ya bee tee nono imbele iye?» Emba amba ya wo na moto me yokye: «Yaka na nwana wa we wawa.» 42 Waakoma nwana phenephe na Yesu, bolobo bofe phaamba movaka o se, phaamba munyingyina na bokusi. Kasi Yesu amba ya phaphala na bolobo bofe me, amba bikya nwana, emba amba mobuyisa ango. 43 Bato baso bamba kamwa na bonene pha Nwaphongo.

Yesu akuli imola iwa se
(Matiye 17.22-23; Malako 9.30-32)

Waabu bato baso bakamwe na maso makyele Yesu, Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye:

44 «Oka na bolaa maphoo mamowole nga unwanwa eye: Bamoungya Nwana wa Moto o maboko ma bato.» 45 Kasi baekosi tebaikaka eba ntina ya maphoo mamana. Mayele ma bee temaikaka ingwa pho ya isosolo, bambaka na lota ituna Yesu ntina ya lowoo me.

Olekyi bebi na ngambo nza?
(Matiye 18.1-5; Malako 9.33-37)

46 Mokolo monomo, baekosi bamba yaika ziko pho ya iyeba nza oolekyi bebi na ngambo. 47 Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya kpa nwana monomo oo mokye, amba ya moteye phenephe ne. 48 Amba ya wo na bee yokye: «Owa moyamba nwana oyo na nkombo ya nga, mena anzambi nga mampenza. Ka oonzambi, ayambi na moto owa ntoma. Pho oolekyi mokye onte ya bee baso, yo monoo oolekyi na ngambo.»

Otoo eyine ali mbale na be
(Malako 9.38-40)

49 Yoane amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, toweni moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tounvakyi mokatela pho taebengye na banga.» 50 Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Samokatela, pho otoo eyine ali mbale na be.»

Bato ba mokyisi monomo nwa Samaliya balae iyamba Yesu

51 Waakoma imbele sa Yesu sa imana o mokyisi mumu phenephe, amba ya kana ita kyende o Yelusaleme. 52 Amba ya toma batima phanza. Bamba ya kyende o mokyisi monomo nwa Samaliya pho ya ikye bongya iyaa se. 53 Kasi bato ba mokyisi me ba lekye imoyamba pho kaya kyende o Yelusaleme. 54 Waawene Zake na Yoane babona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Nkolo, ozingyi obokye totome nkakye eute o ikolo ebakpelemele baunve?»

55 Kasi Yesu amba ya ekpana bili be, amba bakatela na bokusi. 56 Emba bamba ya kyende o mokyisi mosuu.

Baazingye ibenga Yesu
(Matiye 8.19-22)

57 Waaba bee o nzela, moto monomo amba ya wo na Yesu yokye: «Nameobenga mbale eso eya mokyemikye we.» 58 Yesu

amba ya mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi ma ikolo mali na moobo; ka Nwana wa Moto tali na na elele ya ilangya moto.»⁵⁹ Yesu amba ya wo na moto mosuu yokye: «Imbengye!» Kasi moto mona amba ya mobuyisa yokye: «Taande nataa kye kunda tata.»⁶⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Le bawe bakunde bawee ba be; kasi iwe, kyende kye imola Bokonzi pha Nwaphongo.»⁶¹ Moto mosuu amba kula ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, namoefenga; kasi tandε nakye wenene mbala eya suka na ifota sa nga.»⁶² Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto ombo tata ikyela o inzabi, bo akuli buya miyo na munsima yo mona taika kyelama pho ya Bokonzi pha Nwaphongo.»

10

Yesu atomi baekosi makoo sambo mbuka babale

¹ Sima ya maphoo me, Nkolo Yesu amba kula ya olo bato basuu mako sambo mbuka babale. Amba ya batoma babale babale o boo o nkyisi yaamokye mikye yo. ² Amba wo na bee yokye: «Mbuma ya inoko ili nzikye o inzabi, kasi bato baetoma tebali baikye. Onga na mokolo inzabi atome bato baetoma baikye pho baya munokyele mbuma. ³ Kyende! Naetomi ndokolo mampate o nte ya mangoo. ⁴ Saphila baphalanga, ebe ikuba, ebe bikoto. O nzela, sakyemiteme pho ya iphe bato mambote. ⁵ Waamunyolo bee o ingambi sonoo, kota wo phanza bofo: «Bose bo bee o ingambi sisi!» ⁶ Bo moto wa bose ali wamo, bose pha bee phamoikala ne, ka bo moto wa bose tali, bose pha bee phamoebutolela. ⁷ Ba nde o ingambi me, za ombe na nywa

iso yaamoephe be. Pho moto wa etoma asengyesi izwa iphuti se. Sakula kyeluka iba babutu o mangambi masuu. ⁸ Waamunyolo bee o mokyisi monoo, bo bato ba mokyisi me baeyambi, zaa yaa moephe be. ⁹ Bikya bato ba malosi bali omoo, emba wo na bato baso obokye: «Unwanwa eye Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi oli be!» ¹⁰ Kasi waamunyolo bee o mokyisi monoo, bo bato ba mokyisi me te baeyambi, tokolo o musongo owo na bato me obokye: ¹¹ «Tolasee mobulubutu nwa mokyisi nwa bee moobandemakyi o matambe ma banga, toeyikyesi nwanjo. Oombe nde efa obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe.» ¹² Nawo na bee nga kye mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi maamuna yamoleka eya Sodoo.»

Nkyisi iile ianola Yesu (Matiye 11.20-24)

¹³ «Ngongo ya we mokyisi nwa Kolazina, ngongo ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako bakyelaka nga oka bee, bo na bikelaka nde o Tula na o Sidona, bato ba nkyisi me nde baunva lata mangoto, nde bamiinga mbutu pho ya iweninya obokye ba bongyee mobesi nwa be. ¹⁴ Yango mena mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bee yamoleka eyaaka Tula na Sidona. ¹⁵ Na we, mokyisi nwa Kapalanauma, kounyanya obokye wamo baa nono o ikolo? Wamouta nono o mokyisi nwa bawee.» ¹⁶ Yesu ambakula ya wo na baekosi bee yokye: «Moto okoeyokye, kanzokye; moto okoele, kande; ka moto okonde, kale Yo owantoma.»

Ibutwa sa baekosi mako sambo mbuka babale

17 Bobele, baekosi mako sambo mbuka babale bamba ya butwa na nkyisa boikye bekye: «Nkolo, na malobo mabe malookye wa phaphale banga na mango na nkombo ya we.» 18 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawenekye Molemba kabiya, kaute o ikolo ndokolo munkakasi. 19 Okyemela, naephakeye bokonzi pha ikyita manzoo na maphalakasa saekyela ekpele, na unva bokusi bosoo pha munguna. Ekpele yoooyoo teekokyi iekyela bofe. 20 Kasi bée sa kumba pho malobo mabe maeyokye, kumba nde pho Nwaphongo akoma mankombo ma bée o ikolo.»

Yesu ali na nkyisa

21 Imbele me, Yesu atondi na nkyisa ya Bolobo Bosantu, amba ya wo yokye: «Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi pho ya maphoo mabombela we bato ba malondo na baaekola, omaweninye oka bato baate bali na ngambo. Phele, Tata, wazinga obokye wabee baabona. 22 Tata aambya maphoo maso o maboko ma nga. Moto na monomo taebe Nwana bo teebe Tata, ebe moto takokyi eba Tata bo teebe Nwana na haazingyi njwana ifaweninya booli Tata.» 23 Emba Yesu amba ya miekpinya oka baekosi bée, amba ya woo na bée nde bée mampenza yokye: «Nkyisa ili na miyo mawene maphoo maawene de! 24 Pho na wo na bée ngakye, baimosi baikye, bakonzi baikye, bazingaka iwene maphoo maawene bée mama, kasi tebaika mawene, na iyoka maphoo maokye bée mama kasi tebaika maoka.»

Ete ya Mosamaliya molaa

25 Moteye wa mibeko monomo amba ya teme pho ya imeka Yesu. Amba ya motuna yokye: «Moteye, nakeye bo pho nazwe

bomoo pha bobele?» 26 Yesu amba mobuyisa yokye: «O mibeko bakoma bo? Kotangye omoo bo?» 27 Moto mona amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nwaphongo Nkolo wa we, na ndondo yoooyoo, na molimo njwa we munso, na bokusi pha we bosoo na na maumunya ma we maso, ombe na zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.» 28 Yesu amba wo ne obokye: «Obuye na bolaa. Kyela nde bomoo wamobika.» 29 Kasi moteye wa mibeko alukaka imilongya, amba tuna Yesu yokye: «Nwebi na nga nza?» 30 Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto monomo kaute o Yelusaleme kakyende o Yeliko. Aesi ya kye kaa o maboko ma baibi, baesi ya mabololo mbolo ye iso, bamokutibi nzi, bakyee, baikyi moika nde mowe. 31 Sakoko, nganga ya Nwaphongo monomo aesi yalekana wamo. Waawene yo moto mona, abandi mopha njwa nzela moyoko, alekaa. 32 Molewi monomo nde bomoo, aesi yakoma o elele me, aweni moto me, abandi mopha njwa nzela mooyoko, alekaa. 33 Kasi Mosamaliya monomo aesi yalekana ne minzela me. Waawene yo moto owakutubaka baibi, amookyesi ngongo. 34 Asusinye phenephe ne, amosweye mauta na maleku o maphota nono wa mokanga yo na bitato ba bitobu. Sima, amba mokpesa o ikolo sa punda ye, amba kye nee o ingambi sa babutu, omoo, abuto imosalisa. 35 Waa ye bunya, Mosamaliya aesi ya tokolo bibende babale babaphalanga, aesi ya biphe mokolo ingambi, amba wo ne yokye: «Banza moto oyo na bolaa. Bo otokosi baphalanga basuu pho ya imosalisa, namoya ebuyisa bée wamoya lekana nga wawa.» 36 Yesu amba ya tuna moteye wa

mibeko yokye: «Pho ya we, onte ya bato baato babana, oomiteye nwebi wa moto owakaaka o maboko ma baibi nza?»³⁷ Moteye wa mibeko yokye: «Eli moto owamookyelaka ngongu.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kyende, na we o kye kyela bomu.»

Yesu akye oka Malata na Maliya

³⁸ Waaba Yesu na baekosi bée o nzela, amba ya nyolo o mokyisi monomu. Nwanwasi monomu abaka omu nkombo ye Malata, amba moyamba o ingambi se.³⁹ Yo abaka na nwana nyango wa nwanwasi nkombo ye Maliya, owa zalaka phenephe na makolo ma Nkolo pho ya iyoka mateya me.⁴⁰ Malata amitungyisaka na boikye pho ya bitoma. Mbala yonyo amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, toowene bofe boondesi nwana mama bitoma biso nga mampenza? Wo ne aya nsunga.»⁴¹ Nkolo amba mobuyisa yokye: «Malata, Malata, komitungyisa na ikyemimiima pho ya maphoo maikye,⁴² kasi nde lowoo lonolo looli na ntina enene. Maliya aosi iyalo sonoso siilekyi bolaa, na moto monomu etaamobololo sango.»

11

Yesu kateya baekosi bée ibondele

¹ Mokolo monomu Yesu abaka o elele yonyo kabondele. Waunva yo, monomu na baekosi bée amba ya wo ne yokye: «Nkolo, oleteya ibondele bo wateyaka Yoane Mobatise baekosi be.»

² Yesu amba ya wo na bée yokye: «Waabondele bée, nde kowo bobo:

Tata,
nkombo ya we ebe esantu.
Bokonzi pha we boye.

³ Olophe mokolo na mokolo ntoma isengyesi na banga.

⁴ Ololimbisa masumu ma banga! Pho na banga tolimbisa bebi baalokyele bofe.

Sa anola obokye Munguna alomekye.»

⁵ Yesu ambaya kula wo na bée obokye: «Umunya obokye monomu na bée ali na ekamba, ambikye onga ne na molengyela yokye: “Nwebi na nga, ombekya, mapa maato,⁶ pho monomu na bebi na nga oli o imbanga akomi oka nga unwanwa eye sili na ekpele ya imophe.”⁷ Emba oli o motema nwa ingambi, kambe mobuyisa yokye: “Le ntungyisa! Unwanwa eye ingambi siimbokangyema; nga na bana banga toumbo milangya, sikokyi ikula langwa pho ya iyaephe mapa.”

⁸ Nawo na bée, na bo talango pho ya imophe mapa me pho ya ekamba ya be, amba nde langwa pho ya etungu ya iyonga ya nwebi ne amba amophe iso isengyesi ne.

⁹ Yango mena nga na wo na bée ngakye: “Onga, bamoephe; luka wa mozwa, komola ekomba, bamoeyingolela.”¹⁰ Pho moto okoongye bamophe, moto okolukye kazwe, bazibolele ekomba ookokomole.

¹¹ Bo monomu onte ya bée ali ango wa nwana, bo nwana we amoongyi swe, akokyi imophe nzoo? ¹² Naa bo amongyi ikye, aamophe iphalakasa? ¹³ Bo bée bato babe koebe iphe bana ba bée mbolo indaa. Ya moba soo na Ango wa bée owa ikolo okoambya Bolobo Bosantu phe oka baabongye!»

Yesu katokolo malobo mabe na mwya nwa Nwaphongo

¹⁴ Mokolo monomu, Yesu abaka katokolo bolobo bofe phaa buyaka moto monomu mbubu, watokolo bolobo bofe me, mbubu monu abuto iwo. Bato bamba

kamwa na boikye. ¹⁵ Kasi bato bayoko bekye: «Eli Belezebula, mokonzi nwa malobo mabe omophe mwiya nwa itokolo malobo mabe!» ¹⁶ Baayoko balukaka imumeka, bamba onga ne obokye akyele elekyesako ekye weninya obokye mwiya nwe moute na Nwaphongo.

¹⁷ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya wo na bee yokye: «Bokonzi bosobookabwa phango mampenza, phamunyangwa emba mangambi mamouwa mana o ikolo sa maayoko. ¹⁸ Ka bo Molemba yo mampenza akabwa, bokonzi phe phamoteme ndengye'ye? Pho bee kowo obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula. ¹⁹ Boebe obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula, ka bato ba bee bamatokolo na mwiya nwa nza? Yango mena bato ba bee mampenza bamiweninya obokye oli na ekpee. ²⁰ Ka boebe obokye nde na eboko ya Nwaphongo nga na tokolo milimo mibe, emba Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi.»

²¹ «Pho bo moto mokusi, na binwanele bee bikusi kabanza ingambi se, mbolo ye yamoba na bolaa. ²² Kasi nde bo moto mosuu oomolekyi na bokusi aesi, amobolosi bina binwanele biso bibakyi yo kalemele, emba amokaba mbolo iso ibolosi yo.»

²³ «Moto ootoli na nga mbale, ali munguna nwa nga. Moto ootonsungye o ibokya, kanyangole.»

Wakule ya butwa bolobo boebe

²⁴ «Watokolo bolobo boebe o nzoto ya moto, bokye miengyebana o bokye, bokye miluka elele ya iba. Botemozwe elele, bomiwole obokye: «Namobutwa o ingambi sa nga sabaka nga.» ²⁵ Waaya butwa

phango, boya zwa ingambi me basikombi, basibongye na bolaa. ²⁶ Bobele mombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maamolekye na boebe; maambe ya nyolo makyee zala; emba mobesi nwa moto mono mobutwe moebe koleka bowabaka nwango phanza.»

Yaakolo nkyisa

²⁷ Waaunva Yesu iwo babona, nwanwasi monomo amba ya anwana onte ya bato yokye: «Nkyisa na ibuu saenyanyaka na mabele maa enywangyaka!»

²⁸ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Nkyisa ili nde na bato baaokye Ilofa sa Nwaphongo bambe na sikyelela!»

Bayuda baongye elekyesako

²⁹ Waaba moluku nwa bato baye waali Yesu, amba butwa iwo yokye: «Bato balolo eye bali bato babe. Baongye elekyesako, kasi etebawene na elekyesako yonyo, bote ebe nde eyaaka Yona eyaunva bee wene. ³⁰ Pho bo wabaka Yona elekyesako pho ya bato ba Niniwe, nde bomo Nwana wa moto amoba elekyesako pho ya bato ba lol eye. ³¹ Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi wa nwanwasi nwa Saba amoya phunda bato ba lol eye, pho auti itakye iya oka maloba ma zebi sa Salomo. Kasi oli wawa alekyi Salomo! ³² Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamophunda bato ba lol eye pho bato ba Niniwe babongyaka mobesi nwa bee waa okaka bee mateya ma Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona!»

Tala ya nzoto

(Matiye 5.15; 6.22, 23)

³³ «Moto taalosa tala pho ya iebomba na pho ya iekukya na katini, kasi kaeteya o ikolo sa

mesa pho bato baso banyolo o ingambi bawene na bolaa. ³⁴ Miyo ma we mali tala ya nzoto ya we. Bo miyo ma we mali malaa, nzoto ya we mobimba kyingyengye saa. Ka bo miyo mawe temali malaa, nzoto ya we mobimba ili o enzombi. ³⁵ Yango mena okyebe obokye saa eeli o motema nwa we yango sabutwa enzombi. ³⁶ Bo nzoto ya we mobimba kyingyengye saa, nono nwana ete tali o enzombi, nzoto ya we mobimba yamungyengye saa, ndokolo bokoenyengyele tala.»

Bafalisayi na bateye ba mibeko bato ba boko

(Matiye 23.1-36; Malako 12.38-40)

³⁷ Waa unwa Yesu iwo, mofalisayi monomo amba ya mobanga na izaa oka ye. Yesu amba nyolo o ingambi sa mofalisayi me, amba kye zala o mesa. ³⁸ Mofalisayi amba kamwa waa wene yo Yesu kaze sataa kunyola se. ³⁹ Emba Nkolo amba ya wo na mofalisayi me yokye: «Kyeke boli bde, bde bafalisayi, kokunyole nde ikolo sa bakopho na sa basaan, kasi o motema nwa bde, watonda na phowa ya iiba na ya itombo.»

⁴⁰ Bibubusi! Owakyela bii nze teeli yo owakyela na bii motema? ⁴¹ Kabela nde babola iili o motema nwa ba kopho na ili o basaan ba bde, emba iso yamoba pee pho ya bde.

⁴² «Ngongo ya bde bafalisayi! Pho kophe Nwaphongo monomo pho ya iko ya maakyi ma solo elaa na ya ndunda iso iinkyinkyi kasi kobungye bosembo na lozingo pho ya Nwaphongo; nzuka eli lango losengyelakyi bde ikyela, saleminya iiyoko.»

⁴³ «Ngongo ya bde bafalisayi! Kozingye izala o biziye ba o boo o Mangambi ma makyita,

kozingye na obokye baebeyakye o nsongo. ⁴⁴ Ngongo ya bde! Oli ndokolo malita maatemabane, kasi bato batambule o ikolo sa mango saeba!» ⁴⁵ Monomo wa bateye ba mibeko amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, bo wo we babona, ka kotole banga!» ⁴⁶ Yesu amba buya yokye: «Ngongo ya bde me, bateye ba mibeko! Pho bde kophisa bato biphesi bizito o nkukyi kasi bde toobikume nono na munse monomo. ⁴⁷ Ngongo ya bde, kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kasi ya baboma ba nkoko ba bde!

⁴⁸ Koteya obokye koanole yakyela bankoko ba bde. Bde baboma baimosi ba Nwaphongo, bde kombe batongyela mana malita.

⁴⁹ Yango mena Nwaphongo na zebi se awo yokye: «Naabatomela baimosi na batoma, bamoboma bakyi, bamunyokolo bayoko.» ⁵⁰ Pho obokye bato ba lolu eye bazwe etumbu pho ya baimosi ba Nwaphongo baso baaboma bde uta o etatele ya mokyisi. ⁵¹ Tata waa boma bde Abele nono oka Zakaliya owa boma bde onte ya etumbelo na elele esantu. Phele na wo na bde, bato ba lolu eye bamozwa etumbu pho ya bato baso baaboma bde.

⁵² «Ngongo ya bde bateye ba mibeko! Wa kpa iphungola sa zebi kasi bde mampenza tonyolo, kasi baazingye inyolo, bde kobakatele.» ⁵³ Waatokolo Yesu o ingambi me, bateye ba mibeko na bafalisayi bamba butwa imotungyisa na yoo eso, na imotuna maphoo ndengye na ndengye. ⁵⁴ Bamumekaka pho bamozwe na lowoo bo awo lowoo lofe.

12

Nde koiwo o phaa
(Matiye 10.26, 27)

¹ Imbele me, bato baikye bayakaka yaangana wali Yesu, babuto ikyemikyitana o makolo pho ya boikye. Yesu amba tata iwo phanza na baekosi bde yokye: «Kyeba na muno nwa mampa nwa bafalisayi, kyelukye iwo obokye: Kyeba na bole pha be. ² Maso maabombama, mamowene. Maso maazite be, mamoebana. ³ Yango mena, maso maawo bde onte ya enzombi, mamookana na moo, ikyikolo bde o itoo onte ya ingambi, bamoiyanwenela o munsongo.»

*Okokyi bde iila
(Matiye 10.28-31)*

⁴ «Bebi na nga, na wo na bde ngakye: Saiila bato baakokyi iboma nde nzoto, kasi tebakokyi ikulakyela ekpele esuu. ⁵ Naeteya moto ookokyi bde iila; iila nde yo ookokyi sima ya iwa sa nzoto, ali na na bokonzi pha ievaka o lifelo. Ee, na wo na bde, eli yo nde moto okokyi bde iila. ⁶ Tebaa ungya nswenswe itano inkyikyi na mpata ibale? Kasi Nwaphongo tabungye na monomo onte ya yee. ⁷ Na pho ya bde, eli nde bomo. Kaebe na motiya nwa suwe ya bde. Yango mena bde saiila, bde oli na ntina eelekyi bokanda pha nswenswe!»

*Ianola ndee iangana Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ «Nakule wo na bde bofo: Moto munsu owamoanola o miyo ma bato baso obokye ali moto wa nga, Nwana wa Moto aamoanola o miyo ma banze ba Nwaphongo obokye ali moto wee. ⁹ Ka bo moto anzangaa o miyo ma bato, Nwana wa Moto aamoan-gana me o miyo ma banze ba Nwaphongo. ¹⁰ Moto munsu ookowole Nwana wa Moto na bofe, bamolimbisa. Ka yo okowole Bolobo Bosantu na bofe,

ete bamolimbisa. ¹¹ Waamokye bde na bde o Mangambi ma losambo pho yaesambisa o boo pha bazuzi naa bakonzi, bde sami-ima na yaamokye buya bde na na yaamokye wo bde. ¹² Pho imbele me, Bolobo Bosantu amoeteya maphoo maso maasengyesi bde iwo.»

Ete ya mozwe otoli na malondo

¹³ Moto monomo onte ya bato baabaka wamo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, wo na nwana mama ampe iyalo saaka nga sa ilaka.» ¹⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ekó, owankyela munanga na mokabi nwa mbolo ya ilaka sa bde nza?» ¹⁵ Sima amba ya wo na bde baso yokye: «Kyeba, motema munene nwango saeleka! Pho bomoo pha moto, na bo abe na ezwele ndengye'ye, teboli pho ya mbolo iili ne.»

¹⁶ Emba amba ya bakpela ete yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na manyete maamobotelaka na boikye. ¹⁷ Abaka kamitune yokye: «Namokyela bo? Pho sili na elele ya ibomba mbolo ya nga iso iye!» ¹⁸ Amba miwole yokye: «Kyeke bowamokyela nga: Namouwola mampende ma nga, namba tonga masu manene. Namobomba mbuma ya nga ya manzabi na mbolo ya nga iso omo. ¹⁹ Sima, namba miwole nga mampenza o motema ngakye: Nwebi, oli na mbolo nzikye o ibombo pho ya mambula maikye. Eema, zaa, nywa, kumba!» ²⁰ Kasi Nwaphongo amba wo ne yokye: «Ebususi! Nde o mokolo nwa lolu, namokpa bomoo pha we. Unwanwa eye iso ibongye we, yamoba ya nza?» ²¹ Yesu amba ya bakya yokye: «Oweni lowoo looyelele moto ookonukyia ezwele ikye pho ye

mampenza, kasi tali na ezwele oka Nwaphongo.»

Kyeka nde na Nwaphongo

²² Yesu amba ya wɔ na baekosi b̄e yokye: «Yango mena na wɔ na b̄e ngakye: Samiima phɔ ya bomɔɔ pha b̄e obokye wamoza ye naa phɔ ya nzoto ya b̄e obokye wamolata ye. ²³ Phɔ bomɔɔ bolekyi ntoma, na nzoto ilekyi bitobu. ²⁴ Kyeka biwawanga! B̄e tefaphikye, tefanɔkɔ, tebali na mampende nana bilele ba ibomba mbolo, kasi Nwaphongo kabizeya! Nzuka na b̄e baalekye biwawanga na ntina. ²⁵ Moto nza onte ya b̄e, phɔ ya imiima, ookokyi ibakya mokolo monomɔ o bomɔɔ phe? ²⁶ Kasi emba botookokye ikyela nɔnɔ nwana lowɔ oomokyiky, ka phɔ ya'ye kombe miima phɔ ya maphɔɔ maayɔkɔ?

²⁷ Kyeka baphulele bokotokolo b̄e, b̄e tebaakyele etoma, tebaatongye na bitobu. Kasi na wɔ na b̄e ngakye: Ebe na Salomo owabaka na ezwele ikye, taika lata bitobu bilaa bo yɔnɔyɔ na baphulele baabana. ²⁸ Ka bo Nwaphongo kalasa na bola nkata ya manzabi iili obokye yana hamoivaka o nwenya; nzuka na b̄e, bato ba ianola sikyiky. ²⁹ Yango mena, b̄e samiimaka obokye tomoza ye, naa tomunywa ye. ³⁰ Phɔ, eli nde bato batebaebe Nwaphongo bakye miluka maphɔɔ maamana. Kasi b̄e, ango wa b̄e kaebe obokye b̄e osengyesi na mango. ³¹ Kasi taaluka phanza Bokonzi phe, mbolo miina amoekyinzisa yango. ³² Saila, b̄e nwana bosoo oo mokyiky! Phɔ ango wa b̄e asepesi iephe Bokonzi!»

Ezwele eeteunve o ikolo

³³ «Ungya mbolo ya b̄e, oph̄e baphalanga me bato baakamba. Omikyelele makuba maatemakotwe na ezwele eeteunve o ikolo. Omɔɔ, mwibi takome na munse temokokyi ieza. ³⁴ Phɔ elele eli ezwele ya we, ndondo ya we yamobaa nde omɔɔ.»

Imibɔngyia phɔ ya iya sa Nwana wa Moto

³⁵ «Omizekyitinya mbimbi, le batala ba b̄e balolakye!»* ³⁶ Baa ndokolo bato baaziya nkolo wa b̄e okoute o eseleko ya bolonga; obokye bo aesi ya komola, bamozibolele izele. ³⁷ Nkɔnɔ na baombo baamoyazwa nkolo wa b̄e, waamoya butwa yo, bali o ikyengye. Nde phele na wɔ na b̄e ngakye: Aamizekyitinya mbimbi, aabazasa o mesa, emba yo mampenza amobutwa ibakyelele. ³⁸ Emba bo aesi ya butwa na molengyela, naa sima ya molengyela, bo aesi ya bazwa bali nde o ikyengye, bamoba na nkɔnɔ.

³⁹ «Eba obokye bo mokolo wa ingambi aebakyi imbele siwaa saa moyaa nwibi, nde taanolakyi obokye abukye ingambi se. ⁴⁰ Na b̄e omibɔngyia, phɔ Nwana wa moto amoya o imbele siite siumunya b̄e.»

Moombo owa bosembo na malondo

⁴¹ Emba Petelo amba ya wɔ yokye: «Nkolo, okpe ete mena phɔ ya banga ndee na phɔ ya bato basɔ?» ⁴² Nkolo amba mobuyisa yokye: «Moombo owa bosembo na malondo nza, o wa mɔɔlo nkolo phɔ ya iphe bato ba ingambi se ntoma o imbele siikokyi? ⁴³ Nkɔnɔ ili na moombo mona bo nkolo we, waamoyabutwa yo aesi ya motakana kakyele ena etoma. ⁴⁴ Nde phele na wɔ na b̄e ngakye,

* 12:35 12.35 Omizekyitinya mbimbi: Nde kokyengye.

nkolo aamokyela mokonzi nwa mbolo ye iso. ⁴⁵ Kasi bo moombo me amiwosi o motema nwe yokye: “Nkolo wa nga kangombono na iya”, aambi butwa iwanda banzenga na bangondo baetoma, abuto izaa, inywa na ilanga, ⁴⁶ nkolo we aamba yaa mokolo moote moomoziya yo, na imbele sitesebe yo: Aamowinya, amba mokyela bo wa mokyela bée bato baatebanole Nwaphongo.»

⁴⁷ «Moombo okoebe iikyizingye nkolo we, kasi taiky i bonyia na taiky kyela bokozingye yo, amokaa baphimbo baikye. ⁴⁸ Kasi yo otoebe ambi kyela mapho makokyi na nzii, bamobinda baphimbo bontee. Moto muso oophe bée na boikye, baamoonga na boikye; oophise bée na boikye, bamokula moonga na boikye koleka.»

Yesu aesi yakabola bato

⁴⁹ «Naesi ya vaka nwenya o mokyisi, emba nazingakyi obokye nde moinalola eeto! ⁵⁰ Nasengyesi ioka bolosi boikye, phango phamoba ndokolo batisimo yanga. Emba nali na nkaa tee nono waamokokyisama yango. ⁵¹ Bée koununya obokye na yaa o mokyisi pho ya iya ambya bose? Phe! Na wo na bée ngakye, na ya nde iya kabola bato. ⁵² Pho tata lol eye, bato batano bali o ingambi sonoso, bamokabana: Baato mbale, babale mbale. ⁵³ Bamokabana, ango amoina nwana we owa lele, nwana owa lele amoina ango; nyango amoina nwana we owa nwanwasi, nwana owa nwanwasi amoina nyango. Bokyilo owa nwanwasi amoina nwanwasi wa nwana we, na nwanwasi wa nwana amoina nyamolo ny.»

Ilimbola lolengye la bileko

⁵⁴ Yesu awoko na ná moluku nwa bato yokye: «Waawene bée ikolo sibelo biiky milangya

moo, kowo izele obokye: “Mbula ya muna”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁵ Waawene bée ewe ele kyeuté bii ngyele, kowo obokye: “Lolo nzanga ya moleka”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁶ Banyamabole! Koebe nde ilimbola lolengye lowene bée o ikolo na lowene bée o se. Ka pho ya'ye tombe eba ilimbola imbele sisi?»

Bongya na moto ooli na we na lowo

⁵⁷ «Pho ya'ye bée mampenza toebe mapho ma bosembo? ⁵⁸ Waakye bée na moto ooli na we na lowo ikye amba oka munanga, bongya ne wataba bée o nzela. Bo phe, moto me amoekomya o boo pha munanga, emba munanga amoeyambya oka bulusi, bulusi amoevaka o boloko. ⁵⁹ Nawo na we obokye, na bo ndengye'ye otoo tokolo o boloko bo naino tokokye baphalanga baso baamoeyonga be.»

13

Ibongya mobesi ndee iwaa

¹ Imbele me, bato basuu bamba ya imola Yesu ndengye eyasweyaka Pilata malongo ma bato ba Galileya imbele saabaka bée baphe Nwaphongo mam-beka. ² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koununya obokye bato ba Galileya baabana balekaka bato ba Galileya baayoko baso na masumu pho ya izwa etumbu ndengye mena? ³ Phe, nawo na bée ngakye: Kasi bo bée tolongye mobesi nwa bée, bée baso wamovaka nde bomo. ⁴ Ebe bato iko mbuka mwambi baa Yelusaleme baawa waa bukwaka ingambi sianda saa Silowe, koununya obokye bobe pha bée phalekaka bato baso ba Yelusaleme? ⁵ Phe, nawo na bée ngakye: Kasi bo bée

toḃongye mobesi ḡwa ḃḡḡ, ḃḡḡ
ḃaso wamovaka nde ḃomḃ.»

*Ete ya ḡwete ḡwa fige moote-
moobote*

⁶ ḃoḃele Yesu amba ya ḃakpela
ete yokye: «Moto mḃḃḃḃḃ
aphikaka ḡwete ḡwa fige o
inzambi se sa vinyḃ. Mokḃḃ
mḃḃḃḃḃ amba ya kye luka
mbuma ya fige omḃ, kasi taamba
zwa. ⁷ Emba amba ya wḃ na moto
wa etoma owa inzambi yokye:
“Kyeka, mbula iyato, naina ya
luka mbuma ya fige, kasi siizwe.
Oekpete! Phḃ ya'ye kyembe na
unva ntoma ya manyete nde
pha?” ⁸ Kasi moto wa etoma
owa inzambi amba ya mobuyisa
yokye: “Nkolo, taakula ele naino
mbula eye. Namotima manyete o
mambale, namba vaka nkata yaa
phḃḃḃ omḃ. ⁹ Imbele sisuu ekokyi
ibota mbuma o mbula ekye ye.
Bo phe, waamokpete.”»

*Yesu abikye ḡwanḡwasi mḃḃḃḃḃ
mokḃḃ ḡwa Sabata*

¹⁰ Mokḃḃḃḃḃ ḡwa Sabata,
Yesu aḃaka kateya o Ingambi
sonḃḃḃ sa makyita. ¹¹ ḡwanḡwasi
mḃḃḃḃḃ aḃaka wamḃ, aḃaka na
ḃḃḃḃḃ ḃḃḃḃ pha mobuyaka etuku
mambula iko mbuka ḡwambi;
aumbamaka, takulaka koka na
imielola na ḃḃḃḃ. ¹² Waa
wene Yesu ḡwanḡwasi me, amba
mḃḃḃḃḃ, amba ya wḃ ne yokye:
«ḡwanḡwasi, obikyi na ḃḃḃḃḃ pha
we.»

¹³ Amba ya motandela mabḃḃḃ.
Mina wamḃ aelo, abuto ikum-
bela ḡwanḡwasi. ¹⁴ Kasi
mokonzi ḡwa Ingambi sa makyita,
awenekye ḃḃḃḃ phḃ Yesu abikye
moto mokḃḃḃ ḡwa Sabata. Amba
ya wḃ na ḃato yokye: «Toli na
nkḃḃḃ motḃḃa ya etoma. ḃḡḡ
yakaka nkḃḃḃ me, phḃ ḃaebikya
na malḃḃḃ ma ḃḡḡ. Kasi mokḃḃḃ
ḡwa Sabata phe!» ¹⁵ Kasi Nkolo

amba ya mobuyisa ḃḃḃḃ: «ḃḡḡ
ḃanyamabḃḃḃ! Mokḃḃḃ ḡwa
Sabata, mḃḃḃḃḃ na mḃḃḃḃḃ
na ḃḡḡ taingole ngḃḃḃḃḃ ye ebe
naa mpunda ye phḃ ya ikye
enyweya maa? ¹⁶ Ka ḡwanḡwasi
oyo ali nkḃḃḃḃ ya Abalayama.
Molemba amwakya mbula iko
mbuka ḡwambi. Emba sikokakyi
imoingola o mokḃḃḃ ḡwa Sabata?»
¹⁷ Waaḃawḃḃḃḃ Yesu ḃḃḃḃḃ,
ḃanguna ḃa ḃḡḡ ḃaso ḃaokaka
sḃḃ. Kasi moluku ḡwa ḃato munḃḃ
ḃḃḃḃḃ na nkyisa phḃ ya maphḃḃ
maalaa maakyelaka yo.

Ete ya mumbuma ḡwa mutarde

¹⁸ Yesu amba ya wḃ yokye:
«Bokonzi pha ḡwanḡwasi
ḃoulane na ye? Naboulinya na
ye? ¹⁹ Boulane na mumbuma
ḡwa mutarde, moto mḃḃḃḃḃ
amokpee, akye mophika o in-
zambi se. Mumbuma mokosi,
mobuto ḡwete, manyḃḃḃḃḃḃ
tonga moḃḃḃ o bitakyi ḃa
ḡwanḡḃ.»*

Ete ya munḃḃ ḡwa mapa

²⁰ Yesu amba kula wḃ yokye:
«Namoulinya Bokonzi pha
ḡwanḡwasi na ye? ²¹ Bokonzi
pha ḡwanḡwasi ḃoulane na
munḃḃḃ ḡwa mapa; ḡwanḡwasi
mḃḃḃḃḃ amokpe, amoangyinye
na faline iikye o saani, faline eso
yuulo.»

Mozibo mookyikyi

²² Yesu alekanaka o nkyisi
iinene na iinkyikyi ikyemiteya
tee nonḃḃ waamokye koma yo
Yelusaleme. ²³ Moto mḃḃḃḃḃ
amba motuna yokye: «Nkolo,
ḃato ḃamḃḃḃḃḃ ḃḃḃḃḃḃḃ
ḃaḃḃḃ?» Yesu amba ya mobuyisa
yokye: ²⁴ «Kyela ḃokusi onyḃḃḃ
ya mozibo mokyikyi. Phḃ
nawḃḃ na ḃḡḡ nga kye ḃato
ḃaḃḃḃ ḃamoluka inyḃḃḃḃ kasi
etefakokye.»

* 13:19 13.19 Mutarde eli ḡwana ḡwete mokyikyi moobote bana mbuna nkyiinkyi.

²⁵ «Waamoiŋwa mokolo ŋwa ingambi pho ya ikanga ekomba, b̄e wamoikala o ibanda, wamba tata ikomola ekomba kombe wo obokye: “Nkolo, olozibole”. Amba ebuyisa yokye: “B̄e banza?”
²⁶ Emba b̄e waamba butwa iwō obokye: “Tozaaka tonywaka na we elele yōnyō, wambaka na teya o nsongō ya mokyisi ŋwa banga.”
²⁷ Kasi yo amokula ebuyisa yokye: “B̄e banza? Mana phenephe na nga, b̄e basō baakyele bofe.”
²⁸ Omō, yamōba nde malelo na itwa mino, waamowene b̄e Abalayama, Izake na Yakobo ebe baumosi basō ba Nwaphongo, bali o Bokonzi pha Nwaphongo. Ka b̄e bamoevaka o nzee!
²⁹ Bato bamouta o mbale ekyetokolo na ekyekye minangya moo, na mbale eya ikolo na eya ngyele bamo ya zwa elele ya iza o eseleko, o Bokonzi pha Nwaphongo.
³⁰ Nde phele, bato bayōko babakyi uŋwanwa eye o mbomela, bamobutwa o boō, ka bali uŋwanwa eye bato ba o boō, bamobutwa bato baa mbomela.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³¹ Nde o sina imbele me, bafalisayi baayōko bamba susana oli Yesu, bamba wo ne b̄ekye: «Mana wawa kyende bisuu, pho Elode kalukye naiefoma.»
³² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyende kye imola munyabi ŋwa Inzumbu mona, obokye: “Lolo na yana, natokolo malōbo mabe, nabikya bato bamalosi; maabale, namounva etoma ya nga.”†
³³ Kasi lolo, yana na maabale, nasengyesi iunva imbanga sa nga, pho telibolaa obokye moimosi wa Nwaphongo awe bisuu, kasi kawende o Yelusaleme.»

³⁴ «Yeheh! Yelusaleme! Iwe okobome baimosi ba Nwaphongo, kombe kula boma

na mabanga bato baetomele Nwaphongo! Mbala nzikye nazingaka ibokye bana ba we ndokolo ebembe ya soo waabokya yo bana b̄e o se ya mapapusa me, kasi toikaka zinga.
³⁵ Kyeka! Ingambi sa b̄e baasile. Nawo na b̄e ngakye: Otokule nvene nōno imbele sa mowō b̄e obokye: “Le obokye Nwaphongo apambole ookoye na nkombo ya Nkolo!”»

14

Yesu abikye moto wa bolosi mokolo ŋwa Sabata

¹ Mokolo mōnōmō ŋwa Sabata, Yesu amba ya kyende o ingambi sa mokonzi mōnōmō ŋwa bafalisayi pho ya ikye zaa. Bafalisayi baabaka wamo, babaka bamolembetele.
² Moto mōnōmō amba ya teme o boō phe, abaka na bolosi boulole makolo na maboko.
³ Yesu amba ya tuna bateye ba mibeko na bafalisayi yokye: «Mōbeko ŋwa banga moanole obokye babikya moto mokolo ŋwa Sabata?»
⁴ Kasi, b̄e basō bamba ikala bose. Emba Yesu amba yakpa moto owa bolosi me, amobikye, amba mobuya.
⁵ Bobele, amba ya wo na b̄e yokye: «Nza onte ya b̄e bo ŋwana we wa lele naa ngombo ye eka o iziba, etaeyabole izele mokolo ŋwa Sabata?»
⁶ Kasi tebaika koka imobuyisa na eyano.

Olo elele eya mbomela

⁷ Yesu amba ya kpela bato baabangaka mofalisayi iya zaa o ingambi se ete yōnyō, pho awenekye obokye baolo biziye ba o boō, amba wo na b̄e yokye:
⁸ «Bo moto mōnōmō aebangyi o eseleko ya bolonga, sakye zala o biziye ba o boō, pho imbele sisuu abangyi moto mosuu okoelekye na kaa,
⁹ emba moto oebangyi

† 13:32 13.32 Inzumbu ali nyama ya malondo mabe. Nyama ekyekosa b̄ebi.

bêe baso babale o eseleko, amoya wo na we obokye: "Omolele elele mena." Emba wamumana na soo iikye, wamba butwa ikye zala o elele eya mbomela. ¹⁰ Ka we, bo baebangyi o eseleko, kyende kye zala o elele ya mbomela. Emba waamoya moto oebangyi, amo yawo na we yokye: "Nwêbi na nga, yaka ya zale o elele eya boo." Emba wamozwa kaa o miyo ma bato baso bazasi na we. ¹¹ Pho moto munsu ookomitombe, baamouya, okomi-uya baamotomba.»

¹² Yesu amba ya woo na moto owa mobangaka yokye: «Bokolukye ibanga bato pho ya iza, sa banga bikamba ba we, ebe banaa nyongo, ebe bato ba ifota sa we, na bato ba ezwele bali phenephe na we. Pho bookyesi babona mokolo mosu na bêe bamoebanga, bamoebuyisa bolaa bosu phaa bakyelaka we. ¹³ Kasi bo kolukye ibanga bato pho ya iza, banga nde babola, bato baatono mafoko, na baatono makolo, na bato ba pholo miyo. ¹⁴ Emba wa moba na nkonzu, pho bêe tebali na ekpele eya iebuyisa. Kasi bamoebuyisela yango mokolo njwa mokundwa bato baa bosembo.»

Ete ya eseleko

¹⁵ Waaoka monomo na baabangaka bêe lowo me, amba ya wo na Yesu yokye: «Nkonzo na moto owa mozwa elele o iza o Bokonzi pha Nwaphongo!» ¹⁶ Yesu amba mokpela ete yokye: «Moto monomo abongyaka eseleko enene, amba banga na bato baikye. ¹⁷ Waakoka imbele sa iza, amba ya toma moto we owa etoma ikye imola bato baabangaka yo obokye: "Bee yaka, unwanwa eye maphoo maso makoyi." ¹⁸ Kasi bêe baso, monomo na monomo atati iyonga bolimbisi. Owa boo amba ya wo

na moto owa etoma yokye: "Nauti iyomba inzabi, esengyesi obokye nakye sikyeka. Naebondi ondimbisa." ¹⁹ Ooyoko yokye: "Nauti iyomba matina ma mangombe matano, nakye mameka naa mali malaa. Naebondi ondimbisa." ²⁰ Omoyoko yokye: "Nauti ilonga nwanwasi nde nkolo iye, yango mena sikoyi iya.»

²¹ «Moto wa etoma amba ya butwa oka mokonzi nwe, amba ya moimola maphoo maso. Mokonzi amba ya oka yo. Amba ya woo na moto we owa etoma yokye: "Kyende izele o bilele biangane bato na o nsongo ya mokyisi, onzelele na babola, bato baatono mafoko, bato baa pholo miyo, na bato baatono makolo." ²² Sakoko, moto owa etoma amba ya wo yokye: "Mokonzi nakyesi boontomakyi we, kasi bilele bisuu bitaba pha." ²³ Mokonzi amba kula ya wo na moto owa etoma yokye: "Kyende o manzela na o manzabi. Nyosa bato baso bamozwa we na bokusi, pho ingambi sa nga sitonde. ²⁴ Nawo na bêe ngakye: Onte ya bato baso baabangakyi nga phanza, moto na monomo takoyi izwa elele o eseleko ya nga.»

Pho ya ibutwa moekosi wa Yesu

²⁵ Moluku njwa bato baikye babaka babengye Yesu. Yesu amba ya ekpana oli be, amba ya wo na bêe yokye: ²⁶ «Moto ookozingye iya oka nga asengyesi inzinga koleka ango, nyango, nwanwasi we, bana be, banaa nyango, mankanasa me, ebe na bomoo phe, bophe takoyi iba moekosi wa nga. ²⁷ Moto oole inyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takoyi iba moekosi wa nga. ²⁸ Bo monomo na bêe kalukye itonga ingambi siinene; amotazala naino pho ieba motuya njwa phalanga baamobungya

yo, bowalongoba na baphalanga bali ne pho ya iunva ingambi me. ²⁹ Ka botakyesi baabona, bo awangye ingambi taambi siunva, bato baso baasiwene, bamobutwa imwekye. ³⁰ Bamowo bekye: “Moto oyo atakayi itonga ingambi, tambi siunva.” ³¹ Nde bomo, bo mokonzi monomo kalukye ikye njwana mabita na mokonzi mosuu, amotaa zala phanza pho ya iumunya, bo amokoka na batuluku nkoto iko baali ne, njwana na nwebi ne ooli na batuluku nkoto mako mabale. ³² Bo etaakokye, amotoma batima oka mokonzi oomoyoko, naino waataba yo itakye, pho babongya. ³³ Eli nde bomo, onte ya bée, bo monomo na bée taikyi iso iili ne taakokyi ibaa moekosi wa nga.»

Mokpa moote moli na vale

³⁴ «Mokpa eli ekpele elaa. Kasi bo mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? ³⁵ Te mokuli ba na ntina. Tebakokyi imokyelela naa pho ya ibongya manyete naa pho ya manzambi; bamovakye nde onze. Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

15

Ete ya mpate ebungakyi ezwa

¹ Mokolo monomo, baphutise bamputi na bato ba masumu, bamba ya bée baso oli Yesu pho ya imooka. ² Bafalisayi ebe na bateye ba mibeko baumelaka, bamba wo bekye: «Moto me kyangyele bato ba masumu, kambe zaa na ná bée elele yonyo!» ³ Yango mena, Yesu amba ya bakpela ete eye: ⁴ «Bo monomo onte ya bée ali na mampate munkama, yonyo embi bunga etaa ikye ika mako ibuwa mbuka ibuwa o bokye, pho ya ikye luka yonyo eebungyi tee nono wa mo ezwa yo? ⁵ Imbele sa moezwa yo, amoba na nkyisa

boikye; amoenyanya o mabekye, ⁶ amobutwa o ingambi se. Sima me, amoangyinya bikamba be, na babuba ne, amba ya wo na bée yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpate ya nga eebungakyi!” ⁷ Na wo na bée, eli nde bomo o ikolo, nkyisa ya moba na boikye, pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema, nkyisa me ya moleka yaaka bato ba bosembo mako ibuwa mbuka ibwa baate basengyesi na ibongola motema.»

Ete ya mpata ebungakyi ezwa

⁸ «Ka naa bo njwanwasi monomo ali na baphalanga ba bibende iko, bo mpata yonyo ebungyi, etaalosa tala, etaakombo ingambi na ikye miluka na bolaa, tee nono wa mokye ezwa yo? ⁹ Emba imbele siezwe yo, amoangyinya bikamba bée na babuba ne yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpata ya nga ebungakyi!” ¹⁰ Nde bomo, na wo na bée nga kye, nkyisa ili oka banze ba Nwaphongo pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema.»

Ete ya njwana owa bungaka azwa

¹¹ Yesu amba kula ya wo yokye: «Moto monomo abaka na bana ba bampele babale. ¹² Oo mosi amba ya wo na ango wa bée yokye: “Tata, kaba ezwele ya we, ompe iyalo saaka nga.” Emba ango wa bée amba ya kaba ezwele ye onte ya bana bée babale. ¹³ Sima ya banaa nkolo, njwana o mosi aesi ya ungya mbolo ye iso, akpe bana baphalanga akye na bée o mokyisi monomo itakye. Omo, akye baoto na mapho mazanga ntina. ¹⁴ Waunva yo baphalanga, zilo sikusi saamba ya nyolo o mokyisi me; amba tata izanga na ntoma ya iza. ¹⁵ Amba kye nyolo etoma oka moto monomo wa mokyisi

mε. Moto με amba motoma o manzabi με akye banza mangulu. ¹⁶ Abaka nana phowa ya itonza ibu se na ntoma yabaka mangulu mazee, kasi na moto monomo taika mophe yango. ¹⁷ Emba amba ya miyoo yokye: “Bato ba etoma ba tata baso, bazee mapa bamaotwe, nde nga wawa na we na nzala!” ¹⁸ Na mobutwa oka tata, namba wo ne ngakye: Tata, na kyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. ¹⁹ Sikokyi ikula bangama njwana wa we. Inkyele ndokolo monomo na bato ba we ba etoma.” ²⁰ Amba ya kpa nzela ya ibutwa oka ango.

«Waataba yo njwana itakye na ingambi, ango amba mowene, amba oka ngongo: Amba kyilina akye moyamba. ²¹ Nwana amba ya wo na ango yokye: “Tata, nakyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. Sikokyi ikula bangama njwana wa we...” ²² Kasi ango amba ya wo na baombo bεε yokye: “Yaka izele na etobu elekyi bolaa, omolasa ye; omolasa mumpete o munse na bikoto o makolo. ²³ Yaka na njwana wa ngombe owa isa, omobome, tozee, tokyele eseleko. ²⁴ Pho njwana wa nga okowene bεε oyo awaka, kasi akuli butwa na bomoo, abungaka kasi akuli zwama.”» Emba bamba ya tata eseleko.

²⁵ «Imbele με njwana wa moto με oo bola abaka o inzabi. O ibutwa se, wakoma yo phenephe na ingambi, aesi ya okaa toko ya meembo na mbina. ²⁶ Amba ya banga monomo na baombo ba be, amba motuna, lowo ye loolekane. ²⁷ Moombo με amba moimola yokye: “Eli njwana nyongoo aesi, yango mena ongo abomi njwana wa ngombe owa isaa, pho amoweni aesi yabutwa na nzoto ndaa.” ²⁸ Emba njwana oo bola amba oka yo, tamba na benela inyolo o ingambi.

Ango amba tokolo ikye mobondo. ²⁹ Kasi njwana amba ya buyisa ango yokye: “Kyeka mambula maikye maaekyelele nga satiyoala mibeko ma we; kasi nga naino tombomesi nono njwana wa mbosi pho ya ikyela eseleko na bebi na nga. ³⁰ Kasi oesi njwana wa we oyo, iyo owaoto ezwele ya we eso na babasi, omobomesi njwana wa ngombe owa isaa!” ³¹ Emba ango amba ya wo ne yokye: “Nwana wa nga, iwe oli na nga nkolo iso wawa, mbolo iso iili na nga, ili ya we. ³² Kasi tosengyesi ikyela eseleko, toombe na sepela pho njwana nyongoo okowene we oyo awaka kasi ali na bomoo, abungaka, azwa!”»

16

Kapita owa malondo

¹ Yesu amba ya wo na baekosi bεε yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na kapita ooko banza mbolo ye; bato basu bamba moimola obokye, kapita wa we, kaoto mbolo ya we. ² Mokolo mbolo amba ya banga kapita amba ya wo ne yokye: “Maphoo iye maaokye nga bawo pho ya we? Imbuyisa nkanda iso ikyelakyi we etoma ya we, pho tata lolo tokokyi ikula baa kapita ya mbolo ya nga.” ³ Emba kapita amba miwole yo mampenza yokye: “Namokyela bo? Bo mokolo mbolo amanye o etoma? Ibala manzabi, sili na bokusi. Ikyemionga, naokye soo. ⁴ Naebi yaa mokyela nga pho bo bamanye o etoma, bato banzambakye o mangambi ma be.” ⁵ Emba, amba ya banga bato baso baabaka na mbongo na mokonzi nwe monomo na monomo. Amba ya tuna moto owa o soo yokye: “Oli na mbongo ya mokonzi nwa nga ya bo?” ⁶ Moto με amba ya mobuyisa yokye: “Ba tonoo

mukama ba mauta.” Kapita amba ya wo ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, zala izele, koma makoo matano.”⁷ Atuni oomoyoko yokye: “Iwe oli na mbongo ya bo?” Amba ya mobuyisa yokye: “Basakyi mukama ba ble.” Kapita amba ya wo ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, koma basakyi mako mwambi.”⁸ Mokonzi amba kumisa kapita owa bole mona pho ya malondo me. Pho bato ba mokyisi mumu bakalangana o maphoo koleka bebi na bee baatambule na moo.»⁹ Yesu ambakula bakya yokye, nga nawo na bee bobo: Luka bikamba na ezwele ya we eya bole, pho wa mounva ezwele me, baeyambe o mokyisi nwa bobele.¹⁰ Moto ooli na bosembo o maphoo maakyiki, amoba na na bosembo o maphoo maanene. Kasi moto otoli na bosembo o maphoo maakyiki, takokyi na iba na bosembo o maphoo maanene.¹¹ Bo toika ba na bosembo na baphalanga baakosa bato, owa moephe eyakolo ezwele nza? ¹² Ka bo toika ba na bosembo na mbolo ya bato basuu, owa moephe mbola yaka yawe nza?

¹³ «Moto wa etoma monomo takokyi ikyelela bankolo babale: Naa amoina monomo, amba zinga omoyoko; naa aamiphe mi monomo, amotiyola omoyoko. Tokokyi ikyelela mbala yonyo Nwaphongo na baphalanga.»

Mibeko ma Bokonzi pha Nwaphongo

¹⁴ Bafalisayi baokaka maphoo maso mamana, bambaka ekye Yesu pho bazingaka baphalanga.¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komiweninya o miyo ma bato obokye oli bato ba bosembo. Kasi Nwaphongo kaebe mandondo ma bee. Oebe obokye maphoo maso mawene

bato manene, Nwaphongo kamawene nde phaa.

¹⁶ Imbele saa mibeko ma Mose na baimosi ba Nwaphongo sasuka na Yoane Mobatise. Kasi tata o imbele saka Yoane Mobatise, Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo eimolami, emba moto munsu kakyele bokusi pho ya inyolo.¹⁷ Ikolo na munse yamolekana nde na moo, kasi tebakokyi imanya nono nwana lowo mokyiki o mibeko.

¹⁸ Moto munsu oolee nwasi we, alongyi mosuu kakyele phemba; na olongyi nwanwasi oolee bee na bolonga kakyele phemba.»

Moto wa ezwele na Lazalo

¹⁹ «Yabaka o mokyisi monomo, moto wa ezwele abaka kalate bitobu bilaa na baamotiya; nkolo iso abaka kazee nde ntoma indaa ndokolo kakyele eseleko.²⁰ O boo pha ingambi se, mobola monomo nkombo ye Lazalo, nzoto ye yatondaka na maphika, abaka kamilangya omo.²¹ Abaka na phowa ya iza nono mpusu yabaka kyilale na mozwe o se ya mesa. Kasi yabaka nde manva maabaka maya letе maphika me.

²² Mokolo monomo mobola amba ya waa. Baanze bamba ya munyanya ooli Abalayama. Moto wa ezwele aesi ya waa me, bamokundi.²³ O mokysi nwa bawe, abaka kawene bolosi boikye. Waatomba yo miyo o ikolo, aesi ya wene Abalayama na itakye, na Lazalo azasi phenephe ne.²⁴ Amba ya anwana yokye: “Tata Abalayama, inzokye ngongo, toma Lazalo, anyinya songye ya munse nwe o maa, antangya o lole, pho na wene bolosi boikye o itumbu sa nwenya sisi.”

²⁵ Abalayama amba mobuyisa yokye: “Nwana wa nga, umunya obokye wazwaka ezwele waabaka we na bomoo, kasi Lazalo abaka kawene mpasi. Unwanwa eye

wawa bamobondo kasi iwe kowene mpasi. ²⁶ Waambi na baa motepha mozindo onte ya banga na bée. Pho bato bazingye iuta oni, pho ya iya oomō bée sakoka, na moto na monomō takokyi iuta oomō ayei oni.” ²⁷ Moto wa ezwele amba ya wō yokye: “Tata, bo babona na ebondi, toma Lazalo o ingambi sa tata, ²⁸ pho nali na banaa mama ba bampele batano. Akye bakye bisa pho bée sayaa na bée o elele eya mpasi eye.” ²⁹ Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Banaa nyongō bali na Mose na ná baimosi ba Nwaphongo baabakye bisa, babakye!” ³⁰ Moto wa ezwele yokye: “Phe, tata Abalayama. Bo moto monomō auti onte ya bawee akye ba imola, bamobongola motema.” ³¹ Kasi Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Bo tebakyi Mose na baimosi ba Nwaphongo, na bo moto monomō auti onteya bawee, ete baanole.”»

17

Sa baa ibaku pho ya moto

¹ Yesu amba ya wō na baekosi bée yokye: «Maphōo makyele obokye moto akyele masumu temakokyi izanga. Kasi ngongō eli na moto okotomisa bebi obokye bakyele masumu! ² Elekyi bolaa pho ye obokye bamotingya ibanga siinene o nkyingo, bamovakye o ebale, pho yo sakula tomisa monomō na baakyikyikyela masumu. ³ Nde kokyebe!

Bo nwebi na we akyelesi isumu, omooya; bo aanosi isumu se, omolimbisa. ⁴ Ka bo aekyeesi masumu mbala sambo na mokolo monomō, ambi ya mbala yonyo na yonyo iyawō yokye: “Indimbisa”, we omolimbisaka.»

Ianola

⁵ Batoma bamba ya wō na Nkolo bekye: «Kosa ianola sa banga.» ⁶ Nkolo amba ya wō yokye: «Bo obakyi nōnō na ḡwana ianola sikyikyikyeli mum-buma ḡwa mutarde, nde owokyi na ḡwete mumu obokye: “Phikwa wawa kyende miphika o ebale enene”, nde moetose.»

Maphōo maasengyesi moto wa etoma ikyela

⁷ «Moto nza onte ya bée bo ali na moombo ookomobalele inzabi naa ookomobanzisa manyama, amowō ne bo auti o manzabi obokye: “Kyende kyezala o mesa izele ozee?” ⁸ Etawō ne nde obokye: “Ondambele ntoma ya izaa, lata etobu elaa ombongyisa mesa, na ze na nywe; emba sima na we waamba zaa waamba ná inywa.” ⁹ Nkolo kaphe moombo we melesi pho akyesi iimotomakyi yo? Phe. ¹⁰ Eli nde bomō pho ya bée; bo okyesi maphōo maso maa etoma be, wō obokye: “Toli nde bato ba etoma pha. Tokyesi nde etoma esengyelakyi banga ikyela.”»

Yesu abikye bato iko baa maba

¹¹ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, amba lekana onte ya Samaliya na onte ya Galileya. ¹² Waanyolo yo o mokyisi monomō, bato iko baa maba, bamba ya vana ne. Bamba teme ḡwana itakye, ¹³ bamba butwa ianwana bekye: «Yesu, Moteye, olokye ngongō!» ¹⁴ Waaba wene Yesu, amba ya wō na bée yokye: «Kyende kyemiteya oka banganga ba Nwaphongo.» Waba bée bakyende, babikaka. ¹⁵ Monomō onte ya be, waawene yo obokye abikyi, aesi ya butwa oli Yesu, atati ikumbela Nwaphongo na ḡwesi ikolo. ¹⁶ Amba kye mivaka boo nōnō ose, o makolo ma Yesu, amba mophe melesi. Moto me abaka Mosaliya. ¹⁷ Emba

Yesu amba wo yokye: «Be baso iko tebaikyibika? Ka ibuwa baayoko bali bi? 18 Onte ya bee tewazwaa moto oobomesi iya phe Nwaphongo melesi, yesi nde mobutu oyo?» 19 Yesu amba ya wo ne yokye: «Inua, kyende, ianola sa we siebikye.»

Ndengye eya moya Bokonzi pha Nwaphongo

20 Mokolo monomo, bafalisayi bamba ya tuna Yesu bekye: «Bokonzi pha Nwaphongo pha moya imbele iye?» Amba ya babuyisa yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo ete boye ndokolo ekpele ekwewene bee na miyo. 21 Ete baawo obokye: “Kyeka phango bobo!” naa “phango bona.” Oebe obokye, Bokonzi pha Nwaphongo boli onte ya bee.»

22 Bobele, amba ya wo na baekosi yokye: «Nkolo yaa moya, wa mofa na phowa ya iwene Nwana wa moto noko mokolo monomo, kasi ootomowene. 23 Bamowo na bee obokye: “Kyeka yo ona, yo oyo.”» Bee sakyende, sakyilingana omu. 24 Pho mokolo njwaa moya Nwana wa Moto, njwamofa ndokolo munkankasi mungyengye mbala yonyo, moweninya ikolo na suka na suka. 25 Kasi phanza asengyesi itaa wene bolosi, bato ba lolu eye baamolae.

26 «Nde bowakyelamaka wango o nkolo yaaka Nowa, yamokye-lama nde bomu o nkolo yaaka Nwana wa Moto: 27 Bato bazaaka, banywaka, balongaka, balongyinyaka, tee noko mokolo njwa nyolu Nowa o masuwa maatongaka yo; emba maa maamba ya zinza mokyisi, maamba baboma bee baso. 28 Yamofa ndokolo imbele saka Lota, bato babaka baze, banywe, baombe, baungya, baphikye, batongye mangambi; 29 kasi

mokolo njwaa manaka Lota o Sodomo, Nwaphongo anoyaka uta o ikolo mbula ya njwenya na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi ya bomaka bato baso. 30 Yamokyelama nde bomu, mokolo njwamiweninya Nwana wa Moto.»

31 «Mokolo me, moto owa mofa o ibanda, yo sanyolu o ingambi ikye ikpa mbolo ye; nde bomu na owa mofa o inzabi, yo sabutwa na munsima. 32 Umunya ya lekanaka na njwasi wa Lota. 33 Moto okolukye ibikya bomu phe, abobungya, ka owaabobungya aabobikya. 34 Nawo na bee ngakye: Muna mokolo me, bato babale bamilangya ntangye yonoko: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko. 35 Babasi babale bamofa batwanye o omba yonyo: Bamokpa monomo bamwika oomoyoko. [36 Bampele babale bamofa o inzabi: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko.]»

37 Baekosi bamba ya tuna Yesu bekye «Nkolo, mapho me ma molekama bi?» Amba ya babuyisa yokye: «Elele eya mofa ebembe, biwawanga bamoangana wamu.»

18

Ete ya njwanjwasi bozengye na zuzi

1 Mokolo monomo, Yesu amba ya pkela baekosi bee ete, pho ya ibateya obokye basengyesi ibondele Nwaphongo nkolo iso, bee saphembe. 2 Amba ya wo na bee yokye: «Yabaka o mokyisi monomo zuzi monomo taikaka baa kaile Nwaphongo, taikaka baa kasaka na bato. 3 Nwanjwasi bozengye monomo abaka o mokyisi me. Abaka kakye nyingonela na zuzi me nkolo iso yokye: “Intenele bolombe bolaa na moto owa lowo na nga.”

4 Mbala nzikye zuzi mōna taikaka ba kabenele imotenela bolombe. Kasi amba miwōle yokye: “Na bo siile Nwaphongo, na bo siitosa bato, 5 kasi pho bozengye bobo bontungyisa, naamotenela bolombe. Bo phe, nde sizasi bose.” 6 Emba Nkolo amba bakya yokye: «Okyemela na bolaa iiwōo zuzi ootoli na bosembo oyo. 7 Emba Nwaphongo amole salongya bato baaolo yo, bo bamobondesi na moo na mokolo? Amowō na bēe obokye baataziya? 8 Na wō na bēe ngakye: Aabatanela bolombe izele. Kasi waa moya Nwana wa Moto, amoyazwa ianola o mokyisi?»

Ete ya mofalisayi na mophutise wa mputi

9 Mokolo mōnōmō, Yesu amba ya kpa ete eye pho ya bato baa miwene bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, baawene bato bayoko pha, yokye: 10 «Bato babale bakyeke bondele o Tempelo, mōnōmō abaka mofalisayi, omoyoko mophutise wa mputi. 11 Mofalisayi amba kye teme o boo pha bato baso, amba bondele o motema yokye: “Oo Nwaphongo, naephe melesi pho sili ya bato baayoko, bēe bali baibi, bato bate bali na bosembo, bakyesi ba phemba, naa booli mophutise wa mputi mōna. 12 Na pōso yōnyō na miime ntōma mbala ibale. Onte ya mbolo iso iikyizwe nga, na emanyisa ekpele yōnyō onte ya iko.” 13 Mophutise wa mputi yo atemi nde na itakye, taikaka zinga na itomba miyo o ikolo, kasi abaka kamiwande nde o bontolo, kawō yokye: “Oo Nwaphongo inzokye ngōngō, nga moto wa masumu.” 14 Nawō na bēe ngakye: Waabutwa mophutise wa mputi o ingambi se, abaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo, kasi mofalisayi phe. Pho moto

munsō ookomitombe baamuya. Kasi ookomiuya baamotomba.»

Yesu apambosi bana bakye

15 Bato bamba yelela Yesu bana bakye pho abatandele maoko. Waawene baekosi babona, batataka ibaoya. 16 Kasi Yesu amba ya banga bana bakye oli yo, amba ya wō yokye: «Le bana bakiyiki baye oka nga! Sabakatela, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali booli bē. 17 Nde phele naewole ngakye: Bo moto tayambi Bokonzi pha Nwaphongo ndokolo njwana mokye phe, takokyi inyolo omō.»

Moto wa ezwele

18 Mokonzi mōnōmō wa bayuda amba ya tuna Yesu yokye: «Moteye o molaa, nakyele bo pho na zwe bōmōo pha bobele na bobele?» 19 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo. 20 Koebe mibeko: “Sakyla baphemba, saboma moto, saiba, sateme bonzoka pha boole, kumola nyōngō na ōngō.” 21 Moto owa ezwele amba mobuyisa yokye: «Natosa mibeko miso maamina tata bonwana pha nga.» 22 Waa oka Yesu babona, amba ya wō ne yokye: «Kyeezangye ekpele yōnyō: Kye ungya mbolo ya we iso, okabele babola bana baphalanga. Wamozwa ezwele o ikolo; emba yaka ya mbengye.» 23 Waaoka moto wa ezwele me babona, amba butwa na ngōngō, pho abaka na ezwele iikye. 24 Waawene Yesu obokye moto me abuto na ngōngō, amba ya wō yokye: «Wali kamba pho ya bato ba ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo! 25 Phele wali kamba pho ya Shamo inyolo o iluu sa solu, kasi wambi kula ba nkamba koleka pho ya moto wa ezwele inyolo o Bokonzi

pha Nwaphongo.» ²⁶ Bato baabaka bamokye bamba wo bekye: «Emba owamba bika nza?» ²⁷ Yesu amba buya yokye: «Maphoo maate maakokye bato ikyela, Nwaphongo kamakyele.»

²⁸ Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Okyemela, banga toika ika iso yabaka na banga pho ya iebenga.» ²⁹ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Nde phele, na wo na bee, bo moto aikyi ika ingambi, nwanwasi, bana nyango, baboti, bana pho ya Bokonzi pha Nwaphongo, ³⁰ moto me amozwa mbolo nzikye koleka o imbela sisi, emba o nkolo yaamoyaa amba zwa bomoo pha bobele na bobele.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato, bo wa mowa yo na bo wa mokundwa yo

³¹ Yesu aesi yakpa baekosi bee iko mbuka babale, amba ya wo na bee yokye: «Okyemela, unwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omo, maphoo maso makoma baumosi ba Nwaphongo pho ya Nwana wa Moto mamokokyisama. ³² Pho baamoambya o maboko ma bato bamasumu, baamoekye, baamotola, baamotowa matee; ³³ waamounva bee imobinda phimbo, baamoboma, emba sima ya nkolo iyato amokundwa.» ³⁴ Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya maphoo me, tebaikaka eba na yaunvaka wo Yesu.

Yesu abikye moto owa pholo miyo

³⁵ Waakoma Yesu phenephe na Yeliko, moto monomo owa pholo miyo, azalaka o imbale ya nzela pho ya ionga baalekane. ³⁶ Waaoka yo toko ya moluku nwa bato balekane, amba ya tuna yokye: «Eni ba lowo iye?» ³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Kyelekane Yesu owa

Nazalete.» ³⁸ Emba amba yaanwana yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!» ³⁹ Bato baabaka batambule o boo, bamba mozibisa pho aikale bose, kasi yo amba kula yaanwana nde na bokusi yokye: «Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!» ⁴⁰ Yesu amba ya teme, amba ya onga obokye bamoyelele ne. Waakoma moto owa pholo miyo phenephe na Yesu amba motuna yokye: ⁴¹ «Kozingye obokye na ekyele iye?» Moto owa pholo miyo yokye: «Nkolo, kyela obokye nakule wene!» ⁴² Yesu amba ya wo ne yokye: «Kula wene! Ianola sa we siebikye.» ⁴³ Mina wamo, moto me abuto iwene, abuto ibenga Yesu naikyemikumbela Nwaphongo. Waawene bato baso baabona, na bee babutwaka ikyemikumbela Nwaphongo.

19

Yesu na Zakayo

¹ Waanyolo yo o Yeliko, Yesu amba tamba mokyisi. ² Moto monomo abaka omo nkomo ye Zakayo, aamba ya toko; yo abaka monomo na bakonzi wa ba phutise ba mputi, na moto wa ezwele iikye. ³ Alukaka iwene Yesu, kasi bo wabaka yo mokuwe, taikaka koka imowene pho ya moluku nwa bato. ⁴ Wawene yo babona, amba kyilingana o boo, akye baa o ikolo sa njwete nwa sikomole, pho waa moyalekana Yesu wamo, amowene na bolaa. ⁵ Waakoma Yesu o elele me, amba tomba miyo o ikolo, amba ya wo ne yokye: «Zakayo, uta mizele: Pho nasengyesi lolo ikye baa o ingambi sa we.» ⁶ Zakayo amba ya uta izele, amba moyamba o ingambi se na nkyisa. ⁷ Bato baso baawenekye lowo me, te baikaka sepela na lango, bamba wo bekye: «Akye baa nde oka moto wa masumu!» ⁸ Kasi Zakayo amba ya

susana o boo pha Nkolo, amba ya wo ne yokye: «Nkolo, okyemela, nakabe mbolo ya nga na mibale, napha babola ndambo eyoko. Bo nakpesi moto baphalanga baikyeye na malondo mabe, namobuyisele bee mbala ine.»⁹ Emba Yesu amba wo pho ye yokye: «Lolo eye, ibikiyi siesi o ingambi sisi, pho na we, oli njwana wa ifota sa Abalayama me.»¹⁰ Pho Nwana wa Moto aesi yaluka na iya bikya bato baabunga.»

Ete ya baphalanga

¹¹ Yesu ambakula ya kpela bato baokaka maphoo mamana ete esuu. Pho waaba yo phenephe na Yelusaleme, bato baumunyaka obokye Bokonzi pha Nwaphongo pha mowenene nde mina wamo.¹² Emba Yesu amba ya wo yokye: «Moto monomo wa ifota sa bokonzi akyekye o mokyisi monomo itakye pho bamokyele mokonzi, sima amba kula ya butwa.»¹³ O boo pha ikyende, amba ya banga baombo iko mi baombo be, aesi yabakabela moto na moto ebuni yonyo ya wolo ya motiya moikye, amba ya wo na bee yokye: «Kyela mumbongu na baphalanga baabana, tee noko wa moyo nga.»¹⁴ Kasi bato ba mokyisi nwe bamoinaka, bamotomelaka bato pho ya ikye wo ne obokye: «Toloanole obokye abe mokonzi njwa banga.»

¹⁵ Waamokyela bee mokonzi, amba ya butwa o mokyisi nwe. Amba ya banga o boo phe bato ba etoma bakabelaka yo baphalanga pho ya iyeba bookose moto monomo na monomo baphalanga baazwaka yo.¹⁶ Owa o boo amba ya wo yokye: «Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekye we ebote bibende iko ba wolo.»¹⁷ Nkolo amba ya wo yokye: «Bolaa, moto wa etoma o

molaa. Okyesi bolaa o maphoo makyiky, na moebuya mokonzi wa nkyisi iko iinene.»¹⁸ Owa ifale amba ya wo yokye: «Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekye we, ebote bibende bitano ba wolo.»¹⁹ Nkolo amba ya wo ne yokye: «Iwe, na moebuya mokonzi njwa nkyisi itano iinene.»²⁰ Oomoyoko amba ya wo yokye: «Nkolo, kyeka ebende ya we yonyo ya baphalanga yango eye, na ezingaka na itambala, namba ebomba.»²¹ Nabaka na ile, pho oli moto monomo wa nkamba, kokpe mbolo yateyaikaka we langya, konoko o elele eteyikaka we phika.»²² Nkolo amba ya mobuyisa yokye: «Oli moto wa etoma mobe, namoesambisa nde na maloba ma we mampenza. Waebaka obokye nga nali moto monomo wa nkamba, nakpe mbolo yateyaikaka nga langya, nanoko o elele eteyaikaka nga phika.»²³ Ka pho ya'ye toikaka kye bomba baphalanga banga nabo o bankyi? O iyabutwa sa nga nde naesi ya bazwa na matabisi.»²⁴ Bofele nkolo amba ya wo na bato baabaka wamo yokye: «Omobololo ebende ya wolo mena, oephe oli na bibende iko.»²⁵ Bato bamba ya wo ne bekye: «Mokonzi, yo nga ali na bee ikoo!»²⁶ Nkolo amba ya babuyisa yokye: «Nawo na bee, moto ooli na banaa mbolo, bamokula mobakyisa mbolo nsuu. Ka ooli pha, ba mobololo na njwana ndambo ooli ne.»²⁷ Pho ya banguna ba nga, bato bate baikaka zinga obokye nga nabe mokonzi njwa be, yaka na bee wawa, emba obatene nyesi o miyo ma nga!»

Yesu anyosi o Yelusaleme

²⁸ Waaunva yo iwo babona, Yesu aesi ya tambula o boo

* 19:23 19.23 Bakyi: Elele ekyebombe bee baphalanga.

pho ya ikyende o Yelusaleme. 29 Waakoma yo phenephe na Betefaze na Betani, mbale ya ngomba ya ba olive, amba ya toma baekosi bée babale 30 amba ya wo na bée yokye: «Kylene o mokyisi mokyekane na banga; waamokoma bée omo, wamokyende wene njwana wa mpunda atingyi, naino moto tabaa miyango. Oeyingole, oye na yango wawa. 31 Ka bo moto monomo aetuni obokye: “Koeyingole pho ya’ye?” Omobuyisa obokye: “Pho Nkolo asengyesi na yango.” 32 Bobele baekosi me babale bamba ya kyende, bakye takana maphoo maso nde bowawoko Yesu na be. 33 Waaba bée baingole njwana wa mpunda, ba kolo mpunda bamba batuna bekye: «Koingole njwana wa mpunda mona pho ya’ye?» 34 Baekosi bamba buya bekye: «Pho Nkolo asengyesi na yango.» 35 Bamba yakye na njwana wa mpunda me ooli Yesu, bamba ya wala bitobu ba bée o ikolo sa njwana wa mpunda me, bamba yabayisa Yesu. 36 Waaba yo kotambule, bato babaka bakymiwala bitobu o nzela. 37 Waakoma yo phenephe na nzela ekyeute o ngomba ya baolive, baekosi baso batondaka na nkyisa, babutwaka ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo pho ya bilekyesako biso biawenekye be. 38 Bawoko bekye:

«Apambolame, mokonzi ookoye na nkombo ya Nkolo!

Bose bofe o ikolo, nkyemo ibe o bilele biilekyi Ikolo!»

39 Bafalisayi baayoko, baabaka onte ya bato, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, katela baekosi ba we!» 40 Yesu amba ya buya yokye: «Na wo na bée ngakye: Bo bée baikasi bose, mabanga mamoa njwana.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

41 Waakoma Yesu phenephe na Yelusaleme, waamowene yo, amba lela pho ya njwango. 42 Awoko yokye: «Bo na we waefaka me, o mokolo njwa lolu, ndengye eekokyi we izwa bose...! Kasi unwanwa eye, maphoo me maabombami pho ya we, tokokyi imawene! 43 Pho nkolo yaamoya, banguna bawe bamoelungya, bamoeteyisa lofango, bamba etokolele mbombo iso. 44 Bamobola, iwe na bana ba we, etewaikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko, pho toika eba imbele sayakaka yaebikya Nwaphongo.»

Yesu anyosi o Tempelo

45 Bobele Yesu amba ya nyolu o Tempelo abuto iwiinya baabaka bangya. 46 Amba ya wo na bée yokye: «Wakomama bofo: “Ingambi sa nga samoba ingambi sa losambo”. Kasi bée osibuye ibombo sa baibi!» 47 Nkolo iso, abaka kateya o Tempelo. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bateye ba mibeko na ba nkumu ba mokyisi, balukaka imoboma; 48 kasi tebaikaka eba ndengye eekokyi bée ikyela, pho bato baso balekyekyelyekye nde mi imooka.

20

Owaphe Yesu bokonzi nza?

1 Mokolo monomo, waba Yesu kateya o Tempelo na iimola bato Simo Elaa, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko na bankumu, bamba ya wali yo. 2 Bamba motuna bekye: «Oloimole, kokyele maphoo mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi me nza?» 3 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga naetune nde motuna monomo. Onzimole: 4 Ibatisi sa Yoane, sautaka o ikolo nde na bato?» 5 Bamba wono bée na

bée bekye: «Bo tobuye obokye: «Sautaka o ikolo», amowo obokye: «Pho ya'ye toikaka moanola?»
 6 Ka botoni buya obokye: «Sautaka na bato», bato baso baalomaa mabanga, pho baanole obokye Yoane ali moimosi wa Nwaphongo.»
 7 Emba bamba buya bekye tebaebe biwautaka sango. 8 Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na nga me esieyimole naa na bokonzi ye nakyele maphoo maamana.»

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobo

9 Bobele Yesu amba butwa ikpela bato ete eye: «Moto monomo aphikaka vinyo o inzabi. Aikiyi siika na bato basiphutele, yo akye o imbanga sa ikoko.
 10 Waakoma imbele sa inoko mbuma, nkolo wa inzabi aesi ya toma moombo we oka bato baaphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo se. Kasi baphutesi inzabi, bamokutubi, bamobuye maboko pha. 11 Mokolo nwa inzabi akuli ya toma moombo mosuu. Kasi na moona, baaphutele inzabi bamokutubi, bamotosi, baambi na mobuya maboko pha. 12 Mokolo nwa inzabi amba kula toma moombo wa etoma owa iyato, ne moona, baphutele inzabi bamba mozokya, bamba mowiinya. 13 Emba mokolo inzabi amba ya miwole yokye: «Na kyele bo? Na motoma nwana wa nga owa lozingo. Iyo, baamotosa.»
 14 Kasi, waamowene baaphutele inzabi, bamba ya wono onte ya bée bekye: «Kyeka ndomi ye owamoikala na sina inzabi, bo ango awe. To mobome pho inzabi me sibutwe sa banga!»
 15 Bamba ya kye movaka o selekye ya inzabi, bamba moboma. Yesu amba ya batuna yokye: «Mokolo inzabi aabakyela bo?» 16 Amoya

boma baaphutele inzabi, amba siphé bato basuu.»

Waaoka bato babona, bamba wo bekye: «Phe, ete wakyelame!»
 17 Kasi Yesu amba bakyeleka o maboo, amba ya wo na bée yokye: «Maphoo makoma bée o buku pha Nwaphongo mama, malukye iwo bo?
 Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi,
 nde sango sibuto iingo ephisi ingambi siso.»

18 Moto munso owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokyemitenya binango, emba owamokalela ibanga me amophitingana.»

Lowo lookyekyi mputi ya Kaisala

19 Bateye ba mibeko na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, baebaka obokye ete mena, Yesu aekpesi be. Yango mena balukaka malondo ma imwakya nde wamo. Kasi bailaka bato. 20 Yango mena bamba tata imokyengye, bamotomelaka banwasanyolo baawenene ndokolo bato balaa, pho na maloba me mampenza, bamozwe na eleko ya imoambya o maboko na moangyesi. 21 Baesi ya motuna motuna mumu: «Mot-eye, toebe obokye iikiyi wo we na iikiyi teya we ili nde ya phele, watene we bolombe tokyekye boo pha moto. Kasi koteya nde o phele nzela ya Nwaphongo.
 22 Taa loimola, mibeko miphe nzela obokye tophute mputi ya Kaisala?»
 23 Kasi Yesu aebaka obokye bazite maphoo masuu, amba ya wo na bée yokye: 24 «Inteya mpata yonyo ya ebende. Boo na nkombo eya koma bée o ebende eye ya nza?»
 Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.»
 25 Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Buyisa Kaisala yaaka Kaisala, emba Nwaphongo yaaka Nwaphongo.»
 26 Bobele tebaikaka koka na imoakya pho

ya maloba me mampeza, kasi bakamwaka na eyano ye, bamba ikala bose.

Motuna nwa basadukayi pho ya ikundwa sa bawee

²⁷ Basadukayi baayoko bamba ya oli Yesu. Bée basadukayi bawo obokye, bato baawa ete bakundwe. Bamba tuna Yesu motuna mumu: ²⁸ «Moteye, Mose alokomela o buku pha mibeko bobo: “Bo moto monomo ali na mosi, alonga nwanwasi, yo ambi waa saika bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho abotele bola phe owa waa bana.” ²⁹ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo babaka bée baso nyango monomo ango monomo, bola pha bée aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne. ³⁰ Owa ifale aesi ya zasa bozengye me, akuli waa, sabota ne. ³¹ Na owa iyato akuli bozasa, ne awe sabota ne, nde bomo bée baso sambo, bawe sabota ne. ³² O sima ya bée baso, bozengye me ne amba ya waa. ³³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bée baso sambo amoba nwanwasi wa nza? Pho bée baso bamozasaka.»

³⁴ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bato ba mokyisi mumu, babasi na bampele balongane. ³⁵ Kasi baawene Nwaphongo obokye hali bato ba bosembo, na waamokundwa bawe ete balongane. ³⁶ Tebakokyi ikula waa pho babuto ndokolo baanzelu. Bali bana ba Nwaphongo, pho bakundoo. ³⁷ Obokye baawa bamokundwa, Mose yo mampenza alowoko o isolo sa nwete moolole sazika, wa banga yo Nkolo, Nwaphongo wa Abalayama, Nwaphongo wa Izake na Nwaphongo wa Yakobo. ³⁸ Nwaphongo tali Nwaphongo wa bawe kasi wa bato hali na bomoo, pho bato baso hali na

bomoo pho ye.» ³⁹ Bateye ba mibeko baayoko, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, owo na bolaa.» ⁴⁰ Pho tefakulaka meka imotuna motuna mosuu.

Masiya ali nwana ná Nkolo ya Davidi

⁴¹ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Ndengye'ye bakokyi iwobokye, Masiya ali Nwana wa Davidi? ⁴² Pho Davidi yo mampenza kawo o buku pha Meembo yokye: “Nkolo awo na Nkolo wa nga: Zala o boloo pha nga, ⁴³ nono waamouya nga banguna ba we, o se ya mokolo ma we.” ⁴⁴ Kyeka, Davidi kamobangye Nkolo. Emba, ndengye'ye ambi kula ba nwana we?»

Sakyela ya bateye ba mibeko

⁴⁵ Amba wo na baekosi bée o miyo ma bato baso baabaka bamookye yokye: ⁴⁶ «Bée nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bée bazingye ikyemitambula na bitobu bianda, bambe nazinga obokye bababeya o bilele biangane bato baikye, baolo biziye ba o boo o mangambi ma losambo na bilele ba o boo o biseleko. ⁴⁷ Baiyele mazengye na mbolo ya be, babondole mabondesi maanda pho ya iteya obokye hali bato ba bosembo. Yango mene, Nwaphongo aabaphe etumbu yonyo eya moleka bonene.»

21

Ikabo sa bozengye

¹ Waatomba yo miyo, Yesu aesi ya wene bato ba ezwele bakye ambya makabo o ekokolo o Tempelo. ² Aesi ya wene na bozengye bonobo mobola, aesi ya langya mpata ifale ya bibende. ³ Yesu amba ya wo yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye, nwanwasi bozengye mobola oyo, ambye ileka bato baso. ⁴ Pho bée baso babana bambye nde baphalanga

batebali na bée na ntina. Kasi yo, na bobola phe ambye nde baphalanga baso baabaka ne pho ya ibika.»

Yesu aimosi obokye bamobukola Tempelo

⁵ Waaba bato baayoko bawo pho ya Tempelo, ndengye eya sitonga bée na mabanga malaa, na ná mbolo ya phekye bée Nwaphongo, Yesu amba ya wo yokye: ⁶ «Iso ikyi wene bée iye, nkolo ya moyaa, ete wa ikale ibanga sonoso o ikolo sa siyoko: Iso bamoiyuwola.»

Yaa moya o suka ya mokyisi

⁷ Emba bamba motuna bekye: «Moteye, maphoo me mamokye-lama imbele iye? Tomba na eba na elembo obokye maphoo me malukye ikyelama?» ⁸ Yesu amba ya buya yokye: «Nde kokyefe obokye moto saekosa, pho bato baikye bamoya na nkombo ya nga, bamowo bekye: “Eli nga!” na: “Imbele me sikokyi!” Sababenga. ⁹ Wamooka bée masimo ma mabita, na ma itombele bakonzi, bée sa ilaa. Pho esengyesi obokye maphoo mamana mata kyelama phanza, kasi mena etetaaba suka ya mokyisi.»

¹⁰ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Ekolo yonyo ya munwana na ekolo eyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi boyoko. ¹¹ O bilele bikye, manyete ma muningana, bisenzo na zilo sikusi ya moba, maphoo na inganga mamouta o ikolo na bilembo binene biamowenene.»

Yaamoyelela baekosi

¹² «Kasi o boo pha maphoo maso mamana, bamoeyakya bamba na enyokolo; bamoesambisa o mangambi ma makyita, bamoenyosa o boloko bamokye na bée o boo pha bakonzi na

baangyesi ba mokyisi pho ya nkombo ya nga. ¹³ Yango mena bée wamoba manzoka ma nga. ¹⁴ Oebaka obokye tosenyesi na ibongya bo wamosamba bée. ¹⁵ Pho, nga, na moephe munoko na zebi sa obokye moto okoephunde takokyi ieyikyela ziko. ¹⁶ Ebe baongo na banyongo, banaa nyongo, baa ibota sa we, na bikamba ba bée bamoekaba, bamoingya baikye onte ya bée. ¹⁷ Bato baso bamoeyina pho ya nkombo ya nga; ¹⁸ kasi na munsuwe monomo nwa moto nwa bée ete moobiya. ¹⁹ Nde na ilendendala sa bée, wamozwa bomoo.»

Isambisama sa Yelusaleme

²⁰ «Emba waamowene bée Yelusaleme alungami na batuluku, oeba obokye imbele sa bootonokye phe sikokyi. ²¹ Emba, baamoba o Yuda, bée elotaka o mangomba, bamoba onte ya mokyisi, bée etokolo; bamoba o manzabi, bée saya nyolo o mokyisi! ²² Pho yamoba nkolo ya bolombe, obokye iso yakomama o buku pha Nwaphongo ikokye-isame. ²³ O nkolo me, ngongo na babasi baa ekama ná malekyele, pho mampasi makusi mamobaa o mokyisi na yoo pho ya bato me. ²⁴ Bababoma na mphata; bamokye na bée ntungye o bikolo biso, emba bato baate baaebe Nwaphongo bamooto Yelusaleme tee nono waamokoka imbele sa be.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁵ «Bilembo biamowenene onte ya moo, onte ya bokombe na ba nyaseesi, o munse, bato baate baebe Nwaphongo bamoba na ngongo, bamotekyenene na bobo waamowene bée maa ma ebale enene manyingane. ²⁶ Bato bamowaa na bobobo pha ilota bofe phaamokpelemela mokyisi pho bokusi bosoo pha ikolo pha

munyingana. ²⁷ Emba, bamowene Nwana wa Moto kaye onte ya mampata, na mwiya mwikye na nkyemo.

²⁸ Waamotata maphoo me maso ikyelama, omielole otombe moto, pho imbele sa iyekandola sikomi phenephe.»

Ete ya njwete nwa fige

²⁹ Yesu amba kula bakpela ete yonoyo yokye: «Kyeka njwete nwa fige na nzete nsuu: ³⁰ Wa lefobo yango, koebe bée mampenza nde na ikyeka obokye imbele sa ikyete sikokyi. ³¹ Nde bomo, na bée, wamowene bée maphoo maso mamana makyelame, eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe. ³² Nde phele nawo na bée, yoo eye etelekane obokye maphoo mamana sabokyelamakye. ³³ Ikolo na munse yamolekana, kasi maloba ma nga etemalekane.»

Nde kokyengye imbele sisu

³⁴ «Nde kobe na bokyengyi, pho ntema ya bée saotonu na malanga, biseleko na maumunya ma mokyisi, emba mokolo me saebalikyinya, ³⁵ ndokolo bondendi; pho nwa mokpelemela bato baso hali o munse. ³⁶ Kasi salala ebuu, bondelkye imbele sisu, pho maphoo maso mamoya mamana mango saezwa; ombe na teme o boo pha Nwana wa Moto.»

³⁷ Yesu abaka kalekyinya nzanga o Tempelo pho ya iteya emba atokoloko waa nkokoloko pho ya ikye lala o ikolo sa ngomba ekyebangye bée ya baolive. ³⁸ Emba bato baso babaka baye oka ye na moyelo o Tempelo pho ya iya mooka.

22

Bakonzi bawangye iboma Yesu

¹ Eseleko ya Ilekana yakomaka phenenephe, eli eseleko ya mapa

matumbe bée sa muno moulele mapa. ² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko balukaka malondo ma imolemolo pho bailaka bato.

Yudasi kalukye iungya Yesu

³ Emba Molemba amba nyolele Yudasi okobangye bée Isikaliyota, owa baka monomo onte ya iko mbuka babale. ⁴ Yudasi akyekye okana na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba bakyengyele Tempelo pho ya iluka malondo ma ibaungyisela Yesu. ⁵ Bée babaka na nkyisa emba bamba okana obokye bamophe baphalanga. ⁶ Yudasi amba anola, amba tata iluka imbele silaa pho ya ibaungyisela yo bato saeba.

Yesu na baekosi bée balengyele eseleko ya Ilekana

⁷ Mokolo nwa eseleko ya mapa matumbe bée sa muno, nwa kokaka, mokolo mobome bée bana ba mampate pho ya eseleko ya Ilekana. ⁸ Yesu amba ya toma Petelo na Yoane, amba wo na bée yokye: «Bée kyende lolambela ntoma ya eseleko ya Ilekana, pho toze.» ⁹ Bamba motuna bekye: «Kozingye obokye tokye lamba bi?» ¹⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Wamunyo bée o mokyisi, wamovana na moto monomo aphihi mbongo ya maa. Omobengye tee nono o ingambi sa munyo yo ¹¹ ombe wo na mokolo ingambi dofo: “Moteye kaetune obokye: Oloteya elele eya mozaa yo ntoma ya eseleko ya Ilekana yo na baekosi be?” ¹² Emba moto me amoeteya elele yonoyo eenene eya ikolo onte ya ingambi, haunva ebongya na bolaa. Olambe ntoma ya eseleko omo.» ¹³ Baekosi baesi ya kyende, bakye takana iso nde bo wabawolekye yo, emba bamba bongya ntoma ya eseleko ya Ilekana.

Eseleko ya Ilekana eenyakune

¹⁴ Waakoka imbele sa iza, Yesu yo na batoma bée baesi ya zala o mesa. ¹⁵ Amba ya wo na bée yokye: «Nabakya na phowa ya iza eseleko ya Ilekana eye na bée minyamipha o boo pha nga inyokomo! ¹⁶ Pho, nawo na bée, esikule zaa eseleko me mbala esuu tee nono wamokoka yango o Bokonzi pha Nwaphongo.» ¹⁷ Amba ya kpa kopho ya vinyo, waunva yo iphe Nwaphongo melesi, amba ya wo yokye: «Kpa kopho eye, oenywe bée baso. ¹⁸ Pho nawo na bée: Tata lolu esikule nywa maleku ma mbuma ya vinyo tee nono wamoya Bokonzi pha Nwaphongo.»

¹⁹ Bobele aesi ya kpa ipa, waaunva yo iphe Nwaphongo melesi, asikyasi, amba ya baphe sango yokye: «Eye eli nzoto ya nga, iambemi phoya bée. Nde kokyele bomo pho ya inzumun-yaka.» ²⁰ Nde bomo waaunva bée iza, amba ya kpa kopho yokye: «Kopho ya maleku eye eli ya sangola eenyakune ya malongo manga maamosweye pho ya bée.»

Yesu aimosi obokye baamoungya

²¹ «Kasi kyeka: Moto okonzungya, kaze na nga o mesa wawa! ²² Pho Nwana wa Moto amowa bo owa unva bongya Nwaphongo. Kasi ngongu ya moto owa moungya!» ²³ Emba baekosi bamba tata itunana onte ya be, pho ya iyeba nza okokyi ikyela babona.

Oolekyi na ngambo nza?

²⁴ Baekosi bamba tata iyika ziko pho ya iyeba olekyi na ngambo onte ya be. ²⁵ Yesu amba ya wo na be: «Bakonzi ba nkyisi bakyele na makonzi ma bée yaa bonkolo, na baakonza nkyisi bazingye obokye ba babangakye «bato baakyele bola». ²⁶ Pho ya bée, yango saba babona. Kasi

oolekyi bola onte ya bée akpe elele ya mosi, emba ookokambe akpe elele ya okoekyelele. ²⁷ Moto ozasi o mesa na okomokyelele, olekyi na ngambo nza? Teli ozasi o mesa? Kasi nga, nali onte ya bée o elele ya okoekyelele. ²⁸ Bée oli bato babaka na nga o minyoko miso ma wenekye nga. ²⁹ Emba nga, naephe Bokonzi nde bo wa bomphe Tata: ³⁰ Yango mena bée wamozaa, wamunywa o mesa ma nga o Bokonzi pha nga. Wamba na zala o biziye ba bokonzi pho ya itena malombe ma mafota iko mbuka mafale ma Isalayele.»

Yesu aimosi obokye Simo Petelo aamoangana

³¹ Nkolo amba ya wo na Simo Petelo yokye: «Simo, Simo, Molemba aeyongyi pho ya iyenyanga bokonyingye bée mbuma ya ble. ³² Kasi nga, nabondesi pho ya we obokye ianola sa we sango sa unva. Emba iwe, waamo ya mbutolela we, okuya bebi na we.»

³³ Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, nga naanosi inyolo o boloko naa iwa na we, elele yonoyo.» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Petelo na wo na we ngakye, nde o mokolo nwa lolu, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato, obokye toonzebe.»

Baphalanga, ikuba na mumphata

³⁵ Bobele Yesu amba ya tuna baekosi bée yokye: «Waaetomaka nga sa baphalanga, sa ikuba, sa mapapa, bée wazangaka ekpele?» Bamba buya bekye: «Phe.» ³⁶ Amba wo na bée yokye: «Kasi, unwanwa eye, ooli na baphalanga, abaphile; nde bomo na ooli na ikuba; emba ootoli na mumphata, aungya munkoto nwe pho aombe mumphata. ³⁷ Pho, na wo na bée, esengyesi obokye

maphoo maakoma bée pho ya nga o buku pha Nwaphongo mama makyelame: “Bamunyosa o molongo nwa babomi.” Nde phele, maphoo maankyekyi, mamokyelama.»³⁸ Baekosi bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, kyeka mphata ibale.» Amba ya babuyisa yokye: «Wakokyi.»

Yesu kabondela o ngomba ya baolive

³⁹ Yesu atokosi, aesi ya kyende o ngomba ya ba olive, bowamalekye yo. Baekosi bée bamba ya mofenga.⁴⁰ Waakoma bée o elele me, amba ya wo na bée yokye: «Bondela pho bée sakaa o bimekyi.»⁴¹ Amba ya mana wali be, amigbosi nwana imbale, akye kusama, atati ibondela yokye:⁴² «Tata, bo ozingyi manya kopho ya bolosi eye oka nga. Kasi sakyela boozingye nga, kyela nde boozingyi we.»⁴³ Emba anzelu monomo owa ikolo, amba motokolele pho ya imokuya.⁴⁴ Na ngongo boikye, amba kula bondela na bokusi. Ephamisa ye ebuto itanga o se ndokolo matanga ma malongo.⁴⁵ Waunva yo ibondela, atemi, aesi yakye oli baekosi be. Akye batakana balasi ebu na ngongo.⁴⁶ Amba ya wo na bée yokye: «Mene ye, kolale! Langwa, bondela pho bée sakaa o bimekyi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waataba Yesu kawo, hobele bato baikye baesi. Yudasi monomo na baekosi iko mbuka babale, moto owabaka o boo pha be. Amba ya susinya phenephe na Yesu pho ya imoyamba.⁴⁸ Kasi Yesu amba ya wo ne yokye: «Yudasi, koyambe Nwana wa moto, pho ya imungya!»⁴⁹ Waawene baekosi ba Yesu maphoo malukye ikyelama, bamba motuna bekye: «Nkolo, tonwane na mphata?»⁵⁰ Emba monomo na be, aesi ya

tena itoo sa boloo sa moombo wa nganga munene wa Nwaphongo.⁵¹ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le kyela babona, wakokyi.» Amba phila itoo sa moto me, amba mobikya.⁵² Emba Yesu amba ya wo na baa yakaka ya moakya, bakonzi banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba banza Ingambi siinene sa losambo na ba nkumu, yokye: «Pho ya iya nzakya oesi na mphata naná kpongu o maboko ndokolo nga nali mwibi!»⁵³ Nkolo iso, nabaka na bée o Ingambi siinene sa makyita, toikaka nzakya. Kasi imbele sisi sili sa bée, na sa bokonzi phaa enzombi.»

Petelo aanga Yesu

⁵⁴ Baakye Yesu, baesi yakye ne bamunyose o ingambi sa nganga munene wa Nwaphongo. Petelo abaka kababengye na itakye.⁵⁵ Balosaka nwenya o motema nwa lophango, Petelo akyekye ne zala onte ya bato baabaka baoto nwenya.

⁵⁶ Nwanwasi monomo wa etoma, aesi ya mowene azasi phenephe na nwenya, aesi ya molembetela amba ya wo yokye: «Moto oyo ne abaka na Yesu.»⁵⁷ Kasi Petelo amba angana yokye: «Nwanwasi oyo, nga si moebe.»⁵⁸ Nwana bote, moto mosuu waamowene yo, amba ya wo yokye: «Na we oli monomo na be.» Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Lele lolo, nga phe!»⁵⁹ Sima ya ngonga yonyo, moto mosuu atingami na Petelo, amba ya wo ne yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi na Yesu. Pho ne ali moto wa Galileya.»⁶⁰ Kasi Petelo amba ya buya yokye: «Lele lolo, siebe maphoo malukye we iw.» Nde waataba yo iw, soo esi ya tongo.⁶¹ Nkolo aekpa, aesi ya kyeka Petelo. Emba Petelo amba

ya umunya maphoo maawoko Nkolo ne obokye: «Mokolo nwa lolo eye, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato obokye toonzefe.»⁶² Emba Petelo amba ya tokolo, abuto ilela na ngongo ikye.

Bato batosi Yesu baambi na mowanda

⁶³ Bato baabaka bakyengele Yesu, bamosykye, bamba na mowanda. ⁶⁴ Bamozibaka miyo, bambe motuna bekye: «Teya obokye oli moimosi! Oewandi nza?» ⁶⁵ Bakulaka motola na boikye.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁶⁶ Waaye bunya, bankumu ba bayuda, bakanzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko, baesi yaangana ikyita sinene, bamba bayelela na Yesu. ⁶⁷ Bamba ya motuna bekye: «Bo oli Masiya? Oloumole.» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo naeimosi, otoonzanole, ⁶⁸ na bo naetuni motuna, otombuyisa. ⁶⁹ Kasi tata lolo, Nwana wa moto amokye zala o eboko ya boloo ya Nwaphongo, owa mwiya.» ⁷⁰ Emba, bee baso bamba ya motuna bekye: «Iwe nde Nwana wa Nwaphongo?» Amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza owoo, eli nga.» ⁷¹ Emba bee bamba ya wo bekye: «Tonekula luka manzoka maaye, banga mampenza tookyi munoko nwe!»

23

Bakye na Yesu oboo pha Pilata

¹ Bato baso baabaka o ikyita baesi ya teme, bamba ya kye na Yesu oka Pilata. ² Emba bamba butwa imophunda bobo: «Tokye zwa moto oyo kaambya mobulu o mokyisi nwa banga: Kakatele bato saphuta mputi ya Kaisala, kambe na mibanga Masiya na

mokonzi.» ³ Pilata amba motuna yokye: «Iwe mokonzi nwa bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we.»

⁴ Pilata amba ya wo na bakanzi ba banganga na na moluku nwa bato yokye: «Sikiyi zwa ewele ya inyete moto oyo.» ⁵ Kasi bee bamba ititala na iwo bekye: «Katomisa bato na mateya me obokye bakyele mobulu o Yuda mobimba, tata o Galileya tee nono wawa.»

⁶ Waaoka Pilata babona, amba tuna naa moto me ali moto wa Galileya. ⁷ Waeba yo obokye Yesu ali moto wa mokyisi nwa Elode, amba ya mobuya oka Elode owabaka ne mi nkolo me o Yelusaleme.

Bakye na Yesu oboo pha Elode Antipasi

⁸ Wawene Elode Yesu, asepelaka na boikye, pho tata kala abaka na phowa ya imowene, pho ya maphoo mabaka yo kaokye pho ye. Ambaka baa kamokyekyele naa amokyela elekyesako. ⁹ Emba, amba tuna Yesu mituna miikye, kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. ¹⁰ Bakanzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko babaka wa mo, bamophundaka na bokusi. ¹¹ Elode na batuluku bee bamba motiyola, bamba moskye; bamba molasa etobu yonono elaa, amba mobuya oka Pilata. ¹² Mokolo me, Elode na Pilata babutwaka ekamba, bee baabaka phanza banguna.

Batenesi Yesu bolombe pha iwa

¹³ Emba Pilata amba ya banga bakanzi ba banganga ba Nwaphongo, bakanzi ba mokyisi, ¹⁴ amba wo na bee yokye: «Bee onzelesi na moto oyo pho kowo obokye kakosa bato bamane o nzela elaa; kasi nga, oomotuni nga o miyo ma bee, sikiyi mozwa nono

na ewele eekokyi na imoakya onte ya maphoo maso maamophunde na bée: ¹⁵ Elode ne taikiy mozwa na lowo, pho akuli lobuyisa yo. Yango mena tewali lowo lokoyi na iwa onte ya maphoo makyela yo. ¹⁶ Namophe nde etumbu, bamobinde phimbo emba bamolee kakyende. ¹⁷ [O biyenga biso ba Ilekanaa, Pilate abaka kabatokolele moto monomo wa boloko.]

¹⁸ Kasi bée baso bamba anwana bēkye: «Omobome emba olokan-dolele Balaba.» ¹⁹ Bakangaka Balaba o boloko pho bato batomboko o mokyisi, emba abomaka moto.

²⁰ Pilata amba kula ya wooo na bée na ndengye ya iluka ikandola Yesu. ²¹ Kasi bée bamba anwana bēkye: «Omobakye o ekulusu, omobakye o ekulusu.»

²² Mbala eya iyato, Pilata amba wo na bée yokye: «Bofe iye bokyesi moto oyo? Sizwe bofe bokyesi yo pho akokye na iwaa. Namophe etumbu ya phimbo emba namole kakyende.»

²³ Kasi bée baititalaka nde na ianjwana nzaga, na iyonga obokye abakyeme o ekulusu, emba nzanga ya bée ya baka kyikole nde bokosi. ²⁴ Emba Pilata amba tena lowo me ndengye eya ongaka be. ²⁵ Amba kandola moto owa ongaka be, iyo owa kangaka yo o boloko pho ya itombo na iboma moto. Ka pho ya Yesu, amba moambya obokye bamokyele boozingyi be.

Babakyi Yesu o ekulusu

²⁶ Waaba batuluku bakyende na Yesu, baesi yakpa moto monomo wa mokyisi nwa Sirene nkombo ye Simo kaute o inzabi. Baesi ya mophisa ekulusu pho aenyanya o sima ya Yesu.

²⁷ Moluku nwa bato moikye njwabaka momobengye, na babasi baba famiwande mantolo na

imiima pho ye. ²⁸ Yesu amba miekpinya biili bée amba wo na bée yokye: «Bana ba babasi ba Yelusaleme, salela pho ya nga kasi lela pho ya bēe mampenza na pho ya bana ba bēe. ²⁹ Pho kyeka nkolo kyiyē yaamowoo bēe obokye: “Nkonzo na babasi baa komba na baatebaika bota na baatebaika nwyangya.” ³⁰ Emba bamobutwa iwoo na mangomba obokye: “Kaa o ikolo sa banga!” na ná makosi obokye: “Olozibe.” ³¹ Pho bobakyesi babona na njwete mobio, mi njwaaunga yamba ba bo?»

³² Bayakaka na ná bato babale basuu, bato babe, pho bababome na Yesu elele yonoyo. ³³ Waakoma bée o elele ekyebangye bée «Engyengyele», wamo, bamba mobaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyoko o bowee. ³⁴ Emba Yesu amba wo yokye: «Tata, obalimbisa pho tebaebe ikyikyele be.» Bamba maa mbese pho ya ikaba bitobu be. ³⁵ Bato batemekye wamo pho ya ikyeka; baakonzi, be, bamokyeke, bēkye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa olo Nwaphongo!» ³⁶ Batuluku na bée bamokyeke me. Bamba ya susana pho ya imophe maleku maa ngaa, bēkye: ³⁷ «Bo oli mokonzi nwa bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.»

³⁹ Monomo na bato babe babakaka bēe o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!» ⁴⁰ Kasi omoyoko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomo me. ⁴¹ Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bofe phaakyelaka banga; Kasi yo taika kyela bofe bonobo.»

42 Emba amba ya wo yokye: «Yesu, onzumunyaka waamoya we o bokonzi pha we.» 43 Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we: Lolo, wa mobaa na nga o paladiso.»*

Iwa sa Yesu

44-45 Waakoma bunya i moto, moo moesi ya mana. Enzombi yamba ya ziba mokyisi mobimba tee nɔnɔ o ngonga ya iyato eya nkɔnkɔlo. Emba etobu eyanda eyabaka o Tempelo yakakwaka na mibale. 46 Yesu amba yaanwana nwangye mokusi yokye: «Tata, naambye molimo nwa nga o maboko ma we.» Waaunva yo iwo babona, akati motema. 47 Waawene mokonzi nwa batuluku maphoo maso mabakyi malekane, amba kumbela Nwaphongo yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi moto wa bosembo.»

48 Bato baso baayakaka yaan-gana pho ya lowo me, wawene bée maphoo malekaa, babutwaka oka bée na ikyemi miwanda mantolo. 49 Bikamba ba Yesu biso, ebe na babasi baabaka bamobengye tata nɔnɔ Galileya batemekye itakye pho ya ikyeka yaabaka kyilekane.

Ndengye eya kundama Yesu

50 Ikyeka bofo, moto monomo na nkombo Zozefu aesi; abaka monomo na bato ba ikyita siinene, moto molaa na wa bosembo. 51 Iyo alekye maumunya na maphoo maabaka baa ikyita sinene bakyele. Iyo moto wa Alimatayi, mokyisi monomo nwa bayuda. Abaka kaziya Bokonzi pha Nwaphongo. 52 Aesi ya kye onga Pilata ebembe ya Yesu. 53 Bobele, aesi ya eyuya, amba ya mozinga na etobu amba

molangya o ilita sa ima bée o motema nwa mabanga, omoo naino tebakundi moto. 54 Yabaka mokolo nwa ilengyele mokolo nwa sabata eyalukaka na itata.

55 Babasi babengaka Yesu uta o Galileya baesi na Zozefu molongo. Babaka bakyeke o ilita ndengye eyalangyaka bée ebembe ya Yesu.† 56 Bobele baesi ya butwa, bamba bongya malasi na mauta maa solo elaa pho ya ebembe ya Yesu.

Emba mokolo nwa sabata baamba emaa bokoongye mibeko.

24

Yesu akundoo

1 Mokolo nwa sabata moumbo, na moyelo, babasi baesi na kyende o ilita baphisi malasi mabongyaka be.* 2 Baesi ya kye zwa ibanga simani o munoko nwa ilita. 3 Waanyolo be, tebaikyi kye zwa nzoto ya Nkolo Yesu. 4 Waaba bée sakula eba maphoo maa iwoo, kyeka bofo bato babale balati bitobu bitane pee baesi yabatokolele. 5 Na bona boobo, bamba nyokye maboo o se waba bato babana bawo na bée obokye: «Pho ya'ye kolukye moto ooli na bomoo onte ya bawe? 6 Tali wawa, kasi akundoo. Umunya ya ewolekye yo waataka ba yo o Galileya. 7 Awoko yokye: «Esengyesi obokye Nwana wa moto aambyame o maboko ma bato ba masumu, bamobakye o ekulusu emba o mokolo nwa iyato akundwe.»

8 Emba bamba umunya maloba me. 9 Waa uta bée o ilita, bamba ya imola maphoo maso mamana oka baekosi iko mbuka monomo na bato basuu baso. 10 Babasi me yabaka Maliya ma Magadala na

* 23:43 23.43 Paladiso eli elele eya ema bato baanola Nwaphongo bo ba we. Mokyisi nwa nkyisi. † 23:55 23.55 Malasi me mautamaka na nkata na na bibolo ba solo elaa. Lokola nkata ya tii, mundulumba, ngola, yombo.

* 24:1 24.1 Malasi me mautamaka na nkata na na bibolo ba solo elaa, ndokolo ngola, yombo, na iyoko.

Zaani na Maliya nyango wa Zake. Na babasi basuu baabaka na bée molongō baimolaka batoma nde bomō. ¹¹ O miyo ma be, maloba me temaikaka baa na ntina emba tebambaka na anolela babasi me. ¹² Kasi Petelo amba ya kyilina-gana o ilita; waamina yo ikyeka, aweni nde bitato na bitato. Amba ya butwa oka ye na ikamwa na isoo yaalekanaka.

Yesu atokolesi baekosi babale o nzela ya Emaus

(Malako 16.12-13)

¹³ Kyeka nde muna mokolo me, babale onte ya bée bakyendekye o mokyisi mōnōmō nkombō Emaus, itakye na Yelusaleme ngonga ibale ya itambula. ¹⁴ Babaka bawōnō onte ya bée na maphoo maso maaleka. ¹⁵ Emba, waaba bée basolole na ika ziko, Yesu yo mampenza aesi phenephe na be, atati itambula na bée nzela yōnyō; ¹⁶ kasi miyo ma bée mazifamaka, tebakokaka imoeba.

¹⁷ Yesu amba ya batuna yokye: «Maphoo iye maabakyi bée koikye ziko o nzela?» Emba bamba teme, batondaka na ngōngō. ¹⁸ Mōnōmō na be, nkombō Kleopasi, amba ya motuna yokye: «Onte ya bato baso baali o Yelusaleme, eli nde we otoebe maphoo mauti ilekana inkolo iye?» ¹⁹ Amba ya batuna yokye: «Maphoo iye?» Bamba mobuyisa bekye: «Maphoo maakyekyi Yesu wa Nazaletē, oobakyi moimosi mōnōmō wa mwiya njwa bitoma na njwa maloba o miyo ma Nwaphongo na o miyo ma bato baso. ²⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba mokyisi bamoambe obokye bamobome emba bamba mōbaka o ekulusu. ²¹ Emba banga, tolemelaka obokye abakyi moto ounvaki manya Isalayele o boombo. Kasi lolō eli mokolo njwa

iyato tata waakyelama maphoo me. ²² Kasi babasi baayoko baabe na banga balokamwisa: Bakyekye na moyelo o ilita ²³ emba waaba bée sakye zwa nzoto ye, baya wō bekye baweni banze bawō na bée obokye ali na bomō. ²⁴ Bebi na banga baayoko bamba ya kyende o ilita, bée bamba kye wene nde bo wawoko babasi me; kasi yo, tefaika mowene.»

²⁵ Emba yo amba ya wō na bée yokye: «Ooo! Bēe bato bazanga mayele, na mandondo makusi o ianola yaa wō baimosi ba Nwaphongo! ²⁶ Tesengyelakyi obokye Klisto aokye bolosi emba ambe nyolo o nkyemo ye?» ²⁷ Emba amba balimbolela iso yakoma bée o buku pha Nwaphongo pho ye tata oka Mose tee nōnō oka baimosi ba Nwaphongo baso.

²⁸ Bamba ya koma phenephe na mokyisi mokyende be, yo amba kyela ndokolo kalekane. ²⁹ Bamba ya mozimba bekye: «Bunya boleka, lala na banga wawa.» Emba amba ya nyolo o ingambi pho ya ilala na be. ³⁰ Nzuka wa ba yo na bée o mesa, amba kpa ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyese emba amba baphe sango. ³¹ Emba miyo ma bée mamba ya ingwa bamba moeba, bobele aesi ya lemō. ³² Emba bamba butwa itunana obokye: «Mandondo ma banga tematondakyi na nkyisa waaba yo kalolimbolele o nzela maphoo maakoma bée o buku pha Nwaphongo?»

³³ Nde imbele me, baesi ya teme, babuto o Yelusaleme. Bakye takana baekosi iko na mōnōmō baanga na bebi na be. ³⁴ Bamba baimola obokye: «Eli nde phele! Nkolo akundo. Atokolesi na Simo.»

³⁵ Emba baekosi babale baabana bamba baimola mapho maso malekanaka o nzela na ndengye eyamoebaka bée na ikyese mapa.

Yesu amiweninye na baekosi be (Matiye 28.16-20; Malako 16.14-18; Yoane 20.19-23; Bitoma 1.6-8)

³⁶ Waaba bée bawo baabona, Yesu yo mampenza aesi ya batokolele atemi onte ya be, amba ya wo na bée yokye: «Bose bo bee na bée.» ³⁷ Na bwo, bawenekye inganga, baumunyaka obokye baweni mozisi. ³⁸ Emba amba wo na bée yokye: «Pho ya'ye mandondo ma bée mali o ikolo? Pho ya'ye koikye ziko? ³⁹ Kyeka matandala na makaka ma nga: Eli ndenga. Kyeka, inkume, mozisi tali na nsoti na ná mpee bokonvene bée na yango bobo.»

⁴⁰ Waa wo yo babona, amba ya bateya matandala na makaka me. ⁴¹ Tebakokaka naino anola pho ya nkyisa, babaka bakamwe nde bokamo. Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na nwana ekpele wa iza wawa?» ⁴² Bamba mophe ete ya swe eya kalanga be. ⁴³ Amba ekpa, aesi ya ezaa o miyo ma be.

⁴⁴ Bobele amba ya wo na bée yokye: «Kyeka mapho maewolekye nga wataaka ba nga na be: Esengyesi obokye mapho maso maakoma bée pho nga o buku pha Mibeko ma Mose, baimosi ba Nwaphongo na o Meembo makokyisame.»

⁴⁵ Emba amba ya ingola mayele ma bée pho basosolo yaakoma bée o buku pha Nwaphongo.

⁴⁶ Amba na wo na bée yokye: «Eli nde bowakoma bée obokye: Klisto amooka bolosi amba na kundwa onte ya bawe mokolo nwa iyato. ⁴⁷ Baamba na teya na nkombo ye ibongola mandondo na ilimbisa sa masumu o nkyisi

iso, tata na Yelusaleme. ⁴⁸ Eli nde bée mana manzoka. ⁴⁹ Emba nga, namoetomela yaa elakyela Tata. Bée oikalaka nde o mokyisi munene mumu nono wamotonda bée na mwiya nwaa mouta o ikolo.»

Yesu abaa o Ikolo

⁵⁰ Bobele amba ya kyende na bée tee mbale ya Betani, amba ya tomba maboko, amba bapambola. ⁵¹ Waaba yo kabapambole, amba ya kabana na bée nono waa baa yo o ikolo. ⁵² Waaunva bée imokusamela, bamba ya butwa o Yelusaleme, batondi na nkyisa. ⁵³ Nkolo iso babaka o Ingambi siinene sa Nwaphongo pho ya imokumbela.

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Yoane Maphoo ma etatele

O nte ya Masimo maso Maalaa mane, eyaka Yoane yakyesene na boikye na eyaka Matie, Malako na Luka. Yakokana na maaka bee nde na simo ya minyoko ma Yesu (Yoane 18-19), na na ndambo ya maphoo maayoko.

Mokanda nwa Yoane moli na bitee binene bibale:

Yoane 1-12: Imbele sa Yesu sabokokakye (kyeka o 2.4)

- Yoane 1.1-18: Maloba ma etatele. Yesu ali Iloba sa Nwaphongo saabutwa moto; yo ayelela bato moo na bomo

- Yoane 1.19-51: Yesu atati imomola na bato be, Yoane Mobatise, Andele, Petelo, Filipe, na Natanaele

- Yoane 2.1-12.36: Etoma ya Yesu. Yesu avani na bato ndengye na ndengye, emba akyela na bilekye-sako sambo: Bolonga pha Kana; mwana wa mokonzi, etuku; Yesu azeye bato nkoto itano; atambusi o ikolo sa maa; abikye moto owa pholo miyo, akundosi Lazalo

- Yoane 12.37-50: Yesu aweni obokye bato bale imoanola

Yoane 13-21: Waakoka «Imbele sa Yesu»

Yoane 13-16: Mateya ma Yesu ma suka

Yoane 17: Ibondesi sa Yesu siinene

Yoane 18-21: Minyoko na ikundwa sa Yesu. Yesu amiweninye oka baekosi sambo

Yoane akomaka Simo Elaa «phoo bee oanole obokye Yesu ali Masiya Nwana wa Nwaphongo. Bo bee oanosi bomoo, yo

amokyela obokye ozwe bomoo phaa bobele» (20.30-31).

Etatele

¹ O etatele Iloba abaka, Iloba abaka oka Nwaphongo, Iloba abaka Nwaphongo.

² O etatele abaka oka Nwaphongo.

³ Mbolo iso yakyelama nde ne, bo see phe ekpele yonyo nde teyakyelama.

⁴ Iso yaakyelama ne ili na bomoo, emba bomoo phabaka moo nwa bato.

⁵ Moo muungyengye onte ya enzombi, emba enzombi teikiy koka imoz-inya.

⁶ Yabaka moto monomo, owatomaka Nwaphongo: Nkombo ye yabaka Yoane.

⁷ Iyo aesi iya ba nzoka, pho awole moo, pho ya obokye bato baso baanole pho ye.

⁸ Iyo mampenza taikaka ba moo, kasi ayakaka ya wo nde pho ya moo.

⁹ Iloba abaka nde nwaakolo munyele nwaya o mokyisi, nwaangyengyele moto munso.

¹⁰ Abaka o mokyisi, mokyisi nwakyelama nde ne, kasi mokyisi tenwaika moeba.

¹¹ Aesi o mokyisi nwe mampenza, kasi bato bee tebaikiy moyamba.

¹² Kasi oka baamoyambi, baanosi na nkombo ye, abaphe bokonzi pha ibutwa bana ba Nwaphongo.

¹³ Bee tebaika botama na malongo, na na phowa ya nzoto, na na phowa ya moto, kasi na Nwaphongo.

¹⁴ Iloba amibuye moto ambi ya zala onte ya banga emba toweni nkyemo ye.

Nkyemo me eli obokye, Nwana nde monomo, owatonda na ngolu na na phele yauta na Tata.

- 15 Yoane aanwanaka, amba imola pho ye yokye: «Kyeka owa woko nga obokye: O sima ya nga, kyeye moto monomo ookondekye, pho abaka o boo pha nga.»
- 16 Pho nde ne owa iso, banga baso tozwa ngolu o ikolo sa ngolu.
- 17 Bo Mobeko njwamyamaka o mafoko ma Mose, ngolu na phele yaya na Yesu Klisto.
- 18 Moto monomo taikawene Nwaphongo; kasi Nwana nde yo monomo ooli Nwaphongo, yo ooli onte ya Tata, aloteya yo.

Yoane aimosi pho ya Yesu

19 Kyeka munoko njwa Yoane imbela saba yo o Yelusaleme, waamotomela Bayuda banganga ba Nwaphongo na balewi pho ya imotuna motuna obokye: «We oli nza?» 20 Taika zita, amba wo yokye: «Nga sili Klisto.» 21 Emba bamba motuna bekye: «We oli nza? Oli Eliya?» Amba buya yokye: «Nga sili Eliya». «Oli Moimosi?» Amba buya yokye: «Phe». 22 Emba bamba wo ne bekye: «We ombi ba nza? Pho tokye imola balotomakyi! Kowo bo pho ya we mampenza?» 23 Amba ya wo yokye: «Nali njwesi njwa moto okoanjwane o obokye obokye: «Bongya nzela ya Nkolo!»» Bo wawo moimosi Izaya. 24 Nzuka bato batomaka bee babaka Bafalisayi. 25 Bamba kula nde motuna bekye: «Bo tobee Klisto, naa Eliya, naa Moimosi, pho ya'ye kobatisa?» 26 Yoane amba babuyisa yokye: «Nga, nabatisa na maa. Onte ya bee, moto monomo ali, bee tomoebe. 27 Kaye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.» 28 Mapho maso mamana malekanaka o Betani o

mokukulu moyoko njwa Yaladene, waabaka Yoane kabatisa.

Yesu, Nwana wa mpate wa Nwaphongo

29 Bo yana, aesi ya wene Yesu kaye bili yo, amba wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo okomanya masumu ma bato. 30 Eli nde pho ye nawoko obokye: «O sima ya nga moto ookoye kandekye, pho abaka o boo pha nga.» 31 Nga mampenza, simoebe, kasi nde pho ya imiweninya see oka Isalayele, yango mena naesi iyabatisa na maa.» 32 Yoane amba wo yokye: «Nawenekye Bolobo boute o ikolo ndokolo inkotonwenya, boesi yakye teme o ikolo see. 33 Emba nga siikaka nweba, kasi owantoma ibatisa na maa, eli yo o wa wo na nga obokye: «Owa mowene we Bolobo boute bokye teme o ikolo se, eli yo o wa mobatisa na Bolobo Bosantu.» 34 Emba nga, nambo wene, na wo ngakye, iyo ali Nwana wa Nwaphongo.»

Baekosi ba Yesu baa boo

35 Bo yana, Yoane akulaka ba o elele me, yo na baekosi bee babale. 36 Waawene yo Yesu katambule, amba wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo!» 37 Wamooka baekosi babale kawo babona, bamba benga Yesu. 38 Yesu amba ya miekpinya, waawene yo obokye bamobengye, amba wo na bee yokye: «Bee kolukye'ye?» Bamba buya bekye: «Labi — kyelukye iwo bokye Moteye — , kobe hi?» 39 Amba wo na bee yokye: «Yaka wamowene.» Emba bamba ya kyende, bamba ya kye wene elele ekye be yo, emba bamba ya zala ne mokolo me. Yabaka phenephe ngonga ya iko.

⁴⁰ Andele, njwana nyango na Simo Petelo, abaka monomo na babale baokaka Yoane na babengaka Yesu. ⁴¹ O boo pha bato baso, amba kye zwa njwana nyango Simo, amba wo ne yokye: «Toweni Masiya.» — Kyelukye iwo bokye Klisto. ⁴² Amba yakye ne oka Yesu. Wamolembetela yo, Yesu yokye: «Oli Simo, njwana wa Yoane, bamoebanga Sefasi.» — Kyelukye iwo bokye «Petelo».

⁴³ Bo yana, Yesu aesi kyende o Galileya. Amba yakye zwa Filipe amba wo ne yokye: «Imbengye!» ⁴⁴ Filipe abaka moto wa Betesaida, mokyisi njwa Andele na Petelo. ⁴⁵ Filipe amba yakye vana na Natanaye, amba wo ne yokye: «Toweni owakoma bee maphoo me o buku pha mibeko ma Mose na baimosi: Eli Yesu, njwana wa Zozefu owa Nazalet.» ⁴⁶ Natanaye amba wo yokye: «O Nazalet wakokyi itokolo lowo lolaa?» Filipe amba wo yokye: «Yaka ya kyekye.» ⁴⁷ Yesu amba ya kyeka Natanaye okoye bili yo, amba wo na bato baabaka ne pho ye yokye: «Kyeka owakolo moto wa Isalaye ootoli na bole.» ⁴⁸ Natanaye amba motuna yokye: «Konzebe bi?» Emba Yesu amba mobuyisa yokye: «Waaba Filipe saboebangakye, waaba we o se ya njwete njwa fige, naewenekye.» ⁴⁹ Natanaye amba buya yokye: «Labi, oli Nwana wa Nwaphongo, oli mokonzi njwa Isalaye.» ⁵⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Oansi nde pho nawo na we obokye naewenekye o se ya njwete njwa fige. Wamowene maphoo maikye malekyi bonene ileka lolo.» ⁵¹ Emba amba kula wo yokye: «Phele phele nawo na bee, wamowene ikolo siingo, emba banze ba Nwaphongo babaa

baute o ikolo sa Nwana wa Moto.»

2

Eseleko ya bolonga o Kana

¹ Mokolo njwa iyato, eseleko ya bolonga yabaka o Kana o manyete ma Galileya, emba nyango wa Yesu abaka omo. ² Yesu na baekosi bee bababangaka na bee o eseleko me. ³ Waunva maleku, nyango wa Yesu amba wo ne yokye: «Tebakuli ba na maleku.»

⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mama, nga na we lowo iye? Imbele sa nga naino tesikokyi.» ⁵ Nyango amba ya wo na bato baetoma yokye: «Kyela iso yaamoewole yo.»

⁶ Mambongo motoba, maakyela bee na mabanga, maabaka Bayuda bakyelele pho ya imikunyola boo okowo mibeko ma be, mabaka wamo. Mbongo yonyo yonyo kyenyo balitele njwambi naa iko.* ⁷ Yesu amba ya wo na bato baetoma yokye: «Tonza mambongo mamana na maa». Emba bamba matonza noko o munoko. ⁸ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Unwanjwa eye, toka ndambo ya maa me, okye maphe mokolo wa eseleko.» Bamba yakye mophe mango. ⁹ Emba waamameka yo, maa mabutoo maleku. Taikaka eba biute mango, yaebaka nde batokaka mana maa. Bobele mokolo eseleko amba wo na molongyi ¹⁰ yokye: «Moto munsu kataakaba maleku swaswa phanza, bo bato babangyi bee balangyi, baambe ya ambya maleku ma mpiko. Kasi we, obombi maleku ma swaswa tee noko unwanjwa eye!»

¹¹ Mena eli etatele sa bilekyesako ba Yesu o Kana o manyete ma Galileya. Ateyaka nkyemo ye, emba baekosi bee bamba moanolela. ¹² Sima ya yango,

* 2:6 2.6 Litele: Ekyelele ya damuzani (ndangyi ya ba litele ikoo).

amba ya kyende o Kapalanauma, yo na nyango, na banaa nyango nana baekosi be. Kasi bakelaka omw nde banaa nkolo.

Yesu o Tempelo

¹³ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe emba Yesu amba yakyende o Yelusaleme.

¹⁴ Amba yakye zwa o Tempelo baungye ba mangombe, ba mampate na mankoto nwinya na baendinye ba baphalanga bazasi omw. ¹⁵ Ndokolo, kambe ya kyela phimbo ya simbi, amba bauwinya be baso o Tempelo, ebe mampate na mangombe. Amba nyan-gola baphalanga ba baendinye, amba bungutinya bamesa ba be. ¹⁶ Amba ya wo na baungye ba mankoto njwenya yokye: «Manya iso miina wawa emba sabuya ingambi sa Tata ingambi sa mum-bongu.» ¹⁷ Baekosi be bamba umunya obokye bakoma obokye: «Phowa ya ingambi sa we yamumboma.» ¹⁸ Kasi Bayuda bamba ya wo ne bekye: «Iyaa ye saaloteya we, bokokyele we babona?» ¹⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uwola Tempelo eye emba nga namoetonga na nkolo iyato.» ²⁰ Emba Bayuda bamba wo ne bekye: «Tempelo eye ekyesi mambula mako mane mbuka motoba ma ietonga. Emba iwe, wamokoka ikula etonga na nkolo iyato?»

²¹ Kasi yo awoko nde na nzoto ye ili Tempelo. ²² Yango mena, waakundwa Yesu onte ya bawe, baekosi bamba ya umunya obokye awoko babona, emba bamba anolela buku pha Nwaphongo na maphoo maawoko yo.

Ianola site sikokyi

²³ Waataa baa Yesu o Yelusaleme, imbele sa eseleko ya Ilekana, bato baikye baanola nkombo ye wa wene be

bilekyesako ba ba yo kakyele. ²⁴ Kasi Yesu, yo, taikaka baanolela pho ababaka be baso, ²⁵ emba taikaka sengyela obokye bamoimole maphoo maakyeki moto, pho yo mampenza aebaka iili o ndondo ya moto.

3

Isolo sa Yesu na Nikodeme

¹ Yabaka onte ya Bafalisayi moto monomo na nkombo Nikodeme, monomo na bankumu ba Bayuda. ² Waa mokolo, amba ya kyende oka Yesu, amba wo ne yokye: «Labi, banga toebe obokye oli moteye owatoma Nwaphongo. Pho na moto takokyi ikyela bilekyesako bikyele we bo Nwaphongo tali ne.» ³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye: Bo moto takuli botama mbala eya ibale, takokyi iwene Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁴ Nikodeme amba wo ne yokye: «Bo moto aunva koma phomba, amokula botama ndengye'ye? Akokyi ikula nyolo o ibu sa nyango emba ambe botama?» ⁵ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nawo na we nde phele phele ngakye: Bo moto tabotami na maa na na Bolobo, takokyi inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo. ⁶ Oo botami na bomoto, ali moto, oo botami na Bolobo ali bolobo. ⁷ Sakamwa bo nawokyi na we obokye: «Osengyesi ibotama o ikolo.» ⁸ Ewele kyekyende mbale ezingyi yango, emba koeyokye, kasi toebe biute yango na bikye yango. Eli nde bomo pho ya moto oo botami na Bolobo.» ⁹ Bofele Nikodeme amba ya wo ne yokye: «Lowo me laamba kyelama ndengye'ye?» ¹⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe oli moteye o Isalayele, emba toombe eba maphoo mama? ¹¹ Naewole nde phele phele: Towo maphoo maebe

ƀanga, toimole maphoo maawene ƀanga, emba ƀee toanole ikyimole ƀanga. ¹² Bo toanole wa ewole nga maphoo ma mokyisi, wamba anola ndengye'ye ƀo naewosi maphoo ma ikolo? ¹³ Pho moto nono monomo taika baa o ikolo ƀo teebe nde Nwana wa Moto owauta o ikolo. ¹⁴ Nde ƀo watombaka Mose nzo o bokye, esengyesi obokye Nwana wa Moto atombame ¹⁵ pho moto munsokoanole, azwe na nzela ye ƀomoo pha ƀobele.

¹⁶ Pho Nwaphongo azinga mokyisi na ƀoikye, yango mena ambya Nwana we, nde yo monomo, pho ya obokye moto munsokoanole Nwana me, yo sa waa, kasi azwe ƀomoo pha ƀobele. ¹⁷ Pho Nwaphongo taika toma Nwana we o mokyisi pho ya iya sambisa mokyisi, kasi pho ya obokye mokyisi mobikye pho ye. ¹⁸ Moto okomoanole, taiky sambisama. Moto otoanole, ambosambisama, pho takyi anola nkombo ya Nwana nde monomo wa Nwaphongo. ¹⁹ Emba isambisa me sango sisi: Moo moesi o mokyisi, kasi ƀato ƀazingyi enzombi o elele ya moo pho bitoma ƀa ƀee ƀabaka ƀibe. ²⁰ Pho moto munsokoakyele maphoo maabe kaine moo, emba tatokolo o moo, pho bitoma ƀee sawenene. ²¹ Moto ookokyele maphoo malaa katokolo o moo pho bitoma ƀee biwenene, bitoma me bakyelama onte ya Nwaphongo.»

Yoane na Yesu

²² Sima me, Yesu na ƀaekosi ƀee ƀaesi ya kyende o Yuda. Akyelaka na ƀee omoo ƀanaa nkolo, aƀaka kabatisa. ²³ Yoane ne, aƀaka kabatisa o Ainona, phenephe na Salima ooli maa maikye. ƀato ƀabaka ƀayabatisama. ²⁴ Pho Yoane naino tebataaka munyose o boloko.

²⁵ Baekosi ƀa Yoane ƀamba ya ika ziko ƀee na Moyuda monomo pho ya lowo la imikunyola ƀowo mibeko ma ƀe. ²⁶ Bamba ya kyende oka Yoane, ƀamba ya kye wo ne ƀekye: «Labi, moto owabaka na we o mokukulu moyoko nwa Yaladene, owa woko we pho ye, kyeka ne abuto ifatisa emba ƀato ƀaso ƀabuto ƀakyende nde oka ye!» ²⁷ Yoane amba ƀabuyisa yokye: «Moto takokyi imiphe ekpele koleka eya mophe ƀee o ikolo. ²⁸ ƀee mampenza oli manzoka ma nga obokye nawoko ngakye: “Nga sili Masiya, kasi nali moto owa toma ƀee o ƀoo phe.” ²⁹ Moto oli na nwanjwasi ali moloo. Kasi ekamba ya moloo, ootemi wamo, kamokye emba nyesi nwa moloo momophe nkyisa. Nde ƀoli nkyisa ya nga nzikye. ³⁰ Esengyesi obokye ngambo ye ebaa, emba eyaaka nga eute.»

Okoute o ikolo

³¹ «Okoute o ikolo ali o ikolo sa iso. Oouti o mokyisi ali wa mokyisi emba kawo ya mokyisi. Okoute o ikolo ³² kaimole yaa wene yo na yaa oka yo, emba na moto taanole ikyiimole yo. ³³ Moto okoanole ikyiimole yo, kaanole obokye Nwaphongo ali phele. ³⁴ Pho owatoma Nwaphongo kawo maloba ma Nwaphongo, ooko mophe Bolobo ƀote ƀoli na ndelo. ³⁵ Tata kazingye Nwana emba iso aiyambya o maboko me. ³⁶ Moto okoanole Nwana ali na ƀomoo pha ƀobele; moto otokumole Nwana etawene ƀomoo, kasi yoo ya Nwaphongo eli mi yo.»

4

Yesu na nwanjwasi mosamaliya

¹ Waeba Yesu obokye Bafalisayi ƀaoka obokye yo kazwe ƀaekosi ƀaikye kambe na ƀatisa ƀato ƀaikye koleka Yoane, ² — o bosomebo, Yesu yo mampenza

taikaka baa kabatisa, kasi ya batisaka nde baekosi bée —³ amba ya mana o Yuda aesi ya butwa o Galileya. ⁴ Pho ya ibutwa omw, asengyelaka ikatisa Samaliya.

⁵ Amba ya koma o mokyisi monomw nwa Samaliya moobangye bée Sukala, phenephe na manyete maphekwe Yakobo nwana we Zozefu, ⁶ elele me eyabaka iziba sa Yakobo. Na bophembekwe pha itambula, Yesu aesi ya kwe zala imbale ya mungombe nwa iziba. Yabaka phenephe na bunya i moto.

⁷ Ikyeka bofo, nwanwasi monomw wa Samaliya aesi ya toka maa. Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Impe maa ma inywa.» ⁸ Baekosi bée bakwekye o omokyisi munene pho ya ikwe omba ntoma ya iza. ⁹ Kasi nwanwasi me, Mosamaliya mona, amba ya wɔ na Yesu yokye: «Lotati bo? Iwe, Moyuda, konzongye nga nwanwasi mosamliya maa ma inywa!» Pho Bayuda tebaa benele iyangana ekpele yonoyɔ na Basamaliya. ¹⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Bo oebakwi ikafo sa Nwaphongo na okoewole obokye: Impe maa ma inywa, ebakwi nde we moto wa imoonga, emba yo nde aephekwi maa ma bomw.» ¹¹ Nwanwasi amba wɔ ne yokye: «Nkolo, toli nana tubu, na iziba sili sizindo, mana maa ma bomw me wamazwa bi? ¹² Iwe olekwi angu wa banga Yakobo owa loikyela iziba sisi, saa ikaka nywa yo maa, ebe na bana bée, ebe na manyama me?»

Maa ma bomw

¹³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto munsɔ okonywe maa mama, amokula oka phowa ya maa. ¹⁴ Kasi moto owa munywa maa maamophe nga, etakule oka phowa ya maa. Pho maa

maamophe nga ma mobutwa ndokolo elele ekwe tokolo maa onte ye nono o bomw pha bobele.» ¹⁵ Nwanwasi amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, impe maa me pho nga sakula oka phowa ya maa ma inywa, nga sambaka kula naya wawa pho ya iyatoka maa.»

¹⁶ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Kwe banga moloo nya we emba bée baso oye wawa.»

¹⁷ Nwanwasi amba mobuyisa yokye: «Nga sili na moloo.»

¹⁸ Yesu amba wɔ ne yokye: «Kowɔ na bolaa obokye: Sili na moloo, waunva zala na balo batano, emba lele oli na we unwanwa eye tali molo wa we. Na bomw, owɔ phele.» ¹⁹ Emba nwanwasi amba wɔ ne yokye: «Nkolo, nawene obokye oli moimosi.

²⁰ Baango ba banga basambelaka Nwaphongo o ngomba eye. Emba bée kowɔ obokye elele ya isambela Nwaphongo eli nde o Yelusaleme.» ²¹ Yesu amba wɔ ne yokye: «Mama, inzanole, imbele samoya, etebakule sambela Tata na o ngomba eye, na o Yelusaleme.

²² Kosambele itiyefe bée, kasi banga tosambele ikyiefe banga pho lobiko loute na Bayuda. ²³ Kasi imbele saamoya, sango sisi, saamosambela baakolo basambesi ba Tata, na molimo na ná phele. Pho mena eli basambesi baalukwe Tata. ²⁴ Nwaphongo ali molimo. Yango mena bato baamosambele, basengyesi imosambela na molimo na ná phele.» ²⁵ Nwanwasi amba ya wɔ ne yokye: «Naefe obokye Masiya monomw asengyesi iya, okobangye bée Klisto. Waamoya yo, aloimola maphw maso.»

²⁶ Yesu amba wɔ ne yokye: «Masiya me, eli nga okoewole oyo.»

²⁷ Imbele me baekosi baesi ya koma. Bakamwaka na iwene obokye Yesu kasolole na

ɲwanɲwasi. Kasi na moto taika motuna obokye: «Kolukye'ye?» Na obokye: «Pho ya'ye kosolole ne?»²⁸ Bobele, ɲwanɲwasi mɔna aikyi ika uuku ye, aesi ya kye imola bato o lombo obokye:²⁹ «Yaka yakye kyeka moto mɔnɔmɔ onvɔsi maphɔɔ masɔ maakyela nga. Etebe nde yo Klisto?»³⁰ Bato baesi ya tɔkɔlo o mokyisi, bamba yakye ooli yo.

Ntina ya etoma ya Yesu

³¹ Imbele me, baekosi babaka bamokandindisa bekye: «Labi, taa za.»³² Kasi yo amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Nali na ntoma ya iza ite iebe bɛɛ.»³³ Baekosi bamba butwa iwɔnɔ onte ya bɛɛ bekye: «Bobo moto mɔnɔmɔ animophe ntoma ya iza nde iye?»³⁴ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Ntoma ya nga, eli ikyela bookozingye owantoma na ikokya etoma ye.»³⁵ Bɛɛ mampenza towɔ obokye: «Tikasi makombe mane emba imbele sa inɔko mbuma sikokye.» Kasi nga nawɔ na bɛɛ ngakye: Tomba miyo okyekye, mbuma ili o manzabi iosi ikokyi pho ya inɔko!³⁶ Munokyi ambo zwa iphuti se, kambe na bokya mbuma pho ya bomɔɔ pha bobele. Na bomɔ, moto okophikye na okonɔko bakumbe elele yɔnɔyɔ.³⁷ Pho i lowɔ lolo ete eye eli nde phele: «Mɔnɔmɔ kaphikye, omoyoko kanoko.»³⁸ Naetomaka ikye noko yaate yaikaka kumela bɛɛ. Baayoko bakuma, emba bɛɛ oesi ya zwa bolaa mi yaakumelaka bebi na boikye.»

³⁹ Basamaliya baikye ba mokyisi munene baanolaka Yesu pho maloba ma ɲwanɲwasi mawoko yo obokye: «Anvɔsi maphɔɔ masɔ maakyela nga.»⁴⁰ Na wakoma bɛɛ phenephe ne, Basamaliya baongaka ne obokye ata baa na be. Emba amba kyela na bɛɛ nkolo ibale.⁴¹ Bato basuu

baikye bakulaka anola Yesu pho ya maphɔɔ maawoko yo.⁴² Emba bamba ya wɔ na ɲwanɲwasi mɔna, bekye: «Teli obokye tomoanosi nde pho ya maphɔɔ maloimolakyi we, kasi na banga mampenza to-mookyi, emba toefi obokye ali phele Mobikye wa mokyisi.»

Yesu abikye ɲwana wa mokonzi mɔnɔmɔ wa baloo

⁴³ Sima ya nkolo ibale, Yesu amba ya mana o bilele me, amba ya butwa o Galileya.⁴⁴ Pho yo mampenza aanolaka obokye moimosi tazwe ngambo o mokyisi mwe mampenza.⁴⁵ Kasi wakoma yo o Galileya, bato ba Galileya bamoyambaka na bolaa. Bakyendekye o Yelusaleme pho ya eseleko, na bɛɛ me, bawenekye iso yakyelaka Yesu.

⁴⁶ Yesu amba ya butwa o Kana, o manyete ma Galileya, owa bongolaka yo maa maleku. Mokonzi mɔnɔmɔ wa baloo abaka na ɲwana wa lele na bolosi o Kapalanauma.⁴⁷ Waaoka yo obokye Yesu auti o Yuda, akomi o Galileya, amba yakyende zwana ne, amba ya onga ne obokye bakyende pho akye bikya ɲwana we wa lele oli nde mowe.⁴⁸ Yesu amba wɔ ne yokye: «Bo bɛɛ toweni mayaa na bilekyesako bɛɛ otoanole!»⁴⁹ Mokonzi wa baloo amba wɔ ne yokye: «Nkolo, yakye naino ɲwana wa nga sabowakye!»⁵⁰ Yesu amba wɔ ne yokye: «Kyende, ɲwana wa we ali na bomɔɔ.» Moto mɔna amba ya anola maloba maa mowosi Yesu, nɔnɔ wa butwa yo.⁵¹ Waba yo kabutwe, bato bɛɛ baetoma bamba ya mobenga, bamba ya wɔ bekye: «ɲwana wa we wa lele ali na bomɔɔ!»⁵² Amba ya batuna imbele ye sibutwakyi ɲwana na bolaa emba bamba mobuyisa bekye: «Yabaka yana, o ngonga ya sambo wa mana mowewe o nzoto ye.»⁵³ Ango wa ɲwana

awenekye obokye yabaka nde o sina imbele saawoko Yesu ne obokye: «Iwana wa we wa lele ali na bomoo.» Mina wa mo, yo na bonkpe phe bosoo baesi ya anola.⁵⁴ Mena yabaka elekyesako eya ibale eyakyelaka Yesu o Galileya, wauta yo o Yuda.

5

Yesu abikye moto owanyiba makolo o Yelusaleme

¹ Sima ya maphoo mamana, waa imbele sa eseleko ya Bayuda, Yesu amba ya kyende o Yelusaleme.² Nzuka o Yelusaleme, phenephe na mozibo mootangye njwa bampate, wali mbondo yoooyo ekyebangye bée na munoko njwa ba Ebele Betezata. Mokanda monomo njwa milaku mitano njwabaka wamo,³ o milaku me, bato ba malosi baikye babaka bamilangye omo, bato baapholo miyo, baakpekusa, baanyiba binango. [Babaka baziya obokye maa maphukubane,⁴ pho anzelu wa Nkolo abaka kaute o mbondo imbele siiyoko pho ya iphukubinya maa. Moto wa bolosi owa kyekye mikumbya o maa me phanza waaphukubane mango, abikaka na bolosi phe, nabo bolosi me phabaka ndengye'ye.]⁵ Moto monomo owanyiba enango mambula mako maato mbuka njwambi abaka omo.⁶ Waamowene Yesu alangyi, na waeba yo obokye akokyi na eleme mena, amba wo ne yokye: «Oli na phowa ya ibika?»⁷ Mookaa amba mobuyisa yokye: «Nkolo, sili na moto wa inkumbya o mbondo imbele siphukubane maa. Imbele siikusubane nga obokye nakye mikumbya o maa, moto mosuu kaingyele angwa o boo pha nga.»⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa itoko sa we, tambula.»⁹ Mina wamo, moto me

abikyi. Aesi yakpa itoko se, abuto itambula.

Nzuka mokolo me yabaka mokolo njwa sabata.¹⁰ Pho ya bomoo, Bayuda bamba ya wo na moto obikyi bekye: «Eli mokolo njwa sabata, tosenyesi iphila itoko sa we.»¹¹ Kasi amba babuyisa yokye: «Moto oombikye, eli nde yo moto owo na nga obokye: «Kpa itoko sa we otambule.»¹² Bamba motuna bekye: «Moto me nza owo na we obokye: «Kpa itoko sa we otabule?»¹³ Kasi moto owabikyaka bée taikaka eba nza oombikye, pho Yesu amanaka waali moluku njwa bato baabaka wamo.

¹⁴ Sima, Yesu amba kula kye mozwa o Tempelo, amba wo ne yokye: «We mona obikyi, sakula kyela masumu pho lowoo losuu lolobi boobe saeyelela»¹⁵ Bobele, moto me amba kyende imola Bayuda obokye ebakyi Yesu moto oombikye.¹⁶ Tata wamo, Bayuda bamba ya okyela Yesu yoo, pho akyelaka babona mokolo njwa sabata.¹⁷ Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Tata, nono unjanwa eye ali o ikyela etoma; na nga nde bomoo nali o ikyela etoma.»

¹⁸ Tata wamo, Bayuda bakuluka luka na boikye manzela ma imoboma, teli nde pho taikaka kumola mokolo njwa sabata, kasi na pho abaka kabangye Nwaphongo obokye ali Ango, kambe na kula mimekyinya na Nwaphongo.

Bokonzi pha Nwana wa Nwaphongo

¹⁹ Yesu amba kula ya kpa maloba amba bawole yokye: «Nawoo na bée nde phele phele, Nwana takokyi ikyela lowoo na ndengye'ye yo mampenza, kasi nde ikyi wene yo Ango kakyete: Pho iikiyi kyele Tata, Nwana kaikyele nde bomoo.²⁰ Eli

obokye Tata kazingye Nwana emba kamoteya iso iikiyi kyele yo. Amoteya bitoma bikuli leka bonene, na obokye b̄ēe obe kokamwe nde bokamo. ²¹ Pho booko akole Tata bawe kakule babuya na bomoo, Nwana ne kabikya nzaa oozingyi yo. ²² Tata taasambisa moto, ambya isambisa sisoo oka Nwana, ²³ obokye bato baso bakumole Nwana bo okokumole b̄ēe Tata. Moto ootokumole Nwana, taakumole na Ango owa motoma.

²⁴ Nawo na b̄ēe nde phele phele, moto okookye maloba ma nga, kambe na anolela owantoma, ali na bomoo pha bobele. Yo etasambe, kasi yo amokundwa onte ya bawe, amozwa bomoo. ²⁵ Nawo na b̄ēe phele phele, imbele siye — emba unwanwa eye imbele me sili wawa — bawe bamooka nwesi nwa Nwana wa Nwaphongo emba bato bamooka nwesi me, bamoba na bomoo. ²⁶ Pho, booli Tata na bomoo yo mampenza, nde bomoo aphe Nwana obokye abe na bomoo me yo mampenza. ²⁷ Amophe bokonzi pha isambisa pho ali Nwana wa Moto. ²⁸ Maphoo maso mama mango saekamwisa! Imbele siye, baso baakyimele o malita bamooka nwesi nwe, ²⁹ emba baso baakylaka bolaa bamokundwa pho ya izwa bomoo. Baakylaka bobē, bamokundwa pho ya isambisama.»

Maphoo maweninya bokonzi pha Yesu

³⁰ Nga, sikokyi ikyela lowo na ndengye ya nga mampenza: Natene bolombe nde na noko yookyi nga, emba bolombe pha nga boli pha bosembo pho silukye ikyela boozingyi nga, kasi boozingyi owantoma.

³¹ «Bo namiwole pho ya nga mampenza, bowokye pha nga nde

tebofe phaa phele. ³² Eli nde mosuu okwo pho ya nga, emba naebe oboye iwo siwo yo pho ya nga sili sa phele. ³³ B̄ēe, watomaka bato oka Yoane Mofatise. Aewole maphoo ma phele. ³⁴ Ka nga, sisengyesi na moto obokye awo pho ya nga. Nawo babona pho ya b̄ēe, obokye obikye. ³⁵ Yoane abaka tala ekyelosa b̄ēe emba kyelole: Kasi b̄ēe wazingaka ikumba nde pho ya nwanwa imbele na saa ya tala me.

³⁶ Kasi nga, nali na maphoo ma iewole maalekyi maaka Yoane na bonene: Eli bitoma biantoma Tata obokye nabikyele. Nabikyele, emba eli b̄ēe biiwo pho ya nga obokye Tata antoma. ³⁷ Tata owantoma awo na yo mampenza pho ya nga. Kasi toika oka nwesi nwe na mbala, naa iwene boo phe. ³⁸ Emba iloba se tesili onte ya b̄ēe, pho b̄ēe toanolele owatoma yo.

³⁹ B̄ēe koekole Buku pha Nwaphongo pho koununya obokye wamozwa omo bomoo pha bobele. Kasi eli nde phango boowo pho ya nga. ⁴⁰ Emba toozingye iya oka nga pho ya iya zwa bomoo pha bobele.

⁴¹ Nkyemo, siika izwa na bato. ⁴² Kasi naeyebe, b̄ēe toli na lozingo la Nwaphongo onte ya b̄ēe. ⁴³ Inga, naesi o nkombo ya Tata, emba b̄ēe toikiyi benela inzamba. Ka bo moto mosuu aesi na nkombo ye mampenza, yo moona b̄ēe wamoyamba! ⁴⁴ B̄ēe nde ombi anola ndengye'ye, b̄ēe bazwe nkyemo ya b̄ēe onte ya b̄ēe na b̄ēe. B̄ēe bate balukye nkyemo ikyiute na Nwaphongo yo mampenza?

⁴⁵ Saumunya obokye yamoba nga owamokye esongyela oka Tata. Mosongyesi wa b̄ēe, eli Mose okolemele b̄ēe. ⁴⁶ Pho bokanolele Mose, nde onzanolelaki me, pho akomaka nde pho ya nga. ⁴⁷ Bo toanole yaakoma

yo, wamba anola iikiyi wo nga ndengye'ye?»

6

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹ Sima me, Yesu amba yakatisa o mokukulu mooyoko njwa ebale eenene ya Galileya, ekyebangye na bée Tiberias. ² Moluku njwa bato njwabaka momobengye pho bato hawenkye bilekyesako biafaka yo kakyele oka bato baa malosi. ³ Yango mena Yesu amba ya baa o ikolo sa ngomba akye zala omwo yo na baekosi bée. ⁴ Yabaka njwana o boo pha eseleko ya Bayuda eya llekana. ⁵ Nzuka watomba Yesu miyo o ikolo bofo, amba ya wene moluku njwa bato moye oli yo. Amba ya wo na Filipe yokye: «Tomoomba mapa pho ya obokye bato baba baze bi?» ⁶ Wa wo yo babona, amumekaka. Pho yo aefaka lowo laamokyela yo. ⁷ Filipe amba ya mobuyisa yokye: «Na bo toombi mapa ma baphalanga baakokyi na iphuti sa nkolo mikama mibale, etemaakokye obokye moto na moto azwe nono njwana etee.» ⁸ Monomo na baekosi be, okobangye bée Andele, njwana nyango na Simo Petelo, amba ya wo ne yokye: ⁹ «Munzenga monomo wawa, ali na mapa matano na swe ifale. Kasi ina yango miina yamokyela ekpele'ye pho ya boikye pha bato bofo?» ¹⁰ Yesu yokye: «Obazasa o se.» Elele me yabaka na nkata nzikye. Bobele, bamba ya zala. Babaka phenephe bampele nkoto itano. ¹¹ Emba Yesu amba ya kpa mapa, aphe Nwaphongo melesi emba amba ya makabela bato baso baabaka wamo. Amba kula kyela nde bomwo na swe. Abaphekye nde na phowa ya moto na moto. ¹² Waaoka bée ntoma, Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye:

«Angyinya bitee biso biikasi, pho ekpele yonoyo sabunga.» ¹³ Bamba ya bianginya, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale na bitee ba mapa maazaka be. ¹⁴ Waawene bato elekyesako eyauta yo ikyela, bekye: «Oyo ali owaakolo moimosi, oosengyesi iya o mokyisi.» ¹⁵ Kasi Yesu waefaka yo obokye bakokyi iya mokpa na bokusi pho ya imobuya mokonzi, amba kula mana wamo, yo mampenza amba baa o ngomba.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

¹⁶ Wakoma nkokolo, baekosi bée bamba yauta nono o ebale enene. ¹⁷ Bamba ya baa o vato bonobo baamba ya kye o Kapalanauma, o mokukulu moyoko. Mena bunya bombo inda, emba Yesu naino sataa babenga. ¹⁸ Ewele enene yeesi ya kyela, ebale ebuto iphukubana. ¹⁹ Balukaka phenephe na bakylometele batano naa motoba, waa wene bée Yesu katambule o ikolo sa maa, kambe koma phenephe na vato. Emba bée bailaka, ²⁰ kasi Yesu amba wo na bée yokye: «Bee saila, eli nde nga!» ²¹ Bazingaka imokpesa o vato, kasi sa koko, vato bokye seme o elele eyakyekye be.

Yesu ali mapa ma bomwo

²² Bo yana, moluku njwa bato njwa ikalaka o mokukulu moyoko, njwamba yaeba obokye yabaka wamo nde vato bonobo, na obokye Yesu taikaka kye na baekosi bée elele yonoyo, bée bakyeke bée mampeza. ²³ Kasi mato maayoko maautaka o Tiberias makomaka phenephe na elele eya zaka bée mapa sima ya Nkolo iphe melesi. ²⁴ Waaeba moluku njwa bato obokye ebe Yesu, ebe baekosi bée tebakuli baa wamo, bato bamba ya kpela o mato emba bamba yakyende

o Kapalanauma, ikye miluka Yesu. ²⁵ Emba wamozwa b̄e o mopha moyoko n̄wa ebale enene, bamba w̄o ne b̄ekye: «Labi, okomi wawa imbele iye?» ²⁶ Yesu amba babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye: Toondukye pho ya obokye wawene bilekyesako, kasi pho wazaka mapa wambaka na maoka. ²⁷ Osengyesi imiambya o etoma pho ya izwa ntoma ite iunve, yamoephe Nwana wa Moto, kasi pho ya ntoma ikyitono phe. Pho eli Tata, yo ooli Nwaphongo, owa mophe bokonzi.» ²⁸ Bobele bamba ya w̄o ne b̄ekye: «Tosengyesi ikyela boo pho ya ikyela bitoma biizingye Nwaphongo obokye tobikyele?» ²⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Etoma ya Nwaphongo eli nde ianolela owatoma yo.» ³⁰ Bamba ya mobuyisa b̄ekye: «Kasi we, elekyesako iye eyamokyela we pho toewene emba tombe eanolela? Etoma ya we iye?» ³¹ O obokye, baango ba banga bazaka mana, nde bo wakoma b̄e obokye: «Abaphkeye ya iza, mapa maute o ikolo.» ³² Kasi Yesu amba w̄o na b̄e yokye: «Naewole nde phele phele, teli Mose owaephkeye mapa ma ikolo, kasi eli nde Tata okoephe maakolo mapa ma ikolo. ³³ Pho mapa ma Nwaphongo, eli nde yo okoute o ikolo na okoambya bomoo o mokyisi.»

³⁴ Emba bamba ya w̄o ne b̄ekye: «Nkolo, olophkeye nkolo iso mapa me.» ³⁵ Yesu amba ya w̄o na b̄e yokye: «Eli nde nga oli ipa sa bomoo, moto okoye oka nga etakule oka nzala. Moto okonzanole etaokye phowa ya maa. ³⁶ Kasi naambo w̄o ngakye: B̄e oweni emba toanole. ³⁷ Bato baso baampe Tata, bamoya oka nga, emba okoye oka nga, esi movakye, ³⁸ pho nauta o ikolo

pho ya iyakyla bokozingye owantoma, kasi bokozingye nga phe. ³⁹ Nzuka, phowa ya owantoma eli obokye nga sabungya n̄ono moto monono mi baampe yo, kasi obokye nabakundole o mokolo n̄wa suka. ⁴⁰ Phowa ya Tata yango eye: Moto munso oweni Nwana ambi na moanola, azwe bomoo pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo n̄wa suka.»

⁴¹ Tata wamo, Bayuda babuto ingungubana ne pho awoko obokye: «Nali ipa siute o ikolo.» ⁴² Emba bamba kula w̄o b̄ekye: «Teli yo Yesu, n̄wana wa Zozefu? Teloebe nyango na ango? Ndengye'ye akokyi iwo unwanwa eye obokye: «Nauta o ikolo?»» ⁴³ Yesu amba kula ya babuyisa yokye: «Le ingungubana onte ya b̄e! ⁴⁴ Moto takokyi iya oka nga bo Tata owantoma tamokambi, emba nga naamokundola o mokolo n̄wa suka.» ⁴⁵ Baimosi bakoma b̄ekye: Bato baso bamoteyama na Nwaphongo. Moto munso owa oka yauta na Tata ambi na anola mateya me, kaye oka nga. ⁴⁶ Eli obokye na moto taika wene Tata, bo teebe nde owauta na Nwaphongo. Iyo, awene Tata. ⁴⁷ Naewole nde phele phele, moto okoanole ali na bomoo pha bobele. ⁴⁸ Nali ipa sa bomoo. ⁴⁹ O bokye, baango ba b̄e bazaka mana, emba b̄awa. ⁵⁰ Mapa maute o ikolo mali obokye moto owaamazaa, etaawe.

⁵¹ «Nali ipa sa bomoo siuti o ikolo. Moto owamoza ipa me amoba na bomoo pho ya bobele. Emba ipa samoambya nga, eli nzoto ya nga, yambyami pho ya obokye mokyisi mozwe bomoo.» ⁵² Yango mena, Bayuda bamba butwa iika ziiko na bokusi onte ya b̄e, b̄ekye: «Ndengye'ye moto mona akokyi ilophe nzoto

ye obokye toize?»⁵³ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Naewɔle nde phele phele, bo toze nzoto ya Nwana wa Moto, bo tombi na nywa malongo me, otooze bomɔɔ.⁵⁴ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali na bomɔɔ pha boɓele. Emba nga, naamokundola o mokolo ŋwa suka.⁵⁵ Pho nzoto ya nga ili yaakolo ntoma, na malongo ma nga mali maakolo maleku.⁵⁶ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali onte ya nga, na nga nali onte ye.⁵⁷ Emba bo wantoma Tata ooli na bomɔɔ na obokye nali na bomɔɔ phɔ ye, yango mena moto owamoza nzoto ya nga, amoba na bomɔɔ phɔ ya nga.⁵⁸ Ipa sauta o ikolo sili bobo: Sikyese na saazaka baango ba bɛɛ. Bɛɛ bawa, kasi moto owamoza ipa siwene bɛɛ sisi, amobaa na bomɔɔ phɔ ya boɓele.»

⁵⁹ Mena yabaka mateya ma Yesu o mangambi ma makyita ma Bayuda o Kapalanauma.

Maphɔɔ maamba bomɔɔ pha boɓele

⁶⁰ Sima ya imooka, baekosi bɛɛ baikye bamba butwa iwɔ bɛkye: «Iloba sisi sili sikusi! Okokyi imooka nza?»⁶¹ Kasi waeɓa yo mampenza obokye baekosi bɛɛ bagungubane phɔ ya iloba me, Yesu amba wɔ na bɛɛ yokye: «Iloba me siephe yo?»⁶² Emba bombi wene Nwana wa Moto kabaa o elele eyabaka yo phanza?...⁶³ Eli nde Bolobɔ okambya bomɔɔ, nzoto tikyele ekpele. Maphɔɔ maewɔsi nga, mali Molimo na bomɔɔ.⁶⁴ Kasi wali baayokɔ onte ya bɛɛ, bate baanole.» Pho Yesu aɓbaka tata o etatele baabaka bawa bate baikaka anola na nza owamuungya.⁶⁵ Amba kula wɔ yokye: «Yango mena, nawɔkyi na

bɛɛ bokye: «Moto takokyi iya oka nga bo Tata tamoanolesi.»

⁶⁶ Tata mokolo mamuna, baekosi bɛɛ baikye bamana emba tebakulaka moɓenga.

⁶⁷ Emba Yesu amba ya wɔɔ na Iko mbuka babale yokye: «Na bɛɛ, tozingye na bɛɛ ikyende?»

⁶⁸ Simo Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Nkolo, tomokula kyende oka nza? Iwe oli na maphɔɔ ma bomɔɔ pha boɓele.⁶⁹ Na banga, toanosi emba toebi obokye oli Mosantu wa Nwaphongo.»

⁷⁰ Yesu amba babuyisa yokye:

«Teli nga moto owa eɔlo, bɛɛ Iko mbuka babale? Emba monomɔ na bɛɛ ali zabulu!»⁷¹ Awɔko babona na Yudasi, ŋwana wa

Simo Mosikaliyota. Pho yabaka yo owamuungya, iyo, monomɔ na Iko mbuka babale.

7

Bana nyango na Yesu tebamoanole

¹ Sima me, Yesu aba nde ikyemikyende o manyete ma Galileya. Taikaka benela ikyemikyende o manyete ma

Yuda waabaka Bayuda balukye imoboma.² Nzuka eseleko ya Bayuda eya ndalaku ya butwaka phenephe.³ Boɓele, bana nyango bamba ya wɔ ne bɛkye: «Mana

wawa okyende o Yuda phɔ baekosi ba we, na bɛɛ me, bawene bitoma bikyele we.⁴ Moto

okoizingye obokye bato bamoeɓe, takele maphɔɔ me mi ibombo. Pho kokyele bitoma ndengye

eye, omiweninya o mokyisi!»⁵ Pho, banaa nyango mampenza tebaikaka moanola.⁶ Emba Yesu

amba wɔ na bɛɛ yokye: «Imbele sa nga naino tesikokyi. Imbele saaka bɛɛ sakoka.⁷ Mokyisi

temokokyi iyeina. Kasi nga, mokyisi munzine phɔ nawɔ ngakye bitoma ba bɛɛ bili bife.⁸ Kyende o eseleko mena. Pho

⁸ Kyende o eseleko mena. Pho

ya nga, esikye omo, pho imbele sa nga naino tesikokyi.»⁹ Sima ya iwo babona, amba ikala o Galileya.¹⁰ Kasi waakye banaa nyango o eseleko, ne amba yakye omo, samiweninya, akyekye nde mi ifombo.

Mateya o eseleko ya ndalaku

¹¹ Onte ya eseleko, Bayuda bamolukaka emba bamba wo bekye: «Ani baa bi?»¹² Onte ya moluku nwa bato, baikaka ziko pho ye. Bana bawoko bekye: «Ali moto wa maphoo malaa», bayoko bekye: «Phe, kakosa bato.»¹³ Na bo babona, moto na monomo tamekaka iwo polele pho ye, pho ya ila Bayuda.

¹⁴ Waakoma bee onte ya nkolo ya eseleko, Yesu amba ya kye o Tempelo emba abuto iteya.¹⁵ Bayuda bakamwaka na mateya me emba bamba wo bekye: «Ndengye'ye iyo taika ekola kambe eba maphoo makoma be?»¹⁶ Yesu amba babuyisa yokye: «Mateya ma nga temaute na nga, kasi na owantoma.»¹⁷ Bo moto kazingye ikyela phowa ya Nwaphongo, amoeba bo mateya mama maute na Nwaphongo naa bo namiwole nga mampenza.¹⁸ Moto ookowo pho ye, kalukye nkyemo ye mampenza. Kasi ookolukye nkyemo ya owamoto, ali na maphoo maa phele. Emba bole teboli onte ye.¹⁹ Teli Mose owaephe Mibeko? Kasi nono moto monomo onte ya bee takyele bokowo Mibeko: Pho yaye kolukye imboma?»²⁰ Moluku nwa bato bamba mobuyisa bekye: «Oli na molemba o nzoto ya we! Okolukye ieboma nza?»²¹ Yesu amba kula yakpa maloba amba wo na bee yokye: «Nakyesi nde etoma yonoyo, bee baso okamo!»²² Mose awoko na bee obokye obelekye bana ba bampele — lauta na bankoko kasi na Mose

phe — emba bee kolokyele na mokolo nwa Sabata.²³ Ka bo bee kobele moto mokolo nwa Sabata sa nka eya obokye Mobeko nwa Mose mooto, ka pho yaye kontombele pho nabikye moto mokolo nwa sabata?²⁴ Sakyeka mafoo ma bato bo kotene bolombe, kasi tena bolombe na bosembo.»

Yesu eli yo Klisto?

²⁵ Bato ba Yelusaleme bawoko bekye: «Mena teli ookolukye bee obokye bamobome?»²⁶ Kyeka kawo mi pha emba tebamowole na lowoo! Bakonzi ba banga baebaka phele obokye eli nde yo Klisto?²⁷ Kasi moto oyo, banga toebe biute yo, nzuka imbele samoya Klisto, na moto etaebe biuti yo.»²⁸ Bolele Yesu owateyaka o Tempelo, aimolaka yokye: «Konzebe! Koebe biuti nga? Kasi sikyi ya na ndengye ya nga mampenza. Owantoma kawo phele, yo otoebe bee.»²⁹ Nga, namoebe pho naute oka ye, eli yo owantoma.»³⁰ Emba bambaka luka nde imoakya. Kasi na moto taika na moakya pho ngonga ye teyataaka koka.³¹ Onte ya moluku nwa bato, baikye bamoanolaka, bambaka wo bekye: «Waamoya Klisto, amokyela bilekyesako biikye koleka bikyele moto oyo?»

Batomi bato ikye akya Yesu

³² Yaabaka bee bakye mikolo onte ya moluku nwa bato pho ye, yakomaka o matoo ma Bafalisayi. Emba banganga banene na Bafasayi bamba ya toma babulusi pho ya imoakya.³³ Yesu amba wo yokye: «Nata kuta kula ba na bee nwana imbele, emba namokyende oka owantoma.»³⁴ Bee wamunduka kasi on-tonzwe. Pho elele eyamoba nga, bee otokome omo.»³⁵ Tata wamo, Bayuda babutwaka iwono onte

ya bée bēkye: «Amunakyende mi elele iye eyamobaa banga sakyē mozwa? Amokyē bēnga bakyeminyangwa onte ya Baela? Amokyē teya Baela? ³⁶ Maphōo maawō yo mamana maluke iwō bo: Bēe wamunduka kasi ontonzwe, na obokye: Elele eyamoba nga, bēe otokome omō?»

Pho ya maa ma bomōo

³⁷ Mokolo ηwa suka ya eseleko, muna moolekye nkolo iso, Yesu aesi ya teme, abuto iimola yokye: «Bo moto ali na phowa ya maa, aye oka nga, ambe ya nywa. ³⁸ Moto ookonzanole; bo wawō buku pha Nwaphongo: “Uta o ndondo ye, bibale ba maa ma bomōo biamolukwa.” ³⁹ Awoko babona na Bolobo pha sengye-laka izwa bato baamoanolela. Na bosembo Bolobo tephataka ba pho Yesu tataka zwa naino nkyemo.

Bato bakabwa pho ya Yesu

⁴⁰ Onte ya moluku, bato baokaka maphōo me, bakyi bēkye: «Nde phele, kyeka Moimosi!» ⁴¹ Bana bēkye: «Klisto, eli nde yo.» Kasi bayoko bakulaka wō bēkye: «Klisto akokyi itokolo o Galileya? ⁴² Buku pha Nwaphongo tebowō obokye amoba wa bosoo Davidi, emba amouta o Beteleyeme, mokyisi mokyikyi ηwaaata Davidi?» ⁴³ Yango mena bato baamba kabwana pho ye. ⁴⁴ Bato bayoko onte ya be, balukaka imoakya, kasi na moto monomo taika mokuma.

Bakonzi ba Bayuda tebaanole Yesu

⁴⁵ Bobele babulusi bamba ya butwa ooli banganga banene na Bafalisayi. Bamba ya wō na babulusi obokye: «Pho ya'ye bēe toikyi ya ne?» ⁴⁶ Babulusi bamba yabuya bēkye: «Moto taawō bokowō moto mona!»

⁴⁷ Bafalisayi bamba wō na bēe bēkye: «Olukakyi na bēe imoanolela me? ⁴⁸ Onte ya bankumu naa onte ya Bafalisayi, wali monomo omoanolesi? ⁴⁹ Eli nde moluku ηwa bato batebaebe Mobeko, bato baaza be!» ⁵⁰ Kasi monomo onte ya Bafalisayi, Nikodeme owa kyekye oka Yesu phanza, yokye: ⁵¹ «Mobeko ηwa banga munyete moto bo naino tomookyi naa ieba maphōo makele yo?» ⁵² Bamba mobuyisa bēkye: «Na we toli moto wa Galileya? Luka na bolaa emba wamowene obokye o Galileya, tewakokyi itokolo moimosi.»

Nwanwasi wa baphemba

⁵³ Bamba ya butwa moto na moto o ingambi se.

8

¹ Emba Yesu amba ya kyende o ngomba ya ba Olive. ² Waakoma waa mumbengu, amba kula ya o Tempelo. Emba bo wabaka bato baso baye oka ye, amba ya zala abuto ifateya. ³ Bobele, bateye ba mibeko na Bafalisayi bamba moyelela na ηwanwasi monomo owazwaka bēe na lele mosuu, emba bamba ya moteya onte ya bēe baso. ⁴ Bamba ya wō ne bēkye: «Moteye, ηwanwasi oyo, tomozwe na lele mosuu. ⁵ O buku pha Mobeko, Mose awō na banga obokye tofome babasi ba ndengye mena na mabanga. Emba we, kowō bo?» ⁶ Bawoko babona na maumunya ma imobekyisa izengye, pho fazwe eleko ya imophunda. Kasi Yesu, amba ya miinya, abuto iwala nzenze na munsee o manyete. ⁷ Waaba bēe balendendale nde na imotuna mituna, Yesu amba ya miinola, amba ya wō na bēe yokye: «Onte ya bēe, otowaikakyele isumu, abe moto owa o boo wa imuma ifanga.» ⁸ Emba kula yo miinya,

akuli butwa iwala nzenze o manyete. ⁹ Waoka bée maphoo mamana, monomo na monomo atati imigbolo, tata na baphomba. Emba Yesu amba ya ikala yo mampenza na ona nwanwasi owa temekye onte ya ifoko. ¹⁰ Yesu amba ya miinola, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, bée bawa? Na moto monomo taikiyima ema ifanga?» ¹¹ Amba ya buya yokye: «Nkolo, moto phe.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Na nga me, siema ifanga. Kyende, kasi tata lolu sakula kyela isumu.»

Yesu ali moo nwa mokyisi

¹² Yesu akulaka wo na bée yokye: «Nali moo nwa mokyisi. Moto okombengye, etaatambule o enzombi, amozwa moo mokambe o bomoo.» ¹³ Emba Bafalisayi bamba ya wo ne bēkye: «Komiwole we mampenza! Munoko nwa we tolokoki imoanola» ¹⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Eli phele obokye namiwole nga mampenza, kasi munoko nwa nga moli nwa ianola, pho naebe mbale euti nga na mbale ekyekye nga; kasi bēe, toebe biuti nga na bi kye nga. ¹⁵ Bēe kosambisa na ndengye ya bomoto. Inga sii sambisa moto. ¹⁶ Emba bo eniba obokye na sambisa, isambisa sa nga sili nde phele pho sili nga mampenza, eli na owantoma. ¹⁷ O Mobeko nwa bēe mampenza nga bakoma obokye bo noko ya bato babale ikokaa bakoki iianola. ¹⁸ Namiwole nga mampenza, emba Tata owantoma kawo pho nga me.» ¹⁹ Emba bamba wo ne bēkye: «Ongi ali bi?» Yesu amba buya yokye: «Toonzebe, toebe na Tata. Bowanzebaka, okokakiyima ieba na Tata.» ²⁰ Awoko maphoo mamana o elele ekye ambya bēe makafo, waba yo kateya o Tempelo. Moto na monomo taika

moakya, pho ngonga ye teyaikaka koka.

Ikyende sa Yesu

²¹ Yesu amba kula wo na bēe yokye: «Nakyende, wa munduka, kasi wamowa na masumu ma bē. Elele ekyekye nga, tokokiyima ikyende omo.» ²² Emba Bayuda bamba wo bēkye: «Ali na maulunya ma imiboma pho kawo yokye: «Elele eya mokyende nga, tokokiyima ikyende omo?»» ²³ Yesu amba babuyisa yokye: «Bēe oli bato ba o se, nga nauti o ikolo. Bēe oli bato bamokiyisi mumu, nga sili wa mokyisi mumu. ²⁴ Yango mena, nawokiyima na bēe obokye wa mowa na masumu ma bēe. Pho na bo toanosi obokye Nali, wamowa na masumu ma bēe.» ²⁵ Emba bamba ya wo bēkye: «Iwe oli nza?» Yesu amba babuyisa yokye: «Ikyiwole nga uta o etatele. ²⁶ Pho ya bēe, nali na maphoo maikyema ma iwo na ma isambisa, kasi owantoma kawo phele. Na yaoka nga ne, ili yango ikiyima wo nga o mokyisi.» ²⁷ Tebaikaka sosolo obokye abawolekyema pho ya Ango. ²⁸ Bofele, Yesu amba ya bawole yokye: «Waamotomba bēe Nwana Moto, wamoeba obokye Nali, simbe nakyela maphoo na ndengye ya nga mampenza: Nawo nde maphoo maanteya Tata. ²⁹ Owantoma ali na nga, taika nde nga mampenza, pho nakyema nkolo iso maphoo maamosepelisa.» ³⁰ Waaba yo kawo babona, bato baikyema bamoanolaka.

Baakolo bana ba Abalayama

³¹ Bofele, Yesu amba ya wo na Bayuda baamoanolaka yokye: «Bo oikasi ibanza maphoo ma nga, oli phele baekosi banga, ³² wamoeba maphoo ma phele emba maphoo me mamoyikola.» ³³ Bamba mobuyisa bēkye: «Banga toli bana ba Abalayama,

tololi baombo ba moto: Pho ya'ye kowɔ obokye tomoikolama?»
³⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawɔ na b̄ɛɛ nde phele phele, ngakye, moto okokyele masumu ali moombo njwa masumu.
³⁵ Moombo taikale nkɔɔ iso o ingambi, kasi njwana, yo kaikale o ingambi phɔ ya boɓele. ³⁶ Bo Nwana aeyikosi, wamofa baakolo bato baaikola b̄ɛ. ³⁷ Naebe obokye b̄ɛɛ oli bana ba Abalayama, kasi phɔ maphɔɔ ma nga te manyɔɔ onte ya b̄ɛɛ, kolukye imboma.
³⁸ Nga, nawɔ maphɔɔ maawene nga oka Tata, kasi b̄ɛɛ, kokyele maphɔɔ maoka b̄ɛɛ oka angɔ wa b̄ɛɛ!» ³⁹ Bamba mobuyisa b̄ɛkye: «Ango wa banga, eli Abalayama.» Yesu amba ya wɔ na b̄ɛɛ yokye: «Bo oli bana ba Abalayama, kyela bitoma ba Abalayama. ⁴⁰ Kasi unwanwa eye, b̄ɛɛ kolukye imboma, nga, oewɔsi maphɔɔ ma phele maoka nga oka Nwaphongo. Abalayama taika kyela babona. ⁴¹ Kasi b̄ɛɛ, kokyele bitoma ba angɔ wa b̄ɛɛ.» Bamba mobuyisa b̄ɛkye: «Banga tololi bana baabota b̄ɛɛ mi ebembi! Toli nde angɔ mɔnɔmɔ, Nwaphongo!»

Bana ba Molemba

⁴² Yesu amba ya wɔ na b̄ɛɛ yokye: «Bo Nwaphongo abakyi ɔngɔ wa b̄ɛɛ, nde wanzingaka, phɔ natɔkɔɔlɔ oka Nwaphongo namba kula uta nde oka ȳɛ. Siika ya na ndengye ya nga mampenza, eli Yo owantoma. ⁴³ Pho ya'ye b̄ɛɛ toosɔsɔlɔ ewɔsi ya nga? Pho tookokye iyoka maphɔɔ ma nga. ⁴⁴ Angɔ wa b̄ɛɛ eli Zabulu, emba oli na phowa ya ikokya maphowa ma angɔ wa b̄ɛɛ. Uta o etatele abaka nde mofomi wa bato, taika miambya i maphɔɔ ma phele phɔ maphɔɔ ma phele temali onte ȳɛ. Waakate yo b̄ɔɔle, loute o ndondo ȳɛ, phɔ ali moto wa b̄ɔɔle na angɔ wa b̄ɔɔle. ⁴⁵ Ka

phɔ ya Nga, phɔ na wɔ maphɔɔ ma phele yango mena tonzanole. ⁴⁶ Moto nza, o nte ya b̄ɛɛ owa munteya isumu sakyela nga? Bo na wɔ maphɔɔ ma phele, phɔ ya'ye b̄ɛɛ tonzanole? ⁴⁷ Moto wa Nwaphongo, kaokye maphɔɔ ma Nwaphongo. Ka ootoli b̄ɛɛ bato ba Nwaphongo, yango mena, b̄ɛɛ toonzokye.»

Yesu na Abalayama

⁴⁸ Bayuda bamba mobuyisa b̄ɛkye: «Toloikaka longa waawɔkɔ banga obokye oli Mosamaliya na ná bolɔɔɔ boɓe?»
⁴⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Phe, sili na bolɔɔɔ boɓe, kasi na kumbele Tata, kasi b̄ɛɛ, toonkumbele! ⁵⁰ Siika na luka nkyemo nga mampenza, moto mosuu ali okoiyambya na ookosambisa. ⁵¹ Naewɔle nde phele phele, bo moto abanze maphɔɔ ma nga, etawe.» ⁵² Emba Bayuda bamba ya wɔ ne b̄ɛkye: «Inwanwa eye tombi ya efa obokye oli na bolɔɔɔ boɓe! Abalayama awa, na baimosi m̄ɛ, kasi w̄ɛ koya wɔ wekye: “Bo moto kabanza maphɔɔ ma nga, etaa we.” ⁵³ Iwe olekyi angɔ wa banga Abalayama owa wa? Na baimosi baawa m̄ɛ! Iwe kombe mipka nza?»
⁵⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo namitatakyi nga mampenza, nkyemo ya nga nde teibe na ntina. Eli nde Tata oko ntate, iyo okoanole b̄ɛɛ obokye ali Nwaphongo wa b̄ɛɛ. ⁵⁵ B̄ɛɛ toika moeɓa, kasi nga namoeɓe. Bo nawɔkɔ ngakye simoeɓe, nde na ba nde ya b̄ɛɛ: Moto wa b̄ɔɔle. Kasi na moeɓe emba na banza maphɔɔ m̄ɛ. ⁵⁶ Ango wa b̄ɛɛ Abalayama, abaka na nkyisa ya iumunya obokye amowene mokɔɔ njwa nga. Awene mokolo m̄ɛ, emba atondaka na nkyisa.»
⁵⁷ Waaawɔ yo babona, Bayuda bamba wɔ ne b̄ɛkye: «Naino

tokokye na mambula mako matano, emba wamba wene Abalayama!»⁵⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele, naino Abalayama sata botama, Nga Nali.»⁵⁹ Bobele, bamba ya ongo mabanga pho ya imumaa, kasi Yesu amba mibomba, nono watokolo yo o Tempelo.

9

Yesu abikye moto owa pholo miyo

¹ Waaba Yesu kalekane, amba ya wene moto monomo owa botama na miyo mapholo. ² Baekosi bée bamba ya motuna motuna mumu: «Labi, moto oyo apholo miyo pho ya masumu me ndee pho ya masumu ma baboti bée?» ³ Yesu amba buya yokye: «Teli yo naa baboti bée. Kasi eli nde pho ya obokye bitoma ba Nwaphongo biwenene onte ye!» ⁴ Waata baa moo, tosenyesi ikyela bitoma ba owantoma. Waskome mokolo, moto takokyi ikula kyela etoma. ⁵ Naino ootaba nga o mokyisi, nali moo nwa mokyisi.»

⁶ Waawo yo babona, Yesu amba ya towa matee o manyete, aesi ya maphuta na manyete amba ya mainga moto owa pholo miyo me o miyo. ⁷ Amba ya wo ne yokye: «Kye mikunyola o mbondo ya Silowe». Kyelukye iwo obokye: Toma. Moto owa pholo miyo amba ya kyende, akye mikunyola, waaya butwa yo, abuto iwene.

⁸ Babubaa ne na babaka bamowene soosoo — pho abaka moongyi — bawoko bekye: «Teli yo owa baka azasi kaongye?»

⁹ Bana bekye: «Eli nde yo!» Bayoko bekye: «Iyo phe, eli nde moula ne.» Kasi moto owa pholo miyo amba anola yokye: «Eli nde nga.» ¹⁰ Emba bamba

wo ne bekye: «Ka miyo ma we mambi zibwa ndengye'ye?»

¹¹ Amba buya yokye: «Moto okobangye bée Yesu, aphuti manyete, amazingyi o miyo, amba wo na nga yokye: «Kye mikunyola o Silowe.» Bobele nga, namba ya kyende, namba mikunyola emba namba ya butwa iwene.» ¹² Bamba ya wo ne bekye: «Moto me, ali bi?» Amba buya yokye: «Nga siebe.»

Bafalisayi batune moto owa pholoko miyo obikyi

¹³ Bobele, baesi ya kye na moto owapholoko miyo oka Bafalisayi. ¹⁴ Nzuka mokolo nwa phutaka Yesu manyete na nwa mozibolaka yo miyo, yabaka mokolo nwa Sabata. ¹⁵ Bafalisayi bamba motuna na bée ndengye'ye eya butwa yo iwene. Amba babuyisa yokye: «Anzinga mungyinda o miyo, na mikunyosi, nabuto iwene.» ¹⁶ Onte ya Bafalisayi bana bawoko bekye: «Moto oyo taakumole Sabata, tali moto wa Nwaphongo.» Kasi bayoko bawoko bekye: «Moto wa masumu akokyi izwa bokonzi pha ikyela bilekyesako bibi ndengye'ye?» Emba bokabanakye bonyosi onte ya be. ¹⁷ Bobele bamba kula tuna moto owa pholo miyo bekye: «Ka we, kowo bo pho ya oezibosi miyo?» Amba buya yokye: «Ali moimosi.»

¹⁸ Kasi waaba bée naino sata banga baboti be, Bayuda tebaikaka eba obokye apholoko miyo amba butwa iwene.

¹⁹ Bamba ya tuna baboti ba nwana me motuna mumu: «Moto oyo ali phele nwana wa bée ookowo bée obokye abotama na miyo ma pholo? Emba unwanweye kawene ndengye'ye?» ²⁰ Baboti bamba babuyisa bekye: «Toebe obokye

eli nde phele njwana wa banga, abotama na miyo ma pholo. ²¹ Kasi bo buto yo iwene unwanjwa eye, banga toloefe. Oomozibosi miyo nza? Tolo-moebe. Omotune, ali phomba, aimole yo mampenza!» ²² Baboti bée bawoko babona pho bailaka Bayuda. Bée baokanaka itokolo moto munsō okowō obokye Yesu ali Klisto o ingambi sa makyita. ²³ Yango mena, baboti bawoko bēkye: «Yo nga ali phomba, omotune yo mampenza.»

²⁴ Mbala eya ibale. Bafalisayi bamba kula banga moto owa pholoko miyo, bamba wō ne bēkye: «Phe Nwaphongo ngambo! Banga toebe obokye moto oyo ali moto wa masumu.» ²⁵ Amba babuyisa yokye: «Nga siebe naa ali moto wa masumu. Naebe nde ekpele yonoyo obokye: Napholoko miyo emba unwanjwa eye nabuto iwene.» ²⁶ Bamba wō ne bēkye: «Aekyesi ye? Aezibosi miyo ndengye'ye?» ²⁷ Amba babuyisa yokye: «Nambo eyimola, kasi bēe tookye! Pho ya'ye kozingye obokye nakule eyimola mbala esuu? Emba na bēe toli nde na phowa ya ibutwa baekosi bēe?» ²⁸ Bobele, Bafalisayi babuto imotola, bamba wō bēkye: «Moekosi nwe eli nde we! Banga toli baekosi ba Mose. ²⁹ Banga toebe obokye Nwaphongo awoko na Mose, kasi moto mōna, toloefe mbale euti yo!» ³⁰ Moto me amba babuyisa: «Eye eli lowo la ikamwa, obokye bēe toebe mbale euti moto oyo, kasi yo anzibosi miyo! ³¹ Banga toebe obokye Nwaphongo taaokye bato ba masumu. Kasi bo moto ali mosambesi nwa phele, kambe kyela na phowa ya Nwaphongo, Nwaphongo kamookye. ³² Naino tolookyi bawo obokye moto azibosi miyo ma moto owa botama na miyo mapholo. ³³ Bo

moto me tabakyi moto wa Nwaphongo, takokakyi ikyela na ekpele.» ³⁴ Bamba ya buya bēkye: «Iwe wabotama onte ya masumu, emba kombe ya loteya?» Bamba movaka o nze.

Bapholo miyo ma molimo

³⁵ Yesu aesi ya oka obokye bamowiinye. Amba yakye vana ne, amba ya wō ne yokye: «Iwe, koanole Nwana wa Moto?» ³⁶ Amba ya buya yokye: «Yo nza, Nkolo, obokye namoanole?» ³⁷ Yesu amba wō ne yokye: «Ombo mowene. Eli moto okowōno na we.» ³⁸ Moto me yokye: «Naanosi, Nkolo» Emba amba kusama o boo phe.

³⁹ Emba Yesu amba wō ne yokye: «Naya o mokyisi pho ya iya sambisa, pho ya obokye baate baikaka wene bawene, emba baabaka bawene bēe sakula wene.» ⁴⁰ Bafalisayi baabaka ne baokaka mapho me, bamba wō ne bēkye: «Bobo na banga topholo miyo me?» ⁴¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo wabaka bato baapholo miyo, nde tobakyi na masumu. Kasi unwanjwa eye kowō obokye: "Towene", oli nde bato ba masumu bobele.»

10

Ete ya mookosi wa mampate

¹ «Naewole nde phele phele obokye, moto owa mōba sanyolo yaa mozibo o lophango la mampate, kasi kabaa mōpha mosuu, yo mōna ali mwibi na mōbomi. ² Kasi okonyolo yaa mozibo, ali mookosi nwa mampate. ³ Sinzili amozibolela mozibo, na mampate maokye njwesi nwe. Mampate me, kamabange, yonoyo na yonoyo na nkombo ya yango, emba kamatokolo o nze. ⁴ Waamatokolo yo maso, katambule o boo pha mango, emba mamobengye pho maebe njwesi nwe. ⁵ Ete maabengye

mobutu, kasi mamolota pho temaebe njwesi njwa babutu.»

⁶ Yesu amba bakpela ete mena, kasi tebaika sosolo ntina ya maphoo maawoko yo.

Yesu, Mobanze molaa wa mampate

⁷ Yesu amba kula wo yokye: «Naewole nde phele phele ngakye, nali mozibo njwa mampate. ⁸ Baso baaya o boo pha nga bali baibi na babomi, kasi mampate temaika baoka. ⁹ Inga, nali mozibo. Bo moto anyosi o nzela ya nga, amobika. Amokyende, amoya amba zwa na ya iza. ¹⁰ Moibi yo kaye nde pho ya iiba, pho ya iboma na pho ya ioto. Nga, naya pho ya obokye bato bazwe bomoo, bambe bozwa na boikye. ¹¹ Nga, nali mookosi molaa wa mampate: Mookosi molaa kambya bomoo phe pho ya mampate me. ¹² Ka moto okokyele etoma nde pho ya iphuti, tali owakolo mookosi wa mampate, tali na mokolo njwa mampate. Waawene yo ngoo kyeye, kaikye ika mampate emba yo kalote. Emba ngoo kaya mabuta kambe na manyangola.

¹³ Pho ali moto okokyele etoma nde pho ya iphuti emba mampate temali na ntina pho ye. ¹⁴ Nga, nali mookosi molaa wa mampate, naebe mampate ma nga na mampate ma nga manzebe. ¹⁵ Boo konzebe Tata, na nga naebe Tata. Emba nambya bomoo pha nga pho ya mampate. ¹⁶ Nali na mampate masuu maate mali ma lophango lolo. Emba na mango mamana, nasengyesi imakamba. Ma mooka njwesi njwa nga emba ya moba nde bokanda bonobono na mookosi monomo. ¹⁷ Tata kanzingye pho naambya bomoo pha nga pho ya ikula bozwa sima. ¹⁸ Moto taika bololo bomoo pha

nga, kasi naboambya nga mampenza. Nali na bokonzi pha iboambya na na bokonzi pha ikula bokpa: Mena eli mobeko njwa zwa nga na Tata.»

¹⁹ Maphoo me mamba kula ambya nde ikabana onte ya Bayuda. ²⁰ Baikye onte ya bee bamba wo bekye: «Ali na bolobo bofe! Ayeyee! Pho ya'ye bee komookye?» ²¹ Kasi baayoko bawoko bekye: «Mena teli maphoo ma moto oli na bolobo bofe, bolobo bofe akokyi izibola miyo ma moto owa pholo miyo?»

Bayuda bale Yesu

²² Yabaka imbele sa sekye. Bakyelaka eseleko ya iumunya mokolo njwa ingolaka bee Tempelo o Yelusaleme. ²³ O Tempelo, Yesu abaka kakye kaye o mozibo njwa Salomo. ²⁴ Bayuda baesi ya molungya, bamba wo ne bekye: «Waa lolle ntema o ikolo noko mokolo ye? Bo oli Klisto, oloimole polele!» ²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nambo eyimola kasi bee toanole. Bitoma biikyele nga na nkombo ya Tata biwo pho ya nga, ²⁶ kasi bee tonzanole pho toli mampate ma nga. ²⁷ Mampate ma nga maokye njwesi njwa nga, emba nga namaebe, mambe na mbenga. ²⁸ Emba nga, namaphe bomoo pha bobele. Ete mawe na mbala, na moto takokyi imabololo o maboko ma nga. ²⁹ Tata owa mampe alekyi na mwiya, emba na moto tali na makokyi ma ibololo ekpele o maboko ma Tata. ³⁰ Nga na Tata toli moto monomo.»

³¹ Bobele, Bayuda bamba kula ya ongo mabanga pho ya imumaa. ³² Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naeteye bitoma biikye bilaa bauta oka Tata. Pho ya etoma iye ekyembe bee maa mabanga?» ³³ Bayuda bamba mobuyisa bekye: «Banga

telolukye iemaa maŋanga pho ya etoma elaa ekyesi we, kasi pho kotole Nwaphongo, na pho iwe oli nde moto, komibuya we mampenza Nwaphongo.»³⁴ Yesu amba ya ŋabuyisa yokye: «O buku pha Mobeke ŋwa b̄e, teŋaika koma obokye: “Nga nawo ngakye: B̄e oli ba Nwaphongo?”³⁵ Mobeke ŋwabangaka ba Nwaphongo bato baawolekye Nwaphongo. Nzuka mapho maakomama o buku pha Nwaphongo temakoyi imana.³⁶ Ka owa kaba na owa toma Nwaphongo o mokyisi, b̄e kowo obokye: “Kotole Nwaphongo”, pho nawo ngakye nali Nwana wa Nwaphongo.³⁷ Bo sikyele bitoma ba Tata, b̄e sa nzanola!³⁸ Kasi bo nabikyele, na bo tonzanole, anola n̄o bitoma, pho oebe, ombe na eba na bolaa obokye Tata ali onte ya nga nde booli nga onte ya Tata.»³⁹ Emba, bamba kula luka mbala esuu ya imoakya, kasi amba ya bembetene o maŋoko ma b̄e.

⁴⁰ Yesu amba kula ya butwa o mopha moyoko ŋwa Yaladene, o elele eyabaka Yoane kabatisa phanza, emba amba ikala omo.⁴¹ Bato baikye bamba ya ooli yo, bamba wo b̄ekye: «Phele, Yoane taika kyela na elekyesako ȳo, kasi iso ya wo yo pho ya moto oyo ili phele.»⁴² Emba omo, bato baikye bamba moanola.

11

Iwa sa Lazalo

¹ Yabaka moto m̄o, na nkombo Lazalo, abaka na bolosi o Betani, mokyisi ŋwa Maliya na ŋwana nyango Malata.² Eli nde ona Maliya owa ololoko Nkolo malasi na owa mokunyolaka makolo na suwe ye. Yabaka ŋwana nyango Lazalo owabaka na bolosi.³ Mankanasa ma Lazalo maamba longolo Yesu obokye: «Nkolo, kyeka ookozingye we

ali na bolosi.»⁴ Waaoka Yesu ŋabona, amba wo yokye: «Bolosi ŋabona teboli pha iwaa, kasi boli pho ya iweninya nkyemo ya Nwaphongo. Nde na phango, ŋamokumola Nwana wa Nwaphongo.»

⁵ Yesu azingaka Malata na ŋwana nyango na Lazalo.⁶ Kasi waoka yo simo obokye Lazalo ali na bolosi, nde phele, akulaka kyela nkolo ibale o elele eyabaka yo.⁷ Bobele, sima me, amba ya wo na baekosi yokye: «Tokule butwa o Yuda.»⁸ Baekosi bamba ya wo ne b̄ekye: «Labi, nde unwanwa eye Bayuda balukakyi iema maŋanga, emba kokule butwa omo?»⁹ Yesu amba buyaa yokye: «Tewali mangonga iko mbuka maŋale ma moo? Bo moto katambule wa moo, taabakatane pho kawene moo ŋwa mokyisi.¹⁰ Kasi bo moto katambule waa mokolo, amobakatana pho moo temoli onte ye.»

¹¹ Waaunva yo iwo ŋabona, amba ya wo na b̄e yokye: «Nwebi na ŋanga Lazalo alasi, kasi na kye moumola.»¹² Baekosi b̄e bamba ya wo ne b̄ekye: «Nkolo, bo alasi, amobika.»¹³ Yesu awoko ŋabona pho ya iwa sa Lazalo, kasi b̄e ŋaumunyaka nde obokye kawo pho ya eyaakolo ebu.¹⁴ Yesu amba ya ŋawole polele yokye: «Lazalo awe,¹⁵ emba nali na nkyisa pho sikyi ba omo, pho b̄e oanole. Kasi tokyende oka ye.»¹⁶ Emba Toma, okobangye b̄e Ipasa, amba ya wo na baekosi bayoko yokye: «Na ŋanga tokyende me, emba towe ne molongo.»

Yesu mokundosi ŋwa bawee na okophe bomoo

¹⁷ Wakoma yo omo, Yesu akye zwa obokye Lazalo ambo kyela nkolo ine o ilita.¹⁸ Yelusaleme na Betani bali na itakye sa bakilometele phenephe na baato.

19 Baikye onte ya Bayuda bayakaka oka Malata na Maliya pho ya iya zala na bée pho ya nswana nyango na bée owawaka.

20 Waaoka Malata obokye Yesu kaye, amba ya kye mofenga o nzela, mēne Maliya aikasi azasi o ingambi. 21 Emba Malata amba ya wō na Yesu yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nswana mama nde tawa. 22 Kasi na inwanwa eye me, naebe obokye iso ya moonga we oka Nwaphongo, Nwaphongo amoephe yango.» 23 Yesu amba wō ne yokye: «Inwana nyongō amokundwa.» 24 Malata amba ya mobuyisa yokye: «Naebe obokye amokundwa imbele saa mokundwa bawe o mokolo nwa suka.» 25 Yesu amba ya wō ne yokye: «Nga nali moto okokundole bawee, na okophe bomoo, moto okonzanole, na bo awe amoba nde na bomoo. 26 Emba moto muso oli na bomoo kambe na nzanola etawe. Koanole bomoo?» 27 Amba mobuyisa yokye: «Ee Nkolo, nga naanosi obokye oli Klisto, Nwana wa Nwaphongo, ookoye o mokyisi.»

Yesu alesi

28 Waaunva yo iwō babona, amba ya kye banga nswana nyango Maliya, amba kolo ne yokye: «Moteye aesi, kaebangye.» 29 Waaoka Maliya babona, aesi ya inwa izele, aesi kyende oli yo. 30 Yesu tataaka nyolo o mokyisi, kasi ataka ba nde oelele eya vanaka Malata ne. 31 Bayuda babaka na Maliya o ingambi pho ya izala ne, waamowene bée aino izele, atokosi, bamba ya mobenga, baumunyaka obokye kakye o ilita pho ya ikye lela omō. 32 Waakoma Maliya o elele eya baka Yesu, wamowene yo amba ka o makolo me, amba wō ne yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nswana mama nde tawa.» 33 Waba wene yo

banyingonele, Maliya na Bayuda babaka ne, Yesu aokaka ngongō boikye na bolosi o ndondo ye. 34 Emba amba ya batuna yokye: «Bee wamokunda wa?» Bamba mobuyisa bekye: «Nkolo, yaka ya kyekye.» 35 Yesu amba ya lela. 36 Emba Bayuda beyke: «Kyeka bo wamozingaka yo.» 37 Bakyi onte ya bēe bekye: «Moto owa zifolaka miyo ma moto owa pholo miyo, taikiyi koka ikatela Lazalo iwa.»

Yesu akundosi Lazalo

38 Bobele Yesu amba kula ya oka ngongō o motema amba ya kyende o ilita. Yabaka mobongu onte ya mabanga emba ibanga sazibaka muna mobongu. 39 Emba Yesu amba ya wō yokye: «Manya ibanga sisi.» Malata, nkanasa ya mowe, amba wō ne yokye: «Nkolo, kaye solo, pho ambo kyela nkolo ine.» 40 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Siika wō na we ngakye, bo oanosi, wamowene nkyemo ya Nwaphongo?» 41 Bobele, bamba ya manya ibanga. Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, amba wō yokye: «Tata, naephe melesi pho onzokyi. 42 Phelē, naebe obokye konzokye nkolo iso, kasi nawō babona pho ya moluku moon-dungye, pho baanole obokye iwe wantoma.» 43 Waawō yo babona, amba ya anwana na bokusi yokye: «Lazalo, tokolo!» 44 Emba mowee aesi ya tokolo, makolo na maboko makangyemi na bitato, na boo phe bozingami na etubu. Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Omoingole emba omole kakyende!»

Bawangyele Yesu

45 Bayuda baikye onte ya baayakaka yakyeka Maliya, na bawenekye yaakyelaka Yesu, bamba moanolela. 46 Kasi bayoko onte ya be, bamba

ya kye imola Bafalisayi iso yakyelaka Yesu. ⁴⁷ Banganga banene na Bafalisayi bamba ya angyinya ikyita bamba wo bkye: «Tokyele bo? Moto oyo kakyele bilekyesako biikye. ⁴⁸ Bo tomokyekyi bokyeki babona, bato baso bamoanolela. Baloma bamoya oto elele esantu ya banga na mokyisi nwa banga.»

⁴⁹ Kaifa, monomo na be, owa baka nganga o munene o mbula me, amba wo na bee yokye: «Bee toosolo ⁵⁰ toombe na eja obokye eli bolaa pho ya bee obokye moto monomo awe pho ya bato, naa obokye mokyisi mobimba mowe.» ⁵¹ Taika wo babona na ndengye ye, kasi wabaka yo nganga o munene, o mbula me, ambaka imola obokye ya sengyelaka obokye Yesu awe pho ya mokyisi. ⁵² Teli nde pho ya mokyisi bobele, kasi pho ya iyangyinya elele yonyo bana ba Nwaphongo baanyangwa. ⁵³ Emba nde mokolo me, bamba wanga imoboma. ⁵⁴ Yango mena, Yesu takulaka tambula mi pha onte ya Bayuda. Amba ya kyende o manyete mali phenephe na obokye, o mokyisi mobangye bee Efalayime, azalaka omo yo na baekosi be.

⁵⁵ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe. Oboo pha eyenga ya Ilekana, bato baikye bautaka o mangonda bakyekye o Yelusaleme pho ya imipetola. ⁵⁶ Balukaka Yesu, emba onte ya Tempelo waabaka be, bawonko bkye: «Bee koununya bo? O eseleko etaye?» ⁵⁷ Banganga banene na Bafalisayi bambyaka mitando obokye: Moto munsu wamoeba elele eli yo, asengyesi eyimola pho bamoakya.

12

Maliya alosi Yesu malasi o makolo

¹ Nkolo motooba o boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aesi ya koma o Betani, waabaka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawe. ² Omo, bamba ya za ne. Malata abaka kakabe ntoma kasi Lazalo abaka monomo na babaka ne o mesa. ³ Bobele, Maliya amba yakpa molangyi nwa malasi nwyakela bee na nale nwa motiya moikye. Aesi ya maololo o makolo ma Yesu, amba makunyola na suwe ye, emba ingambi satondaka na solo ya mana malasi. ⁴ Bobele, Yudasi Mokyeliyota, monomo na baekosi bee, eli nde ona yo owamuungya, yokye: ⁵ «Pho ya'ye tebaungye malasi mamana na nkama iyato ya ba denale, pho ya ibaphe babola?» ⁶ Awoko babona, pho teli obokye ali na ngongo ya babola, kasi pho abaka moibi na obokye, yo mobombi nwa baphalanga, abaka kaike baphalanga babaka bee bamophisa. ⁷ Emba Yesu amba wo yokye: «Omole! Abanza lowo lokyesi yo pho ya mokolo nwa munkunda be. ⁸ Babola, oli na bee nkolo iso, kasi nga, otoobe na nga pho ya bobele.»

Bawangyele Lazalo

⁹ Emba moluku moikye nwa Bayuda baokaka obokye Yesu abaka omo, kasi tebaikaka ya nde pho ya Yesu yo mampenza, kasi nde pho ya ikyeka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawee. ¹⁰ Tata wamo, Banganga banene bamba wangya obokye babome na Lazalo me, ¹¹ pho yabaka nde pho ye, Bayuda baikye babalotaka babutwaka ianola Yesu.

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹² Bo yana, moluku nwa bato nwyakaka o eseleko, nwyamba oka obokye Yesu amoya o Yelusaleme. ¹³ Bamba kpa kanga ya mabila bamba tokolo ikye

vana ne. Babaka baanwane bekye: «Ozana! Nkolo apambole okoye na nkombo ye, mokonzi nwa Isalayele.»¹⁴ Waazwa Yesu nwana wa mpunda, amba zala o ikolo sa yango bo wakomama wango obokye: ¹⁵ Sails nwana nwaswa wa Siyona: Kyeka mokonzi kaye, abaa ikolo sa nwana mpunda. ¹⁶ O ebandele baekosi bee tebaikaka sosolo maphoo maaye, kasi imbele sazwa Yesu ngambo, bamba umunya obokye maphoo me makomamaka pho ye, na obokye eli nde mango makyela bee pho ye. ¹⁷ Moluku nwa bato nwaabaka ne imbele sabangaka yo Lazalo itokolo onte ya ilita na wa mokundola yo onte ya bawee, baimolaka maphoo mawenekye be. ¹⁸ Yango mena moluku nwa bato bayakaka ya vana ne pho baokaka elekyesako eya kyelaka yo. ¹⁹ Emba Bafalisayi bamba wono onte ya bee bekye: «Ka kowene, otokule kyela na ekpele, kyeka bato baso babuto imobenga!»

Nkyemo na ekulusu

²⁰ Bato bayoko baatebali Bayuda bakyeke o eseleko pho ya ikumbela. ²¹ Bamba ya wo na Filipe owabaka wa Betesayida ya Galileya emba bamba onga ne bekye: «Nkolo, toli na phowa ya iwene Yesu.» ²² Filipe amba yakye lowole Andele, emba bee baso bamba yakye lowole Yesu. ²³ Yesu amba babuyisa bofo: «Imbele sisengyesi Nwana wa moto izwa ngambo sikokyi. ²⁴ Naewole nde phele phele, bo mumbuma nwa ble moka o manyete te mowee, moikale nwanango mampenza. Kasi bo mowee, mobote mbuma nzikye. ²⁵ Moto okozingye bomoo phe, aabobungya; kasi moto owamoina bomoo phe onte ya mokyisi mumu, aabobanza nono o bomoo pha bofele.

²⁶ Bo moto kazingye inkyelela, ambengye, emba elele eli nga, na moto wa nga wa etoma amoba omo. Bo moto kankyelele, Tata amokumola.»

Yesu aimosi bo wamowa yo

²⁷ «Unwanwa eye, ndondo ya nga teli bose. Emba namba wo bo? Tata, ombikya o imbele sisi? Kasi naya nde pho ya sina imbele sisi. ²⁸ Tata, phe nkombo yawe ngambo.» Emba nyesi monomo mouti o ikolo mowo obokye: «Naeephe ngambo, emba namokula eephe ngambo.» ²⁹ Moluku nwa bato nwaabaka wamo na baokaka bekye eli engyinzi, baayoko bawoko bekye eli anzelu moto omowosi. ³⁰ Yesu amba ya buya yokye: «Nwesi mamuna temoikiyi okana pho ya nga, kasi nde pho ya bee. ³¹ Unwanwa eye eli isambisa sa mokyisi mumu, unwanwa eye bamovaka mokonzi nwa mokyisi o ibanda. ³² Pho ya nga, imbele sa mobaa nga o ikolo, namobenda bato baso oka nga». ³³ Na maloba mamana, aimolaka ndengye eya mowa yo. ³⁴ Moluku nwa bato nwanba mobuyisa obokye: «Banga Mobeko nwaloimola obokye Klisto amobaa bofele. Ndengye'ye we okokyi iwo obokye Nwana wa moto amobaa o ikolo? Yo nza, ona Nwana wa moto?» ³⁵ Emba Yesu amba wo na bee yokye: «Moo motaa baa onte ya bee pho ya nwana imbele. Tambula imbele sili bee na moo, pho ya obokye enzombi yango saeziba. Pho ookotambule o enzombi, taefbe mbale ekyekye yo. ³⁶ Wata ba bee na moo, omoanole pho ya ibutwa bana ba moo.»

Bayuda tebaanole Yesu

Waaunva yo ibawole babona, Yesu amba ya mana wali bee, akye mibomba. ³⁷ Nabo wakyela yo bilekyesako biikye o miyo ma be,

tebaika moanola. ³⁸ Pho maphoo mawoko moimosi Isaya obokye: Nkolo, owanosi yaoka banga nza? Na eboko ya Nkolo yamiteya oka nza? Makokiyisame. ³⁹ Nde ona Isaya akula imola ntina ye ete yakokaka bee anola: ⁴⁰ Aphose miyo ma be, ambi nabuya ntema ya bee nkusi, pho bee sawene na miyo ma be, obokye ntema ya bee sa sosolo, obokye bee sabongola ntema, emba nde na babikye! ⁴¹ Isaya kawo babona pho awene nkyemo ye na obokye awo pho ye. ⁴² Nabo babona, baikye onte ya bakambi, bamoanolaka. Kasi pho ya Bafalisayi tebamekaka na iwo, pho ya iila obokye nde babatokosi o ingambi sa makyita: ⁴³ Pho bazingaka nkyemo ekiute na bato o elele ya nkyemo ikiute na Nwaphongo.

Pho ya mateya ma Yesu

⁴⁴ Yesu amba ya anwana yokye: «Okonzanole, taanole nga, kasi kaanole Owantoma, ⁴⁵ ebe moto ookonvene, kawene na Owantoma me. ⁴⁶ Inga, moo, naesi o mokyisi pho moto munsu okonzanole afe saba o enzombi. ⁴⁷ Bo moto aokyi maphoo ma nga, tambe mabanza, teli nga okomosambisa: Pho sikyi ya sambisa mokyisi, kasi naesi nde iya bikya mokyisi. ⁴⁸ Moto okonde na otoanole maloba ma nga ali na mosambise: Iloba siiwo nga, samosambisa o mokolo nwa suka. ⁴⁹ Sikyi wo pho ya nga mampenza, kasi Tata owantoma anteya isengyesi nga iwo na iimola. ⁵⁰ Emba naebe obokye motindo nwe eli bomoo pha bobele: Ikyi wo nga, naiwo nde bowanvole Tata.»

13

Yesu akunyosi makolo ma baekosi be

¹ O boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aebaka obokye imbele

se saimana o mokyisi mumu oikyende oka Ango sikokyi, yo owazingaka bato bee bali o mokyisi, abazingaka tee nono o suka. ² Emba waaba bee baze, Zabulu amba nyosa maumunya mabe o ndondo ya Yudasi Mokyeliyota, obokye amungya, ³ Yesu aebaka obokye Ango aphe mbolo iso o maboko me, pho auta na Nwaphongo emba amobutwa oka Nwaphongo, ⁴ Aesi ya mana o mesa, amanye bitobu, akpe etato yonoyo, amba mikanga o mobimbi. ⁵ Bobele, amba yaangola maa o beseni, atati ikunyola makolo ma baekosi, kambe manya maa na etato eyamikanga yo o mobimbi.

⁶ Wakoma yo oka Simo Petelo, Petelo amba wo ne yokye: «Nkolo, iwe konkunyole makolo?» ⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ikyikyele nga, tokokyi ieba unwanwa eye, kasi wamoisosolo sima.» ⁸ Petelo amba wo ne yokye: «Inkunyola makolo! Tewakokyi ikyelama!» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo siekunyosi, tokokyi iba na nga elele yonono.» ⁹ Emba Simo Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, sankunyola nde makolo na makolo, kasi na maboko na moto!» ¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto oumbo oko, ali munsu petoo, tasengyesi ikula mikunyola, bote ebee nde malolo phe. Ka bee, bee oli petoo, kasi bee baso phe.» ¹¹ Pho aebaka moto owamungya, yango mena amba wo yokye: «Bee baso toli petoo.»

¹² Waaunva yo ifakunyola makolo, aesi ya kpa bitobu be, akuli ya nkye zala o mesa amba ya wo na bee yokye: «Bee osososi lowoo lookyesi nga pho ya bee?

¹³ Bee kombangye “Moteye na Nkolo”, kowo phele, pho nali bomoo. ¹⁴ Emba bo nga, Nkolo na Moteye, naekunyosi makolo, na

bèe osengyesi ikunyolana makolo. ¹⁵ Phɔ naephe ndakisa obokye, ikyesi nga na bèe, na bèe oikyele me. ¹⁶ Naewole nde phele phele obokye, moombo taalekye nkolo we, na toma talekye moto oo motomi. ¹⁷ Bo koebe maphɔ mamana, wamoba na nkyisa bo waamakyelela. ¹⁸ Siwo phɔ ya bèe basɔ, naebe baaɔɔ nga. Kasi phɔ ba wɔ buku pha Nwaphongo obokye: Okoze na nga ipa molongo, abuto mbomi ya nga. ¹⁹ Naewole unwanwa eye, o boo pha lowɔ me iya. Phɔ, waamoya lango, oanole oboke “nga nali booli nga”. ²⁰ Naewole nde phele phele obokye: Owamoy-amba moto otomi nga, kayambe nga mampenza, ka okonzambe kayambe na moto owantoma.»

Yudasi aungye Yesu

²¹ Waaunva yo iwɔ babona, Yesu amba oka ngongo o motema, amba wɔ yokye: «Naewole nde phele phele, monomo onte ya bèe amunzungya.» ²² Baekosi bamba kyekana, bamba mituna bekye, kanewɔ na nza? ²³ Monomo na baekosi be, owabaka Yesu kalɔbo zinga, azalaka phenephe na Yesu. ²⁴ Simo Petelo amba munyatela miyo yokye: «Omotune, kaanewɔ na nza.» ²⁵ Moekosi amba ya mibanza o ntolo ya Yesu, amba motuna yokye: «Nkolo, eni ba nza?» ²⁶ Yesu amba mobuyisa yokye: «Eli owamophe nga ete ya ipa eya munyinya nga o subu.» Waaunva yo iwɔ babona, Yesu amba yakpa ete ya ipa eya nyinyaka yo o subu, amba ya ephe Yudasi Mokyeliyota, njwana wa Simo. ²⁷ Emba nde o sina imbele saamophe yo ena ete ya ipa, Molemba aesi ya nyolele Yudasi. Bofele Yesu amba wɔ ne yokye: «Loozingye we ikyela, olokyele izele.» ²⁸ Na monomo na bèe basɔ babaka o mesa

taikaka sɔsɔlo phɔ ya'ye awoko babona. ²⁹ Bo wabaka Yudasi mobombi njwa baphalanga, baayoko baumunyaka obokye Yesu awoko ne phɔ ya iyomba ya sengyelaka phɔ ya eseleko, naa phɔ ya iphe babola njwana ekpele. ³⁰ Ka Yudasi, wakpa yo ete ya ipa, amba ya tokolo. Yabaka enzombi.

Mobeko njwa sika

³¹ Waatokolo Yudasi, Yesu amba wɔ yokye: «Unwanwa eye, Nwana wa moto ambo zwa ngambo, na Nwaphongo azwe ngambo phɔ ye. ³² [Bo Nwaphongo azwe ngambo phɔ ye], Nwaphongo amophe ne ngambo bo eeli ne. Emba sakoko amophe ngambo. ³³ Bana ba nga, sikuli ba na bèe elinga. Wamunduka, emba nde bo wawo nga na Bayuda obokye: “Bi kye nga, bèe otokome omɔ”, naewole na bèe unwanwa eye.

³⁴ Naephe mobeko njwa sika: Zingana bèe na bèe. Bo waezinga nga, na bèe ozingane bèe na bèe. ³⁵ Boozinga bèe na bèe, na bomo, hato basɔ hamoeba obokye bèe oli baekosi ba nga.»

Yesu aimosi obokye Petelo aamoangana

³⁶ Simo Petelo amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, kokye bi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bi kye nga, tokokyi imbenga unwanwa eye, kasi wamumbenga sima.» ³⁷ Petelo amba wɔ ne yokye: «Nkolo, phɔ ya'ye sikokyi iyebenga unwanwa eye? Namoambya bomoo pha nga phɔ ya we!» ³⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Wamoambya bomoo pha we phɔ ya nga? Naewole nde phele phele ngakye: Wamunzangana mbala iyato soo sabotongkye.»

14

Yesu ali nzela ekyekambe oka Tata

¹ «Mandondo ma b̄e satungyisama, anola Nwaphongo, onzanole na nga. ² O ingambi sa Tata, bilele ba ifaa bili biikye, ɓo teebakye ɓomɔ, nde naewɔlekyyi obokye nakyende eɓongyisela elele eya mɔba b̄e? ³ Emba wamokyende eɓongyisela nga elele, na mokula yaekpa, phɔ elele eli nga na b̄e oɓe omɔ me. ⁴ Na bi kye nga, b̄e koebe nzela.» ⁵ Toma amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, toloebe bi kye we, tombaeba ena nzela ndengye eye?» ⁶ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nga nali nzela, na phele, na ɓomɔ. Moto takokyyi ikyende oka Tata, ɓo taleka oka nga. ⁷ Bo onzebakyyi, na Tata nde omoebakyyi. Tata unwanjwa eye omoebi, emba omoweni.» ⁸ Filipe amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, oloteya Tata, mena oka ɓanga wakokyyi.» ⁹ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nali na b̄e wawa elinga, emba we Filipe toonzee! Moto oo nveni aweni Tata. Phɔ ya'ye kowo wekyye: "Oloteya Tata?" ¹⁰ Toanole obokyye nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga? Maphɔ maewɔle nga, si mawɔ na ndengye ya nga mampenza! Kasi eli nde Tata ooli onte ya nga, okokyele bitoma b̄e. ¹¹ Onzanole, nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga. Bo toone anola maphɔ ma nga, anola nɔnɔ phɔ ya bitoma bibi. ¹² Naewɔle nde phele phele, moto okonzole amokyyela ne bitoma bikyye nga, amokyyela na bitoma bilekyyi ɓonene, phɔ nga nakyende oka Tata. ¹³ Iso yamoonga b̄e na nkombo ya nga, namoikyela, phɔ obokyye Tata azwe ngambo onte ya Nwana. ¹⁴ Boonzongyi ekpele na nkombo ya nga, namoekyyela.»

Mbunu ya itoma Bolɔɔ

¹⁵ «Bo konzingye, wamokumola mibeko ma nga. ¹⁶ Nga namoonga na Tata, amoetomela Moambelesi mosuu owa mɔba na b̄e phɔ ya ɓobe. ¹⁷ Eli yo Bolɔɔ owa phele, iyo ootokokyyi mokyisi iwene na ieba. B̄e, b̄e komoeɓe, phɔ ali phenephe na b̄e na onte ya b̄e.»

¹⁸ Esieykyye biika, namokula ebutolela. ¹⁹ Eikasi nde njwana ɓokyyi ɓoɓo, mokyisi ete mokule nvene. Kasi b̄e, konvene phɔ nali na ɓomɔ emba b̄e wamɔba na ɓomɔ. ²⁰ Mokɔɔ me, wamoeba obokyye nga nali onte ya Tata, b̄e onte ya nga na nga onte ya b̄e. ²¹ Moto oli na mibeko ma nga emba kamikumole, yo mɔna kanzingye. Kasi ookonzingye, Tata amozinga, na nga naamozinga namba na miweninya ne.» ²² Yudasi, kasi Yudasi Mokyeliyota phe, amba wɔ ne yokye: «Nkolo, ndengye'ye waamiweninya na ɓanga, kasi na mokyisi phe?» ²³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo moto kanzingye, amokumola maphɔ ma nga, emba Tata aamozinga. Tomokyye, tomobuya elele ya ɓanga ya izala oka ye. ²⁴ Moto ootonzingye, taakumole maphɔ ma nga, nzuka maphɔ maokyye b̄e, temali ma nga kasi ma Tata owantomaka. ²⁵ Naewɔlekyye maphɔ mamana wataaka ɓa nga na b̄e. ²⁶ Moambelesi, Bolɔɔ pha moetomela Tata na nkombo ya nga, amoteya maphɔ masɔ, amoekundolela iso yaa ewɔlekyye nga. ²⁷ Naeyikyye ɓose, naephe ɓose pha nga. Siephe phango ɓokoephe ɓato ɓa mokyisi. Mandondo ma b̄e mabee satungisama naa ifaa na ɓoilakyye. ²⁸ Waoka obokyye nawɔko na b̄e ngakyye: "Nakyende, namokula ebutolela." Bokonzingye, wamosepela na

obokye nakye oka Tata, pho Tata andekyi. ²⁹ Emba unwanwa eye, nawo na b̄e oboo pha mapho mamana ikyelama pho wamokye-lama mango, b̄e oanole. ³⁰ Tata unwanwa eye, esikule wono na b̄e, pho mokonzi nwa mokyisi mumu kaye. Nde phele tali na bokonzi o ikolo sa nga. ³¹ Kasi pho ya obokye mokyisi moebe obokye nazingye Tata na obokye nakyele iso boko zingye yo. Tem̄e, tomane wawa!»

15

Yesu ali n̄wete n̄wa vinyo n̄wa phele phele

¹ «Nga nali n̄wete n̄wa vinyo n̄wa phele phele emba Tata ali nkolo ya inzabi. ² Bitakyi biso bili onte yanga, bite bibote mbuma, aabimanya, emba bitakye biso bibote mbuma, aabibongya, pho obokye bikule bota mbuma nzikye. ³ B̄e waunva bongwo pho ya iloba saewole nga. ⁴ Ba na nga booli nga na b̄e! Nde bom̄o booli etakyi, teekokyi ibota mbuma yango mampenzaa boteebe yonyo onte ya n̄wete. Nde bom̄o na b̄e tokokyi ibota mbuma, botobee na nga elele yonyo.

⁵ Nga, nali n̄wete n̄wa vinyo, b̄e oli bitakyi: Moto okobe na nga na owa oli nga onte ye, yo mona amobota mbuma nzikye, pho tokokyi ikyela ekpele bo nga sibe na b̄e. ⁶ Bo moto tafe na nga elele yonyo, bamovaka o nze ya etakyi, amuunga, emba babongwo, babivaka o n̄wenya emba biamolola. ⁷ Bo obe na nga, na maloba ma nga bo mali na b̄e, wamoonga izingyi b̄e, wamoizwa. ⁸ Lowo lophe Tata ngambo, eli obokye b̄e obote mbuma nzikye na obokye obutwe baekosi ba nga. ⁹ Bo wanzinga Tata, na nga naezingye me, ikala

na lozingo na nga. ¹⁰ Bo kokumole mibeko ma nga, oli na lozingo na nga, ya bookokumole nga mibeko ma Tata, naikale o lozingo le.

¹¹ Naewosi babona pho nkyisa ya nga ibe na b̄e na obokye nkyisa ya b̄e iibe nzikye. ¹² Eye eli mobeko n̄wa nga: Zingana b̄e na b̄e bo wa ezinga nga. ¹³ Tewali moto na lozingo loikye ya moto okoambya bom̄o phe pho ya b̄ebi ne. ¹⁴ Bo kokyele ikyietome nga, b̄e oli b̄ebi na nga. ¹⁵ Esikule ebanga baombo, pho moombo taebe ikyikyele nkolo we. Kasi b̄e, naebangye b̄ebi, pho iso yaaoka nga oka Tata, naeyimola yango. ¹⁶ Teli b̄e bato baanzolo, eli nde nga moto owa eolo na owa ephe etoma pho okyende, obokye obote mbuma na obokye mbuma me ikoko. Pho ya obokye ya moonga b̄e oka Tata na nkombo ya nga, amoephe yango. ¹⁷ Lowo loeyongye nga, eli obokye ozingane b̄e na b̄e.»

Loino la mokyisi

¹⁸ «Bo mokyisi moeyini, eba obokye nga n̄wanzina phanza. ¹⁹ Bo obakyi ba mokyisi, mokyisi nde moezingyi. Kasi b̄e toli ba mokyisi: Kasi eli nga oemanye o mokyisi yango mena mokyisi moeyine. ²⁰ Umunya mapho mawoko nga na b̄e obokye: “Moombo talekye nkolo we”, bo wanyokolo be, bamoenyokolo na b̄e me. Bo bakumola mapho ma nga, mapho ma b̄e bamakumola me. ²¹ Kasi bamoekyela iso mina pho ya nkombo ya nga, pho tebabe owantoma. ²² Bo sikaka ya, na bo sikaka bawole, nde tebabe na isumu, kasi unwanwa eye, tebakokyi angana isumu sa be. ²³ Moto ookonzine, kaine na Tata me. ²⁴ Bo sikyelaka bilekye-sako bate baika kyela na moto mosuu onte ya be, nde tebabe na isumu. Kasi unwanwa eye

oobiweni bée bali nde iloina, ebe nga ebe Tata. ²⁵ Kasi eli pho ya obokye ekokoyisame maphoo maakomama o Mobeke nwa bée obokye: “Banzina sa eleko.”

²⁶ Waamoya Moambelesi owamoetomela nga uta oka Tata, Bolobo pha phele boute na Tata, yo mampenza amoya wo pho ya nga. ²⁷ Na bée, oli manzoka ma nga, pho tata o etatele oli na nga.»

16

¹ «Naewosi maphoo maso mamana pho ya obokye obe sakaa o bimekyi. ² Bamoewiinya o mangambi ma makyita ma Bayuda. Nzuka imbele siye, moto owa moeboma, amoumunya obokye kambya ikabo oka Nwaphongo. ³ Bamokyela babona pho tebaika eba ebee Tata, ebee nga. ⁴ Kasi naewole babona pho ya obokye, wamokoka imbele sa be, bée oebe obokye naewolekye lango.»

Etoma ya Bolobo

«Sika ewole lango uta oetatele pho nabaka na bée. ⁵ Kasi unwanwa eye nakyende oka owantoma, emba na monomo onte ya bée santuna obokye: “Kokye bi?” ⁶ Kasi pho naewosi lango, mandondo ma bée mabuto na ngongo. ⁷ Nzuka, naewosi nde phele obokye: Eli bolaa obokye nga nakyende, pho, bo nga sikye, moto ookoyi iya eyambelela etaye. Kasi bo na kye, namoetomela yo. ⁸ Emba waamoya yo, amoya phe bato ba mokyisi soo pho ya maphoo maakyekyi masumu, bosembo, na isambisa sa Nwaphongo. ⁹ Pho ya masumu, tebaanzanole. ¹⁰ Pho ya bosembo, nakyende oka Tata, otokule nvene. ¹¹ Pho ya isambisa, mokonzi wa mokyisi mumu bamosambisaka. ¹² Nakuli ba na maphoo maikye ma

iewole, kasi bo naewosi mango unwanwa eye, mamoeleka na bokusi. ¹³ Waamoya Bolobo bowo maphoo ma phele, amoeteya maphoo maso ma phele. Etawo maphoo maaute ne mampenza. Amowoko maphoo maokye yo, amo eimolaka na maphoo mamoya. ¹⁴ Amoweninya nkyemo ya nga oka bato pho amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango. ¹⁵ Maphoo maso mali na Tata, mali na nga. Yango mena, nawo ngakye: Bolobo amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango.»

Ngongo ya mobutwa nkyisa

¹⁶ Nwana bokyi bobo, bée otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene. ¹⁷ Bobele, baekosi bée baayoko bamitunaka, bekye: «Maphoo mama malukye iwɔ bo? Nwana bokyi bobo, bée otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene. Ebe na obokye: “Nakyende oka Tata?”» ¹⁸ Maphoo mawo yo, yokye: Nwana bokyi bobo, malukye iwɔ bo? Banga tolomaebe. ¹⁹ Yesu aebaka obokye balukye imotuna, amba ya batuna, yokye: «Bée komitune pho ya maphoo maewosi nga obokye: Nwana bokyi bobo, bée otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene? ²⁰ Naewole nde phele: Bée wamolela, wamba na miima, kasi bato ba mokyisi bamoba na nkyisa. Wamoba na ngongo, ngongo me yamobutwa nkyisa. ²¹ Yamoba ndokolo nwanwasi kalukye ibota. Waasweya yo, kabe na ngongo pho kaefe obokye akomi imbele sa bolosi. Kasi bo aboti, taakule eba bolosi bosɔ baabona pho abuto na nkyisa obokye atokosi moto o mokyisi. ²² Nde bomɔ, unwanwa eye na bée, obuto

na ngongo. Kasi namokula ya wenene na b̄e, emba mandondo ma b̄e mamobutwa na nkyisa. Moto n̄o m̄o etakokye imanya nkyisa ya b̄e. ²³ Muna mokolo me, otokule ntuna na maphoo. Naewole nde phele: Tata, amoephe iso yamoonga b̄e na nkombo ya nga. ²⁴ N̄o unwanwa eye, naino toongyi ekpele ȳo na nkombo ya nga. Oonga, wamozwa, emba nkyisa ya b̄e yaamba l̄o.»

Yesu ali kamba owanyete bobe pha mokyisi

²⁵ Naewosi maphoo mamana na bite. Imbele siiye, esikule ewole na bite, kasi namoewole saasa maphoo makyeki Tata. ²⁶ Muna mokolo me, wamoonga Tata maphoo masengyesi na b̄e na nkombo ya nga, teli obokye namonga ne pho ya b̄e. Wamoonga ne b̄e mampenza na n̄o ya b̄e, ²⁷ pho Tata, yo mampenza kaezingye. Kaezingye pho b̄e konzingye, koanole na obokye nauta na Nwaphongo. ²⁸ Nauta na Tata, naya o mokyisi. Unwanwa eye, naikye mokyisi, nabutwe oka Tata. ²⁹ Baekosi be, bekye: «Oweni, unwanwa eye kowo saasa, tokuli wo na bite. ³⁰ Nde unwanwa eye, banga toebe obokye koebe maphoo maso. Tosengyesi obokye bato bakule etuna mituna. Yango mena, toanole obokye wauta na Nwaphongo.» ³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Unwanwa eye, b̄e kombe yaanola? ³² Kyeka, imbele me siye, simbo koka, b̄e baso wamunyangwa, moto na moto amobutwa oka ye, wamoika nzika nga mampenza. Kasi sili nga mampenza pho Tata ali na nga elele ȳo. ³³ Naewosi maphoo mamana pho b̄e bali na nga elele ȳo obe na motema mpiyo. Wamunyokomo o

mokyisi. Kasi oititalaka, pho inga natokolo kamba owanyete bobe pha mokyisi!»

17

Yesu kabondele pho ya baeksi be

¹ Bobele, waawoko yo babona, Yesu atombaka miyo o ikolo, yokye: «Tata, imbele me simbi ya koka. Weninya obokye nga, Nwana wa we, nali na nkyemo pho ya obokye na nga naweninya nkyemo ya we. ² Na pho ya obokye, na bokonzi phaamophe we o ikolo sa bato baso, ambya bomoo pha bobele oka bato baso baamophe we. ³ Nzuka bomoo pha bobele boli obokye baeyebe, nde we mampenza owaakolo Nwaphongo, na Yesu Klisto owa toma we. ⁴ Naweninye nkyemo ya we o munse mumu. Naumboo etoma eyampekye we obokye naekyele. ⁵ Emba unwanwa eye, Tata, omphe nkyemo phenephe na we, nkyemo yaabaka na nga waabaka nga phenephe na we o boo pha obokye mokyisi mokyelame.»

⁶ «Naweninye nkombo ya we oka bato baamanya we o mokyisi pho ya iba mpe. Babaka ba we, wabampe emba bambi kumola iloba sawe. ⁷ Unwanwa eye baebe obokye iso yaampe we kiyute na we. ⁸ Obokye maloba maabawole nga eli nde maloba maanvole we. Bamaanola, baeba nde phele obokye naute na we, emba bamba anola obokye we wantoma.»

⁹ «Naongye na Nwaphongo pho ya be, sionga na Nwaphongo pho ya mokyisi, kasi pho ya bawa bampe we, pho bali ba we. ¹⁰ Emba iso ili ya nga ili ya we, nde boli iso yaka ya we, ili ya nga, emba nazwe nkyemo ya nga pho ya be. ¹¹ Tata lolu, sikuli ba wa mokyisi mumu, b̄e baikale

o mokyisi, kasi nga nakye oka ya we. Tata mosantu, obabanza na nkombo ya we eyampe we, pho babe moto monomo boli nga na we moto monomo. ¹² Waabaka nga na bée elele yonoyō, nababanzaka na nkombo ya we eyampe we. Nababanza emba na monomo onte ya bée taikiy bunga, botebe nde njwana owabaka obokye amobunga, pho ya obokye makomi makokysisame. ¹³ Uñwanjwa eye, naye oka ya we emba nawo maphoo mama o mokyisi pho ya obokye bazwe na mango nkyisa nzikye. ¹⁴ Nabaphe iloba sa we, emba mokyisi mobaini, pho tebali ba mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi. ¹⁵ Siongye na we obokye obamanya o mokyisi, kasi obokye obabanza bée sa kaa o mafoko ma Molemba. ¹⁶ Bée tebali ba mokyisi nde botoli nga wa mokyisi. ¹⁷ Kyela obokye bamiambya muwosi oka ya we na nzela ya maphoo ma phele, iloba sa we sili nde phele. ¹⁸ Bo wantoma we o mokyisi, na nga nabantome o mokyisi. ¹⁹ Pho ya be, namiambya nga mampenza, pho ya obokye na bée bamiambya na nzela ya maphoo ma phele.»

²⁰ «Siongye na Nwaphongo nde pho ya bée na be, nabondede na pho ya baawa, pho ya iloba sa be, bamunzanola: ²¹ Obokye baso babe moto monomo ndengye eli we Tata, oli onte ya nga emba nga onte ya we. Babe na bée onte ya banga me pho ya obokye mokyisi moanole obokye we wantoma. ²² Emba nga nabaphe nkyemo eyampe we, pho babe moto monomo boli banga moto monomo, ²³ inga onte ya bée booli we onte ya nga, pho ya obokye bakome o sakolo isanga, na babona mokyisi njwamoeba obokye eli we owantoma na

obokye wabazinga bo wanzinga we.»

²⁴ «Tata, nazingye obokye elele eli nga, baso baampe we babe na bée wamo me. Emba na bée bawene nkyemo yaampe we, pho wanzinga o boo pha ikyelama sa mokyisi. ²⁵ Tata owa bosembo, mena mokyisi temo-eyebe, nga naeyebe, emba bato baba baebi obokye we wantoma. ²⁶ Nabaimola nkombo ya we, namba kula na baimola yango, pho ya obokye lozingo laanzinga na we lobe na mi be, emba nga onte ya be.»

18

Iyakyema sa Yesu

¹ Waawo Yesu babona, amba yakyende yo na baekosi bée o mokukulu moyoko njwa moluka njwa Sedro. Aesi ya nyolo na bée o ibala sonoso sa ndemo. ² Yudasi, owaamoungya, aebaka ne elele me, pho Yesu na baekosi babaka baya angana wamo. ³ Yudasi aesi ya kpa batulukulu ba Baloma na bakyengyesi ba Tempelo, baatomaka bakambi ba banganga na Bafalisayi. Akye na bée o elele me. Baphilaka mphata, na bayanzi, na bakolukolu. ⁴ Ka Yesu aebaka iso yaamoyelela. Aesi ya susinya oli be, abatuni, yokye: «Bee kolukye nza?» ⁵ Bekye: «Banga, tolukye Yesu, moto wa Nazarete». Yesu, yokye: «Nga oyo». Yudasi owamoungya atemekye na bée wamo. ⁶ Waawo Yesu na be, yokye: «Nga oyo», babuto na munsima, bakaa o se. ⁷ Yesu akuli batuna, yokye: «Bee kolukye nza?» Bekye: «Tolukye Yesu, moto wa Nazarete». ⁸ Yesu, yokye: «Nambo ewole obokye Nga oyo. Ka, bo eli nga okolukye bée, ole bato bayoko baba, bakyende bose.» ⁹ Yesu awo babona pho lowo, loowokyi yo na Ango lolo lokokye: «Sibungye

nɔnɔ moto mɔnɔmɔ mi baampe we.»¹⁰ Simo Petelo abaka na mumphata. Aesi ya mokaa, aengyi moombo wa nganga o munene itoo saa boloo. Nkombo ya moombo me, Markus.¹¹ Kasi Yesu amba wo na Petelo, yokye: «Buya muphata nwa we o kokolo. Iwe, kobuya obokye esiwene bolosi boompe Tata bobo?»

Bakye na Yesu oka Ana

¹² Bobele, batuluku na mokonzi nwa be, na bakyengyesi ba Bayuda baesi yaakya Yesu, bamobakyi maphanga.¹³ Bakye ne phanza oka Ana. Ana alongyaka nwana we wa nwanwasi na Kayafa. Kayafa abaka nganga munene mi mbula me mena.¹⁴ Nzuka eli Kayafa owawoko na Bayuda lowo lolo: «Eli bolaa obokye moto mɔnɔmɔ awe pho ya banga bato.»

Petelo aanga Yesu

¹⁵ Simo Petelo na moekosi mosuu bakyeke mibenga Yesu. Moekosi omosuu mona, aebanaka na nganga munene. Yango mena, amba ya nyolo molongo monomɔ na baanyoko na Yesu, o ibala oka nganga munene.¹⁶ Petelo aikalaka o ibanda, phenephe na mozibo. Moekosi owaebanaka na nganga munene, aesi ya tokolo, awo na nwanwasi owabaka kakyengyele mozibo. Bobele, moekosi me aesi ya nyosa Petelo.¹⁷ Nwanwasi me amba ya wo na Petelo, yokye: «Na we, toli moekosi wa moto mona?» Petelo, yokye: «Phe, sili moekosi nwe.»¹⁸ Baombo na bakyengyesi bakyelaka nwenya obokye baoto pho mpiyo yakyelaka. Petelo ne ayakaka ya teme na be, kaoto nwenya.

Yesu o boo pha nganga munene

¹⁹ Bobele, nganga munene aesi ya tuna Yesu pho ya baekosi bee na pho ya mateya

maatayaka yo.²⁰ Yesu, yokye: «Nawoko o pha, pho ya moto munsɔ. Nateyaka o mangambi ma makyita, na o Tempelo, elele ekyeangane Bayuda baso. Sikaka wo mi ibombo.²¹ Pho ya'ye kontune? Tuna baanzokaka, baeimole mapho maabawolekye nga. Baebe yaawoko nga na bolaa.»²² Wabuya Yesu babona, mɔnɔmɔ na bakyengyesi, owabaka phenephe ne, aesi ya mowanda engyete, yokye: «Mena bo kobuyisa we nganga o munene?»²³ Yesu, yokye: «Bo nawo na bobo, onzimole, ka bo na wo na bola, iwe konvande pho ya'ye?»²⁴ Bobele, Ana amba ya motoma, nde na mana maphanga oka Kayafa, nganga munene.

Petelo akuli angana Yesu

²⁵ Simo Petelo ataka ba atemi, kaoto nwenya. Baesi ya motuna, bekye: «Na we, toli moekosi wa moto me?» Petelo aanga, yokye: «Phe, sili moekosi we?»²⁶ Monomɔ na baombo ba nganga o munene, owabaka nwana nyango na moto owaengyeyekye Petelo itoo, amba wo ne, yokye: «Siikaka ewene na we na nee o ibala?»²⁷ Petelo akuli angana. Sa koko, soo yamba ya tongo.

Yesu o boo pha Moangyesi Pilata

²⁸ Na munkukutu, baesi ya mana na Yesu oka Kayafa. Bakye ne oka Pilata. Kasi bakambi ba Bayuda tebaikaka nyolo o ingambi se, obokye bee saoto ekyila ya bee pho baze eyenga ya lekana.²⁹ Yango mena, Pilata akyekye batuna o ibanda, yokye: «Lowo iye loosongyele bee moto oyo?»³⁰ Bekye: «Bo tabakyi moto mofo, nde toloyakakyi ya eyikyela yo.»³¹ Pilata, yokye: «Kasi bee omokpe, omotenele bolombe, bookowo mobeko nwa

bèe.» Bayuda bamba ya mobuyisa békyye: «Banga mampenza tolókoyi iphé moto etumbu ya iwa.»³² Lowo lolo lokokyee ewole ya Yesu, eyawoko yo pho ya iteya ndengye ya iwa sa mowa yo.

³³ Bobele, Pilata amba ya nyolo o ingambi. Abangyi Yesu, amba wo ne yokye: «Iwe, oli mokonzi nwa Bayuda?»³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowo babona pho umunye we mampenza, ndee basuu baeimosi pho ya nga?»³⁵ Pilata, yokye: «Ombuye Moyuda ndee bo? Bato ba mokyisi nwa we mampenza, banganga banene baeyambye oka nga! Okyesi lowo iye?»³⁶ Yesu amba buya yokye: «Bokonzi pha nga tefoli pha mokyisi mumu. Bo bokonzi pha nga bobobakyyi pha mokyisi mumu, baaka nga nde banwanesi ebasi pho nga sa kaa o mafoko ma Bayuda. Kasi bokonzi pha nga, unwanjwa eye, tefoli pha wawa.»³⁷ Pilata amba wo ne yokye: «Oli nde mokonzi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we obokye nali mokonzi. Nabotama emba naya o mokyisi pho ya iya imola maphoo maa phele. Moto munsu oli na maphoo maa phele kaokye nyesi nwa nga.»³⁸ Pilata amba ya wo ne yokye: «Maphoo ma phele eli iye?»

Pilata ambye Yesu obokye bamobome

Waatuna Pilata babona, amba kula kyende benga Bayuda o nze, amba wo na bee yokye: «Pho ya nga, sikyi mozwa na na lowo lonolo loobe.»³⁹ Kasi bo wamele bee obokye mbula na mbula naekandolele moto wa boloko monomo pho abutwe oka ye, imbele size bee eyenga ya ilekana, kozingye obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?»⁴⁰ Bamba ya butwa iyanwana

békyye: «Mona phe, nde Balaba!» Nzuka Balaba me abaka mofoni na moibi.

19

¹ Bobele, Pilata amba ya na Yesu obokye bamobinde phimbo.

² Batuluku, bamba ya tonga eboko, ekyelate bakonzi, na milo. Bamba na molasa yango o moto. Bamba kula na molasa munkoto nwa mangola.³ Bamba ya susinya phenephe ne bambe wo békyye: «We mona, mokonzi nwa Bayuda!» Bamba butwa na imowanda bingyete.⁴ Pilata amba kula tokolo o ibanda, amba ya wo na Bayuda yokye: «Kyeka, naetokolele yo o ibanda, ombe eba obokye sikyi zwa nono lowo lonolo loobe oka ye.»⁵ Yesu amba ya tokolo o ibanda, alati eboko ekyelate bakonzi etongyi bee na milo na munkoto nwa mangola. Pilata amba ya wo na bee yokye: «Kyeka moto me!»⁶ Kasi waamowene banganga banene na bato ba bee bamba butwa iyanwana békyye: «Omobakye o ekulusu! Omobakye o ekulusu!» Pilata amba wo na bee yoye: «Omokpe, omobakye o ekulusu bee mampenza, pho ya nga, sikyi mozwa nono na lowo loobe.»

⁷ Bayuda bamba mobuyisa békyye: «Toli na mofeko monomo, emba pho ya mofeko me, asengyesi iwa pho amibuye Nwana wa Nwaphongo!»⁸ Waoka Pilata babona, akulaka ila na boikye.⁹ Amba kula nyolo o ingambi, amba ya tuna Yesu, yokye: «Iwe, oli wa bi?» Kasi Yesu taika mobuyisa nono eyano.¹⁰ Bobele, Pilata amba ya wo ne yokye: «Kole iwole nga! Toebe obokye nali na bokonzi na pha iekandola na pha iebaka oekulusu?»¹¹ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Tokokakyyi iba na bokonzi mi nga bo tephautaka o ikolo, emba

yango mena oonzambye oka ya we, ali na isumu sinene.»

¹² Waoka Pilata babona, alukaka malondo ma ibikya Yesu. Bayuda baesi ya anwana, bekye: «Bo obikye moto mona, toli nwebi na Moangyesi munene, Kaisala.» Moto okomibuya mokonzi na ndengye ye mampenza, mena owa ilanga na Kaisala. ¹³ Bobele, Pilata aesi ya tokolo Yesu o ibanda. Yo akye zala o elele ekyebangye bée Mokpengba nwa Mabanga pho ya itena bolombe. O munoko nwa Bayuda, elele me, baebangye Gabata. ¹⁴ Yabaka mokolo monomo obo pha eyenga ya ilekana, imbele sikome bunya i moto. Pilata aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Kyeka, mokonzi nwa be!» ¹⁵ Baesi ya anwana, bekye: «Awe! Awe! Omoingya o ekulusu!» Pilata, yokye: «Naingya mokonzi nwa bée o ekulusu?» Bakambi ba banganga, bekye: «Banga, tololi na mokonzi mosuu, toebe nde Kaisala, suka.» ¹⁶ Bobele, Pilata amba ya ambya Yesu obokye bamoingya o ekulusu.

Baingye Yesu o ekulusu

Unwanwa eye, bakuli yaakya Yesu. ¹⁷ Yesu aesi ya nyanya ekulusu yo mampenza, aikiy mokyisi mamuna, nono o elele ekye bangye be: «Engyengyele ya moto», o munoko nwa Bayuda, bekye: «Gologota.» ¹⁸ Wamo, baesi ya ingya Yesu o ekulusu. Baingye na bato basuu babale o bikulusu, ona bi boloo, ona bi bowee, Yesu waa nte.

¹⁹ Pilata aesi ya wo obokye bakome mokanda, bamobakye o ikolo sa ekulusu ya Yesu. Mokanda me mowo bobo: «Yesu, moto wa Nazaleté, mokonzi nwa Bayuda.» ²⁰ Bayuda baikye batangaka mokanda me, pho elele

eya ingyaka bée Yesu o ekulusu, yabaka phenephe na mokyisi. Bakomaka mokanda me na noko iyato iye: Munoko nwa Babele, nwa Baloma, nwa Baela. ²¹ Bobele, bakambi ba banganga bakye wo na Pilata, bekye: «Manya bookomi we wekye: “Mokonzi nwa Bayuda”, kasi buya obokye: “Moto me awoo yokye: Nali mokonzi nwa Bayuda.”» ²² Pilata, yokye: «Boumbo nga koma, waikale nde bookomi nga.»

²³ Waingya batuluku Yesu o ekulusu, batuluku me baesi ya kpa bitobu be, babikabi na maalo mane, tuluku na tuluku na se iyalo. Bakpe na munkoto nwe, nwaabaka sa bobambele, bamotonga botongyi tata o ikolo nono o se. ²⁴ Bekye: «Banga sa mokakola. Toma zekye, moto owamoza, kamokpe.» Eli nde bomo pho lowo, laakoma bée o buku pha Nwaphongo lolo, lokokye:

«Bakabi bitobu banga onte ya be, bamaalesi munkoto nwa nga zekye.»

Batuluku me bakyelaka nde bomo. ²⁵ Maliya, nyango wa Yesu, yo na nwan nyango wa nwanwasi, na Maliya nwanwasi wa Keleopasi, na Maliya owa Magadala, batemekye bée baso phenephe na ekulusu eyaka Yesu. ²⁶ Waawene Yesu nyango, na moekosi owaloboko yo zinga, atemi phenephe na nyango, aesi ya wo na nyango, yokye: «Mama, mena eli nwan wa we». ²⁷ Awo na moekosi me, yokye: «Mena eli nyongo. Nde sina imbele me, moekosi me aesi ya kpa nyango o ingambi se.»

Iwa sa Yesu

²⁸ Sima ya maphoo mamana, bo waabaka Yesu obokye etoma ye yuumbo, aesi ya wa, pho

ya ikokya maphoo maakoma bée o buku, yokye: «Naokyi phowa ya maa.»²⁹ Kpala yonoyo yabaka wamo, yatondaka na maleku ma ngaa. Baesi ya kpa inyuka, basinyinye o maleku me, basiphakye i njwana njwete, basiongyise Yesu o munoko.³⁰ Waanyunya yo maleku me, yokye: «Etoma ya nga yumbo.»

Amba ya nyokya moto, asengoo.

Bamaa Yesu ikongoo o mobanzi

³¹Yabaka nkolo ya mosala itano, bakambi ba Bayuda tebaikaka zinga obokye bato baikale o eku-lusu noko mokolo moeme be. Mokolo me njwabaka na ntina enene pho njwalongobanaka na eyenga ya Ilekana. Bobele, baesi yaakye we na Pilata obokye batene bato me mpee ya makolo, bambe bamanya.³² Pilata aesi ya toma batuluku, bakye tena mpee ya makolo ma bato babale, baaingyaka bée na Yesu molongoo o bikulusu.³³ Wakoma bée oka Yesu, bawenekye obokye ambo wa. Yango mena, tebaika motena mpee yaa makolo.³⁴ Monomo na batuluku aesi ya mumaa ikongoo o mobanzi. Bobele, na mal-ongo na maa maesi ya tokolo.³⁵ Moto okoeimole maphoo ma-mana, amawenekye, maphoo me mali phele. Amaimolaka obokye na be, oanole me. Kaebe obokye kawo phele.³⁶ Lowo lalona lalekanaka pho lowoo laakoma bée o Buku pha Nwaphongo lolo, lokokye: «Ete baamotene noko mumpree monomo.»³⁷ Lowo loyoko laakoma bée lokule wo obokye: «Bamokyeka yo uumbo bée maa.»

Bakundi Yesu

³⁸Ujwanjwa eye, moto monomo na nkombo Zozefu, aesi ya onga Pilata, obokye akpe ndemba ya Yesu. Zozefu, mokyisi nwe Alimataya, abaka moekosi wa

Yesu. Taikaka miebinya pho abaka kaile Bayuda. Pilata aesi ya anola. Bobele, Zozefu aesi ya kye kpa ndemba ya Yesu.³⁹ Nikodeme, owakye kye phanza oka Yesu waamokolo mamuna, abaka ne, yo na Zozefu. Bobele, aesi na ne yaakyela bée na phoo na makyikyiki ma njwete. Yabaka na bozito pha bakilo mako maato.⁴⁰ Baesi ya kpa ndemba ya Yesu, bée baso babale. Baezingyi na bitato, bakyesi na mee me o motema. Mena eli bo wamelekya Bayuda ikunda bato.⁴¹ O elele eyaingyaka bée Yesu, ibala sonoso sa ndemo sabaka wamo. O motema njwa ibala me, mooto monomo monyakune njwabaka omo, naino tebamokundi moto.⁴² Yabaka mokolo monomo obo pha mokolo moeme Bayuda. Yango mena, bamba ya kunda Yesu, pho ilita me sabaka phenephe.

20

Mooto moikasi pha

¹Mokolo njwa eyenga, waa moyelo, Maliya Magadala aesi ya kye o mooto. Waakoma yo omo, aweni bamanye ibanga saazibaka bée o munoko njwa mooto.² Bobele, aesi ya kyilingana, akye zwa Simo Petelo na moekosi oyoko, owabaka Yesu kazingye. Aesi ya wo na be, yokye: «Bakye manya Nkolo o mooto, toloebi mbale ekye bée molangya.»³ Petelo na moekosi me mona, baesi ya mana, bakye o mooto.⁴ Baesi ya kyilingana, bée baso babale. Ka moekosi me mona alekyi Petelo na mbango, akye koma o mooto, moto owa obo.⁵ Aesi ya nongyemele, aweni bitato ba malekani bilangyi o se, nzuka yo taikaka nyolo omo.⁶ Emba Simo Petelo owamobengaka o sima, ne aesi ya koma. Aesi

ya nyolo o mooto aweni ne bitato ba malekani biilangyi o se, ⁷ Na malekani maamozingaka bée o moto. Malekani me mazingami, malangyi mbale, bitato na bango mbale. ⁸ Bobele, moekosi me owakomaka o mooto moto owa obo, ne aesi ya nyolo omo. Aweni nde bomo, amba yaanola obokye Yesu akundoo. ⁹ Nabo babona, baekosi tebataa kaebe makomi maawo obokye Yesu amokula kundwa onte ya bawe. ¹⁰ Emba baekosi me babale baabana bamba ya butwa oka be.

Yesu atokolesi Maliya Magadala

¹¹ Imbele me, Maliya atemekye i mbale ya mooto, kalele. Wabaka yo kalele, aesi ya nongyemele o mooto. ¹² Aweni baanze babale, balati bitobu ba mpembe, bazasi waalanyaka bée ndemba ya Yesu, ona bi moto, ona bi makolo. ¹³ Baanze me baesi ya motuna, bekye: «Mama, kolele iye?» Yokye: «Nalele pho bamanye Nkolo ya nga o mooto. Siebi na mbale ewaa ekye bée molangya.» ¹⁴ Waabaka yo kawo babona, bobuyakye miyo o sima, aweni Yesu, atemi. Ka yo taikaka eba obokye mena Yesu. ¹⁵ Yesu aesi ya motuna, yokye: «Mama, kolele iye? Kolukye nza?» Maliya abuyaka obokye kyewo ne nde moto okokyele etoma o ibala me saabaka mooto. Maliya, yokye: «Tata, bo we moto oomumanye, ontaya mbale ekye we molangya, Nakye mokpa.» ¹⁶ Yesu, yokye: «Maliya!» Maliya aesi ya buya miyo mbale eli Yesu. Aesi ya wo ne na munako nwa Baebele, yo kye: Raboni! Kyewo obokye «Moteye». ¹⁷ Yesu aesi ya wo ne, yokye: «Sa mpila pho nali sataa kyende oka Tata. Kasi, okye imola bebi na nga obokye nga Yesu, nabutwe oka Tata Nwaphongo, ne ooli Ango

wa be, na Nwaphongo wa be.» ¹⁸ Bobele, Maliya Magadala, aesi ya kye, akye imola baekosi yokye: «Naweni Nkolo!» Amba na baimola na maphoo mawoko Yesu ne.

Yesu atokolesi baekosi

¹⁹ Mokolo me nwa eyenga, wa nkankolo, baekosi baanganaka o ingambi sonoso bazibi bizibele, pho bailaka Bayuda. Yesu aesi ya phunzwa, atemi onte ya be, yokye: «Bose bobee na bée!» ²⁰ Waunva yo iwo babona, aesi ya teya baekosi matandala me na mobanzi nwe. Wawenekye bée Yesu, babutwaka isamba. ²¹ Yesu amba kula ya bawole, yokye: «Bose bobee na bée! Na nga naetome o mokyisi, bo wantoma Tata.» ²² Sima, amba ya baulela muwe, yokye: «Naephe Bolobo Bosantu!» ²³ Bo olimbise moto na bofe bookyesi yo, Nwaphongo ne aamolimbisa. Bo tolimbise moto na bofe bookyesi yo, Nwaphongo ne etamolimbisa.»

Toma aanosi obokye Yesu ali Nwaphongo

²⁴ Nzuka, wabatokolelekye Yesu, monomo na baekosi, na nkombo Toma okohangye bée Nwana owa Zaa tabaka na bée wamo. ²⁵ Bobele, bebi ne, baekosi, baesi ya wo ne, bekye: «Toweni Nkolo». Kasi yo, yokye: «Bo siweni biusa bia basete o matandala me, sibilitase na nwee, na bo sitase uusa eya mobanzi nwe na itandala sa nga, esianole.» ²⁶ Sima ya poso yonoyo, baekosi bakulaka angana o ingambi, Toma ne abaka na bée wamo. Bazibi bizibele, kasi Yesu akuli kye batokolele. Atesi onte ya be. Yokye: «Bose bobee na bée!» ²⁷ Yesu amba ya wo na Toma, yokye: «Elola nwe nwa we oni, okyekye matandala ma nga, osusinya na itandala sa we, otasa mobanzi nwa nga. La kula ika ziiko, anola nde to!»

28 Toma, yokye: «Nkolo ya nga na Nwaphongo wa nga!» 29 Yesu, yokye: «Oanosi pho oonveni we? Bato baanzanole, mena sataa nvene, bée bali bato ba nkyisa!»

Pho ya'ye bakoma buku bobo

30 Yesu akulaka kyela bilekye-sako bisuu biikye o miyo ma baekosi be, biitebaika koma bée o Buku bobo. 31 Kasi maphoo maakoma be, bamakoma pho bée oanole obokye Yesu ali Masiya, Nwana wa Nwaphongo, na obokye, okomoanole, azwe bomoo.

21

Yesu atokolesi baekosi o Galileya

1 Sima ya nkolo, Yesu akulaka kye tokolele baekosi bée o mokukulu nwa maa ma Tiberiade. Yabaka bobo: 2 Simo Petelo, na Toma okobangye be, Nwana awa Zaa, na Natanaele moto wa mokyisi nwa Kana o Galileya, na bana ba bampele ba Zebede, na baekosi baayoko babale ba Yesu, babaka na be. 3 Simo Petelo aesi ya wo na bebi ne, yokye: «Nakye loboo.» Be, bekye: «Na banga, tokye na we.» Bobele, baesi ya kye, bakye kpela o vato, babuto ikye miolo. Baosi mokolo mokolo, sa zwa ekpele. 4 Waa limbi limbi, Yesu aesi ya teme o mokukulu nwa maa. Mena baekosi sa eba obokye eli yo. 5 Yesu aesi ya wo na be, yokye: «Banzenga, ozwe nwana ekpele?» Bée, bekye: «Phe» 6 Iyo, yokye: «Vaka bondendi mbale ya vato eya boloo, wamozwa.» Bobele, baesi ya bovaka mbale me. Tebakulaka koka ibenda bondendi pho phatondaka na swe bobo nono owo. 7 Moekosi owabaka Yesu kazingye, aesi ya wo na Petelo, yokye: «Mena, eli Nkolo», Petelo amanyaka etobu pho ya ivaka bondendi. Waoka yo obokye

mena eli Nkolo, aesi ya lata etobu me. Amba ya mivaka o maa. 8 Bebi ne baesi ya kye na bona vato. Babuto iongo bondendi me, botondi na swe. Baikalaka na mokukulu phenephe matambe munkama. 9 Waabwa bée o mokukulu, baesi ya wene nwenya wamo, batumbi swe i nwango, na mapa malangyi. 10 Yesu aesi ya wo na be, yokye: «Yaka na swe mii zwe be.» 11 Simo Petelo aesi ya kye kpela o vato. Aesi ya abola bondendi, botondi na swe inene na iinene, munkama monomo mbuka makoo matano na iyato. Na bo watondaka bondendi me na swe nzikye babona, tephakaka kakwa. 12 Yesu, yokye: «Bee, yaka, ya ze.» Moekosi nono monomo taikaka meka imotuna obokye: «Iwe oli nza?» Pho baebaka obokye eli yo Nkolo! 13 Bobele, Yesu aesi ya susinya waali be. Abuto ibakabela mapa me mana na swe me mena. 14 Eye, eli mbala eya iyato eyakulaka Yesu tokolele baekosi be, wakundwa yo.

Yesu atuni Petelo mbala iyato

15 Waumva bée iza, Yesu amba ya tuna Simo Petelo, yokye: «Simo, nwana wa Yoane, oli nwebi na nga ileka bebi baba?» Iyo, yokye: «Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye bana ba mampate ma nga.» 16 Akuli motuna mbala eya ibale, yokye: «Simo, nwana wa Yoane, oli nwebi na nga?» Iyo, yokye: «Iyo, Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.» 17 Akuli ya motuna mbala eya iyato, yokye: «Simo, nwana wa Yoane, oli ekamba ya nga?» Waamotuna Yesu mbala eya iyato, obokye oli ekamba ya nga, Petelo amiokaka ngongo. Amba ya mobuyisa, yokye: «Nkolo, koebe pho iso,

koebe obokye nali ekamba ya we!» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga. ¹⁸ Naewole nde phele: Wabaka we nweyge, we mampenza wabaka komilasa mokaba, wakyekye mbale eso ezingyi we. Kasi wamobutwa we munanga, wamotandola maboko ma we, emba moto mosuu amoelasa mokaba. Emba amokye na we mbale ewaa, eteyikiyi we zinga.» ¹⁹ Awoko maphoo mama obokye aimole bo wamowa Petelo, na bo wamoweninya yo nkyemo ya Nwaphongo. Bobele, Yesu, yokye: «Imbengye!»

ibomba babuku baunvaka bée koma.

Yesu awo pho ya moekosi owabaka yo kazingye

²⁰ Petelo aesi ya buya miyo o sima, aweni moekosi, owabaka Yesu kazingye, kaya babenga. Eli yo moekosi owakoloko na Yesu mi itoo, wazaka be, yokye: «Nkolo, moto me, owamoeyungya, nza?»

²¹ Bobele, Petelo waamowene yo, aesi ya tuna Yesu, yokye: «Ka yo, Nkolo, lowoo iye laamokomela?»

²² Yesu, yokye: «Bo nazingyi obokye ataa ba o mokyisi nono mokolo mowaa, nwamoya nga, lowo me lokyekyi we? Kasi we, imbengye!» ²³ Bobele, Simo yeesi ya nyangwa onte ya bebi obokye moekosi me mona, etawe. Nzuka Yesu taikaka wo na Petelo bomo babona. Awoko nde ne, yokye: «Bo nazingyi obokye afe o mokyisi nono mokolo mowaa nwamoya nga, lowo me lokyekyi we?»

²⁴ Eli moekosi me mona, oolimosi maphoo me mamana. Amakoma o Buku bobo. Toebe na obokye maphoo, maalimosi yo mali phele.

Lowo la mbomela

²⁵ Yesu akulaka kyela maphoo masuu maikye. Bobamakomaka lowoo lonolo na lonolo o Buku, naumunya obokye mokyisi mobimba nde te mokokakyi pho ya

Bitoma ba Batoma Maphoo ma etatele

Mokomi nwa mokanda mumu eli Luka. Eli nde na yo mokomi nwa Simo Elaa eya iyato.

Tata mokolo nwa baa Yesu o ikolo, baekosi tebakulaka mowene. Kasi yo abaka nde onte ya bée pho Bolobó phabaka bobasungye: Ebe batoma (Petelo, Yoane...) na basungyi ba bée sambo (Etieni, Filipe...) na ebe Polo.

Maloba ma Yesu (1.8) mateya ndemgye ekyebengame maphoo:

- Bitoma 1.1-26: Yesu aphe batoma mitindo, ambi na bateya Bolobó Bosantu. Baasi moolongó wa Yudasí
- Bitoma 2.1-8.3: Baekosi banyangosi Simo Elaa o Yelusaleme
- Bitoma 8.4-12.25: Baekosi banyangosi Simo Elaa o mokyisi mobimba nwa Bayuda na o Samaliya
- Etee 13.1-28.31: Etoma ya Polo o nkyisi ili o mokukulu nwa maa manene ma Meditelane nono o Loma
Bitoma 13.1-14.28: Imbanga sa ntubo sa toma Polo
Bitoma 15.1-35: Bakonzi ba Ingomba baanga o Yelusaleme

Yesu aikyesi batoma mbunu ya Bolobó Bosantu

¹ Nwébi na nga, Teofili, o buku pha nga pha ntubo, naeyimolaka maphoo maso makyelaka Yesu na maateyaka yo, ² nono mokolo mowa nwa phe yo batoma baoloko yo mibeko na nzela ya Bolobó Bosantu, nono wabaa yo o ikolo. ³ Sima ya iwa se, onte ya nkolo mako mane, amiweninyaka na bée pho ya

ibateya obokye ali na bomoo. Akulaka bakyelela bilekyesako bikye, abaimolaka na maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo.

⁴ Mokolo monomo babaka baze yo na be, amba ya woo na bée yokye: «Bee sa mana o Yelusaleme, oziyaka mbunu eya eyikyelaka Tata. Mbunu me, eya eimolaka nga. ⁵ Yoane abatisaka bato na maa, kasi bée, sima ya bana nkolo, wamobatisama na Bolobó.»

Yesu abaa o ikolo

⁶ Bobele, waba bée baanga, batoma baesi ya motuna bekye: «Nkolo, imbele me sango sisi, sasmobuyisa we Isalayele bokonzi phe?» ⁷ Yesu amba wo na bée yokye: «Tosengyesi iyeba bileko na imbele sa bongya Tata na bokonzi phe mampenza. ⁸ Kasi bée, wamozwa mwiya nwa Bolobó nwa moeutela, emba wamoba manzoka ma nga o Yelusaleme, o Yuda mobimba na Samaliya, tee nono o mbomela ya mokyisi.» ⁹ Sima ya bowokye babona, Yesu aesi ya baa o ikolo o miyo ma be. Bobele, ipata sonoso siesi ya moziba, bée sa kula mowene. ¹⁰ Waba bée baikasi ilamamala bakyeke bo okokye yo, ikyeka bobo, bampele babale balati bitobu bitane baesi ya batokolele. ¹¹ Baesi ya wo na be, bekye: «Bato ba Galileya, bée oikasi otemi wawana kokyekye o ikolo pho ya'ye? Yesu me, obaa o ikolo o miyo ma bée, amokula ya nde bomoo bo omoweneki bée ibaa o ikolo.»

Moolongó wa Yudasí

¹² Bobele, batoma baesi ya mana o ngomba ya nzete ya Olive, babuto o Yelusaleme. Itakye sa ngomba me na Yelusaleme sabaka kilometele yonoyo. ¹³ Waakoma bée o Yelusaleme, bakyeke baa o etee ya ingambi eya ikolo,

eyamalekye bée izala. Yabaka Petelo, Yoane, Zake, Andele, Filipe, Toma, Batelemi, Matiye, Zake nwana wa Alafa, Simo moambelesi wa mokyisi nwe na Yuda nwana wa Zake. ¹⁴ Bée baso, ndondo yonyo, bamiambyaka o ibondele nkolo iso, na ndambo ya babasi: Maliya, nyango wa Yesu, na basii ba Yesu.

¹⁵ Mi nkolo me, baekosi baanganaka elele yonyo na bato phenephe munkama mbuka mako mabale. Petelo aesi yakye teme onte ya be, amba wo yokye: ¹⁶ «Bebi, elaa obokye mapho maimolaka Bolobo o makomi makokyisame. Aimolaka mapho me na munoko nwa Davidi pho ya Yudasi owa butwaka ikamba bato bakyekye akya Yesu. ¹⁷ Pho abaka monomo na banga, azwaka se iyalo sa etoma na banga. ¹⁸ Moto me aombaka mokondo na baphalanga baamuumaka na bée pho ya bohe phakyelaka yo. Atokobo na moto, ibu se siwaye, nkundu ye iso inyango. ¹⁹ Bato baso ba Yelusaleme baokaka simo me, baphekya mokondo me nkombo na munoko nwa bée obokye: «Akedama.» Kyelukye iwō obokye: «Mokondo nwa malongo.» ²⁰ Na o buku pha Meembo bakoma obokye:

«Ingambi se sialangane, na moto monomo sa sizala.»
Bakula na koma obokye:
«Moto mosuu akpe etoma ye.»

²¹ Yango mena onte ya bampele baso baanganaka na banga imbele siso sabaka Nkolo Yesu kanyolo katoko na banga, ²² tata na batisimo ya Yoane noko o mokolo nwaamumanya bée onte ya banga: Esengyesi obokye monomo onte ya bée abutwe ne nzoka ya ikundwa se elele yonyo na banga.»

²³ Bobele, baesi ya tokolo bampele babale: Zozefu

okobangye Balasaba, bamobokyaka nkombo esuu ya Yusutu, na Matiasi. ²⁴ Emba bamba ya bondele boho: «Iwe, Nkolo, okoebe mandondo ma bato baso, oloteya moto oosi we onte ya bato babale baba, ²⁵ pho aolongo o etoma, o elele ya botoma ele Yudasi pho ya ikye o elele ye mampenza.» ²⁶ Bobele, bamba ya maa mbese, mbese ya mba longya Matiasi, emba baamba mobakya o motango nwa batoma iko mbuka monomo.

2

Iya sa Bolobo

¹ Wakoma nkolo mako matano, baekosi baanganaka baso elele yonyo. ² Mbala yonyo, toko yonyo euti o ikolo ndokolo lokyito la ewele ekusi elambisinye ingambi siso saazalaka be, ³ bobele, baesi ya wene ndee ya nwinya ikabaa, itemi o ikolo sa monomo na monomo na be. ⁴ Emba bée baso batondaka na Bolobo. Emba bamba butwa iwō na noko suu bo waba phekye Bolobo maloba ma iwō.

⁵ Bayuda babaka o Yelusaleme, bampele baatosa Nwaphongo, na mabota maso maali o mokyisi. ⁶ Waokana toko mena, bato baikye baesi ya kye angana wamo. Bakamwaka na boikye pho baba babaokye moto na moto na munoko nwe nwa lombo. ⁷ Bawenekye inganga, bakamwaka, bamba wo bekye: «Taakyeka, yango bato baso bawo baba teli bato ba Galileya? ⁸ Ka ndengye'ye monomo na monomo onte ya banga kabaokye na munoko nwe nwa lombo? ⁹ Onte ya banga, bana bauta o nkyisi ya Parte, Medes na Elamite, bato ba Mezopotami, ba Yuda na ba Kapadose, ba Pontis na ba nkyisi ya Azi, ¹⁰ bato ba Friji na ba Pamfli, ba Ezipito na ba

mokyisi nwa Libi phenephe na sirene na bato bauta o Loma, ¹¹ baso, ebe Bayuda na bato ba Loma bamibuya Bayuda, bato ba Kelete na ba Arabi, tobaokye banga baso, baimole bitoma binene ba Nwaphongo na noko ya banga ya lombol!» ¹² BEE baso bawenekye inganga bibi bamakamake bambe woko bekye: «Eye kyelukye iwo bo?» ¹³ Kasi baayoko babakyekekye bekye: «Balangyi maleku!»

Iteya sa Petelo

¹⁴ Bobele, Petelo aesi ya teme yo na bebi ne batoma iko mbuka monomo, amba ya tomba njwesi, amba ya wo na bee yokye: «BEE bato ba Yuda na bee bato baso baazale o Yelusaleme, sosolo na bolaa lowo loolekane emba ola itoo ookye maloba ma nga. ¹⁵ Bato baba tbaikyi langa maleku bookoumunya be, pho totaa ba naino nde o ngonga eya iyato eya moo; ¹⁶ kasi eye kyekokyisame yaawoko moimosi Yowele: ¹⁷ «Nwaphongo yokye: Kyeka maphoo maamoya o nkolo ya suka:
Namunyangolela bato baso Bolobo pha nga,
bana ba bee ba bampele na ba babasi bamoba baimosi,
banzenga ba bee bamowene na ndoto,
bananga ba bee bamoloto mandoto;
¹⁸ ee, mi bato ba nga ba etoma, na ba bampele na babasi, mi nkolo me,
namunyangola Bolobo pha nga, emba bamoba baimosi.
¹⁹ Namokyela bilekyesako o ikolo na o se;
na malongo, na njwenya na ipata saa zunguu.
²⁰ Moo njwamobutwa enzombi; bokombe phamobutwa malongo.

O boo pha obokye mokolo nwa Nkolo moyee, mokolo munene na nwa nkyemo.

²¹ Emba moto munsu owamobanga nkombo ya Nkolo, amobika.»

²² «Bato ba Isalaye, okyemela maphoo mama: Yesu, moto wa Nazalete, moto owa eweninyaka Nwaphongo bokonzi phe na bilekyesako ndengye na ndengye onte ya bee, bo koloebe bee mampenza. ²³ Moto me, bo wameka Nwaphongo o njwango nwe na boebakye phe, bee wamoambya o maboko ma bato babe obokye bamobakye o ekulusu. ²⁴ Kasi Nwaphongo amokundola, amumanya o bolosi pha iwa, pho iwaa tesabaka na mwiya nwa imoakya bobele.

²⁵ Na Davidi awoko pho ye, yokye: «Imbele siso nawenekye Nkolo atemi o boo pha nga, pho ali o bolo pha nga pho nga sanyingana.

²⁶ Yango mena, ndondo ya nga eli na nkyisa, na lolee la nga lokumbe na nkyisa boikye; na nzoto ya nga ili na molemo, ²⁷ pho otoikye molimo nwa nga o mokyisi nwa bawe, otoole na nga moto wa we, obokye nzoto ya nga ipholo o mooto.

²⁸ Onteye manzela ma bomoo, iba sa we na nga elele yonoyo simpe nkyisa.»

²⁹ «Bebi na nga, naewole saasa pho ya nkoko Davidi obokye awa, bamokunda. Na mooto nwe moli noko lolo onte ya banga. ³⁰ Kasi yo, abaka moimosi, aebaka na obokye Nwaphongo amolakye-laka obokye amozasa monomo na bankoko bauta o ibu se o eziye ya bokonzi; ³¹ awenekye phanza ikundwa sa Klisto, emba pho ye awoko yokye: Tbaikaka mole o mokyisi nwa bawe na

nzoto ye teyaikaka pholo o mooto.

³² Yesu me, Nwaphongo amokundola, banga baso toli manzoka.

³³ Waabaa yo o eboko ya boloo ya Nwaphongo, amba zwa na Ango Boloblo pha molakyelaka yo; emba yo amba bonyangola, boko wene bée na bookokye bée bobo.

³⁴ Davidi, otowaika baa o ikolo, ana wo yokye:

“Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo ya nga yokye:

Yaka ya zale o boloo pha nga,

³⁵ tee nono wamobuya nga banguna ba we ekylele ya makolo ma we.”

³⁶ Bato baso ba Isalayele baefe na bolaa obokye: Nwaphongo amokyela Nkolo ná Klisto, nde ona Yesu owabakaka bée oekulusu!»

Baanosi ba ebandele

³⁷ Waaoka bée maphoo mana, mandondo ma bée temabaka bose. Baesi ya wo na Petelo na batoma bayoko bakyeye: Bēbi na banga, tokyele bo? ³⁸ Petelo amba babuyisa yokye: «Bongola ntema ya bée: Monomo na monomo na bée abatisame na nkombo ya Yesu Klisto pho alimbisame na masumu me, emba wamozwa ikabo sa Boloblo pha Nwaphongo.

³⁹ Pho mbunu me eli pho ya bée, na bana ba bée na ná bato baali itakye, baso baamobanga Nkolo wa banga Nwaphongo.»

⁴⁰ Na maloba masuu, Petelo abaimolaka na maphoo masuu na ibalenza yokye: «Omibikya, onte ya yoo eyaotono eye!» ⁴¹ Bato baanolaka iloba se bazwaka batisimo. Mokolo me, bato baabakyisamaka o motango nwa baanosi, bakomaka phenephe na nkoto iyato.

Ingomba sa ebandele

⁴² Bée baso balendelaka ibenga mateya ma batoma na iba elele yonoyo ndokolo bato ba ifota,

na itenana ipa na ná mabodesi.

⁴³ Bée baso bawenekye bobo pho batoma bakyelaka bilekyesako

ndengye na ndengye. ⁴⁴ Bato baso haabutwaka baanosi habutwaka moto monomo emba baangiyaka mbolo ya bée iso elele yonoyo.

⁴⁵ Baungyaka manzabi ma bée na mbolo ya be, pho ya ikaba bana baphalanga onte ya bée baso, kokokana na bosenga pha moto na moto. ⁴⁶ Mokolo na mokolo, balendentalaka ikye o Ingambi siinene sa losambo, bakyesekye

mapa o mangambi ma be, bakabaka ntoma na nkyisa na ná ndondo yonoyo. ⁴⁷ Bakumbelaka Nwaphongo emba bato baso babaka babayambe na bolaa.

Emba Nkolo akyinzaka mokolo na mokolo o ingomba bato baabikaka o ingomba.

3

Etuku yonoyo ebikyi

¹ Petelo na Yoane bakyekye ikye bondele o Ingambi siinene sa losambo, yabaka wa ngonga eya iyato eya nkokolo. ² Bamba yaa na lele monomo owa baka etuku tata ifotama se. Nkolo iso babaka bamozasa o munoko nwa Inganbi siinene sa losambo

sifangye bée Mozifo Molaa pho aongakye baphalanga oka bato baso baayanyolo omo. ³ Lele me, wawene yo Petelo na Yoane balukye inyolo o Ingambi sinene sa losambo, aesi ya baonga baphalanga. ⁴ Emba Petelo na Yoane bamba molembetela, Petelo amba ya wo ne yokye: «Olokyekye» ⁵ Lele me amba bakyeka, pho aumunyaka izwa na bée njwana ekpele. ⁶ Bobele Petelo aesi ya wo ne yokye: «Wolo ná baphalanga, sili na yango; kasi eli na nga, naephe

yango: Na nkombo ya Yesu Klisto moto wa Nazaleta, tambula!»

⁷ Emba amba ya mophila mi

⁷ Emba amba ya mophila mi

eboko eya boloo, amoinosi. Mina wamo, makolo na makyee matuto. ⁸ Moto me aesi ya ngbika, atemi, abuto itambula. Amba ya nyolo na bée o Ingambi siinene sa losambo, abuto ikyemitambula, kakyemingbika bibi kakumbele Nwaphongo. ⁹ Bato baso baamba mowene katambule kakyemikumbela Nwaphongo. ¹⁰ Bamoebaka obokye eli yo moto owabaka kazale pho ya iongaka o Moziho Molaa nwa Ingambi siinene sa losambo. Emba bato bailaka, bakamwaka na lowo lamoyelelaka.

Petelo kateya o Ingambi siinene sa losambo

¹¹ Waaba moto me saika Petelo na Yoane itakye, bato baso bayakaka angana wali bée na ikamwa o mokpengba nwa Salomo. ¹² Waawene Petelo babona, aesi ya wo na bato me, yokye: «Bampele ba Isalayele, pho ya'ye kokamwe na lowo lolo? Pho ya'ye kololembetele, ndokolo naa banga totambuse moto oyo na mwiya banga naa na ngongo ya banga? ¹³ Nwaphongo wa Abalayama, wa Izaka na Yakobo, Nwaphongo wa baango ba banga, aphe mosali nwe Yesu ngambo, yo owa ungyaka bée na owa lekye bée o boo pha Pilata owa kpaka meko obokye kamokandole. ¹⁴ Kasi bée walekye moto o mosantu na owa bosembo, wamba onga obokye baekandolele mobomi nwa bato. ¹⁵ Mokonzi nwa bomoo owa boma bée. Nwaphongo amokundola o bawe, banga toli manzoka ma lowo me. ¹⁶ Pho ya ianola nkombo ya Yesu, nkombo me esi ya kuya moto okowene bée na okoebe bée oyo; emba ianola siute na Yesu simophe nzoto bokusi o miyo ma bée baso.»

¹⁷ «Yango mena, bebi, naebe obokye wakyelaka babona pho ya

boebakye phe, nde ya bakonzi ba bée. ¹⁸ Nwaphongo akokye nde bomoo maphoo mawoko yo phanza na nzela ya baimosi baso obokye Klisto amunyokomo. ¹⁹ Bongola motema ombe butwela Nwaphongo, pho masumu ma bée ma malimbisame: ²⁰ Emba imbele sa iema saamoephée Nkolo samoya, waamotoma yo Klisto owa emekyela yo, yo Yesu. ²¹ Iyo asengyesi iikala o ikolo nono imbele sa mokokiyisama maphoo maso maawoko Nwaphongo namunoko nwa baimosi basantu bakalakala. ²² Mose phanza awoko yokye:

“Nkolo Nwaphongo wa bée, amoetomela moimosi monomo onte ya bée boli nga; waamooka o maphoo maso ma moewole yo.

²³ Emba moto munso owamoba saoka moimosi mona, etakule ba onte ya bato, baamoboma.” ²⁴ Emba baimosi baso tata na Samwele na baso baya o sima ye, monomo na monomo awoko pho ya iimola nkolo me ili banga iye. ²⁵ Eli bée bana ba baimosi na baa sangola eya kyelaka Nwaphongo na baango ba bée, waawoko yo na Abalayama obokye: “Pho ya bankoko ba we, mabota maso ma mokyisi mamopambolama.” ²⁶ Eli phanza pho ya bée, Nwaphongo atakolo Mosali nwe, amba motoma iepambola pho ya iemanya moto na moto o maphoo me maabe.»

4

Petelo na Yoane bakye amba o ikyita sinene

¹ Waaba Petelo na Yoane bato ba iwono na bato, banganga

ba Nwaphongo na mokonzi nwa babanze ba Ingambi siinene sa losambo na ba-Sadukayi baesi wali be. ² Babaka na yo iikye ya ibawene bateya na iimola ikundwa sa bawe bo wakundwa Yesu. ³ Baesi ya baakya, bakye banyosa o boloko nono yana pho ya butwaka nkokolo. ⁴ Bato baikye baokaka Iloba, baanolaka motango nwa bee nwa komaka phenephe na koto itano.

⁵ Waakoma yana, bakonzi, bankumu na bateye ba Mibeko baanganaka oli bee o Yelusaleme.

⁶ Yabaka Ana, nganga ya Nwaphongo o munene, Kaifa, Yoane, Alegizandele na bato baso baa ibota sa nganga o munene.

⁷ Baesi ya teye Petelo na Yoane onte ya be, babuto ibatuna bekye: «Na mwiya iye na na nkombo iye, bee wakyela lowo lalona?»

⁸ Emba Petelo atondi na Bolobo pha Nwaphongo, amba wo na bee yokye: «Bakonzi ba bato na bankumu, ⁹ bo banga lol balosambisa pho tokyesi moto wa bolosi lowo lolaa, obokye toimole na ndengye moto mona azwe bolaa, ¹⁰ oebe na bolaa bee baso na bato ba Isalayele obokye, eli na nkombo ya Yesu Klisto, moto wa Nazalet, owa bakaka bee o ekulusu, Nwaphongo amokundola onte ya bawe, emba eli nde o nzela ye, moto ootemi o boo pha bee oyo abikiyi. ¹¹ Yo ali «ibanga sa tiyolaka bee batongyi ba mangambi, siibuto ifanga siiphisi ingambi siso.»

¹² Lobiko loli nde na nzela ye, kasi na mosuu phe, pho nkombo esu teeli o munse mumu eya phe bee bato eekoyi ilophe lobiko.»

¹³ Waaba bee bawene ianola sa Petelo na Yoane, na waebaka bee obokye bali bato bate baika ekola na bato pha, bakamwaka, emba bamba eba obokye bato

me babaka elele yonoyo na Yesu. ¹⁴ Kasi waaba bee bawene moto obikiyi, atemi phenephe na be, tefakulaka zwa na lowo la ibuya.

¹⁵ Bobele, baesi ya ambya mobeke nwa ibatokolo o elele ekyeangane bee iwo maphoo, bamba butwa iwono onte ya be, ¹⁶ bekye: «Tomokyela bo na bato baba? Pho waeba saa na bato baso baazasi o Yelusaleme obokye nde eyakolo elekyesako ekyelami na maboko ma be. Tolokokyi ieyangana. ¹⁷ Kasi pho ya obokye simo me sanyangwa oka bato baso, tobakatele, bee sakula wo na nkombo me ebe naa na moto nza.»

¹⁸ Bobele, baesi ya babanga, babakatesi na bokusi obokye bee sakula wo ebe iteya na nkombo ya Yesu. ¹⁹ Kasi Petelo na Yoane baesi ya babuyisa bekye: «Bee mampenza otene bolombe bo eli phele obokye: Banga toeyokye ndee tookye nde Nwaphongo.

²⁰ Pho ya banga tolokokyi ile iteya maphoo maawenekye banga na miyo ma banga na maaokaka banga na matoo ma banga.»

²¹ Bamba kula bakatela, emba bamba bale pho tebaikaka zwa malondo ma ibakanga. Pho bato baso bakumbelaka Nwaphongo pho ya lowo lalekanaka. ²² Moto owa bikaka na mwiya nwa Nwaphongo abaka na mambula koleka mako mane.

Baanosi babondele

²³ Wabakandola be, Petelo na Yoane bamba yakye oka bebi na bee bamba baumola maphoo maso mawoko banganga banene ba Nwaphongo na bankumu.

²⁴ Waoka bee maphoo mamana, baanosi bamba yaangana bee baso ndondo yonoyo, babondele Nwaphongo, bekye: «Nkolo, iwe moto owakyela ikolo, munse, maa na iso iili omu. ²⁵ Na mwiya nwa Bolobo, wawoko na nzela ya

nkoko wa banga Dawidi, moto wa we okoekyelele bobo:

“Pho ya'ye nkyisi iso itombi na bato baawangye makolo ma pha?

²⁶ Bakonzi ba munse munso batombi, inwana ebasi.

Na baangyesi baanga obokye baangyenele Nwaphongo na Masiya we.”

²⁷ Eli nde phele obokye Elode na Ponti Pilata baanga o mokyisi mumu na bato baatebali Bayuda na bosoo Yisalaεε, baangyenele okoekyelele, yo Yesu Mosantu, owale we iba Masiya. ²⁸ Na homo, bakokye maphoo maso, maakanaka we phanza na bokusi pha we na na maumunya ma we. ²⁹ Unwanwa eye, Nkolo, okyekye bookokane be. Ophe bato ba we baekyelele nguya obokye bamilenza phele iimola maphoo ma we. ³⁰ Elola eboko ya we obokye bato baamalosi babikye, bilekyesako na bitembetele bikyelame na nkombo ya Mosantu wa we, okoekyelele, yo Yesu.»

³¹ Waunva ibondεε, elele eyaanganaka beε yabutowa inyingana. Emba baso batondaka na Bolobo Bosantu, babuto imilenza ikye miimola maphoo ma Nwaphongo.

Baanosi bakabenele mbolo

³² Baanosi baso babaka na ndondo yonoo na na mokali monomo. Monomo na beε tawoko obokye mbolo ye ili ye ya mpenza. Kasi mbolo iso onte ya beε yabaka ya beε baso. ³³ Batoma baimolaka na nguya boikye obokye Nkolo Yesu akundwa ya phelephεε. Nwaphongo abapambolaka na boikye. ³⁴ Onte ya baso molaa tabaka. Yango mena, bato baso baabaka na manzabi, ebe mangambi, baiyungyaka. Bakpe baphalanga baazwaka be, ³⁵ bakye baphe batoma. Emba

bakabaka onte ya beε kokokana na bosenga pha moto na moto.

³⁶ Moto monomo, na nkombo Zezefu, wa ibota sa Lewi, amobotaka o esanga ya Shipre, batoma bamobokyaka nkombo ya Balaaba kyeyimole obokye «moto ookolenza bebi». ³⁷ Aungyaka inzabi se, akpee baphalanga baazwaka yo, akye baphe batoma.

5

Ananiya na Safila bakose Bolobo Bosantu

¹ Kasi lele monomo na nkombo Ananiya, na nwanwasi we na nkombo Safila, bamba ya ungya inzabi sa be. ² Ananiya abombaka baphalanga baayoko mi baphalanga baazwaka yo, baaikalaka, aesi ya kye baphe batoma. Nwanwasi we aebaka lowo me. ³ Bobεε, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Ananiya, pho ya'ye Molemba aangangasi o ndondo ya we obokye okosa Bolobo Bosantu? Obombi baphalanga bayoko mi baazwakayi we, waungye we inzabi. ⁴ Obakyi we sataa ungya inzabi me, sango sibakyi sa we. Emba sima osiungye we, baphalanga baakyi ba we, teli homo? Ndengye'ye okani o ndondo ya we obokye okyele babona? Iwe tokatesi bato kasi okatesi Nwaphongo.» ⁵ Waoka Ananiya maphoo mamana, akaa o se, awe. Emba bato baso baokaka simo me, bailaka na boikye. ⁶ Banzenga baesi ya kye zinga ndemba ye na bitobu, baenyanye, bakye ekunda.

⁷ Yalekanaka phenephe ngonga iyato, nwanwasi ne, aesi ya nyolo, sa eba lowo lotokolokyi.

⁸ Petelo aesi ya motuna, yokye: «Inzimole, baphalanga baaungye na beε inzabi, beε baso babana?» Nwanwasi, yokye: «Be baso babana.» ⁹ Bole, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Yabo'ye, we

na molo nya we okosi obokye omekye Bolobo pha Nkolo? Kyeka, bato baauti ikye kunda molo nya we, batokosi o munoko nwa ingambi. Na we, bamoya ekpa nde bomo.»¹⁰ Mina wamo, nwanwasi me akaa o makolo ma toma Petelo, awee. Banzenga me waanyolo be, bakye mozwa, ambo wa. Bamba ya mokpa, bakye mokunda phenephe na molo nye.¹¹ Bato baso ba Ingomba na bato baso baaokaka lowo me, bamba ya ila na boikye.

Batoma bakyele bilekyesako bi-ikye

¹² Batoma bakyelaka bilekyesako na bilembetele biikye onte ya bato. Baanosi baanganaka baso elele yonyo o mokpengba nwa Salomo o Tempelo.¹³ Moto mosuu nono monomo taikaka meka ikye angana na be, kasi bato babaka babamengyele na boikye.¹⁴ Bampele na babasi baikye baanolaka Nkolo, bamikyinzaka o efoko ya baanosi.¹⁵ Bato babutwaka ikye nyanya baokaa, bakye baika o nzela, babalangye mi ndengba na mi matoko obokye imbela samolekana Petelo, elalaa ye ekaalele nono baokaa bayoko.¹⁶ Eboko ya bato bautaka o nkyisi yaa phanephe na Yelusaleme, bakyekye na baoka na na bato banyokomo na malobo mabe. Emba bato baso babikaka.

Banyokolo batoma

¹⁷ Nkolo wa Banganga na bato baso baaka ne, bato ba ingomba sa Basadukai baokyelaka batoma zuwa siikye.¹⁸ Baesi ya kye akya batoma, bakye banyosa o boloko.¹⁹ Kasi imbela sa mokolo, nwanze nwa Nkolo akye zibola bikomba ba boloko atokosi batoma, yokye:²⁰ «Kyende okye nyolo o Tempelo, oimole bato mapho maso maa bomo bonyakune.»²¹ Waoka be

baabona, wa mumbengu bakye nyolo o Tempelo, babuto iteya.

Nkolo wa Banganga, na bato baabaka ne, baesi ya koma. Babangyi bakumu baso ba Yisalaye, baso baesi ya angana. Baesi ya toma bato ikye kpa batoma o boloko.²² Waakoma bakyingyesi o boloko, ikye azwa omo phe. Baesi ya butwa ikye imola bato baabatoma.²³ Bekye: «Tokye zwa boloko baezibi nde na bolaa, na bakyingyesi batemi obo pha mozibo nwa boloko. Kasi wazibosi banga, toloikiy zwz nono moto monomo o motema.»²⁴ Waoka Nkolo wa bakyingyesi ba Tempelo na bakolo ba Banganga mapho mana, bakamwaka na ndengye eyalemoko batoma, bamitunaka bo wamoba lowo me.

²⁵ Moto monomo aesi ya kye baimita, yokye: «Kyeka bampele banyosaki bee o boloko, bali o Tempelo, bateya bato.»²⁶ Bolele, Nkolo wa bakyingyesi aesi ya kye na bato be, bakye kpa batoma. Kasi bakyekye na mo na mo, pho bailaka obokye bato sa bamaa mabanga.²⁷ Baesi ya kye na be, bakye bateye obo pha bato baanganaka. Nkolo ya Banganga abuto ibatuna,²⁸ yokye: «Toekatelaka na bokusi obokye sa kula teya na nkombo ya moto mona. Kyeka onyangosi mapho maateya bee o mokyisi muno nwa Yelusaleme. Kolukye na ibuya obokye banga bato baamoboma.»²⁹ Petelo, na febi ne batoma, baesi ya babuyisa yokye: «Ioka Nwaphongo, na ioka bato, banga tookye konza Nwaphongo.»³⁰ Nwaphongo wa bankoko ba banga owakundola Yesu owabomaka bee o ekulusu.³¹ Amobaya o mopa nwe nwa boloo, amobuya Nkolo na Mobikye pho ya bato ba Yisalaye

baingole mandondo ma be, na obokye babalimbisa na bofe pha be. ³² Banga, na Bolobō Bosantu pha Nwaphongo boophe yo bato baawa baamookye, toli manzoka ma maphoo maso mamana.»

³³ Waaoka be maphoo mamana, baokaka yo, balukaka obokye babome batoma. ³⁴ Kasi Mofalisayi monomo abaka onte ya be, na nkombo Gamaliele, moteye njwa mibeko. Bato baso hamokumolaka, amba ya teme onte ya baso baanganaka, abaongyi obokye bataa kuta tokolo batoma onze. ³⁵ Bobele, aesi ya wo na be, yokye: «Bato ha Yisalayele, okyebaka na lowoo laamokyela be na bato baabana. ³⁶ Pho tewakyesi nkolo nzikye, Teudas atokoloko, yokye: Konza nde yo. Bato phenephe minkama mine babutwa isanga ne. Kasi yo, bamobomaka, emba bato baso baamobengaka, bamba ya nyangwa, tewakulaka wene ne noko moto monomo. ³⁷ Sima ye, imbele saakyelamaka etango, yakulaka tokolo moto monomo wa Galileya na nkombo Yudasi, azwaka bato baikye baamobengaka. Kasi ne, bamobomaka. Emba bato baso bamobengaka, bamba ya nyangwa. ³⁸ Unwanjwa eye, naambe ya ewole, ngakye: Be sakula kyelela bato baabana etungu, o bale, bakyende. Bo ebe obokye maumunya ma be na etoma ekyekyele be iuti na bato, yamunyangwa. ³⁹ Kasi bo kyeute na Nwaphongo, tokokyi iecto. Okyebe obokye be sa njwana na Nwaphongo.» Bato baso baanganaka baesi ya anola maumunya ma Gamalile. ⁴⁰ Bamba ya banga batoma, babawandi phimbo, bakuli bakatela obokye be sa kula teya na nkombo ya Yesu. Emba bamba ya bakandola. ⁴¹ Batoma baesi ya mana o elele

eyaanganaka be na nkyisa iso, pho Nwaphongo abaphe kaa mi minyoko miizwe be pha ya nkombo ya Yesu. ⁴² Emba nkolo iso tebaikaka le iteya na iimola Simo Elaa ya Yesu Masiya onte ya Tempelo, ebe na o mangambi ma bato.

6

Baosi baingosi sambo

¹ Mi nkolo me mina, baekosi baloboko boikye, Bayuda ba munoko njwa Baela bawolekye Bayuda ba muna mokyisi, obokye: Nkolo iso, waakabe be ntoma, mazengye ma banga maimale. ² Bobele, batoma iko mbuka babale me baesi ya anginya baekosi baso, bawo na be, bakyeye: «Teli bolaa obokye banga tolekye imola Simo ya Nwaphongo pho ya ikabaka yaa iza. ³ Yango mena olo onte ya be, bampele sambo baali na mofesi molaa, baatonda na Bolobō Bosantu na na boomakye. Emba tombe baphe etoma me mena. ⁴ Banga tomiamba nde ibondelekya na iimolaka Simo ya Nwaphongo.»

⁵ Be baso baanolaka maphoo mamana. Baesi ya olo bato baba: Setefano, moanosi njwa phele owa tonda na Bolobō Bosantu, Filipe, Polokole, Nikanola, Timona, Palamena na Nikola, moto wa Antioshe owamibuyaka Moyuda. ⁶ Baesi ya kye bateya batoma, babondesi na be, babatandesi maboko. ⁷ Simo ya Nwaphongo yanyangwaka mboka eso. Mokyisi njwa Yelusaleme njwabutwaka na baekosi baikye, na banganga baikye ba Nwaphongo baanolaka.

Baakye Setefano

⁸ Nwaphongo atonzaka Setefano na ngolu na na bokusi phe. Setefano me akyelaka bilembetele

na bilekyesako binene onte ya bato. ⁹ Kasi, bato baayoko baikaka ziiko na Setefano: Yabaka bato baabondele o ingambi siinene sa losambo la Bayuda siibangye be: Baombo baikwa: Bayuda ba Sirene, ba Alegizandri, ba Silisi, na ba Azi. ¹⁰ Tefaikaka koka imunyete pho abaka kawo na bomakye phaamophekye Bolobo Bosantu. ¹¹ Bobele, bamba ya phe bato bayoko baphalanga obokye baimole, obokye: «Tomookyi, katole Mose, ebe na Nwaphongo!» ¹² Nde babona bamba ya losa bato na bankumu na bateye ba mibeko. Emba abesi ya moakya, bakye moika obo pha bato baanganaka. ¹³ Baesi ya kye na na bato baamokatele maphoo, obokye: Moto oyo tale itola Tempelo ya banga na mobeko nwa Mose. ¹⁴ Tomookyi kawo, yokye: Yesu wa Nazalete amoto Tempelo, bamobuya na bonkoko phaloikyelaka Mose ndengye esuu.

¹⁵ Bato baso baanganaka, babuto ilembetela Setefano. Baweni boo phe bobuto ndokolo boo pha anzelu.

7

Etieni o boo pha Bayuda

¹ Nganga omunene aamba ya motuna yokye: «Maphoo mamana mali phele?» ² Etieni aamba ya mobuyisa yokye: «Ba tata na bebi na nga, okyemela. Nwaphongo owa nkyemo atokolelekye ango wa banga Abalayama waabaka yo o Mezopotami, sa bokyekye zala o Halana, ³ aamba ya wo ne yokye: «Mana o mokyisi nwa we, we na bonkpe pha we, okyende o mokyisi nwamoeteya nga.» ⁴ Bobele, Abalayama aamba ya mana o mokyisi nwa Bakaladi pho ya ikye zala o Halana. Omo, sima ya iwa sa ango,

Nwaphongo aesi ya mumanya o mokyisi nwa Halana. Amunyose o mokyisi moozasi bee lolu eye. ⁵ Nwaphongo taika mophe neno ekpele o mokyisi me, neno nwana elele wa iteya makolo. Kasi amolakyelaka obokye aamophe mokyisi me, na bo Abalayama tataaka ba na nwana. ⁶ Emba Nwaphongo aamba wo bofo: «Bankoko bee bamozala o mokyisi mosuu, baababuya baombo, emba baabanyokolo mbula mikama mine. ⁷ Kasi mokyisi me nwaababuyaka baombo, naamosambisa, inga, kyewo Nwaphongo. Emba sima me, bamotokolo, emba bamunkeyelela o elele me.» ⁸ Aamba ya kyela na bee sangola ya ibele. Yango mena waabota yo Izake, Abalayama aamba ya mobeke waakokya yo nkolo nwambi. Izake aamba kyela nde bomo na Yakobo, emba Yakobo aamba kyela nde bomo me na bana bee iko mbuka babale baabuwaka bankoko iko mbuka babale ba Isalayele.»

⁹ «Bankoko me baokyelaka Zozefu zuwa, bamba muungya pho bakye ne o Ezipito. Kasi Nwaphongo abaka ne, ¹⁰ Aamba motokolo onte ya minyoko miso mamina, aamba na mophe bolaa na zebi o boo pha Falu, mokonzi nwa Ezipito, owa mobuyaka moangyesi nwa Ezipito na ingambi se siso. ¹¹ Nzuka zilo siesi yakyinda Ezipito mobimba na Kanana. Minyoko mabaka miike, emba baango ba banga tefakulaka baa na ntoma ya iza. ¹² Waaoka bee obokye ntoma yabaka o Ezipito, Yakobo aamba ya toma baango ba banga mbala eya ntubo omo. ¹³ Mbala eya ibale, Zozefu aesi ya eba banaa nyango, emba Falu aamba ya eba mbale eyauta yo. ¹⁴ Bobele, Zozefu aamba ya toma obokye bakye kpa ango

Yakobo na banaa nyango, bée baso babaka bato mako sambo na batano. ¹⁵ Bobele Yakobo amba yakye o Ezipito, amba waa omoo yo na baango ba banga. ¹⁶ Bakyekye na bibembe ba bée o Sikeme, baamba kye bakunda omoo, o elele eli mooto nwa ombaka Abalayama na baphalanga oka bana ba Hamor, ango wa Sikeme.»

¹⁷ «Waabaa obokye mbunu eyaikyelaka Nwaphongo Abalayama, ebutoo phenephe na ikokysisama, bankoko ba banga baamba botama, butwaka baikye o Ezipito. ¹⁸ Nonoo waakpa moto mosuu bokonzi o Ezipito, otoikaka eba Zozefu. ¹⁹ Na malondo, mokonzi me anyolelekye bonkpe pha banga: Phowa ya inyokolo baango ba banga yakyekye tee nonoo o ibatoma na bokusi obokye bavakye bana baabote bée haa sika pho bawe. ²⁰ Imbele me sabotamaka Mose. Abaka molaa o miyo ma Nwaphongo. Makombe maato, babaka bamookolo o ingambi sa ango ²¹ emba, wakye movaka be, nwana wa Falo wa nwanjwasi amba moongoo, amba mookolo ndokolo nwana we solongo. ²² Mose aekolaka zebi siso sa bato ba Ezipito, emba abaka na mwiya o maphoo ma wo yo na o bitoma be. ²³ Waakokya yo mbula mako mane, maumunya maamba moyelela obokye akyende oka banaa nyango, bana ba Isalayele. ²⁴ Waakye wene yo monomo na bée bamunyokolo, amba moambelela, emba pho ya ibuya bo nyokosi bée nwebi mona, amba boma moto owa Ezipito. ²⁵ Abaka kaumunya obokye banaa nyango bamososolo obokye Nwaphongo aababikya na nzela ye Mose, kasi bée tebaikaka sosolo bomoo. ²⁶ Bo yana, bamoweni kakande bato babale banwane ebasi ekusi, pho ya imeka ifabongya, amba wo na bée yokye: “Bebi, bée oli inyango,

pho ya'ye konwane?” ²⁷ Kasi owabaka kawande nwebi amba uka Mose, amba wo ne yokye: “Oekyesi mokonzi na munanga nwa banga nza? ²⁸ Kolukye imboma bo wabomaka we moto wa Ezipito yana?” ²⁹ Waoka Mose maphoo mamana, amba ya lota, amba kye mibomba o mokyisi nwa Madiani. Amba kye bota omoo bana ba bampele babale.»

³⁰ «Sima ya mbula mako mane, anzelu amba motokolele o bokye pha ngomba ya Sinayi, onte ya ingyengu sa nwenya. ³¹ Mose akamwaka na lowoo lawenekye yo. Waluka yo isusana pho ya ikyeka, nyesi nwa Nkolo nwanba okana: ³² “Nali Nwaphongo wa baongoo, Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo”. Na itekyenele, Mose takulaka nyanga na ikyeka. ³³ Bobele, Nkolo amba wo ne yokye: “Manya basapato ba we o makolo, pho elele etemi we eli manyete masantu. ³⁴ Phele, naweni pasi ya bato ba nga o Ezipito, naokyi na nkyime ya be. Nauti o se pho ya ibaikola. Emba unwanjwa eye, kyende, nazingye ietoma o Ezipito.»

³⁵ «Nde ona yo Mose, owa lekye be, obokye: “Oekyesi mokonzi na munanga nza?” Eli nde yo owatomaka Nwaphongo ndokolo mokonzi na mokandosi, na nzela ya anzelu owa motokolelekye o ingyengu sa nweya siilole. ³⁶ Eli yo owabatokokoko o Ezipito na ikyela maphoo ma ikamwa na mayaa o mokyisi nwa Ezipito, o ebale enene eya mangola na o bokye tee mambula mako mane. ³⁷ Ekuli ba nde yo Mose, owawoko na Baisalayele obokye: “Nwaphongo amotokolo onte ya banaa nyango na bée moimosi monomo booli nga.” ³⁸ Eli yo moto owaa owatemekye onte ya baango ba banga na anzelu

owawoko ne o bokye, o ikolo sa ngomba ya Sinai. Eli yo moto owawwaka maloba ma bomoo pho ya ilophe mango. ³⁹ Kasi baango ba banga tebaikaka zinga obokye bamookye. Bamotekye, na maumunya, bakulaka butwa o Ezipito. ⁴⁰ Bamba wo na na Alona bekye: “Olokyelele banwaphongo baamobaka matambule oboo pha anga. Pho ona Mose owalotokoloko o mokyisi nwa Ezipito, toloebe maphoo maamoyeleli.” ⁴¹ Mi nkolo me, bamba ya ema ekyeko ya nwana wa ngombe, bamba ya ebonzela bilambo, bamba yaanela na nkyisa ekpele eyakyelele bee na maboko ma be. ⁴² Pho ya bomoo, Nwaphongo amba bambya o maboko ma batuluku ba ikolo, nde bo wakomama wango o buku pha baimosi obokye:

“Bato ba Isalayele, mbula mako mane, o bokye, wambomela manyama, wambonzelaiya sa Moto owa bosembo, nde yo ooungye bee na oobomi bee unwanwa eye. ⁵³ Bee wawwaka mobeke nwaeyimolaka baanzelu, emba toika mokyelele!”

⁴³ Wanyanya molaku nwa Nwaphongo Moloki na nyaseesi wa Nwaphongo wa bee Lefana, bikyeko babina wabikyela pho ya ibikumola.

Yango mena namokye evaka itakye koleka Babilone.”

⁴⁴ «O bokye, baango ba banga babaka na molaku nwaabaka na mobeta nwa sangola: Mose amokyelaka nde bo waawoko Nwaphongo ne. Amokyelaka kokokana na ndengye eya mowenekye yo. ⁴⁵ Waazwa baango ba banga molaku me, bamba munyosa bo wabakambaka Yosuwa o mokyisi nwaaboloko bee mi nkyisi yawiinyaka Nwaphongo bato o boo pha be. Molaku nwa mobeta nwa sangola me nwaabaka omoo noko o imbele saaka Davidi. ⁴⁶ Davidi azwaka ngolu o miyo na Nwaphongo,

amba na onga ne obokye atongele Nwaphongo wa Yakobo na ingambi sa izala. ⁴⁷ Kasi yabaka nde Salomo owamotonyelaka ingambi. ⁴⁸ Kasi Owa ikolo taazale o mangambi maatongama na maboko ma bato. Nde bo wawoo moimosi obokye:

⁴⁹ “Ikolo sili eziye ya nga ya bokonzi emba manyete mali ekyitele ya nga ya makolo.

Ingambi ye saamuntongyela bee, kyewoo Nkolo, na elele ya nga ya iema yamoba ewa?

⁵⁰ Teli maboko ma nga makyela bikpele biso babina?”

⁵¹ «Bato ba nzoto nkusi, bate baika bee bele o ndondo na o matoo, nkolo isoo kosemole Bolobo Bosantu; oli nde ya baango ba bee! ⁵² Moimosi nza ooto wanyoko baango ba bee? Baboma na baimolaka phanza yaala sa Moto owa bosembo, nde yo ooungye bee na oobomi bee unwanwa eye. ⁵³ Bee wawwaka mobeke nwaeyimolaka baanzelu, emba toika mokyelele!»

Iwa sa Etieni

⁵⁴ Maphoo me mabaphokye kabu emba bamba butwa izaa mino na yoo pho ya Etieni. ⁵⁵ Kasi yo, atondaka na Bolobo, kakyekye nde ikolo. Amba wene nkyemo ya Nwaphongo na Yesu atemi o boloo pha Nwaphongo. ⁵⁶ Yokye: «Kyeka, nawene ikolo siingo na Nwana wa moto atemi o boloo pha Nwaphongo.» ⁵⁷ Bamba ya lika nyangye na bokusi, baundi matoo. Bobele, bee basoo, bamba ya mivaka mi yo, ⁵⁸ baesi ya kye ne i mbale ya mokyisi, babuto imumaa mabanga obokye awe. Manzoka baikaka bitobu ba bee oka ma munzenga monomo nkombo ye Saolo. ⁵⁹ Nzuka waaba bee bamuma mabanga pho ya imoboma, Etieni amba ya bondele

bobó: «Nkolo Yesu, yamba molimo nwa nga!» ⁶⁰ Bobele, amba ya kusama na mabongo, amba lika nwangye na bokusi yokye: «Nkolo, sakyeka isumu sa bée sisi.» Emba na maloba mamana, nongo waasengo yo.

8

¹ Saolo abaka mi baanolaka obokye babome Etieni.

Saolo kanyokolo ingomba

O mokolo me, minyoko mikusi miayeelaka bato ba ingomba sa Yelusaleme. Manya batoma, bato baso banyangwaka o nkyisi ya Yuda na Samaliya. ² Bato ba mandondo malaa bamba kunda Etieni, bamba na mokyelala eyakolo ngonde. ³ Kasi pho ya Saolo, iyo anyangolaka ingomba, anyokolo o mangambi ikye miakya babasi na bampele, kabavakye o boloko. ⁴ Bato baso banyangwaka, bakyeke miimola Simo Elaa o bileye biso.

Simo Elaa ya Nwaphongo ekomi o Samaliya

⁵ Yango mena Filipe, owakyeke o mokyisi munene nwa Samaliya, abuto iimola simo ya Klisto omo. ⁶ Bato baso na munoko monomo bamiambyaka o maphoo ma Filipi, pho baokaka sango ya bilekyesako babaka yo kakyele emba babiwenekye. ⁷ Pho malobo mabe maikye mabaka matokolo onte ya bato banyolelekye mango, malikye nyangye na bokusi, emba bituku biikye na bato ba bileme babikaka. ⁸ Nkyisa nzikye yabaka o mokyisi me.

⁹ Nzuka moto monomo abaka omo phanza na nkombo ya Simo owabaka kakyele manganga, abaka kakanwaisa bato ba Samaliya. Amikpaka moto monomo oolekyi na na ngambo, ¹⁰ emba bato baso bamiambyaka mi yo, ebe ngyengye nongo o baphomba. Babaka bawo

bekye: «Moto oyo, ali Mwiya nwa Nwaphongo, mobangye bée “Mwiya nwa sikyisa.”» ¹¹ Bo bamiambyaka mi yo babona, eli pho wakokoko elinga bowabaka mbalo ye kyibakamwisa. ¹² Kasi waanolela bée Filipe owabaka kabaimole Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo na nkombo ya Yesu Klisto, bazwaka batisimo na babasi na bampele. ¹³ Simo yo mampenza abutwaka ne moanosi, amba ya zwa batisimo, bobele abutwaka na Filipe nde elele yonoyo. Simo akamwaka na boikye oikyeke mayaa maanene na bilekyesako biabaka bikyelame.

¹⁴ Waaoka batoma baabaka o Yelusaleme obokye bato ba Samaliya baanosi maphoo ma Nwaphongo, bamba ya toma Petelo na Yoane omo. ¹⁵ Waakoma bée omo, Petelo na Yoane bamba bondela pho ya bato ba Samaliya obokye bazwe Bolobo Bosantu. ¹⁶ Pho Bolobo Bosantu tephataaka utela nongo monomo na be, bataaka zwa naino nde batisimo na nkombo ya Nkolo Yesu. ¹⁷ Bobele, Petelo na Yoane bamba ya butwa ibatandela maboko, emba bato ba Samaliya bazwaka Bolobo Bosantu.

¹⁸ Kasi Simo, waawene yo obokye batoma baambya Bolobo Bosantu nde na itanda maboko, amba ya wo yokye kabaphe baphalanga. ¹⁹ Amba wo na bée yokye: «Onzakya na nga mwiya mamuna, pho ya obokye bato baamotandela nga maboko bazwe Bolobo Bosantu.» ²⁰ Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Owee we na baphalanga ba we, pho koununya obokye okokyi iomba na baphalanga, ikabo siambya Nwaphongo pha! ²¹ Otoozwe nongo ekpele, ebe iyalo naa ilaka mi lowo lolekane wawa, pho ndondo ya we teli elaa o boo pha Nwaphongo. ²² Bongola

motema ijwa we ole maumunya ma we maabe, obondele Nkolo, naa akokyi ielimbisa na mango. ²³ Pho nawene obokye oli na zuwa, oombi na ba moombo ijwa masumu.» ²⁴ Emba Simo amba buya yokye: «Bondele Nkolo pho ya nga bēe mampenza, pho ya obokye iiwōō bēe yango sanzela.»

²⁵ Bobele, waaunva Petelo na Yoane iimola na iwō maphōō ma Nkolo, bamba ya butwa o Yelusaleme. Baimolaka Simo Elaa o nkyisi nzikye yaa Samaliya.

Filipe na moto mōnōmō wa Etiopi

²⁶ Mwanze wa Nkolo amba ya wō na Filipe yokye: «Teme, okyende o mbale eya ngyele o nzela ekyeute o Yelusaleme kyekyende o Gaza. Nzela me ealangaa.» ²⁷ Emba sakoko, Filipe amba yakye omō. Nzuka moto mōnōmō wa Etiopi owamanya bēe bompele, mokonzi munene na mokambi wa ezwele eso ya Kandase, mokonzi owa njwanwasi wa Etiopi, akyekye o Yelusaleme pho ya isambela. ²⁸ Ayakaka ya butwa oka ye, azasi o ikalo se, katangye buku pha moimosi Isaya. ²⁹ Bolōbō amba wō na Filipe yokye: «Susinya okye benga ikalo saasina.» ³⁰ Filipe amba ya kyilingana omō, aesi ya oka moto owamanya bēe bompele mōna katangye buku pha moimosi Isaya, amba wō ne yokye: «Koebe ntina ya maphōō matangye we maamana?» ³¹ Amba mobuyisa yokye: «Namba eba ndengye'ye, bo sibe na moteye?» Emba amba banga Filipe obokye abaa, azale phenephe ne. ³² Kyeka maphōō ma buku mabaka yo katangye:

Ndokolo mpate ekyekye na bēe pho ya ikye etena nkyingo,

ndokolo ijwana wa mpate akangyi munoko o boo pha okoekate nkungye, nde bomō taingole munoko.

³³ Na imiuya se, tefaikaka motenela phakolo bolombe. Owamoimola mankoko me nza? Pho bamanye bomōō pha o mokyisi.

³⁴ Moto owamanyaka bēe bompele, amba wō na Filipe yokye: «Naebondi, onzimole, moimosi kawō babona pho ya nza? Pho ye mampenza ndee pho ya mto mosuu?» ³⁵ Bobele, Filipe amba ya ingola munoko, utama na yaakoma be, amba moimola Simo Elaa ya Yesu. ³⁶ Waaba bēe bakye. Bamba kye koma o elele yōnōyō ya maa, emba moto owamanya bēe bompele yokye: «Kyeka maa, kyekatele iye obokye nazwe batisimo?» [³⁷ Filipe amba ya wō ne yo kye: «Bo koanole na ndondo ya we eso, okokyi ifatisama.» Amba ya buya yo kye: «Naanole obokye Yesu Klisto ali Nwana wa Nwaphongo.»] ³⁸ Amba ya wō ne obokye ateya ikalo se, Filipe na moto owa manya bēe bompele baamba ya uta o maa, emba Filipe amba ya mobatisa. ³⁹ Waabwa bēe o maa, Bolōbō pha Nkolo phaamba ya manya Filipe, emba moto owa manya bēe bompele takulaka mowene, kasi amba kye nde nzela ye na nkyisa. ⁴⁰ Kasi pho ya Filipe, amba kye wenene o Azote, aimolaka Simo Elaa o nkyisi iso yaalekanaka yo nōnō wakoma yo o Sezare.

9

Mbela ya Saolo

¹ Saolo abaka na maumunya nde ma ikanela na ifoma baekosi ba Nkolo, amba kyende ² tuna nganga o munene nkanda pho ya mangambi ma makyita

ma Damaseke. Bo akye zwa omō bato baabengye nzela me, ebe babasi ebe bampele abakangye maphanga, aye na bée o Yelusaleme.

³ Waaba yo kakye nzela ye, wakoma yo phenephe na Damaseke, mbala yonyo, mwenya mouti o ikolo, moesi ya mazinga na sina ilola.

⁴ Aesi ya kaa o se, amba ya oka njwesi monomō mowō ne obokye: «Saolo, Saolo, pho ya'ye konyokolo?» ⁵ Amba ya tuna yokye: «Iwe nza, Nkolo? Nali Yesu, eli nga okonyokolo we. ⁶ Kasi teme, nyolo o mokyisi muunene, emba bamoewole losengyesi we ikyela.»

⁷ Bebi ne ba imbanga, batemekye, sawo na boobo: Baokaka njwesi, kasi tebaiaka wene moto. ⁸ Saolo amba ya teme, kasi na bo waba yo na miyo makekye, takulaka wene na ekpele, bebi ne bamba mophlila ni eboko pho ya imonyosa o Damaseke. ⁹ Akyekyela omō nkolo iyaato sawene, saza na ekpele na sanywa.

¹⁰ Moekosi monomō na nkombo ya Ananiya abaka o Damaseke. Nkolo amba mofanga o ndoto yokye: «Ananiya!» Ananiya amba mobuyisa yokye: «Nga oyo, Nkolo!» ¹¹ Nkolo amba kula wō yokye: «Wamokyende o ngo ekyebangye bée ngo eya Teme yoo, otune o ingambi sa Yuda, moto okobangye bée Saolo wa Talase, ali o mō kabondela. ¹² Auti iwene moto monomō na kombo ya Ananiya anyosi, amotandesi mafoko pho ya obokye abutwe ikula wene.» ¹³ Ananiya amba buya yokye: «Nkolo, naokye bato baikye bawo pho ya moto mona na pho ya bofe bolukye yo ikyela baanosi o Yelusaleme. ¹⁴ Emba wawa ali na bokonzi bosō boomophe banganga banene

pho ya ikanga maphanga bato basō batangye nkombo ya we.»

¹⁵ Kasi Nkolo amba wō ne yokye: «Kyende, pho moto me ali ekyelele ya etoma eosi nga pho ya iteya na nkombo ya nga o nkyisi ya bato bate baebe Nwaphongo, oka bakonzi na bato ba Isalayele. ¹⁶ Pho naamoteya nga mampenza bolosi bosō phaamooka yo pho ya nkombo ya nga.»

¹⁷ Bobele, Ananiya amba ya kyende, aesi yakye nyolo o ingambi me, amotandesi mafoko yokye: «Saolo, nwebi na nga, eli Nkolo ookontome — Yesu me owaetokolelekye o nzela eya baka we koye — pho ya obokye okule butwa iwene na obokye otonde na Bolobo Bosantu.» ¹⁸ Mina wamo, bikoo ndokolo bikyete bimotokosi o miyo. Bobele, abuto iwene nono waazwa yo batisimo. ¹⁹ Bobele waza yo, amba kula ya zwa bokusi.

Saolo kateya o Damaseke

Amba ya kyela banaa nkolo na baekosi babaka o Damaseke. ²⁰ Sa koko, abuto ikyemimola o mangambi ma makyita obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo. ²¹ Bato basō baabaka bamookye bakamwaka, bekye: «Eye teli yo owabaka kanyokolo bato babaka batangye nkombo ya Yesu o Yelusaleme? Emba tayakaka wawa na nkoo pho ya iya baakya maphanga pho akye na bée oka banganga banene?» ²² Kasi Saolo anolaka na bokusi nkolo iso obokye Yesu ali nde owaakolo Masiya. Na waba yo kateya babona, Bayuda babaka o Damaseke tebakulaka zwaka na lowo la imobuyisa.

²³ Sima ya nkolo, Bayuda bamba ya okana obokye bamobome. ²⁴ Saolo amba ya eba njwango nwa be. Na moo na mokolo, babaka bakyengyele bifonga ba mokyisi nwa bée pho

ya imoboma. ²⁵ Kasi mokolo monomō, baekosi bée bamba molya, bamokyisi mieluba, bamba mouya o mbale eyoko ya ekuka eya zinga mokyisi.

Saolo akomi o Yelusaleme

²⁶ Waakoma yo o Yelusaleme, Saolo alukaka obokye aangane na baekosi baayoko, kasi baso babaka na hoocho ne, tefaikaka anola obokye abutoo moekosi wa Yesu phele. ²⁷ Emba Barnabas amba mokpa, amba ya munyosa oka batoma, amba na baimola ndengye eya wenyekye yo Nkolo owa mowolekye o nzela, na ndengye eyateyaka yo Simo Elaa na nkombo ya Yesu o Damaseke. ²⁸ Tata wamo, Saolo abutwaka na batoma elele yonoyo o Yelusaleme, kaimole Simo Elaa na nkombo ya Nkolo na ianola siso. ²⁹ Afa kawonō na Bayada baamunoko nwa baela, kaikye miko na be. Kasi bée balukaka nde imoboma. ³⁰ Waloooka bebi, bamba kyende ne o Sezare. Emba omō, bamba molekyinya o Tarse.

³¹ Emba ingomba saabaka o mokyisi nwa Yuda munso, nwa Galileya na nwa Samaliya babaka bose. Bamilenzaka, batambulaka na boilakye Nkolo, na nzela ya Boloko Bosantu, babutwaka baikye.

Petelo abikye Ene wa Lide

³² Petelo abaka kakyemikyē mi ina nkyisi bobele bobele. Mokolo monomō amba ya kyende oka baanosi babaka o mokyisi na nkombo ya Lide. ³³ Amba ya kye zwa omō moto monomō na nkombo ya Ene, alangyi mi ntangye mbula nwanbi, pho abaka etuku. ³⁴ Petelo amba ya wo ne yokye: «Ene, Yesu Klisto aebikye. Langwa, obongya ntangye ya we, we mampenza!» Sa koko, aesi ya langwa. ³⁵ Waamowene bato, bato

baso ba Lide na ba mambale ma Salona baanolaka Nkolo.

Iakwa sa Tabita

³⁶ Nwanwasi monomō abaka o Yafo, abaka moekosi. Nkombo ye yabaka Tabita, na munoko nwa baela «Doloka», kyelimbole obokye Munkyete. Abaka na bitoma bilaa biikye na mosungyi wa bato baakaya. ³⁷ Nzuka mi nkolo me, aesi ya zwa bolosi, aesi ya waa. Wa unva bée imokunyola, baesi yakye molangya o etee ya ingambi eya ikolo. ³⁸ Oli Lide phenephe na Yafo, baekosi baokaka obokye Petelo abaka omō. Emba bamba motomela bato babale pho ya ikye mobanga obokye: «Yalobengye mizele.» ³⁹ Petelo amba yakye na bée mizele. Waakoma yo, baesi ya mobaya o etee ya ingambi eya ikolo, emba mazengye maso mabaka materni o hoo phe malele, mamoteya nkoto na bitobu babaka Doloka kakyele wataaka baa yo na be. ⁴⁰ Petelo amba ya tokolo bato baso, amba ya kusama na mabongō, amba bondele. Bobele amba ya miekola bili ndemba, amba wo yokye: «Tabita, langwa!» Amba ya zibola miyo, wa wene yo Petelo, amba ya mielola, amba ya zala. ⁴¹ Petelo amba ya mophe eboko, amoteye, amba kula ya banga baanosi na mazengye, aesi ya bateya yo mumoo. ⁴² Mokyisi nwa Yafo mohimba nwa okaka lowo me, emba bato baikye bamba anola Nkolo. ⁴³ Petelo amba koko na nwanwa boikye o Yafo, oka moto monomō na nkombo ya Simo owa baka mokyisi nwa etoma na mangofo ma manyama.

10

Ndoto ya Kolonele o Sezare

¹ O mokyisi nwa Sezare, moto monomō abaka omō nkombo ye

Kolonele, abaka mokonzi nwa batayo ya batuluku ba Loma, ekyebangye be: «Batayo ya Itali». ² Moto me abaka moto molaa. Yo na ibota se siso babaka bakumole Nwaphongo. Abaka kalobo sunga Bayuda baakaya, na ibondele Nwaphongo ntango iso. ³ Mokolo monomo, imbele sa nkokolo, aesi ya wene, nde ya nzanga, o ndoto, mwanze monomo wa Nwaphongo kanyolo oka ye kamobangye yokye: «Kolonele!» ⁴ Kolonele aesi ya molembetela, na bobo, aesi yaanola yokye: «Nkolo, lowo iye? Nwaphongo asepesi na mabondesi ma we na bolaa bookyele we oka babola, emba taambi ebunga. ⁵ Emba uwanjwa eye, toma bato o Yafu pho baye na moto monomo na nkombo Simo, owa kula bee phe nkombo ya Petelo. ⁶ Ali mobutu wa Simo mosuu, okokyele etoma ya mangobo ma manyama, okozale o ingambi sili o mokukulu nwa ebale eenene.»

⁷ Waalembo anzelu owautaka imowole, Kolonele amba ya banga bato babale ba ingambi se na tuluku monomo okobondele na okokumole Nwaphongo, uta kalakala o se ya mibeko me. ⁸ Amba ya baimola iso ya moimolaka be, amba ya batoma o Yafu.

Ndoto ya Petelo o Yafu

⁹ Bo yana, mena bato me bataka ba o nzela, baesi ya koma phenephe na mokyisi, Petelo aesi ya baa o motondo nwa ingambi nwaalangyema pho ya ibondele. Yabaka phenephe na bunya i moto. ¹⁰ Kasi aesi ya oka nzala, emba alukaka iza. Waba bee bamolambele ya iza. Aesi ya loto ndoto. ¹¹ Aweni ikolo sizibo, eko yonyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu maso mane, siute o se. ¹² Emba onte ya sango, yabaka manyama maso

ma makolo mane na malande na ibu, na manyosi ndengye na ndengye. ¹³ Nwesi monomo moesi ya mowole obokye: «Teme, Petelo! Boma ozee.» ¹⁴ Petelo amba ya buya yokye: «Phe, Nkolo! Pho o bomoo pha nga, naino size ntoma ya ekyilla na ya sokoto.» ¹⁵ Amba kula oka nwesi monomo mowo ne, pho ya mbala eya ibale obokye: «Ekepele ebuye Nwaphongo elaa, iwe tokokyi iwo obokye eli sokoto!» ¹⁶ Lowo me lakyelama mbala iyato, emba eko me nono waabutwa yango o ikolo.

¹⁷ Petelo ameka imilimbolela yo mampenza ntina ya ndoto euti yo iloto, sakoka, nde imbele me, batima ba Kolonele babaka bakyemituna mboka eso wali ingambi sa Simo, baesi ya koma o munoko nwa lopango. ¹⁸ Bamba butwa babangye na bambe na tuna bekye: «Simo Petelo kazale wawa?» ¹⁹ Petelo abaka kataumunya nde ndoto ye, kasi Bolobo amba wo ne yokye: «Kyeka, bato babale baelukye. ²⁰ Uta uwanjwa eye, kyende na bee molongo, samakamaka, pho eli nga moto obatomi.» ²¹ Bobele, Petelo amba ya uta ikyebenga bato me. Amba ya wo na bee yokye: «Nga oyo. Eli nga nwa moto okulukye bee. Oesi ya nkyeka pho ya'ye?» ²² Bamba mobuyisa bekye: «Eli mokonzi nwa batuluku, Kolonele, moto monomo wa bosembo, okoile Nwaphongo, oli na na mobesi molaa onte ya Bayuda baso. Mwanze wa Nwaphongo amoweninya obokye asengyesi ikyela obokye okyende o ingambi se pho aokye maphoo ma we.» ²³ Petelo amba ya banyosa, amba ya bayamba.

Bo yana, amba ya kye na bee molongo na bebi baayoko ba Yafu. ²⁴ Bunya pha sima, amba ya koma o Sezare. Kolonele, o mbale ye, waba yo kabaziya, abangaka

banaa nyango, na bebi ne balobo zingana na ne. ²⁵ Imbele saa koma Petelo, Kolonele amba kye vana ne, emba amba mivaka o makolo me pho ya imokumbela. ²⁶ Petelo amba ya wo ne yokye: «Inwa, pho na nga nali nde moto boli we». Bobele amba ya mophila pho ya imunola.

²⁷ Emba, bibi kawono ne, amba nyolo. Wakye wene yo moluku nwa bato, ²⁸ amba ya wo yokye: «Bo koebe be, eli ekyila pho ya Moyuda angana elele yonoyo naa ikumana na mobutu. Kasi oka nga, Nwaphongo kaute insosolisa obokye tewasengyesi iwo obokye moto oyoko ali na sokoto naa tali wa iba ne elele yonoyo. ²⁹ Yango mena naesi saika ziko wambangyi we. Kasi unwanwa eye, nazingyi iyeba ntina embangyi na we.» ³⁰ Kolonele amba ya buya yokye: «Lolo wakokyi nkolo iyato, o ngonga eya iyato eya nkokolo, nabaka nabondele o ingambi sa nga. Mbala yonoyo, moto monomo alati bitobu bilaa aesi ya teme o boo pha nga ³¹ kawo na nga yokye: “Kolonele, ibondesi sa we basianos, na bolaa bokyele we bato, Nwaphongo kaboumunya. ³² Emba toma moto monomo o Yafo pho ya ikye banga Simo, owaphe be nkombo ya Petelo, aye wawa. Ali mobutu o ingambi sa Simo okokyele etoma ya mangobo ma manyama, ingambi se sili o mokukulu nwa ebale eenene.” ³³ Nde o sina imbele, naesi ya toma bakye eluka. Emba obee na banga na lozingo pho ya iyalobenga. Unwanwa eye, kyeka banga baso o boo pha we pho ya iyoka iso ietomi na Nkolo iya loimola.»

Petelo kawo maphoo oka Kolonele

³⁴ Bobele, Petelo amba ya ingola munoko yokye: «Nde phele, naweni obokye Nwaphongo tali

mbale nde na moto monomo. ³⁵ Emba na o mabota maso, moto munso okomwile na okokyele bosembo, Nwaphongo kamoanole. ³⁶ Simo ye, aetomela bato ba Isalaye: Simo Elaa na bose, na nzela ya Yesu Klisto, iyo oli Nkolo ya bato baso. ³⁷ Be koloebe. Lowo laokana o Yuda mobimba, lauta o Galileya, sima ya batisimo eyateyaka Yoane. ³⁸ Yesu me owa botama o Nazalet, be koebe ndengye eya mophe Nwaphongo Bolobo na mwiya. Atambulaka mboka eso ikyemikyela bolaa, kakyemibikya bato baso babutwaka baombo ba Zabulu, pho Nwaphongo abaka ne. ³⁹ Emba banga toli manzoka ma etoma ye eso o mokyisi nwa Bayuda na o Yelusaleme. Yo owa boma be na imobaka o ekulusu, ⁴⁰ Nwaphongo amoakola mokolo nwa iyato, emba amophe obokye amiweninya, ⁴¹ na bato baso phe, kasi na manzoka matanga Nwaphongo phanza, na banga bazaka na banywaka ne sima ya ikundwa se onte ya bawe. ⁴² O suka, amba lotoma ikyemiimola bato na ibayelega simo obokye: Eli yo owa olo Nwaphongo ndokolo munanga nwa bato bali na bomoo na baawa. ⁴³ Nde pho ye, baimosi baso bawo bofo: Ilimbisa sa masumu sapheme na nzela ya Nkombo ye oka moto muso okomoanole.»

Iya sa Bolobo oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Petelo ataka ba naino kaimole maphoo, Bolobo Bosantu boesi yauta mi bato baso babaka baokye Iloba. ⁴⁵ Yabaka boobo onte ya baanos babele, bakyekye na Petelo. Yango mena, unwanwa eye, noko o mabota ma bato bate bali Bayuda, ikabo sa Bolobo Bosantu sa nyangwaka! ⁴⁶ Pho baokaka bato me bawo na noko ya be, bakumbele bonene pha Nwaphongo. Petelo amba kula ya

wɔ yokyɛ: ⁴⁷ «Moto akokyi ikatela ibatisa bato baba na maa, pho na bɛɛ bazwe Bolobɔ Bosantu ndokolo banga?» ⁴⁸ Amba ya ambya mobeko nwa ibabatisa na nkombo ya Yesu Klisto. Bobele, bamba ya moonga obokye akule ba na bɛɛ banaa nkolo.

11

Simo ya Petelo o Yelusaleme

¹ Batoma na bebi baabaka o Yuda baokaka bawo obokye nkyisi ya bato bate bali Bayuda, baanosi iloba sa Nwaphongo. ² Waya butwa Petelo o Yelusaleme, baabele bɛɛ bamba ya ika ziko ne. ³ Bekye: «Okye nyolo o ingambi sa bato bate baika bele be, ozee na bɛɛ elele yonyo!» ⁴ Bobele, Petelo amba kula ya tata simo me tata o etatele, amba ya bawole lowo lonolo na lonolo, yokye: ⁵ «Nabaka o mokyisi nwa Yafo nabondela. Naesi ya wene o ndoto ekpele yonyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu mane, siute o ikolo nɔnɔ waya sango wali nga. ⁶ Walembetela nga o imputa me, naeai yawene manyama ma makolo mane ma mokyisi, manyama ma mangonda, maalande na ibu na manyosi ma ikolo. ⁷ Naesi ya oka na nwesi monomo mowɔ na nga obokye: «Petelo, injwa, boma ozeel!» ⁸ Naesi ya wɔ ngakye: «Phe, Nkolo! Pho bikpele bia ekyila na bia sokoto naino tebinyosi o munoko nwa nga.» ⁹ Mbala eya ibale, nwesi nwamba kula uta o ikolo nwamba buya obokye: «Ibongye Nwaphongo, we tokokyi ikpa ndokolo ili ya sokoto.» ¹⁰ Lowo me lalekanaka mbala iyato, emba iso yamba kula butwa o ikolo. ¹¹ Emba sakoko, iwenekye bampele baato bantomelaka be, bautaka Sezare, baesi ya koma o ingambi saabaka banga. ¹² Bolobɔ Bosantu aesi ya

wɔ na nga obokye nga sa makamaka, nakye na bɛɛ molongo. Nakye na na bebi motoba bakye nzika. Banga baso tomba ya kye nyolo o ingambi sa moto me. ¹³ Moto me amba ya loimola bo wawenekye yo anzelu o ingambi se atemi kawo ne obokye: «Toma bato o Yafo, bakye banga Simo, owa kula bɛɛ phe nkombo ya Petelo, ¹⁴ owa moewole maphoo mamobikya iwe na ingambi sa we sisoo.» ¹⁵ Watata nga iwɔ, Bolobɔ Bosantu boesi ya bautela nde bo waloutelaka phango o etatele. ¹⁶ Namba ya umunya maphoo ma Nkolo wawoko yo obokye: «Yoane abatisaka na maa, kasi bɛɛ wamobatisama na Bolobɔ Bosantu.» ¹⁷ Bo ikabo me siphemi oka be, Nwaphongo asiphe na banga pho toanola Yesu Klisto. Emba nga nali nza pho ya ikatela Nwaphongo ikyela.»

¹⁸ Waoka bɛɛ maphoo mamana, bamba ya ikala bose, babuto ikumbela Nwaphongo, bekye: «Kyeka obokye Nwaphongo aphe na nkyisi iteili ya Bayuda obokye ibongole mandondo pho ya izwa bomoo.»

Etatele ya ingomba sa Antioshe

¹⁹ Bato banyangwaka pho ngongo eyautaka pho Etiyeni, bakyekye nɔnɔ o Fenisi na o Shipre na o Antioshe. Kasi tebaikaka teya nɔnɔ moto monomo iloba bo teyabaka nde Bayuda. ²⁰ Nzuka bana onte ya bɛɛ babaka bato ba Shipre, na ba Sirene, bautaka o Antioshe, babaka bateya na bɛɛ oka Baela, baimole Simo Elaa ya Nkolo Yesu. ²¹ Eboko ya Nkolo ya baka na be, emba motiya nwa bato baanolaka Nkolo nwa butwaka moikye.

²² Simo ya lowo me yamba koma o matoo ma baanosi ba ingomba sabaka o Yelusaleme, emba bamba ya toma Balaba

o Antioshe. ²³ Wakye wene yo omo ngolu ya Nwaphongo kyekyele etoma, abaka na nkyisa, emba amba balenza bée baso pho baikale ikyelela Nkolo na ndondo yonyo. ²⁴ Pho yo abaka moto molaa na owa tonda na Bolobo Bosantu na ná ianola. Emba moluku nwa bato mwikye nwanba ya miambya oka Nkolo. ²⁵ Bobele, amba yakyende o Tarsis pho ya ikye luka Saolo. ²⁶ Wakye yo mozwa, amba yakye ne o Antioshe. Bamba kyela omo mbula mobimba ikyela etoma elele yonyo na bato ba ingomba. Bateyaka bato baikye somo. Emba yabaka o Antioshe, waatataka bée ifanga baekosi na nkomgo ya baklisto pho ya mbala eya yambo.

²⁷ Mi nkolo me, baimosi bamba ya uta o Yelusalem, bakye o Antioshe. ²⁸ Monomo na be, na nkombo ya Agabusu, amba ya teme, amba ya imola na mwiya nwa Bolobo Bosantu obokye zilo sikusi samokyinda mokyisi mobimba. Yakyelamaka imbele saabaka Kolode mokonzi. ²⁹ Bobele baekosi bamba yakpa meko obokye bamotaa monomo na monomo kokokana na bozwakye phe, batome pho ya isunga bebi bazale o Yuda. ³⁰ Bamba kyela nde bomo. Bamba tomela bankumu nsindo yazwaka bée na Balaba na Saolo.

12

Babomi Zake, baakye Petelo

¹ Imbele me sasina, mokonzi Elode abutwaka inyokolo bato bayoko ba ingomba. ² Amba ya boma Zake, nwanba nyango na Yoane na mumphata. ³ Wawene yo obokye Bayuda bakumbe na yakyelaka yo, amba kula akya Petelo. (Yabaka i nkolo ya eseleko ya mapa matumbe bée sa muno

moulole mapa.) ⁴ Wamobanga be, amba munyosa o boloko, amombye o mafoko ma biboko bine ba batuluku, eboko ya bane bane pho ya imokyengyele. Bazingaka ikye moambinya o boo pha bato o sima ya eseleko ya Ilekana. ⁵ Yo Petelo mona, abaka o boloko, kasi ibondele sikusi sa ingomba sabaka oka Nwaphongo imbelele siso pho ye.

Bakandosi Petelo

⁶ Waaluka Elode iyambinya Petelo, na mokolo me, Petelo alalaka onte ya batuluku babale, bamokangyi na nyololo ibale, na bakyengyesi babaka batemi o moziho. ⁷ Emba kyeka anzelu wa Nkolo aesi ya tokolo na mwenya mobuto ingyengye wamo. Aesi ya wanda mobanzi nwa Petelo, aesi ya moumola yokye: «Langwa izele!» Bobele, nyololo yeesi ya mana o mafoko me. ⁸ Mwanze amba ya wo ne yokye: «Kanga kamba ya we, lata bikoto ba we.» Amba kyela bomo. Amba kula wo ne yokye: «Lata munkoto nwa we, ombengye.» ⁹ Petelo aesi ya tokolo, abuto imobenga, saeba obokye ikyilekane ne na anzelu ili ya phele: Awenekye ndokolo kaloto nde ndoto. ¹⁰ Walekana yo ibala sa etatele na sa ibale, bamba ya koma o moziho nwa ebuni munyolo na bée o mokyisi munene. Ekomba ya moziho me yaingwaka nde yango mampenza. Bée bamba ya tokolo nono wabenga bée ngoo yonyo, bobele mina wamo, anzelu aesi ya moika.

¹¹ Emba Petelo amba ya mieba, amba wo yokye: «Unanwa eye, naebi phele obokye Nkolo atomi anzelu we pho ya iyamanya o mafoko ma Elode na bohe bosobonzimelakya Bayuda.» ¹² Waeba yo elele ekomi yo, amba yakye o ingambi sa Maliya, nyango wa Yoane, owaphekye bée na nkombo ya Malako. Omo bato

baikye baanganaka, babondele. ¹³ Wakomola yo ekomba enene eya lopango, nwanwasi monomo wa etoma amba susinya pho ya iyokyemela, nkombo ye Loda. ¹⁴ Amba ya eba njwesi nwa Petelo. Na nkyisa, taikaka zibola ekomba. Amba butwa na mbangu o motema, amba kye imola obokye Petelo atemi o boo pha mozibo munene. ¹⁵ Bamba ya wo ne bekye: «Oyeye!» Kasi yo kaanole nde obokye eli phele. Bamba wo bekye: «Wanaka eli anzelu we.» ¹⁶ Mena Petelo kakomole nde bokomosi. Wamba ya zibola bee ekomba, bamoweni, babuto ikamwa. ¹⁷ Amba ya bazibisa na eboko obokye baikale bose. Amba ya baimola ndengye emotokosi Nkolo o bokoko, yokye: «Oimola Zake na bebi lowo me.» Emba amba ya tokolo, aesi yakye o elele esuu.

¹⁸ Waaye bunya, toko ekusi yeesi ya tokolo onte ya batuluku. Bamitunaka bekye: «Petelo akyesi bo?» ¹⁹ Elode amba toma bato bakymimoluka, imozwa phe. Amba ya tuna bakyengyesi, amba ya wo obokye bababome. Amba ya mana o Yuda akye o Sezare, amba ikala omo.

Iwa sa Elode

²⁰ Elode abaka na yo na bato ba Tula na Sidona. Bato babana baesi ya kolo, bakye oka ye. Babongye na Balasitusu, moto wa etoma wa etee ya ingambi eya ilala ya mokonzi, obokye bakule butwa na booka, pho nkyisi ya bee izwakye ntoma ya iza ikyeute o mokyisi nwa mokonzi. ²¹ Wakoma mokolo nwa okanaka be, Elode amba ya lata etobu ya bokonzi, aesi ya zala o eziye ye ya bokonzi kabawole maphoo. ²² Bato baesi ya anwana, bekye: «Eye nde njwesi nwa Nwaphongo, teli nwa moto!» ²³ Nde o sina imbele, anzelu wa Nkolo asei ya

mowanda pho tapha waphongo nkyemo. Bobele banyanzumbele bamba ya mozaa, nono waa wa yo.

²⁴ Maphoo ma Nwaphongo manyangwaka mboka eso, na baanosi babutwaka baikye. ²⁵ Waunva Balaba na Saolo etoma ya be, bamba ya butwa o Yelusaleme. Bakyekye na Yoane, owaphekye bee nkombo ya Malako.

13

Batomi Balaba na Saolo ikye imola Simo Elaa

¹ O ingomba sa Antioshe, baimosi na bateye babaka omo. Balaba, Simeyo okobangye bee Mwindo, Lukusu wa Sirene, Manaene owakolaka elele yonyo na njwangyesi Elode, na Saolo. ² Mokolo monomo nwa baka bee babondele Nkolo na imiima ntoma, Bolobo Bosantu amba ya wo yokye: «Omanyisa Balaba na Saolo pho ya etoma eebabangyi na nga.» ³ Bobele, wa miima bee ntoma na wa bondele be, bamba ya batandela maboko, nono wa bale bee bakye.

Balaba na Saolo o esanga ya Shipre

⁴ Wa ba bee o etoma eya baphe Bolobo Bosantu ya ikyenimola Simo Elaa, Balaba na Saolo bamba ya uta o ibongu sa Silisi. Omo, bamba ya kpela o masuwa pho ya ikyende o Shipre. ⁵ Wakoma bee o Salamini, bamba ya imola iloba sa Nwaphongo o mangambi ma makyita ma Bayuda. Babaka na na Yoane pho ya ibasunga.

⁶ Wa katisa bee esanga eso nono o Pafos, bamba kye zwa moto monomo, nkombo ye Balayesu, yo moyuda, mokyisi nwa manganga, abaka kamikpe obokye ali moimosi. ⁷ Abaka yo na

mwangyeesi wa esanga. Nkombo ya mwangyeesi me, Selegusu Polo, moto wa malondo. Iyo amba ya toma obokye bamobangyele Balaba na Saolo, pho alukaka na bokusi obokye aokye iloba sa Nwaphongo. ⁸ Kasi nganga Elima (pho nkombo ye kyelimbole babona), taikaka anola yaabaka bée hawo, emba alukaka na obokye nwanngyeesi yo sa anola. ⁹ Bobele, Saolo, okobangye bée Polo, atondaka na Bolobo Bosantu, amba ya molembetela. ¹⁰ Amba wo ne yokye: «Owatonda na malondo mabe na ná boole, nwanwa wa Molemba, nwanakolo munguna nwan bosembo! Otoeme ikyemitingyinya manzela ma Nkolo mateme yoo? ¹¹ Emba kyeka inwanwa eye, eboko ya Nkolo ya moewanda: Wamopholo miyo, nono itekye, otokule wene moo.» Mina wamo, lonzumbe na enzombi eesi ya moziba, abuto tibatiba pho ya iluka bato ba imokpa mi eboko. ¹² Bobele wawene mwangyeesi lowo loleka, amba butwa ianola, pho mateya ma Nkolo maamokamwisaka na boikye.

O Antioshe ya Pisidi, Polo awoo

¹³ Polo na bebi ne bamba ya kpela o masuwa o Pafos, bamba ya koma o Peleze o Pamfiliya. Emba Yoane amba kabana na be, yo ibutwa o Yelusaleme ¹⁴ Be, bamba ya mana o Peleze, bamba ya koma o Antioshe o pisidi. Mokolo nwan sabata, bamba ya kye nyolo o ingambi sa makyita, bakye zala. ¹⁵ Waunva bée itanga buku pha Mibeko na pha Baimosi, Bakonzi ba ingambi sa makyita bamba ya toma bato ikye wo na bée bekye: «Bebi ba bampele, na oli na lowo la ibondo bato, owo.» ¹⁶ Polo amba ya teme, amba ya bazibisa na eboko, yokye: «Bato ba Isalayele na

ba lote Nwaphongo, okyemela! ¹⁷ Nwaphongo owa bato ba Isalayele owa olo ba ango ba banga, na bato ba tomba yo imbele sa baka bée o mokyisi nwan Ezipito wa tokolo yo na eboko ye ekusi onte ya be. ¹⁸ Phenephe mbula mako mane, akuyaka na mobesi nwan bée o bokye. ¹⁹ Emba wawo yo mabota sambo o mokyisi nwan Kanana, amba kaba mokyisi nwan bée ilaka ²⁰ phenephe na mbula mikama mine mbuka mako matano. Emba sima me, amba ya ambya bananga nono o imbele saka moimosi Samwele. ²¹ Emba tata wamo, bamba ya onga mokonzi monomo. Nwaphongo amba ya baphe Saolo nwanwa wa Kyisi, moto wa ibota sa Benzame, pho ya mbula mako mane. ²² Wamole be, amba ya baphe Davidi obokye abe mokonzi nwan be. Pho ye amba na wo yokye: “Nazwe Davidi, nwanwa wa Yese, moto olongoba o ndondo ya nga, owa mokyela maphoo maso boozingye nga.” ²³ O ibota se, Nwaphongo, bo waikaka yo mbunu, atokolelekye Isalayele Mobikye Yesu. ²⁴ O boo pha iya se, Yoane ateyaka phanza bato baso ba Isalayele batisimo ya ibongola motema. ²⁵ Wakoma Yoane iyunva etoma ye, awoko yokye: “Bee koununya obokye nga nali nza? Sili yo! Kasi kyeka obokye okoye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.”»

²⁶ «Bebibana ba ibota sa Abalayama na baalote Nwaphongo, maphoo ma ibika mama, bamatoma pho ya banga. ²⁷ Pho bato ba Yelusaleme na bakonzi ba be, tebaikyi moeba, na wamoringya be, bakokyiisa maphoo mawoko baimosi, matangye bée nkolo ya sabata iso. ²⁸ Na wabaka bée sazwa ewele ya imoingya, bamba onga oka Pilata obokye

amobome. ²⁹ Waunva bée ikokya maphoo maso maakoma bée pho ye, bamba ya mumanya o ekulusu, baesi ya mokunda. ³⁰ Kasi Nwaphongo amba ya mokundola onte ya bawe. ³¹ Iyo owatokolelekye nkolo nzikye bato bautaka ne Galileya pho ya ikyende o Yelusaleme. Unwanwa eye, bée bali manzoka me oka bato. ³² Na banga, toeyimole Simo Elaa eye: Mbunu eyaikyelaka bée baango ba banga, ³³ Nwaphongo aekokye eso pho ya banga, bana ba be, wakundola yo Yesu, bo wakoma bée o zembo sa ibale obokye:

Oli nwana wa nga,
inga, lolu, naeboti.

³⁴ Omokundosi Nwaphongo onte ya bawe, etakule pholo, eli nde bo wawoko yo, obokye: “Namoephe mbolo isantu ya Davidi, maphoo ma phele.”

³⁵ Yango mena, kakule wo o elele eyoko yokye:

“Otole moto mosantu wa we obokye apholo o ilita.”

³⁶ Pho Davidi, wakyelela yo ibota se o imbele se, na nwango nwa Nwaphongo, amba wa. Bamba ya mokunda phenephe na baango, ne apholo. ³⁷ Kasi yo owakundola Nwaphongo onte ya bawe, taika pholo. ³⁸ Bande, oebe obokye eli pho ye simo ya ilimbisa masumu yeesi, na ibutwa bato ba bosembo phate pha ikaka zwa bée na Mobeko nwa Mose, ³⁹ na nzela ye, moanosi muso abuto moto wa bosembo. ⁴⁰ Omibanza, obokye maphoo mawo baimosi mango sa eyelela:

⁴¹ “Kyeka, bée basemosi, okamwe, olemo!
Pho, bo tabaa bée na bomoo, namokyela etoma yonoyo, obokye bo baeyimosi yango otoeyanole!”»

⁴² Wa itokolo, bamba ya bondele Polo na Balaba na boikye obokye bakule ya baawole pho ya lowo me mokolo nwa sabata nwa sima. ⁴³ Wanyangwa bato baso baanganaka, Bayuda baikye na bato basuu baakumole Nwaphongo, bamba ya benga Polo na Balaba. Babalenzaka obokye baphile bophelulu ngolu ya Nwaphongo.

Polo na Balaba bakye oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Wakoma sabata, phanephe mokyisi mobimba nwanba yaangana pho ya iyoka maphoo ma Nkolo. ⁴⁵ Wa wene Bayuda moluku nwa bato, baesi ya tnda na zuwa, abuto iikyela maphoo ma Polo ziko, bamotole. ⁴⁶ Polo na Balaba, na mwiya, bamba babuyisela bekye: «Ebakyi obokye maphoo ma Nwaphongo bata mateya bée phanza. Kasi pho bée omale, tokokyi na bomoo pha bobele. Yango mena tokye oka bato bate bali Bayuda. ⁴⁷ Pho Nkolo awo na banga babona: “Naekyesi ndokolo tala ya na mabota pho ya ikye na Simo yanga nono o mbomela ya mokyisi!”»

⁴⁸ Waoka baate bali Bayuda baabona, na nkyisa, babuto ikumbela maphoo ma Nkolo, emba baso baolomoko pho ya bomoo pha bobele bamba butwa baanosi. ⁴⁹ Maphoo ma Nkolo mamba ya nyangwa o mokyisi munsu. ⁵⁰ Kasi Bayuda bamba ya losa babasi ba kaa bakumole Nwaphongo na onte ya bankumu ba mokyisi, balukaka inyokolo Polo na Balaba, emba bamba ya bawiinya o manyete ma be. ⁵¹ Kasi be, bamba ya lasa mobulubutu nwa makolo ma be, bamba yakye o Ikoniumu. ⁵² Kasi baekosi batondaka na nkyisa na ná Bolobu Bosantu.

14

Polo na Balaba o Ikoniumu

¹ O Ikoniumu, wakula lekana nde bomɔ. Polo na Balaba bamba ya kye nyɔlɔ o ingambi sa Bayuda sa makyita. Bamba ya wɔ na ndengye yɔnɔyɔ obokye Bayuda na Baela baikye babutwaka baanosi. ² Kasi Bayuda bayɔkɔ bate baikaka anola, bamba losa bapakanano obokye babe na maumunya mabe phɔ ya bɛbi. ³ Na bo bomɔ, bakyelaka nkɔlɔ nzikye o Ikoniumu. Babaka bawɔ nde pwapwa phɔ ya Nkolo na phɔ ya maphɔɔ ma ngɔlu yɛ. Abaphɛkyɛ mwiya nwa ikyela na maboko ma bɛɛ bilembetele na bilekyesako. ⁴ Moluku nwa bato ba mokyisi nwamba kabana. Bana babaka mbale na Bayuda, bayɔkɔ mbale na batoma.

⁵ Bapakanano na Bayuda na bakonzi ba bɛɛ bamba kana inyɔkɔlɔ na iboma batoma na mabanga. ⁶ Waawene bɛɛ babona, bamba ya lota mbale ya nkyisi ya Likaoni, Listre na Derbe, na o nkyisi ili phenephe na yango. ⁷ Omɔ, babuto nde iimola Simo Elaa.

Polo na Balaba o Listre

⁸ O Listre, moto monomɔ munene abaka omɔ, taikaka ba kateme. Makolo me manyifa uta o ibu sa nyango, taikaka na ba katambule. ⁹ Amba oka Polo kawɔ. Polo amba ya molembetela, aesi ya wene obokye ali na ianola phɔ ya ibika, ¹⁰ Amba ya wɔ na bokusi yokye: «Teme na makolo ma we!» Emba amba ya ngbengɔ, abuto itambula.

¹¹ Waayawene moluku nwa bato lowɔ lokyesi Polo, bamba ya anwana na munɔkɔ nwa bɛ, bɛkye: «Ba Nwaphongo bamibuye bato, bauti o ikolo, baesi oka banga!» ¹² Babangaka Balaba «Zeyusu», emba Polo «Ermesi», phɔ ya baka yo owa

kpaka maloba. ¹³ Nganga wa Nwaphongo Zeyusu o nze ya ibala, amba yaa na balo ba mangombe na biboko ba bokonzi o nzibo ya inyɔlɔ o mokyisi. Yo na moluku nwa bato bamba okana obokye babakabele ikafo.

¹⁴ Waaoka batoma Balaba na Polo lowɔ me, bamba kakola bitobu ba bɛ, bamba ya ngbengɔ bili moluku nwa bato na iyanwana ¹⁵ bɛkye: «Bato, phɔ ya'ye kokyele maphɔɔ mamana? Na banga toli nde bato boli bɛɛ! Simo Elaa ekyeyimole banga, eli nde obokye ole maphɔɔ maafe obutwele Nwaphongo oli na bomɔ, owakyela ikolo na munse, ebale eenene na iso ili omɔ. ¹⁶ Wa phanza, alekye mabota maso mabengye manzela ma bɛɛ mampenza. ¹⁷ Nzuka amiweninyaka na maphɔɔ malaa maakele yo mama. Kasi taika le ibaweninya maphɔɔ malaa, phɔ kabatomele uta o ikolo mambula na bipha bilaa, kabatonza na ntoma katonza na mandondo ma bɛɛ na nkyisa.» ¹⁸ Maphɔɔ me temakokaka izibisa moluku nwa bato izele, phɔ ya obokye bɛɛ sabaambisa mambeka.

¹⁹ Bofele, o Antioshe na o Ikoniumu, wamba ya tokɔlɔ Bayuda baya losa moluku na bato. Baesi ya ma Polo mabanga, bamba ya tokɔlɔ ne o imbale ya mokyisi, baumunyaka obokye awe. ²⁰ Kasi, wangana baekosi wali yo, amba ya inwa bofele amba ya nyɔlɔ o mokyisi. Bo yana, yo na Balaba bamba ya kye o Derbe.

Polo na Balaba babuto o Antioshe ya Siri

²¹ Sima ya iyimola Simo Elaa o mokyisi me na izwa baekosi baikye omɔ, bamba kula ya kyende o Listre, o Ikoniumu na o Antioshe. ²² Bakyekye kuya mandondo ma baekosi na ibalenza obokye balendendale o ianola,

ḡekye: «Tosengyesi ilekana na minyoko miikye, pho ya inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.»²³ O ingomba sonoso na sonoso, babalolekaye bankumu, bamba bondele, bamba na miima ntoma pho ya ibaambya oka Nkolo owa anola be.

²⁴ Emba wakatisa ḡee Pisidi, bamba ya kye o Pamfili. ²⁵ Wateya ḡee maphoo ma Nwaphongo o Perge, emba bamba ya kyende o Atali. ²⁶ Omoo, bamba ya kpela o masuwa, babuto o Antioshe, wautaka be, elele eya bambyaka ḡee o ngolu ya Nwaphongo pho ya etoma ekyeute ḡee ikyela.

²⁷ Wakoma be, baesi ya angyinya Ingomba, bamba baimola maso makyela Nwaphongo na be, na ndengye eyaingolaka yo mozibo ḡwa ianola pho ya bapakanoo. ²⁸ Emba, bamba ya koko omoo ḡee na baekosi.

15

Toko o Antioshe pho ya lowoo la ibele

¹ Bobele, bato bayoko bamba uta o Yuda, ḡee balukaka iteya bebi bobo: «Be boto mibesi bokowo mobeko ḡwa Mose, ḡee tokokyi ibika.» ² Toko yamba tokolo, emba miko makusi mamba ba onte ya Polo na Balaba na bato me. Bamba ya sukya obokye Polo, Balaba na bato basu bakye o Yelusaleme, bakye zwana na batoma na bakumu pho ya toko me. Tebaikaka banolela, baesi ya phalatana na na bokusi pho ya lowoo me. Na bomoo, baesi ya toma Polo, Balaba na bato bayoko ba Antioshe obokye bakyende o Yelusaleme oka batoma na bankumu, bawoo lowoo me.

³ Ingomba basungaka pho ya imbanga me. Bobele, baesi ya katisa Fenikisi na Samaliya, bakye mimola o waanola bato baatebali Bayuda Yesu. Simo me ya phekye

nde ḡee baso nkyisa na boikye.

⁴ Wakoma ḡee o Yelusaleme, ingomba baakumbelaka, ebe na batoma na bakumu, baaimolaka iso yaakyelaka Nwaphongo na nzela ya be. ⁵ Baanosi baayoko ba mbale ya Bafalisayi, baesi ya teme, ḡekye: «Esengyesi obokye

babele baanosi baatebali Bayuda, babatome na bokusi ikokya mobeko ḡwa Mose.» ⁶ Batoma na bakumu baesi ya angana pho ya ekola lowoo me. ⁷ Baphalatanaka na boikye. Sima, Petelo aesi ya teme, yokye: «Bande, koebe

obokye Nwaphongo anzolo onte ya ḡee obokye naimole Simo Elaa oka bato baatebali

Bayuda, pho ba okye, baanole. ⁸ Nwaphongo, okoebe mandondo ma bato, abaphe Bolobo

Bosantu bo ḡwaalophe yo, pho ya iteya obokye baanosi.

⁹ Taika lokyesinya na ḡwana bokyi bobo na be, Nwaphongo akunyola mandondo ma ḡee pho bamoanola. ¹⁰ Kasi kolukye itoma

baanosi inyanya ephesi ewaa, na bankoko ba banga, na banga toloikyi koka ienyanya. Komekye

Nwaphongo babona pho ya'ye? ¹¹ Kasi na ngolu ya Nkolo Yesu, banga toanole obokye tobikyi

ndengye yonoyo na be.»

¹² Bato baso baesi ya ikala bose, baokyemele Balaba na Polo babaimole bilekyesako na

bilembetele biso biakyelaka Nwaphongo na nzela ye o nte ya bato baatebali Bayuda.

¹³ Waunva iwoo, Zake ne aesi ya woo, yokye: «Bande, inzokyemele!

¹⁴ Simo aimosi bo watataka Nwaphongo ikana obokye onte ya bato baatebali Bayuda aolo ibota sonoso siili se. ¹⁵ Maphoo maawoo

baimosi makoka na lowoo me, pho totangye o buku pha Nwaphongo bobo:

¹⁶ Nkolo kawoo bobo:

“Sima ya maphoo mamana namokula ya, Namotonga na ingambi sa Davidi saabukwaka, nasiinola, nasiteye,

17 Emba bato bayoko baso bamoluka Nkolo, ebe na mabota maso mabanga nga obokye mabe ma nga. Eye booko wo Nkolo.

18 Aebinyaka maphoo me mamana uta kalakala.”

19 Zake akuli wo, yokye: Yango mena, nawene obokye tolokoki ibaphe motema bolosi oka baatebali Bayuda, baanole Nwaphongo. 20 Kasi tobakomele mokanda obokye toongye na be, sa zaa nsoti ikiyambya bee oka manzambe ma bikyeko, sa kyela bondumba, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa zaa na malongo. 21 Pho noko wa kalakala, bato bateya mobeko nwa Mose o mokyisi monomo na monomo, bamotangye na o mangambi ma makyita ma Bayuda nkolo iso ya Sabata.»

Mokanda mootomi bee oka baanosi baatebali Bayuda

22 Bobele, batoma, bakumu, na ingomba siso baesi ya kana obokye baolo bato onte ya be, babatome o Antioshe bee na Polo na Balaba. Baesi ya olo Yuda okobangye bee Balasabas, na Silasi, baso babale babaka bato ba kaa onte ya bande na be. 23 Baphisaka mokanda moowo bofo: «Bande na bee, batoma na bankumu, babeya bande na be, baatebali Bayuda, baazale o nkyisi iye: Antioshe, Siri na Silisi. 24 Tooka obokye bana bato, bawaa baatebaika banga phe nzela, bauta oni, baya bi omoo, baebunzinya na maphoo maawo be, bakyetitisa mandondo ma bee. 25 Yango mena, tokani banga baso obokye toolo bato emba toetomele be. Bamoyaa molongo

na bebi na banga, Balaba na Polo. 26 Baambya bomo pha bee pho ya etoma ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. 27 Toetomesi Yuda na Silasi baamoeyimola, bee mampenza, maphoo maakomi banga mamana. 28 Pho, na banga na Bolobo Bosantu, tokani obokye tolokoki iephisa ephesi esuu, kasi maphoo masengyesi bee ikyila mango mama: 29 Sa zaa nsoti ikiyambya bee oka manzambe ma bikyeko, sa zaa malongo, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa kyela bondumba. Bo omimanye mi maphoo maso mamana, kokyele bolaa. Oikalaka na bolaa.»

30 Emba bato me baatomaka be, bamba ya kyende, bakye koma o Antioshe. Baesi ya anginyina baanosi baso, babaphe mokanda me. 31 Baesi ya tanga mokanda me, bato baso batondaka na nkyisa pho ya maphoo maabalenzaka na bee o mokanda me. 32 Yuda na Silasi, bee mampenza babaka baimosi, balenzaka bebi, babakuyaka na maphoo maikye maawoko be. 33 Bakutaka koko na be, Waakoma bee wa ibutwa, bebi baesi ya kye baika, bee o kyekye na bolaa. Bamba ya butwa oka baatomaka. [34 Kasi Silasi akanaka obokye kaikale omoo.]

35 Bobele Polo na Balaba bamba ya ikala o Antioshe. Na bato bayoko baikye, bee baso babaka bateya, baimole Simo Elaa ya Nkolo.

Polo na Balaba bakabwa

36 Sima ya bana nkolo, Polo aesi ya wo na Balaba, yokye: «Tobutwe, tokye kyeka bande na banga o nkyisi iso yaimolaka banga Simo ya Nkolo, tokyekye ndengye eli be.» 37 Balaba abaka na phowa ikyende na Yoane, ookobangye bee Malako. 38 Kasi Polo taikaka zinga obokye

akyende be, pho abaikaka o mokyisi na nkombo Pamfili, takulaka bakamba o etoma ya be. ³⁹ Baokaka na bokusi onte ya be, bamba ya kabana. Balaba akpe Malako, abaa o masuwa, akye o Shipre. ⁴⁰ Polo aosi Silasi, waunva baanosi ibaamba o mafoko ma Nwaphongo obokye ababanza na ngolu ye, bamba ya kyende. ⁴¹ Bamba ya katisa Siri na Silisi, balenzaka mangomba obokye baikale na ianola.

16

Timote atambusi na Polo na Silasi nzela yonoyo

¹ Polo aesi ya koma o Derbe, na o Listre. Moanosi monomo abaka omo, nkombo ye Timote, nyango Moyuda, owabutwa Moklisto, kasi ango Moela. ² Bande babaka bazale o Listre na o Ikoniumu, babaka bawo obokye ali moto molaa. ³ Polo abaka na phowa obokye Timote atambulakye ne molongo. Aesi ya mokpa, bamobesi pho Bayuda, baabaka o nkyisi me, bee baso baebaka obokye ango ali Moela. ⁴ O nkyisi iso, yaabaka yo kalekane, baimolaka baanosi mibeko miakpa batoma na bakumu ba Yelusaleme. Baongaka na obokye bakokya mibeko me. ⁵ Mangomba mabutwaka na ianola sikusi, motiya nwa bato njwabaka mobakisame nkolo iso.

Polo aloti ndoto o mokyisi na nkombo Troas

⁶ Bolobo Bosantu abakatelaka obokye sa imola Simo ya Nwaphongo o nkyisi ya Azi. Yango mena aesi ya katisa o nkyisi iye: Friji na Galati. ⁷ Wakomaka phenephe na Misi, alukaka ikyende o Tini. Kasi Bolobo pha Yesu tephawaikaka babenisa ikyende omo. ⁸ Bobele, aesi ya katisa Misi, akye o ibongu siibangye bee Troas. ⁹ Wa mokolo,

Polo aesi ya loto ndoto aweni moto monomo wa Makedoniya atemi, kamobondele, yokye: «Lekana o Makedoniya, oya losunga!» ¹⁰ Sima ya ndoto me ya Polo, sa koko, banga toesi ya luka nzela ya ikyende o Makedoniya, pho toebaka obokye Nwaphongo kalobangye ikye imola Simo Elaa oka bato ba mokyisi me.

O mokyisi na nkombo Filipi

¹¹ Tokpe masuwa o Troas, tokye o esanga na nkombo Samotras, bo yana toleka o Neapolis. ¹² Toesi ya mana omo, tokye o Filipi, mokyisi munene nwa Makedoniya, njwazalaka Baloma. Tokyelaka nkolo nzikye o mokyisi me. ¹³ Mokolo nwa Sabata, toesi ya tokolo, toiki mokyisi, tokye o mokukulu nwa ebale, toumunyaka obokye tomozwa elele ekyesambe Bayuda omo. Toesi ya zala, toweni na babasi baanganaka wamo. ¹⁴ Monomo na babasi me, nkombo ye Lidi, mokyisi nwe Tiyatire, abaka mungye wa bitobu bilaa ba mangola, abaka njwanwasi okosambele Nwaphongo. Waba banga towo, abaka kalookye. Nkolo aesi ya ingola ndondo ye obokye aanole maphoo maawoko Polo. ¹⁵ Baesi ya mobatisa, ebe na ifota se. Bobele, alobangyi oka ye, yokye: Bo koanole phele obokye nali moanosi wa Nkolo, yaka ya kye ba o ingambi sa nga. Alokandindisaka obokye toanole.

O motema nwa boloko o Filipi

¹⁶ Mokolo monomo waba banga tokyende o elele ya ibondele, moombo monomo nwa njwanwasi aesi ya vana na banga: Abaka na bolobo bohe onte ye, phabaka bomotome imola maphoo maamoya. Azwelaka bakolo bee baphalanga baikye mi etoma me. ¹⁷ Aesi ya butwa ilobenga, banga na Polo. Abaka

kanwane yokye: «Bato baba bali bato ba Nwaphongo owa ikolo, baeteya nzela eya ibika.»¹⁸ Akyelaka babona nkolo nzikye. Polo aesi ya wene eempi, amba ya miekpinya, awo na bolobo me, yokye: «Na nkombo ya Yesu Klisto, nawo na we obokye otokolo onte ye!» Mina wawo, bolobo me botokosi onte ya moombo me.¹⁹ Waawene bakolo ba moombo me obokye tebakokyi ikula zwa baphalanga na nzela ye, baesi ya akya Polo na Silasi, bakye na bee o elele eya zando oboo pha bakonzi.²⁰ Wakoma bee oboo pha bananga me, bakye: «Bato baba bali Bayuda. Baambya mobulu o mokyisi nwa banga.²¹ Bateya bonkoko bolokatele mobeko nwa banga obokye banga Baloma, tolokokyi ifoanola na ifokyelela.»

²² Eboko ya bato me baesi ya basonga noko. Bananga ba Baloma baesi ya batomisa obokye hamanya Polo na Silasi bitobu, babawande phimbo.²³ Waunva bee ibawanda phimbo na boikye, abavakyi o boloko, bawo na moto ookokyengele obokye abakyengyele na bolaa.²⁴ Mokyengyesi me, waoka yo babona, aesi ya banyosa o etee ya boloko eya motema, babanyosekye makolo o motema nwa mabaya manene.

²⁵ Wa molengyela, Polo na Silasi babaka babondele, batube pho ya ikumbela Nwaphongo, bato baayoko ba boloko babaka babaokye.²⁶ Ibalakana bobo, manyete mabuto inyingana na bokusi, manyinginye na boloko, bikomba biso bizibo, nyololo ya bato baso ba boloko yingo.²⁷ Mokyengyesi aesi ya umwa, wawene yo obokye bikoma ba boloko biikasi pha, aesi ya pka mumphata nwe obokye kamibome, pho abuyaka obokye

bato ba boloko baso baloti.²⁸ Kasi Polo aesi ya anwana na bokusi, yokye: «Sa mikyela lowo! Banga baso toli wawa!»²⁹ Bobele, mokyengyesi aesi ya onga tala, anyosi izele o motema, katekyenele na sina inganga, aesi ya mivaka o makolo ma Polo na Silasi.³⁰ Aesi ya batokolo o nze, yokye: «Batata, nakyele bo obokye nabikye?»³¹ Bekye: «Anola Nkolo Yesu, wamobika, na we, na ibota sa we.»

³² Baesi ya moimola Simo ya Nkolo, yo na bato baso baabaka o ingambi se.³³ Na sina imbele me sa mokolo, mokyengyesi aesi ya bakpa oka ye, abakunyosi maphota ma be. Bobele, baesi ya mobatisa yo na ibota se siso.³⁴ Amba ya nyosa Polo na Silasi o ingambi se, abaphe ntoma ya izaa. Moto me na ifota se siso batondaka na nkyisa pho baanolaka Nwaphongo.³⁵ Waye bunya, bananga ba Baloma baesi ya toma bato obokye bakye wo na mokyengyesi, batokolo bato babana.³⁶ Mokyengyesi aesi ya imola Polo, yokye: «Bananga batomi bato iya imola obokye baetokolo. Unwanwa ye, emba tokolo, okyende na bolaa.»³⁷ Kasi Polo aesi ya wo na bato me, yokye: «Balowanda phimbo o miyo ma bato baso, mena sa taa lotenela bolombe, banga toli bato ba Loma! Balovakyi o Boloko. Unwanwa ye, bakule luka ilotokolo mi ibombo? Pha! Baya lotokolo bee mampenza!»

³⁸ Bato baatomaka bee baesi ya kye imola maphoo me oka bananga ba Baloma. Bananga me bailaka, waoka bee obokye Polo na Sila bali bato ba Loma.³⁹ Emba bamba ya kye baonga bolimbisi, babatokosi o boloko, bamba ya onga na bee obokye hamane o mokyisi me.⁴⁰ Watokolo Polo na Silasi

o boloko, aesi ya kyende oka Lidi. Waunva bée ikyeka bande na be, na ibalenza, bamba ya kyende.

17

Polo na Silasi o Tesaloniki

¹ Baesi ya lekana o Afipolis na Apoloni, bakye koma o Tesaloniki waabaka ingambi sa makyita sa Bayuda. ² Polo, bo wamele yo, amba ya nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, awonoko na bée ba Sabata baato mi makomi ma Nwaphongo. ³ Abalimbolelaka makomi me, abateyaka, yokye: «Esengyesi obokye Masiya awene bolosi, awe, akundwe onte ya bawe.» Abawolekye, yokye: «Yesu okoeyimole nga, eli yo Masiya.» ⁴ Bana onte ya be, baesi ya anola babengi na Polo na Silasi. Na moluku nwa Baela baabaka basambele Nwaphongo, na babasi baikye ba kaa.

⁵ Kasi Bayuda batondaka na zuwa. Baesi ya kpa bana nzobo baazwaka bée o nzela, bakye angyinya eboko ya bato. Bamba yaambya mobulu onte ya mokyisi. Baesi ya kyende o ingambi sa Yasona, ikye luka Polo na Silasi obokye bakye na bée o boo pha bato baso ba Tesaloniki. ⁶ Waba bée sa bazwa, baesi yaakya Yasona na bebi bayoko, bakye na bée o boo pha bananga ba mokyisi, baanwanaka, bekye: «Bato baba babunzinye maumunya ma munse munso, unwanwa ye baesi ya koma wawa! ⁷ Yasona ababuye oka ye! Bato me baso bato mibeko ma Moangyesi Kaisala, awo obokye mokonzi mosuu ali, nkomo ye Yesu.» ⁸ Maphoo mamana maesi ya phe bato baso na bananga ba mokyisi yoo. ⁹ Yasona na bebi me bayoko baesi ya tukya baphalanga oka bananga ba mokyisi, bamba ya bale, bakye.

Polo na Silasi o Bere

¹⁰ Waamokolo bande baesi ya toma Polo na Silasi o Bere. Waakoma bée omoo, baesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda. ¹¹ Bayuda me babaka bato balaa ileka baa Tesaloniki. Baesi ya anola Simo ya Nwaphongo na motema molaa. Babaka baekole makomi nkolo iso, obokye baebe maphoo maabaka Polo kawo mali phele. ¹² Bato baikye onte ya bée bamba ya anola, onte ya Baela, bato baikye ba kaa, babasi na bampele, bamba ya anola me. ¹³ Kasi waoka Bayuda ba Tesaloniki obokye Polo akye imola Simo ya Nwaphongo o Bere, bamba ya kyende omoo, bakye losa moluku nwa bato na ifabunzinya maumunya. ¹⁴ Sakoko, bande baesi ya loya Polo mopha nwa maa manene, Silasi na Timote baikalaka o Bere. ¹⁵ Baakyekye na Polo, bamba kye moika nono o Atene. Emba waya butwa bée o Bere, Polo amba ya longolo Silasi na Timote obokye bamobengye izele.

Polo o Atene

¹⁶ Waaba Polo kaziya Silasi na Timote o Atene, aokaka bolosi o ndondo ye na boikye iwene ndengye eyatonda mokyisi me na manzambe ma bikyeko. ¹⁷ Ateyaka o Ingambi sa makyita, yo na Bayuda, na na bato baatebali Bayuda, baasambele Nwaphongo. Na o zando, ateyaka nkolo iso bato baavanaka ne wamoo. ¹⁸ Bateye ba Epikirie na ba Stoisie bawonoko ne. Bana bekye: «Nyaewo oyo kalukye woo bo?» Bayoko, waoka bée Polo kaimole Simo ya Yesu, na maphoo ma ikundwa sa bawe, bekye: «Kolo kaloimole manzambe masuu.» ¹⁹ Baesi ya mokpa, bakye ne o bo pha bananga baangane o ngomba ya Aaropaje, bawo ne, bekye:

«Mateya me manyakune maateya we mali iye? Banga tozingye imaeba, ²⁰ pho matoo ma banga maokyi maphoo ma inganga, tolukye eeba maphoo me malukye iwoo bo.» ²¹ Na bomoo bato baso ba Atene, na babutu baya onte ya be, etoma ya bee yabutowaka nde iwoko na iokaka maphoo manyakune.

²² Polo aesi ya teme o ntante ya bananga, yokye: «Be bato ba Atene, nawoo na bee obokye oli phele baakolo basambesi. ²³ Pho, wabe nga nalekane o mokyisi nwa be, naweni bikyeko biisambele be, naweni na mesa elele yoooyo ekyeambya bee mandaa, bakoma o ikolo boho: «Oka nzambe otoebane.» Iyo okosambele bee sa moeba, eli yo okoeyimole nga. ²⁴ Nwaphongo owakyela mokyisi na iso ili omo, ali Nkolo ya ikolo na ya munse, taazale o batempelo, baatonga bato. ²⁵ Tasengyesi na obokye bato bamophe ebe na ekpele iye, pho eli yo okophe bato baso bomoo na mpema na mbolo iso. ²⁶ Uta na moto monomo, akyela mabota maso, obokye bazale o munse munso. Abamekyela imbele sa elanga na sa mampela, na mandelo ma makyito maasengyesi bee izala. ²⁷ Akyela babona pho bato bamolukye, na bo bazwe kamba pho ya imoluka, naa bakokyi imozwa. O solongo, Nwaphongo tali itakye na banga baso.

²⁸ Pho «eli yo moto okolophe bomoo, na bokusi pha ikye mitambula. Toli o munse mumu nde pho ye.» Na bakombi ba bee baayoko, bekye:

«Na banga, toli bana bee me.»

²⁹ Bo oli banga bana be, tolokoki umunya obokye Nwaphongo akokaa na bikyeko ba itela, ebe ba ebuni ya motiya, ebe ba ibanga, mbolo yaakyelama na maumunya ma moto. ³⁰ Nwaphongo taakule

benga imbele saatesaikaka moeba bato. Kasi unwanwa eye kaimole bato baso, o bilele biso, obokye babongole ntema ya be. ³¹ Pho ameka mokolo monomo nwanmotenela yo munse munso phaakolo bolombe, na nzela ya moto owa somya yo. Ateya bato baso, bo wakundola yo moto me onte ya bawe obokye eli phele.»

³² Waoka bee Polo kawoo na ikundwa sa bawe, bana bamoekyeyeye, bayoko bekye: «Tomokula eyoka kowoo lowoo lalona mokolo mosuu.» ³³ Bofele, Polo aesi ya mana onte ya be, akye. ³⁴ Bana bamobengaka, bamba ya anola, onte ya be, yabaka Denisi, monomo na bananga baangane o ngomba ya Aeropaje, na nwanwasi monomo na nkombo Damaris, na bato basuu me.

18

Polo na Silasi o Koliti

¹ Sima ya maphoo mamana, Polo aesi ya mana o Atene, akye o Koliti. ² Omo, akye vana na Moyuda monomo, nkombo ye Akilas, mokyisi nwe Pontis. Iyo na nwanwasi we, Prisile, auta o Itali, pho moangyesi Klode atomaka obokye Bayuda baso bamane o Loma. Polo aesi ya kye mibanza na be. ³ Bowabaka yo kakeye etoma ndengye yoooyo na be, amba ya kye zala oka, babuto ikyela etoma elele yoooyo. Etoma ya bee yabaka ya ikyele ndalaku. ⁴ Nkolo iso ya Sabata, Polo abaka kateya Bayuda na Baela o ingambi sa makyita. Alukaka obokye baso baanole. ⁵ Wauta Silasi na Timote o Makedoniya, baesi, Polo amiambyaka imbele siso iimolaka Simo ya Nwaphongo. Ateyaka Bayuda obokye Yesu ali Masiya. ⁶ Kasi Bayuda, tefaikaka moanola, bamotolaka. Bofele,

aesi ya balasisa mobulubutu nwa bitobu be, yokye: «Bo b̄e obungyi, tekuli ba lowo la nga, malongo ma b̄e mali o moto nwa be! Uñwanwa ye, namokyende oka bato baatebali Bayuda.» ⁷ Aesi ya mana wamo, akye oka moto monomo owabaka kasambele Nwaphongo, nkombo ye Tito Yusutu. Ingambi sa moto me sabaka phenephe na ingambi sa makyita. ⁸ Krispus, mokonzi nwa ingambi sa makyita, aesi ya anola Nkolo, yo na ibota se sisō. Bakoliti baikye baokaka Polo, baesi ya anola me, ababatise.

⁹ Waa mokolo, Nkolo aesi ya wo na Polo o ndoto, yokye: «Sa ila, saikala bose, woko nde bowo, ¹⁰ pho, inga, nali na we elele yonyo. Moto etaeyakya obokye akeyele bofe, pho bato baikye o mokyisi mumu bali ba nga.» ¹¹ Polo akyelaka o Koliti mbula yonyo na makombe motoba iimola bato maloba ma Nwaphongo.

¹² Wa imbele sabaka Galion moangyesi wa nkyisi ya Akaye, Bayuda baesi ya wangyela Polo na bofe. Bakyene o boo pha bato baasambisa maphoo. ¹³ Bekye: «Moto oyo katomisa bato obokye basambele Nwaphongo na ndengye etebenele mobeko.»

¹⁴ Waluka Polo obokye kawo, Galion aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Bo ebakyi obokye abomi moto, naa akyesi lowo lonolo loolekyi bofe, nde naanolakyi iphunda sa b̄e, oo Bayuda, ndeobakyi na elongyi. ¹⁵ Kasi toko ya b̄e oli yango nde pho ya ianola, pho ya ma nkombo na mibeko ma b̄e mampenza, mena ekyekyi b̄e! Nga sikokyi iba munanga i maphoo ma ndengye mena!» ¹⁶ Amba ya bawinya o elele ekyeambe b̄e maphoo. ¹⁷ Bobele, baso baesi

ya akya Sositene, mokonzi nwa ingami sa makyita sa Bayuda, babuto imowanda o boo pha elele ekyeambe maphoo. Kasi Galion akyekaka nde babona.

Polo abuto o Antioshe

¹⁸ Polo akulaka koko o Koliti na boikye. Bobele, aikyi ika bebi, abaa o masuwa, akye o Siri, yo na Prisile na Akilas. Oboo pha iba o masuwa, amikololaka moto o Sasele, pho aunvaka nkolo yaalakyelaka yo Nwaphongo. ¹⁹ Baesi ya koma o Efese, Polo aikaka Prisile na Akilas omo. Aesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, kaikye ziiko omo na Bayuda. ²⁰ Baongaka ne obokye akoko omo, kasi yo taikaka anola. ²¹ Aikyi baika, yokye: «Bo Nwaphongo azingyi, namokula ya oka be.» Aesi ya ba o masuwa o Efese, akye.

²² Wakoma yo o Sezare, aesi ya uta, akye o Yelusaleme pho ya ibeya bebi ba ingomba. Bobele, amba ya kyende o Antioshe. ²³ Akyelaka banaa nkolo omo. Amba kula ya kyende, aakasi Galati na Friji, alenze ianola sa baekosi baso.

Apolo akye o Efese na o Koliti

²⁴ Moyuda monomo, nkombo ye Apolo, mokyisi nwe Alegizandri, akomaka o Efese. Abaka moto monomo wa yelaa ya iwoo, aebaka makomi ma Nwaphongo na bolaa. ²⁵ Aunva ekola phanza maphoo ma nzela ya Nwaphongo, abaka na phowa ekusi, aimolaka, ateyaka nde maphoo ma Yesu. Kasi yo, aebaka nde ibatisa saka Yoane. ²⁶ Aesi ya tata iwo pwapwa o ingambi sa makyita. Prisile na Akilas, wamooka be, baesi ya mokpa, bakye molimbolela nde maphoo ma nzela ya Nwaphongo. ²⁷ Kasi waba Apolo na phowa ya ikyende o Akaye, bebi baesi ya molenza mi lowo me. Bakomi mokanda,

bamotomesi baanosi ba mokyisi me obokye bamokumbele na bolaa. Waakoma yo omo, asungaka bato baanolaka na ngolu ya Nwaphongo, ²⁸ pho, anyetekye phele Bayuda, o miyo ma bato baso, na maphoo maabawolekye yo. Abateyaka o makomi ma Nwaphongo obokye Yesu ali Masiya.

19

Polo o Efese

¹ Wataaka ba Apolo o Koliti, Polo amba ya lekana o nkyisi ya mambale, akye koma o Efese. Azwe baekosi baayoko omo. ² Aesi ya batuna, yokye: «Waanola Nwaphongo, wazwa Bolobo Bosantu?» Bekye: «Banga toloika na oka bawo obokye Bolobo Bosantu ali.» ³ Polo, yokye: «Emba wazwa ibatishi siwaa?» Bekye: «Ibatishi saaka Yoane.» ⁴ Polo, yokye: «Yoane abaka kabatisa baanolaka ibongola mandondo ma be, ambaka wo na Bayuda, yokye: Baanole owamoya o sima ye, kyelukye iwo obokye Yesu.»

⁵ Waoka bee babona, baesi ya batisama na nkombo ya Nkolo Yesu. ⁶ Polo amba ya batandela maboko, baesi ya zwa Bolobo Bosantu, babuto iwo noko nsuu, na imola Simo ya Nwaphongo. ⁷ Bato me babaka baso phenephe iko mbuka ibale.

⁸ Bobele, Polo amba ya kyende o ingambi sa makyita sa Bayuda, abaimolaka pwapwa Simo ya Nwaphongo. Balukaka obokye bato baamookye baanole maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo. Akyelaka bomo makombe maato. ⁹ Kasi bayoko bakyelaka moto bokusi, tebaikaka baanola, batiyolaka nzela ya Nwaphongo oboo pha bato baso. Bobele, Polo aesi ya baika, akpe baekosi,

akye na be, abateyaka nkolo iso o Ingambi sa kalasi ya Tiranus. ¹⁰ Akokoko omo mambula mabale, emba na bomo, bato baso baazalaka o Azi, Bayuda, na baatebali Bayuda, bamba ya oka Simo ya Nwaphongo.

Bana ba Sekewa

¹¹ Nwaphongo akyelaka bilekyesako ba ikamwa na nzela ya Polo. ¹² Yango mena, bato baayoko baphilelaka bato ba malosi, bitobu, na bitato baakumaka nzoto ya Polo. Malosi ma bato me mamananaka, na malobo mabe matokoloko o nte ya be. ¹³ Bana Bayuda baabaka bakye mitambula pho ya iwinya malobo mabe onte ya bato ba malosi, babaka batangye na nkomo ya Nkolo Yesu pho ya itokolo malobo me. Babaka bawo, bekye: «Na nkombo ya Yesu, okoteya Polo, nawo na be, malobo mabe, obokye otokolo!» ¹⁴ Bato baabaka bakyele babona, yabaka bana ba bampele sambo ba nganga munene, Moyuda, nkombo ye Sekewa. ¹⁵ Bolobo bobo bobabuyise obokye: «Nga naebe Yesu, naebe na Polo, kasi be, oli banza?» ¹⁶ Bobele, moto owabaka na bolobo bobo aesi ya mivaka mibe. Anwani na be, abalekaka na mwiya, baesi ya tokolo o ibanda, baloti bee baso malumbu, bazokyi na maphota. ¹⁷ Bato baso ba Efese, Bayuda na baatebali Bayuda, waoka lowo me bailaka, babutwaka ikpa nkombo ya Nkolo Yesu na kaa ikye. ¹⁸ Bato baikye babutwaka baanosi, bayakaka ya yaimola maphoo maakyelaka be, bamaimolaka o boo pha bato baso. ¹⁹ Onte ya bato baabaka na meete, baikye bayakaka na nkanda ya meete, baitumbaka o miyo ma bato baso. Watanga bee nkanda me, motiya nwa ye njwakokanaka na baphalanga

ba bifende nkoto mako matano (50.000).²⁰ Na bomo, na mwiya nwa Nkolo, Simo Elaa yanyangwaka na boikye.

Toko o Efese

²¹ Sima ya maphoo mamana, Polo aesi ya kana ikatisa Makedoniya na Akaye obokye akyende o Yelusaleme. Yokye: «Bo nakomi omo, esengyesi obokye nakome na o Loma.»²² Atomaka bebi ne babale baamosungye o etoma, Timote na Eraste o Makedoniya, kasi yo akulaka kuta koko o nkyisi ya Azi.

²³ Imbele me, toko iikye yatokoloko pho ya maphoo ma nzela ya Nkolo.²⁴ Motusi monomo, nkombo ye Demetelius, abaka katule batempelo ba nzambe Artemis na ebende ya motiya. Azwaka baphalanga o etoma me, aphutaka na bolaa baakyele ne.²⁵ Aesi ya aangana na na bato basuu baakyele etoma bo ekyekyele yo. Yokye: «Bande, koebe obokye banga tobikye nde na etoma ekyekyele banga eye.²⁶ Bo kowene, kombe na kula oka maphoo maakyele Polo, yokye: Manzambe maakyelama na nse ya bato temali manzambe. Abongosi maumunya na bato baikye. Teli nde wawa na wawa o Efese, kasi phenephe nde o nkyisi ya Azi iso.²⁷ Lowo me nde looti etoma ya banga, nde lombi na kula buya tempelo ya nzambe munene owa nwanjwasi, Artemis, ekpele pha, nzambe me okosambele bato ba Azi, na bato ba mokyisi munso, nde takuli ba na kaa!»²⁸ Waoka bato maphoo mamana, batondaka na yoo, baanwanaka bekye: «Ali nzambe munene, Artemis wa Baefese!»

²⁹ Mokyisi munso moesi ya tonda na toko, bato baso bawelane ikyende o elele ya maano. Baakyaka na bato ba Makedoniya babale baabaka

batambule na Polo elele yoooyo o imbanga se, Gayusu na Aristarke.³⁰ Polo aunvaka mitokolo o bo pha eboko ya bato, kasi baekosi bamokatelaka.³¹ Bankumu baayoko ba nkyisi ya Azi, baali bikamba ba Polo, bamolongoloko pho ya imobondo obokye yo sa kyende o elele ya maano.³² O elele eyaanganaka bato, toko yaloboko. Baná baanwane lowo lolo, baayoko baanwane na lowo losuu, baikye onte ya bee tebaikaka eba na ntina eyaanganaka be.³³ Bayuda Bamba ya lekyinya moto monomo o boo pha eboko me na nkombo Alegizandre. Bato baayoko baabaka wamo bamoimolaka maphoo maalekanaka. Bobele, Alegzandre aesi ya tomba eboko o ikolo, alukaka iyambelela Bayuda.³⁴ Waeba bee nde obokye ali Moyuda, baesi ya anwana, bee baso mbala yoooyo, bekye: «Artemis wa Bafese! Ali nzambe munene!» Baanwanaka babona phenephe mangonga mabale.

³⁵ Emba nkumu monomo wa mokyisi me, amba ya zibisa eboko ya bato, yokye: «Be Baefese, bato baso baefe obokye mokyisi nwa Baefese babanza tempelo ya omunene, Artemis, na ekyeko ye eyauta o ikolo ya kaa o se.³⁶ Moto takoyi ika ziiko na lowoo me. Na bomo, uya mo, oumunya o boo pha ikyela lowoo.³⁷ Oesi na bato bafa wawa, kasi tebaikyi oto tempelo ya banga, tebaikyi tola na nzambe ya banga.³⁸ Bo Demetelius na bato bali na lowoo na moto monomo, elele ekyeambe nwanambo eli, na bananga bali, baky songyela!³⁹ Boli na lowo losuu la ituna, toolobongya waangane bato baso bo kowo mobeko.⁴⁰ Mi maphoo maleka lolo, iikasi nwana bokyi bofo, balosongyele obokye totombi. Na

bomɔ, otolobe na ná elongyi yɔnɔyɔ ya imola bato ntina ya angana sisi.»⁴¹ Waunva yo iwɔ babona, aesi ya buya bato, bakye mibutwa oka be.

20

Polo o Makedoniya na o Gresɛ.

¹ Waunva tokɔ, Polo amba yaangyinya baanosi, abalenze, sima aesi ya baika, akye o Makedoniya. ² Alekanaka o nkyisi me, kakye milenza baanosi na mateya maikye. Bobele, aesi ya kyende o Gresɛ. ³ Akyelaka omɔ makombe maato. Aunvaka baa o masuwa phɔ akyende o Siri. Waoka yo obokye omɔ Bayuda bamowangyele, bobele, aesi ya kana ibutwa o nzela ya Makedoniya. ⁴ Bato bakye kye moika bababa: Sopatele, nwana wa Pirus, mokyisi nwe Bere, Aristarke na Sekundus, bato ba Tesaloniki, Galion moto wa Derbe, Timote, Tishike na Trofime, bato ba Azi. ⁵ Moluku me bakye kye o boo, bakye loziya o Troas. ⁶ Banga, sima ya eyenga ya umunya itokolo sa Bayisalaɛle o Ezipito, toesi ya baa o masuwa o Filipi. Sima ya nkolo itano, tokye bazwa o Troas, tokyelaka omɔ nkolo sambo.

Polo akuli kye o Troas

⁷ Mokolo nwa pɔsɔ, wa nkɔkolo, toanganaka phɔ ya iza, Polo awɔnɔkɔ na baekosi. Waaba obokye bamokyende boyana, aesi ya teya nɔnɔ waa molengyela. ⁸ Batala babaka baikye o ingambi saanganaka banga o ikolo. ⁹ Munzenga monomɔ, nkombo ye Etikos, azalaka o fenetele. Imbele saabaka Polo kataya nde boteye, yo azwaka ebuu na bokusi, mi ena ebu, aesi ya uta o etaze eya iyato, akaa nɔnɔ o se. Bamba ya motomba, awelaki. ¹⁰ Kasi Polo aesi ya uta, amiinye ooli munzenga me, amokpe o mafoko

me, yokye: «Be sa lota, taikyi wa. Ali mumɔ!»¹¹ Bobele, akuli baa, ateni mapa, aze. Akulaka teya bobele nɔnɔ wa mumengu. Waunva yo, amba ya kyende. ¹² Babutwaka na munzenga me, abikyi na ná nzoto nkusi, bo waaka yo. Lowɔ me labuyaka bato basɔ na nkyisa boikye.

Polo akye o Milete

¹³ Banga tokyekye o bo obokye tobaa o masuwa maakyekye na banga o Asos, mokyisi nwakanaka Polo obokye tomokpesa o masuwa, phɔ yo mampenza azingaka itambula nzela me na makolo. ¹⁴ Wakye lozwa yo o Asos, tomokpese o masuwa, tokye banga basɔ o Mitilene. ¹⁵ Toesi ya mana wamɔ, boyana tokye seme, tokyekane na esanga ya Kio. Mokolo nwa sima, toesi ya katisa o esanga ya Samos, sima ya mokolo mamuna, tomba ya kye sema o Milete. ¹⁶ Polo taikaka zinga iseme o Efese, phɔ ya obokye yo sa ngombɔnɔ o nkyisi ya Azi. Abaka kawelane obokye, bo walongoba, bakome o Yelusaleme o eyenga ya Pantekote.

Polo awɔ na bankumu ba Efese

¹⁷ Waseme masuwa o Milete, Polo aesi ya longolo bakumu ba Efese obokye baya vana ne omɔ. ¹⁸ Waya koma beɛ waali yo, yokye: «Be koebe mobesi nwa nga, nkolo isɔ yaabaka nga na wawa tata nɔnɔ mokolo nwakomaka nga o Azi. ¹⁹ Nakyelakyi Nkolo na imiuya sisɔ, na mbembe o matama nawenekye na mpasi phɔ ya maphɔɔ maabaka Bayuda banvangyele. ²⁰ Bo, koebe obokye sikyi ezitela maphɔɔ maakokyi iesunga, naeyimosi masɔ, naeteye ebe o bo pha bato basɔ, ebe o mangambi ma be. ²¹ Naimosi Bayuda na baatebali Bayuda obokye babongole mandondo ma

be, babutwe bato ba Nwaphongo, baanole Nkolo wa banga, Yesu.²² Kyeka, unwanwa eye, nakyende o Yelusaleme, o kontome Bolobho Bosantu, siebe maphoo mamunzelela omoo.²³ Naebe nde obokye o mokyisi na mokyisi mookye nga, Bolobho Bosantu kanzimole nde phanza obokye boloko na minyoko kyinziya.²⁴ Kasi pho ya nga, nawene obokye fomoo pha nga teboli na ntina, phowa ya nga eli obokye nakomya imbanga sa nga o suka, naunve etoma empe Nkolo Yesu, Imola Simo Elaa eya ngolu ya Nwaphongo.»

²⁵ «Nalekanaka onte ya baso ikye mimola bokonzi pha Nwaphongo. Kasi unwanwa ye, naebe obokye nono monomo na beee etaakule nvene.²⁶ Yango mena, naewole loloo obokye: Bo monomo na beee abungyi nzela ya Nwaphongo, tekuli ba lowo la nga,²⁷ pho sikyi ezita, naeyimosi maphoo maso maabongya Nwaphongo.²⁸ Nde komibanza beee mampenza, nde kobanza na baanosi baso. Bolobho Bosantu aekyesi ndokolo baakosi ba mampate. Okambakye ingomba sa Nwaphongo saaikola yo na malongo ma Somi ye mampenza.²⁹ Naebe, ngakye: O sima ya nga, bo nakye, bato baali ndokolo mangoo maa vale, bamoya onte ya beee, bamunyangola mampate.³⁰ Ebe na onte ya beee, bato bayoko bamobutwa iwoo maphoo maa bole, obokye baanosi bababengye.³¹ Yango mena nde komibanza, umunyaka obokye mambula maato, na moo na mokolo, na na mbembe o matama, sikakye le iyolela monomo na monomo na beee.»

³² «Unwanwa eye, naeyikye o mafoko ma Nwaphongo. Simo ye ya ngolu yamoebanza. Eli na ikokyi sa iyelenza, na sa iephe ilaka saabomba yo pho ya bato

baso.³³ Sikyi mengyela, ebe baphalanga, ebe itela, ebe bitobu ba moto.³⁴ Koebe beee mampenza obokye nakyelakyi etoma na mafoko ma nga mpenza, pho ya izwa isengyesi na nga na yaka bebi na nga.³⁵ O maphoo maso mamana, mena naeteye obokye osengyesi ikyela etoma, pho osungakye bato baakaya. Toumunya maphoo maawoko Nkolo Yesu yo mpenza, obokye: «Nkyisa ya iphe, ilekyi nkyisa ya izwa!»

³⁶ Waunva Polo iwoo babona, amba ya kusama na mafongo, yo na be, babondesi.³⁷ Beee baso babutwaka ilela, baakyinyaka na Polo pho ya imophe mboto eya suka.³⁸ Babaka na ngongo boikye, pho Polo awoko na be, yokye: Etebakule mowene. Bofele, bamba ya kye moika nono o masuwa.

21

Ikyende sa Polo o Yelusaleme

¹ Waamana banga oka be, tokuli ya kpela o masuwa. Toesi ya kyende bofele nono o Kos. Bo yana, toesi ya kye koma o esanga ya Rode, tomani omoo, tokye o Patara.² Tozwaka omoo masuwa maakyende o Fenisi. Toesi ya baa o masuwa me, tokye.³ Toesi ya koma phenephe na esanga ya Shipre, toesi ya mana o esanga pho ya ikyende mopha nwa Siri emba tomba kye abwa o Tir, pho masuwa mafaka na mbolo ya iyabola omoo.⁴ Toesi ya kyela omoo nkolo sambo pho tozwaka baanosi, na nwiya nwa Bolobho Bosantu, bamba ya wo na Polo obokye yo sakyende o Yelusaleme.⁵ Wakokya banga nkolo ya iba na be, tomba kula ya benga imbanga sa banga. Waba banga totambule, bato baso bamba ya kye loika o efonga, na babasi na bana. O efonga, tomba ya

kusama na mabongo o mokulu nwa maa maanene, tomba ya bondele. ⁶ Bobele, tomba ya kabwana. Banga tomba ya baa o masuwa, emba bée bamba ya butwa oka be. ⁷ Kasi pho ya banga, wa uta banga o Tir, wakatisa banga, tomba ya koma o Ptolemais, emba waaunva banga ibeya bebi, tomba ya kyela na bée mokolo monomo.

⁸ Bo yana, toesi ya lekana, tokye koma o Sezare. Omo, tokye uta o ingambi sa moteye wa Simo Elaa, nkombo ye Filipe, monomo na bateye, emba tomba zala oka ye. ⁹ Abaka na bana ba babasi bane, bali sa taa eba bampele, babaka baimole maphoo maute oka Nwaphongo. ¹⁰ Wakyela banga nkolo nzikye omo, yamba ya moimosi monomo wa Yuda na nkombo Agabusu. ¹¹ Waya lokyeka yo, amba ya kpa nkamba ya Polo, amba ya mikanga na yango na maboko na makolo yokye: «Kyeka bokowo Bolobo Bosantu. Mokolo nwa mokaba mumu, kyeka bo waamokanga bakonzi ba Bayuda o Yelusaleme na mokaba o maboko na o makolo, emba bamba moambya oka baate bali Bayuda.» ¹² Waoka banga babona, banga na bebi ba mokyisi, tomba ya bondo Polo obokye yo sakula kyende o Yelusaleme. ¹³ Bobele yo, amba lobuyisa yokye: «Bee kolele pho ya intena mabale pho ya'ye? Nga nali phenephe, teli de pho ya inkanga kasi na pho ya iwa o Yelusaleme pho ya nkombo ya Nkolo Yesu.» ¹⁴ Waba yo saanola, toloomba kula mokandindisa. Tomba wo nde obokye: «Mokano nwa Nkolo mokyelame!»

¹⁵ O sima ya nkolo me, waunva banga imibongya, tomba yakyende o Yelusaleme. ¹⁶ Baekosi baayoko ba Sezare

bakyekye loika, bamba kye lolasa o ingambi sa Manasono moto wa Shipre, moekosi wa kalakala.

Polo na Zake bazwa o Yelusaleme

¹⁷ Waakoma banga o Yelusaleme, bebi bamba ya lokumbela na nkyisa. ¹⁸ Bo yana, Polo aesi ya kye na banga oka Zake. Bankumu ba ingomba baso baanganaka omo. ¹⁹ Polo aesi ya babeya, abaimosi lowo lonolo na lonolo o maphoo maso mabakyelelaka Nwaphongo o etoma ye onte ya bato batebali Bayuda. ²⁰ Waoka bankumu maphoo me, bamba kumola Nwaphongo. Emba bamba ya wo na Polo, bekye: «Nwebi, oweni Bayuda nkoto na nkoto, babuto baanosi, baso babengye mibeko na bolaa. ²¹ Babaimolaka obokye iwe koteya Bayuda baso baali onte ya mabota mayoko obokye bale mobeko nwa Mose, kowo na obokye bée sabele bana ba be, bée sabenga mibeko. ²² Tokyele bo? Tewali ziko, bato bamooka obokye okomi wawa. ²³ Na bomo, kyela bo wamoewole banga. Toli wawa na bampele bane baakata seleka. ²⁴ Obakpe, omikunyole na bée elele yonoyo, omba baphutela maphoo maso. Bakokyi imikolola moto, emba bato baso bamoeba obokye maphoo maokaka bée pho ya we, mali mabole, kasi obokye we kobengye na we bo okoongye Mobeko. ²⁵ Pho ya bapakano babutwa baanosi, tobakomela mokanda pho ya ibaimola bo wakana banga. Tokana obokye: Bée sa zaa manyama mabomesi bée bikyeko, bée sa zaa malongo, bée sa zaa manyama mawe na malongo o motema, bée sakyela bondumba.» ²⁶ Bobele, mokolo nwa sima, Polo amba yakpa bato me, aesi ya tata imikunyola yo na bée molongo, amba ya

kyende o Tempelo pho ya iumola mokolo mowaa bo imikunyola siumbo, amoya ambya ikabo pho ya mōnōmō na mōnōmō na be.

Baakye Polo o Tempelo

²⁷ Nkolo sambo ya imikunyola ya lukaka unva, waamowene Bayuda baautaka o Azi o Tempelo. Bamba ya losa moluku moso nōnō wa moakya be.

²⁸ Baanwanaka bekye: «Bato ba Isalayele, yaka ya lophe maboko! Omokyekye, moto okonwane na bato ba banga, na Mobeke na ná elele eye na mateya makye yo miteya mboka eso na oka bato baso!»

²⁹ Pho bamowenekye phanza na Tolofime, moto wa Efeze, onte ya mokyisi, emba baumunyaka obokye Polo amunyosaka onte ya Tempelo. ³⁰ Mokyisi mobimba njwamba ya tōmbō, emba bato bamba yaa baikye. Bamba ba akya Polo, emba bamba motokolo o Tempelo, nōnō wakanga bée bikomba ba Tempelo izele.

³¹ Waba bée balukye imoboma, simo me esiyakoma oka mokonzi njwa batuluku nkoto ba Baloma obokye: Yelusaleme mobimba ali na mobulu. ³² Sakoko, baesi ya angyinya batuluku na bakambi ba be, baesi ya tomisa moluku njwa bato obokye wamowene bée mokambi njwa batuluku na batuluku, bée ele iwanda Polo.

³³ Bobele, nkolo ya batuluku amba ya susana phenephe na Polo, amba ya tomisa obokye bamokangye na nyololo ibale. Emba alukaka iyeba obokye ali nza na obokye akyesi ye. ³⁴ Kasi onte ya eboko me ya bato, baanwanaka moto na moto aba na ewole ye. Mokonzi njwa batuluku taikaka oka ekpele pho ya tōko. Aesi ya ba toma obokye bakye na Polo o ingambi sa batuluku. ³⁵ Wakoma bée na Polo

phenephe na ebaalele ya ingambi me, batuluku bamunyanyaka pho eboko ya bato batondaka na yoo. ³⁶ Na bomō, bato baso bamobengaka, babaka baanwane, bekye: «Bamobome!»

Polo kaambe

³⁷ Imbele salukaka bée inyosa Polo o ingambi sa batuluku, aesi ya wo na mokonzi njwa batuluku, yokye: «Impe nzela, naewole nōnō lowo lonolo?» Mokonzi njwa batuluku yokye: «Koebe iwo munoko njwa Baela? ³⁸ Emba iwe toli Moezipito owakyelaka tōko mi nkolo iye wawa, emba amba loya babomi ba bato nkoto ine o bokye?» ³⁹ Polo, yokye: «Inga nali, Moyuda, mokyisi njwa nga Tarsis o Silisi, nakuli ba na njwana mōnōmō wa mokyisi njwa kaa. Naebondi, impe nzela, nawole bato.» ⁴⁰ Mokonzi njwa batuluku amba ya mophe nzela. Bobele, Polo aesi ya teme o ikolo sa ebalele ya ingambi me, azibise bato na eboko. Waikala bée bose, Polo amba ya wo na ná munoko njwa Bayuda:

22

¹ Bande na nga, na batata, okyemela iili na nga obokye naewole unwanjwa eye. ² Waoka bée Polo kabawole na munoko njwa lombo bamba kula ikala phio. Polo yokye: ³ «Inga nali Moyuda, mokyisi njwa nga Tarsis o Silisi, kasi banzokolo wawa o Yelusaleme, naekola maphoo maso ma mibeko ma bankoko oka Gamaliel. Nabaka na nga moto wa phowa o maphoo ma Nwaphongo, bo oli lolō eye. ⁴ Nanyokoloko bato baabaka babengye nzela ya Nkolo, baayoko bawaka. Naakyaka bampele na babasi, nabanyosaka o boloko. ⁵ Nkolo ya banganaga na bakumu bakokyi eimola bo nawo bole. Bantomaka

na nkanda pho ya bebi Bayuda ba Damaseke. Nakyekeye akya baanosi baabaka omō obokye nakye na bée o Yelusaleme, babaphe etumbu.»

Polo kaimole bo wamobanga Nwaphongo

⁶ «Nabaka natambule o nzela, waakoma nga phenephe na Damaseke, ibalakana bobo, phenephe na imbele sa bunya i moto, bongyengyekye bouti o ikolo, boesi ya nzinga. ⁷ Naesi ya kaa o se, namba ya oka nwesi monomō mowō na nga, obokye: “Saolo, Saolo, konyokolo pho ya'ye?” ⁸ Namba ya tuna ngakye: “Iwe nza, Nkolo?” Nwesi moesi ya buya obokye: “Inga Yesu moto wa Nazarete, okonyokolo we.” ⁹ Baabaka na nga elele yonyo, bawenkeye bongyengyekye me, kasi tebaikaka oka nwesi nwa nvolekye. ¹⁰ Bobele, namba ya tuna ngakye: “Nkolo, nakyele bo?” Emba Nkolo amba ya mbuyisa yokye: “Inua, kyende o Damaseke, emba omō, bamoeyimola na bolaa etoma eephe be.” ¹¹ Kasi pho bongyengyekye me pha ndandindisaka miyo, sakula wene, nde monomō na babaka na nga ambampila mi eboko obokye nakome o Damaseke.»

¹² «Moto monomō abaka omō, nkombo ye Ananiya. Abaka moto monomō mokumosi nwa mibeko ma banga. Bayuda baso babaka omō, babaka batate bomoto bolaa phe. ¹³ Bobele, amba yaa oli nga, amba ya wo na nga yokye: “Saolo, nwebi na nga, kula butwa iwenel!” Emba nde mina wamo, miyo ma nga mazibo, nakuli butwa iwene. ¹⁴ Amba wo na nga yokye: “Nwaphongo wa baango ba banga abongye obokye oebe phowa ye, owene Bosembo phe na iyoka nwesi nwe mampenza.

¹⁵ Pho osengyesi iba nzoka ye, o boo pha bato baso. Wamoimola na maso maweni na maokyi we.

¹⁶ Kombe kula makamaka pho ya'ye? Tokyende! Obatisame, emba obondete na nkombo ya Nkolo pho masumu ma we mali-bisame.»

¹⁷ «Waya butwa nga o Yelusaleme, mokolo monomō nabaka o Tempelo, nabondete, namba ya loto ndoto. ¹⁸ Naesi ya wene Nkolo kawo na nga yokye: “Izele, mana o Yelusaleme, sangombono, pho etebaanole simo eyamobaimola we.” ¹⁹ Namba ya buya ngakye: “Nkolo, kasi bée nga baebe na bolaa obokye eli nga owabaka kakye o Mangambi ma makyita pho ya ivaka o boloko na ibinda na phimbo bato baeyanole. ²⁰ Na wabomaka bée Etiyeni, nzoka ya we, na nga nabaka omō, naanolelaka babomi me emba nabaphilelaka bitobu ba be.” ²¹ Kasi amba wo na nga yokye: “Kyende, amoetoma itakye ombale ya nkyisi ya bapakano!”»

Polo na mokonzi nwa batuluku ba Loma

²² Bayuda baokaka Polo kawo nono o mapho ndengye mena, bamba ya lika nyangye bekye: «Bamanya moto ndengye eye o mokyisi! Takokyi iba na bomoo!» ²³ Baanwanaka, bamba manya minkoto ma be, bavakye mobulubutu o ikolo. ²⁴ Mokonzi nwa batuluku aesi ya toma obokye banyosa Polo o ingambi sa batuluku, bamowande phimbo, bamobalimisa obokye awo bo kaebe ntina ekyemoanwenele be. ²⁵ Kasi wamokanga bée na mokoso obokye bamowande phimbo, Polo awo na mokambi wa batuluku owabaka wamo, yokye: «Moloma otoikyi na bée sambisa, oli na makokyi ma

imowanda phimbo?»²⁶ Waoka mokambi babona, akye imola mokonzi nwa batuluku, yokye: «Wamokyela bo?» Moto me ali Moloma!²⁷ Mokonzi nwa ba tuluku aesi ya kyende phenephe na Polo, bamotuni, yokye: «Inzimole, oli Moloma?» Polo aesi ya anola, yokye: «Eli bomo.»²⁸ Mokonzi nwa batuluku yokye: «Inga naphuta baphalanga baikye obokye nabutwe Moloma.» Polo, yokye: «Kasi nga bambota Moloma.»²⁹ Sa koko, baalukaka imowanda phimbo obokye awo, aesi ya mana phenephe ne, mokonzi nwa batuluku, waeba yo obokye Polo ali Moloma, ailaka, pho amokangaka na minyololo.

Polo obo pha ikyita sinene

³⁰ Mokonzi nwa batuluku alukaka obokye aebe solongo, lowo ye losongyele Bayuda Polo. Yango mena, boyana, bamba ya moingola nyololo yaamokangaka na be, aesi ya toma bakolo ba banganga na bato ba ikyita sinene obokye baangane. Bobele, bamba ya kpa Polo, bamotyeba obo pha be.

23

¹ Polo aesi ya kyeka bato ba ikyita sinene, yokye: «Bande, noko lolo eye, naikasi ikyelela Nwaphongo na ndondo yonyo.»² Nkolo ya banganga, Ananiya, aesi ya tomisa bato baabaka phenephe na Polo obokye bamowande o munoko.³ Bobele, Polo aesi ya wo ne, yokye: «Yamoewanda nde Nwaphongo, ekuka eyainga be mokobo nwa mpembe! Ozasi wawana obokye ontenele bolombe, bo kowo mofeko. Emba kokule oto mofeko, kotomisa bato obokye banvande.»⁴ Baabaka phenephe na Polo, baesi ya wo ne, yokye: «Kotole nkolo ya banganga ba Nwaphongo!»⁵ Polo, yokye:

«Bande, sikakyi eba obokye ali nkolo ya banganga, pho naebe na bolaa obokye bakoma o buku pha Nwaphongo, «sa wole nkolo ya ibota sa we mapho maabe!»»⁶ Polo aebaka obokye bato ba ikyita sinene babaka bana Basadukai, bayoko Bafalisayi. Yango mena, anwanaka oboo pha be, yokye: «Bande, nga nali Mofalisayi, nwana wa Bafalisayi. Okoanole nga obokye bawee bamokundwa, yango mena nasambe.»⁷ Wawo yo babona, Bafalisayi na Basadukai baphalatanaka, bato baanganaka baesi ya mikabinya na biboko bibale.⁸ Pho Basadukai bawo obokye bawee etebakule kundwa, nwanze tali, bolobo tali, kasi Baphalisayi baanole obokye iso mina ili.⁹ Bakulaka anwana na bokusi, bateye ba mibeko bayoko bali na Bafalisayi, baesi ya teme, baphalatanaka na bokusi, bekye: «Banga toloikiy mozwa na lowo lobe. Yamoba bolobo, na nwanze awo ne!»¹⁰ Bakuli phalata na bokusi, mokonzi nwa batuluku ailaka obokye bamotena Polo bitee bitee. Yango mena, batomaka batuluku obokye haute o elele eyanga bato, bamanya Polo onte ya be na bokusi, bakye ne o ingambi sa btuluku.¹¹ Wa mokolo nwa sima, Nkolo amba ya miweninya na Polo, awo ne, yokye: «Oititala nde babona! Bo uti we iimola Simo ya nga wawa o Yelusaleme, esengyesi obokye okye na imola o Loma.»

Bawangye iboma Polo

¹² Boyana wa mumbengu, Bayuda bamba ya wanga, bakati seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa, elaa phanza babomi Polo.¹³ Bayuda me baawangaka babaka bato leka mako mane.¹⁴ Baesi ya kyende oka bakolo ba banganga na oka

bankumu, ɓawɔ na ɓe, ɓekye: «Banga tokati seleka obokye tomokula zaa elaa phanza tobomi Polo. ¹⁵ Emba uɗwanɗa eye, ɓèe okana na ɓato ɓa ikyita sinene, ongye na mokonzi nɗa ɓatuluku, obokye ɓaye na Polo obo pha ɓèe, ebe ndokolo oli na phowa ya ikula ɔlɩnya lowɔ le na ɓolaa. Banga mampenza, tumbo miwangya obokye tomobome mena yo sa taakoma wawa.» ¹⁶ Nwana wa lele wa nɗana nyango na Polo owa nɗanɗwasi, waoka yo ikolo me, aesi ya kyende o ingambi sa ɓatuluku, akye imola Polo maphɔɔ me. ¹⁷ Bobele, Polo aesi ya banga monomo na ɓakambi ɓa ɓatuluku, awɔ ne, yokye: «Kyende na munzenga oyo oka mokonzi nɗa ɓatuluku, ali na lowɔ la imoimola.» ¹⁸ Mokambi wa ɓatuluku aesi ya mokpa, akye ne oka mokonzi nɗa ɓatuluku, yokye: «Polo, ambangyi, ambɔndi obokye naeyelele na munzenga oyo, ali na lowɔ la ewole.» ¹⁹ Mokonzi nɗa ɓatukuluu aesi ya kpa munzenga me meeboko, akye ne bi mbale, yokye: «Lowɔ ye loolukye we inzimola?» ²⁰ Yokye: «Bayuda ɓaoka obokye ɓaongye na we okyende na Polo yana obo pha ikyita sinene, ebe ndokolo ɓali na phowa ya ikula ɔlɩnya lowɔ le na ɓolaa. ²¹ Kasi iwe, sa anola yaamowɔ ɓe! Pho ɓato leka mako mane onte ya ɓèe ɓaamibomba obokye ɓamoakya. ɓakata seleka obokye ɓamokula zaa, ɓamokula nywa elaa phanza ɓamobomi. Uɗwanɗa ye ɓambo miwangya, ɓaziya nde ɓowababuyisa we.» ²² Mokonzi me aesi ya wɔ na munzenga me obokye: We sa kye imola nono moto monomo maphɔɔ maanzimosi we. Emba amba ya mobuya.

Batomi Polo oka Moangyesi Feliks

²³ Bobele, mokonzi nɗa ɓatuluku amba ya ɓanga ɓakambi ɓaɓale onte ya ɓakambi, yokye: «Angyinya ɓatuluku mikama mibale, ɓato mako sambo ɓaatambule na mampunda, na ɓato mikama mibale ɓaaphile makongo, omibongya pho ya ikyende o Sezare wa ngonga ya ibuwa eya nkokolo. ²⁴ Bongya na mampunda ma inyanya Polo obokye omokomya na nzoto ndaa oka Moangyesi Feliks.» ²⁵ Akomaka mokanda yokye: ²⁶ «Inga Klode Lusias, nabeya, Moangyesi Feliks, moto wa kaa. ²⁷ Bayuda ɓaakyaka moto oyo, ɓalukaka imoboma, waoka nga obokye ali Moloma, naesi ya kye na ɓatuluku ɓa nga, nakye mokandola. ²⁸ Nalukaka eɓa naa Bayuda ɓamosongyele na lowɔ ye, naesi ya kyende ne obo pha ikyita sinene. ²⁹ Nawenekye obokye ɓamosongyele pho ya maphɔɔ ma mofeko nɗa ɓèe mampenza, kasi taika kyela lowɔ lonolo lobe la obokye awe, naa ɓamunyɔsa o ɓoloko. ³⁰ Waoka nga obokye Bayuda ɓamowangyele na ɓobe, yango mena naetomesi yo izele, nawɔ na ɓato ɓamosongyele obokye ɓaya mosongyele obo pha we.» ³¹ ɓatuluku ɓaesi ya kyela ɓo waatomaka ɓe, ɓakpe Polo, ɓakye ne mokolo me mamuna nono o Antipatris. ³² Boyana, ɓatuluku, ɓaakyekye na makolo, ɓaesi ya butwa o ingambi sa ɓe, ɓaikyi ɓaɓaka na mampunda, ɓakye na Polo. ³³ Wakoma ɓèe o Sezare, ɓaakyekye na mampunda ɓaesi ya phe Moangyesi mokanda, ɓaikyi Polo o se ye. ³⁴ Moangyesi amba ya tanga mokanda, atuni Polo naa kaute o mokyisi ye. Waɓaka yo obokye kaute o Silisi, ³⁵ awɔ ne, yokye: «Nameetuna

mituna bo bato baesongyele baesi». Amba ya toma bato obokye babanza Polo o ingambi sa Elode.

24

Basongyesi Polo oka Moangyesi

¹ Sima ya nkolo itano, Nganga munene, Ananiya, amba ya kyende o Sezare yo na ndambo ya bankumu, na na moto monomo wa yela ya iwɔ, nkombo ye Tertulus. Baesi ya kye obo pha Moangyesi Feliks obokye basongyele Polo. ² Bamba ya banga Polo. Tertulus atati imosongyela, yokye: «Iwe Moangyesi wa kaa, Feliks, eli pho ya we, banga lolo toli na nkyisa ya iba bese. Bakyele bitoma bilaa o ibota sa Bayuda sisi pho ya boebakye pha we pha maphoo. ³ Toebe na bolaa bo kyele we, pho ya iso ikyizwe banga mala na mala bilele biso. ⁴ Kasi sikokyi iwɔ waikye, yango mena, naongye nde obokye, na ngongo ya we, okute looka njwana bokyi bofo. ⁵ Toweni obokye moto oyo ali phele moto mohe, kaambya toko oka Bayuda baso ba mokyisi munso. Ali mokambi njwa ingomba sa bato ba Nanasalet. ⁶ Alukaka na oto Tempelo, emba tomba moakya. Tolukaka imosambisa bo kowɔ mobeko njwa banga. ⁷ Kasi mokonzi njwa hatuluku, Lusias, wa ya yo, aesi ya mofololo na bokusi o se ya banga. ⁸ Lusias amba ya wo na bato baamosongyele obokye baye obo pha we. Bo otuni moto me we mampenza, wamowene obokye maphoo maso maamosongyele na banga mali phele.» ⁹ Bayuda bamba ya anola, bekye: Eli nde bomo.

Polo kaambe

¹⁰ Bobele, Moangyesi Feliks amba ya kyelela Polo eboko obokye awo. Polo, yokye: «Naebe obokye mambula maikye oli moteni wa bolombe wa ibota sisi, nali na nkyisa ya aamba obo pha we. ¹¹ Na we mampenza, okokyi eebe phele obokye, o wakomaka nga o Yelusaleme pho ya ibondele Nwaphongo, nakyela nde nkolo iko mbuka bibale bobele. ¹² Tebaika nzwa, ebe o Tempelo, ebe o mangambi ma makyita ma Bayuda, ebe o lombo, obokye naphalatane na moto monomo, naa nalosa eboko ya bato. ¹³ Bato baba tebali na ekpele ekyeteya obokye maphoo maansongyele na bee lolo mali phele. ¹⁴ Naanole obo pha we obokye nakyelele Nwaphongo owakyelelaka bankoko ba banga, namokyelele na Nzela ya Yesu enyakune ekyewo bee obokye telongoba. Nakule anola maphoo maso maali o buku pha mibeko na o buku pha baimosi. ¹⁵ Nalemele oka Nwaphongo, na baansongyele balemele bomo me, obokye bato, na balaa na baabe baso bamokundwa. ¹⁶ Yango mena, nakyele bokusi obokye nabee imbete sisɔ na maumunya maalongoba obo pha Nwaphongo, na o boo pha bato.» ¹⁷ «Sima ya mambula maikye sa kula koma o Yelusaleme, nakuli yaa obokye nasungye ibota sa banga Bayuda na baphalanga na obokye naamba ndaa oka Nwaphongo. ¹⁸ Mena maphoo manzwaka na bee nakyele o Tempelo, naumvaka imikunyola, bo kowɔ mobeko. Bato tebaikaka ba baikye, na toko teyaikaka ba. ¹⁹ Kasi Bayuda bayoko ba Azi babaka wamo, eli bee bakokakyi iyansongyela obo pha we, bo babakyi na nga na lowo. ²⁰ Bo tebe bomo, le obokye bato baba bawo, bo banzwa na lowo'ye

loobe, wabaka nga obo pha ikyita sinene. ²¹ Nawoko na ná bokusi, ngakye: “Naambe loló ye obo pha we nde pho naanole obokye bawee amokundwa. Siebe lowo losuu loonsongyele na be!”»

²² Feliks, o waebaka yo maphoo ma nzela ya Kolo na bolaa, aesi ya babuyisa, yokye: «Namotena bolombe pha lowo la be, wamoya mokonzi njwa batuluku, Lusias.» ²³ Amba ya wo na mokambi wa batuluku obokye abuya Polo o boloko, amoephisa, bo bebi ne baaya mosunga, yo sa bakatela.

Polo obo pha Feliks na Dulusila

²⁴ Sima ya bana nkolo, Feliks amba ya na njwanjwasi we Dulusila, ali Moyuda. Aesi ya toma bato obokye baye na Polo, aokye maphoo maawo yo pho ya aanola Yesu Klisto. ²⁵ Feliks, waoka yo Polo kateya bookokyi moto ikumola Nwaphongo na mobesi nwe, bookokyi moto imizila, bo wamotena Nwaphongo bolombe pha mokyisi mumu, awoko ne kye. Yokye: «Ujwanjwa ye, taa kyende, bo nazwe ngonga, namokula ebanga.» ²⁶ Alemelaka na obokye Polo aamophe baphalanga, yango mena babaka kamobangye obokye bavane.

²⁷ Mambula mabale malekana nde babona, sima Porsuis Festus amba ya butwa moangyesi o elele ya Feliks. Feliks aikaka Polo o boloko, pho ya ilekyikyisa Bayuda.

25

Polo akomye lowo le oka Kaisala, Moangyesi munene wa Loma

¹ Sima ya nkolo iyato, wakpa Festus bokonzi, aesi ya uta o Sezare, akye o Yelusaleme. ² Omo, bakolo ba banganga na bankumu ba Bayuda baesi ya songyela Polo oka ye. ³ Baongaka ne

obokye batome bato bakye banga Polo, baye ne o Yelusaleme, bawangyaka obokye amobome o nzela. ⁴ Festus aesi ya babuyisa, yokye: Polo abaka o boloko o Sezare, na nga mampenza nalukye ikula kyende omo ujwanjwa ye. ⁵ Le obokye: «Bakonzi ba bee bakye nzika o Sezare, bambe songyela moto me, bo akyela bofe.»

⁶ Festus akyelaka omo nde nkolo wambe naa iko, amba ya butwa o Sezare. Boyana, aesi ya kye zala o elele ekyeambe bee maphoo, amba ya toma bato, yokye: Baye na Polo. ⁷ Waya bee ne, Bayuda baa utaka o Yelusaleme, baesi ya molungya, bamosongyele na maphoo maikye maikye manene, mawaa bee mampenza tebaikaka koka iteya obokye mali phele. ⁸ Polo aesi ya babuyisa, yokye: «Ebe pho ya mibeko ma Bayuda, ebe pho ya Tempelo, ebe pho ya Kaisala, sikyi kyela lowo lonolo lofe.» ⁹ Festus alukaka obokye Bayuda bamosambe, aesi ya tuna Polo, yokye: «Wamozinga ikyende o Yelusaleme obokye osambe lowo lolo omo o boo pha nga?» ¹⁰ Kasi Polo amba ya buya yokye: «Nali o tilibinale ya Mokonzi, nasengyesi isamba nde omo. Sikyi kyela Bayuda na lowo lonolo loobe, nde bokowene we mampenza babona. ¹¹ Bo nakyesi bofe phele, na bo naani kyela lowo lofe lokokyi obokye nawe, sikokyi ilota iwa. Kasi bo maphoo mansongyesi na bee mali ma bole, moto takokyi inzambia o maboko ma be. Nazingyi iamba o boo pha mokonzi.» ¹² Bofele, Festus amba ya anola maumunya me, emba amba mobuyisa yokye: «Ozingyi iamba nde oka mokonzi, wamokye o boo pha mokonzi.»

Polo o boo pha Agripa na Belenise

¹³ Bana nkolo balekanaka, mokonzi Agripa na Belenise bamba yaa o Sezare, emba; bamba kye kyeka Festus. ¹⁴ Emba bo waba bée balekyinya njwana imbele, Festus amba ya imola mokonzi lowo la Polo, yokye: «Moto monomō ali wawa, Feliks amoika o boloko. ¹⁵ Waba nga o Yelusaleme, banganga banene na bankumu ba Bayuda bamba ya mosongyela, baongye obokye bamunyetse. ¹⁶ Namba babuyisa obokye o mibeko ma Baloma, tebakokyi ambya moto bo naino tebamokyi yo na bato bamosongyesi, na ibuya i maphoo maso mamosongyesi na be. ¹⁷ Yango mena baya wawa nde ena yana, sakuta na nzephisa. Namba ya zala o tilibinale, emba na mba batoma obokye baye na moto me. ¹⁸ Wa yaangana basongyesi bée wali yo, tebaka zwa na lowo lonolo lokusi bowa umunyaka nga. ¹⁹ Babaka ne nde na toko ekyekyi maphoo ma losambo la bée mampenza, na pho ya moto monomō na nkombo ya Yesu owawa, kasi Polo kawo obokye ooli nde na bomoo. ²⁰ Waba nga sazwa ndengye ya itena bolombe mi lowo ndengye mena, namba ya onga ne obokye akyende o Yelusaleme pho ya obokye lowo le lokye woomo omō. ²¹ Kasi Polo azingyi nde ikye aamba o boo pha mokonzi omunene, emba namba ya toma obokye batamovaka o boloko nōnō mokolo njwaamolekyinya banga o boo pha mokonzi.» ²² Bobele Agripa amba ya wo na Festus: «Nazingyi ooka na nga moto me.» Amba mobuyisa yokye: «Yana, wamooka.»

²³ Bo yana, Agripa na Belenise bamba yakye nyolo na kaa eso o ingambi siambinya bée

maphoo, bée na bakonzi banene ba batuluku na bankumu ba mokyisi. Festus amba ya toma bato obokye baye na Polo. ²⁴ Emba Festus amba ya tata iwō, yokye: «Mokonzi Agripa na bée baso bali na banga, kowene moto oyo. Bayuda baso baesi oka nga pho ye, o Yelusaleme nōnō wawa, bakyemianwana bekye takokyi ikula ba na bomoo. ²⁵ Pho ya nga, sikyi zwa o maphoo me lokokyi ne iwa. Kasi pho yo mampenza azingyi ikye amba oka mokonzi omunene, naanosi imotoma oka ye. ²⁶ Otoli nga na ná lakolo lowo la ikomela mokonzi pho ye, namoambinya o boo pha bée, konza o boo pha we mokonzi Agripa, pho okokye imokomela sima ya iyoka munoko nwe. ²⁷ Pho yamoba bofe, pho ya nga, itoma moto wa bokolo, sanko ya iyebinya biwele bimoakye na be.»

26

Polo kaambe o boo pha Agripa

¹ Agripa amba ya wo na Polo, yokye: «Toephe nzela obokye oambe.» Polo amba ya elola eboko, amba ya amba yokye: ² «Mokonzi Agripa, i maphoo maso mansongyesi na Bayuda, namiwene nde na nkongo ya iyamba lolō o boo pha we, ³ pho iwe koebe na bolaa bonkoko bosō pha Bayuda na maphoo ma phango. Naongye na we obokye onzokye na bolaa.»

⁴ «Bayuda baso banzebe na bolaa, uta bolengye pha nga, baebe bo wabaka nga phanza onte ya ifota sa banga Bayuda, na o Yelusaleme. ⁵ Banzebe kalakala, bakokyi na iwō bo bazingyi, obokye nali moto okokumole na bokusi mibeko ma ingomba sa banga Bafalisayi. ⁶ Emba lolō eye, bo naesi yaamba, eli nde pho ya molemo njwa mbunu eya

ikyela Nwaphongo baango ba banga. ⁷ Na obokye mabota ma banga iko mbuka mabale, wa mobondela bée Nwaphongo na moo na mokolo, saema, balemele iwene mbunu me ekokysame. Eli nde pho ya molemo mamuna, so mokonzi, bonsongyesi Bayuda bobo. ⁸ Pho ya'ye onte ya bée toanole obokye Nwaphongo kakundole bawe? ⁹ Pho ya nga, naanolaka bato saanola nkombo ya Yesu, moto wa Nazarete. ¹⁰ Emba nde bomo bo wakyela nga o Yelusaleme. Nga mampenza naakyaka baanosi baikye na bokonzi pha mpekye banganga banene emba na nga naanolaka waba bée bababome. ¹¹ Nanyoloko o mangambi ma makyita maso, nakyelaka bitoma biikye pho ya be, pho ya ibatomisa na bokusi obokye batole Yesu, emba na kabu ya nga ekusi, nababengaka nono o nkyisi nsuu inene.»

¹² «Yango mena, mokolo monomo, nabaka na kyende o Damaseke na bokonzi bosu na etoma ya banganga banene. ¹³ Nabaka o nzela, so mokonzi, imbele sa bunya o moto, naesi ya wene bongyengyekye bouti o ikolo, folole koleka moo, bongyengyekye me boesi ya nzinga ebe na bebi batambulaka na nga nzela. ¹⁴ Tomba ya ka banga baso o se, emba namba ya oka nwesi monomo mowo na nga na munoko nwa ba Ebele obokye: “Saolo, Saolo, pho ya ye konyokolo? Bo ole mbela ya nga, mena komizokya nde we mampenza.” ¹⁵ Namba ya buya ngakye: “Iwe nza, Nkolo?” Nkolo amba kula yawo yokye: “Nali Yesu, eli nga moto okonyokolo we. ¹⁶ Kasi injwa, teme! Kyeka pho ya'ye naetokolesi: Naeyosi pho obe moto wa etoma na nzoka ya iwene siuti we

invene, na yaamowenekye sima, na yaamobaka nga naeteya. ¹⁷ Namba ebikya o maboko ma Bayuda, na ma mabota ma bapakano wamoetoma nga ¹⁸ pho ya ikye baingola miyo, ibamanya o enzombi pho ya ibabuya o moo, ibamanya o bokonzi pha Molembe pho ya ibabuya oka Nwaphongo. Pho ya obokye bazwe bolimbisi pha masumu na iyalo sa ilaka elele yonoyo na baanosi, na nzela ya inzanola.”»

Polo kaimole bokokyele yo etoma ye

¹⁹ «Tata wamo, mokonzi Agripa, sika koka ile ndoto ya ikolo eya wenekye nga. ²⁰ Kasi naimola bato ba Damaseke phanza, emba ba Yelusaleme, o nkyisi iso ya Yuda, sima o mabota ma bapakano obokye basengyesi bongola mandondo pho ya ekpana bika Nwaphongo, bobikakye booteya obokye babongosi mandondo ma be. ²¹ Eli pho ya bomo Bayuda banzakyakyi o Tempelo, balukakyi imboma. ²² Nwaphongo ambanze nono lolo eye, nataba ba bomo obokye naimole simo ya nga oka bato baso baakyiky na banene. Naanole nde mapho maawo Mose na mawo bikondo obokye mamoya: ²³ Masiya amowene bolosi, amoba moto owa soo, owamokundwa onte ya bawee. Amoimola o ibota sa banga na bato baatebali Bayuda obokye moo moesi, enzombi emani.»

Polo kalukye obokye Agripa aanole Yesu

²⁴ Waba Polo katondolo babona, Festus amba ya anwana ne, yokye: «Polo, oli na njwaa! Iekola saaekola we na boikye siephe njwaa!» ²⁵ Polo, yokye: «Festus moto wa kaa, nga sili na njwaa, nawo maakolo

maphoo maali phele. ²⁶ Mokonzi Agripa kaebe maphoo mamana na bolaa. Nakoyi imowole mango pwapwa. Naanole obokye tabungye nono lowo lonolo i maphoo mamana, pho malekanaka o miyo ma bato. ²⁷ Mokonzi Agripa, koanole maphoo maawo baimosi? Naebe obokye komaanole!» ²⁸ Agripa aesi ya wo na Polo, yokye: «Kolukye imbuya nde unwanwa eye Moklisto?» ²⁹ Kasi Polo, yokye: «Ebe unwanwa eye, ebe wakoko, nabondela Nwaphongo obokye na we, na baso baanzokye lolu ye, bee obutwe booli nga, manya nde nyololo iye!»

³⁰ Mokonzi, na moangyesi, na Belenise, na baso baazalaka na bee bamba ya teme. ³¹ Wamana bee wamo, baweneke, bekye: «Moto oyo taiki kyela lowo lonolo la iwaa naa laa imunyosa o boloko.» ³² Agripa amba wo na Festus, yokye: «Moto oyo, bo tawoiki obokye azingyi ikye amba oka Kaisala phe, nde bamokandolaki.»

27

Batomi Polo o Loma

¹ Wakpama meko obokye toba o masuwa pho ya ikyende o Itali, aesi ya kpa Polo na bato ba boloko bayoko bakye baphisa Yuli, oli monomo na bakambi ba moluku nwa batuluku ba moangyesi wa Loma. ² Bobele tomba ya baa o masuwa mautaka o Adramite, makyende mopho nwa mabongu ma Azi. Moto monomo wa Makedoniya, mokyisi nwe Tesaloniki, abaka na banga elele yonyo. Nkombo ye Aristarke. Tomba ya kyende.

³ Boyana, toesi ya koma o Sidona. Yuli abaka na Polo na bolaa, aesi ya mophe nzela ya ikye kyeka bande ne, obokye azwe ya sengyelaka ne. ⁴ Wamana

banga wawana, toesi ya banda mopho nwa esanga ya Shipre, pho phephekye yabaka kyekule lobuya na munsima. ⁵ Toesi ya katisa maa manene maali phenephe na Silisi na Pamfili, tokye koma o Mira, mokyisi monomo o Lisi. ⁶ Omo, mokambi wa batuluku azwe masuwa mautaka o Alegizandri, makye o Itali, aesi ya lokpesa omo. ⁷ Tokyelaka nkolo nzikye o nzela, masuwa makyeye nde na mo na mo. Tolukaka obokye tokome o Kinidi. Toesi ya lekana o Salmone obokye toekpane o mopho moyoko nwa esanga ya Kelete, pho phephekye teyaikaka lophe nzela ya ilekana mopho nwabaka banga. ⁸ Totambulaka na nkaka obokye tolekane o mokukulu me, tokye koma o elele yonyo, baebangye Mabongu Maalaa phenephe na mokyisi na nkombo Lase.

⁹ Tokokoko na boikye o nzela. Nkolo ikyikyile bee iza yaunva lekana. Na bomo tokomaka imbele siikyele phephekye na bokusi. Yabutwaka nkamba obokye masuwa makule tambula. ¹⁰ Bebi, nawene obokye imbanga sisi samoha na nkamba, masuwa na mbolo iili omo yamotono na bofe, kasi na banga mampenza botewalongoba phe, tomowaa. ¹¹ Kasi mokambi wa batuluku taikaka anola munoko nwa Polo, anolaka nde munoko nwa mopuse wa masuwa na mokolo wa masuwa. ¹² Ibongu me tesaikaka ba elele elaa obokye masuwa maseme imbele sabaka phephekye kyekyele na bokusi. Yango mena, bato bayoko baikye ba masuwa, bakanaka obokye tomane wamo, bo tomokoka, tokome o Feniks, ibongu sa Kelete sikyekye mbale eya ngyele, na mbale eya ikolo, obokye imbele sa sekye suunve wamo.

Eweele o maa manene

¹³ Nwana phephekye ekeute mopha nwa ngyele, ebuto ikyela. Bato ba masuwa babuyaka obokye bamokokya yaakanaka be. Baesi ya manya longo, babuto itambula, babande phenephe na mokukulu nwa esanga ya Kelete. ¹⁴ Sa koko, eweele yonyo yautaka o mangomba manene ma esanga. O munoko nwa Baela babangye ewele me Yulakulu. ¹⁵ Yeese ya lodikyinya, tewakulaka koka ibekola masuwa mopha mooye eweele. Bobele, ewele ebuto ikye milouka nde babona. ¹⁶ Toesi ya banda phenephe na esanga yonyo ekyiky, nkombo na yango Koda, yakutaka loziba pho ya eweele. Tonyokoko iphila nwana ebe omokyiky okobe o sima ya masuwa ¹⁷ Obokye bato ba masuwa baebaya omo. Bobele, baesi ya kpa nsimbi inene, baizingyi o masuwa, bamakangyi obokye me sa otoko. Waba bee baile ikye baa mi bokye pha mokukulu nwa Libi, baesi ya vaka ibaya sonoso sinene obokye sizimbe masuwa, mabutwe ikye na moo na moo, eweele yeese ya butwa ikye mi louka nde babona. ¹⁸ Eweele yabaka kyelodikyinya nde na bokusi, boyana baesi ya butwa ivaka biphesi banyanyaka banga o maa. ¹⁹ Mokolo nwa sima, baesi ya vaka bee mampenza bakapoo baa masuwa solongo o maa. ²⁰ Nkolo nzikye tolokulaka wene, ebe moo, ebe banyasesi, eweele yataaka ba nde ekusi. Tolokulaka lemela obokye tomobika.

²¹ Baabaka o masuwa bakokoko sa zaa. Bobele, Polo aesi ya teme onte ya be, yokye: «Bebi, bo wan-zokaka obokye banga sa mana o Kelete, nde tolonyomokyi bobo, nde tolobungye na mbolo bobo. ²² Kasi unwanjwa eye, naongye na bee obokye oititale, pho noko

moto monomo etaawe, ekpele yonyo eya mootono nde masuwa. ²³ Nwaphongo, ooli Mobikye wa nga, owaa okokyelele nga, antomelakyi nwanze we na mokolo, ²⁴ awo na nga, yokye: «Polo, iwe sa ila! Esengyesi obokye okome obo pha Moangyesi Kaisala, pho ya we, Nwaphongo na ngolu ye amobikya na baso baatambule na we o masuwa». ²⁵ Yango mena, bebi, oititala pho nakyele ndondo ya nga oka Nwaphongo obokye mapho mamana mamoba nde bo nzimolakyi nwanze. ²⁶ Kasi esengyesi obokye masuwa makye lovaka o mokukulu nwa esanga yonyo babona.»

²⁷ Tokyela nkolo iko mbuka ine, eweele yabaka kyekye na banga nde bokye o maa manene ma Meditelane. Wa molengyela, bato baakyele o masuwa bawenekye obokye tokomi phenephe na manyete.

²⁸ Baesi ya meka bozindo pha maa, baweni obokye boli pha bametele mako mane. Basusa na nwana boo, bakuli meka, bazwe bozindo pha bametele mako maato. ²⁹ Bailaka obokye masuwa sa zuma o mabanga. Yango mena, bamba ya vaka balongo bane o sima ya masuwa, baimaka obokye bunya boyee izele. ³⁰ Bato baakyele o masuwa balukaka ilota, baesi ya uya ebee ya masuwa o maa, bakye vaka balongo o boo pha masuwa. ³¹ Kasi Polo aesi ya woo na batuluku na mokambi wa be, yokye: «Bo bato baba tebaikasi o masuwa, tolokokyi ibika.» ³² Bobele, batuluku baesi ya tena nsimbi yaaphilaka ebee, baele, ekye.

³³ Phenephe na walukye iye bunya, Polo aesi ya banga bato baso obokye baze, yokye: «Lolo eye tokokye nkolo iko mbuka ine, koziya nde obokye eweele yunve,

oli nde babona sa zaa ekpele.
³⁴ Kasi naongye na bée obokye oze, pho osengyesi na ntoma obokye obikye. Moto monomo onte ya bée etaabungya nono munsuwe monomo o moto nwe.»
³⁵ Waunva Polo iwo babona, amba ya kpa mapa, abondesi Nwaphongo obo pha baso, aesi ya makaba, babuto iza. ³⁶ Bobele, baso babutwaka na nkya, baesi ya zaa. ³⁷ Banga baso o masuwa, tobaka bato nkama ibale na mako sambo mbuka motofa.
³⁸ Waawene bée obokye baokyi ntoma, bamba ya vaka ba ble o maa obokye masuwa malawe.

³⁹ Waye bunya, bato baakyele o masuwa tebaikaka eba obokye bakomi phenephe na manyete. Kasi bamba ya wene ibongu sonoso o iwee sa maa, baesi ya kana, bekye, ho baakokyi, bakye seminya masuwa omo. ⁴⁰ Bamba ya tena nsimbi ya balongo baso, babaikyi o maa, bamba ya ingola na nsimbi ya yenda ya masuwa. Bobele, baesi ya kyela etobu yonyo enene o masuwa mopha njwa oboo, obokye eweele eukye masuwa mopha njwa ibongu me.
⁴¹ Masuwa maesi ya kye sele na bokusi o bokye me phaabaka o ntante ya maa, mopha njwa obo munyosi o bokye, temokuli nyingana, emba kanda yamba tena mopha njwa sima. ⁴² Batuluku balukaka iboma bato baboloko pho nono monomo na bée sa nyongyela obokye alote. ⁴³ Kasi mokambi wa batuluku alukaka ibikya Polo, amba ya bakatela obokye bale. Aesi ya tomisa baaabaka inyongyela, yokye, amikumbya o maa phanza, akye abwa o ikolo. ⁴⁴ Bayoko baphile o mabaya, na o bite ba masuwa, babengye bebi. Na bomo babona, banga baso toabwaka o ikolo, tobikaka.

28

Polo o esanga ya Malte

¹ Wamana banga o mbale eya makama, tomba ya oka obokye esanga me baebangye na nkombo ya Malte. ² Bato ba esanga me, balookyelaka ngongo. Waba mbula kyeno, mpiyo yabaka, baesi ya lokyelela njwenya muikye, balofangyi banga baso obokye tokye oto. ³ Polo aongoko ebolo ya nkoo obokye aevakye o njwenya, na ina mbambisa nzoo yeesi ya tokolo omo, ekatemi o eboko ye. ⁴ Wawene bato ba esanga obokye nzoo ekatemi o eboko ya Polo, bawonoko, bekye: «Nde phele moto oyo ali molemosi wa bato. Na ho babikakyi o maa, Nwaphongo na bolombe phe, taikyi zinga obokye abe na bomo.» ⁵ Kasi Polo, nde phele, aesi ya nyaka nzoo o njwenya, saoka na njwana bolosi. ⁶ Bato baziyaka nde obokye bamowene aulo, na aka awe. Kasi, waziya bée tee, baesii ya wene nde obokye tewamoyelele na lowo lonolo loobe. Bamba ya bongola maumunya ma be, bamba butwa iwo mbala nzikye bekye: Ali nde nzambe.

⁷ Manyete ma mokonzi njwa esanga me mabaka phenephe na elele me, nkombo ye Pubilusu. Amba loyamba na bolaa, amba lolasa nkolo iyato. ⁸ Ango abaka alangyi o ntangye, mowewe njwabaka momunyokolo na iphanza malongo. Polo amba yakyende o moto njwa ntangye ye, na ibondele, amba motandela mafoko, amba mobikya. ⁹ Sima ya lowo lalona, bato baayoko ba esanga baabaka na malosi, bayakaka na bée oka Polo, na bée babikaka me. ¹⁰ Bamba lokumola na ndengye iso, emba wakula banga benga imbanga sa banga

o nzela ya ebale, balokokyiselaka mbolo iso iwaa yasengyelaka na banga.

Imbanga o nzela ya uta o Malte nɔnɔ o Loma

¹¹ Sima ya makombe maato, tomba ya baa o masuwa masengyelaka wamɔ imbelele sisɔ sa seekye. Masuwa me mautaka o Alegizandri, nkombo ya mango Manzambe ma zaa.

¹² Toesi ya kye seme o Sirakize, tokyelaka omɔ nkɔlɔ iyato.

¹³ Wamana banga wawana, toesi nde ya banda mokukulu, tokye koma o Regiyumu. Bo yana, phɛphɛkye ekyeute o ngye, yeesi ya kyela, emba tomba ya koma o Puzɔle sima ya nkɔlɔ ibale.

¹⁴ Omɔ, tokyezwa bebi baongaka na banga obokye tokyele pɔsɔ yɔnɔyɔ oka be. Kyeka bo wakye banga o Loma. ¹⁵ Wataba banga o mokyisi mamuna, bebi baokaka iya sa banga, bamba ya lobenga nɔnɔ o Zando sa Apiyusu na o elele ekyebangye be Mangambi Maato. Wabawene yo, Polo amba phe Nwaphongo melesi, akuli zwa nkyisa.

Polo akomi o Loma

¹⁶ Wakoma banga o Loma, baanolaka obokye Polo akye zala o elele ye mampenza, na tuluku mɔnɔmɔ phɔ ya imobanza.

¹⁷ Sima ya nkɔlɔ iyato, Polo amba ya banga bankumu obokye baangane. Wa angana be, amba wɔ na be yokyē: «Bebi, nga otowaika kyela lowɔ na bato ba banga naa na mibeko ma loikyela baango ba banga, bakambi ba Bayuda banzakyaka o Yelusaleme, banzambe o mafoko ma Baloma. ¹⁸ Waunva intuna mituna, balukaka inkandola phɔ tebaikaka nzwa na ná lowo lonɔlɔ loobe obokye bambome. ¹⁹ Kasi Bayuda tebaikaka banola, nambaka baonga nde obokye

nakyende oka Moangyesi Kaisala, siikaka baa na ná lowo la isongyela ibota sa nga. ²⁰ Yango mena, naebangakyi obokye naewene, towene, bankangaka munyɔlɔlɔ mumu nde phɔ ya moto okokyelele banga bato ba Yisalaele molika.»

²¹ Baesi ya mobuyisa, bekye: «Toloika zwa nɔnɔ mokanda mɔnɔmɔ muute o Yuda phɔ ya we, onte ya bebi baesi wawa, nɔnɔ mɔnɔmɔ taikiyi loimola lowo la we, naa awɔ lowo lobe phɔ ya we. ²² Kasi banga toli na phowa obokye oloimole bo koununya we, phɔ toebe obokye bilele bisɔ baikye ziiko na ingomba sa Baklisto.»

²³ Be basɔ na Polo, balongyibinyaka mokɔlɔ njwamovana be. Wakoka mokɔlɔ me, bato baikye bayakaka ya benga Polo o ingambi siizale yo. Polo abateyaka tata na mumbengu nɔnɔ wa nkɔkɔlɔ. Abaimolaka bo oli bokonzi pha Nwaphongo: Abatangyelaka nkanda ya mibeko ma Mose na nkanda yaakomaka bamoisi, akyelaka bokusi obokye baanole Yesu. ²⁴ Bana baanolaka maphɔɔ maawoko yo, kasi bayoko tebaikaka anola. ²⁵ Wainwa be obokye babutwe, babaka na ziiko onte ya be. Polo aesi ya wɔ na be nde obokye: «Bɔlɔbɔ Bosantu alongaka, waawoko yo na bankoko ba na nzela ya moimosi Yisaya, yokye!

²⁶ Kye wɔ na ibota sa Bayuda sasina bofo:

«Wamooka na bolaa, kasi otoebe ntina ya maphɔɔ me,

Wamokyeka na bolaa, kasi otoowene ekpele. ²⁷ Phɔ ntema ya bato baba ibuto nkusi,

Phɔ ibota me, baundi mato ma be, sa oka,

Bazibi miyo ma be, obokye be sa wene,

Mandongo ma bée mabuto
makusi obokye
Bée sa eba ekpele pho baye oka
nga, nababikya.

Eye kyewo nga Nwaphongo.”

²⁸ Emba Polo amba ya sukya
yokye: Oeba obokye Nwaphongo
atomelaka bato baatebali Bayuda
Simo ye obokye babikye, emba
bée baamooka!» ²⁹ Wawo Polo
babona, Bayuda babutwaka,
baphalatanaka na bokusi onte
yabe. ³⁰ Polo aphutelaka ingambi
sonoso o Loma. Akyelaka mam-
bula mabale omoo. Ayambaka
bato baso baabaka baya mokyeka.

³¹ Aimolaka bo li bokonzi pha
Nwaphongo, ateyaka maphoo ma
Nkolo Yesu Klisto pwapwa. Moto
nono monomo taikaka mokatela.

Mokanda nwa Polo oka Baloma Maphoo ma etatele

Waaba Polo kakomele baanosi ba Loma, mena abaka o suka ya imbanga se saa iyato. Abaka na phowa ya ikyende noko o Loma, pho naino tataka koma omo, emba ambe kula kyende ikye imola Simo Elaa o Esipanye (15.22-24). Ntina ya mokanda nwe yabaka pho ya ibongya iyaa se, na pho ya iteya mateya me oka baanosi ba Loma.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- Baloma 1.1-17: Mokomi nwa mokanda mumu na ntina ya etoma ye ya botoma
- Baloma 1.18-3.20: Bato babungyi nzela emba basengyesi na ibika
- Baloma 3.21-4.25: Bookobikya Nwaphongo bato
- Baloma 5.1-8.39: Bomoo bponyakune o nte ya Klisto
- Baloma 9.1-11.36: Maumunya ma Nwaphongo pho ya Isalayele
- Baloma 12.1-15.13: Mobesi nwa baanosi
- Baloma 15.14-16.27: Maloba ma isokya na ndongolo

Ibeya

¹ Mokanda mumu moute na nga Polo, moto wa etoma wa Yesu Klisto. Nwaphongo ambanga pho ya ibaa toma ye, anzolo pho nakyende imola Simo Elaa ye oka bato, ² Simo Elaa me, Nwaphongo alolakyelaka yango o buku phe na munoko nwa baimosi bée baaphanza. ³ Simo Elaa me kye wo pho ya Nwana we Yesu Klisto Nkolo wa banga. Na bomoto ahotama o ibota sa mokonzi Davidi. ⁴ Wa kundwa yo, Bolobo amoweninyaka Nwana

wa Nwaphongo owa mwiya. ⁵ Na nzela ya Yesu, Nwaphongo na ngolu ye amba ya ntoma pho ya ngambo ya Yesu, pho na kye miimola bato ba nkyisi iso iloba se pho ba moanole bambe na motosa. ⁶ Bée bato ba Loma oli na bée nde bo bato me, bée bato baabanga Nwaphongo pho o be bato ba Yesu Klisto. ⁷ Emba naekomele bée baso, Nwaphongo kaezingye bée bali pho ye. Nwaphongo Ango wa banga na Yesu Klisto Nkolo wa banga aephe ngolu na bose.

Polo kazingye ikyekyeka baklisto ba Loma

⁸ O ebandle, na nzela ya Yesu Klisto, na phe Nwaphongo wa nga melesi pho ya bée baso, pho o munse munso, bato bawoo pho ya ianola sa be. ⁹ Nwaphongo kaebe obokye iikiyi wo nga ili phele, iyo okokyelele nga etoma na ndondo yonoyo ná iimola Simo Elaa ekyekyi Nwana we. Kaebe obokye nkolo iso wa bondele nga na bondele pho ya be. ¹⁰ Mbala iso o mabondesi ma nga na ongye na Nwaphongo obokye boebe mokano nwe, aingole nzela obokye nata na yaa ekyeka. ¹¹ Pho nasepele na boikye iyaa ephe ikabo siuti na Bolobo Bosantu pho ya iyaekuya. ¹² Nazingye obokye banga baso tokuyinyakye onte ya ianola sa banga oka Klisto. ¹³ Baande, eba obokye mbala nzikye naumunya iya ekyeka, kasi tewa longobane. Pho phowa ya nga eli obokye etoma ya nga ebote mbuma oka bée bo wa bota yango o nkyisi iyoko, ¹⁴ Nwaphongo ampe etoma me. Yango mena nasengyesi iimola Simo Elaa oka bato baso, ebe bato bali o nkyisi inene, ebe bato bali o nkyisi ya mongonda. Na moeyimola oka bato baekola na oka bato bate baika ekola. ¹⁵ Yango mena nali

na phowa ya iyaa eimola Simo Elaa na b̄eε bato bali o Loma m̄e.

Simo Elaa eli na mwiya

¹⁶ Sili na s̄o ya iimola Simo Elaa. Yango Eli mwiya ŋwa Nwaphongo moobikya bato bas̄o baanola Yesu Klisto: Bayuda phanza, emba baate bali Bayuda sima. ¹⁷ Simo Elaa m̄e kyeweninya ndengye ekye buya Nwaphongo bato, bato ba b̄osembo o miyo m̄e. Esengyesi nde obokye bato baanole nde Yesu Klisto, nzela esuu teeli. Nde b̄o wakomama w̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto wa b̄osembo, amobika na ianola s̄e.»

Moto kakeyele masumu

¹⁸ Uta o ikolo, Nwaphongo kaweninya ȳo ȳeε ph̄o ya masumu mas̄o na b̄obe b̄os̄o b̄okyele bato, maph̄o mabe makyele b̄eε makatele bato saeba nzela ya b̄osembo. ¹⁹ Nwaphongo aabaphe etumbu ph̄o nzela ekokakayi na b̄eε imoeba eli polele, Nwaphongo yo mampenza abateya yango kasi b̄eε te baikyi ebanga. ²⁰ Uta waakyela Nwaphongo mokyisi, bikpele biakyela yo biweninya bato polele booli yo, nabo tebiwenene na miyo. Emba te bakokyi iw̄o obokye teli b̄obe pha b̄eε b̄o tebaamotosa. ²¹ Nabo okoebe b̄eε obokye Nwaphongo alii, tebaamokumole, tebamophe na melesi b̄o sengyesi b̄eε ikyelela Nwaphongo. Maumunya ma b̄eε mali nde o maph̄o mpamba, bataaba o enzombi, te baebe na low̄o lolaa. ²² Bamitate obokye bali bato ba malondo, nzuka bali nde bato ba nyaa. ²³ Obokye bakumbele Nwaphongo owa nkyem̄o, otoowe, bakumbele nde bikyeko baulana na moto ookowe, bikyeko biȳok̄o baulana na manyosi, biȳok̄o na manyama, bina bikuli ba ndokolo manyama

maalande na ibuu. ²⁴ Yango mena Nwaphongo amba bale ph̄o b̄akyele maph̄o maabe b̄ozingye b̄eε ikyela, emba bambe kyela maph̄o ma s̄o onte ya b̄e. ²⁵ Bale b̄osembo pha Nwaphongo, babengyi nde b̄ool̄e. Bakumbele bikpele b̄akyele Nwaphongo, babikyelele, kasi ona Nwaphongo owa bikyela teboamokumole, osengyesi b̄eε ikumbela nkolo iso. Am̄e. ²⁶ Yango mena Nwaphongo abale ph̄o b̄akyele maph̄o mas̄o maakane b̄eε ikyela. Babasi bale bampele babuto ikyela maph̄o ma s̄o b̄eε na b̄e. ²⁷ Bampele nde bom̄o m̄e, bale babasi, bali na phowa ekusi ya ikpa bampele basu ndokolo babasi. Bampele na bampele b̄akyele maph̄o ma s̄o. Bamibangyesi etumbu ekokyi ph̄o ya masumu makyele b̄e. ²⁸ Ph̄o bato bale ieba Nwaphongo, Nwaphongo abale na maumunya ma b̄eε mabe ph̄o b̄akyele maph̄o mabe matemakokyi b̄eε ikyela. ²⁹ Mandonda ma b̄eε matonda na maph̄o maabe, bamengyele mbolo ya bato, b̄akyelane b̄obe, baokyenele zuwa, babome bato, baokye maoka, bakatele bato, baine bato, baȳo bato. ³⁰ Bakyemiw̄ole bebi na b̄eε na b̄obe, bali banguna ba Nwaphongo batole bebi, bali bato ba lolend̄o, bamitate. Baumunya nkolo iso nde ikulaka kyela masumu, tebatosa baboti babe. ³¹ Tebakule eba low̄o lolaa, tebakokya mambunu ma b̄e, tebaebe izinga bato, tebali na ngonḡo na moto. ³² Baebe na bolaa obokye m̄obeko ŋwa Nwaphongo mow̄o obokye: Bato b̄akyele maph̄o mabe ndengye mena, bakokyi na iwaa. Na bokoebe b̄eε babona, bakule kyela nde maph̄o maabe. Te eni ba nde yango miina, basambe wa wene b̄eε bebi na b̄eε b̄akyele

maphoꝝ mabe.

2

*Ndengye eya mosambisa
Nwaphongo bato*

¹ Iwe, obe na nzaa, okosambisa bebi, etebaelimbisa. Pho waasambisa we moto, kominyete we mampenza, pho na we kokyele bomo me, iwe okosambisa bebi. ² Nzuka banga toebe obokye isambisa sa Nwaphongo sikyelame na bosembo pho ya bato bakyele maphoꝝ mabe. ³ Koumunya obokye iwe ookosambisa bato bakyele bofe na bakyele ya be, wamolota isambisa saka Nwaphongo? ⁴ Naa iwe kotiyole bolaa pha Nwaphongo, na iyosa se, na ndondo elaa ye, saeba obokye bolaa phe boetomisa obokye obongole motema? ⁵ Na moto bokusi njwa we, na ndondo ya we ete okye na we ngongo, komibangyele kabu o mokolo njwaa kabu wamokyelama sakolo isambisa sa Nwaphongo. ⁶ Amophe moto na moto ifonza kokokana na bitoma be: ⁷ Bomoo pha bohela pho ya bato bawaa, na ilendendala sa bee sa ikyela bolaa, baluye nkyemo, ngambo na bosembo, ⁸ kasi yoo na kabu yamoba pho ya bato baatombi, baatemele bosembo bambe na miambya o maphoꝝ matemali na bosembo. ⁹ Ngongo na minyoko yamoba pho ya moto okokyele bofe, pho ya Moyuda phanza na pho ya moto otoli moyuda. ¹⁰ Nkyemo, ngambo na bose oka moto munsu okokyele bola, oka Moyuda phanza, sima oka moto ootoli moyuda ¹¹ Pho oka Nwaphongo, bato baso bali nde ndengye yonoyo. ¹² Bato baso baakyela masumu saeba mobeko bamowa samibeko me. Bato baso baakyela masumu na boebakye mobeko, bamosambisama na mobeko. ¹³ Pho teli bato baokye

mobeko baali bato ba bosembo o boo pha Nwaphongo, bato ba bosembo eli nde baakyelele mobeko me. ¹⁴ Waafe bapakano saeba mobeko, bakyele ikyitomisa mobeko, bamibuya mobeko bee mampenza, bee baate bali na mobeko. ¹⁵ Bateya obokye bitoma bizingye mobeko biakamama o mandondo ma be. Mandondo ma bee mawo me na maumunya ma be, bina ma baphunde bina ma baambelele. ¹⁶ Maphoꝝ me mamotokolo mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, mobesi munsu njwa bato njwaa bombama, bowawo Simo Elaa ekyeimole nga.

Bayuda na mibeko ma Mose

¹⁷ Kasi bo we ookobangye bee Moyuda, ootemi nde o mobeko na ookyesi lolendo le oka Nwaphongo we, ¹⁸ koebe maphoꝝ mazingye yo, na mobeko njwa eteya iyolo maphoꝝ maala. ¹⁹ Koumunya iba moteye njwa bato baapholo miyo nzela, tala pho ya bato baali o enzombi, ²⁰ moteye njwa bato bate baebe ekpele na moteye njwa bato baate bali na ngambo, pho koanole obokye nanzela ya mobeko, oli na phaakolo boebakye na na maphoꝝ ma phele. ²¹ Ee bolaa! Iwe okoteya nwebi, tomiteya we mampenza! Koteya obokye bato saiba, emba iwe koibe! ²² Kokatele bato ikyela baphemba, emba iwe kokyele baphemba! Toozingye bikyeko, kasi koibe mbolo ili o makoko ma be! ²³ Kokyele lolendo la we o mibeko, kasi tookumole Nwaphongo waate waakumole we mina mibeko! ²⁴ Pho, nde bo wakoma bee obokye: «Nkombo ya Nwaphongo etolami pho ya bee onte ya bapakano.» ²⁵ Tewali ziko, ibele sili na ntina bo kokyelele mibeko, kasi bo

tokumole mibeko, na ibele sa we, oli nde moto oli mungbotu. ²⁶ Kasi bo moto oli mungbotu kakumole ikyiwo mibeko, bomungbotu phe ete babokye ndokolo ibele? ²⁷ Emba yo otoika bele o nzoto, bo kakokya mibeko, amoesambisa; iwe ooli na buku pha mibeko na owa bele be, kasi tookumole mina mibeko. ²⁸ Pho teli mapho mawenene maakyele obokye moto ali Moyuda, naa mbasi ikyiwenene o nzoto ikikyeyele ibele, ²⁹ kasi eli nde mapho mabombama maakyele obokye moto ali Moyuda, emba ibele eli nde sa motema, siute na Bolobo, kasi sa buku phe. Owaakolo Moyuda mona kazwe ngambo ye oka Nwaphongo, kasi oka bato phe.

3

¹ Ntina ya iba Moyuda eli iye? Ntina ya ibele eli iye? ² Ntina eli enene pho ya bato baso! Emba phanza oka bato baaphekya Nwaphongo mambunu me. ³ Kasi tomowo bo? Bo bakyi babaka sakokya yasengyelaka bee ikyela, bofe pha bee phamokyela obokye Nwaphongo sakula kokya yaa lakaka yo? ⁴ Phee! Nwaphongo asengyesi iebana obokye ali moto wa mapho maa phele; nabo moto munsu ali moto wa boole, bowakomama we obokye: «Esengyesi obokye oebane moto wa bosembo onte ya maloba ma we, emba olongye imbele saamoe-sambisa be.» ⁵ Kasi bo izanga bosembo sa banga siweninya bosembo pha Nwaphongo, tomowo bo? Nwaphongo kazangye bosembo waalowande yo na kabu ye? Nawo ndengye ekyeumunya bato. ⁶ Phee! Pho boeli bomo, Nwaphongo amosambisa mokyisi ndengye ye?

⁷ Kasi bo boole pha banga boweninya bosembo pha

Nwaphongo, na pho ya nkyemo ye, pho ya'ye nga, nakule kangyema ndokolo moto wa masumu? ⁸ Emba, pho ya'ye tolokyele bofe pho bolaa boyee, bookokyeminvole bato ba boole baayoko? Bato me bakokyi na etumbu!

Moto molaa o boo pha Nwaphongo tali

⁹ Ka bo? Tokuli ba, banga Bayuda na bokonzi mi bebi? Na njwana bokyikyi phe! Pho toumbo loteya obokye: Banga baso, Bayuda na baate bali Bayuda, toli banga baso o se ya bokonzi pha masumu. ¹⁰ Eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto molaa tali, na monomo phee,

¹¹ moto okososo tali, na monomo taalukye Nwaphongo.

¹² Bato baso tebakuli benga nzela elaa, bee baso babunza, na monomo taakyele bolaa, na monomo phee.

¹³ Noko ya bee ili ndokolo ilita siili munoko pha, na lolee la be, bakate boole, ngyengyi ya nzo eli o bibaa ba be.

¹⁴ Noko ya bee yatonda na bitoo na na maloba maa bololo.

¹⁵ Makolo ma bee makye mizele o ikye boma moto.

¹⁶ Ioto na ngongo ili o manzela maatambule be,

¹⁷ emba nzela ya bose, bee tebaeyebe.

¹⁸ Tebali na boillakye pha Nwaphongo o miyo ma be.»

¹⁹ Kasi toebe obokye iso ikyiwo mofeko, kaiwo na bato baso baali o se ya mofeko, pho moto satakola munoko pho ya isamba, emba munse munsu moebane mofe o miyo ma Nwaphongo.

²⁰ Kyeka pho ya'ye moto na monomo eta be mola o boo phe pho ya bitoma ba mofeko, pho

mobeko kateya bato nde obokye bakyesi masumu.

Bosembo bozwame na nzela ya ianola

²¹ Kasi, unwanwa eye, na nzela ya mobeko phe, bosembo pha Nwaphongo phaa miteya, mobeko na baimosi bawo pho ye. ²² Nwaphongo kabuya bato, bato ba bosembo o miyo me na nzela ya ianola sa bée oka Yesu Klisto. Kakyele babona pho ya bato baso baanole, pho tewali bokyese. ²³ Pho bato baso bakyesi masumu, emba baimasi nkyemo ya Nwaphongo. ²⁴ Kasi Nwaphongo na ngolu ye, ababuya bato ba bosembo o miyo me nde pha, kakyele babona na nzela ya Yesu Klisto oko baikole o masumu. ²⁵ Nwaphongo amoambya mbeka, pho obokye awe pho ya banga, pho malongo me mamanya masumu ma banga, nzela me Nwaphongo aeyingola pho ya bato baanole Yesu Klisto. Kakyele babona pho ya iweninya obokye ali na bosembo. Masumu maakyeleka bato phanza, Nwaphongo akyelaka ndokolo taikaka mawene, ²⁶ imbele saabaka yo na motema moanda. Kateya bosembo phe imbele sa lolu, pho abe na bosembo, ambe na ibuya bato baanole Yesu bato ba bosembo. ²⁷ Oli wango babona, ekpele yonoyo eekokyi na banga imitata eli? Phee, teli. O nkombo ya'ye? Ya bitoma? Phe, kasi o nkombo ya ianola. ²⁸ Pho toebe obokye bato babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo nde na ianola; kasi pho ya bitoma ba bée bo koongye mobeko phe. ²⁹ Naa obokye, Nwaphongo akokyi ifaa nde Nwaphongo wa Bayuda? Tali na Nwaphongo wa bapakano? Eli bomo, ali na Nwaphongo wa bapakano, ³⁰ Pho Nwaphongo ali

nde yo monomo owa mobuya bato ba bosembo bato baabele bée na baate baika bée bele pho ya ianola. ³¹ Kyelukye iwoo obokye na ianola mena tomanyanga ngambo eli na mobeko? Phe, mena tokule nde phe mobeko eyaakolo ngambo ya njwango.

4

Ndakyisa ya Abalayama

¹ Emba tomowo bo pho ya Abalayama nkoko wa banga? Lokola moto, azwaka iye? ² Bo Abalayama abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, akokyi imitata. Kasi oboo pha Nwaphongo phe! ³ Pho buku bowo bo? Abalayama abaka na ianola oka nwa Nwaphongo, emba hamotanga moto wa bosembo. ⁴ Nzuka pho ya moto okokyele bitoma, iphuti se tesitangyeme ndokolo ngolu, kasi ndokolo mbano. ⁵ Kasi pho ya moto otokyele bitoma kasi kaanole moto okobuya moto mobe moto wa bosembo, Nwaphongo kakyeke ianola se, kaambe mobuya moto wa bosembo. ⁶ Yango mena Davidi kakumisa boola pha moto okobuya Nwaphongo moto wa bosembo sakyeka bitoma be.

⁷ Nkonzo eli na bato balimbise bée bofe pha bée na masumu ma be. ⁸ Nkonzo eli na moto owa Nwaphongo taakyeke isumu se. ⁹ Bola boowo bée babona boli nde pho ya baabele na baabele, ndee na pho ya bate baika bée bele me? Pho towo obokye ianola sa Abalayama samobuya moto wa bosembo. ¹⁰ Wango wakyelama imbele iye? O boo nde o sima ya ibele se? Teli sima, kasi phanza! ¹¹ Emba ibele simophe elembo ya bosembo pha zwa yo na nzela ya iamola, wataaka ba yo sa bobelekye. Yango mena abutwaka na ango wa bato baso batebaika

bɛle bɛɛ ɓaanola, phɔ ya obokye na bɛɛ ɓabutwe ɓato ɓa ɓosembo. ¹² Ali na ango wa ɓaabɛle ɓɛ, na ɓaso ɓali o ingomba sa ɓato ɓabɛle nde ɓoɓesi phe, kasi na ɓaatambule o matambe ma ianola sa ango wa ɓanga Abalayama, oboo pha obokye ɓamobeɛ.

Mbunu ya Nwaphongo eya zwa ɓanga na nzela ya ianola

¹³ Phɔ, teeli phɔ ya mobeko, kasi phɔ ya ɓosembo pha ianola, mbunu eya izwa mokyisi ndokolo ilaka sikabi ɓɛ, ya lakyelamaka na Abalayama na ná ɓana ɓɛ. ¹⁴ ʔo ɓaakumole mobeko ɓaɓe mandomi, ianola nde tesikuli ɓa na ntina na mbunu ya Nwaphongo nde teekuli ɓaa na elele. ¹⁵ Phɔ mobeko kaɓote yoo. Elele eteli na mobeko, tewali omɔ na lowoo la itiyola mobeko. ¹⁶ Na ianola tobutwe mandomi, phɔ yango ebe obokye na ngolu na obokye mbunu eikale na ntina phɔ ya ɓankokɔ ɓa Abalayama, yango ɓaba nde phɔ ya bɛɛ ɓamitangye ɓaa mobeko, kasi na phɔ ya ɓamitangye ɓa ianola sa Abalayama, ango wa ɓanga ɓaso. ¹⁷ Phɔ wakomama obokye: «Naebuyee ango wa ɓato ɓaikye.» Ali ango wa ɓanga o ɓoo pha owa anola yo, Nwaphongo ookoakole ɓawe na ookotokolo o mokyisi iteili. ¹⁸ Na ilemela sa saphembe, «aanola emba amba butwa ango wa ɓato ɓaikye», ɓo wa wɔ Nwaphongo obokye: «Bankɔnkɔ ɓa we ɓamoba ɓobo.» ¹⁹ Na ɓokyekakye nzoto ye, aɓaka phɛnɛphe na mambula munkama kasi taika phɛmbe o ianola - Naɓo awɛnɛkye obokye yo na ɗwanɗwasi we Sala ɓakotoo ɓabutoo phɛne phe na iwaa. ²⁰ O ɓoo pha mbunu ya Nwaphongo, taika ika ziko, kasi azwaka ɓokusi na ianola emba amba phe Nwaphongo nkyɛmɔ. ²¹ Aɓaka

na ianola obokye Nwaphongo ali na mwiya ɗwa ikokya yaalakyela yo. ²² Yango mena Nwaphongo atanga Abalayama o molongo ɗwa ɓato ɓa ɓosembo, phɔ ya ianola se. ²³ Nzuka tewaikaka komama ɓabona phɔ ye mampenza obokye: «Yango mena ɓamotanga o molongo ɗwa ɓato ɓa ɓosembo». ²⁴ Kasi na phɔ ya ɓanga me ɓaanola, phɔ toanole oka moto owa kundwa onte ya ɓawe, Nkolo Yesu. ²⁵ Bamokaba o iwa phɔ ya ɓobe pha ɓanga, amba kundwa phɔ ya ilobuya na ɓanga ɓato ɓa ɓosembo.

5

Bose boli onte ya ɓanga na Nwaphongo

¹ Yango mena, toli ɓato ɓa ɓosembo phɔ ya ianola sa ɓanga, toli bese na Nwaphongo phɔ ya Nkolo wa ɓanga Yesu Klisto. ² Na nzela ye, na ianola, ɓaloanosi izwa ngolu ya Nwaphongo ekyekyele obokye tomitate na molemo ɗwa nkyɛmɔ ya Nwaphongo. ³ Na koleka, tomitate na o mampasi, phɔ toebe obokye mpasi kaɓote ilendendala, ⁴ ilendendala kaɓote iititala simekyi ɓɛ, iititala simekyi bɛɛ sibote molemo. ⁵ Emba molemo taakate, phɔ Bolɔɓɔ ʔosantu phaalophekye ɓɛ, anyangola lozingo la Nwaphongo o mandondo ma ɓanga. ⁶ Phɛɛ, wataka ɓa ɓanga naino sa ɓokusi, Klisto, o imbele sameka ɓɛ, awa phɔ ya ɓato ɓaɓe. ⁷ Eli nkamba obokye ɓaanole iwa phɔ ya moto molaa. Moto akoyi ikoka izwa ɓokusi pha iwa phɔ ya moto molaa. ⁸ Kasi Nwaphongo katɛya lozingo le oka ɓanga na ɓobo: Klisto awa phɔ ya ɓanga, mena totaba naino ɓato ɓa masumu. ⁹ Emba oobuto ɓanga ɗwanɗwa eye ɓato ɓa ɓosembo phɔ ya malongo me, tomobika ne o kabu

ya Nwaphongo. ¹⁰ Pho bo ebe obokye wataka ba banga banguna ba Nwaphongo, tobongyekye ne na iwa sa Nwana we, ka ombi bongya banga, tomobika na bomoo phe. ¹¹ Teli nde babona, waakule mitata banga oka Nwaphongo na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto, na nzela ya ye, unwanwa eye, tozwe mabongye.

Adama na Klisto

¹² Isumu sanyolo o mokyisi na nzela ya moto monomo, Adama, emba iwa na nzela ya isumu. Nde bomoo iwa siesi pho ya bato baso, pho bato baso bakyela isumu. ¹³ Pho, noko o mobeko, isumu sabaka o mokyisi emba na bo isumu tesaikaka zwa etumbu wa tewabaka mobeko. ¹⁴ Kasi uta oka Adama noko oka Mose iwa sabaka, na oka batebaikaka kyela isumu na itiyola mobeko ndengye yonoyo na Adama owa ulana na owa moya.

¹⁵ Kasi tewali bomo pho ya ikabo sa ngolu pho ya bofe. Pho, bo pho ya bofe pha moto monomo bato baikye bawe, ka pho ya ngolu ya Nwaphongo, ngolu eelokyelesi yo na moto monomo, Yesu klisto, enyango na boikye mi bato boikye. ¹⁶ Emba teli bomo me pho ya ikabo bo pho isumu sa moto monomo. Pho, pho ya isumu sa moto monomo isamba sikambe o etumbu, kasi bofe boikye, ikabo sa ngolu sikambe o bosomebo. ¹⁷ Pho bo pho ya moto monomo, na nzela ya bofe pha moto monomo iwa siesi, ka pho ya moto monomo Yesu Klisto, bato baikye baamoba na bomo bamozwa ngolu na boikye na ikabo sa bosomebo. ¹⁸ Yango mena, ooli pho ya bofe pha moto monomo bato baso hazwe etumbu, nde bomo me pho ya etoma ya bosomebo ya moto monomo, eli pho ya

bato baso bosomebo boo ambya bomo. ¹⁹ Nde pho ya obokye na izanga botosi pha moto monomo, bato baikye babutwaki bato bamasumu, nde bomo me na itosa sa moto monomo bato babuto bato ba bosomebo o miyo ma Nwaphongo. ²⁰ Mofeko moesi pho ya obokye bofe botonde. Elele eli masumu maikye, ngolu na yango etondi wamo. ²¹ Pho ya obokye bo oesi isumu pho ya iwa, nde bomo pho ya bosomebo, ngolu eesi pho ya bomoo pha bofele na nzela Yesu Klisto, Nkolo wa banga.

6

Iwa na bomoo oka Yesu Klisto

¹ Tomba wo bo? Toikale nde oikyela maasumu, pho ngolu ya Nwaphongo etonde? ² Tekokyi iba bomo. Na isumu toli bawe, tomba kula bika na isumu ndengye'ye? ³ Na be kobungye obokye banga baso baabatisama na nkombo ya Yesu, tobatisama na iwa se? ⁴ Na batisimo, na iwa se, tokundamaka ne, pho ya obokye bo wakundwa Klisto onte ya bawe na nkyemo ya Tata, na banga me nde bomo tobikye na bomoo pha sika. ⁵ Pho bo tobuto ne moto monomo, toulaa ne o iwa se, tomba kula ulana ne me o ikundwa se. ⁶ Toebe na bolaa: Mofesi nwa banga mookasi nwa bakama ne o ekulusu pho ya obokye nzoto ya masumu imane pho banga sakula ba baombo ba masumu. ⁷ Pho moto oowe aikolami na masumu. ⁸ Bo towe molongo na Klisto, toli na ianola obokye tomobika ne. ⁹ Pho toebe obokye: Waakundwa yo onte ya bawe, Klisto etakule waa. Iwaa tesikuli ba na bokonzi o ikolo se. ¹⁰ Pho na iwaa, awe pho ya isumu mbala yonoyo pho ya bofele. Kasi na bomoo, ali na bomoo pho ya Nwaphongo. ¹¹ Yango mena na be, omikpe obokye na isumu, oli

bawee emba na Yesu Klisto, oli na bomoo pho ya Nwaphongo.

¹² Eli obokye isumu tesikuli ba na bokonzi mi nzoto ya b̄ēē ikyi we pho ya ietomisa ianola maphowa mabe me. ¹³ Sakyelela binango ba nzoto ya b̄ēē pho ya masumu ndokolo binwanele ba maphoo mate mali na bosembo, kasi ndokolo bato baakundwa onte ya bawe, na binango ba nzoto ya b̄ēē, ndokolo binwanele ba bosembo, omiambya o etoma ya Nwaphongo. ¹⁴ Pho isumu etesikule ba na bokonzi o ikolo sa b̄ēē, pho b̄ēē tokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu.

Tokyelele bosembo

¹⁵ Emba kyelukfye iwo bo? Tomokyelela masumu pho tolokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu? Teli bomoo! ¹⁶ Toebe obokye wamiambya b̄ēē oka moto ndokolo moombo pho ya imokumola, oli baombo ba ookokumle b̄ēē, naa ba isumu sikambe o iwa, naa ba itosa sikambe o bosembo. ¹⁷ Kasi Nwaphongo akumisame obokye, na bo phanza b̄ēē wabaka baombo ba masumu, kasi unwanwa eye obuto itosa na motema monomo lolengye la mateya mazwaka b̄ēē. ¹⁸ Tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba bosembo. ¹⁹ Nakpe mowosi nwa bomoto phoo ya ewole pho ya boko pha nzoto. Phanza, wabaka ndokolo baombo ba maphoo mabe maatome itombele Nwaphongo. Nde bomoo unwanwa eye, omiambya mouwosi ndokolo baombo ba maphoo maalaa pho ya bomoo bosantu. ²⁰ Pho, waabaka b̄ēē baombo ba masumu, maphoo ma bosembo temaikaka ekyeka. ²¹ Wamba zwa omoo iye? Unwanwa eye, maphoo makyelaka b̄ēē obuto komaakyele soo, pho suka ya me eli iwa. ²² Kasi unwanwa eye, tokuli ba baombo

ba masumu, obuto baombo ba Nwaphongo, wamokyelela maphoo ma bosantu. Suka ya me eli bomoo pha bobele. ²³ Pho iphuti sa isumu eli iwa. Kasi ikabo si ambya Nwaphongo pha, eli bomoo pha bobele onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

7

Imana o boombo nwa mibeko

¹ Baande, b̄ēē kobungye obokye nawo pho ya bato baebe mibeko obokye, mibeko mili na bokonzi o ikolo sa moto nde imbele sitaa yo ba na bomoo? ² Yango mena, nwanwasi wa bolonga ali o se ya mibeko ma lele we bo naino lele me ali na bomoo. Kasi bo lele awe, nwanwasi takuli ba o se ya mibeko ma lele me. ³ Emba bo moloo we ata ba na bomoo, bo akye ba na lele mosuu, mena akyesi phemba. Kasi bo lele awe, takuli ba o se ya mibeko. Emba bo akye ba na lele mosuu, mena taiki kyela phemba. ⁴ Baande na nga, pho ya b̄ēē eli nde bomoo me, wawaka pho ya mibeko, elele yonoyo na Klisto, pho ya ibutwa bato ba mosuu, owa kundwa onte ya bawee, pho ya obokye tobotele Nwaphongo mbuma. ⁵ Pho waataka ba banga tobengye bitoma ba bomoto, maphowa mabe maatomisa mibeko makyelaka onte ya banga emba malotomaka o iwa. ⁶ Kasi unwanwa eye, tolokuli ba baombo ba mibeko, obakyi banga bawe ndokolo baloakya o boloko. Tokokyi ikyelea Nwaphongo na ndengye enyakune o se ya bokonzi pha Bolobo, kasi na ndengye ekasi phe, o se ya bokonzi pha mibeko miakoma be.

Mibeko na masumu

⁷ Tomoewale bo? Mibeko mili masumu? Phe! Kasi naebi masumu nde pho ya mibeko. Yango mena sikokyi ieba imengyela bo

mibeko temiwoko obokye: «We samengyela». ⁸ Kasi waateyaka mibeko obokye: Kyeka masumu, masumu mazwa nzela oka nga, mamba ntoma imengyela mbolo ndengye na ndengye. Bo mibeko temili, masumu temali na bokusi. ⁹ Kalakala wataka ba nga saeba mibeko, nabaka na bomoo. Kasi wa sosolo nga mibeko, masumu mabandi ibutwa na bokusi, ¹⁰ emba nga nali mowe. Nwaphongo amba mibeko pho obokye miphe bato bomoo. Kasi nga mibeko mimbomi. ¹¹ Waoka nga mibeko, masumu mazwe nzela oka nga, ndondo ya nga enkose pho nakyele masumu, yango mena masumu mambomi. ¹² Yango mena, mibeko ma Mose mauta na Nwaphongo, mitindo ma mango mili misantu, mibeko me mili ma bosembo na mailaa. ¹³ Emba yango kyelukye iwoo obokye ekpele me elaa ya mboma? Phe, teli bomoo. Kasi eli nde masumu maamboma. Masumu me makpa ekpele elaa, maamba mboma na yango. Eli pho baebe obokye masumu mali phele masumu. Emba pho ya mibeko, masumu mawene na bofe koleka.

Moto ali moombo wa masumu

¹⁴ Toebe obokye mibeko miute na Nwaphongo, kasi inga nali nde moto. Nabuto moombo nwa masumu. ¹⁵ Ikyikyele nga, siisoso. Pho sikyele ikiy zingye nga ikyela, kasi nakyele nde iteizingye nga. ¹⁶ Bo siizingye ikyikyele nga, mena naanole obokye mibeko mili milaa. ¹⁷ Yango mena, bofe bokyele nga, teli nga ookobokyele, kasi eli nde masumu maali onte ya nga maabokyele. ¹⁸ Pho na ebe obokye ekpele elaa teli onte ya nga, nawoo onte ya nga lokola moto. Nazingye ikyela bolaa kasi siikokye ibokyele. ¹⁹ Yango mena, sikyele lowoo lolaa lozingye nga

ikyela. Kasi nakyele nde lowoo lofe loote loozingye nga ikyela. ²⁰ Bo nakyele looteloizingye nga ikyela, mena kyelukye iwoo obokye teli nga moto ookokyele bomoo, kasi eli nde masumu maali onte ya nga. ²¹ Emba nga nawene bobo: Bo nazingye ikyela bolaa, nawene obokye nakule kyele nde bofe. ²² Kyelukye iwoo obokye o ndondo ya nga nasepele na mibeko ma Nwaphongo. ²³ Kasi nawene obokye o ndondo ya nga, wali mobeko mosuu munwane na mibeko ma Nwaphongo. Mobeko me onte ya nga mumbuya moombo nwa masumu. ²⁴ Moto wa ngongo boli nga! Owa mumanya o boombo pha nzoto ikyitome o iwaa iye nza? ²⁵ Nwaphongo akumisame na nzela ya Yesu Klisto Nkolo wa banga! Emba inga mampenza na maumanya ma nga natosa mibeko ma Nwaphongo. Kasi nzoto ya nga ya bomoto kyizingye obokye nabengye masumu.

8

Bomoo boute na Bolobo pha Nwaphongo

¹ Emba injwanja eye, Nwaphongo etaingya bato baangana na Yesu Klisto. ² Pho mobeko nwa Bolobo moolophe bomoo pha phele na nzela ya Yesu Klisto moli mibanga, tolokuli ba baombo ba mobeko nwa masumu na nwa iwaa. ³ Mibeko na Mose temaikaka koka ilophe bomoo pho banga bato toli na boko. Toloikaka koka itosa mibeko kasi lootelaikaka koka mibeko ikyela, Nwaphongo alokyela. Pho ya ilokyela, atoma Nwana we o mokyisi, abuto moto, aulanaka na banga bato ba masumu pho ya imanya masumu ma banga. Yango mena, Nwaphongo amba ingya Nwana we o elele ya

banga pho taazingye masumu. ⁴ Nwaphongo akyela babona pho tozwe nzela ya ikyelela mibeko me, banga baatambule o nzela ya Bolobo kasi bate batambule o nzela ya nzoto. ⁵ Bato baabikye o nzela ya bomoto, baumunya nkolo iso nde maphoo masepelisa nzoto. Kasi bato baabikye o nzela ya Bolobo, bee baumunya nkolo iso nde ikyela maphoo maasepelisa Bolobo. ⁶ Bo toumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa nzoto, mena eli nzela ya iwaa. Kasi botoumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa Bolobo, tomozwa bomoo pha phele na bose. ⁷ Bato baaumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa nzoto ya be, bali banguna ba Nwaphongo. Tebaabengye na mibeko ma Nwaphongo, tewali nzela obokye baamotosa. ⁸ Bato babikye o nzela ekyesepelisa nzoto, te bakokyi isepelisa Nwaphongo. ⁹ Kasi be, toobikye o nzela ya maphoo maasepelisa nzoto. Kasi bee kobikye o nzela eyaka Bolobo pha Nwaphongo pho Bolobo me boli onte ya be. Bo moto tali na Bolobo pha Yesu Klisto onte ye, tali moto wa Yesu Klisto. ¹⁰ Bo Klisto ali onte ya be, na bo nzoto ya bee isengyesi iwa pho wakyela masumu, kasi Bolobo phe boephe bomoo, pho Nwaphongo aebuya bato ba bosembo o miyo me. ¹¹ Kasi bo Bolobo pha Nwaphongo owaakola Yesu Klisto o iwa ali phele o nte ya bee, emba nde ona Nwaphongo me amoakola nzoto ya bee o iwaa me na nzela ya mwiya nwa Bolobo phe boli onte ya be. ¹² Pho oli wango babona bande na nga, esengyesi obokye tobikye bokozingye Bolobo kasi bokozingye nzoto ya banga phe. ¹³ Bo obengyi nzela ya maphoo

maasepelisa nzoto ya bee wa mowaa. Kasi boephe Bolobo nzela na mwiya nwe, wamole bobele maphoo mabe makyele be, emba wamoba na bomoo. ¹⁴ Bato baso baakambame na Bolobo pha Nwaphongo bali bana ba Nwaphongo. ¹⁵ Pho Bolobo phaephe Nwaphongo teboebuya baombo, naa bokule ephe ibale. Kasi eli nde Bolobo Bosantu boebuya bana ba Nwaphongo, boolotome ibanga Nwaphongo obokye «Aba, Tata!» ¹⁶ Bolobo me boloteya o mandondo ma banga obokye toli bana ba Nwaphongo. ¹⁷ Pho toli bana be, emba tomozwa mbolo iso indaa ikyi bombe yo pho ya banga. Tomoizwa molongo na Yesu Klisto pho banga ne tonyokomo elele yonyo. Emba na banga me tomozwa nkyemo elele yonyo ne.

Nkyemo ikyiloziya

¹⁸ Naebe obokye minyoko miiwene banga lolo eye mili ndokolo nwana ekpele mokyiky wa phaa. Temiikiyi bubanaa na nwana bokyi bobo na nkyemo ya loteya Nwaphongo. ¹⁹ Bikpele biso biakyela Nwaphongo biziya na phowa. Bizingye na boikye iwene mokolo nwa moweninya Nwaphongo bana bee nkyemo ya be. ²⁰ Pho bikpele biso biakyela yo Nwaphongo te bikuli baa na ntina. Bikpele bye mampenza, te biikaka zinga bomoo. Eli nde Nwaphongo owazinga bomoo. Kasi nkolo iso kalemele, ²¹ pho mokolo monomo aamokandola na bikpele biso biakyela yo. Bikpele me etebikule baa ndokolo baombo, etebikule pholo, biamozwa nkyemo ndokolo bana ba Nwaphongo, biamozwa bosomi. ²² Toebe obokye nono lolo bikpele biso biakyela Nwaphongo bikyimele. Bili na bolosi ndokolo nwanwasi okosweya. ²³ Bolosi me tefookye nde bikpele na

bikpele. Na banga bawaa baphe Nwaphongo Bolobɔ phanza na baamokula phe yo nkyemɔ, na banga tokyimele o mandondo ma banga me. Toziya na phowa iikye obokye Nwaphongo alobuya bana be, kyelukye iwɔ obokye amanya nzoto ya banga o malosi. ²⁴ Nwaphongo alobikya kasi naino toloweni maphɔɔ maso, tolemele nkɔlɔ iso obokye toomawe ne. Waamowene banga na miyo maphɔɔ malemelakyi banga, etelookule malemela phɔ mabuto ma banga. Moto ookolemele ekpele ekye wene yo nza? ²⁵ Kasi phɔ naino toloweni ekpele ekyelemele banga, emba tokangye motema, toziya na phowa iikye. ²⁶ Nde bomɔɔ, Bolobɔ ne kaya losunga, banga bate bali na mwiya o nzela ya Nwaphongo. Phɔ toloebe ibɔndeɛ na bolaa. Kasi Bolobɔ yo mampenza ka bɔndeɛ Nwaphongo o elele ya banga, kanyingonele, koleka ndengye ekokyi iwɔ bato. ²⁷ Nwaphongo kaebe ili o mandondo ma bato. Emba kaebe na ikiyumunya Bolobɔ me, phɔ Bolobɔ kabondeɛ o elele ya bato, kamobondeɛ na ndengye ekyezingye yo. ²⁸ Toebe obokye o maphɔɔ maso, Nwaphongo kakyele phɔ ya bolaa pha bato baamozingye, bato bawaa baabanga yo kokokana na nwango nwe. ²⁹ Phɔ bato baunva ɔlɔ yo, aunva kana ibabuya ndokolo Nwana we, obokye Nwana we aɛe bɔla onte ya bana baikye. ³⁰ Baaɔlɔ unva ɔlɔ Nwaphongo phanza, amba na babanga. Baabanga yo, ababuya na bato ba bosomebo, emba baabuya yo bato ba bosomebo, abaphe na nkyemɔ ye.

Lozingo lonene la Nwaphongo

³¹ Emba toombe kula wɔɔ bo? Bo Nwaphongo ali mbale

na banga, owaalotemele nza? ³² Emba Nwaphongo, yo otoika ima Nwana we, amoambya obokye aya waa phɔ ya banga baso, emba takokyi ilophe na banga me iso molongɔ Nwana we? ³³ Owa mophunda bato ba ɔlɔ Nwaphongo nza? Moto phe. Phɔ eli Nwaphongo owa babuya bato ba bosomebo. ³⁴ Okokyi ibaingya nza? Moto phe. Phɔ Yesu Klisto ali moto owa waa, aambakula naakundwa, ali o boloo pha Nwaphongo, kambe na bɔndeɛ phɔ ya banga. ³⁵ Owaalokabola na lozingo la Yesu Klisto nza? Mampasi, minyɔkɔ, bato baalonyɔkɔlɔ, manzala, bobola, ikama, iwaa? ³⁶ Bowakoma beɛ o buku pha Nwaphongo obokye: «Phɔ ya we Nwaphongo, imbele siso toli o ikama sa iwaa. O miyo ma bato tobuto ndokolo mampate makye beɛ boma.» ³⁷ Kasi tolongye minyɔkɔ miso mamina na mwiya nwa okolozingye. ³⁸ Phɔ nali na ianola obokye tewali ekpele eyaa lokabola na lozingo la Yesu Klisto: Ebe iwaa, ebe bomɔɔ, ebe banze, ebe malobɔ, ebe maphɔɔ maa lɔlɔ eye, ebe maphɔɔ maamoyaa, ebe iso iili na mwiya, ³⁹ ebe phembo yaa ikolo, ebe na phembo yaa o se, ebe iso yaakyelama, ekpele nonɔ yonɔyɔ teekokyi ilokabola na lozingo la Nwaphongo laaweninya yo onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

9

Nwaphongo na bato ba Izalaye baalɔ yo

¹ Maphɔɔ mamowɔ nga mali maa phele, phɔ nali moto wa Klisto, sikosa. Bolobɔ kanteya obokye maphɔɔ maawɔ nga mali maphɛle, na ndondo ya nga kyeanoɛe bomɔ me. ² Nali na ngongɔ boikye, imbele siso nali na bolosi o motema, ³ phɔ ya Bayuda

bato ba ibota sa nga. Bebi na nga ba ibota sonoso. Bo nzela ebakyi, nazingye obokye Nwaphongo anvambe, ambe nakabola na Yesu Klisto pho yabola pha bebi na nga ba ibota sa nga. ⁴ Baali bana ba Isalayele, Nwaphongo abacolo pho babe bana be, abateya nkyemo ye, akyela na be e basangola, abaphe mibeko, abateya nzela ya imobondede, abaikyela mambunu. ⁵ Baali bankoko ba Abalayama. Yesu Klisto ne wa butwa yo moto, ali wa ibota sa be. Kasi tefaika moanola. Yo, Klisto ne ali Nwaphongo, ali o ikolo sa maphoo maso. Tomokumbele pho ya bobele. Ame. ⁶ Teli obokye Nwaphongo taika kyela yaalakaka yo. Alokya na baakolo bana ba Isalayele. Na wo bo? Na wo ngakye bana bayoko tebali baakolo bana ba Nwaphongo. ⁷ Abalayama abaka na bana baikyela, kasi be e baso tebali baakolo bana be e bo wa wo Nwaphongo. Kalakala Nwaphongo amba wo na Abalayama yokye: «Baakolo bana ba we bamotokolo oka bana ba Izake.» ⁸ Kyekukye iwo obokye: Onte ya bana baso ba Abalayama, be e baso tebali bana ba Nwaphongo. Nwaphongo kawo yokye baakolo bana be e eli nde babota yo kokokana na mbunu eya ikyelaka yo Abalayama. ⁹ Mbunu eya moikyelaka Nwaphongo eli obokye: Waamokoka imbele simekyi nga, namokula yaa, Sala amobota njwana wa lele. ¹⁰ Teyaikaka ba nde Sala yo mampenza. Lebeka abaka njwanwasi wa nkoko wa banga Izaka. Aekamaka zaa.* ¹¹⁻¹² Nwaphongo awoko ne yokye: «Mosi amoleka bola.» Wa wo Nwaphongo babona tebaikaka kyela naa maphoo maala naa maphoo maabe, tebatata na

botama. Nwaphongo akyela babona pho ya iteya obokye kakyele nde bozingye yo. Ka olo moto we onte ya bato, tamoolo pho ya maphoo maala makyele yo. ¹³ Nde bowakoma be e o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo awo yokye nazinga Yakobo, naina Esau.» ¹⁴ Emba tomba wo bo? Tomowo obokye Nwaphongo taakyele maphoo na bosembo? Phe, teeli babona! ¹⁵ Amba wo na Mose yokye: «Bo nazingyi ikyela moto bolaa, na bokyela. Na bo nazingyi ooka moto ngongo, naamooka ngongo.» ¹⁶ Emba wa olo Nwaphongo moto, kamoolo nde pho azingyi imokyela bolaa, teeli pho moto azingyi, naa pho ya etoma ye. ¹⁷ Wakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwaphongo awoko pho ya Falo yokye: «Naete ye mokonzi pho naweninya oka bato baso bokusi pha nga miwe na pho nkombo ya nga eokane o mokyisi mobimba.» ¹⁸ Yango mena, towene obokye Nwaphongo kakyele bolaa na moto oozingyi yo. Moto oozingyi Nwaphongo obokye abe sa motosa, Nwaphongo kakyele nde obokye abe samotosa bomoo.

Yoo na ngongo ya Nwaphongo

¹⁹ Naa moto monomo amowo na nga obokye: «Bo ebe babona, pho ya'ye Nwaphongo kaoya bato? Bato bakyele ka nde ya baatoma yo mampenza?» ²⁰ Nwebi na nga, iwe moto okowo babona, oli nza obokye oikyele Nwaphongo ziko? Mbongo ekokyi iwo na owa ekyelela obokye: «Pho ya'ye onkyesi ndengye eye?» ²¹ Mokyisi njwa mambongo ali na bokonzi pha ikyela ekpele ezingyi yo na manyete; nde na manyete me akokyi ikyela mbongo eya motuya na mbongo eteli na motuya.

* 9:10 9.10 Mapasa

22 Emba bo Nwaphongo azingakayi iba ya mokyisi nwa mabongo, eli lowo la we? Azingaka obokye bato baebe obokye ali na yoo, ali nana mwiya. Emba kakangye motema pho ya bato baokyele yo yoo na baakokyi yo ifoma. 23 Kasi Nwaphongo azingaka obokye bato baebe obokye ali na nkyemo nzikye, kambe na kabela bato bazingye yo ikyela bolaa nkyemo me. Alobongya phanza obokye tozwe nkyemo me. 24 Toli banga baso bato baabanga Nwaphongo pho ya iba bato be. Taika olo nde oka Bayuda na Bayuda, abanga na bato basuu me. 25 Nde bo wawo yo obuku pha Oze yokye: «Bato batebaikaka baa phanza bato banga, nababanga bato banga, na ibota satesaikaka nga zinga, nasibanga ibota saalobo nga zinga. 26 O elele eya woko nga na bee obokye: «Toli bato banga», nde oena elele me, nga Nwaphongo ooli na bomoo, nababanga bana banga.» 27 Ka pho ya bato ba Isalayele, moimosi Isaya awo pho ya be, aimola yokye: «Nabo bato ba Isalayele babaka baikye ndokolo musengye o mokukulu nwa ebale, eba obokye baamobikya Nwaphongo tebali baikye. 28 Nkolo Nwaphongo etaa koko, amoyakyla maphoo maso maawo yo o mokyisi.» 29 Nde bowawoko ona Isaya phanza yokye: «Bo Nkolo Nwaphongo okokambe maphoo maso taikaka manya ndambo ya bana babanga, nde towee ndokolo bato ba Sodomo na Gomola.»

Yesu ali ndokolo ibanga siibakytinya bato

30 Emba tomowo bo? Towoo obokye bato bate bali Bayuda bee tebaikaka luka nzela ya ibutwa bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo. Kasi inwanjwa eye

babuto bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo pho bamoanosi. 31 Bayuda bee balukaka mibeko pho bamibongya obokye baebe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, yango mena bakaa o nzela. 32 Bakaa pho ya'ye? Pho baumunyaka obokye bamoba bato bosembo na misala miabaka bee bakyele, kasi te baikaka onola Nwaphongo. Emba bamba zuma o ibanga. 33 Ibanga me eli Yesu Klisto, siwoo o buku pha Nwaphongo. O buku, Nwaphongo awo yokye: «Okyemela nakyesi ibanga soosoo o mokyisi nwa Siyona, bato bamobakatana misango. Bato bamokaa pho ya ibanga me. Kasi pho ya moto owa moanola ibanga me etesimophe soo.»

10

1 Bande na nga, nazingye na boikye obokye bato banga Bayuda bayee pho Nwaphongo ababikya. Nabondole Nwaphongo na boikye pho ya lowo me. 2 Naebe obokye bazingye ibenga Nwaphongo phele, kasi tebaebe eya kolo nzela. 3 Pho tebaika soosoo nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo me. Bazingaka ibenga nde nzela ya bee mampenza. Yango mena bale nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo me. 4 Nawo babona pho waaya Yesu Klisto, ayaa unva bokusi pha mibeko ma Mose, akyela babona pho bato baso ba moanole babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo.

Moto munsu okoanole Yesu Klisto amobika

5 Mose akoma pho ya nzela ya ibutwa moto wa bosembo na mibeko, akoma yokye: «Moto ookotosa mibeko miso amozwa bomoo pha phele pho ya mibeko.»

6 Kasi nzela ekyebuya bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo pho bamoanole, nzela me ekyese. O buku pha Nwaphongo bawo pho ya nzela me obokye: «Samiwole obokye: Owa mobaa oikolo nza?» (Kyelukye iwɔ obokye owa mokye banga Klisto aute nza). 7 Samiwole na obokye: «Owa munyolo ose ya manyete onte ya bawe nza?» (Kyelukye iwɔ obokye owamokye banga Klisto obokye atokolo nza). 8 Buku pha Nwaphongo bowo nde obokye: «Iloba sa Nwaphongo sili phenephe na we, tesili itakye na we, iloba me sili o munoko nwa we, sili na o ndondo ya we.» Iloba me eli nde sango siiteya banga bato obokye basengyesi ianola Nwaphongo. 9 Bo kowo na munoko nwawe obokye Yesu ali Nkolo, na bo koanole o ndondo ya we obokye Nwaphongo amoakola o bawe, Nwaphongo amoebikya. 10 Bo toanosi Yesu phele tobutwe bato ba bosembo o miyo me. Bo towo na munoko obokye Yesu ali Nkolo, Nwaphongo aalobikya. 11 Nde bo wakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato baso baamoanole eta baphe so.» 12 Yango mena ebe moyuda, ebe baate bali Bayuda, bokyese tefoli, Nkolo nde yo monomo ali Nkolo wa bato baso, kakyele bolaa oka bato baso baamobondele. 13 Eli bo wakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato baso baamobondele Nkolo bamobika.» 14 Kasi baamobondele ndengye'ye bo naino tefamoanosi? Baamoanola ndengye'ye bo naino tefakoyi Simo ye? Bamooka simo ye ndengye'ye bo bato haibaimola yango te bali? 15 Emba baabaimola ndengye'ye bote babatomi? Eli nde bowakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Eye bolaa, na matambe ma bato baaya imola Simo Elaa!»

16 Kasi bato baso tebaika anola Simo Elaa me. Moimosi Isaya yo mampenza awo yokye: «Nkolo, owaanola Simo eyaimolaka banga nza?» 17 Yango mena, ianola siute na ioka Simo, Simo me eli maloba ma Klisto. 18 Pho oli yango babona, natune motuna monomo, na wo ngakye: 'Bato ba Isalaye tebaika aoka Simo Elaa phele? Phe, baeyoka. Nde bo wakoma bēe obuku pha Nwaphongo obokye: 'Bato bakyemiwo Iloba sa Nwaphongo o mokyisi mobimba. «Nyese ya bēe yooka mboka eso ebe na o bilele bia itakye.» 19 Emba natune motuna mosuu ngakye: 'Bato ba Isalaye te baika sosolo na bolaa? Mose awo phanza yokye: Nwaphongo yokye: «Namokyela obokye wamookyela ekolo eteli na ngambo zuwa. Na mokyela obokye obe na yoo na ekolo ya bato baatebali na malondo.» 20 Sima me moimosi Isaya awo na iwɔ yokye: Nwaphongo kawo yokye: «Bato batebaikaka baa bandukye, banzwee. Namiweninye na bato batebaikaka baa banzongye ekpele.» 21 Kasi pho ya bato ba Isalaye, Nwaphongo kawo na munoko nwe yokye: «Naelolesi bato banga maboko nzanga mobimba obokye baye, kasi bali na nzoto nkusi, tebaikiyi anola ikyi wo nga.»

11

Nwaphongo taikyile bato ba Isalaye

1 Emba nakule tuna motuna mosuu: Boli wango baabona, kyelukye iwɔ obokye Nwaphongo ale bato bēe Isalaye? Phe, na mbala! Pho nga mampenza nali moto wa Isalaye. Nauta o ibota sa Benzame, ne abaka nwana wa Abalayama. 2 Nwaphongo taika le bato bēe baolo yo uta

wakyela yo mokyisi pho babe bato be. Koebe yaakoma bée o buku pha Nwaphongo pho ya Eliya. Eliya amilelaka na Isalayele o soo pha Nwaphongo. Awoko yokye: ³ «Nkolo, bato baba baboma baimosi ba we, banyangola bilele bietumbele bée mambeka. Naikasi nde nga mampenza okoebengye, balukye imboma me.» ⁴ Kasi Nwaphongo amobuyisa bo? Awoko ne yokye: «Phe, toli we mampenza. Na bomba pho ya nga bato nkoto sambo bambangye nkolo iso. Bo tebaikyi sambela ekyeko ya Baala.» ⁵ Pho ya banga lolo eli nde bomo, wali nde ndambo ya bato baolo Nwaphongo pho ye na ngolu ye onte ya bato ba Isalayele. ⁶ Pho Nwaphongo abalo na ngolu ye emba kyelukye iwoko obokye taika baolo pho ya bitoma biikyele be. Bo babona phe, emba ngolu ye nde tekuli ba eyaakolo ngolu. ⁷ Kyelukye iwoko bo? Kyelukye iwoko obokye bato ba Isalayele tebaika zwa ekyelukye be, ndambo ya bato baoloko Nwaphongo onte ya be, bée baezwa. Kasi pho ya baayoko, babutwaka na nzoto nkusi. ⁸ Eli nde bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ababuye bibubusi, azibi miyo ma be, aundi na matoo ma be, noko lolo bali nde babona.» ⁹ Na Davidi awoko bobo: «Biseleko ba bée biebisa ndokolo izengye siibise nyama. Baaka, Nwaphongo abaphe etumbu ekokyi na be. ¹⁰ Miyo ma bée maphoko pho bée sakula wene, bazwakye nkolo iso nde maphoko pho banyibe.» ¹¹ Emba nakule tuna motuna mosuu ngakye: Waazuma Bayuda ibaku, bakaa bobele? Phe, na mbala! Kasi eli nde pho ya obokye bakyela masumu, Nwaphongo abikye bato basuu. Nwaphongo

akyela baabona pho Bayuda baokyele bato baayoko zuwa. ¹² Waakyela bato ba Isalayele masumu, Nwaphongo akyela bolaa na bato baso ba mokyisi. Pho ya ikaa sa bayuda o soo pha Nwaphongo, bato basuu bazwe bolaa o maboko ma Nwaphongo. Bo Nwaphongo kakyele bato basuu bolaa imbele sitesimotosa Bayuda, bolaa phamba bakyela yo pha moba ndengye'ye waamba mobutwela Bayuda baso?

Bato baate bali Bayuda bamobika

¹³ Inwanjwa eye na woko na bée bato bali Bayuda. Nali toma wa Nwaphongo owa etomela yo bée bato bate bali Bayuda. Yango mena, nasepele na etoma eyampe yo. ¹⁴ Nazingye obokye bato banga Bayuda bawene babona pho bayoko baokye zuwa, bayee pho Nwaphongo ababikya o nzela ya etoma ya nga. ¹⁵ Pho, waale Nwaphongo Bayuda, akyela mabongye na bato basuu ba mokyisi. Wamoba soo bo akuli baanola? Ya moba ndokolo bawe bakundo. ¹⁶ Bo moto aphe Nwaphongo mbuma ya ebandele ya inzabi se kyelukye iwoko obokye mbuma iso ya inzabi ili ye me. Bo moto amophe munkanga njwa njwete, emba na bitakyi bili nde bée me. ¹⁷ Isalayele eli ndokolo njwete njwa olive njwa tena Nwaphongo ndambo ya bitakyi, o elele ya bitakyi me, aesi ya ebanza, iwe otoli moyuda, ndokolo etakyi ya njwete njwa olive eya ngonda. Maphoko maala maabaka Bayuda bazwe, unwanjwa eye bée komazwe me, ndokolo bitakyi biizwe bokusi uta na njwete. ¹⁸ Yango mena satiyola bali ndokolo bitakyi batenya. Komitate pho ya'ye? Oli nde bitakyi phaa, bokusi pha bitakyi boute nde na nkanga,

bokusi pha nkanga teboute na bitakyi. ¹⁹ Naa monɔɔ onte ya bɛɛ amowɔ yokye: «Ŋwaphongo amanya bitakyi biiyɔkɔ phɔ ambanza o elele mɛ.» ²⁰ Eli phele, Ŋwaphongo abimanya phɔ tebaika moanola. Ka phɔ ya wɛ, aephe elele phɔ komoanole. Sa baa na lolendo, kasi baa nde na ilota Ŋwaphongo. ²¹ Phɔ, bo Ŋwaphongo ale Bayuda baabaka ndokolo bitakyi bia phele, kumunya obokye etaewiinya mɛ bo tomoasi, iwe o wa banza yo hɔbanze wawana. ²² Okyemela holi Ŋwaphongo molaa naa okophe yo bitumbu mɛ. Kaphe etumbu bato baaka inzela ye, kasi oka ya wɛ ali molaa bo oli oikyela maphɔɔ mamosepelisa. Bo phe amoemanya mɛ. ²³ Bayuda babana, bote baikasi o iba saanola sa bɛ, Ŋwaphongo ababuya o bilele ba bɛ, phɔ ali na bokonzi pha ibabuya. ²⁴ Bo toli Bayuda, oli ndokolo bitakyi ba hwete hwa ngonda biteni bɛ, bakye bibanza o hwete moli o ingambi. Bo Ŋwaphongo akokyi ikyela lowɔ lokusi babona, embi ba iye obokye abuya Bayuda o elele eya bamanyaka yo, bɛɛ baali ndokolo bakolo bitakyi.

Bayuda bamobongola mandondo

²⁵ Bebi na nga, nazingye obokye bɛɛ o sɔsɔlo sekyele eye, phɔ bɛɛ sabaa na lolendo. Eli obokye ndambo ya bato ba Isalayele tebazinze ianola Ŋwaphongo, yango mena, kasi bamo bongwana. Esengyesi obokye bato basɔ bate hali Bayuda baɔlo Ŋwaphongo baanole, emba bato ba Isalayele bamba bongwana. ²⁶ Emba Ŋwaphongo amobikya bato basɔ ba Isalayele bo wa koma bɛɛ o buku pha Ŋwaphongo obokye: «Moto owa moya kandola bato

amouta o Siyona. Amumanya masumu ma bato basɔ baali bana ba Yakobo. ²⁷ Ŋwaphongo kawɔ yokye: Eye eli sangola eya mokyela nga na bɛ, wa mumanya nga masumu ma bɛ.» ²⁸ Bayuda bale Simo Elaa, emba babuto hanguna ba Ŋwaphongo. Eli babona phɔ bɛɛ bate hali Bayuda onyolo omɔ. Kasi mbala eyɔkɔ Ŋwaphongo abaɔlo phɔ babe bato bɛ, kambe na bazinga phɔ alakyelaka bankɔkɔ ba bɛɛ babona. ²⁹ Bo Ŋwaphongo abangyi moto ambi na mopheɛ mbolo, wa ikale nde babona, phɔ Ŋwaphongo taabongole maumunya mɛ. ³⁰ Bɛɛ baate hali Bayuda, kalakala toika tosa Ŋwaphongo. Kasi unwanwa eye Ŋwaphongo aeyokyesi ngongo phɔ Bayuda tebaikyi motosa. ³¹ Phɔ ya bɛɛ, ya mobaa nde bomɔ mɛ. Unwanwa eye tebamotosa emba Ŋwaphongo kakyele nde bolaa oka bɛ. Kasi eli babona phɔ ya obokye na bɛɛ mɛ babongole ntema na obokye Ŋwaphongo abaokyele ngongo. ³² Emba Ŋwaphongo ale bato basɔ obokye bale imotosa. Akyela babona phɔ aokyele bato basɔ ngongo.

Ngambo ya Ŋwaphongo elekyi bonene

³³ Phele ndondo elaa ya Ŋwaphongo elekyi! Ali na zebi, kaebe maphɔɔ masɔ! Ikyiumunya yo o ndondo ye moto takokyi iilimbola! Moto takokyi isɔsɔlo nzela ye! ³⁴ Nde bo wakoma bɛɛ o buku pha Ŋwaphongo obokye: «Okoebe maumunya ma Nkolo Ŋwaphongo nza? Ookokyi imophe toli nza? ³⁵ Wali moto owa mokabela ekpele phɔ ya obokye Ŋwaphongo ali na mbongo ye?» ³⁶ Eli phele, tewali moto, phɔ eli nde yo moto owa kyela bikpele bisɔ, yo moto okobifanza, mbolo

iso ili omō phō yē. Ebongyi tomokumole nkolo iso. Amē!

12

Mobesi nwa moto wa etoma wa Nwaphongo

¹ Phō eli babona bande na nga, na ebondi, phō Nwaphongo alookyesi ngōngō iikye. Ambya nzoto ya bēē iso oka yē, phō obe na bomō, omambya ndokolo nyama eya boma bēē phō ya ikabela Nwaphongo. Ba mouwosi phō yē, phō ya imosepelisa. Mena eli laakolo losambo lookokyi bēē imosembela. ² Sa benga mobesi nwa bato ba mokyisi. Lē obokye Nwaphongo abongole mandondo ma bēē, phō obutwe bato ba mobesi moonyakune. Emba wamoeba maphō mazingye Nwaphongo. Kyelukye iwō obokye: Maphō maala, maphō mamosepelisa, na maphō malongobana. ³ Phō ya ikabo saphē Nwaphongo na ngolu yē, nawō na mōnōmō na mōnōmō onte ya bēē ngakye: Sa mitata, kasi omiebe nde na bolaa ndengye eli bēē phēlē, kyeka ndengye ya ianola sa wē bo owaephē Nwaphongo. ⁴ Nzoto ya moto ili yōnyō kasi ili na binango biikye. Enango yōnyō na yōnyō eli na etoma eekyēsēē. ⁵ Na phō ya banga wali nde bomō mē. Toli baikye kasi toli nde mōnōmō onte ya Yesu Klisto. Totongana na moto mōnōmō nde bo watongana binango ba nzoto o nzoto ya moto. ⁶ Nwaphongo alophe makabo ma Bolōbō makyēsēē, nde bo wazinga yo ilophe mango. Emba, mōnōmō na mōnōmō akyelele makabo mē. Bo Nwaphongo aephē ikabo sa iimolaka maphō mē, imola bo koebe wē obokye Nwaphongo aephē ikabo. ⁷ Bo Nwaphongo aephē ikabo sa ikyelela bato, obakyelele

bookokyi. Bo Nwaphongo aephē ikabo sa iteya bato, obateya nde bomō. ⁸ Bo Nwaphongo aephē ikabo sa ilenzaka bato, obalenzakye nde bomō. Bo Nwaphongo aephē ikabo sa ikabela babola, obakabele nde bomō na ndondo yōnyō. Bo Nwaphongo aephē ikabo sa ikamba bēbi, kyela etoma mē na bolaa. Bo Nwaphongo aephē ikabo sa ikyelaka bēbi bolaa, obakyelele na nkyisa. ⁹ Zinga bēbi na ndondo yōnyō, sa bazinga nde na munōkō. Iina maphō maafe. Zinga maphō maala. ¹⁰ Zinga bēbi na bēē baklisto, eba obokye bēē basō oli bana ba nyango mōnōmō. Tosanaka bēē na bēē. ¹¹ Omiambya o etoma, sa ba bato ba bokō. Omiambya mouwosi o etoma ya Nkolo. ¹² Kolemele yalakyela Nwaphongo. Emba baa na nkyisa. Ititala o minyōkō, bōndele Nwaphongo imbele sisō. ¹³ Kaba mbolo ya bēē oka baanosi ba Nwaphongo baakyelesi. Yamba na bolaa bato baaye oka bēē. ¹⁴ Onga Nwaphongo apambole bato baenyōkōlō, sa moonga obokye abakyele bōbe. ¹⁵ Sepela na baasepele, lela na baalele. ¹⁶ Ba na booka wē na bēbi na wē. Sa baa na lolendō, kyela etoma esō na bo ebe na ngambo ekyikyī. Saumunya obokye oli bato baa zebi. ¹⁷ Bo moto mōnōmō aekyesi bōbe, sa mobuyisa bōbe, kasi wē luka nde nzelā ya ikyela maphō maakokyi obokye bato basō baanole obokye iwē kokyele bolaa. ¹⁸ Bo wakokyi, emba bo eeli nde phō ya wē, luka obokye obee na bōse na bato basō. ¹⁹ Bēē bato bazingye nga, sabuyisa bato bōbe, kasi lē obokye yō ya Nwaphongo ekyele etoma ya yango, phō bakoma o buku pha Nwaphongo

obokye: «Nkolo Nwaphongo yokye: Moambeleseli eli nde nga! Lowo lo be loekyesi nwebi, nde nga moto owaamobuyisa bo be.»

²⁰ Kasi iloba sa Nwaphongo siwo na obokye: «Bo monguna njwa we ali na nzala, omophe njwana ekpele wa iza. Bo ali na phowa ya maa, omophe maa mainywa. Bo okyesi babona so ya moakya amba na bongye mofesi nwe.»

²¹ Samile obokye bo be boelekye, kasi leka bo be na ikyela bolaa.

13

Itosa bakonzi ba baloo

¹ Moto munsu atosa bakonzi ba baloo pho bokonzi bosu bouthe na Nwaphongo; Emba makonzi maalii, eli Nwaphongo moto owamateye. ² Emba moto ookotemele bakonzi, katemele mapho molongo njwaabongya Nwaphongo. Bato bakyele babona bamibangyele etumbu.

³ Bato bakyele bolaa tebali na inganga sa bakonzi, kasi nde bato bakyele bo be bamoba na inganga. Bo tozingye ibaa na inganga sa bakonzi, kyela bolaa pho baekumisa. ⁴ Eli babona pho bali bato ba etoma ya Nwaphongo, bazingye iesunga o ikyela bolaa. Bo okyesi bo be, ba na inganga na be pho bokusi phaabaphe Nwaphongo taamboambya boambisa. Bali bato ba etoma ya Nwaphongo pho ya iteya yaaka Nwaphongo na iphe bato bakyele bo be etumbu.

⁵ Pho eli babona, osengyesi itosa bakonzi. Teli nde pho bamoephe etumbu bo tobatose. Obatosa nde pho koebe o mandondo ma be obokye eli nzela elaa. ⁶ Pho ya ntina me, yango mena, kophute mputi, pho Nwaphongo ateye bato baephutisa obokye etoma me ebe na bolaa. ⁷ Phuta oka moto na moto isengyesi we iphuta oka ye. Phuta mputi oka baephutisa,

phutela mbolo ya we oka bato baiphutisa. Tosa na bolaa bato basengyesi we itosa.

Tozinganaky

⁸ Sa baa na mbongo na moto, boteebe nde mbongo ya izingana onte ya be. Moto okozingye bebi atose mibeko ma Nwaphongo miso. ⁹ Nwaphongo awo na banga yokye: We sakyela baphemba, we saboma bato, we saiba, we samengyela mbolo ya bato. Mibeko mimi na miyoko mili miso onte ya mibeko monomo moowo obokye: Zinga bebi na we bookomizingye we mampenza. ¹⁰ Moto ookozingye nwebi ne etaamokyele bo be. Emba bokozingye bebi na we mena otose mibeko miso.

Imbele sa iumwa sikoyi

¹¹ Kyela bokusi pho oebe imbele sili banga. Unjwanjwa eye eli imbele siisengyesi be iumwa. Imbele sa Nwaphongo sa iya lobikya sikomi phenephe. Takuli baa itake ndokolo o imbele sa tataka banga ianola Yesu Klisto.

¹² Enzombi kyelukye naiunva, bunya bofengye na iye. To

le misala ma enzombi. Tokpe binwanele biamokyelela banga waamoo. ¹³ To be na mofesi molaa ndokolo bato batambule na moo. Banga salanga maleku, banga sakyela bondumba, banga sakyela mapho maa so ndengye na ndengye, banga saoka maoka na saokyela bebi zuwa. ¹⁴ Omilasa na iso ikyilophe Nkolo Yesu Klisto. Sakula mile o maumunya maabe pho ya isepelisa phowa ya nzoto ya be.

14

Sa sambisa nwebi

¹ Yamba na bolaa bato bate bali naino na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo. Kasi saika na be miko o mapho

ma umunya b́́e o mandondo ma b́́e. ² Nakpe ete pho ya ntoma ya iza. Bana tebaumunya obokye ntoma iyoko baikatela, b́́e baze nde iso. Kasi bato bate bali na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo baze nde ndunda. ³ Ookoze ntoma iso, yo satiyola nwebi ootoze ntoma iyoko. Ebe ootoze ntoma iso, yo sawole ookoze ntoma iso na bofe pho Nwaphongo, yo amoyamba. ⁴ Iwe oli nza okowole na bofe moto wa etoma wa moto? Bo akyesi bofe naa bo akyesi bolaa, ekyekyi nde mokonzi nwe. Amokyela bolaa pho Nkolo akokyi imobanza pho yo sakaa. ⁵ Bato bakyi baumunya obokye mokolo muna molekye nkolo iyoko o miyo ma Nwaphongo, kasi bato baayoko bane umunya nde obokye nkolo iso ili nde ndengye yonyo. Moto na moto ambe nde eba na bolaa ikyumunya yo o ndondo ye. ⁶ Moto okoumunya obokye mokolo monomo molekye nkolo iyoko, kaumunya babona pho akumisa Nkolo Yesu. Moto okoze ntoma iso kazingye ne ikumisa Nkolo pho kapho Nwaphongo melesi pho ya ntoma ikyi ze yo. Moto okole iza ntoma iyoko, kakeye babona pho ya ikumisa Nkolo me, kapho Nwaphongo melesi me pho ya ikyi ze yo. ⁷ Moto na monomo onte ya banga, tali mokonzi nwa nzoto ye o mokyisi, na moto na monomo eta we boozingyi yo. ⁸ Waatabaa banga na bomoo, toli na phango pho ya ikyela etoma ya Nkolo. Waawe banga, towe pho ya ikyela etoma me. Emba bo tofee naa na bomoo, naa bo towe, banga baso toli nde bato ba Nkolo Yesu Klisto, ⁹ pho Yesu Klisto awaa amba na kundwa o bawe pho abe Nkolo wa bato, baali na bomoo na wa bato baawa me. ¹⁰ Ka we, pho ya'ye kosambisa nwebi na we?

Ka we, pho ya'ye kotiyole nwebi na we? Banga baso tomokyende o boo pha Nwaphongo pho alosambisa. ¹¹ Nde bowakoma b́́e o buku pha Nwaphongo obokye: «Inga, Nkolo ooli na bomoo, nawo phele ngakye: Mabongo maso mamunkusalela, noko iso yamokumola nkyemo ya Nwaphongo.» ¹² Emba mena kyelukye iwo obokye monomo na monomo amoimola yakyela yo. Amoloimola o boo pha Nwaphongo na munoko nwe mampenza.

Sa baa ibaku pho ya nwebi

¹³ Emba to le isambisa bebi. Kpa nde mokano obokye otobe ibaku pho ya nwebi pho akyele isumu. ¹⁴ Pho naangana na Nkolo Yesu, naebe na bolaa obokye tewali ntoma ili na ekyila, kasi bo moto aumunye obokye ntoma iyoko ili na ekyila ya sa iza, pho ye ntoma me ili nde na ekyila phele. ¹⁵ Emba bo we koize, wamoweninya nwebi ndondo bolosi, mena totambule ne na lozingo. Yesu Klisto awaa pho ye. Saanola obokye ntoma ikyize we imooto. ¹⁶ Bo koumunya obokye lowo loli lolaa, kasi bo koebe obokye bato bamowole na bofe, sakula lokyela pho b́́e salowole na bofe. ¹⁷ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la iza naa la inywa. Kasi eli nde bosembo, bose na nkyisa ikyi ambya Bolobo. ¹⁸ Moto okokyele etoma ya Yesu Klisto babona, amosepelisa Nwaphongo, na bato bamotosa me. ¹⁹ Pho ooli wango babona, tokyele bokusi pha ikyela maphoo maambya bose onte ya banga, na maphoo mamosunga bebi o ikola o nzela ya ianola Nwaphongo. ²⁰ Sooto etoma ya Nwaphongo pho ya lowo la iza. Bo eli phele obokye tewali ntoma ya ekyila, kasi bo bebi na we bamokaa pho ya yango, teli bolaa

obokye wε o izee. ²¹ Lowo lolaa eli nde sakyela lowo lokokyi itoma bebi ikyela bofe, ebe iza nyama, ebe inywa, na ebe ekpele'ye. ²² Loebe wε pho ya maphoo mamana, olobombe o ndondo ya wε, loebe nde wε na Nwaphongo. Nkyisa eli na moto otoli na ziko na lowo lokyele yo boko loebe yo. ²³ Kasi moto ooli na ziko mi ntoma, bo aize, akyesi bofe pho takyele ikiyute o ndondo ye. Pho lowo loso loteloefe moto na bolaa, bo ali na ziko milango, bo alokyesi, mena akyesi isumu.

15

Kyela bolaa

¹ Banga bali bakusi o nzela ya Nwaphongo, esengyesi obokye tosongye bali na bokoo. Banga sakyelaka nde maphoo maazingye banga. ² Kasi le obokye monomo na monomo na banga akyele bokusi pha isunga bebi baayoko, pho na bee babutwe bakusi o nzela ya Nwaphongo, obokye ianola sa bee sikole. ³ Klisto taika yakyela nde maphoo mazingaka yo mampenza. Kasi eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo bofo: «Bitoo biso biaewambaka bee bia ya kaa nde mi nga.» ⁴ Maphoo maso maakoma bee o buku pha Nwaphongo, bamakoma obokye maloteya, pho toebakye ikanga ntema, tombakye baa na na etungu. Na bomo tomoba na molemo oka Nwaphongo. ⁵ Le obokye Nwaphongo okoloteya bookokyi banga ikanga ntema, na okokyele obokye tobe na etungu, akyele obokye bee obe na booka onte ya bee, bokozingye Yesu Klisto. ⁶ Obokye bee baso okumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo ya banga Yesu Klisto, na ndondo yoooyoo na na munoko monomo.

Kumbelana onte ya bee

⁷ Yango mena, okumbelenakye onte ya bee, bo wa ekumbela Yesu Klisto. Kyelaka bomo pho bato bakumole Nwaphongo. ⁸ Naeyimole phele obokye Klisto abutwaka mosali nwa Bayuda pho abateya obokye Nwaphongo taakate boole. Ayakaka pho ya iya kokya mbunu eya ikyelaka Nwaphongo bankoko ba be. ⁹ Ayakaka na obokye bato bate bali Bayuda bakumole Nwaphongo pho ya bolaa bo bakyelele yo. Eli bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Yango mena namoekumola oka bato baate bali Bayuda, namba na etubela meembo.» ¹⁰ Buku pha Nwaphongo bokule woo obokye: «Bee bato bate bali Bayuda, sepela elele yoooyoo na bato baso Nwaphongo!» ¹¹ O elele eyoko bakula koma obokye: «Bee baso bate bali Bayuda, kumola Nkolo, le obokye bato baso bakumole Nwaphongo!»

¹² Moimosi Isaya ne awoko yokye: «Moto monomo o ibota sa Davidi amoyaa, amoya angyela bato baate bali Bayuda.

Bato me bamba kyela molemo nwa bee oka ye.»

¹³ Le obokye Nwaphongo okophe bato molemo akyele obokye bee obe na nkyisa nzikye, ombe baa na na bese o mandondo na bee na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo.

Polo kawo na etoma ye

¹⁴ Bande na nga, inga naebe obokye bee oli bato balaa, kombe na eba maphoo maso maaloteya Nwaphongo. Na bomo, oteyanakye onte ya bee. ¹⁵ Na bo babona, o munkanda mumu naekomesi maphoo

maayoko maunva eba b̄e, pho b̄e samabunga. Naekomesi me na bolaa na bolaa, pho Nwaphongo na ngongo ye, ¹⁶ ambuya moto wa etoma wa Yesu Klisto oka bato baate bali Bayuda. Namiamba mouwosi oka Nwaphongo ndokolo nganga we, pho ya iyimola Simo Elaa ekyeute oka ye Nwaphongo. Naimole Simo me oka bato bate bali Bayuda obokye baanole Nwaphongo, bambe baa ndokolo ikafo silaa siiphe Nwaphongo nkyisa. Ikafo me, Bolobo pha Nwaphongo aunva sibongya pho ye. ¹⁷ Yango mena, bo waangana nga na Yesu Klisto, namitate na etoma ya Nwaphongo ekyekyele nga. ¹⁸ Namowole nde maphoo makyela Klisto na nzela ya nga obokye nakambe bato bate bali Bayuda babutwe itosa Nwaphongo. Akyela bomo na nzela ya maphoo mawo nga na makyele nga. ¹⁹ Akyela na bilekyesako ndengye na ndengye na nzela ya nga, iso mina yakyelama na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo. Nde na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo, naimola Simo Elaa ya Yesu Klisto o nkyisi iso, tata o Yelusaleme tee nono o nkyisi ya Iliri. ²⁰ Nabe na phowa ya ikyemimola Simo Elaa o bilele bili naino bato saeba Yesu Klisto. Sika zinga iimola Simo me o elele eyaunva bato ieyoka, pho ye saba ndokolo naesi ya tonga ingambi o elele eyaunva wangya moto mosuu. ²¹ Nazingaka obokye ebe bo wakoma b̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Bali sataa zwa Simo ye bamowene. Bali sataa oka Simo ye, bamoeyeba.»

Polo kalukye na ikyende o Loma

²² Yango mena, mbala na mbala waba nga nalukye obokye naye

oka b̄e, sika kokyisama pho b̄e waunva oka nkombo ya Klisto. ²³ Mambula maikyende naunva yaekyeka, kasi etoma ya nga yakyela obokye nga saya. Kasi unwajwa eye, naumbo etoma ya nga o nkyisi iye. ²⁴ Unwanwa eye nalukye na ikyende o mokyisi nwa Espanye. Na bomo, na moya ekyeka wa moyalekana nga omo. Naumunya obokye bo naesi tomokuta zala na b̄e bana nkolo, sima b̄e wamba nsunga pho ya imbanga sikyende nga. ²⁵ Ka inwanwa eye natakylene o Yelusaleme pho ya isunga bato ba Nwaphongo bali omo. ²⁶ Pho baanosi ba Masedwane na ba Akaye bakanaka itaa baphalanga pho ya isunga bato ba Nwaphongo baakyelela bali o Yelusaleme. ²⁷ B̄e mampenza bawenekye obokye basengyesi ikyela bomo. Bayuda basunga bato bate bali Bayuda obokye bazwe bolaa pha Nwaphongo. Na bomo, eli bola obokye bato bate bali Bayuda na b̄e basungye Bayuda na mbolo ya mokyisi jili na be. ²⁸ Bo naumbo ibaikyela baphalanga baataa bebi, namoyalekana oka b̄e pho ya ikyende o Espanye. ²⁹ Nambe naeba obokye wa moya nga oka b̄e, Klisto amoepambola na boikyepho pho ya iya sa nga.

³⁰ Kasi bande na nga, naongye na b̄e na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, na pho na lozingo loophe Bolobo pha Nwaphongo: B̄e angana na nga, obondele Nwaphongo na bophelolu pho ya nga. ³¹ B̄e na obokye bato ba Yuda bate baanole Klisto b̄e sankyela bobe, na obokye bato ba Nwaphongo bali o Yelusaleme basepele na etoma ekye bakyelele nga. ³² Na bomo, bo Nwaphongo azingi, namoya oka b̄e na nkyisa iso,

obokye nakute yaema onte ya b̄ɛɛ. ³³ Lɛ obokye Nwaphongo yo okophe b̄ose, abe na b̄ɛɛ baso! Amɛ.

16

Polo kalongolo

¹ Naongye na b̄ɛɛ pho ya ηwana nyango na banga wa ηwanwasi Foebe, okokyele o ingomba sa Sankeleya. ² Waamoya yo oka b̄ɛɛ, omokumbele na bolaa na nkombo ya Nkolo Yesu, omokumbele bookokumbelakye baaka Nwaphongo. Omosungye na isungyi siso saamoonga yo oka b̄ɛɛ. Pho ne asunga bato baikye, ebe na nga mampenza.

³ Ondongolele Prisile na molo nye Akilasi baakyelele Yesu Klisto ndokolo nga. ⁴ Balukaka na iya waa pho ya iya mbikya. Nabaphe melesi na boikye, kasi teli nde nga mampenza, na baanosi baso ba mangomba ma bato baate bali Bayuda babaphe melesi. ⁵ Olongolo na baanosi baangane o ingambi sa b̄ɛɛ pho ya ibondele Nwaphongo.

Olongolo na nwebi na nga Epainete. Abaka moto owa o boo owanola Klisto o nkyisi ya Azi. ⁶ Olongolo na Maliya owa kyela etoma iikye pho ya b̄ɛɛ. ⁷ Olongolo na Andolonikusu na Zuniasi, bali banaa mama Bayuda. B̄ɛɛ habaka na nga elele yonoyo o boloko; bali batoma baeβana na boikye. B̄ɛɛ baanolaka Yesu Klisto o boo pha nga.

⁸ Olongolo nwebi na nga Ampiliyatusu, oli na nga elele yonoyo o isanga sa Nkolo Yesu. ⁹ Olongolo Ulibanusu, ne kakyelele Klisto ndokolo banga. Olongolo na nwebi na nga owa zinga nga Sitakasi. ¹⁰ Olongolo Apelesi, anyokomɔ pho ya Yesu Klisto kasi taika moangana. Olongolo na bato bazale oka

Alisitobule. ¹¹ Olongolo na ηwana mama owa moyuda Elodioni, na baanosi baazale oka Narsise. ¹² Olongolo na bana nyango na banga baa babasi Tilifene, Tilifose, na Pelesisi; b̄ɛɛ baso bakyela etoma na boikye pho ya Nkolo ya banga. ¹³ Olongolo Lufusu, moto wa Nwaphongo mpenza molaa. Olongolo na nyango oli pho ya nga ndokolo mama owa mbota. ¹⁴ Olongolo na Asenkilite, Felegona, Elemesi, Patolobasi, Elemasi, na βebi baanosi bayoko baso bali oka b̄ɛɛ. ¹⁵ Olongolo na Filologe, Zuli, Nele na ηwana nyango owa ηwanwasi, na Olimpasi na bato baso ba Nwaphongo bali oka b̄ɛɛ.

¹⁶ Olongonele b̄ɛɛ baso, oyambane bokokyelakye bato ba Nwaphongo. Mangomba maso ma Klisto maelongosi.

Toli eya suka

¹⁷ Bande na nga, naongye na b̄ɛɛ obokye: Okyebɛ na baamotemele maphoo maekosi b̄ɛɛ. B̄ɛɛ bakyele obokye bato bakabane, bambe nactɔ ianola sa b̄ɛɛ. B̄ɛɛ saba na b̄ɛɛ elele yonoyo. ¹⁸ Bato baa ndengye mena tebakyele etoma ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, bakyelele nde mabuu ma b̄ɛɛ. Na yela ya b̄ɛɛ ya iwoo, bakyemikosa bato bate baeβe ekpele. ¹⁹ Kasi pho ya b̄ɛɛ, baanosi baso baeβe bokotosa b̄ɛɛ Nwaphongo, eli nde phele, nali na nkyisa nzikye pho ya b̄ɛɛ. Kasi nazingye obokye b̄ɛɛ obe na malondo maikye maikyela maphoo maalaa, ole maphoo maabe. ²⁰ Iikasi ηwana bokyi boβo, Nwaphongo okophe b̄ose amootɔ mwiya ηwa Molemba, aamokyela o se ya makolo ma b̄ɛɛ.

Lɛ obokye Nkolo ya banga Yesu aepambole!

²¹ Timote okokyele na nga etoma elele yonoyo aelongosi. Bebi na nga Bayuda, Lusiusu, Zazona, na Sozipatele baelongosi na be.

²² Eli nga Teletiusi moto okoekomele mapho mawo Polo o mokanda mumu. Naelongosi na nga na nkombo ya Nkolo.

²³ Gayusi ne aelongosi, nazale o ingambi se. Bato ba Nwaphongo baso baa yasambela oka ye na beé baelongosi. Elasite okobombe baphalanga ba mokyisi, na nwebi na banga Kwalatusu baelongosi.

[²⁴ Le obokye Nkolo ya banga Yesu Klisto aepambole! Ame.]

Polo kakumole Nwaphongo

²⁵ Tokumole Nwaphongo! Yo ali na makokyi ma iephe bokusi na nzela ye. Eli nde bo kowo nga soo soo waimole nga bato Simo Elaa ya Yesu Klisto eya bombaka Nwaphongo o bileko balekana.

²⁶ Unwanwa eye Nwaphongo ateye Simo me eya bombaka yo o phaa. Na bo wakomaka baimosi pho ya Klisto. Yango mena, bato baso baate bali Bayuda baoka Simo me, bo wa woko Nwaphongo yokye azingaka obokye mabota maso maokye Simo me pho bato bamoanole, bambe na motosa.

²⁷ Eli nde Nwaphongo, yo mampenza ooli na zebi, azwe nkyemo, na nzela ya Yesu Klisto, pho ya bobele na bobele! Ame!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Polo aingolaka ingomba sa Koliti o imbanga see saa ibale. Akyelaka omoo makombe ikoo na nzwambe (18); (Bitoma 18.1-18). Koliti yabaka monomoo na nkyisi ya ngambo o Gelesi phoo hamotonga onte ya bibale bibale bili na mabongu na mophaa na mophaa. Maphoo maabe maikye mabaka malekane omoo. Bato ba Koliti babaka babengye maumunya ndengye na ndengye na masambo ndengye na ndengye. Emba ingomba si-inyakune sa baanosi saa ingolaka Polo omoo sabaka simekame na maphoo maikye, emba maphoo me mabaka matungyisa toma Polo na bokusi.

Waamana Polo o Koliti, abaka kazwe masimo maikye maabe phoo ya baanosi ba Koliti. Emba Polo amba ya bakomela mokanda nwe nwa ntubo mumu o Efese (Bitoma 19).

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 1 Bakoliti 1.1-9: Ibeya na iphe melesi
- 1 Bakoliti 1.10-4.21: Mateya maakyekyi ikabwana
- 1 Bakoliti 5-7: Mateya maakyekyi:
 1. Maphoo maa soo onte ya ingomba (5.1-13)
 2. Booka (6.1-11)
 3. Ikyelela nzoto phoo ya Nkolo (6.12-20)
 4. Maphoo maakyekyi bolonga (7.1-40).
- 1 Bakoliti 8.1-11.1: Biyano phoo ya maphoo maakyekyi izaa manyama maambya bee mambeka oka manzambe maa bikyeko, na mobesi

onte ya bato bate baebe Nwaphongo

- 1 Bakoliti 11.2-15.58: Biyano o maphoo maakyekyi:

1. Masanga ma baanosi na elambo ya Nkolo (11.2-34),
 2. Makabo ma Boloboo Bosantu (12-14), Iakwa sa bawee (15)
- 1 Bakoliti 16.1-4: Mabonza phoo ya bato ba Nwaphongo baa Yelusaleme
- 1 Bakoliti 16.5-24: Maloba ma isokya

O maphoo masoo mama toma Polo kateya ndengye'ye iba onte ya Klisto sikokyi iunva maphoo masoo maamana. Lowoo loolekyi masoo eli laakolo lozingo.

Ibeya

¹ Inga Polo, owa bangama ibaa toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo, na nwebi Sositene, ² oka bee ingomba sa Nwaphongo siili o Koliti, na baanola Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, na bee baabangama ibaa basantu, na basoo baabangye o bilele bisoo nkombo ya Nkolo Yesu Klisto, ooli Nkolo ya bee na ya banga, toekomesi mokanda mumu. ³ Le obokye Ango wa banga, na Nkolo Yesu Klisto baephe ngolu na bose.

Nwaphongo kalophe bolaa na nzela ya Yesu Klisto

⁴ Naphe Nwaphongo melesi imbele siso phoo ya bee, phoo ya ngolu ya Nwaphongo eya ephekye yo na nzela ya Yesu Klisto. ⁵ Onte ya Klisto, Nwaphongo aetonza na makabo masoo: Makabo masoo maa iwoo na maa boebi. ⁶ Eli obokye Simo ya Klisto eya eyaimolaka banga, ya phikama onte ya bee, ⁷ na ndengye ya obokye bee sazanga nonoo ikabo sonoo sa Nwaphongo, bee baaziya imbele saamiweninya Nkolo ya banga Yesu Klisto. ⁸ Eli nde yo

owamoelenza nɔnɔ o suka, phɔ bɛɛ sa baa nɔnɔ na lowɔ lonɔlo loofe mokolo njwaamoyaa Nkolo Yesu Klisto. ⁹ Yo taalekyinya mambunu me, Nwaphongo owaefanga iyaangana na Nwana we Yesu Klisto, Nkolo ya banga.

Ikabana onte ya Ingomba

¹⁰ Bande, na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, naelenza obokye obe na booka, ikabana sango sabaa onte ya bɛɛ, baa moto mɔnɔmɔ onte ya molimo mɔnɔmɔ na maumunya mɔnɔmɔ. ¹¹ Phɔ, bande na nga, bato ba Kolowe banzimola obokye toko eli onte ya bɛɛ. ¹² Nalukye iwɔ bobo: Mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na bɛɛ kawɔ bobo: «Nga nali moto wa Polo», oyɔko yokye: «Nga moto wa Apolo», ona mosu yokye: «Nga moto wa Petelo», ona mosu me yokye: «Nga moto wa Klisto.» ¹³ Klisto amiwata na maalo? Eli Polo owa bakaka bɛɛ o ekulusu phɔ ya bɛɛ? Bɛɛ wa batisamaka na nkombo ya Polo? ¹⁴ Naphe Nwaphongo melesi, phɔ inga si-ika batisa nɔnɔ moto mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ, manya nde Klisipusu na Gayo. ¹⁵ Phɔ moto sa wɔ obokye abatisamaka na nkombo ya nga. ¹⁶ Aa! Nakulaka batisa na ibota sa Setefane. Bo sibungyi phe, siebe obokye nakulaka batisa na moto mosuu. ¹⁷ Phɔ Klisto taika ntoma obokye naya batisa bato, kasi antoma nde obokye naya imola Simo Elaa, nga sa eimola na mayele ma bomoto, phɔ iwaa se o ekulusu sango sabaa sa pha.

Mwiya njwa ekulusu

¹⁸ Phɔ simo ya ekulusu, eli lowɔ la bobubusi oka bato baabunga, kasi phɔ ya banga baali o nzela ya ibikyi, simo me eli mwiya njwa Nwaphongo. ¹⁹ Phɔ wakomama bobo: «Namɔɔto zebi sa bato baazebi, namobuya pha malondo ma bato ba malondo.» ²⁰ Emba

bato baa zebi bamowɔ bo? Naa bato baekola? Naa bawɔ ba phɔɔ ba imbɛle sisi? Nwaphongo aweninina obokye zebi sa mokyisi mumu sili njwaa! ²¹ Phɔ, mokyisi na nzela ya zebi, tenwaikaefɛa Nwaphongo na zebi se. Eli nde na nzela njwaa njwa mateya, Nwaphongo aweni bolaa obokye abikya baanole. ²² Bayuda baongye bilekyesako, emba Baela balukye zebi. ²³ Kasi banga toimole Simo ya Yesu Klisto owa bakayaka bɛɛ o ekulusu. Phɔ ya Bayuda bawene obokye mena Simo ya sɔɔ. Nzuka phɔ ya bato bate bali Bayuda, bɛɛkye: Mena Simo ya njwaa. ²⁴ Kasi phɔ ya bato baabanga Nwaphongo, ebe Bayuda, ebe bate bali Bayuda, bawene obokye Yesu Klisto ali mwiya na boefakye pha Nwaphongo. ²⁵ Phɔ njwaa njwa Nwaphongo moli zebi koleka zebi sa bato. Emba bokɔɔ pha Nwaphongo boli bokusi koleka bokusi pha bato. ²⁶ Bande, taakyeka naino bɛɛ bato baabanga Nwaphongo, bɛɛ oli ba nza? Onte ya bɛɛ, bato baa zebi tebali baikye, bato ba mwiya tebali baikye, bato ba ngambo tebali baikye. ²⁷ Kasi Nwaphongo aolo bawenene bato ba nyaa o miyo ma bato, obokye aphe baali na zebi sɔɔ. Aolo baali na bokɔɔ o miyo ma bato, obokye aphe baali na bokusi sɔɔ. ²⁸ Aolo bawene bɛɛ pha, batirole bɛɛ na batebali na ntina o miyo ma bato phɔ ya iphe bato baangambo sɔɔ. ²⁹ Yango mena, moto na mɔnɔmɔ takokyi imitata o boo pha Nwaphongo. ³⁰ Nwaphongo aebuya bɛɛ na Yesu Klisto moto mɔnɔmɔ. Klisto ali phɔ ya banga zebi siute oka Nwaphongo: Na nzela ye, tobuto bato ba bosembo na bosantu o boo pha Nwaphongo, oolokunyosi bofe bosɔ ambi na lomanya o boombo. ³¹ Yango

mēna buku pha Nwaphongo bowo bobo: «Bo moto kazingye imitata, amitate nde na maphoo maakyela Nkolo.»

2

Polo aimosi Simo ya Yesu owa bakyaka bée o ekulusu

¹ Bande, waayakaka nga oka bée, obokye naya eimola maphoo ma phele ma Nwaphongo maa bombama, sika eimola mango na yela ya nga ya iwoo, naa na boebakye pha bomoto. ² Pho nakanaka obokye nga sa eimola lowoo losuu, naeimola nde Simo ya Yesu Klisto; Yesu Klisto owa bakyaka bée o ekulusu. ³ Yango mēna, imbele saakoma nga oka bée, sikaka ba na bokusi; nabaka naile, nabaka natekyenele. ⁴ Mateya ma nga, na maphoo maa baka nga naeyimole, siikaka ba na mawoo na boebakye pha bomoto. Eli nde Boloboo owa baka kateya mwiya nwe o maphoo ma baka nga na wo. ⁵ Yango mēna, ianola sa bée ete siute na zebi sa bomoto, kasi nde na mwiya nwa Nwaphongo.

Zebi sa Nwaphongo

⁶ Banga toimole zebi oka baanosi baalongoba o miyo ma Nwaphongo. Kasi teli zebi sa mokyisi mumu, naa pha bakonzi ba mokyisi mumu; phoo be, bakomi o suka. ⁷ Banga toimole zebi sa Nwaphongo saa bombama; asibomba na bato ba mokyisi. Nwaphongo, mēna yo sa taakyela mokyisi, akanaka, yokye, aloteya sango obokye banga tozwe ngambo. ⁸ Nonoo monoomoo na bakonzi ba mokyisi mumu, taika eba zebi sa Nwaphongo; bo basiebaka, nde tebabakyaka Nkolo owa nkyemoo o ekulusu. ⁹ Kasi eli nde bo wakoma bée o buku obokye: «Maphoo mali naino moto sawene na

saoka, na mali moto monoomoo sa umunya, Nwaphongo aunva ma bongya phoo ya bato bamozingye.»

¹⁰ Nwaphongo aimola sekyele ye nde banga; eli Boloboo phe moto owaloimola yango. Iyo, Boloboo kaebe maphoo masoo, ebe na maumunya ma Nwaphongo maa bombama. ¹¹ Oka moto, nde Boloboo booli onte ye, boebe maphoo masoo maali o ndondo ye. Kasi moto mosuu taamaebe. Nde bomoo me, maumunya ma Nwaphongo, kyemaebe nde Boloboo. ¹² Banga, toloika zwa Boloboo boute o mokyisi mumu, kasi tozwa nde Boloboo boute na Nwaphongo, obokye toebe maphoo malaa malokyele yo. ¹³ Emba toloowoo maphoo me na zebi siiteya bato, kasi towoo maphoo me na maloba maaloteya Boloboo pha Nwaphongo. Na bomoo tolimbole maphoo ma Boloboo pha Nwaphongo nde oka bato bali na Boloboo me. ¹⁴ Moto otooli na Boloboo pha Nwaphongo, takokyi eba maphoo ma phele maaute na Boloboo me. Oka ye, maphoo me mali ndokolo nwa; takokyi imaeba, phoo bamaebe nde booli na Boloboo me. ¹⁵ Yango mēna, moto oli na Boloboo pha Nwaphongo, akokyi eba maphoo masoo, na maafe na malaa; kasi maakyele yo moto takokyi woo obokye mali mafe. ¹⁶ Pho o buku pha Nwaphongo bakoma obokye:

«Okoebe maumunya ma Nkolo nza?

Okokyi imoteya nza?»

Kasi banga, toli na maumunya ma Klisto.

3

Bato baetoma ba Nwaphongo

¹ Bande, sikokakyi iyewole ndokolo bato baali na Boloboo pha Nwaphongo, kasi naewosi ndokolo bato ba mokyisi mumu,

pho b̄eε otaa baa bana bakye o ianola Klisto. ² Naeph̄ekye nde maok̄u, kasi ntoma inkusi phe, pho ntoma inkusi tiikiyi koka na b̄eε. Ebe na urwan̄wa eye, tokokyi nana yango. ³ Pho b̄eε otaa baa naino ibika ndokolo bato ba mokyisi mumu. Oli na zuwa na ná iwelana onte ya b̄eε. Mena toteya obokye oli naino nde bato ba mokyisi mumu, na obokye kombe mitambwisa na bomoto? ⁴ Waawo m̄on̄om̄o na b̄eε obokye: «Inga moto wa Polo», omoyoko yokye: «Inga moto wa Apolo», mena tokyele nde bookokyele bato ba mokyisi? ⁵ Apolo ali nza? Na nga Polo nali nza? Banga baso toli nde bato baetoma ya Nwaphongo. Na nzela ya banga, b̄eε obuto baanosi. Banga baso babale, moto na moto kakokya etoma eya mophe Nwaphongo obokye aekyele: ⁶ Toli ndokolo babasi ba manzabi. Inga naphikiyi mumboto, Apolo amosweye maa. Kasi okomokosa, eli nde Nwaphongo. ⁷ Yango mena, na moto ophikakiyi, na osweyakiyi maa, b̄eε baso babale bali nde phaa. Kasi eli nde Nwaphongo okyesi etoma eso, pho yo moto ookose mumboto mamuna. ⁸ Moto ophikakiyi, na moto osweyakiyi maa, bakokaa. Nwaphongo amophe moto na moto mbano ekokaa na etoma ekyesi yo. ⁹ Pho banga na Apolo toli bato ba etoma ba Nwaphongo, emba b̄eε, oli inzabi na ingambi sa Nwaphongo.

¹⁰ Nakyelele na bolaa makabo mampe Nwaphongo, ndokolo moto okoebe itonga ingambi. Nasiwangya na bolaa. Kasi o sima moto mosuu aesi ya sitomga. Kasi moto na moto akyebe na motongyesi nwe. ¹¹ Ingambi saunva wanyema, iwangya me eli nde Yesu Klisto. Moto mosuu takokyi ikula wangya

mowangyesi mosuu, nde nwango mamuna. ¹² O elele eewangye b̄eε ingambi me, bana bamotonga na itela, baayoko na bibuni ba motiya, bayoko na mabanga ma motiya. Bayoko bamotonga na makonzi, na maakiyi, na ná ndele. ¹³ Mokolo nwamotena Nwaphongo bolombe, etoma ya moto na moto yamowenene, pho mokolo me bitoma me biamowenene onte ya nwenya. Nwenya me nwa moteya bowakyelaka moto na moto etoma ye. ¹⁴ Bo ingambi sa moto tesizikiyi na nwenya, nwanaka etoma ye eli elaa, yo amozwa mbando ye. ¹⁵ Nzuka bo ingambi sa moto sizikiyi, amozanga mbano, kasi yo mampenza amobika. Yamofa ndokolo moto abikiyi o iwaa sa nwenya. ¹⁶ B̄eε koebe na bolaa obokye oli Tempelo ya Nwaphongo, na Bolobo pha Nwaphongo bozale onte ya b̄eε. ¹⁷ Bo moto aoti Tempelo ya Nwaphongo, Nwaphongo ne aamooto. Pho Tempelo ya Nwaphongo eli esantu. Na b̄eε oli ndokolo Tempelo ye. ¹⁸ Moto sa mikosa. Bo moto m̄on̄om̄o onte ya b̄eε kaumunya obokye ali na zebi o miyo ma bato ba mokyisi mumu, abutwe ndokolo moto wa nwaa obokye ambe zwa saakolo zebi. ¹⁹ Pho zebi sa bato ba mokyisi mumu, sili nwaa o miyo ma Nwaphongo. O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Zebi sa bato ba mokyisi mumu, sicutwe izengye si babisa na Nwaphongo.» ²⁰ Bakula na koma bobo: «Nkolo kaebe maumunya ma bato baali na zebi. Kaebe obokye maumunya me mali nde pha.» ²¹ Yango mena, moto sa mitata pho ya nwebi ne moto, maphoo maso mali ma b̄eε. ²² Ebe Polo, ebe Apolo, ebe Petelo, ebe mokyisi, ebe bomoo, ebe iwaa, ebe maphoo ma lolu eye, ebe

maphōo maamoya, iso ili ya b̄ēe. ²³ Kasi b̄ēe, oli bato ba Klisto, Klisto ali moto wa Nwaphongo.

4

Batoma ba Klisto

¹ Esengyesi obokye olokpe ndokolo bato baetoma ba Klisto. Maphōo ma phēle maa b̄omba Nwaphongo, mali onte ya banga. ² Ekpele ekyeongye b̄ēe oka moto oophē b̄ēe etoma, eli nde obokye akyele etoma me na b̄osembo. ³ Ebe b̄ēe, ebe bato basuu, okokyi inv̄ole obokye nakyele maphōo mabe naa malaa. Oka nga tewakyele ekpele. Na nga mampenza, sikokyi imitenela bolombe. ⁴ O b̄osembo, simiwene obokye nakyele maphōo mabe, kasi mena telukye iw̄o obokye nakyele nde maphōo malaa na malaa. Eli nde Nkolo moto owamuntenela bolombe. ⁵ Yango mena, bo imbele saa meka Nkolo naino tesikokyi, b̄ēe satatenela moto bolombe. Taaziya Nkolo ayee: Nde yo moto owamoya weninya maphōo maso maabombama na maumunya maali o mandondo ma bato. Emba moto na moto amozwa ngambo ekokyi ne oka Nwaphongo. ⁶ B̄ande, naekpesi ete ya nga mampenza, na ya Apolo phō ya ieteya. Nazingyi obokye na nzela ya banga, ombe na eba ntina ya ete ekyewo b̄obo: «Suka nde o Mibeko, saakala». Emba b̄ēe saba na lolendo la iba mbale na moto monomo ombe iina omoyoko onte ya b̄ēe. ⁷ Kolekye b̄ebi baayoko na ekpele'ye? Iso ili na we, Nwaphongo aephe yango nde boephe. Ka emba bo aephe yango nde boephe, phō ya'ye kombe mitata na yango ndokolo wa izwa nde na bokusi pha we mampenza? ⁸ Bokoumunya obokye ombo zwa iso isengyesi na b̄ēe, ombo zwa na bizwele biikye! Koumunya na obokye b̄ēe

obuto bakonzi, kasi banga phe! Nazingye obee baakolo bakonzi, phō na banga tobe bakonzi boli b̄ēe. ⁹ Nga naefe obokye banga batoma, Nwaphongo alokyela o molongo nwa suka: Toli ndokolo bato bazwe etumbu ya iwaa, phō ya obokye balobome o miyo ma bato ba mokyisi mobimba na ma baanzelu. ¹⁰ Banga toyeeya phō ya Klisto, kasi b̄ēe koumunya obokye oli bato ba zebi. Banga toli bakoo, kasi b̄ēe koumunya obokye oli na bokusi. Banga toli bato pha, kasi b̄ēe koumunya obokye oli bato banene. ¹¹ Nono unwanwa eye, banga towe na manzala na na phowa ya maa, tololi na bitobu. Balowande, tozangye ingambi, tokyemiengyebana mboka eso, ¹² towene mpasi na iluka na mafoko ma banga mampenza. Walotole be, banga tofapambole, walonyoko b̄ēe banga toititale, ¹³ walosongyele b̄ēe na maphōo mabole, banga tofabuyisa maphōo malaa. Nono unwanwa eye balowene ndokolo sokoto ya mokyisi, ndokolo vala. ¹⁴ Sikyi ekomela maphōo mamana phō ya obokye naephe soo, kasi phō ya obokye naeteya ndokolo bana ba nga baalozingo. ¹⁵ Na bo ozwe bateye nkoto iko baeteya na nkombo ya Klisto, oli nde na Ango monomo, phō eli nde nga moto owa ebota onte ya Yesu Klisto, imbele sa eyelela nga na Simo Elaa. ¹⁶ Emba naongye na b̄ēe obengye matambe ma nga. ¹⁷ Yango mena, naetomesi Timote. Ooli nwana wa nga wa lozingo, na owa anola Nkolo na ndondo yonyo. Iyo amoekundolela maphōo matambule na nga bomoo pha nga onte ya Yesu Klisto, na bookoteya nga mateya ma nga mboka eso o mangomba maso. ¹⁸ Bato baayoko onte

ya b̄e batondi na lolendo, pho baumunya obokye esiya ekyeka. ¹⁹ Kasi bo Nwaphongo anosi, namoya oka b̄e nde minkolo iye. Emba esi b̄engye maloba ma bato balolendo babana, kasi namokyeka mwiya n̄wa b̄e. ²⁰ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la maloba, kasi nde la mwiya. ²¹ B̄e kozingye'ye? Naeyelele na phimbo ndee naeyelele na lozingo loso nana bose?

5

Lowo loobe onte ya ingomba

¹ Inga naokye bakye miwo mboka eso obokye lowo lonolo la soo loli onte ya b̄e, eli lowo lonolo loobe la obokye na bato baatebaebe Nwaphongo te bakokyi ilokyela. Naokyi obokye moanosi monomo onte ya b̄e kalale na n̄wasi wa ango. ² B̄e un̄wan̄wa eye otaa ba na lolendo! Ekokakyi obokye b̄e obe na ngongo, na moto owakyele lowo la soo lalona, yabaka obokye b̄e omowiinya onte ya b̄e. ³⁻⁴ Pho ya nga, na bo nali itakye na b̄e na nzoto, kasi o molimo nali na b̄e elele yonoyo. Na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu, nambo nyete moto okyesi lowo loobe lalona, ndokolo nabaka na b̄e elele yonoyo. Wamoangana b̄e, namoba na b̄e elele yonoyo o molimo, mwiya n̄wa Nkolo ya banga Yesu n̄wamowenene. ⁵ Emba yengyelakyi obokye b̄e oambya moto mona oka Molemba pho nzoto ya masumu iwee, kasi abikye o molimo mokolo n̄wa moya Nkolo. ⁶ Tololi na lowo la imitata wawana, b̄e koebe na bolaa obokye: «Iwana ndambo wa muno mokyela na b̄e mapa moulole beseni mobimba ya faline.» ⁷ B̄e koebe obokye Bayuda oeseleko ya b̄e

ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito, bavakye n̄o iso ya kalakala, bambe zaa mapa ma sika matemaika kyela b̄e na munoo. Na b̄e kyelaka nde bomo, pho obutwe mapa maa sika maazangi munoo. Pho banga toli na eseleko ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito eya sika. ⁸ Tokyele eseleko ya banga, toloze na mapa makyela b̄e na muno n̄wa kalakala n̄wa masumu na maphoo maabe, kasi na mapa mate mali na munoo, yango eli maphoo ma bosembo na maa phele. ⁹ O mokanda n̄waekomelaka nga phanza, nawoko na b̄e ngakye, b̄e saangana na bato baakyele mobulu n̄wa babasi na bampele. ¹⁰ Bo nawoko babona, teli obokye b̄e olote bato baso baatebaebe Nwaphongo. Bo yabaka obokye olote bato baso baakyele mobulu n̄wa babasi na bampele, baamengyele mbolo ya b̄ebi, bali baibi, baasambele bikyeko, b̄e nde omanakyi o mokyisi mumu. ¹¹ Kasi naekomelaka babona obokye b̄e saangana na bato bawo obokye bali baanosi, nzuka bakyele maphoo maa soo, bali na looto, basambele ma nzambe ma bikyeko, fatole bato, bakule mengyela mbolo ya b̄ebi, balangye maleku naa baibi. Esengyesi obokye b̄e sazaana na bato ba ndengye mena elele yonoyo. ¹²⁻¹³ Yango mena, teli lowo la nga obokye natene bolombe pha bato baatebali baklisto. Eli nde Nwaphongo owaa batenela bolombe. Kasi b̄e, esengyesi obokye okyekte maphoo ma b̄ebi na b̄e. Wakomama bofo: «Wiinya bato baabe onte ya b̄e.»

6

Isongyelana onte ya baklisto

¹ Bo mōnōmō na bēe azwe lowō na nwebi ne moanosi, pho ya'ye kakyē aamba na nwebi ne moanosi o boo pha bananga batebaebe Nwaphongo? Pho ya'ye taikyī kyende oka bato ba Nwaphongo? ² Bēe toebe obokye bato ba Nwaphongo bamotena bolombe pha munse muso? Ka bo bēe wa motena bolombe pha munse muso, tombi koka itena bolombe o maphōo makyi makyi? ³ Bēe toebe obokye banga bato bamotena bolombe pha baanzelu? Emba tomba otwa itena bolombe pha maphōo ma bomōo pha banga o mokyisi mumu? ⁴ Wazwe bēe tōko ndengye mena, bēe kokye kpa bananga bato bate bali o ingomba. ⁵ Nawo babona pho naephe sōo! Eli phele obokye onte ya bēe tombi baa nana moto mōnōmō wa zebi okokyi ibōngya maphōo bo bebi bazwe tōko? ⁶ Kasi ndengye'ye moanosi mōnōmō bo ali na ηwambo na nwebi ne, baambe kye saamba o boo pha bananga baatebali baanosi? ⁷ Nde phele, lowo la nsambo onte ya bēe, loteya obokye bēe obungyi. Bo moto kaekyele maphōo maabe, pho ya'ye bēe tokuya? Bo moto kaebololo ekpele, pho ya'ye tomolele yango? ⁸ Kasi eli nde bēe mampenza baakyele maphōo maabe na babololo bato mbolo! Kokyele na babona na bebi na bēe baanosi! ⁹ Bande, koebe obokye bato baakyele maphōo mabe ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. Bēe samikosa! Eli bato baakyele maphōo ma sōo, basambele bikyeko, bato bakyele baphemba, bampele balale na bebi na bēe bampele, ¹⁰ ebe baibi, ebe baamengyele mbolo ya bebi, ebe balangyi ba maleku, ebe bato baatole bebi na be, ebe bato baabololo mbolo ya bebi na be,

bēe baso ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. ¹¹ Onte ya bēe baayoko babaka ndengye mena. Kasi Nwaphongo akunyola boke pha bēe, aeyolo obokye obe bato be, aebuya bato ba bosembo o boo phe pho koanole Nkolo Yesu Klisto, na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo booli onte ya banga.

Nzoto ya we oikyelele na Nwaphongo

¹² Bana onte ya bēe bawo bekye: «Nakokyi ikyela maphōo maso maazingyi nga.» Eli bomō. Kasi maphōo maso temali malaa pho ya bēe. Nakokyi iwo ngakye: «Nakokyi ikyela maphōo maso maazingyi nga.» Kasi esiimile ibutwa moombo ηwa maphōo mamana. ¹³ Kokule nawo pho ya ntoma ya iza obokye: «Ntoma ili pho ya ibuu, ibuu sili pho ya ntoma.» Eli bomō, kasi Nwaphongo amoboma iso ibale. Kasi pho ya maphōo makyekyi bondumba, nzoto ya moto teyaika kyelama pho ya bondumba, kasi pho ya Nkolo. Eli nde Nkolo oli mokonzi ηwa nzoto. ¹⁴ Pho ndengye eya kundola Nwaphongo Nkolo Yesu onte ya bawee, alokundola na banga nde bomō na mwiya nwe. ¹⁵ Bēe toebe? Nzoto ya bēe ili binango ba nzoto ya Klisto. Emba, nakokyi ikpa enango ya nzoto ya Klisto naebuya enango ya nzoto ya ηwanwasi wa ndumba? Tewakokyi ikyelama na mbala! ¹⁶ Pho moto okoangane na ηwanwasi wa ndumba, abuto nee moto mōnōmō. O buku pha Nwaphongo bakoma bobo: «Be babale bamobutwa moto mōnōmō.» ¹⁷ Kasi moto okoangane na Nkolo, kabutwe ne moto mōnōmō o nzela ya Bolobo. ¹⁸ Bēe lota bondumba. Masumu maso maasu makokyi ikyela moto, temaoto nzoto ye, kasi moto

omiambye na bondumba, kaoto nzoto ye mampenza. ¹⁹ Bèe toebe obokye nzoto ya bèe ili Tempelo ya Bolobò Bosantu? Pho Nwaphongo aephe Bolobò Bosantu boozale o nzoto ya bèe. Emba toli bakolo ba nzoto ya bèe. ²⁰ Bèe, Nwaphongo aeyomba boombi na motiya moikye, yango mena osengyesi ikyelele nzoto ya bèe pho ya iphe Nwaphongo nkyemo.

7

Maphoo maakyekyi bolonga

¹ Pho ya maphoo mankomelaka bèe o mokanda, na wo bobo: Eli bolaa obokye lele yo salonga. ² Kasi ombi ba maphoo ma soo maikye onte ya bèe, esengyesi obokye lele munso abee na nwanwasi we, na nwanwasi muso abee na lele we. ³ Lele asengyesi ikokya phowa ya nwanwasi we, na nwanwasi aengyesi ikokya phowa ya lele we. ⁴ Nwanwasi tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde lele we. Nde bomoo pho ya lele, lele tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde nwasi we. ⁵ Bèe sakabana matangye, boteebe obokye ooka ikabana matangye nwan imbele pho ya ibondela. Emba sima ombe ya butwa bo wamele bèe, botebe bomoo, otoebe imibatela, Molembe amoluka malondo obokye bèe okaa. ⁶ Maphoo maaewole nga mama, teli obokye naetomisa ikyela bomoo, kasi mena naephe nde nzela obokye, bo bèe ozingyi ilonga, teli bofe. ⁷ Eli phele, nazingye obokye moto munso abe ndenga boli nga, kasi Nwaphongo kaphe moto na moto ikabo sikokyi ne. ⁸ Pho ya mandenga na mazengye, na wo na bèe ngakye eli bola obokye ofe booli nga. ⁹ Kasi bo bèe otokokye ikuya, eli bolaa obokye olongye na obokye

owee na phowa. ¹⁰ Oka bèe baunva longa, naephe motindo moote muute na nga, kasi moude na Nkolo: Nwanwasi wa bolonga takokyi ikabana na lele we. ¹¹ Kasi bo nwanwasi ale lele we, yo sakula zala bolonga bosuu, naa akule bongya yo na lele we. Na lele ne, takokyi ile nwanwasi we. ¹² Oka bato bayoko, nawo bobo (eye kyewo nga mampenza, teewo Nkolo): Bo lele, ooli moklisto, ali na nwanwasi otoebe Nwaphongo, bo nwanwasi me ali na phowa ya iikala izala ne, lele mona takokyi imole. ¹³ Nde bomoo me, bo nwanwasi ooli moklisto ali na lele otoebe Nwaphongo, bo lele me ali na phowa ya iikala izala ne, nwanwasi mona takokyi imole. ¹⁴ Pho lele otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na nwanwasi oli manosi. Nde bomoo na nwanwasi otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na lele oli manosi. Bo tebe babona, bana ba bèe bamoba sokoto, nzuka Nwaphongo aunva baanola. ¹⁵ Kasi bo moto otoli moanosi azingyi imana o bolonga, amane ndeto. O maphoo mandengye mena, moanosi owa lele na owa nwanwasi tali moombo nwa bolonga, Nwaphongo aebangaka pho bèe ozale na bose. ¹⁶ Pho iwe nwanwasi ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya lele wa we? Na we lele ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya nwanwasi wa we?

Moto na moto aikale ndengye eya mobangaka Nwaphongo

¹⁷ Manya nde lowo lalona, pho ya maphoo maayoko masoo, moto na moto aikale ibika nde na iyalo se saamophe Nkolo, na bo wabaka yo phanza imbele saamobangaka Nwaphongo. Mena eli motindo

moophe nga o mangomba maso. 18 Bo moto bamobeleye o boo pha izwa yo mbela ya Nwaphongo, aikale nde bomo, bo moto abaka mungbotu wazwa yo mbela ya Nwaphongo, yo sa mibele. 19 Baebele, babe saebele: Tewali na ntina. Lowo la ntina eli nde ikokya maphoo maatome Nwaphongo. 20 Esengyesi obokye moto na moto aikale bo wabaka yo imbele saazwa yo mbela ya Nwaphongo. 21 Wabaka moombo imbele saebanga Nwaphongo, sa mitungyisa na lowo me. Ka bo ozwe nkonzu ya ibutwa somi, omibuya somi bobele. 22 Moombo, owabanga Nkolo, ali moto oomani o boombo, abuto moto wa Nkolo. Nde bomo me, somi owabanga Klisto, ali moombo nwe. 23 Nwaphongo aeyomba na motiya moikye, bée sabutwa baombo ba bato. 24 Bande, moto na moto aikale o boo pha Nwaphongo nde bo wabaka yo phanza, waamozwa mbela ya Nwaphongo.

Maphoo maakyekyi mandenga na mazengye

25 Oka bato baali mandenga, sikyi zwa maphoo uta oka Nkolo, obokye naewole, ka naewole maumunya ma nga, moto wa Nwaphongo na ngolu ye. Okyele mandondo ma bée imée, o maanole. 26 Naumunya obokye pho ya mpasi eli lolu eye o mokyisi, eli bolaa pho ya moto obokye aikale nde boli iyo. 27 Ooli na nwanwasi, sa luka imole, ooli ndenga, yo sa longa nwanwasi. 28 Ka bo olongyi, toikiy kyela bofe, na bo ngondo azasi bolonga, taikiy kyela bofe. Kasi baalongyi babana: Bamoba na minyoko o malonga ma bée mokolo na mokolo, yango mena, nazingyi obokye naebikya iminyoko mamina. 29 Bande, nalukye ewole bofo: Tewakuli

ikala itakye, tata nwanwasi eye esengyesi obokye bampele baalanga babe ndokolo tebaika longa. 30 Baalele, babe ndokolo tebaalele. Baali na nkyisa, babe ndokolo tebali na nkyisa. Baaombe mbolo, babe ndokolo tebali na mbolo. 31 Baakyelele mbolo ya mokyisi mumu, babe ndokolo tebaikyelele, pho maphoo ma mokyisi mumu mamolekana. 32 Nazingyi obokye bée saba na nkaa. Moto ooli salonga, amiphakeye o maphoo ma Nkolo, akyelakye obokye asepelisa Nkolo. 33 Ka moto owalonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa nwanwasi we. 34 Kaumunya maphoo mabale. Nde bomo me, nwanwasi ooli sazala bolonga, naa ngondo, kamiphe o maphoo ma Nkolo, pho ali na phowa ya imiphe oka Nkolo, o maphoo maakyele yo na o maphoo maumunya yo. Kasi nwanwasi owa zala bolonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa lele we. 35 Nawo babona pho ya bolaa pha bée, teli pho ya iyebekyisa izengye, nazingyi obokye bée obe ndengye ekokyi, omiphe muuwosi o etoma ya Nkolo. 36 Bo munzenga azingyi ngondo monomo obokye kamolongye, sima baoka, béekeye: Tebakule longana, bo phowa ya ilonga eyelesi munzenga mona, aweni obokye bo ale ngondo me, etewabongo, akokyi imolonga bozingyi yo, mena takyele isumu. 37 Ka bo munzenga mona akani phele o ndondo ye obokye yo salonga, bo akokyi ititala obokye ebe nde bomo bokani yo, akyesi bolaa obokye yo salonga ngondo mona. 38 Na bomo, bo munzenga azingyi ilonga ngondo ozingyi yo, akyesi bolaa. Ka yo okole ilonga akuli kyela bolaa

bolekyi. ³⁹ Nwanwasi ozasi bolonga abe nde na lele we imbele siso sili bée na bomoo, ka bo lele we awee, akokyi izala bolonga na lele ozingyi yo, elaa abe moklisto. ⁴⁰ Nzuka inga naumunya bobo: Nwanwasi amoba na nkyisa koleka, bo tazasi bolonga. Naanole obokye, na nga, nali na Boloboo pha Nwaphongo.

8

Nsoti ya manyama ikiyambya bée manzambe ma bikyeko

¹ O maphoo maakyekyi nsoti ikiyambya bée oka manzambe ma bikyeko, toebe obokye banga basoo toli na boebakye pha maphoo. Boebakye me bophe moto mawala. Kasi lozingo, lolenza aanola sa banga. ² Bo moto kaumunya obokye kaebe lowoo, naino taebi bo sengyelakyi yo iyeba. ³ Ka bo moto kazingye Nwaphongo, iyo mona Nwaphongo kamoebe.

⁴ Motuna njwango mumu: Banga tokokyi izaa nsoti ya manyama ikiyute o mambeka maambya bée oka manzambe ma bikyeko? Toebe na bolaa obokye nzambe ya ekyeko tali o mokyisi mumu, toebe na obokye Nwaphongo ali nde yo monomo. ⁵ Na bo mbolo ikiyifangye bée manzambe bo ili, ebe o ikolo, ebe o se, na bomoo, manzambe maikye mali, na bankolo baikye bali. ⁶ Ka phoo ya banga, toebe obokye Nwaphongo ali nde yo monomo, ali Ango wa banga, iyo owakyela mbolo isoo, na banga tobikye phoo ye. Na Nkolo ali nde yo monomo, Yesu Klisto, owakylaka mbolo isoo na mwiya nwa Nwaphongo, amba na lobikya.

⁷ Ka bato basoo tebaebe lowoo la phele lalona. Baayoko baloboko meelee na manzambe ma bikyeko, na unwanwa eye, baze nsoti

ikyambya bée oka manzambe ma bikyeko. Maumunya ma bée mali makoo. Bamiweninya obokye babuto na sokoto phoo baze nsoti me mina. ⁸ Ntoma etelokomya phenephe na Nwaphongo, bo toloize otolokyele ekpele, na bo toize, otolozwe na ekpele.

⁹ Boumbo bée mana o boombo pha manzambe ma bikyeko, oebaka obokye maphoo makyele bée me sa nyosa bali na aanola sikuwe o maphoo mabe. ¹⁰ Na bomoo, bo moto ooli na aanola sikuwe, aeweni we moto oli na boebakye pha maphoo, ozasi koze o tempelo ya nzambe ya ekyeko, etabe ne na maumunya ya we obokye azakye ne nsoti ikiyambya bée oka manzambe ma bikyeko? ¹¹ Emba phoo ya boebakye pha we, wamovaka nwebi oli na ianola sikuwe mona o maphoo mabe, nzuka Klisto awa phoo ye. ¹² Boebe obokye kokyelele febi baali na ianola sikuwe boebe, mena boebe me kobokyelele nde Klisto yo mampenza. ¹³ Yango mena, bo ntoma ikiyize nga ili ibaku phoo ya nwebi na nga, esikule zaa nsoti me phoo nga sakyela obokye nwebi akaa phoo ya nga.

9

Toma ali na bosomi

¹ Inga sili somi? Nga sili toma? Nga sika wene Yesu, Nkolo wa banga? Bée toli mbuma ya etoma eya kyelela nga Nkolo? ² Na bo bato baayoko tebaanole obokye nali toma, bée koebe na bola obokye nali toma. Na bomoo, bo obuto bée bato ba Nkolo phele, oli bée mampenza elembetele ekyeteya obokye nali toma. ³ Oka bato batebaanole obokye nali toma, nababuyisa bobo: ⁴ Banga tolokokakayi izaa na inywaa phoo ya etoma ekyekyele banga eye? ⁵ Banga tolokokakayi ikpa ngondoo monomo ooli moanosi obokye

abe njwasi wa banga bo okokyele batoma bayoko, na bana nyango na Nkolo, na Petelo? ⁶ Na inga na Balanaba, tolokokakayi ile ikyela etoma? ⁷ Tuluku nza okokyele etoma kambe miphuta yo mampenza? Moto nza owaunva phika mumboto, nokyi abe sa zaa ina mbuma wakute yango? Moto nza owaunva okolo manyama, nokyi abe sa nywaa maoku ma manyama mamana? ⁸ Bëe sabuya obokye nawo babona pho eli mapho maakyele banga bato. Na mobeko njwa Mose mokule wo nde bom me. ⁹ Na bom, bakoma o mobeko me bobo: «Sa kanga munoko njwa ngombe bo kyeekyelele etoma ya itokolo ble». Bëe koununya obokye Nwaphongo awoko babona nde pho ya mangombe? ¹⁰ Nwaphongo awoko babona nde pho ya banga obokye aloteya bobo: Baakyele etoma ya Nkolo basengyesi izwa iphuti oka bato baakyelele be. Moto okobale inzabi, na moto okonoko maanza, bakyele etoma na maumunya obokye moto na moto amozwa mbano ya etoma ye. ¹¹ Banga tophika mumboto njwa Bolobo onte ya bëe, bo kophikye bëe manza. Teli bobo obokye toongye, ebe ntoma, ebe bitobu oka bëe. ¹² Bo baayoko bazwe mbolo oka bëe, ekokyi obokye banga toizwe ileka bëe babana. Ka banga toloikaka zinga ikyela mapho mamana. Toititala obokye nono lowo lonolo lango saoto Simo Elaa ya Klisto. ¹³ Bo koebe na bolaa obokye baakyele etoma o Tempelo bazwe ntoma ya bëe nde wamo wawana. Na baamba mambeka oka Nwaphongo, bazwe na bëe ntoma nde o mambeka maamba bëe mamana. ¹⁴ Nde bom me, Nkolo aambya ndingyisa obokye bato baanole Simo Elaa, basungye na bëe bato baaimole Simo me.

¹⁵ Ka siika eonga nono ekpele; bo nakomi mapho mamana, teli obokye unwanwa eye namotata onga. Na bom, namozinga obokye nawe na nzala, na obokye bambololo lowo la kaa looli na nga lolo. ¹⁶ Sili na lowo la imikumisa obokye naimole Simo Elaa; eli etoma eya mpe Nkolo obokye naekyele. Bo siimosi Simo Elaa, eli ngongo ya nga! ¹⁷ Bo ebakyi obokye naoloko etoma eye nga mampenza, nde naziyakyi obokye nazwe iphuti. Ka oli yango nde etoma eya mpe Nkolo obokye naekyele; yango mena namiphe obokye etoma me eunve na bolaa. ¹⁸ Ka iphuti sa nga embi ba iye? Ebakyi obokye nazwe baphalanga pho nali moimosi wa Simo Elaa. Sikyi kyela bom; iphuti sa nga, eli nkyisa, iili na nga, pho ya imola Simo Elaa pha, sa zwa nono ekpele oka moto. ¹⁹ Nali sami; sili moombo njwa moto. Kasi namiphe ndokolo moombo njwa bato baso, obokye nazwe bato baikye pho ya Klisto. ²⁰ Bo nali onte ya Bayuda, naamibuya ndokolo Moyuda obokye nabazwe pho ya Klisto. Na bo nga mampenza sikumole mibeko ma Mose, bo nali onte ya baamikumole, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. ²¹ Nde bom me, bo nali onte ya bato baatebaebe mibeko ma Mose, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. Mena telukye iwo obokye sikumole mibeko ma Nwaphongo; pho inga nali o se ya mibeko ma Klisto. ²² Bo nali onte ya baali na ianola sikuwe, naamibuya na nga ndokolo moto wa ianola sikuwe obokye nabazwe pho ya Klisto. Nakyele babona oka bato baso obokye na manzela maso, nabikya nono bayoko. ²³ Nakyele mapho maso maamana pho ya Simo Elaa

obokye nazwe iyalo silaa oka Nwaphongo. ²⁴ Bèe koebe na bolaa obokye bo bato bamekane ikyilingana, bakyilingane bée baso, ka kyezwe mbano nde moto monomo. Na homo, bée, kyilingana na bolaa obokye ozwe mbano. ²⁵ Bato baso baamiphe o iyekola ikyilingana, bamikyisa na maphoo maikye. Bakyele babona obokye bazwe ekpele eyamoba sa koko; ka banga tokyele babona obokye tozwe ekpele eyamokoko bobele. ²⁶ Yango mena, bo nakyilingane, miyo ma nga maso mabe nde o ekpele ekyebengye nga; nali ndokolo moto okonwane ebasi, inkutu sa nga tesikokyi ikaa i mbale. ²⁷ Naweninyaa nzoto ya nga mpasi, naianza na bolaa obokye Nwaphongo yo sa nde; ona nga okokye miteya baayoko.

10

Sakumola manzambe ma bikyeko

¹ Bande, nazingyi obokye bée o umunya lowo laakyelamaka oka bankoko ba banga wabaka bée batambule na Mose elele yonyo. Nwaphongo atomaka ipata sonso obokye sibabanza, bée baso. Ababanzaka na wakatisaka bée maa manene ma mangola. ² Wabaka bée onte ya ipata, na wakatisaka bée maa manene ma mangola; yabaka ndokolo bée baso babatisami onte ya Mose. ³ Bée baso bazaka ntoma elele yonyo, eli ntoma yautaka o ikolo. ⁴ Bée baso banywaka maa ma Bolobo elele yonyo; banywaka maa ma ifanga sa Bolobo saabaka sibabengye. Ifanga me yabaka Klisto. ⁵ Ka maphoo maabaka baikye bakyele onte ya bée temabaka maphoo maphe Nwaphongo nkyisa. Yango mena bawa o bokye. ⁶ Maphoo mamana mali ndakyisa pho ya banga, obokye banga saba

na maumunya mabe, bo maabaka na be. ⁷ Bèe sa nyanga na obokye omiphe o ikumola manzambe ma bikyeko, bo wakyelaka bayoko onte ya bée. Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo bobo: «Bato bazasi obokye baze, banywe; sima batemi, babine obokye bakumole manzambe ma bikyeko». ⁸ Banga sa miphekye o mobulu nwa babasi na bampele bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Pho ya lowo me lalona, Nwaphongo abomaka bato nkoto mako mabale mbuka iyato na mokolo monomo. ⁹ Tolokokyi imeka ndondo ya Nkolo, bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Manzoo mabatwaka, mababomaka. ¹⁰ Bèe samiimaka bo wakyelaka baayoko onte ya bée, anzelu owa iwaa ababomaka. ¹¹ Maphoo mamana mabayelalaka pho ya iphe ndakyisa oka baayoko. Bamakoma obokye balokyebisa pho imbele sili banga sisi, suka ya mokyisi ebuto phenephe. ¹² Na homo, moto okoumunya obokye atemi na bolaa, nde kakyebe obokye yo sakaa. ¹³ Bimekyi biso biazwaka bée eli nde bimekyi biizwe bato baso. Nwaphongo ookokokya yaalaka yo, etaale obokye omekame koleka bokusi pha be. Imbele saamoya bimekyi, Nwaphongo amoephe malondo ma iititala mi bee, na nzela ya itokolo o bimekyi me. ¹⁴ Bande na nga, yango mena lota manzambe ma bikyeko. ¹⁵ Naewole ndokolo bato bali na malondo. Bèe mampenza oumunya maphoo mawo nga mamana. ¹⁶ Tophe Nwaphongo melesi pho ya kopho ya mapambosi. Waaenywe banga, mena teeli obokye toangane na malongo ma Klisto? Nde homo, waaze banga ipa siitenane banga, mena teeli obokye toangane na

nzoto ya Klisto? ¹⁷ Ipa sili nde sonoso. Na bo toli bato baikye, tobuto nde nzoto yonoyo, pho toanga baso obokye toze ipa sonoso sasina. ¹⁸ Kyeka bana ba Isalayele. Baaze manyama mambeka b̄e o etumbelo, baangane na Nwaphongo ookobonzele b̄e. ¹⁹ Mena naewole obokye manyama, maambya b̄e mambeka oka manzambe ma bikyeko, temali nana kaa yonoyo. Ebe manzambe me ma bikyeko temali na ná kaa yonoyo. ²⁰ Mambeka maambya bato baatebaebe Nwaphongo, bamaambya oka bikyeko; tefamaambya oka Nwaphongo. Na b̄e, bazwe maphoo maso maabalakyelaka bikyeko. Ka nga sikyi zinga obokye b̄e okyele bomo. ²¹ B̄e, tokokyi inywa mbala yonoyo o kopho ya Nkolo, na o kopho ya bifekye; tokokyi iza mbala yonoyo o mesa ma Nkolo na o mesa ma bifekye. ²² Banga sa luka obokye tobangye yoo ya Nwaphongo. B̄e saumunya obokye tomolekye na bokusi.

Tokyelakye maphoo maso pho ya ikumola Nwaphongo

²³ Baayoko bawo, b̄ekye: Tokokyi ikyela maphoo maso maazingyi banga. Eli bomo phele. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya banga. Tosengyesi ikyela maphoo maso maazingyi banga, kasi maphoo maso temaakosa ianola sa bato. ²⁴ Moto na moto yo sa luka bolaa phe mampenza, alukye bolaa pha bebi. ²⁵ B̄e okokyi iza manyama maso maungya b̄ o zando; b̄e sa mituna obokye oebe ntina ya mango, ²⁶ pho bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Mokyisi na iso iili omoo, ili ya Nkolo. ²⁷ Bo moto otoebe Nwaphongo aebangyi obokye okye zaa oka ye, bo oanosi ikyende, okokyi

iza ntoma iso yamoephe b̄e; sa mituna obokye oebe ntina ya ntoma me. ²⁸ Ka bo moto awo na b̄e obokye: Nyama mena euti o mambeka maambya b̄e oka manzambe ma bikyeko, b̄e sa ezaa, pho moto me aeyebuse, oebe ntina me. ²⁹ Nawo bobo pho ya maumunya ma bayoko; siwo pho ya maumunya ma b̄e. Moto mosuu akokyi ituna, yokye: Pho ya'ye maumunya ma nwebi makokyi inkatela obokye nga sa kyela maphoo maazingyi nga? ³⁰ Bo nape Nwaphongo melesi pho ya ntoma iizingyi nga iza, pho ya'ye bantole na yango, pho na nga phe Nwaphongo melesi? ³¹ Na bomoo, na bo koze, na bo konywe, na bo kokyele ebe na lowo iye, kyela maphoo maso pho ya ikumola Nwaphongo. ³² B̄e kyela obokye mobesi nwa b̄e nwanjo sa ba ibaku, ebe pho ya Bayuda, ebe pho ya bato baatebali Bayuda, ebe pho ya ingomba sa Nwaphongo. ³³ B̄e kyela ndokolo nga; nakyele bokusi obokye nasepelisa bato baso o maphoo maso; siilukye bolaa pha nga mpenza. Kasi nalukye bolaa pha bato baso obokye babikyeko.

11

¹ B̄e benga ndakyisa ya nga, bo kobengye nga ndakyisa ya Klisto.

Mobesi nwa nwanjwasi imbele sibondela yo

² Naekumole pho b̄e konzumunya o maphoo maso na pho otaa ba ibanza mateya maephkye nga. ³ Emba nazingye obokye b̄e oebe bobo: Klisto ali mokonzi nwa lele munsoo; lele ali mokonzi nwa nwanjwasi we. Nwaphongo ali mokonzi nwa Klisto. ⁴ Waangane b̄e o losambo, bo lele kabondela, naa kaimole maphoo maauti na Nwaphongo,

bo azibi moto nwe na etobu, mena kaphē Mokonzi nwe sɔɔ. ⁵ Ka bo nwanwasi kabɔndele, naa kaimole maphɔɔ maauti na Nwaphongo, waangane b̄e o losambo, bo tazibi moto nwe na etobu, mena kaphē lele wē sɔɔ; ali ndokolo nwanwasi oangyi b̄e suwe. ⁶ Bo nwanwasi tazibi moto nwe na etobu, akokyi na imianga suwe mē. Nzuka ooli yango sɔɔ phɔ ya nwanwasi obokye angye suwe naa aikolole, asengyesi imiziba etobu o moto. ⁷ Lele tasengyesi na imiziba moto, phɔ Nwaphongo amokyela bo oli yo Nwaphongo. Kateya na nkyemɔ ya Nwaphongo. Ka nwanwasi, kateya nkyemɔ ya lele. ⁸ Na bomɔ, Nwaphongo taika kpa ekpele o nzoto ya nwanwasi obokye aekyela na lele; kasi akpa nde ekpele o nzoto ya lele, aekyela na nwanwasi. ⁹ Nwaphongo taika kyela lele phɔ ya nwanwasi, kasi akyela nde nwanwasi phɔ ya lele. ¹⁰ Yango mena, nwanwasi asengyesi iziba moto nwe na etobu phɔ ya iteya o miyo ma bato na o miyo ma baanze obokye ali o se ya bokonzi pha lele wē. ¹¹ Emba o bomɔɔ pha banga o nte ya Nkolo, nwanwasi kazwe bokusi nde na lele wē; lele kazwe bokusi nde na nwanwasi wē. ¹² Phɔ nde bo owakyela Nwaphongo nwanwasi utama na lele, nde bomɔ mē nwanwasi kabote lele, emba b̄e basɔ baute na Nwaphongo. ¹³ B̄e mampenza, tena bolombe pha lowɔɔ lolo. Eli bolaa obokye nwanwasi abɔndele Nwaphongo sa miziba etobu o moto? ¹⁴ Ndengye eyalokyela Nwaphongo, mobesi nwa banga bato moloteya obokye bo lele ali na suwe nsanda eli sɔɔ phɔ yē. ¹⁵ Ka eli ngambo phɔ ya nwanwasi, bo abe na suwe

nsanda. Na bomɔ, Nwaphongo amophe suwe nsanda obokye izibe moto nwe. ¹⁶ Bo moto ali na phowa ya ikula wɔ lowɔ lolo, aebe na bokuwe b̄o: Ebe mangomba ma Nwaphongo, ebe banga mampenza, tololi na mobeko mosuu o elele ya lowɔ lalona.

Elambo ya Nkolo

¹⁷ Naeyimole phanza b̄o: Lowɔ la b̄e lootelozingye nga lango lolo: Waangane b̄e elele yɔɔyɔ, aangana sa b̄e tesili obokye siebongya, ka sieto b̄oti. ¹⁸ Phanza sanzimosi obokye waangaane b̄e, bato na bato babe na ya b̄e ewɔle; nambe kuta naanola obokye eli phele. ¹⁹ Esengyesi obokye ikabana sibe o nte ya b̄e, phɔ tofe o nte ya b̄e baali phele. ²⁰ Waangane b̄e elele yɔɔyɔ phɔ ya iza, teli obokye b̄e koze elambo ya Nkolo. ²¹ Na bomɔ, wazale b̄e o mesa phɔ ya iza, moto na moto kawelane iza ntoma ye mampenza na ndengye yɔɔyɔ obokye bana bali na nzala, bibi bayokɔ balangyi. ²² Mangambi ma b̄e temali obokye okye zaa naa okye nywa omɔ? Ka naa kolukye obokye otiyole ingomba sa Nwaphongo na obokye ophē baatebali na ntoma sɔɔ? B̄e kozingye obokye naewɔle bo? Obokye naesambe? Pha! Nga sikokyi esamba phɔ ya maphɔɔ mamana.

²³ Kyeka, maphɔɔ maazwa nga oka Nkolo, maeimola nga, mango mama: Nkolo Yesu, na muna mokolɔ mē nwa moambyaka Yuda, aesi ya kpa ipa, ²⁴ waumva yo iphe Nwaphongo mēlesi phɔ ya sango aesi ya sikyese, aphe baekosi bē, yokye: B̄e kpa, oze, eye eli nzoto ya nga. Naikabi phɔ ya b̄e. Okyelakye babona phɔ ya inzumunyaka. ²⁵ Nde

bomɔ, o sima ya iza, akuli ya kpa kɔphɔ, yokye: Kɔphɔ eye eli sangola enyakune, ekyesi b̄ɛɛ na Nwaphongo o nte ya malongo ma nga. Imbelele siso saamobaka b̄ɛɛ koenywe, okyelakye ɓabona phɔ ya inzumunyaka. ²⁶ Na bomɔ, imbelele siso saamobaka b̄ɛɛ koze ipa saasina, kombe na konywa kɔphɔ mena, mena koimole simo ya iwaa sa Nkolo nɔnɔ waamoya yo. ²⁷ Yango mena, moto okooze ipa sa Nkolo, naa ookonywe kɔphɔ ye na ndengye etelongoba, moto mona kamikyete, phɔ aweni nzoto ya Nkolo na malongo me nde pha. ²⁸ Esengyesi obokye moto na moto amikyekye o ndondo ye, o boo pha iza ipa saasina, na inywaa kɔphɔ mena. ²⁹ Bo moto kaze ipa saasina, naa kanywe kɔphɔ mena, bo tasososi obokye eli nzoto ya Nkolo, mena kamibangyele ɓobe o nzoto ye mampenza. ³⁰ Yango mena, kowene bato ɓaikye o nte ya b̄ɛɛ, ɓana ɓali na malosi na bileme, ɓayɔko ɓaikye ɓawa. ³¹ Bo totate imikyeka ɓanga mampenza phanza o mandondo ma ɓanga o boo pha iza elambo ya Nkolo, etelomilukyele lowɔ o boo pha Nwaphongo. ³² Nkolo kalosambisa, kalophe bitumbu uɗwanɗwa eye phɔ ya obokye yo sa lonyete elele yɔnɔyɔ na bato ɓa mokyisi. ³³ Bande, waangane b̄ɛɛ phɔ ya iza elambo ya Nkolo, oziyanakye o nte ya b̄ɛɛ. ³⁴ Bo moto ali na nzala, aikye zaa o ingambi se, obokye iangana sa b̄ɛɛ sango sa ɓa phɔ ya imilukyele lowɔ o boo pha Nwaphongo. Maphɔɔ mayɔko maikasi, naamaɓongya wamoya nga oka b̄ɛɛ.

12

Makabo maambya Bolɔbo

¹ Bande, phɔ ya maphɔɔ maakyekyi makabo maambya

Bolɔbo, nazingyi obokye b̄ɛɛ omaebe na ɓolaa. ² B̄ɛɛ koebe obokye watakaba b̄ɛɛ ɓapakano, wabaka kokye mibenga manzambe ma bikyeko mali mam-bubu. ³ Yango mena, nawɔ na b̄ɛɛ ɓobo: Moto okowɔ maphɔɔ na nzela ya Bolɔbo pha Nwaphongo, etatole Yesu. Moto takokyi iwɔ obokye Yesu ali Nkolo ɓo Bolɔbo tamokambi. ⁴ Makabo maambya Bolɔbo mali ndengye na ndengye. Ka Bolɔbo ali nde yo mɔnɔmɔ. ⁵ Maalo maalophe Nwaphongo phɔ ya imokyelele mali ndengye na ndengye. Kasi tokyelele nde Nkolo mɔnɔmɔ. ⁶ Bitoma bili ndengye na ndengye. Kasi Nwaphongo nde yo mɔnɔmɔ okobikyele bisɔ oka bato ɓaso. ⁷ Bolɔbo kawenene oka moto na moto na ikabo sɔnɔsɔ phɔ ya ɓolaa pha bato ɓaso. ⁸ Na bomɔ, Bolɔbo yo mɔnɔmɔ kaphe ona moto ɓoefakye pha iwɔ maphɔɔ; kaphe oyɔko zebi sa iwɔ maphɔɔ. ⁹ Bolɔbo me nde yo mɔnɔmɔ kaphe ona moto ianola, kaphe oyɔko mwiya nwa ibikya bato ɓa malosi. ¹⁰ Bolɔbo kaphe ona mwiya nwa ikyela bilekyesako, oka oomuyɔko ikabo sa imola maphɔɔ maaute na Nwaphongo, oka oomosuu ikabo sa ikyesinya ɓolɔbo ɓobe na nwa phele. Oka ona ikabo sa iwɔ noko insuu, oka oyɔko ikabo sa ilimbola noko me mina. ¹¹ Eli Bolɔbo nde yo mɔnɔmɔ okokyele maphɔɔ maso mamana. Kaphe moto na moto ikabo ɓo zingyi yo.

Nzoto yɔnɔyɔ ili na binango biikye

¹² Na bomɔ, Klisto ali ndokolo nzoto yɔnɔyɔ, ili na binango biikye. Na ɓo binango bili biikye, bili nde nzoto yɔnɔyɔ. ¹³ Emba ɓanga ɓaso, Bayuda na ɓaate ɓali Bayuda, ɓaombo na masomi, Nwaphongo alobatisa na Bolɔbo

bɔnɔmɔ. Tobuto nzoto yɔnɔyɔ, Nwaphongo alotonza na Bolɔbɔ bɔnɔbɔ. ¹⁴ Nzoto tili na enango yɔnɔyɔ, kasi na binango biikye. ¹⁵ Bo ekolo ewɔ obokye: «Nga sili ebɔkɔ, na bɔmɔ sili enango ya nzoto», etemane enango ya nzoto phɔ ewɔ babona. ¹⁶ Bo itoo siwɔ obokye: «Nga sili ziyo; na bɔmɔ, sili enango ya nzoto», etesiimane enango ya nzoto phɔ siwɔ babona. ¹⁷ Bo nzoto iso yabaka nde ziyo, nde kyiokiye ndengye'ye? Bo yabaka nde itoo, nde kyiokiye solo ndengye'ye? ¹⁸ O phele Nwaphongo akyela enango na enango o nzoto bo wazinga yo. ¹⁹ Bo basɔ babaka nde enango yɔnɔyɔ, nzoto nde teili. ²⁰ Na bɔmɔ, binango bili biikye, nzoto ili nde yɔnɔyɔ. ²¹ Ziyo tesikokyi iwɔ na ebɔkɔ obokye: «Nga sisengyesi na wɛ! Na moto temokokyi iwɔ na makolo obokye nga sisengyesi na bɛɛ!» ²² Binango bisɔ bili o nzoto ya moto; enango na enango eli na ntina ya yango. ²³ Binango biikyikyiyi biiwene banga obokye tebili na ntina, eli bɛ biikyele banga inzenga koleka biyɔkɔ; na biyɔkɔ biiwene banga obokye bili binango ba sɔɔ, tobiphɛ kaa koleka biyɔkɔ. ²⁴ Kasi binango biwene banga obokye bili bilaa o nzoto, toloomiphɛ ibibɔngya. Nwaphongo akyela nzoto babona obokye tophɛ kaa o binango biitebili na kaa. ²⁵ Yango mena, binango ba nzoto bango sa kabana, bɛɛ bisɔ bisunganakye. ²⁶ Bo enango yɔnɔyɔ ya nzoto eli na bolɔsi, binango biyɔkɔ bisɔ biwene bolɔsi elele yɔnɔyɔ na enango mɛ. Mena, bo enango yɔnɔyɔ ezwe kaa, binango biyɔkɔ bisɔ bikumbe na nkyisa elele yɔnɔyɔ na enango mɛ mena. ²⁷ Bɛɛ basɔ oli nzoto ya Klisto, monɔmɔ na monɔmɔ na bɛɛ ali enango ya nzoto mɛ. ²⁸ O ingomba, Nwaphongo akyela

batoma oetemi eya o boo, baimosi o etemi eya ibale, bateye o etemi eya iyato; sima baali na ikabo sa ikyela bilekyesako, baali na ikabo sa ibikya bato ba malɔsi, baasungye bato, bayɔkɔ baangyele bɛbi, bayɔkɔ baali na ikabo sa iwɔ nɔkɔ insuu. ²⁹ Basɔ tebali batoma naa baimosi, naa bateye. Basɔ tebali na ikabo sa ikyela bilekyesako; ³⁰ naa sa ibikya bato ba malɔsi naa iwɔ nɔkɔ insuu, naa sa ilimbola nɔkɔ mɛ mina. ³¹ Baka na phowa ya makabo maa ntina. Kasi unwanwa eye namoeteya nzela eekeyi manzela masɔ na bolaa.

13

Lozingo

¹ Na bo naebi iwɔ nɔkɔ ya bato basuu na yaaka baanzelu, kasi bo sizingyi bɛbi, nali nde ebende ekyelele ngbe ngbɛ, na mbonda ekyekeye tɔkɔ. ² Na bo nazwe ikabo saimola Simo ya Nwaphongo, ebe na boebakye bosɔ, naa iyeba maphɔɔ masɔ mali miibombo, na bo nali na ianole siikye, nabuto imanya mangomba o elele ebakyi mango, ka bo sizingye bɛbi, nali nde moto pha. ³ Na bo nakabesi babola mbolo ya nga iso, ebe naa naambye nzoto ya nga obokye izikye, ka bo sizingye bɛbi, esizwe imɔ ekpele. ⁴ Lozingo ali na motema moanda, lozingo kakyele bolaa, taamengyele, taamitate, taamiulole na mawala; ⁵ taakyele maphɔɔ ma sɔɔ, taalukye nde bolaa phɛ mampanza, taakyele yɔɔ, taakyele malanga; ⁶ taasepele na mbelekye, kasi kasepele na maphɔɔ maa phele. ⁷ Kalimbisa maphɔɔ masɔ, kaanole maphɔɔ masɔ, kalemele mi maphɔɔ masɔ, kakuya maphɔɔ masɔ. ⁸ Lozingo taawe. Mokolɔ monɔmɔ maphɔɔ maimole

Bolobō mamounva, na ikabo sa iwō nōkō insuu sa mounva, na boebakye phamounva. ⁹ Pho, boebakye pha banga boli bokyiyi, maphōo maimole banga na nkombo ya Nwaphongo mali nde bitee. ¹⁰ Kasi wamoya maphōo maabōngō, maphōo maa bitee bitee mamounva. ¹¹ Wabaka nga nweengye, nawōkō ndokolo nweengye, naumunyaka ndokolo nweengye, namitunaka i maphōo ndokolo nweengye. Kasi oobuto nga phomba, nale maphōo ma bonwengye. ¹² Lolo eye, ikyi wene banga ili ndokolo elalaa ekye wenene o talatala; kasi mokolo mōnōmō moli, tomoiwene iso na miyo. Lolo eye naebe nde njwana eko; kasi mokolo mōnōmō namoeba Nwaphongo bokonzeebe yo.

¹³ Emba unwanwa eye, maphōo maato mama maikasi: Ianola, molemo na lozingo; kasi lowōo loolekyi masō onte me maato, eli lozingo.

14

Mateya masuu pho ya makabo ma Bolobō

¹ Bēe luka obokye ozingakye bēbi na bēe. Baka na ná phowa ya makabo ma Bolobō, na koleka makabo ma imola maphōo maaute na Nwaphongo. ² Moto ookowō nōkō insuu, tawō na bato; mena kawōle Nwaphongo, phō moto mōnōmō taefe maphōo maawō yo. Kawō maphōo maabomba Nwaphongo na mwiya njwa Bolobō. ³ Ka moto okoimole maphōo maaute na Nwaphongo, mena kawōle bato obokye abakuya o ianola, abalenza, amanya ngōngō eeli na bē. ⁴ Moto okowō nōkō isuu, mena kakuya aanola se mampenza, kasi yo okoimole maphōo maaute na Nwaphongo, mena kakuya aanola sa ingomba siso. ⁵ Phowa

ya nga eli obokye bēe basō owō nōkō insuu; nambi kula ba na phowa koleka obokye bēe oimole maphōo maaute na Nwaphongo. Moto okoimole maphōo maaute na Nwaphongo ali na ntina koleka ookowō nōkō insuu; elaa nde bo okowō nōkō insuu mōna, azwe moto wa ilimbola maphōo maawō yo mamana phō ya ikuya ingomba siso o aanola.

⁶ Bande, wamoya nga oka bēe, bo nakye naewōle na nōkō insuu, maphōo me mamoesunga ndengye'ye? Ekokyi obokye naeimole maphōo maante ya Nwaphongo, naa maphōo ma boebakye, naa maphōo maaute na Nwaphongo, naa naeteya maphōo ma Nwaphongo.

⁷ Tokpe ndakyisa ya mbolo ikyitube na bē, boli iphengo, naa gidale bo nyesi ya yango teikyese phe, tomoeba na ye obokye eye bawande iphengo naa gidale? ⁸ Bo mowandi wa kyelele taewandi na bolaa, tuluku aamibōngya phō ya ebasi ndengye'ye? ⁹ Nde bomō phō ya bēe; bo maphōo maawō bēe na nōkō insuu temaaka na bolaa, bato bamaeba ndengye'ye? Mena bēe kowō nde ya eweēle. ¹⁰ Nōkō ili o mokyisi nzikye, kasi munōkō na munōkō moli na ntina ya njwango. ¹¹ Bo nga siebi munōkō munvōle bē, yo okowō munōkō mamuna amoba ndokolo mobutu phō ya nga, na nga namoba ndokolo mobutu phō ye. ¹² Nde bomō, boli bēe na phowa ya makabo ma Bolobō, le obokye olukye na boikye makabo maakosa aanola sa ingomba.

¹³ Yango mena, yo okowō nōkō insuu, esengyesi obokye aongye na Nwaphongo, amophe ikabo sa ilimbola nōkō me oka bato. ¹⁴ Bo nabōndele na nōkō insuu, molimo njwa nga mōbōndele, kasi maumunya

ma nga temakyele na ekpele. ¹⁵ Nakyele bo? Namobondede o molimo nwa nga na o maumunya me; namotuba o molimo nwa nga na o maumunya me. ¹⁶ Na bom, bo kophe Nwaphongo melesi nde o molimo; moto mosuu oozasi o iangana bozasi, amooka ndengye ye obokye aanole Ame o ibondesi sa we, bo taefe naa kowo maphoo iye? ¹⁷ Na bo obondesi Nwaphongo na bolaa, ibondesi sa we etesikuya mosuu o aanola se.

¹⁸ Naphe Nwaphongo melesi pho naelekye bde baso na iwoko insuu. ¹⁹ Kasi waangane bato ba ingomba, nazingye obokye nawo maphoo matano obokye nateya bato na obokye nawo maphoo nkoto na nkoto na nkoko insuu iteyokye bato.

²⁰ Bande, bde sa ba na maumunya ndokolo bana bakye; ba bana bakye o maphoo mabe, pho nwana taefe obokye maphoo maakyele yo mali mabe; kasi bde ba baphomba o maumunya ma bde. ²¹ Bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: «Nkolo yokye: Namotoma babutu pho ya iwole ibota sa nga na nkoko ya bde babutu. Na bo babona etefabenele inzoka.»

²² Na bom, ikabo sa iwoko insuu eli elembetele pho ya baatebali baanosi. Kasi pho ya baanosi phe. Emba ikabo sa imola maphoo maaute na Nwaphongo eli elembetele pho ya baanosi. Kasi pho ya baatebali baanosi phe.

²³ Bo bato baatebali baanosi naa bato basuu baesi ya ezwa bde baso oanga o losambo kowo nkoko insuu, bamobuya nde phele obokye bde oli bayeyee. ²⁴ Kasi bo bde baso koimole maphoo maaute na Nwaphongo, moto otoebe Nwaphongo naa moto mosuu, bo anyosi o aangana sa bde, amooka maphoo maateya bde,

amoeba obokye ali moto okokyele maphoo mabe. Nwaphongo amotenela bolombe na maphoo maso maaokye yo. ²⁵ Maumunya maaBombama o ndondo ye mamowenene o pha. Emba amiinya boo o se, amokumola Nwaphongo; amowo yokye: «Nwaphongo ali phele o nte ya bde!»

Molongo o ingambi sa Nwaphongo

²⁶ Bande, nawo na bde bobo: Waangane bde pho ya ibondede Nwaphongo, moto na moto abe na etoma ye; motubi abe, moteye abe, moto okoimole maphoo maateya Nwaphongo abe, okoimole maphoo na nkoko insuu abe, okolimbole maphoo me abe; maphoo maso mamana masengyesi obokye makuya bato ba ingomba o ianola sa bde.

²⁷ Bo bato bawo nkoko insuu, ewoo nde bato babale naa baato bobele; bawo monomo na monomo, emba moto monomo alimbole maphoo maawo bde.

²⁸ Bo moto wailimbola maphoo mamana tafe, esengyesi obokye monomo na monomo na bde, ale iwoko na bokusi o nte ya bato baanga: Awo nde yo mpenza na na Nwaphongo.

²⁹ Oka bato baaimole maphoo maaute na Nwaphongo, ewo bato babale naa baato; bayoko baokye naa maphoo me maaute na Nwaphongo phele. ³⁰ Ka bo Nwaphongo ateye moto monomo o nte ya ingomba maphoo ma sekyele, esengyesi obokye obakyi kawo phanza mona aikale bese.

³¹ Bde baso monomo na monomo, okokyi imola maphoo maaute na Nwaphongo, obokye bato baso hazwe boebakye, familenza.

³² Baimole maphoo me mamana, esengyesi obokye baikale iba na bokonzi o ikolo sa ikabo saazwa bde; ³³ pho Nwaphongo

tali Nwaphongo wa mobulu; ali Nwaphongo okozingye bose.

Ndokolo o mangomba maso ma Nwaphongo. ³⁴ Esengyesi obokye babasi, b̄e sa kyela toko, waangane bato ba ingomba pho ya ibondele Nwaphongo. Tebaika baphe nzela obokye bawoko. Esengyesi obokye bamiuyakye bokowo mobeko njwa Nwaphongo. ³⁵ Bo bali na phowa ya ituna maphoo batune bampele ba b̄e o mangambi. Teli bolaa obokye njwanwasi awo, waangane bato ba ingomba pho ya ibondele Nwaphongo. ³⁶ B̄e kounyua obokye maloba ma Nwaphongo mauta oka b̄e? Naa kounyua obokye makoma suka nde oka b̄e?

³⁷ Bo moto kaumunya obokye ali moto okoimole maphoo maute na Nwaphongo, naa kaumunya obokye azwe ikabo sa Boloboo, asengyesi eba obokye maphoo maakome nga mama eli maphoo maantome Nkolo. ³⁸ Kasi bo taebe babona, b̄e saanola maphoo maawo yo.

³⁹ Bande, na bomoo, phowa ya b̄e ebe ya iimola maphoo maute na Nwaphongo. Sa katela baali na ikabo sa iwoo noko insuu. ⁴⁰ Le obokye maphoo mamana maso makyelame na bolaa na na molongo.

15

Ikundwa sa Klisto

¹ Bande, unwanjwa eye nali na phowa ya eimola Simo Elaa eya eimolaka nga, eya anolaka b̄e, eta ba na b̄e ianola noko loloo eye. ² Bo bikiyi b̄e pho ya yango, bo banze maphoo me, bo waeyimolaka nga; bo tebe bomoo phe, aanola sa b̄e sili nde pha. ³ Naeyimole simo eyazwaka nga, ekyelekye maphoo maso obokye Klisto awa pho ya bobhe pha banga, bo koimole buku pha

Nwaphongo. ⁴ Bamokundaka, akundwa mokolo njwa iyato, bo koimole buku pha Nwaphongo. ⁵ Atokolele Petelo; sima awenene na batoma iko mbuka babale. ⁶ Bobele, aesi ya kye wenene na baekosi b̄e koleka mikama mitano na mbala yonoyo. Baikye na b̄e bataa ba na bomoo, kasi bayoko bawa. ⁷ Sima akye wenene na Zake, na na batoma baso.

⁸ O sima ya b̄e baso, aesi ya wenene na nga. Bibi nga nali ndokolo njwana owa ukwa bouko. ⁹ Inga nali o suka ya batoma baso. O solongo, inga tebakokyi imbanga toma, pho nga moto owa nyokoloko ingomba sa Nwaphongo. ¹⁰ Na ngolu ya Nwaphongo nali boli nga loloo eye; ngolu me taikaka empe pha, nakyelaka etoma koleka b̄e baso; na bo teyabaka nga mampenza, kasi ngolu ya Nwaphongo yabaka na nga elele yonoyo. ¹¹ Na bomoo, ebe nga, ebe b̄e, banga baso toteya Simo Elaa ya Yesu Klisto eyaanola b̄e.

Ikundwa sa banga

¹² Banga bototeya obokye Klisto akundwa o nte ya bawe, ndengye'ye bana o nte ya b̄e bawo obokye bawe etebakundwe? ¹³ Bo bawe etebakundwe, kyelukye iwoo obokye Klisto taika kundwa. ¹⁴ Ka bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, iteya sa banga sili nde pha, na aanola sa b̄e sili nde pha me. ¹⁵ Yamoba obokye, naa banga, towoo maphoo ma bole pho ya Nwaphongo, obokye akundola Klisto o nte ya bawe. Nzuka taika kyela bomoo, bo eli phele obokye bawe etebakundwe. ¹⁶ Bo bawe etebakundwe Klisto ne taika kundwa o nte ya bawe ¹⁷ Emba bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, aanola sa b̄e sili nde pha; otaa ba nde o maphoo ma b̄e

mabe. ¹⁸ Kyelukye iwɔ obokye na baanosi basɔ baawa bakye nde babona. ¹⁹ Bo tolemele oka Klisto nde phɔ ya bomɔɔ booli na banga bobo, toli bato ba ngɔngɔ koleka bato basɔ.

²⁰ Kasi eli phele, Klisto akundwa o nte ya bawe; ali moto owa o boo otati ikundwa o nte ya bawe. Wateya obokye baawa, na be, bamokundwa me. ²¹ Nde bomɔ, bo wauta iwa na moto monomɔ, nde bomɔ me ikundwa sa bawe siesi na moto monomɔ me. ²² Bookowe bato basɔ na nzela ya Adama, nde bomɔ me na nzela ya Klisto, bato basɔ baanole bamokundwa. ²³ Ka moto na moto amokundwa na imbele se; Klisto ali moto owa o boo owakundwa o nte ya bawe. O sima ye yamoba baanosi bɛɛ; imbele sa moya yo.

²⁴ O sima ya maphɔɔ masɔ, tomba ya koma o suka ya mokyisi. Klisto amotɔ kaa ya bokonzi pha bakonzi basɔ, na mwiya nwa malɔbɔ masɔ, emba amba buya bokonzi bosɔ oka ango Nwaphongo. ²⁵ Esengyesi obokye Klisto abe mokonzi nɔnɔ wamunyetɛ Nwaphongo bailanga ne basɔ, na wabakyela yo o se ya makolo me. ²⁶ Munguna nwa suka nwaa moboma Nwaphongo, eli iwa. ²⁷ Na bomɔ, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyela maphɔɔ masɔ o se ya makolo ma Klisto. Kasi o iloba sisi maphɔɔ masɔ, ma wenene na bolaa obokye eli Nwaphongo owakyela maphɔɔ masɔ o se ya makolo ma Klisto, manya nde yo. ²⁸ Wamunva Nwaphongo ikyela maphɔɔ masɔ o se ya makolo ma Klisto, emba yo mampenza Klisto amiuya o se ya Nwaphongo owa mophe bokonzi pha maphɔɔ masɔ obokye Nwaphongo abe mokonzi o ikolo sa maphɔɔ masɔ na bolaa.

²⁹ Bɛɛ kula umunya lowɔ la

bato babatisame o elele ya bawe; baumunya obokye bamozwa iye? Bo eli phele obokye bawe etebakundwe, phɔ ya'ye babatisame o elele ya be? ³⁰ Na Banga, phɔ ya'ye tomiphe imbele sisɔ obokye towe? ³¹ Bande, nkɔlɔ iso nalembɛ nde na iwa. Naeyimosi lowɔ me obokye namikumole phɔ ya bɛɛ bali elele yɔnɔyɔ na Yesu Klisto, Nkolo wa banga. ³² Bo yabaka na ndengye ya bomoto obokye nanwanaka na manyama ma ngonda wawa o Efese, nazwe iye? Bo bawe tefakundo, toze, tonywe, phɔ yana tomowa! ³³ Bɛɛ sa mikosa na maphɔɔ mamana: Itambula na bebi babe bato maphɔɔ malaa maali o nte ya nwebi na be. ³⁴ Bɛɛ ba na maumunya maalongoba; bɛɛ sa kulaka kyela bobɛ, phɔ bana o nte ya bɛɛ tɛbaebe Nwaphongo. Nawɔ babona phɔ naephe bɛɛ sɔɔ.

Nzoto ya bato baakundo

³⁵ Ka moto monomɔ amotuna, yokye: Bawe bakundwe ndengye'ye? Bamokundwa na nzoto ya ndengye'ye? ³⁶ Ebususi! Waphikye we mumboto o manyete, mumboto mamuna temokoki itokolo, bo temowe. ³⁷ Ekye phikye we o manyete eli nde mumboto pha. Imbele sisuu mumboto nwa blɛ naa mumboto mosuu; teli nwete nwa mumboto nwa motokolo. ³⁸ Nwaphongo kakosa mumboto mamuna, bo zingyi yo. Kakosa mumboto na mumboto bo wamokyela yo. ³⁹ Nzoto ya mbolo iso tili ndengye yɔnɔyɔ; nzoto ya bato ili na yango ndengye, ya manyama ndengye, ya manyosi ndengye, ya swe ndengye.

⁴⁰ Na nzoto ya mbolo ya ikolo ili, na nzoto ya mbolo ya mokyisi ili. Bolaa pha mbolo ya ikolo bokyese na bolaa pha mbolo ya

mokyisi. ⁴¹ Moo mungyengye na ndengye ya njwango, na bokombe bongyengye na ndengye ya phango, na banyasesi bangyengye na ndengye ya bε; na o nte ya banyasesi, nyasesi na nyasesi kangyengye na ndengye ye.

⁴² Yamoba babona imbele sa mokundwa bawe. Bamokunda nzoto iki pholo, yamokundwa nzoto iteipholo. ⁴³ Wakunde bεe nzoto me o manyete, teibe

ndaa. Teibe na ná bokusi. Wamokundwa yango, yamoba nzoto indaa, ili na bokusi.

⁴⁴ Wakunde bεe nzoto me o manyete, kyebe nzoto ili na banga iye. Wamokundwa nzoto me,

yamoba nzoto ya molimo. Bo nzoto ili na banga iye ili, na nzoto ya molimo ili me. ⁴⁵ Na bomo,

bakoma o buku pha Nwaphongo bofo: Nwaphongo akyelaka moto owa o boo, eli Adama; amophekye bomoo. Ka Adama owa sima ali molimo okoamba bomoo. ⁴⁶ Nzoto ya molimo teiye o boo, kasi kyeye o boo nzoto ili na banga iye; ya molimo kyiye o sima.

⁴⁷ Adama owa o boo, Nwaphongo amokyelaka na mobulubutu nwa manyete mama. Adama owa ibale auta oka Nwaphongo o ikolo. ⁴⁸ Bato baso baali o manyete baulana na Adama owakyla bεe na mobulubutu nwa manyete. Baali o ikolo baulana na Klisto moto owa uta o ikolo. ⁴⁹ Bo waulana banga na moto owakyla bεe na manyete, nde bomo me tomoulana na moto owa uta o ikolo.

⁵⁰ Bande, nalukye iwō na bεe bofo: Nzoto yakyla bεe na munsoti na ná malongo teikokyi izwa bokonzi pha Nwaphongo, na nzoto ikiyiwe teikokyi iba na bomoo pha bobele.

⁵¹ Kyeka, naeimole lowo lonolo laamibomba: Banga baso etolowe; kasi tomobutwa banga baso ndengye esuu. ⁵² Nwana

imbele mokyiky, nde na lokpatibinya la miyo lonolo, imbele sa moula bεe kyelelo eya suka, pho imbele sa moula bεe kyelelo me, bawe hamokundwa obokye bazwe nzoto iteipholo, emba nzoto ya banga baso yamobutwa ndengye esuu. ⁵³ Na bomo, nzoto ikiyipholo, yamozwa nzoto nsuu iteipholo; nzoto ikiyiwe yamozwa nzoto iteiwe. ⁵⁴ Bo maphoo mamana makyelame, waumbo, wamozwa nzoto ikiyipholo nzoto iteipholo, na wamozwa nzoto ikiyiwe nzoto iteiwe, emba lowo laakoma bεe o buku pha Nwaphongo lolo lamokokiyisama: Iwaa tesikuli ba, Nwaphongo anyeti iwa. ⁵⁵ Iwa, elonga ya we yango ewa? Iwa etengu ya we yango ewa? ⁵⁶ Etengu ya iwa, eli isumu, emba bokusi pha isumu eli mofeko. ⁵⁷ Kasi tokumole Nwaphongo owa alophe elonga na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

⁵⁸ Emba bande na nga baa lozingo, bεe otemekye na bokusi ombe na phikama nde phele phele. Omiphekye nde imbele siso o bitoma ba Nkolo, na boebakye obokye ikuma sa bεe pho ya etoma ya Nkolo, etesiikyē pha.

16

Taaka ya isunga bebi

¹ Pho ya maphoo maakyekyi taaka ya isungyi sa baanosi ba Yelusaleme, na bεe okyele bo wateyaka nga mangomba ma Galati. ² Eyenga yonoyo na yonoyo, monomo na monomo na bεe, pho ya iambaka bilambo, amanyakye mi mbolo ye bokozwe yo kalangya imbale obokye obakye sa ziya ikoma sa nga.

³ Waamokoma nga, namotoma bato na nkanda obokye bakye ika bilambo ba bεe o Yelusaleme bo wabaoloko bεe. ⁴ Bo wasengyesi

obokye na nga nakye omo, tomokye imbanga me molongo.

Maumunya ma Polo

⁵ Sima namoya oka b̄e ya nzela eya Makedoniya, pho namoakala o nkyisi me. ⁶ Namoba na b̄e banaa nkolo; wayoko namunva imbele siso sa seekye obokye b̄e, okye nzika mbale eya mokye nga. ⁷ Pho mbala eye sikyi zinga obokye naya kaa oka b̄e nde bokaa, nalekane. Nali na phowa ya iba na b̄e banaa nkolo, bo Nwaphongo aanosi lowo me. ⁸ Nzuka nakane ikala wawa o Efese nono mokolo moununya b̄e eyenga ya Pantekote. ⁹ Pho nambo zwa nzela bobele, nabe omo obokye nakokya etoma eenene, na baailanga na nga bali baikye omo. ¹⁰ Bo Timote akomi omo, kyela na bolaa, amiwene obokye b̄e omunyangyesi o nte ya b̄e. Pho kakyele bokokyele nga etoma ya Nkolo. ¹¹ Emba moto sa motiyola, okye moika o imbanga se bese obokye akule mbutolela, pho nga na bebi tomoziya. ¹² Pho ya nwebi na banga Apolo, namolenza soosoo obokye ayakakye oka b̄e na bebi bayoko. Kasi tali phele na phowa ya iya unwanwa eye. Nzuka amoya, mokolo njwamozwa yo nzela.

Maphoo maa suka

¹³ Omibanzakye, oikale ianola na bokusi, omilenzaka, obe na bokusi. ¹⁴ Ozingane mi maphoo maso maakyele b̄e. ¹⁵ Koebe Setefano na boonkpe phe; bali bato ba o boo baabongola mandondo ma b̄e oka Nwaphongo o mokyisi nwa Akaye. Bamibuya bato ba etoma ya Nwaphongo. Bande, naongye na b̄e ¹⁶ obokye na b̄e okumole bato babana na bato baso baakyele etoma. ¹⁷ Nali na nkyisa na iya sa Setefano, Pholotuna, Akaika, pho

baampe ikyi imale nga o sima ya b̄e. ¹⁸ Balenza molimo nwa nga bo kolenza b̄e milimo maka be. Emba, oebe ikumola bato me babana. ¹⁹ Mangomba ma nkyisi ya Azi maelongosi. Akilas na Prisile na Ingomba siangane oka be, baelongosi na iko na iko o nte ya Nkolo ya banga. ²⁰ Bebi baso baali wawa baelongosi. Longonele o nte ya b̄e na inyangana na ndondo yonyo. ²¹ Maphoo mama, nga moto omakomi: Ndongolo ya Polo! ²² Bo moto tazingye Nkolo, azwe bo! Maranatha! (Kyeimole obokye Nkolo ya banga, yaka!) ²³ Le obokye ngolu ya Nkolo ya banga ebe na b̄e. ²⁴ Naezingye b̄e baso o nte ya Yesu Klisto.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Tata waakomaka Polo mokanda nwe nwa ntubo, masimo mabaka maute o Koliti, na nkanda yabaka kyisekane onte ya Polo na ingomba sa Koliti. Tebakulaka baa malaa, bato baayoko babaka batole Polo, na iika ziko na ndengye eya butwa yo toma. Polo atembekye na maphoo me. Yango mena obo pha obokye akule kyende o Koliti, Polo akomaka mokanda mumu nwa ibale pho ya ibuya bookaa onte ye na be.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 2 Bakoliti 1.1-11: Maphoo ma etatele
- 2 Bakoliti 1.12-7.16: Maphoo ma Polo na Ingomba sa Koliti
- 2 Bakoliti 8.1-9.15: Mabonza pho na bato ba. Nwaphongo baa Yelusaleme
- 2 Bakoliti 10.1-13.10: Polo kawo pho ya botoma phe
- 2 Bakoliti 13.11-13: Maloba ma Polo pho ya isokye mokanda nwe

Ibeya

¹ Eli nga Polo owa olo Nwaphongo pho ya iba toma ya Yesu Klisto na Timote nwebi na banga, toekomele mokanda mumu bee bato ba ingomba sa Koliti na baanosu baso baasu bali o nkyisi ya Akaye. ² Nwaphongo angu wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto baekyele bolaa, baephe na bose.

Nwaphongo kakuya banyokomo

³ Tokumbele Nwaphongo angu wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Nkolo iso kaokyele bato ngongu, kabakuya. ⁴ Mbala iso ikyinyokomo banga, kalokuya

pho ya obokye na banga tokyende kuya nde bomo me bato banyokomo. ⁵ Nde bomo pho minyoko ma Klisto miili miikye mi banga, nde bomo Nwaphongo kalokuya na boikye pho banga toangana na Klisto.

⁶ Bo toli o nkaka eli pho ya obokye bee okuyame ozwe ibikiyi; botokuyane, eli pho ya obokye bee okuyame na ikanga motema o minyoko bo mizwe banga. ⁷ Toli na ianola obokye Nwaphongo kaelenza bokololenza yo, pho bee kookye mpasi nde bookookye banga me. ⁸ Babi na banga, tozingye obokye oebe bowaoka banga mpasi o manyete ma Azi. Tooka mpasi na boikye walekaka na bokusi pha banga. Toloikaka umunya na obokye tomobika.

⁹ Phele, toumunyaka o mandondo ma banga obokye tomowa. Nzuka Nwaphongo akyela babona pho banga salemela bokusi pha banga mampenza, kasi pho tolemele nde yo. Eli yo okoakole bato o iwa. ¹⁰ Eli yo owa lobikya o iwa me saa boko si unvakiy waa banga, amba na lobikya na o mampasi masuu me; molemo nwa banga moli nde oka ye pho amokula lobikya na o mampasi masuu nde me. ¹¹ Na bee, wa losunga na mabondeli. Pho bo bato baikye babondele Nwaphongo pho ya banga, bato baikye baamophe melesi me pho ya bolaa pha lokyela yo.

Polo takuli kyende imbanga sa Koliti

¹² Kyeka lowo lokyele mawala ma banga lango lolo; o mandondo ma banga toebe obokye mofesi nwa banga o mokyisi moli molaa konza oka bee, tobe na bee na imiuya na na bosomebo boute na Nwaphongo. To loika kambema na zebi sa bato kasi na ngolu ya Nwaphongo. ¹³ Pho o nkanda ya banga, toloo ekomele maphoo

masuu, nde matangye b̄e na ma s̄os̄olo b̄e. Na anole obokye wa los̄os̄olo na bolaa, ¹⁴ pho olos̄os̄osi bonte unwanwa eye, mokolo nwa moya Yesu Nkolo wa banga, wa mozwa ngambo, pho ya banga na banga tomozwa ngambo pho ya b̄e. ¹⁵ Nabaka na ianola bomo yango mena nazingaka naino iya oka b̄e pho nae-sungye mbala eya ifale, ¹⁶ emba bonauti oka b̄e na mokyende o Makedoniya, bonamani o Makedoniya nambe kula ya butwa oka b̄e, pho okyende nzika o Yuda. ¹⁷ Waakana nga obokye na mokyela babona, nakana bokanela? Na nyango ya nga ili nde nyango ya bomoto pho na wo «εε» na «phe» mi lowo lonolo? ¹⁸ O boo pha Nwaphongo oli na bosembo na wo na b̄e ngakye, ya wo nga na b̄e teyaikaka ba «εε» na «phe» mi lowo lonolo. ¹⁹ Pho Yesu Klisto, Nwana wa Nwaphongo, yo mampenza owaeteya banga, inga na Sila na Timote, yo taika wo «εε» na «phe». Mi lowo lango lonolo, aba kawo nde «εε». ²⁰ Pho eli «εε» yo okolophe ianola obokye mapho maso malolakyela Nwaphongo mali ma phele. Emba o nzela ye towo obokye: «Ame» pho ya ikumbela Nwaphongo ²¹ Eli yo Nwaphongo yo mampenza okolokuya na banga na b̄e o nzela ya Yesu Klisto. Eli nde yo owa loolo. ²² Alokya elembetele ekyeteya obokye toli bato be, amba na tonza mandondo ma banga na Bolobo, okoteya obokye alophe mbolo nsuu yaawoko yo. ²³ O boo pha Nwaphongo nakati selesa na bomoo pha nga, bo nakate na wee; yabaka pho nga saaya iyaekyela bofe, yango mena siika yaa o Koliti. ²⁴ Teli obokye toyaetomisa isengyesi b̄e ianola, pho wa unva anola Yesu

Klisto na bokusi. Kasi tozingye ikyela etoma elele yonoyo na b̄e pho obe na nkyisa.

2

¹ Yango mena nakani obokye esikule yaa oka b̄e pho nde nakuli ebuya bato ba ngongo. ² Bo naebuye bato bangongo, ete wazwane moto owa moephe nkyisa pho b̄e baso wamoba na ngongo. ³ Yango mena naekomesi mokanda bo waekomelaka nga o elele ya obokye na ya ekyeka, sizingaka obokye bonaesi oka b̄e nayezwa na ngongo ebe na bato bawa bakokakyi impe nkyisa. Nali na ianola obokye bo na be na nkyisa na b̄e baso oli bato ba nkyisa. ⁴ Waa ekomela nga mokanda mamuna, na mokoma na ndondo bolosi nana mbembe o miyo. Sizingaka iyeyokyisa ngongo, kasi naekomela pho oebe ndengye ekyeezingye nga.

Polo alimbise moto omokyesi bofe

⁵ Bo moto monomo ampe mpasi o motema, taiki ephe nde nga na nga, akuti ephe na b̄e baso me, kasi banga samba lobo lolekyinya lowo me. ⁶ Pho ya moto wa ndengye mena, bato baikye bakokyi imooya, yango mena, ⁷ inwanwa eye oengyesi imolimbisa na imokuya, bo phe ngongo yaa mophila na boikye. ⁸ Emba naebondi, omoteya polele obokye oli nde imozinga. ⁹ Ntina eya ekomelaka nga ya baka pho ya iemeka na ikyeka bokotosa phele. ¹⁰ Bo olimbise moto, nga naamolimbisa me. Bo nga nalimbise moto mi lowo lookokyi nga imolimbisa, eli pho ya b̄e, o miyo ma klisto. ¹¹ Pho banga sakosama na Molemba. Pho toloobungye maumunya me.

Polo kawo na imbele sa lekinya yo o Troas

¹² Wakoma nga o Troas pho ya ikye teya Simo Elaa ya Yesu Klisto, omo naesi ya wene obokye Nkolo Yesu ambongyiselaka nzela pho ya iteya. ¹³ Kasi nabaka na boilakye pho sikaka zwa nwebi na banga Tito. Emba namba ya ika bato ba Troas, namba ya kyende o Makedoniya.

Tozwe elonga nde na Yesu Klisto

¹⁴ Tokumbele Nwaphongo okolokambe nkolo iso o elonga o nzela ya Yesu Klisto. Na nzela ya banga kaefinya Yesu Klisto mboka eso ndokolo solo ya malasi ekye nyangwe mboka eso. ¹⁵ Na bomo toli ndokolo malasi ma solo elaa mabonzele Klisto Nwaphongo, toli malasi me pho ya bato baali o nzela ya lobiko na baamibungye itakye na Nwaphongo. ¹⁶ Pho ya bato hali o ibunga, solo me eli ebe, kye bakambe o iwaa. Pho ya bato baabikya Nwaphongo, solo me eli elaa, kye bakambe o bomo pha bobele na bobele. Emba okokyi ikyela etoma me nza? ¹⁷ Tololi ndokolo bato bayoko baungya lloba sa Nwaphongo, kasi pho eli Nwaphongo owa lotoma, towo nde na bosembo o boo phe pho toangana na Yesu Klisto.

3

Bato ba etoma ya sangola eenyakune

¹ Wa mowo obokye banga tokuli tata imitata? Na toonisengyela ya bato baayoko ieteya nkanda na ieyonga yango pho ya iweninya obokye toli bakolo batoma. ² Mokanda nwa banga eli nde be, nwaakoma Klisto o mandondo ma banga, moebane moombe na tangama na bato baso. ³ Eli phele obokye bee oli mokanda nwaakoma Klisto o nzela ya banga. Taika mokoma na maa

ma mokanda, amokoma na Bolobo pha Nwaphongo oli na bomoo. Taika mokoma o ikolo sa mabanga, amokoma o mandondo ma bato. ⁴ Towo babona pho Yesu Klisto aloteya obokye eli Nwaphongo owa lotoma. ⁵ Tolokokyi imitata obokye bokusi bokyele na banga etoma me boute na banga mampenza, bokusi me boute nde na Nwaphongo. ⁶ Eli yo moto okolophe makokyi ma iba bato ba etoma ya sangola eenyakune, teli na mobeko nwaakoma be, kasi na Bolobo; pho mobeko nwa koma bee mobome kasi Bolobo kapha bomoo pha bobele na bobele. ⁷ Mobeko nwa komamaka o ikolo sa mabanga emba nkyemo ya Nwaphongo ya wenenekye imbele me. Boo pha Mose pha ngyengyeye na bokusi, ba Isalaye tebaikaka koka na ibokyeka, kasi ingyenge me tesaikaka na koko. Boo mobeko mokambe bato o iwaa nwa tokoloko na nkyemo. ⁸ Ka wa mokyela Bolobo etoma, ngyemo ya Nwaphongo yamba ba bo? ⁹ Boo mobeko mophe bato etumbu moli na nkyemo, ka nkyemo ya sangola eenyakune ekyebuya bato, bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo yamoba ndengye'ye! ¹⁰ Tokokyi na iwo obokye nkyemo yaangyengyeye kalakala tiikokane na ya lolu eye, ikyilekye ya kalakala. ¹¹ Pho bo sangola eekasi ya imbele sikuwe yabaka na nkyemo, nkyemo yaamba ba bo pho ya sangola eenyakune eyamoikala bobele. ¹² Toli na ianola pho molemo nwa banga moli imapho mamana. ¹³ Banga tolokyele ya Mose owazibaka boo phe na etobu pho bato ba Isalaye, bee sawene obokye ingyenge me silemo. ¹⁴ Kasi bato ba Isalaye tebakuli ba na mayele; nono lolu eye, watangye bee babuku ba sangola

eya kalakala, etobu eyazifa bée o boo etaaba nde omo. Naino tebaemanye, pho kyemane nde o nzela ya Klisto. ¹⁵ Na lolu eye, watangye bée babuku ma Mose, etobu yonyo kyezibe mayele ma be. ¹⁶ Eli nde na ibongola ndondo oka Nkolo, etobu me kyeembe mana. ¹⁷ Pho Nkolo ali Bolobo, emba elele eli Bolobo pha Nkolo, wamo wali bosomi. ¹⁸ Emba banga baso batebaakule ziba maboo, toweninya nkyemo ya Nkolo; yango mena tobwangwa pho ya iulana na Nkolo tombe na mana o nkyemo inkyinkyi, tobutwe o nkyemo inene na nzela ya Nkolo oli, Bolobo.

4

*Ekpele ya motuya o motema
nwa mabongo makyela bée na
yondo*

¹ Nwaphongo na ngongo ye, alophe etoma eye, yango mena toloophembe. ² Tole maphoo maso makyela bée miibombo. Tolookatele bato, toloobongole maphoo ma Nwaphongo. Kasi towo bosomebo o boo pha Nwaphongo. Tozingye babona pho bato baso baefe obokye toli bato bawo phele. ³ Bo Simo Elaa ekyeteya banga, bato bayoko tebaesolo, eli nde bato ba bungye. ⁴ Pho ya bée bato babungye, Molemba okokonza munse mumu kabunzinya malondo ma bée pho bée sa anola Simo Elaa. Tozingye bée bawene nwenya molole o ikolo sa bée. Nwenya me molole moute na Simo Elaa ya nkyemo ya Yesu Klisto oli elala ya Nwaphongo. ⁵ Wa imole banga Simo Elaa, tolowo pho ya banga manpenza, towo pho ya Yesu Klisto obokye eli yo Nkolo wa bato baso. Ka pho ya banga, toli bato bée ba etoma pho ya Yesu.

⁶ Pho Nwaphongo wakyela yo mokyisi awo yokye; «nwenya molole onte ya enzombi!» Eli nde ona yo Nwaphongo owa lola o mandondo ma banga pho ya ilophe malondo mateya bato nkyemo ya Nwaphongo ikyiwenene o boo pha Klisto. ⁷ Toli bakoo ndokolo mabongo maakyela bée na yondo, kasi toli na ekpele yonyo eya motuya onte ya banga. Kyeteya obokye nwenya munene pho ya ikyela etoma ya Nwaphongo moute ne kasi na banga phe. ⁸ Bato baloyelele na bibasi mboka eso, kasi tebalobome. Balulukye na maphoo kasi toititale. ⁹ Ba lowinya kasi te balozwe. Balounza kasi te balobome. ¹⁰ Mbala na mbala tonyanya iwa sa Yesu o nzoto ya banga pho bomoo phe bo wenene na o nzoto ya banga. ¹¹ Na bali banga na bomoo, toli mbala na mbala o ikama sa iwa pho ya Yesu, pho bomoo phe bowenene na o nzoto ya banga ikyi we. ¹² Yango mena iwa sili mi banga nkolo iso. Pho ya obokye bomoo bofe na bée. ¹³ Bakoma o buku pha Nwaphongo obokye, «Naanola Nwaphongo yango mena nawo.» Na banga toanole Nwaphongo me, yango mena towo. ¹⁴ Pho toebe obokye owaakola Nkolo Yesu, aaloakola na banga me molongo na Yesu, emba amokye na banga na bée o boo phe. ¹⁵ Toititale o maphoo maso pho ya bée, na bomoo ngolu ya Nwaphongo ekomele bato na boikye. Yango mena bato bamoba baikye pho ya imophe melesi na pho ya imokumbela.

Ianola si ambya bomoo

¹⁶ Yango mena toloophembe. Na bo nzoto ya banga kyiphembe na mo na mo, kasi o mandondo ma banga, Nwaphongo kalophe bokusi mokolo na mokolo. ¹⁷ Mampasi maokye banga

inwanwa eye mali makyiky imamekyinya na nkyemo iinzikye, na ya bobele na bobele ikyi lobongyisa yo. ¹⁸ Pho maumunya ma banga te mali mi maphoo mawene be, kasi mali mi maphoo maate maawene be; pho maphoo maawene bee temaakoko kasi maatemawene bee mali pho ya bobole na bobele.

5

¹ Toebe obokye bo ingambi sa banga sa o se wawa sili nde molaku, — kyelukye iwoo obokye nzoto ya banga — toli na ingambi sinene sakyelama na Nwaphongo, ingambi sa bobele o ikolo sitesaika tongama na bato. ² Emba inwanwa eye tokyimele pho phowa ya banga eli ikye obokye to kye nyoo o ingambi sa ikolo; ³ Pho ya obokye tobe na bitobu o nzoto kasi bolumbu phe. ⁴ Pho naino otaaba banga nkolo iso o molaku mumu, tookye mpasi, tokyimele. Teli obokye tozingye imana o nzoto iye, kasi tozingye obokye tolate nzoto ya ikolo pho bomoo bomine nzoto ikyi we. ⁵ Eli Nwaphongo yo mampenza owa lobongya pho ya yango, amba lophe na Bolobo phe ndokolo ndanga ya mbolo yaalobongyisa yo. ⁶ Yango mena toli nde na ianola obokye na botaba banga o nzoto iye, toli o nze ya ingambi sa banga, itakye na ingambi sa Nkolo. ⁷ Pho to-tambule na ianola kasi na iwene na miyo phe. ⁸ Eli bomoo, totondi na ianola emba tombe nde zinga imana o nzoto iye pho ya ikye zala phenephe na Nkolo. ⁹ Na bo totaba o nzoto iye, na bo tomani mi yango, phowa ya banga eli nde ya ikyela maphoo maamosepelisa. ¹⁰ Pho banga baso toengyesi ikye samba o boo pha Yesu Klisto pho moto na moto azwe iphuti mi iso

ya kyela yo o bomoo phe, naa na bolaa naa na bobele.

Klisto aya lobongye na Nwaphongo

¹¹ Boefi banga itosa Nkolo, tolukye isoolisa bato obokye maphoo ma banga mali ma phele. Nwaphongo kaloebe na bolaa nambe naanola obokye o mandondo ma bee konzebe me. ¹² Tolookule zinga imitata banga mampenza oka bee, kasi tozingye iyephe nzela ya iba na mawala pho ya banga, pho oebe ibuyisela bato bawa bamitate nde na maphoo ma ibanda kasi na maali o ndondo phe. ¹³ Bo eli phele obokye banga toyeya, eli pho ya Nwaphongo, kasi bo tobee na mayele malaa, eli pho ya bee. ¹⁴ Pho lozingo la Klisto lololekye, banga baanole obokye moto monomo awa pho ya bato baso, emba eli obokye bato baso bawa ne o miyo ma Nwaphongo. ¹⁵ Awa pho ya bato baso obokye bato baso bali na bomoo bee sakula bika pho ya bee mampenza, kasi pho ya owaawa, owaakwa pho ya be. ¹⁶ Yango mena tolookule kyeka moto na motindo nwa bomoto. Na bo phanza tokyekaka Klisto na motindo nwa bomoto, inwanwa eye tolookule mokyeka bomoo. ¹⁷ Bo moto aanga na Klisto abuto moto oomunyakune. Mofesi mookasi molemo, mofesi moonyakune motokosi. ¹⁸ Maphoo maso mamana maute na Nwaphongo, owabongya na banga o nzela ya Klisto na owa lophe etoma ya ibuya bato bayoko o mabongye ne. ¹⁹ Pho o nzela ya Klisto, Nwaphongo abongyaka na bato baso sakyeka masumu ma be. Amba lophe etoma ya ikye imola mabongye me. ²⁰ Toli batoma ba Klisto, eli ndokolo nde Nwaphongo yo mampenza

kaebangye o nzela ya banga; toebondi, na nkombo ya Klisto obokye, anola obokye obangye na Nwaphongo. ²¹ Yesu Klisto taika kyela isumu, kasi Nwaphongo amunyosa o isumu sa banga, pho ya obokye, o nzela ye tobutwe bato ba bosembo o miyo me.

6

¹ Pho tokyele etoma elele yonyo na Nwaphongo, to ebondela: Bèe saoto ngolu eya zwa bèe oka ye. ² Nwaphongo awo yokye: «Imbele sa wenekye ngolu ya nga naeyokaka, mokolo nwa lobiko na ya esunga». Kyeka inwanwa eye imbele sa ianola ngolu ya Nwaphongo, kyeka mokolo nwa lobiko. ³ Toloozingye ikyela lowo lokokyi ikatela bato o nzela ya Nwaphongo pho toloozingye obokye bato hawole etoma ya banga na bofe. ⁴ Kasi mi maphoo maso makyele banga, toteya obokye toli bato ba etoma ba Nwaphongo. Na bo towene mampasi ndengye na ndengye, na bo balonyokolo, toitala nde babona. ⁵ Balokutuba, balonyosa o boloko, batomisa bato obokye balokyele mobulu; tokyele etoma na bokusi, mbala eyoko toloikaka zwaka malondo ma ilala na ma iza. ⁶ To miweninya bato ba etoma ba Nwaphongo na imikamba sa banga silaa, na boebakye pha banga, na ikanga mandondo, na ikyela bolaa, na nzela ya Bolobo, na izinga bato na ndondo yonyo, ⁷ na iteya sa banga sa bosembo, na pho ya ngolu ya mwiya nwa Nwaphongo. Mofesi molaa nwa banga moli ndokolo binwanele ba banga pho ya ikyinda banguna na pho ya imibatela me. ⁸ Bato bana balokumole, baayoko balosemole, bana balokumisa, bayoko balotole, balowene

ndokolo bato ba bole nzuka towo phele, ⁹ Balokyeke ndokolo moto taaloebe, kasi bato baso baloebe. Baloumunya nkolo iso obokye tomowaa, kasi balowene obokye toli nde na bomoo. Balophe mampasi, toloowe. ¹⁰ Baloweninya ngongo kasi toli nkolo iso nde na nkyisa, toli babola kasi tobuya bato baikye bato ba ezwele o nzela ya Nwaphongo, towenene ndokolo toli na ekpele nzuka o bona bosembo toli na mbolo iso. ¹¹ Bèe bato ba Koliti, toewole polele, toewole ili o mandondo ma banga. ¹² Banga toloika le iyezinga, eli nde bèe bate balozingye. ¹³ Naewole ndokolo oli bana banga, nawo na bèe ngakye; Olowole ili o mandondo ma bèe, olozingye bokoezingye banga!

Saangana na bato bate baanole Yesu Klisto

¹⁴ Bèe saangana na bato bate baanole Yesu Klisto pho ya ikyela na bèe etoma elele yonyo. Ndengye'ye moto molaa na moto mofe bakokyi ikyela etoma elele yonyo? Nwenya na enzombi bakokyi iangana? ¹⁵ Klisto na Zabulu bakokyi iyokana? Moto oko anole Klisto na otomoanole, bakokyi iba na maumunya ndengye yonyo? ¹⁶ Bikyeko tebili na elele o tempelo ya Nwaphongo. Pho banga toli tempelo ya Nwaphongo oli na bomoo. Eli nde bo wawo yo Nwaphongo obokye: «Namoba onte ya be, na motambula na be, namoba Nwaphongo wa be, emba bèe bamoba bato banga». ¹⁷ Yango mena Nkolo Nwaphongo kawo na bato bèe yokye: «Mana onte ya bato baabe, saba elele yonyo na be, sakuma mbolo ya sokoto, emba nga na moeyamba. ¹⁸ Namoba ango wa bèe, emba bèe wa moba bana banga, ebe

bampele ebe ba babasi. Kyewo Nkolo Ekambambasi.»

7

¹ Pho Nwaphongo alolakyela babona, bande na nga ba lozingo, tomikunyole na bofe bosɔ pha nzoto na pha molimo, tomilenza o ibutwa baakolo bato ba bosantu na boilakye Nwaphongo.

Nkyisa ya Polo

² Oloyambe o mandondo ma b̄e, toloika kyela moto bofe, toloika bungya moto m̄n̄m̄, toloika kosa moto. ³ Saumunya obokye nawɔ babona phɔ ya iyewole na bofe. Eli nde bowa ewole nga obokye toezingye na boikye na bo o iwa na bo na bom̄. ⁴ Sili na ziko mi b̄e, nali na lolendo phɔ ya b̄e. Onte ya mampasi ma banga maso, si phembe, natonde na nkyisa. ⁵ Pho na wakoma banga o Makedoniya, toloikazwa na njwana imbele wa iyema, nde minyoko na minyoko, toloika baa bose na bato, na boilakye o mandondo. ⁶ Kasi Nwaphongo okokuya bato baaphembi, alokuye na ikoma sa Tito. ⁷ Teli nde phɔ ya bokomakye phe, kasi na phɔ aloimola ndengye eya mokuya b̄e. Aloimola na phowa ya b̄e ya ikula nvene, na ngongo ya b̄e phɔ ya maphɔ maabe malekana, na phowa ya b̄e ya inzambelela. Yango mena nkyisa ya nga ilekyi bonene. ⁸ Naebe obokye mokanda njwa ekomelaka nga njwa ephe ngongo, sikuli baa na ngongo phɔ ya lowo me. Naokyi ngongo wa wene nga obokye mokanda me njwa ephokye ngongo nde phɔ ya njwana imbele mokuwe. ⁹ Kasi injwanwa eye na sepele phɔ nakoma mokanda mamuna. Si sepele phɔ ya obokye naephe ngongo. Nasepele phɔ ya obokye wabaka na ngongo

phɔ ya lowo loobe lakyela b̄e, emba yango mena wamba bongye mandondo. Ngongo ya b̄e yabaka nde bowazingaka Nwaphongo phɔ obongye mandondo. Yango mena toloika ekyela bofe na mokanda me. ¹⁰ Pho ngongo ekyeute na njwango njwa Nwaphongo, kyetome moto ibongya mobesi momokambe o lobiko; ngongo ndengye mena toloime na yango. Kasi ngongo ekyeute na maumunya ma mokyisi mumu, kyetome o iwaa. ¹¹ Kyeka injwanwa eye mbano ya ngongo ya b̄e bowazinga Nwaphongo, Kyeka ndengye emambye b̄e, kyeka bookomiwele b̄e obokye tokyele masumu, kyeka boomengyi b̄e na maphɔ malekana, kyeka boile b̄e, kyeka phowa ya b̄e ya ikula nvene, kyeka boozingye b̄e ikyela ikyizingye Nwaphongo, kyeka bozingye b̄e iphe okyesi bofe etumbu. Oteye na ndengye iso obokye toika ba na lowo i lowo lalona. ¹² Bo na ekomelaka mokanda mamuna, teyabaka maphɔ ma moto owa kyela bofe, naa phɔ ya moto owa kyela b̄e bofe. Kasi yabaka nde phɔ ya obokye oebe na bolaa o boo pha Nwaphongo imiambya sa b̄e phɔ ya banga. ¹³ Yango mena mobuyise njwa b̄e molokuyee. Teebe nde ikuya na ikuya, tokulizwa nkyisa ilekyi boikye na iwene Tito na nkyisa phɔ ya ndengye eyabaka b̄e ne na bolaa. ¹⁴ Wa motoma nga oka b̄e naekumisa o boo phe. Injanwa eye toikyi mpe so. Maphɔ maso mawo banga na b̄e, mali phele. Ikumisa saekumisa banga o boo pha Tito sili sa phele me, wakyelama nde bom̄. ¹⁵ Yango mena phowa ye phɔ ya b̄e ekuli leka boikye wa umunya yo ndengye eya

motosa b̄eε baso na ndengye eyamoyamba b̄eε na bolaa, na botosi bosɔ. ¹⁶ Nasepele pho nakokyi iyelemela i maphɔɔ masɔ.

8

Baphalanga baambya b̄eε pho ya ba anosi ba Yelusaleme

¹ Bande na nga, tozingye obokye oebe bolaa pha kyela Nwaphongo pho ya baanosi ba Makedoniya. ² Onte ya mampasi maikye mazwaka b̄eε na bolaa pha b̄eε, kasi babaka na nkyisa nzikye, yango mena bambyaka baphalanga baikye pho ya etoma ya Nwaphongo. ³ Nawene na miyo, bambya na makokyi ma b̄eε na ileka, makokyi ma b̄eε nde na phowa ya b̄eε mampenza, ⁴ Balobɔndekeye, bamba wo na banga bekye tobaphe nzela ya iangana na banga mi lowo me, pho na b̄eε basungye bato ba Nwaphongo bali o Yuda. ⁵ Yakyela be, yaleka ya umunyaka banga pho ya be. Bataka maambya phanza na Nkolo Yesu. Emba bamba ya mambya na banga me bo wazingaka Nwaphongo. ⁶ Yango mena, toongyi na Tito o bokye, aya unva etoma elaa eya tataka yo oka b̄eε. ⁷ Pho oli na maphɔɔ masɔ: Ianola, yela ya iwɔɔ, boebi, imambya na lozingo bo waeteya banga, baa nana ngolu ikye mi lowo lolo. ⁸ Siephe mitindo; kasi bo na wo na b̄eε, na imiambya sa bebi, na ephe nzela ya iteya laakolo lozingo na bebi. ⁹ Pho koebe bolaa pha lokyela Nkolo wa banga Yesu Klisto; iyo owabaka moto wa ezwele, amibuya mobola pho ya b̄eε, pho na bobola phe, b̄eε obutwe bato ba ezwele. ¹⁰ Yango mena na ephe maumunya ma nga mi lowo me, ebongyi na b̄eε ilendendala, b̄eε babaka bato ba oboo ba izwa maumunya maamana mbula

eelekaa, na ikana imakyelela. ¹¹ Kasi unwanwa eye, unva ikyela etoma me. Oeyunve iyekyela na ndondo yonoyo bo waekanaka b̄eε, na makokyi mali na b̄eε. ¹² Pho bokoambya na ndondo yonoyo, Nwaphongo kaanole ikafo siiambya we kokokana na ili na we, kasi na iteili na we phe. ¹³ Teli obokye nakpe mampasi ma bato bayoko nambe ephisa mango, pho b̄eε babe na bolaa, b̄eε owene mpasi, kasi eli nde obokye b̄eε baso obe nde ndengye yonoyo. ¹⁴ Unwanwa eye, oli na mbolo nzikye emba okokyi isunga bebi baakambi. Pho mokolo nwa mokamba b̄eε, bo b̄eε babe na mbolo nzikye, na b̄eε bamosunga me. Na ndengye mena wamokokana. ¹⁵ Nde bowakoma b̄eε o buku pha Nwaphongo obokye: «Owa ongoko mbolo nzikye, wa za b̄eε tebaika ikala na epkele. Baongoko mbolo ndambo, bazee nana boikye me.»

Tito na bebi ne

¹⁶ Nwaphongo akumame pho akyesi obokye Tito amiambya mi b̄eε bokomiambya banga. ¹⁷ Tito aanosi yaa moongaka banga, ambakula miambya nde na phowa ye mampenza na iyaa oka b̄eε pho ya iya esunga. ¹⁸ Tomotome na nwebi mosuu, moto me, mangomba maso ma baanosi basepele ne, pho kataya Simo Elaa na bolaa. ¹⁹ Na pho, mangomba maso ma baanosi bamɔɔɔɔ pho akye na banga o imbanga sa etoma eya ngolu eya lophe Nwaphongo pho ya nkyemo ye na pho ya iweninya ndondo elaa ya banga. ²⁰ Tokyele na ndengye iso obokye bato sa lowole na bobe na ndengye ekyekyelele banga baphalanga baikye ndengye eye. ²¹ Tolukye ikyela bolaa, teli nde o miyo ma

Nkolo kasi na o miyo ma bato. ²² Tobatomi na nwebi na banga mosuu, mbala nzikye mi maphoo maamumekye na banga, towene obokye kamiambya. Inwanjwa eye kakule miambya na koleka pho b̄e komikambe na bolaa. ²³ Pho ya Tito, iyo ali nwebi na nga owa lozingo na owa etoma onte ya b̄e; kasi pho ya bato babale bayoko baye ne, bali batoma ba mangomba ma baanosi, bambe nakyela pho ya nkyemo ya Yesu klisto. ²⁴ Weninya obokye kobazingye phele. Pho mangomba maabatomi, bawene obokye toesambe na phele.

9

Isungyi pho ya bebi

¹ Tewali ntina pho ya obokye nakule ekomela pho ya lowo lokyekyi isungyi sa baanosi ba Nwaphongo bali o Yelusaleme. ² Pho naebe obokye, b̄e oli na phowa ya ibasunga, namba na ekumisa o miyo ma bato ba Makedoniya, ngakye: «Bebi ba Akaye baunva mi bongya iambya banda mbula elekaa». Yango mena bato baikye ba Makedoniya babuto imiambya pho ya ndakisa ya b̄e. ³ Inwanjwa eye na etomele Tito na bebi ne pho itata saa etata banga mi lowo me, sango saba saa phaa; na zingye obokye o mi bongya bowawoko nga. ⁴ Bo phe, bo nga na bato ba Makedoniya toesi omo, toloombi ya ezwa o mi bongye, tomobaa na soo, pho toetataka obokye b̄e waunva mi bongya, kasi soo eyaka b̄e ya moleka. ⁵ Yango mena, nawene obokye esengyesi obokye nawo na bebi babana bayee phanza pho ya ilengyele makabo ma b̄e bo wakanaka b̄e. Emba bo umbo imilengyele,

yamoweninya obokye b̄e koambya na ndondo yonyo kasi na mandondo mabale phe.

⁶ Imunya naino, obokye moto okophikye na bokyiky, kanoko na bokyiky. Okophikye na boikye kanoko na boikye. ⁷ Ebongyi obokye moto na moto akabe bokani yo. Yango saba na imiima, na na ietomisa na bokusi. Pho Nwaphongo kazingye moto okokabe na nkyisa. ⁸ Nwaphongo ali na makokyi ma iephe mbolo ndengye na ndengye pho obakye nkolo iso na mbolo isengyesi na we pho ya isunga bitoma biso bilaa. ⁹ Eli bo wakoma b̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto omolaa kakabele babola na boikye, bolaa phe pha mokoko pho ya bobele na bobele.» ¹⁰ Eli Nwaphongo okophe bato mumboto nwa iphika na ntoma ya iza. Amoephe na b̄e mumboto, aamobuya nwikye pho ophokye bato baayoko me. ¹¹ Amoebuya bato ba ezwele, pho obakye imbele sisoko kabele bato; yango mena bato baikye bamophe Nwaphongo melesi pho ya makabo maabaphe banga na nkombo ya be. ¹² Pho etoma eya ikabela bato baakaya, teli nde pho ya isunga baanosi ba Nwaphongo kasi kyesepelisa na Nwaphongo pho bato baikye bamophe melesi. ¹³ Waamokamwa b̄e na ngambo ya etoma ya b̄e, bato baikye bamokumisa Nwaphongo pho ya botosi boweninya bosembo pha b̄e o Simo Elaa ya Klisto, baamokumisa me pho ya ngolu ekyebakabele b̄e, na bato basuu mbolo ya b̄e. ¹⁴ Wamowene b̄e ngolu eyaephe Nwaphongo, bamobondele pho ya b̄e na lozingo loso. ¹⁵ Tophe Nwaphongo melesi pho ya ikabo sa lophe yo, silekyi makabo maso.

10

Polo kalimbole etoma ye ya botoma

¹ Inga Polo, nga mampenza naongye na b̄e na ndondo elaa nana boboto pha Klisto, kanga okow̄o b̄e b̄ekye: Nabe moto wa b̄ose wabe nga na b̄e elele ȳonȳo, kasi moto wa nkamba wabe nga itakye na b̄e; ² Naef̄ondi; santoma obokye nateya nkamba ya nga waamoya nga oka b̄e, ph̄o nakane iteya nkamba me na bokusi bos̄o oka bato baumunya obokye inga na bengye nde maph̄o ma bomoto. ³ Ph̄e, toli bato, kasi tolonwane na ndengye ya bomoto. ⁴ Bin̄wanele bin̄wane na banga tebaika uta na bato, kasi eli bin̄wanele bikusi ba Nwaphongo, ph̄o ya inyangole bilele bis̄o biimibombe banguna. Tonyangole maumunya maabe, ⁵ na lolend̄o los̄o lokatele bato ieba nzela ya Nwaphongo. To kangye maumunya mas̄o ph̄o ya obokye matosa Klisto. ⁶ Waaloweninya b̄e obokye kolotosa, toli phenephe iphe bato batebalotosa etumbu. ⁷ Kokyeyke nde maph̄o mawenene o ibanda; bo moto mon̄om̄o kaw̄o obokye ali moto wa Klisto, aebe obokye na nga nali moto wa Klisto me. ⁸ Ph̄o sikokyi ioka s̄o nabo namitati, na bokonzi pha loophe Nkolo, bokonzi boli na ntina ya iekuya kasi ienyangola phe. ⁹ Sizingye obokye na eiyisa na nkanda ya nga. ¹⁰ Ph̄o kyeka bokow̄o b̄e: «Nkanda ya Polo kyilozokya o mandondo; kasi wabe yo na banga elele ȳonȳo tabe na bokusi, na maph̄o me mali nde phaa.» ¹¹ Kasi moto okow̄o babona aebe na bolaa obokye ndengye eekyekomeme nga nkanda na itakye, namokyela nde bom̄o wa moba nga na

b̄e elele ȳonȳo. ¹² Ph̄o banga etelomimekya na bato baaȳok̄o, baamiwene obokye b̄e bakoka. Bali fibubusi, mofesi n̄wa b̄e bamokpe ndokolo mumekyele, bambe mimeka na n̄wango. ¹³ Ph̄o ya banga, tomitate nde na etoma eya lophe Nwaphongo. Etelomitate na low̄o losuu. Etoma eya lophe Nwaphongo eli ya iyaa na oka b̄e me. ¹⁴ To loikyi leka mandelo nde bo ebakyi obokye toloikyi yaa oka b̄e, toekomesi nde phele bato ba o boo oka b̄e na Simo Elaa ya Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, tolimitate na bitoma bakyela bato basuu. Kasi tozingye nde obokye ianola sa b̄e sikole, ph̄o etoma ya banga onte ya b̄e ekole me, kasi nde o mandelo maalomekyela Nwaphongo. ¹⁶ Sima, tokokyi ikyenimola Simo Elaa o nkyisi ili itakye na b̄e, ili naino saeyoka. Emba etolomitate na etoma eya kyela bato basuu. ¹⁷ Kasi bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto okozingye imitata, amitate nde na maph̄o makyela Nkolo.» ¹⁸ Ph̄o Nwaphongo taanole moto okomitate yo mampenza, kasi nde yo oko sambe Nkolo.

11

Polo na batoma babole

¹ Naongye na b̄e okangakye mandondo, onde naw̄o ndokolo moyeye (moto wa n̄waa). Nde phele otaa kanga mandondo. ² Nali na zuwa ph̄o ya b̄e, nde booli zuwa sa Nwaphongo, nakane iyelongya na molo mon̄om̄o, molo me eli Klisto. Na zingye iyeteya o boo phe ndokolo nḡond̄o oli naino sa ebaa nzoto ya lele. ³ Kasi koebe ndengye eya kosaka nz̄o Ewa na malondo me mabe. Na ile, imbele sisuu Molemba akokyi iya bunzinya maumunya ma b̄e maalaa

pho b̄e sakula zinga Klisto na ndondo ȳonȳo. ⁴ Pho bo naweni obokye moto mosuu aesi ya eteya Yesu mosuu okyese na owa eteyaka banga, b̄e wa moanola. Koanole Bolob̄o bokyese na Bolob̄o pha zwaka b̄e na Simo Elaa ekyese na eya eteyaka banga. ⁵ Naumunya obokye bato babangye b̄e obokye batoma banene, tebandekye na ná ekpele ȳonȳo. ⁶ Na bosili na yela ya iw̄o, kasi nali na boefi. Mbala nzikye naba naeweninya phango na maph̄o ndengye na ndengye. ⁷ Waeyimolaka nga Simo Elaa ya Nwaphongo, sikaka eonga ekpele. Namiuyaka o boo pha b̄e pho b̄e obutwe bato banene. Babona nakyelaka bōbe? ⁸ Naanolaka iphutama na mangomba ma baanosi ba Nwaphongo masuu, nabaka nabikye nde na b̄e pho ya iesunga. ⁹ Imbele saabaka nga oka b̄e, sikaka baa ephesi ya moto wabaka nga na masengyesi, pho b̄ebi bautaka o Makedoniya banzelelaka na mbolo iso ya sengyelaka na nga. Sikaka zinga ibaa ephesi ya b̄e, náa milow̄o ye. Na moikala ibaa nde bom̄o. ¹⁰ Naw̄o na bosembo pha Klisto boli onte ya nga ngakye: O nkyisi ya Akaye iso, moto na mon̄om̄o etaandomya. ¹¹ Na w̄o babona pho ya'ye? Pho obokye siezingye? Nwaphongo kaebe obokye na ezingye. ¹² Ikyikyele nga na moikala ikyela nde bom̄o, pho obokye batoma ba b̄ole babana b̄e sazwa nzela ya imitata obokye bakyele etoma nde bokyele banga. ¹³ Bato me babana bali batoma ba b̄ole, baibi, bakatele bato obokye bali batoma ba Klisto. ¹⁴ Kasi teli low̄o la ikamwa, pho Molemba yo mampenza kakate obokye ali anzelu owa moo. ¹⁵ Tekuli ba na low̄o laikamwa bo bato baetoma; b̄e bakate obokye bali

bato ba etoma ba Nwaphongo owa bosembo, o mokolo nwa suka, bamozwa etumbu ekokyi na bitoma ba b̄e.

Mampasi ma Polo o etoma ya botoma

¹⁶ Nakule w̄o ngakye: Moto mon̄om̄o saumunya obokye nga na yeya (nga nali na nwa), kasi bokoumunya bom̄o, anola obokye na yeya pho nakute mitata nwan̄a bokyii me. ¹⁷ Bo na mitate, siw̄o bozingye Nwaphongo, kasi ndokolo na yeya. ¹⁸ Bokomitate bato bayoko mi maph̄o ma mokyisi, na nga namitata nde bom̄o. ¹⁹ B̄e bato ba baakolo malondo, komengyele ianolela bato ba yeya! ²⁰ Koanole obokye b̄e baebuya baombo ba b̄e, ba ebololo mbolo na malondo, ba etiyole, baewande o maf̄oo. ²¹ Naokye sōo ya ilow̄o, toloikaka leka bok̄o pho ya ikyela ndengye mena! Kasi wa mekye b̄ebi imitata naw̄o ndokolo na yeya, nakokyi imitata na nga me. ²² B̄e bali Ba-Ebele? Na nga me! B̄e bali bato ba Iisalaye? Na nga me! Bali bana ba Abalayama? Na nga me! ²³ Bali bato ba etoma ya Klisto? — Namow̄o ndokolo moto owa yeya — Na balekye, nawene mpasi o etoma ileka b̄e. Nanyoloko mbala nzikye o boloko ileka b̄e. Bato banvandaka na boikye ileka b̄e, nabaka mi makama ma iwaa mbala nzikye ileka b̄e. ²⁴ Bayuda ba nvandaka phimbo mako maato na ifuwa mbala itano, ²⁵ bakonzi ba Baloma bambinda phimbo mbala yonȳo, nazinda na masuwa mbala iyato, bamaa maf̄anga mbala yonȳo, nazinda na masuwa mbala iyato, nakyela mokolo mofimba o maa, na moo na mokolo. ²⁶ O mambangana ma nga nazwaka makama ndengye na ndengye; makama maa vato na maa masuwa, makama oka baibi, makama oka b̄ebi na nga Bayuda,

oka bato batebali Bayuda, na oka bēbi na banga ba bōlē; makama onte ya nkyisi inene na o mabokye. ²⁷ Na wenekye mpasi na bitoma biikusi. Mbala nzikye sikaka lala ebuu. Na waka na nzala nana phowa ya maa, imbele siyoko sibaka nōnō na ekpele ya iza. Nazangaka na etobu, na nyokomo na ná mpiyo. ²⁸ Mampasi masuu malii kasi sii matangye. Maumunya ma nga ma mokolo na mokolo mali pho ya baanosī ba mangomba maso. ²⁹ Moto monomo bo aphembi o nzela ya Nwaphongo, na nga na phembe me. Bo moto monomo akaa o isumu, wankyele mpasi ikye o ndondo. ³⁰ Bo ebe obokye na mitate, na mitata na bokoo pha nga. ³¹ Nwaphongo, ango wa Nkolo wa banga Yesu, ookokumbele bato nkolo iso, kaebe obokye siikate. ³² Wa baka nga o Damaseke, mokonzi o munene wa mokyisi me yabaka Aletasi, mokonzi monomo abaka o se ye. Mokonzi me, akyekye mikyela batuluku o bibonga biso ba mokyisi pho ba nzakya. Mokyisi me nwalungamaka na ekuka. ³³ Kasi baanosī ba Nwaphongo bamba nyosa mieluba enene, bamba ya ntokolo o fenetele eyabaka o ekuka, nōnō wa nzuya bēe o nze. Nōnō waalota nga.

12

Polo kamitate na mandoto me

¹ Esengyesi obokye na mitate, na botebe bolaa, kasi nalukye iwō unwanwa pho ya mandoto na maphoo maanveninyaka Nkolo. ² Naebe moklisito monomo, owa baaka o ikolo, elekaa lolō mam-bula iko mbuka manee, (siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ³ Phele, naebe obokye Nwaphongo akyende na moto me

o Paladiso. (Nakule wō ngakye, siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ⁴ Omō aokaka maphoo matemakokyi moto iwō naa imekola. ⁵ Pho ya moto me namitata, kasi pho ya nga, namokyela mawala ma nga nde o bokoo pha nga. ⁶ Bo nazingakyi imiotata nde sikyesi ndokolo moto wa nwaa, pho nde nawō maphoo; maa phele. Kasi nale imitata pho siibenele obokye bato babee na maumunya manene mi nga koleka maphoo mawene bēe na maokye bēe pho ya nga. ⁷ Yango mena, pho nga satonda na mawala mimapho ma nveninyaka Nwaphongo, Nwaphongo ampe bolosi bokusi ndokolo toma ya Molembe pho ya invanda na inkatela pho nga satonda na mawala. ⁸ Nabondelēkye Nkolo mbala iyato pho ya obokye ambikya na bolosi me. ⁹ Kasi yo amba ya ambuyisa yokye: «Ngolu ya nga ekokyi na we. Pho mwiya nwa nga momiwēninya oka moto ootoli na bokusi». Yango mena nasepele nde imitata na bokoo pha nga, pho mwiya nwa Klisto mobee mi nga. ¹⁰ Yango mena nasepele bokoo pha nga, bo bantosi, bo na kambī, bo banyokosi na bo banveninye mpasi pho ya Klisto. Pho imbele sili nga na bokoo, eli nde sango sili nga na bokusi.

Ila sa Polo pho ya ingomba sa Bakoliti

¹¹ Nawō ndokolo na yeya, kasi eli bēe bato bazingye bomō. Pho esengyelakyi obokye bēe onzambebele. Pho na bo sili na ntina, bato babangye bēe batoma banene tebaandekye. ¹² Bilembo biweninya obokye nali owakolo toma bakyelamaka onte ya bēe, bēe koebe bowabaka nga nakangye motema

mi maphoo maso, koebe na bilekyesako ndengye na ndengye ba weninyaka mwiya nwa Nwaphongo. ¹³ Ekpele'ye eyakela nga o mangomba masuu eteyaika nga kyela oka b̄e? Naebe nde lowo lonolo, obokye sika anola obokye onzeya. Indimbisa na bofe pha ekyela nga. ¹⁴ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato iyaa oka b̄e, na mbala me esi anole obokye na zee ntoma ya b̄e, nalukye nde b̄e kasi ntoma ya b̄e phe. Eli nde boli bana na baboti ba b̄e. Teli bana baazeya baboti kasi eli nde baboti baazeya bana. ¹⁵ Pho ya nga, namoba na nkyisa ya ibungya iso ili na nga, na imibungya nga mampenza pho ya b̄e. Bo nga na ezingye na boikye babona, b̄e wa munzinga fontee? ¹⁶ Wa moanola obokye sikaka baa ephesi pho ya b̄e. Kasi bato bamowo obokye, nga Polo moto mobe, na yaekpela baphalanga na boole. ¹⁷ Onte ya bato batomaka nga oka b̄e, moto nza owa toma nga obokye ayaekosa pho ankpelle baphalanga? ¹⁸ Natomaka Tito na nwebi monomo okoebe b̄e obokye bayee oka b̄e. Emba Tito aya ekosa pho aekpelle baphalanga? Banga ne toloika baa na maumunya ndengye yonoyo? ¹⁹ Tee nono unwanwa eye, b̄e kourumunya obokye nalukye nzela ya imilongya o boo pha b̄e? Teli bomo! Towo nde o boo pha Naphongo bozingye Klisto. Bande na nga, nambe wo na b̄e maphoo maso mamana, pho tozingye iyesunga pho obokye okole o nzela ya Nwaphongo. ²⁰ Naile obokye imbele sa mokoma nga oka b̄e, naya ezwa na mozalesi nwa moba sa nsunga naa nwaka nga sa esunga me. Naile obokye toko na zuwa, yoo na iwelana, itolana, iyono,

mawala na ikyemikyela mobulu ibe onte ya b̄e. ²¹ Naile obokye imbele samokula nga yaa oka b̄e, Nwaphongo wa nga sa mpe soo o boo pha b̄e, emba na motonda na ngongo pho ya bato bakyeleka masumu kalakala, tebambe nale ikyela maphoo maa soo, bondumba na maphoo mabe ndengye na ndengye makyelaka b̄e.

13

Lowoo laa suka

¹ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato ya iyaa oka b̄e. Bo wakoma b̄e o buku pha Mibeko obokye: «Batene bolombe bookyi manzoka mabale naa maato makyee munoko monomo.» ² Nali na lowoo lonolo la iwole bato bakyeleka masumu na b̄e baso me. Naunva ewole lowoo me imbele sabaka nga oka b̄e mbala eya ibale, na unwanwa eye boli nga itakye, nakule butolela lowoo me ngakye: Mbala eya sima wamoya nga oka b̄e, esiokye na moto monomo ngongo. ³ Pho kozingye naeteya obokye Klisto kawo o munoko nwa nga, walowene. Iyo tali na bokoo oka b̄e, kasi kataya bokusi phe onte ya b̄e. ⁴ Nde phele, azangaka bokusi imbele sa mobakaka b̄e o ikolo sa ekulusu, kasi unwanwa eye ali na bomoo pho ya nwiya nwa Nwaphongo. Na banga tozangyi bokusi ndengye eyazangaka Klisto, kasi wamowene obokye toli na bomoo boli ne, pho mwiya nwa Nwaphongo nwa banda ikyela na banga onte ya b̄e. ⁵ Omimekye b̄e mampenza booli onte ya ianola. Omimekye! Toebe obokye Yesu Klisto ali onte ya b̄e? Wanaka imimeka me siloekpenele. ⁶ Kasi naumunya obokye wa moeba obokye imimeka me tesiiki loekpenela. ⁷ To bondele Nwaphongo obokye

bèè sakyela nɔnɔ boɓe ɓonɔɓo,
 tololi na phowa ya imilongya,
 kasi tozingye obokye bèè okyele
 ɓolaa, na ɓo ɓanga toloikyɪ
 longa. ⁸ Pho tolokokyi itemele
 bosembo pha Nwaphongo, kasi
 tosengyesi nde ikyela ili phele.
⁹ Tokumbe imbele sili ɓanga na
 bokɔɔ emba bèè na bokusi o nzela
 ya Nwaphongo. Lowɔ loobɔnde
 ɓanga Nwaphongo loli obokye
 bèè obe ɓato ɓalaa mpenza.
¹⁰ Yango mena, naekomesi ɓabona
 o ɓoo pha nga iyaa oka bèè, pho
 waamoya nga oka bèè, nga saya
 ephɛ etumbu na bokonzi pha
 mpe Nkolo, bokonzi me ɓoli na
 ntina ya itomba ingomba sa bèè,
 kasi pho ya isiɔɔ phe. ¹¹ Kasi
 unwanwa eye bande na nga,
 oikala na ɓolaa. Luka ikyela
 ɓolaa, kuyinyaka bèè na bèè,
 ookanaka onte ya bèè, ɓaa na
 ná bose. Emba Nwaphongo owa
 lozingo na owa bose amoba na
 bèè. ¹² Obeyinya, ombe na yam-
 bana. Baanosi ɓa Nwaphongo
 ɓali wawa ɓaelɔngosi. ¹³ Le
 obokye ngolu ya Nkolo Yesu
 Klisto, lozingo la Nwaphongo, na
 isungyi sa Bolɔɓo Bosantu ifee
 na bèè baso.

Mokanda nwa Polo oka Bagalatia Maphoo ma etatele

Polo atomelaka Bagalatia mokanda nwa ngongo mumu imbele saakyeke yo o imbanga see sa iyato. Pho waakoma yo o Efeze (Bitoma 19.1), aokaka obokye Bagalatia baanole mateya ma bato basuu baayakaka oka bde emba bawoko bde kye: Esengyesi obokye baanosi ba nkyisi iinsuu batosa na bde mibeko ma Bayuda ma imibele. Pho ya itutola baande ne o nzela ya Simo Elaa, Polo amba ya phe maumunya me na bitee biato.

Bitee me bili bobo:

- Bagalatia 1-2: Polo aimosi bato ba Galatia maphoo mawenekye yo mampenza. Kamiphambe na etoma ye ya botoma, kateya obokye eli Nkolo moto owamophekye ephesi mana
- Bagalatia 3-4: Polo akyekyi maphoo maakomama o buku pha Nwaphongo wa Sangola eekasi, yo kye Mibeko ma Bayuda temaika bikya bato. Moto akokyi ibika nde bo aanosi Yesu Klisto
- Bagalatia 5-6: O mbomela, Polo kaongye na Bagalatia obokye ba lee Bolobo pha Nwaphongo botambwisa bomoo pha be, pho Bolobo kapho moto maumunya manyakune, na koleka maumunya ma lozingo

Mokanda mumu moongye na baanosi baso obokye baokye maloba mama emba bamaanole, obokye bamane o boombo pha ndengye eso.

Ibeya

¹ Nga Polo, owabutwa toma. Teyaika bombuya bato, naa sika bobutwa na moto. Kasi na bobutwa nde na Yesu Klisto na Tata Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe. ² Inga na bebi baali na nga wawa, toekomele bde mangomba mali o Galati. ³ Ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibee na bde. ⁴ Iyo owami- ambya pho ya masumu ma banga, pho ya obokye alomanya o moky- isi mumu moobe, bo waazingaka Nwaphongo, oli Ango wa banga. ⁵ Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Simo Elaa eli nde yonoyo

⁶ Nwaphongo aebanga pho ya Klisto; nambe taakamwa na bonzanga bomokubolesi na bde lokukyi, pho ya ikye benga Simo Elaa esuu. ⁷ Teli na pho ya obokye Simo esuu eli, kasi wali nde bato baambya mobulu onte ya bde, bambe na zinga ioto Simo Elaa ya Klisto. ⁸ Kasi bo moto monomo, ebe banga naa anzelu monomo owa ikolo, aeyimosi Simo Elaa eekyese na eya eyimola banga, alakame na bobo! ⁹ Tounva lowo na bde, emba nakule ewole lango unwanwa eye, ngakye: Bo moto aeyimosi Simo Elaa eekyese na eyaanola bde, alakame na bobo! ¹⁰ Unwanwa eye, kyelukye iwo obokye nalukye bolaa oka bato ndee oka Nwaphongo? Nalukye nde obokye bato bansambe? Bo nataakyi ba nde obokye bato bansambe, nde sikuli ba moto wa etoma wa Klisto.

Ndengye eyabutwa Polo toma

¹¹ Bande, pho nawo na bde ngakye: Simo Elaa eya eyaemola nga, teli ya bato. ¹² Pho simba na ezwa na moto, sika naeyekola na moto. Kasi yanveninya nde Yesu Klisto.

¹³ Pho waoka bawo na mofesi nwa nga nwa phanza onte ya

mibeko ma Bayuda: Na kabu eya baka na nga nanyokolo ingomba sa Nwaphongo na wabaka nga nalukye isooto. ¹⁴ Nabaka nakole o mibeko ma Bayuda, nalekaka bebi baikye ba yoo na nga na ba bosoo pha nga, pho nazingaka na boikye bonkoko pha batata. ¹⁵ Kasi, Nwaphongo owanzolo tata ibu sa mama, ambanga na ngolu ye. ¹⁶ Anveninya Nwana we pho ya obokye nakyemimola Simo ye onte ya bapakano. Mina wamo, sikula luka izwa mateya ma bato, ¹⁷ naa ikyende o Yelusaleme oka babaka batoma o boo pha nga. Nakyekye o Arabi, sima namba ya butwa o Damaseke. ¹⁸ Emba, sima ya mbula iyato, namba yakye o Yelusaleme pho ya iebana na Petelo, namba kyela ne nkolo iko mbuka itano. ¹⁹ Sika wene na toma mosuu, kasi nde Zake, nwana nyango na Nkolo.

²⁰ Maphoo maekomele nga mama, namawo o boo pha Nwaphongo, teli bole.

²¹ Sima, namba ya kyende o manyete ma Siri na Silisi. ²² Kasi tebaikaka nzeba o Mangomba ma Klisto mali o manyete ma Yuda. ²³ Kasi baokaka bawo obokye: «Moto owabaka kalonyokolo phanza, abuto kaimole maphoo ma ianola Klisto mabaka yo kaoto phanza.» ²⁴ Emba Mangomba me makumulaka Nwaphongo pho ya nga.

2

Iokana sa batoma o Yelusaleme

¹ Bobele, o sima ya mbula iko mbuka ine, namba kula yakyende o Yelusaleme, nga na Balanabasi. Nakyendekye na na Tito. ² Nakyendekye pho Nwaphongo anveninyaka obokye nakyende omo. Emba namba baimola Simo Elaa eya imiolaka nga onte ya bapakano. Naeyimolaka na bato balobo be kumola,

obokye etoma eso ekyeyle nga yango sakyende pha. ³ Kasi nwebi na nga Tito, na bo ali Moela, tebaika motomisa obokye amibele. ⁴ Nde ya baka nde pho ya bebi babole, baminyosaka na malondo obokye baya nongo bokokyelele banga bosomi pha banga, boute na Yesu Klisto, pho bakule lobuya o boombo. ⁵ Oka bato baabana, toloika miuya, nongo pho ya nwana imbele, pho ya obokye phele ya Simo Elaa ebe nde yango pho ya be. ⁶ Kasi pho lokyekyi bato banene — bo wabaka be, te wali na tina: Nwaphongo takyekye maboo ma bato — bato me tebaika na ntomisa ekpele esuu. ⁷ Kasi bawenekye nde obokye iimola Simo Elaa oka bato bali sa mibele, yabaka etoma eya mpe be, booli eyaka Petelo oka bato bamibele. ⁸ Pho moto owakyelaka onte ya Petelo pho ya ikye teya oka bato baamibele, akyla ne onte ya nga pho ya bato baatebaika mibele (pakano). ⁹ Emba, Zake, Petelo na Yoane bawene ndokolo ntondo o ingomba, okoebe be ngolu eyampe Nwaphongo, balophekye maboko, na nga na Balanabasi, pho ya iweninya obokye toli elele yonyo. Tookanaka obokye banga tokyende mbale eli bato bate baika mibele, be mbale eli bato baamibele. ¹⁰ Baongaka na banga nde obokye toumunyake babola, lowo laakyela nga na bolaa.

Polo kaoya Petelo o Antioshe

¹¹ Kasi wakyende Petelo o Antioshe, namba ya mooya o miyo ma bato, pho aminyosaka o lowo lobe. ¹² Mena bato batomaka Zake saboyakakye, abaka kaze yo na bapakano. Kasi, sima ya iya sa be, abuto ilota na ikyemiba imambale, pho ya ilota bato baamibele. ¹³ Emba Bayuda baayoko butwaka ikyela bokokyele yo, ebe na Balanabasi

yo mampenza abutwaka ne ikyela bomō me. ¹⁴ Kasi waawene nga obokye tebaatambule o molongo bokowo phele ya Simo Elaa, namba wo na Petelo o boo pha bato baso, ngakye: «Bo we oli Moyuda, kobikye ya mobesi njwa bapakanano, kasi njwa Bayuda phe, wamba tomisa bapakanano ibaa ya Bayuda ndengye'ye?»

Bayuda na bate bali Bayuda babikyi pho ya ianola Klisto

¹⁵ Banga, tobotama Bayuda, tololi bato ba masumu ndokolo bapakanano baba. ¹⁶ Kasi toebe na bolaa obokye moto tabutwe moto wa bosembo pho ya bitoma ba mibeko, kasi nde pho ya ianola se oka Yesu Klisto. Toanola na banga Yesu Klisto me, pho ya obokye tobe bato ba bosembo na ianola Klisto emba pho ya bitoma ba mibeko phe. Pho na bitoma ba mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo. ¹⁷ Kasi bo na bolukakye ibutwa bato ba bosembo onte ya Klisto, balozwaka bato ba masumu na banga me, kyelukye iwō obokye Klisto ali moto wa etoma wa isumu? Teli bomō! ¹⁸ Bo nakuli bongya maphō ma mibeko maotoko nga, mena nga mampenza nakule mibuya mosemosi wa mibeko. ¹⁹ Pho nga, nawa nde na mobeko pho ya obokye nabe na bomō pho ya Nwaphongo. Na Klisto, nali moto obakyi bēe o ekulusu. ²⁰ Nali na bomō, kasi tekuli ba nga, eli Klisto oli na bomō onte ya nga. Pho bomō booli na nga unwanwa eye, nali na phango pho ya ianola Nwana wa Nwaphongo, yo owa nzinga na owa miambya pho ya nga. ²¹ Siibuya ngolu ya Nwaphongo sa ntina, pho bo na mobeko tozwe bosembo, ka mena Klisto amba waa nde bowela.

3

Moto kabikye na mobeko ndee na ianola

¹ Oo bato ba Galati bibubusi! Oelokyi nza? O miyo ma bēe, baeteyaka Yesu Klisto owabakaka bēe o ekulusu. ² Onzimole mi lowō lolō: Eli pho ya ikyelela mibeko wamba zwa Bolōbo, ndee pho waoka Simo Elaa? ³ Bēe oli bibubusi mi lowō lolō? Bēe baatatakyi phanza na Bolōbo, unwanwa eye, eli na nzoto kombe luka ibomela? ⁴ Okyesi maphō manene maikye nde bokyelele? Emba bo embi kula ba nde bokyelele! ⁵ Moto owaephe Bolōbo, na owakyelela bilekyesako onte ya bēe, kaikyele nde pho kokumole mibeko ndee pho waoka Simo Elaa?

⁶ Pho Abalayama abaka na ianola oka Nwaphongo, emba yango mena yakyelela obokye bamotangye ndokolo moto wa bosembo. ⁷ Yango mena, oloebe obokye: Eli baanosi bali bana ba Abalayama. ⁸ Na o Buku, Nwaphongo awō obokye amobuya bapakanano bato ba bosembo na ianola, amba na imola Abalayama phanza Simo me Elaa eye: «Mabota maso mamozwa bolaa pho ya we.» ⁹ Yango mena, bato bali baanosi bazwe bolaa bēe na moanosi Abalayama. ¹⁰ Pho bakyelesi ba mibeko, bali bēe baso o se ya ilakyeama. Pho wako-mama obokye: «Moto munso owamoba sakumola mibeko miso miakomama o buku pha Mibeko, alakyelame na bofe.» ¹¹ Pho eli nde phele obokye na mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo. Pho moto ooli na bosembo pho ya ianola, amobika. ¹² Mibeko na Ianola tebatambule ndengye yonoyō. Pho ya bomō, moto owamokokya ikyiongye mobeko me, amobika pho ya njwango.

¹³ Klisto aphuta pho ya ilomanya o bilakyi ba mobeko, wabutwa yo mampenza ilakyi pho ya banga. Pho wakomama bobo: «Moto munsō oingye bée o mwete, alakyelame na bobo.»
¹⁴ Wakyelama babona pho bolaa pha Abalayama bokomele na bapakanano na nzela ya Yesu Klisto. Emba na bomō, tozwe, na ianola, Bolobō, ekpele eya lolakyla bē.

Klisto, ηwakolo mumboto ηwa Abalayama

¹⁵ Bebi, tokyekye bokokyele bato ba mokyisi. Bo nkyisi ibale ikyesi sangola, moto na monōmō takokyi ieyōto na iebuya ndengye esuu.
¹⁶ Eli nde bomō, mambunu Nwaphongo amaikyelaka Abalayama mumboto nwe. Taika wō obokye: «Na mboto ye», ndokolo kawo na bato baikye. Kasi «na muboto ηwa we», eli nde pho ya moto monōmō: Emba moto me eli Klisto.
¹⁷ Emba kyeka maumunya ma nga: Sangola eyaika kyela bēe na bolaa phanza, yakyelama na Nwaphongo. Mobeko, ηwango ηwaya bipha mikama mine mbuka maato o sima, temokokyi iōto ilaka me pho mena nde wabuye mbunu ya Nwaphongo nde pha.
¹⁸ Pho nde bo na mobeko bambe zwa ilaka, mena tekuli ba na mbunu. Nzuka, eli nde na nzela ya mbunu, Abalayama azwa ngolu ya Nwaphongo.
¹⁹ Emba, mobeko moya kyela ye? Moyamibakya pho ya iweninya itiyo sa mibeko, wamotaba bēe baziya iya sa mumboto ηwaikyela bēe mbunu. Nwaphongo aphēkye Mobeko nwe na nzela ya banze oka Mose, owa baka tima onte ye na bato.
²⁰ Nzuka tima me tali moto wa moto monōmō. Emba Nwaphongo ali nde yo monōmō.

Ntina ya mobeko

²¹ Kyelukye iwō obokye mobeko mokyese na mambunu ma

Nwaphongo? Teli bomō. Pho bo mobeko ηwaphemēkye, bo ηwabaka na mwiya ηwa iphe bomō, emba ibutwa moto wa bosembo nde wautakyi nde phele na mobeko.
²² Kasi buku pha Nwaphongo boloteya obokye masumu maakya bato baso, pho ya obokye na nzela ya ianola Yusu Klisto, mbunu ekokyisame pho ya baanosī.

²³ O boo pha iya sa ianola, tobaka o boloko ya mobeko, naboziyakye obokye ianola simiweninya.
²⁴ Yango mena, mobeko ηwabaka mōokōsi wa banga, wataba banga toziya Klisto, pho ya obokye tobutwe bato ba bosembo na ianola.
²⁵ Kasi sima ya iya sa ianola, tolokuli ba o se ya mōokōsi mōna.

²⁶ Pho na nzela ya ianola Yesu Klisto, bēe baso oli bana ba Nwaphongo.
²⁷ Ee, bēe baso hazwaka batisimo onte ya Klisto, olati Klisto.
²⁸ Tewakuli ba naa Moyuda, naa Moela. Tewakuli ba naa moombo, naa somi. Tewakuli ba lele na ηwanwasi. Pho bēe baso, oli nde moto monōmō onte ya Yesu Klisto.
²⁹ Emba boli bato ba Klisto, mena eli nde obokye oli mboto ya Abalayama, oli mandomi me bo waimokyela Nwaphongo mbunu.

4

Baklisto tebakuli ba baombo ba mobeko

¹ Eye eli maumunya ma nga: Oli wango obokye ηwana owa somi ali ηwana, takyese na moombo na ηwana ndambo, iyo ali kolo ya maphōo maso.
² Kasi ali o se ya bato baamboanza na okokambe maphōo me nōnō mokolo ηwa meka ango.
³ Na banga, nde bomō, wataka ba banga bana, tobaka baombo ose ya phēmbō ya mokyisi.
⁴ Kasi, wakoka sina imbele, Nwaphongo amba

ya toma Nwana we, abotama na nwanwasi, ambi ba na o se ya mibeko. ⁵ Nwaphongo amotomaka pho ya iyikola babaka o se ya mibeko, pho ya obokye tobutwe bana be.

⁶ Nde phele, oli bana be: Nwaphongo atoma Bolobo pha Nwana we o mandondo ma banga, Bolobo me boanwane obokye: «Aba, Tata!» ⁷ Tokuli ba moombo, kasi nwana. Emba oli we nwana, okuli ba na somi onte ya Nwaphongo.

Polo amiokyi ngongu pho ya bato ba Galati

⁸ Phanza, wabaka be saeba Nwaphongo, wabaka baombo ba manzambe, batebali maakolo manzambe. ⁹ Kasi unwanwa eye boebi be Nwaphongo, na boeyebi Nwaphongo, ndengye kombe kula zinga ikye butwa baombo ba phembo ya phaa ite ili ntina ya mokyisi mumu? ¹⁰ Be kokumole nkolo, makombe, mambele na mambula! ¹¹ Ompe bobo pho etoma eyakyela nga onte ya be, nakuma nde bokumela!

¹² Bande, na ebondi, kyela bokokyele nga, pho na nga nabutwa ndokolo be. Toika nkyela na lowo lonolo loobe. ¹³ Koebe na bolaa, yaba waabaka nga na bolosi, pho ya mbala eya etatele, naeteyaka Simo Elaa. ¹⁴ Emba, na bo pho ya bolosi pha nzoto ya nga, toika nvene pha naa toika nzoka empi. Kasi wanzabanga ndokolo anzelu wa Nwaphongo, ndokolo Klisto Yesu. ¹⁵ Nkyisa yabaka na be ili bi? Nga ka nali nzoka ya be: Bo wakokaka, nde wa miphengoloko miyo ma be pho ya imampe. ¹⁶ Emba unwanwa eye, nabuto mbomi ya be pho naewole bosomebo?

¹⁷ Imibanza simibanza na be be be sasina, teli saakolo imbanza.

Bazingye nde obokye baebalola na nga pho omibanza na be.

¹⁸ Ekpele elekyi bolaa, eli imiwene obokye bamibanza na be sakolo imibanza imbele siso, emba yango saba nde wabe nga onte ya be.

¹⁹ Bana banga, onte ya minyoko, nakule eebota, nono wamokuta Klisto onte ya be. ²⁰ O! Nazingaka ibaa phenephe na be imbele sisi pho ya izwa mowosi molongoba, pho siebe ndengye ekokyi nga ikyela pho ya be.

Nwana wa Sala na nwana wa Agala

²¹ Inzimole, be bazingye ibaa o se ya mibeko, be tookye ikyiwo mina mibeko?

²² Wakomama bobo, pho obokye Abalayama abotaka bana babale: Monomo na ntwasi moombo, omoyoko na ntwasi owa somi.

²³ Kasi nwana owaka ntwasi moombo, abotamaka bokobotame nwana munso, emba nwana wa ntwasi owa somi, abotamaka pho ya ikokya mbunu ya Nwaphongo. ²⁴ Mapho mamana mali mabombami mazindo: Basi babana bali, sangola ibale. Monomo, okoye o ngomba ya Sinayi, kabote pho ya boombo: Eli Agala. ²⁵ Pho ngomba ya Sinayi eli o Arabi. Emba Agala akokaa na Yelusaleme eya lolo pho ali moombo yo na bana be. ²⁶ Kasi Yelusaleme eya ikolo eli somi, emba yango eli nyango wa banga.

²⁷ Pho wakomama bobo:

«Iwe komba, otowabotaka, kumba!

Iwe otowaika eba bolosi pha ifota, lika nyangye ya nkyisa,

pho ntwasi owa engyibinya be ali na bana baikye

koleka ntwasi oli na moloo.»

²⁸ Emba be, bebi, nde boli Izake, oli bana baabotama o mbunu ya Nwaphongo. ²⁹ Kasi,

nde bo wanyokoloko njwana owa botamaka bokobotame njwana munso owa botamaka na Bolobo pha Nwaphongo, wakuli ba nde bomo unwanwa eye. ³⁰ Emba buku pha Nwaphongo bowo bo? Winya njwasi owa moombo na njwana we, pho tewakokyi obokye njwana wa njwasi moombo akabe ilaka yo na njwana wa njwasi owa somi. ³¹ Yango mena, bebi, teloli bana ba njwasi owa moombo, kasi bana ba njwasi owa somi.

5

Klisto kalophe bosomi

¹ Klisto alokandola nde pho tozwe phakolo bosomi. Ophila na bolaa, bde samile ikula butwela boombo. ² Kyeka, nga Polo, naewole ngakye: 'Bo bde omibesi, yaakyela Klisto pho ya bde eteikule ba na ntina. ³ Nambe nakula wo na bde mbala yonyo obokye moto munso okomibele, asengyesi na ikyelela mobeko bo kowo njwango. ⁴ Bo kokyele bosembo pho ya mibeko, okabwa na Klisto, ozangyi ngolu. ⁵ Bo na banga, tolemele obokye Nwaphongo alobuya bato ba bosembo pho toanola. Eli mbunu ekyeziya banga na mwiya njwa Bolobo. ⁶ Pho, pho ya moto oli onte ya Yesu Klisto, ebe imibele, ebe iba samibele, teili na ntina. Kasi eli na ntina, eli nde ianola simiweninya na lozingo.

⁷ Wakyilinganaka na bolaa. Moto oezibesi nzela na oekatesi ianola mapho mabosembo nza? ⁸ Ikatela sisi tesikyi uta na okoebangye. ⁹ Nwana muno njwa mapa mokyiky onte ya falini, moulole falini eso! ¹⁰ Pho ya nga, nali na ianola oka bde onte ya Nkolo obokye otobengye nzela esuu. Kasi moto okoamba mobulu onte ya bde, na bo abe nza, Nwaphongo amophe etumbu. ¹¹ Bande, bo na nga,

bo nakule teya imibele, pho ya'ye nanyokomo? Na bomo, ekulusu ya klisto tekuli ba ibaku! ¹² Bato banyosa mobulu onte ya bde, bambe nde kye mitena bompele pha bde.

Bitoma ba Nzoto na mbuma ya Bolobo

¹³ Bebi, bde wabangamaka obokye ozwe bosomi. Kasi bosomi me phango saephe nzela ya ibenga phowa ya nzoto! Kasi na lozingo omiambya, o sungane onte ya bde. ¹⁴ Pho mibeko miso mikokyisame nde onte ya iloba sonoso sisi: «Wamozinga mobuba na we bokomizingye wa mampenza». ¹⁵ Kasi, bo bde kotwane ya manyama, kombe na zaana bde na bde, kyeba: Wamioto bde na bde. ¹⁶ Inzokye: Tambula na Bolobo emba otokyele mapho maetomisa phowa ya nzoto. ¹⁷ Pho nzoto na ma phowa me, matemele Bolobo, emba Bolobo katemele nee nzoto. Onte ya bde, wali ebasi, yango mena sakyela bo kozingye bde. ¹⁸ Kasi bo okambemi na Bolobo, bde tokuli ba o se ya mibeko.

¹⁹ Bitoma bia nzoto unwanwa eye biwene na bolaa: Ekobo, mapho ma sokoto, bondumba, ²⁰ isambela bikyeko, bonganga, iyinana, iba saokana, zuwa, itombo, iwelana, ika miko, ikabwana, ²¹ imengyela, ilanga maleku, nganga ya iza na mapho ndengye na ndengye maula na mango. Bakyesi ba mapho me, naekyebisa bo waunva eekyebisa phanza nga, etebakome o Bokonzi pha Nwaphongo.

²² Kasi kyeka mbuma ya Bolobo: Lozingo, nkyisa, bose, iuya mo, motema bolaa, izinga bato, ianola, ²³ iba na boboto, imizila. Mapho maso mama, mobeko tamakatele. ²⁴ Bato baso baka Klisto, babakya nzoto na maphowa ma yango

maaŋe maso o ekulusu. ²⁵ Bo tobikye na Bolobo, tolee Bolobo me alokambe.

Mobeko ŋwa Klisto

²⁶ Banga saba bato ba mawala: Banga satumonela onte ya banga, banga samengyelana onte ya banga.

6

Nyanyinyana biphesi ba b̄e

¹ Bande, bo monomo na b̄e akyesi boŋe, eli nde b̄e, bali na Bolobo, bakokyi imoteya na mo. Nde kokyeŋe na we: Na we tokokyi imekama me?

² Nyanyinyana biphesi onte ya b̄e. Na bom, kokokya mobeko ŋwa Klisto. ³ Pho, bo moto kamikpe na kaa, nzuka ali nde pha, yo mampenza kamikosa.

⁴ Kasi moto na moto akyekye etoma ye. Emba, bo aweni obokye etoma me eli ya kaa, yamoba nde pho ye, kasi teli pho ya baayoko.

⁵ Pho moto na moto amophila ephesi ye mampenza.

⁶ Moto okoteya b̄e Iloŋa sa Nwaphongo, akabe na moto okomoteya mbolo ye iso iinda.

⁷ B̄e samengye: Tebaalangye mi Nwaphongo. Pho iphiki moto, amoinoko.

⁸ Moto okophikye pho ya nzoto ye mampenza, amunoko ikyi bote nzoto: Iwaa. Kasi moto okophike pho ya Bolobo amunoko ikyi bote Bolobo: Bomoo pha bobele.

⁹ Banga saphembe na ikyela bolaa. Pho, o imbele me, bo tolole phe, tomunoko mbuma ya balaa. ¹⁰ Yango mena, imbele botaabaa sango, tokyele bolaa na bato baso, konza na bebi na banga onte ya ianola.

Maphoo maa isokya

¹¹ Kyeka nkoma inene iye: Naekomele yango na maboko ma nga mampenza! ¹² Bato baazinga imiebinya bokolo moto

na maphoo ma nzoto, kyeka b̄e babana bato baetomisa imibele. Phowa ya b̄e yonoyo eli nde ya iba sanyokomo pho ya ekulusu ya Klisto. ¹³ Pho, b̄e bamibele, tebakumole mobeko. Kasi bazingye nde obokye b̄e omibele pho bamiphambe na imibele sa be. ¹⁴ Pho ya nga, sili na lowoo losuu la imiphamba bo teeŋe nde ekulusu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto. Na ekulusu me, mokyisi mobakyemi pho ya nga, na nga nabakyemi o ekulusu pho ya mokyisi. ¹⁵ Imibele na ibaa samibele, tewali na ntina. Ka lowoo la ntina eli nde ibutwa moto oomunyakune. ¹⁶ Pho ya baamikambe na mobeko mumu, boŋe na ngongo ibe mi be, na mi Isalayele sa Nwaphongo.

¹⁷ Tata unwanwa eye, moto sakula ntungyisa. Pho nga, nali na bilembo bia Yesu o nzoto ya nga.

¹⁸ Bebi, le obokye ngolu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto ebe na b̄e. Ame.

Mokanda nwa Polo oka Baefese Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko o Loma. Efese yabaka mokyisi monomo nwa ntina koleka o nkysisi iso ya Azi minere. Polo akomaka mokanda me na pho ya Mangomba ma nkyisi iso ya mambale.

O etee eye ntubo, lowoo lonene eli «sekyele ya Nwaphongo.» Nwaphongo akokya nwangoo nwe nwa izasa Klisto mokonzi nde monomo wa bikpele biso biakyela yo o ikolo na o se (1.10). Yango mena atata iyamba bato baso, ebe Bayuda na bate bali Bayuda pho ya ifabuya mokyisi nde monomo moli nde nwe mampemza.

O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi babe nde moto monomo ndengye elongoba wango na bomoo pha bee boonyakune na iyangana sa bee na Yesu Klisto.

Pho ya iweninya ndengye ya iyangana sa baanosi bo wabutwa sango nde mokyisi monomo nwa Nwaphongo, Polo akpa bite baato:

- Ingomba sili ndokolo nzoto, Klisto ali ndokolo moto nwa sango.

- Ingomba sili ndokolo ingambi, Klisto ali ndokolo ibanga siphile ingambi siso.

- Ingomba sili ndokolo nwasi wa Klisto.

Na bomoo wateya obokye baanosi basengyesi aangana na Nkolo wa be.

Maphoo mali o mokanda mumu
Baefese 1.1-2: Maloba ma etatele
Baefese 1.3-3.21: Yesu Klisto na Ingomba

Baefese 4.1-6.20: Bomoo bonyakune o iyangana na Klisto
Baefese 6.21-24: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo, ooli toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo. Naekomele bee basantu ba Efese baanole Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bese pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be!

Ngolu eteli na suka

³ Topambole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto!

Yo owalopambola onte ya Klisto, na mapambosi maso ma molimo maute o ikolo.

⁴ Mena mokyisi sa bokyelamake, Nwaphongo alozinga amba na loolo onte ya Klisto obokye tobe basantu na sa mooya o miyo me.

⁵ Awangaka phanza obokye tobutwe bana bee na nzela ya Yesu Klisto.

Mena bowazingaka phowa elaa ye,

⁶ pho tokumisa nkyemo ye, na ngolu eya lotonza ne onte ya Nwana we wa lozingo.

⁷ Onte ye, toikoo na nzela ya malongo me.

Onte ye, Nwaphongo alimbise bobee pha banga, ilongobana na ngolu ye ete eli na suka,

⁸ eya lotonza ne na zebi siso na na malondo.

⁹ Aloteya ibombami ya phowa ye, ilongobana na phowa ye elaa bo wa wangaka yo onte ya Klisto.

¹⁰ Nwango moli obokye wakoka sina imbele me:

Nwaphongo amoangyinya maphoo maso maali o ikolo na mali o se pho Klisto abe mokonzi nde monomo.

11 Onte ye me, banga tozwa iyalo sa banga pho Nwaphongo aloolo minyabipha ilongobana na nzwango nwe okokyele iso boozingyi phowa ye.

12 Pho banga tobe o ikumo sa nkyemo ye banga balemelaka oka Klisto phanza.

13 Onte ye me, waoka iloba sa phele, Simo Elaa ekyee-bikya.

Onte ye me, waanola, emba bamba ekyela elembelele ya Bolobo phalakyelaka yo minyabipha.

14 Bolobo me eli ndanga ya ilaka samozwa banga oka Nwaphongo. Tomozwa ilaka me siso wamokandolama banga o boombo, emba tomowene nkyemo ye, tomba na mokumola.

Losambo la Polo oka Nwaphongo

15 Yango mena, na nga me, waaoka nga ianola sa bee oka Nkolo Yesu na lozingo la bee pho ya basantu baso, 16 sile iphe melesi pho ya be, naetangye moto na moto o mabondeli ma nga.

17 Pho ya obokye Nwaphongo wa Nkolo wa banga Yesu Klisto, Tata owa nkyemo, aephe zebi saamoeteya na saamokyela obokye omoebe phele na balaa.

18 Nabondele obokye aweninya saa miyo ma mandondo ma bee pho oebe molemo ye moephe mbela ye, yango eli bonene pha nkyemo ya ilaka se sikabele yo basantu. 19 Nabondele na obokye oebe phembo iinkusi ya Nwaphongo pho ya banga baanola, kokokana na mwiya nwa bokusi pha phembo ye.

20 Aikyela iso o etoma onte ya Klisto, waamokundola yo onte ya bawe na waamozasa yo o boloo phe o ikolo, 21 Klisto ali o

ikolo sa Mwiya muso, Bokonzi bosso, Phembo iso na Bonkolo bosso, ali na o ikolo sa mankombo maso maali, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi nwaamoya.

22 Ee, Nwaphongo akyela iso o se ya makolo ma Klisto, amba na mokyela o ikolo sa iso, amoolo ifaa ndokolo moto nwa Ingomba.

23 Ingomba eli nzoto ya Klisto, onte ya sango Klisto ali muuwosi, onte ya Klisto Nwaphongo ali muuwosi.

2

Bomoo o nte ya Klisto

1 Phanza bee wabaka bawe pho ya mabunga na masumu ma be. 2 Wabaka kobikye o masumu kokokana na manzambe ma mokyisi mumu. Wabaka kokumole mokonzi nwa bokonzi pha phembo iili o mipere. Mokonzi me eli bolobo boebe bookyele unwanwa eye o mandondo ma bana baatombele Nwaphongo.

3 Na banga tobaka o molongyele nwa bato babana me, wami-ambyaka banga o phowa ya banga ya bonzoto. Tobaka tokyele phowa ya bonzoto na ya maumunya maabe, emba tokokaka na etumbu ya Nwaphongo ndokolo bato baso.

4 Kasi Nwaphongo na ngongo ye iikye, pho ya lozingo le lonene laa lozinga ne, 5 ebe na wawaka banga o mabunga ma banga, alophe bomoo na Klisto. Nde phele, bee wabika na ngolu ya Nwaphongo.

6 Emba molongo na Klisto, alokundola, amba na lozasa o ikolo, onte ya Yesu Klisto.

7 Obokye ateya o bileko biamoya bonene pha ngolu ye na nzela ya bolaa phe pho ya banga onte ya Yesu Klisto. 8 Pho na ngolu ye, bee obikyi na nzela ya ianola. Ka teli lowo la be, mena eli nde ikafo sa Nwaphongo. 9 Sango tesiute na bitoma, obokye moto amiphambe

na sango. ¹⁰ Pho toli bikyelamo ba Nwaphongo, alokyela onte ya Klisto Yesu pho tokokya bitoma bilaa balobongyisela yo phanza.

Baso toanga onte ya Yesu

¹¹ Yango mena, nde koumunya bo wabaka bée phanza bapakanano o bonzoto. Baabele bée, nde pho ya phota eya mikyela bée o nzoto na maboko ma bato, baebangye ngbotu. ¹² Imbele me, toikaka eba Klisto, toikaka ba bato ba makokyi nwa Isalayele, wabaka babutu, mbunu eyaikaka Nwaphongo onte ya sangola na bato be, teyabaka pho ya be. Toikaka ba na molemo, toebaka na Nwaphongo o mokyisi. ¹³ Kasi unwanwa eye, onte ya Klisto Yesu, bée baabaka phanza itakye, obuto phenephe pho ya malongo ma Klisto. ¹⁴ Pho, eli yo owa loyelela bese. Bayuda na batebali Bayuda ababuye moto monomo. Waambya yo bomoo phe o ekulusu, Klisto auosi ekuka ya loino eyabaka kyebakabinya. ¹⁵ Waamanya yo mobeko na mitindo na milongo ma nwanjo, aluka ibuya bato babale moto monomo oomunyakune onte ye mampenza. Yango mena aambya bese. ¹⁶ Waawa yo o ekulusu, Klisto aangyinye Bayuda na batebali Bayuda, ababuye moto monomo, emba amba babongya na Nwaphongo. Na nzela ya ekulusu, abomi loino. ¹⁷ Aesi yaimola Simo Elaa ya bese oka bée babaka itakye na babaka phenephe.

¹⁸ Pho na nzela ya Klisto, Bayuda na batebali Bayuda, ozwe banga Bolobo nde bonobo, tozwe nzela ya inyolo oka Tata. ¹⁹ Yango mena, tokuli ba babutu naa bato baalekane. Kasi oli na basantu bée baso nde bato ba lombo, bato ba ingambi sa Nwaphongo. ²⁰ Ingambi

saatongama o ikolo sa batoma na baimosi. Emba Yesu Klisto yo mampenza ali ntondo ya moloo. ²¹ Eli nde o ikolo sa Klisto Yesu, ingambi siso sitongame, simbe na baa pho ya ibutwa tempelo esantu onte ya Nkolo. ²² Molongo ne, onyosi na bée me o itongama elele yonyo, pho ya ibutwa ingambi sa Nwaphongo na nzela ya Bolobo.

3

Polo, moto wa ibombami sa Klisto

¹ Yango mena, pho ya bée bapakanano, nga Polo, nali moto wa boloko wa Klisto Yesu. ² Bo waokaka bée ndengye eya mpe Nwaphongo etoma pho ya bée, na ngolu eya nzokyela yo, ³ ndengye eya nveninya yo ibombami se, bo wa ekomelaka nga phanza na bokuwe. ⁴ Waatangye bée mokanda nwa nga, okokyi iwene obokye, nali na malondo o ibombami sa Klisto. ⁵ Ibombami me, taika simola bayoo bayoko na bana ba bato bo siweninye yo unwanwa eye oka batoma basantu bée na oka baimosi na nzela ya Bolobo. ⁶ Ibombami me sili bobo: Bapakanano babuto na bée bakabi ilaka, banyosi na bée o nzoto me, babuto o mbunu onte ya Klisto Yesu na nzela ya Simo Elaa.

⁷ Nabutwa moto wa etoma ya yango ikokana na ikabo sa ngolu ya Nwaphongo eya mpe yo ikokana na bitoma bia mwiya nwe. ⁸ Nga, oli moto olekyi bokyikyiki onte ya basantu baso, nazwa ngolu ya iimola bapakanano ezwele ya Klisto etekokyi moto iefa na ilimbola. ⁹ Na ya iweninya o saa bozwakye pha ibombami sabomba Nwaphongo minyabipha, yo mokyesi wa maphoo maso. ¹⁰ Pho ya obokye tata unwanwa eye, Bakonzi na Baangyesi bali o ikolo owo, baefe

na nzela ya Ingomba obokye zebi sa Nwaphongo kasiteya na ndengye nzikye, ¹¹ ikokana na njwango nwa kokya yo o bileko onte ya Yesu Klisto oli Nkolo wa banga. ¹² Onte ye me, pho ya ianola se, towo salota moto, tozwe nzela ya isusinya ooli Nwaphongo na bosomi bosu. ¹³ Naongye na b̄e me, b̄e saphembe pho ya minyoko miikusi miokye nga pho ya b̄e, miili nkyemo ya b̄e.

Iyeba lozingo la Klisto

¹⁴ Yango mena nakusame na mabongo o boo pha Tata, ¹⁵ mabota maso mali o ikolo na o se, matangye nkombo ye. ¹⁶ Pho ya obokye aephe ikokana na ezwele ya nkyemo ye, aetonza na mwiya, na Bolobo phe, pho ya obokye moto wa b̄e owa motema akute, ¹⁷ emba Klisto aya zala o mandondo ma b̄e na nzela ya ianola, onte ya lozingo, onyosa nkanga, ophikame na bokusi. ¹⁸ Pho ya obokye ozwe bokusi pha isosolo, b̄e na basantu baso, bonene, phaanda, ngomba na bozindo, ¹⁹ na iyeba lozingo la Klisto lolekye boebi bosu, pho ya obokye Nwaphongo aetonza na itondi siso.

²⁰ Ali na mwiya mokyete onte ya banga koleka ikokya banga oonga na iumunya, mokyete etoma onte ya banga. ²¹ Nkyemo ibee ne onte ya Ingomba na onte ya Klisto Yesu, pho ya bayoo baso, bobele na bobele. Ame.

4

Nzoto ya Klisto ili nde yonoyo

¹ Yango mena, nga ooli moto wa boloko onte ya Nkolo, naelenza obokye mofesi nwa b̄e molongobane phele na mbela eya ebanga b̄e. ² Na imiuya siso na ná bonyile, na ikanga motema, limbisanaka b̄e na b̄e onte ya lozingo. ³ Luka na bokusi

ibanza iyangana sa Bolobo saa eyangyinya na nzela ya b̄e phe. ⁴ Na nzela ya b̄e, nzoto ili yonoyo, Bolobo bonobo. Nde bomu, mbela eya ebanga b̄e eli nde o molemo monomo, ⁵ Nkolo monomo, ianola sonoso, ibatisa sonoso, ⁶ Nwaphongo monomo, yo Ango wa bato baso, ali o ikolo sa baso, o bilele biso na o maphoo maso.

⁷ Kasi monomo na monomo na banga azwa ngolu ikokana na ikabo samophe Klisto.

⁸ Yango mena kawo obokye:

«Wa baa yo o ikolo, aakya bato o boloko,

akabela bato makabo.»

⁹ «Aba!» Kyelukye iwo bo?

Kyelukye iwo obokye, yambo ya iba, Klisto ataka uta naino nono o se ya manyete. ¹⁰ Moto oouti, ekuli ba nde yo moto obaa o ikolo owo pho ya obokye atonza na munse na ikolo na bolaa phe. ¹¹ Emba eli yo mampenza owa phe nde phele bakyi ikabo sa iba batoma, bayoko baimosi, bayoko baimosi ba simo Elaa, kasi na bayoko me babanze ba mangomba na bateye.

¹² Na makabo mamana, Klisto aluka iphe basantu makokyi pho bakokya etoma ya b̄e na pho batongye nzoto ya Klisto. ¹³ Nono obokye banga baso tokome o ianola nde sonoso na boebakye Nwana wa Nwaphongo. Na bomu, banga baso tomokola, tomobutwa baphomba, emba tomokokana na motesi nwa itondi sa Klisto. ¹⁴ Pho ya obokye banga sakula ba ya bana bakyyiki bakyyemikye bokyete.

Mateya ma ndengye na ndengye etemaalobolo. Etelebengye bato ba malondo maabe bateya maphoo ma boole. ¹⁵ Kasi bo towo phele onte ya lozingo, tomokola o maphoo maso ikokana na Klisto, yo ooli moto. ¹⁶ Emba ne binango biso ba nzoto baangana.

Mantonga maikye maangyinya nzoto, emba wakyele enango yɔnɔyɔ na yɔnɔyɔ etoma ya yango, nzoto kyikole, kyimbe na mitonga yango mampenza onte ya lozingo.

Bomɔɔ bonyakune onte ya Klisto

¹⁷ Yango mena, kyeka ikiyiwo nga na ikyianole nga onte ya Nkolo: Mɔbesi nwa bɛɛ sakula ba ndokolo bapakano baabengye malondo ma bɛɛ matemali na ntina. ¹⁸ Maumunya ma bɛɛ mali ma enzombi, bali babutu o bomɔɔ pha Nwaphongo phɔ ya iba saeba sili na bɛɛ na phɔ ya ntema nkusi ya bɛ. ¹⁹ Na iba sakula oka sa bɛ, bamiambye o bondumba, phɔ ya ikyela maphɔɔ masɔ maa sokɔto na nganga.

²⁰ Kasi phɔ ya bɛɛ, teli bomo bo waeteyaka bɛɛ Klisto, ²¹ bo eeni baa nde yo owaokaka bɛɛ bawo, bo baeteyaka nde phɔ ye, ikokana na phele eli onte ya Yesu, ²² osengyesi ile mɔbesi nwa bɛɛ mookasi, omimanya na moto owa phanza okomiɔto na maphowa maabe ma bɔɔle. ²³ Osengyesi imibuya bato baanyakune na imibongola malondo ma bɛɛ na nzela ya Bolɔbɔ. ²⁴ Emba obutwe bato baanyakune, bakyelama na ndengye ya Nwaphongo onte ya bosembo na bosantu boute na phele.

²⁵ Yango mena, ole bɔɔle. Moto na moto awo phele na nwebi ne, phɔ toli nde binango bia nzoto yɔnɔyɔ. ²⁶ Bo obe na yɔɔ, sakyela masumu. Yɔɔ ya wɛ yango sakoma nɔnɔ wamokyɛ milangya bunya.

²⁷ Saphɛ Zabulu nzela. ²⁸ Moto owabaka kaiɛ, ale iifa, aanole iwene bolɔsi pha ikyela etoma na maboko mɛ, phɔ ya izwa mbolo yaikaba na moto ookayee. ²⁹ Ilofa sɔnɔso siibe sango satokɔlo o noko ya bɛɛ, kasi bo wani ba lowɔɔ

la iwɔ, ebe lowɔɔ lolaa, lokokyi ikuya na ná iyelela bato balookye ngɔlu.

³⁰ Saphɛ Bolɔbɔ bosantu pha Nwaphongo ngɔngɔ, phaekyela nɛ elembetele phɔ ya mokolo nwa ikandolama. ³¹ Maphɔɔ masɔ maabe, itombɔ, yɔɔ, nzangaa, bitoo, iso maina imane onte ya bɛɛ, na lolengye losɔ la kabu. ³² Ba na bolaa onte ya bɛɛ, obe na motema nwa ngɔngɔ, limbisana onte ya bɛɛ bo waelimbisa Nwaphongo onte ya Klisto.

5

Ibika onte ya moo

¹ Yango mena, butwa bamekosi ba Nwaphongo ya bana ba lozingo. ² Ba na lozingo, bo wa ezinga Klisto mɛ, amiambya yo mampenza oka Nwaphongo phɔ ya banga, ibonza na mbeka ya malasi ma solo mpimbo. ³ Bondumba, sokɔto na bo ya ndengye'ye, nganga, teikokyi itangyema onte ya bɛɛ bookokyi wango iba oka basantu. ⁴ Tewabongyi na bɛɛ obokye owɔ maloba maakusi, ma bobubusi na manzeya imbe. Kasi ebongyi na bɛɛ nde iwɔ maphɔɔ maiphe Nwaphongo melesi. ⁵ Phɔ, eba na bolaa obokye, ndumba munso na moto wa sokɔto, na moto wa nganga, ali moto okokumole bikyeko. Etazwe ilaka o bokonzi pha Klisto na Nwaphongo. ⁶ Moto saekatela na maphɔɔ matemali na tina. Phɔ, eli masɔ mamana mabangye yɔ ya Nwaphongo mi baate bamokumole. ⁷ Yango mena, bɛɛ saba na bɛɛ mbale. ⁸ Phɔ phanza, wabaka o enzombi. Unwanwa eye, oli moo onte ya Nkolo. Ba ya bana ba moo. ⁹ Phɔ mbuma ya moo baibangye: Bolaa, bosembo, phele, ¹⁰ isɔsɔlo maphɔɔ maasambe Nkolo, ¹¹ iba saangana o bitoma ba bato ba

enzombi bitebili na tina, kasi iibile. ¹² Maphoo makyele bato me mi ibombo, mali na na soo ya imawo. ¹³ Kasi maphoo maso mate b̄e, mamiweninya o saa, ¹⁴ emba maphoo maso mawene mali saa. Yango mena bawo obokye:

Umwa, iwe okolale,
langwa onte ya bawe,
emba o ikolo sa we, Klisto
amungyengye.

¹⁵ Kyeba na bolaa na mobesi nwa b̄e: Samiweninya bibubusi, kasi obe bato ba zebi, ¹⁶ bakyelele imbele sisi na bolaa, pho nkolo ili mbe. ¹⁷ Yango mena, sa ba mangbele, kasi oefe phowa iye eli na Nkolo. ¹⁸ B̄e salanga maleku, pho maleku kamanya moto o molongo. Kasi otonde na Bolobo, ¹⁹ woo b̄e na b̄e onte ya memboo, na zembo, na meembo maute na molimo ma iphe melesi, kumisa Nkolo na membo na ndondo ya b̄e eso. ²⁰ Imbele sisi, o maphoo maso, phokye Tata Nwaphongo melesi na nkombo ya Klisto Nkolo wa banga.

Basi na bampele

²¹ B̄e baakumole Klisto, ndekomiyua onte ya b̄e. ²² Babasi, ndekotosa bampele ba b̄e ndokolo oka Nkolo. ²³ Pho lele ali moto nwa nwanwasi, nde boli Klisto moto nwa Ingomba, iyo Mobikye wa nzoto. ²⁴ Kasi, bokomiyua Ingomba oka Klisto, nde bom me babasi basengyesi imiyua oka bampele ba b̄e o maphoo maso. ²⁵ B̄e bampele, zinga babasi ba b̄e bookozingye Klisto Ingomba, emba amiambya yo mampenza pho ya sango. ²⁶ Pho ya obokye Ingomba sango mampenza sicutwe siantu, sikunyelame na maa na na lloba. ²⁷ Pho ya obokye yo mampenza ateya Ingomba sa nkyemo sitesili

na itoni na munkute naa nwana ekpele, kasi sibe siantu na sa mooya. ²⁸ Yango mena, bampele basengyesi izinga basi ba b̄e ndokolo nzoto ya b̄e mampenza. Moto okozingye nwasi we, kamizingye yo mampenza. ²⁹ Nana mbala moto takokyi iina nzoto ye. Kasi kaizeya, kaibongya bookokyele Klisto pho ya Ingomba. ³⁰ Pho banga tololi binango ba nzoto ye. ³¹ Yango mena, lele amoika nyango na ango, amoangana na nwasi we, emba b̄e baso babale bamobutwa nde nzoto yonomo. ³² Ibombami me sili sinene: Nde phele, nga nawo pho ya Klisto na pho ya Ingomba.

³³ Na bokuwe, pho ya b̄e, monomo na monomo na b̄e azingye nwasi we bokomizingye yo, emba nwanwasi akumole lele we.

6

Bana na baboti

¹ Bana, ndekotosa baboti ba b̄e onte ya Nkolo, pho mena eli bosembo. ² «Kumola nyongo na ongo» mena eli mobeko nwa ntubo nwaikyela b̄e mbunu: ³ «Pho ya obokye obe na bolaa na na bomoo boanda o mokyisi».

⁴ Emba b̄e batata, satombya bana ba b̄e, kasi obakolo, ombe na bakosa na mobesi nwa maphoo maute na Nkolo.

Baombo na ba nkolo

⁵ Baombo, ndekotosa bankolo ba b̄e baa nzoto na boilakye na na botekyenekye, na ndondo ya imiyua ndokolo oka Klisto. ⁶ Sakyela babona nde bo baekyengyele, bookokyele bato baalukye obokye babasambe, kasi kyela ndokolo baombo ba Klisto baakyele phowa ya Nwaphongo na ndondo ya b̄e eso. ⁷ Na motema molaa, obakyelele ndokolo kokyelele

Nkolo, kasi bato phe. ⁸ Nde koebe obokye bo moto akyesi bolaa, aabozwa oka Nkolo, abe moombo naa abe somi. ⁹ Emba bée bankolo, ndekokyele maphoo maso nde bomo me oka be. Sa bakanela. Eba obokye Nkolo ya bée na ya bée, ali o ikolo, oka ye tewali mbelékye.

Biḡwanele ba Nwaphongo

¹⁰ Pho ya isokye, bée luka bokusi oka Nkolo, na bokusi pha mwiya nwe. ¹¹ Lata biḡwanele ba Nwaphongo pho ya itemele zabulu na bitoma be. ¹² Pho ebasi ya banga teli ya malongo na nzoto, kasi tonwane na Bakonzi, na Makonzi, na Baangyesi ba mokyisi nwa enzombi, na malobo mabe mali o ikolo owo. ¹³ Yango mena, phila biḡwanele bia Nwaphongo, pho ya obokye o mokolo moobe, olendendale, bée saenyete. ¹⁴ Yango mena, teme! Olate phele o mobimbi ndokolo nkamba, bosembo ndokolo mumbombo.

¹⁵ Emba, ndokolo bikoto o makolo, olate bonzanga pha ikyemiimola Simo Elaa ya bose. ¹⁶ O maphoo maso, phila nguba ya ianola, na yango okokyi izimya matumbu maso ma nwenya maa ma Munguna. ¹⁷ Emba olate eboko ya lobiko na mumphata nwa Bolobo, yango eli Ilofa sa Nwaphongo. ¹⁸ Na mabondeli na ná inyongonela sisoo, nde kobondele na nzela ya Bolobo imbelele sisoo. Pho ya bomo nde kokyengye, saphembe ibondele pho ya basantu basoo. ¹⁹ Ndekobondele pho ya nga, obokye wamoingola nga munoko nwa nga, nazwe ilofa sa iweninya sa nkaa, ibombami sa Simo Elaa, ²⁰ pho ya yango, nali toma eya kanga bée maphanga na nyololo. Ndekobondele obokye nateya na bosomi pho ye bo sengyesi nga iteya.

Maphoo ma isokye

²¹ Tisikyi, nwebi na nga owa lozingo na owaakolo moto wa etoma o molaa onte ya Nkolo, amoeyimola masimo manga maso, pho ya obokye oebe na bée me maphoo maankyekyi na makyele nga. ²² Naetomesi yo nde pho ya bomo, pho ya obokye oebe maphoo ma banga na obokye alenza mandondo ma bée.

²³ Bose, na lozingo, na ianola siute na Tata Nwaphongo na ná Nkolo Yesu Klisto, ibe na bande. ²⁴ Le obokye ngolu ebe na bée baso baazingye Nkolo wa banga Yesu Klisto na lozingo lotelounve.

Mokanda nwa Polo oka Bafilipi Maphoo ma etatele

Polo akyekye imola Simo Elaa o mokyisi munene nwa Filipi o mobembo nwe nwa ibale (Bitoma 16.12-40).

Sima ya banaa mambula, waba yo o boloko o Efese, Polo amba komela bato ba Filipi mokanda mumu pho ya ibaphe melesi pho ya sindo ya motomelaka bée na Epafrodite. Amba kula balenza obokye baphilane na Nkolo Yesu Klisto, bée samiambya na nwanabokiyiki o mateya maa boole maanyoloko o ingomba sa be.

Mokanda mumu bamobangye mokanda nwa nkyisa pho tata o etatele noko o suka, Polo kawo nde maphoo ma nkyisa. Nkyisa me yaangane nde na ikumola Nkolo bo wakomama wango o Bafilipi 2.6-11.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Bafilipi 1.1-2: Maloba ma etatele
- Bafilipi 1.3-11: Ibondesi sa Polo pho ya bato ba Filipi
- Bafilipi 1.12-26: Maphoo maawene Polo o ianola se
- Bafilipi 1.27-2.18: Bomoo pha baanosi o onte ya Yesu Klisto
- Bafilipi 2.19-30: Maumunya ma Polo pho ya Timote na Epafrodite
- Bafilipi 3.1-4.9: Mateya ma Polo ndengye na ndngye
- Bafilipi 4.10-20: Ekamba ya Polo na baanosi ba Filipi
- Bafilipi 4.21-23: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo na Timote, baombo ba Yesu Klisto, toekomele bée basantu baso onte ya Yesu Klisto,

bali o Filipi, bée na Bakyenyesi ba ingomba baso na bato ba etoma ba be: ² Le obokye ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be.

Ikumbela na ibondese

³ Naphe Nwaphongo wa nga melesi imbele siso sieyumunya nga. ⁴ Imbele siso siibondese nga pho ya bée baso, nabondese na nkyisa, ⁵ pho waangana na nga o etoma ya ikyemimola Simo Elaa, tata mokolo nwa etatele noko unwanwa eye. ⁶ Nali na ianola na lowo lonolo: «Iyo owa tata etoma elaa onte ya bée, amokye na yango noko o suka, noko o mokolo nwaamoyaa Yesu Klisto.» ⁷ Nali na elongyi ya iba na maumunya mamana pho ya bée baso, pho oli o ndondo ya nga. Pho naboli nga unwanwa eye o boloko, na wabaka nga o nze pho ya ibanza na ikyemimola Simo Elaa, bée baso wazwa ikabo nde bo wazwa nga. ⁸ Nde phele, Nwaphongo ali nzoka ya nga, kaebe obokye naezingye bée baso na lozingo la Yesu Klisto.

⁹ Emba kyeka ibondesi sa nga: «Le obokye lozingo la bée lokole na boikye, lotonde na sakolo iyeba na ná sakolo isosolo. ¹⁰ Pho ya obokye obe na makoyi ma isosolo maphoo mali malaa. Emba mokolo nwa moya Klisto, obe balaa na sa mooya.* ¹¹ Wamotonda na maphoo ma bosembo onte ya bée maute na Yesu Klisto, o nkyemo na o ikumo sa Nwaphongo.

Simo Elaa enyango mboka eso

¹² Bande, nazingye obokye bée oebe: Maphoo mankomesi, mansungyi pho Simo Elaa enyangye mboka eso. ¹³ Yango mena, bato baso baakyele etoma oka mokonzi na bisuu, baebe unwanwa obokye banzakya pho ya Klisto, ¹⁴ na

* 1:10 1.10 Baef 5.10

bɛbi na nga baikye onte ya Nkolo, oaweni bɛɛ obokye nali o boloko, bakuli butwa imola Iloba sa Nwaphongo sa ilota.

¹⁵ Eli phele obokye bato bakyi onte ya bɛɛ baimole nkombo ya Klisto na phowa ya imekana, balukye obokye bandekye. Kasi bayoko baimole Simo ya Klisto na maumunya malaa. ¹⁶ Bakyi bakyele na lozingo. Baebe obokye nali o boloko pho ya iwela Simo Elaa. ¹⁷ Kasi baayoko, baumole Simo ya Klisto na imekana. Etoma ya bɛɛ teeli na ndengye elaa, balukye obokye mpasi ya boloko ya nga ekule bakysisama. ¹⁸ Lowo phe! Na bo maumunya ma bɛɛ mabee malaa naa bo mabee mabe, baumole nde Simo ya Klisto. Yango mena nali na nkyisa. Kasi naambaka baa nde na nkyisa. ¹⁹ Pho bo bondele bɛɛ pho ya nga na pho ya Bolobo pha Yesu Klisto boonsungye, naebe obokye maphoo maso mamana mamosuka na bolaa, namobika. ²⁰ Kokokana na phowa ekyeziya na nga na na molemo moli na nga, esokye soo. Kasi esiikye ziko, ebe unwanwa eye na nkolo isoo, Klisto amozwa ngambo o nzoto ya nga, na bomoo pha nga na na iwaa sa nga. ²¹ Pho, pho ya nga bomoo eli Klisto, emba iwaa eli mbano. ²² Kasi bo ibaa na bomoo o mokyisi wansungye ikyela etoma ya ntina, emba siebe lookokyi nga iolo. ²³ Nali o sato: Nali na phowa ya iwa pho nakye ba elele yonyo na Klisto, yango elekysi bolaa! ²⁴ Kasi pho ya be, elekysi bolaa obokye nataa baa na bomoo. ²⁵ Yango mena nali na ianola, naebe obokye esiwe, namoikala na bɛɛ baso, pho ya iesunga obokye okole, na obokye oanole na nkyisa. ²⁶ Pho ya obokye, na ikula yaa sa nga oka bɛɛ, nkyemo ya zwa bɛɛ onte ya

Yesu Klisto ikule kola.

Ebasi pho ya Simo Elaa

²⁷ Lowo loolekyi: Mofesi nwa bɛɛ molongobane na Simo Elaa ya Klisto. Pho ya obokye bo naesi yaekyeka naa bo siikyi yaa, naokye bawo pho ya bɛɛ. Emba namooka obokye ophisi na bokusi onte ya Bolobo, oli nde elele yonyo, emba konwane elele yonyo na ndondo yonyo, pho ya ifanza ianola saeyelela Simo Elaa. ²⁸ Namoeba na obokye bɛɛ tolote baini ba bɛɛ. Pho ya bɛɛ, kyeteya iwa sa bɛɛ. Pho ya bɛɛ kyeteya obokye bɛɛ obikyi, emba maso maute na Nwaphongo. ²⁹ Pho taika ephɛɛ ngolu nde ya ianola Klisto, kasi nakoleka na inyokomo pho ye. ³⁰ Yango mena tonwane ebasi elele yonyo. Bɛɛ koebe, phanza waokoka obokye nanwane, emba nataba nde inwana.

2

Klisto taika luka ngambo

¹ Yango mena bo wali ilenza onte ya Klisto, ikuya onte ya lozingo, aangana onte ya Bolobo, imɛele na ioka ngongo, ² mena kontonza nkyisa ya nga ooli bɛɛ onte ya booka. Na lozingo lonolo, ndondo yonyo, maumunya monomo. ³ Sakyela na imekana naa iluka ngambo eteli na ntina, kasi na imiuya onte ya bɛɛ na iwene bɛbi ndokolo baelekye. ⁴ Saluka nde bolaa pha we mampenza, kasi luka na bolaa pha bɛbi. ⁵ Yango mena, onte ya bɛɛ, ba na maumunya ndokolo bato bali onte ya Yesu Klisto. ⁶ Yo ooli bo Nwaphongo, taika zwa maumunya ma imikokyinya na Nwaphongo. ⁷ Kasi ale iso, amibuye moombo, abutwaka nde ya bato baso,

na nzoto, awenenekye nde bo moto.

⁸ Amiuya yo mampenza, atosaka nɔnɔ o iwa, nɔnɔ o iwaa sa ekulusu.

⁹ Yango mena, Nwaphongo na ngolu ye, amotomba o ikolo, amba mola nkombo elekayi mankombo maso.

¹⁰ Pho ya obokye na nkombo ya Yesu, mafongo maso makusame,

o ikolo, o se, ná o se ya manyete,

¹¹ pho ya obokye nɔkɔ iso iwɔ obokye Yesu Klisto ali Nkolo, pho ya nkyemo ya Tata Nwaphongo.

Etoma ya baklisto

¹² Yango mena, bebi na nga ba lozingo, bée babaka nkolo iso na ikumo, saba na sango nde bo nali wamɔ, kasi na koleka inwanwa ootoli nga wamɔ. Na sakolo itosa Nwaphongo nana itekyenete, kyela etoma pho ya obokye obikye. ¹³ Pho eli Nwaphongo okokyele onte ya bée obokye ozingye ombe na okyela bitoma kokokana na nwango nwe.

¹⁴ Sakyemi miima, saika ziko o mapho maso makyete bée. ¹⁵ Na bomɔ ootoobe na lowo, etebaezwe na mooya. Wamoba bana ba Nwaphongo batebali na bofe onte ya bato baabe na batebali na boole. Onte ya bato babana, bée kongyengye ndokolo moo. ¹⁶ Pho bée ophisi llofa sa bomɔ, eli nkyemo ya nga mokolo nwa moya Klisto, pho sikakyilingana bokyilingyenela naa iwene mpasi ya pha.

¹⁷ Emba na bo malongo ma nga masweye ya ibonza o mbeka na etoma ya ianola sa bée, nali na nkyisa, emba nasepele na bée baso. ¹⁸ Na bée me, ba na nkyisa, kumba na nga molongo!

Polo atomi Timote na Epafrodite

¹⁹ Nali na molemo onte ya Nkolo Yesu obokye namoetomela ndele Timote pho aya elenza. Emba namooka masimo ma bée maa-mundenza. ²⁰ Sili na moto mosu ooli na maumunya bo maka nga, okoeumunya na bokusi. ²¹ Baso balukye nde bolaa pha bée mampenza, kasi phaka Yesu Klisto phe. ²² Kasi bée koebe obokye Timote aweninya bolaa phe. Akyela na nga etoma ya iimola Simo Elaa ndokolo njwana phenephe na angu. ²³ Yango mena, eli nde yo okoumunya nga etomela yo bo naebi ndengye eya mosuka lowo la nga. ²⁴ Nali nana ianola onte ya Nkolo obokye na nga namoy-aekyeka nde ndele me.

²⁵ Emba naumunye obokye eli bolaa naebuyisa Epafrodite. Ali nwebi na nga wa etoma na okonwane na nga mbale. Emba bée wamotoma pho aya nsunga imbele saasengyelaka nga. ²⁶ Ali na phowa ekusi ya ikula ewene bée baso, kambe na mitungyisa pho waokaka simo ya bolosi phe. ²⁷ Nde phele, abaka na bolosi, nde mowe. Kasi Nwaphongo amooka ngongo, emba teli nde yo mampenza, kasi na nga, pho nga sazwa ngongo o ikolo sa ngongo. ²⁸ Yango mena nawelane iyetomela yo. Pho waamowene bée, okule samba, emba ngongo ya nga yamokuta uta. ²⁹ Onte ya Nkolo, omoyambe na nkyisa bokoyambe bée nwebi. Kumola na boikye bato bali boli yo, ³⁰ pho aunvakiyi wa pho ya etoma ya Klisto. Nde awa pho ya inkyelela imbele saba bée sakoka inkyelela bée mampenza.

3

Polo ambye molemo nwe onte ya Klisto

¹ Emba inwanwa eye, bande na nga, kumba onte ya Nkolo.

Siotwe ikula ekomela maphoo maekomelaka nga phanza, emba eli pho ya bolaa pha b̄ē. ² Okyebe na manva, okyebe na bato ba etoma baabe, okyebe na mobelesi moobe! ³ Pho bato baabele b̄ē, eli banga. Pho tokyelele Nwaphongo na isungyi sa Bolobo phe, tomikuya pho ya Yesu Klisto, toloomilemele banga mampenza. ⁴ Na bokomilele nga mampenza me, bo moto mosu kaumunya imilema yo mame, nga nakule milemela ileka yo. ⁵ Pho ya imibeke mokolo nwa nwanbi sima ya ibotama, nali moto wa Isalayele onte ya bato ba Isalayele, o ibota sa Benzame, moela o ibota sa Baela, pho ya mofeko nwa Bafalisai. ⁶ Nabaka munyokosi nwa Ingomba. O lowoo la bosembo lookomi mofeko, tebakokaki inzoa.

⁷ Nzuka maphoo maso maabaka mbano pho ya nga, namaweni nde phaa pho ya Klisto. ⁸ Kyeka loolekyi na ntina: Iyeba Yesu Klisto Nkolo wa nga. Pho ye nabungye mbolo iso, emba nawene maphoo maso mamana ndokolo sokoto pho ya izwa Klisto ⁹ na pho ya iba isanga onte ye, sili moto wa bosembo pho nakumole mofeko, kasi pho nali na ianola onte ya Klisto. Eli nde Nwaphongo ookobuya moto, moto wa bosembo houte na ianola. ¹⁰ Ekpele yonoyo ekyezingye nga, eli ieba Klisto, na ieba mwiya nwa ikundwa se, na ianga na mpasi ye, obokye namiulinya na iwa saawaka yo. ¹¹ Pho nali na molembo obokye na nga namokundwa onte ya bawee me.

Omilenza na mbangu pho olongye

¹² Sizingye iwoo obokye nambo koma o mbomela naa obokye nambo zwa losengyesi na nga. Kasi natafa ikyilingana pho ya

izwa losengyesi, pho Klisto [Yesu] ampila na bokusi mi eboko. ¹³ Oo b̄ebi, siumunya obokye naunva zwa losengyesi. Kasi phowa ya nga eli nde obokye nabungye masoo malekana o sima ya nga, nakyende nde o soo. ¹⁴ Nakyilingane nono o suka pho ya izwa mbano ekyembangye na Nwaphongo izwa, onte ya Yesu Klisto, o ikolo.

¹⁵ Banga baso baalongobana, tosengyesi ikyela babona. Kasi boumunye ikyela ndengye esuu, nde phele Nwaphongo amoeteya nde me. ¹⁶ O maphoo maso, toikale nde o nzela ekyebengye banga nono unwanja eye.

¹⁷ Bande na nga, b̄ēe baso benga matambe ma nga. Lembetela bato bamikambe ndengye eya wene b̄ēe oka banga. ¹⁸ Pho naeyimolaka mbala nzikye, emba nakule ewole langoo loloo na mbe-mbe o miyo, ngakye: Bato baikye babikye ndokolo baini ba ekululu ya Klisto. ¹⁹ Mbomela ya b̄ēe eli iwa, Nwaphongo wa b̄ēe eli ibu sa b̄ē, emba maphoo mabaphe soo, mena nde mamiphambe na b̄ē. B̄ēe babengye nde maphoo ma mokyisi. ²⁰ Kasi pho ya banga, mokyisi nwa banga moli o ikolo, emba moto okoziya banga bo Mobikye, eli Nkolo Yesu Klisto. ²¹ Yo amobongola nzoto ya banga yaa ngongo iye pho ya iibuya ndokolo nzoto ye ya nkyemo. Pho ali na mwiya nwa ikyela bomoo, pho ali Mokonzi nwa maphoo maso.

4

¹ Yango mena, bande ba lozingo, baazingye nga na boikyikula ya wene. B̄ēe oli nkyisa na eboko ya nga ya bokonzi. Bande na nga ba lozingo, ophilaka na bokusi onte ya Nkolo.

Bookaa, nkyisa, bose

² Naongye na Evodi na Setishe, iba na maumunya monomo onte ya Nkolo. ³ Na we, nwebi na nga owa phele, naongye na we obokye ibasungye. Pho banwana mbale na nga pho ya Simo Elaa, na Klema na bebi basuu baso baakyele na nga etoma. Makombo ma bee makomama o buku pha bomoo.

⁴ Ndekokumbe imbelele siso onte ya Nkolo! Nakule wo ngakye, ndekokumbe! ⁵ Bolaa pha bee boebane na bato baso. Nkolo ali phenephe. ⁶ Samitungyisa na na ekpele, kasi o maphoo maso, umola bosenga pha bee oka Nwaphongo na ibondele, na na inyingonela, na bomophekye melesi. ⁷ Emba bose pha Nwaphongo boolekye malondo maso, pha mobanza mandondo ma bee na maumunya ma bee onte ya Yesu Klisto.

⁸ Pho ya isokya, bebi, kyela maphoo ma phele: Maambya kaa, na bosembo, na bopeto, maakokyi bee izinga, maambya ngambo, maphoo maabongo, makokyi bato isamba. ⁹ Kyela oetoma iso yaaekolaka bee, yazwaka bee, na yaokaka bee na yawenekye bee onte ya nga. Emba Nwaphongo owa bose amobaa na bee.

Polo ka phe bato ba Filipe melesi pho ya nsindo ya be

¹⁰ Nali na nkyisa boikye onte ya Nkolo pho ya obokye okuli weninya phowa ya bee oka nga, na pho ya obokye konzumunya, kasi toikaka zwa nde nzela ya ieweninya. ¹¹ Siowo pho nakayee. Pho naekola onte ya maphoo maso ikyekyela nde ili na nga. ¹² Naebe ibika onte ya ikaya na ibika onte ya ezwele. Naekola onte ya maphoo maso nana ndengye iso iba na itonda nana iba na nzala, na ibika onte ya ewzele na ibika

onte ya ikaya. ¹³ Nakokyi ikyela maso mamana, pho ya Klisto ookonkuya. ¹⁴ Emba, bee okyesi bolaa, ookabi bee na nga ngongo ya nga. ¹⁵ Bee koloebe, bee bato ba Filipi, o etatele yaikyemimola Simo Elaa, waamana nga o Makedeniya, imbelele me Ingomba soso tesaikaka umunya lowoo la iphuti sa nga, manya nde bee. ¹⁶ Pho o Tesaloniki, bee waunva ntomela nsindo mbala yoooyo naa ibale yasengyelaka na nga. ¹⁷ Teli obokye nalukye mosindo, kasi nalukye nde obokye obote mbuma nzikye o bitoma ba bee. ¹⁸ O maboko ma nga nali na iso iengyesi na nga, naa ileka. Nazwe na sindo itomesi bee na Epafrodite, emba unwanwa eye, nali na iso phele. Nsindo ya bee ili ndokolo malasi ma solo elaa, mbeka ekyeanole na ekyesambe Nwaphongo. ¹⁹ Emba Nwaphongo wa nga amoetonza na iso isengyesi na be, ikokana na bonene phe, na na nkyemo ye onte ya Yesu Klisto. ²⁰ Le obokye nkyemo ibe na Nwaphongo ango wa banga pho ya bipha na bipha. Ame.

Ndongolo ya suka

²¹ Longolo basantu baso onte ya Klisto Yesu. Bebi baali na nga baelongosi. ²² Basantu baso baelongosi, konza bali o ingambi sa Sezare.

²³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebee na bee baso.*

* 4:23 4.23 Bakokyi na iwo obokye: Na na Bolobo pha be.

Mokanda nwa Polo oka Bakolose Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko. Yo taikaka eba baanosi ba Kolose. Moto owa baebaka eli nde nwebi ne Epafras moto owaimolaka Simo Elaa omo. Emba amba yaimola Polo obokye batati inyangola masimo masuu manyakune onte ya baanosi. Babateya obokye: Pho ya iyeba Nwaphongo, esengyesi obokye bato bakumole na boikye malobo mabangye bee «Bakonzi ba ikolo na munse», bambe kula na mibele na ikumola mibeko ndengye na ndengye mikyekyi ntoma.

O etee eya ntubo, Polo aphe Nwaphongo melesi pho ya ndengye eyalobikya Klisto. Yo alekyi malobo miso, eli nde yo oli mokonzi nwa Ingomba (1.3–2.3). O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi obokye bakyebe na mateya ma boole (2.4-25). Asokya na iteya mobesi mowa molongoba na bato ba Klisto na ba Ingomba. Ebe onte ya mabota naa onte ya mokyisi. Bobele amba beya baanosi (3-4).

Mateya maa boole matokolo imbele siso. Nabo mawenene ndokolo mali nde manyakune, mango maso mabende bato pho bamanya maumunya ma bee oka Klisto. Nzuka eli nde yo oli munene, yo moto owa manya bato o boombo bosoo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- Bakolose 1.1-8: Ibeya
- Bakolose 1.9–2.19: Klisto ali nza na etoma ye eli iye?
- Bakolose 2.20–4.6: Bomoo boonyakune onte ya Klisto
- Bakolose 4.7-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, nali toma ya Yesu Klisto bo wazinga Nwaphongo. Nga na nwebi na banga Timote, ² toekomele mokanda mumu, bee basantu baa Kolose, baakolo bebi na banga onte ya Klisto. Le obokye ngolu na bese ikyiuete oka Ango wa banga Nwaphongo ibee na bee.

Polo kaphe Nwaphongo melesi

³ Tophe Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto melesi pho ya bee o mabondesi ma banga ma nkolo iso. ⁴ Tooka simo ya ianola sa bee oka Yesu Klisto, na pho ya lozingo looli na bee oka basantu basoo, ⁵ na molemo nwa bee mi yaebongyisela Nwaphongo o ikolo. Molemo nwaokaka bee phanza o nzela ya Ilofa saa phele, sili Simo Elaa. ⁶ Simo me Elaa eyakomaka nono oka bee, eenyango o munse munso, kyeembe na bota mbuma ikyikole nde bowa kyela yango onte ya bee, tata mokolo nwaokaka bee na nwa ebaka bee na phele ngolu ya Nwaphongo. ⁷ Ikokana na mateya maephokye Epafras, ekamba ya banga na nwebi wa etoma, owakyela etoma pho ya bee ndokolo owaakolo moto wa etoma wa Klisto. ⁸ Aloimola ndengye ya lozingo laephe Bolobo.

⁹ Yango mena, o mopha nwa banga, tata mokolo nwa looka banga, toloole ibondele pho ya bee. Toongye na Nwaphongo obokye aephe saakolo zebi na malondo maute na Bolobo phe. ¹⁰ Na bomoo, wambabika bookozingye Nwaphongo, waamba na kyela iso ikyimophe nkyisa. Wamokyela na maphoo maso mabote mbuma iinda, wamba na kola na iyeba Nwaphongo sakola iyeba. ¹¹ Bamoekuya o maphoo maso na mwiya nwa nkyemo ye, emba na

bomō wamokoma na ilendendala na ná ikanga motema o bimekyi biso.

Zembo pho ya Klisto ooli mokonzi nwa ikolo na munse

¹² Na nkyisa, phe Tata melesi, pho eli yo owakyele bokye owze na b̄e iyalo o ilaka sa basantu onte ya moo.

¹³ Alomanya o bokonzi pha enzombi, amba lobuya o bokonzi pha Nwana we wa lozingo.

¹⁴ Onte ye tokando, masumu ma banga malimbisami.

¹⁵ Ali elalaa ya Nwaphongo otowenene, Mwana owa boo onte ya bikyelamo biso,

¹⁶ pho iso yakyelama onte ye, o ikolo na o se, bikyelamo biwenene na biteebiwenene,

ebe na pheambo iso ikyangyele mokyisi nwa enzombi, iso yakyelamaka nde ne na pho ye.

¹⁷ Emba iyo ali o boo pha mapho maso, iso ili nde pho ye,

¹⁸ emba iyo alii moto nwa nzoto, nzoto me eli Ingomba.

Ali etatele, Nwana owa boo onte ya bawe, pho afe o mapho maso moto wa boo.

¹⁹ Pho Nwaphongo asepela imizasa mobimba nwe munsō onte ya Klisto.

²⁰ Na nzela ye, ná pho ye, Nwaphongo abongya na pho iso.

Na nzela ya malongo maasweya nwana we o ekulusu, Nwaphongo abuya bose ebe na ose ebe na o ikolo.

²¹ Emba b̄e baabaka phanza babutu, b̄e baabaka na bitoma bibe baweniyaka bonguna bookusi na Nwaphongo,

²² kyeka obokye unwanwa eye Nwaphongo aabongya pho ya nzoto ya Nwana, na iwa se, pho ya eweninya o boo phe basantu,

sa mooya na sa intono. ²³ Kasi esengyesi obokye, na ianola, ophile na bokusi b̄e sakatusa, samana o molemo nwa Simo Elaa eya okaka b̄e, eya imolaka b̄e bikyelamo biso bili o mokyisi, emba inga Polo, nabuto moto wa etoma pho yaimola Simo me Elaa.

Ebasi ya Polo

²⁴ Unwanwe eye nali na nkyisa onte ya malosi maokye nga pho ya b̄e. Na nzoto ya nga, nakokya malosi ma Klisto mata baa o nzoto ye ili Ingomba.

²⁵ Nabuto moto wa etoma wa Ingomba, kokokana na etoma eyampe Nwaphongo pho ya b̄e. Etoma me eli iunva iyimola lloba sa Nwaphongo, ²⁶ sekyele eyabombama minyabipha emba Nwaphongo aeweninye unwanwa oka basantu b̄e.

²⁷ Azingaka ibateya ezwele na nkyemo ya sekyele eyabombama me onte ya bapakano. Klisto ali onte ya b̄e, molemo nwa nkyemo! ²⁸ Eli yo okoimole banga. Toimole moto munsō, toteya na moto munsō na zebi siso, pho ya ibuya moto munsō moto olongoba onte ya Klisto. ²⁹ Yango eli ntina ya etoma ekyenwane na nga, ya ebasi ekye kambe nga na bokusi pha Klisto bookyele na mwiya onte ya nga.

2

¹ Pho nazingye obokye b̄e oebe ebasi ye ekusi ekyenwane nga pho ya b̄e, pho ya ba Laodikiya, na pho ya basuu baikye bate baika na nvene nga mampenza.

² Nazingye obokye na bomō, mandondo ma b̄e malenzame na laakolo lozingo, bazwe ezwele ye eso, na saakolo iyeba, na iyeba sekyele ya Nwaphongo eli Klisto.

³ Ezwele eso ya zebi na ya boebi ya bombama onte ye. ⁴ Nawo babona pho obokye moto sayakosa na

molete nwa iwɔɔ. ⁵ Nabo na nzoto sili onte ya b̄e, kasi na bolɔbo nali na b̄e, nali na nkyisa ya ieyeba obokye ophisi bitemi ba b̄e na bokusi pha ianola sa b̄e oka Klisto.

Phakolo bomɔɔ boute nde na Klisto

⁶ B̄e waanola Yesu Klisto iba Nkolo ya b̄e, yango mena b̄e ikala nde ibenga nzela ye. ⁷ Nyɔsa ne nkanga ophikame nde mi yo. Obe na ná ianola sikusi bo waeteyaka be, emba oph̄ekye Nwaphongo melesi imbele sisɔ.

⁸ Okyebe obokye moto na mɔnɔmɔ saebisa o izengye sa zebi sa bomoto siiwenene ndokolo eli makolo malondo nzuka eli nde mateya maute na bato. Iso miina kyiute na phembɔ ya mokyisi kasi na Klisto phe. ⁹ Pho mobimba musɔ nwa Nwaphongo mozasi o nzoto ya Klisto. ¹⁰ Emba ooli b̄e onte ya Klisto, otondi na phaakolo bomɔɔ. Yo ali oikolo sa phembɔ iso. ¹¹ Baeb̄el̄ekye nde onte ya Klisto. Ibele me teli sikelame na nsee ya bato, simanya b̄e etee ya nzoto kasi eli ibele saaka Klisto.* ¹² Pho waabatisamaka b̄e, yabaka ndokolo wakundamaka ne molongɔ mɔnɔmɔ. Wamba kula kundwa ne molongɔ o nzela ya ianola siili na b̄e mi phembɔ ya Nwaphongo, owamokundola onte ya bawe.

¹³ B̄e babaka phanza bawe phɔ ya bofe pha b̄e na wataka ba b̄e ngbotu, akuli ebuya na bomɔɔ molongɔ ne. Alolimbisa bofe pha banga bosɔ. ¹⁴ Aziminye mobeko mwa baka molophunde, amolemɔɔ na imobakya o ekulusu. ¹⁵ Nwaphongo amanya mwiya nwa phembɔ iso, aiphe sɔɔ omiyo ma bato basɔ na bowa ilonga Nwana we o ekulusu. ¹⁶ Boebe babona moto saeyoya

phɔ ya ntoma naa phɔ ya maleku naa phɔ ya eseleko naa phɔ ya bokombe pha sika, naa phɔ ya sabata. ¹⁷ Iso mina ili nde elalaa ya maphɔɔ mamoya, kasi lona lakolo lowɔɔ eli nde Klisto. ¹⁸ Moto mɔnɔmɔ saeyisa. B̄e bakumisa na imiuya sa b̄ole, baasambele banze, baaumunya nde maphɔɔ mawene b̄e ondɔɔ, bato me bali na maumunya nde ma bomoto, me maabaphe mawala. ¹⁹ Be, tebaangane na Klisto, ooli motó. Ka eli nde motó moophe nzoto iso ieyengyesi na yango obokye mantonga na nsoti ibee elele yonoyɔ. Emba eli Nwaphongo okokosa ina nzoto.

²⁰ Bo umbo waa na Klisto molongɔ ombi na mana o boombo pha maphɔɔ ma mokyisi mumu, phɔ ya'ye koanole ukula kyelela mibeko ndokolo bomɔɔ pha b̄e botabaa nde o maphɔɔ ma mokyisi mumu? ²¹ Sakpa! Sameka! Sakuma! ²² Eso meena eli nde maphɔɔ maamotɔnɔ bo moto kamakyelele. Mena eli mibeko na mateya maute na bato! ²³ Maphɔɔ me mawenene bina ndokolo maphɔɔ maa zebi, matome moto isambela na bokusi phɔ ye mampenza, imiuya, na imba miweninya bolosi. Kasi mibeko me temili na ntina phɔ mikokya nde maphowa ma bomoto.

3

¹ Bo waakwa b̄e na Klisto, luka mbolo ili o ikolo, wazasi Klisto o eboko ya boloo ya Nwaphongo. ² Umunyaka maphɔɔ mali o ikolo, kasi maa munse phe. ³ B̄e waawa, na bomɔɔ, emba bomɔɔ pha b̄e pha mibomba na Klisto, onte ya Nwaphongo. ⁴ Pho Klisto ali phaakolo bomɔɔ pha b̄e, na b̄e me, wamowenene ne onte ya nkyemɔ ye.

* **2:11** 2.11 Ibele sa ka yesu Klisto sili obokye kamanya mobesi nwa moto mokasi nwa masumu.

Moto oomokasi na moto oomunyakune

⁵ Na bomɔ, olɛ bitoma biibe ba b̄ɛɛ ba mokyisi: Bondumba, sokoto, phowa ya nzoto, looto, pho looto eli isambela bikyeko. ⁶ Kyeka maphɔɔ maabangye yo ya Nwaphongo. ⁷ Phanza wataaka ba b̄ɛɛ o maphɔɔ mama, mobesi ŋwa b̄ɛɛ ŋwabaka bomɔ mɛ. ⁸ Uŋwanŋwa eye, na b̄ɛɛ mɛ, omanyā maphɔɔ maso maama: Yɔɔ, itombɔ, kabu, bitoo, maloba maso mabe mɛ satokolo o n̄kɔ ya b̄ɛɛ. ⁹ Sa katelana onte ya b̄ɛɛ pho wamanya moto oomokasi na maphɔɔ mabaka yo kakeyele. ¹⁰ Emba b̄ɛɛ olati moto omunyakune, iyo oobuto na phakolo boebi boomulinya na elala ya Nwaphongo wamokyela. ¹¹ Uŋwanŋwa, tewakuli ba Baela naa Bayuda, bato babele b̄ɛɛ naa bato ba teika bele bɛ, babutu, moto owatanga, moombo, moto wa somi, tebali na bokyese. Kasi Klisto ali maphɔɔ maso na ali na o iso.

¹² Pho b̄ɛɛ oli baaolo Nwaphongo, basantu b̄ɛɛ bazinga yo, olate ndondo ya ngolu, ndondo elaa, ndondo ya imiuya, bonyile, na ikanga motema. ¹³ Ndekokuyane onte ya b̄ɛɛ, bo nwebi akyesi bofe olimbisane onte ya b̄ɛɛ. Bo waelimbisa Nkolo ya banga, na b̄ɛɛ okyele nde bomɔ mɛ ¹⁴ Emba epkele elekysi ntina eli, ilata lozingo: Bookyesi bomɔɔ, wamoba b̄ɛɛ baso elele yɔɔyɔ na ná ndondo yɔɔyɔ. ¹⁵ Lɛ obokye bose boephɛ Klisto, bokonza mandondo ma b̄ɛɛ, pho obokye Nwaphongo aebanga pho obokye ohe b̄ɛɛ baso nzoto yɔɔyɔ, ndekomophe melesi mbala na mbala mɛ.

¹⁶ Lɛ obokye Iloba sa Klisto na ezwele ya sango sizwe eziye

onte ya bɛ. Oteyanakye, ombakye na kyebisana na zebi siso siikokyi. O mandondo ma b̄ɛɛ, tubela Nwaphongo membo ma imophe melesi, omokumole na membo masuu maute na Bolobɔ. ¹⁷ Iso iikokyi b̄ɛɛ iwo naa ikyela, oikyele na nkombo ya Nkolo Yesu, na ipheɛ Tata Nwaphongo melesi na nzela ye.

Mozalesi ŋwa ibota

¹⁸ Basi, ndekomuiya obo pha bampele ba b̄ɛɛ, ndengye ekokyi o miyo ma Nkolo.

¹⁹ Bampele, zingaka basi ba b̄ɛɛ, saphinyoaka na b̄ɛɛ.

²⁰ Bana, kumolaka baboti babe na maphɔɔ maso, kyeka maphɔɔ mazingye Nkolo oka b̄ɛɛ. ²¹ Batata, satombiyaka bana babe, pho b̄ɛɛ sabaa na ngongo.

²² Baombo, kumolaka bakolo ba b̄ɛɛ ba wawa o se o maphɔɔ maso. Sa bakumolaka nde o miyo ma bɛ, bokokyele bato baayoko obokye babasambakye. Kasi obakumole na motema monomo ya bato baalote Nkolo. ²³ Na bo kokyele etoma ye, oekyele na ndondo elaa, ndokolo koekyelele Nkolo kasi bato phe. ²⁴ Eba obokye, Nkolo amoephɛ ilaka ndokolo mbano. Nkolo okokyelele b̄ɛɛ eli Klisto. ²⁵ Moto okokyele bofe amozwa etumbu na bofe bokyele yo. Pho Nwaphongo tali na mbelekye.

4

¹ B̄ɛɛ bankolo, baka na baombo ba b̄ɛɛ na bosembo na ná phele, eba obokye na b̄ɛɛ mɛ, oli na Nkolo monomo o ikolo.

Maphɔɔ ma isokya

² Baka na etungu ya ibondele, obakye na ná bokyengyi pha iphekye Nwaphongo melesi. ³ Bondelekye na pho ya banga obokye Nwaphongo alozibolele mozibo ŋwa iimola Simo ye.

Na bomo, na moimula sekyele ya Klisto enyolesi nga o boloko. ⁴ Le obokye na eimole mboka eso bokokyi nga ieyimola. ⁵ Ndekomitambusa na bosembo o miyo ma bato batebali baklisto. Kyelaka babona imbelele siso sizwe b̄e nkonz̄o ya ibaa na b̄e. ⁶ Le obokye mowosi n̄wa b̄e mofakye na laelele bo ya mokpa, baka na yela yaibusisa moto muns̄o na ndegye ekokyi.

⁷ O maphoo mankyekyi, wamozwa masimo maso maanyakune na Tishike, nwebi na nga okozingye nga, yo owakolo moto wa etoma, ooli ekamba ya nga o etoma ya Nkolo.

⁸ Na etomesi yo nde pho aya eyimole masimo ma banga, ambe na lenza mandondo ma b̄e. ⁹ Namotomi yo na Onezime, owakolo nwebi okozingye banga, auta nde oka b̄e oomo. B̄e bamoeyimola maphoo maso malekane wawa. ¹⁰ Nwebi na nga wa boloko Aristarke, aelongosi, na Malako, n̄wana nyango na Balanabasi. Ombo zwa mateya pho ye: Bo akomi oka b̄e, omoyambe na bola. ¹¹ Yesu ookobangye b̄e Yusitu aelongosi me. Onte ya Bayuda eli nde b̄e bakyela na nga etoma pho ya bokonzi pha Nwaphongo, baabaka banzuya moo. ¹² Epafras owauta oka b̄e aelongosi. Yo moto wa etoma wa Yesu Klisto oototwe ibondel̄e pho ya b̄e obokye oteme nzi, ombakye na kyela maphoo maso maali o phowa ya Nwaphongo. ¹³ Nga nali nzoka ya bokowene yo bolosi boikye ya b̄e, na pho ya baanosi ba Laodikiya na Ba Ierapolis. ¹⁴ Luka, nwebi na banga owa muunganga na Demasi baelongosi.

¹⁵ Olongoloko bebi bali o Laodikiya, na Nimifa na ingomba siangane o ingambi se.

¹⁶ Bo otangyi mokanda mumu waumbo, omotomele ingomba sa Laodikiya bamotangye me. Na b̄e otangye mokanda n̄wa motoma nga o Laodikiya.

¹⁷ Pho ya isokya, wo na Alisipe obokye: Ndekoebe na etoma eephe Nkolo, oekyele na bolaa.

¹⁸ Eye molongolo mookomi nga Polo na maboko manga mampenza, b̄e sabunga obokye nali o boloko.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na b̄e!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu phenephe na ileka mbula mako matano o sima ya ikundwa sa Yesu. Mokanda me mokokyi iba mokanda nwa ntubo nwaakoma Polo. Mokokyi iba na mokanda nwa ntubo onte ya nkanda iso ya Sangola Eenyakune.

Tesaloniki yabaka mokyisi mozale mokonzi nwa manyete ma Makedoniya. Polo akomaka omo o imbanga se sa ibale. Bato baikye baanolaka mateya me, emba tamba nde koko omo pho Bayuda ba omo baambyaka mobulu. Yango mena amba mana o Tesaloniki, amba ya kyende o Bere (Bitoma 17.1-10).

Sima ya nkolo, wakoma yo Koliti, nwebi ne Timote amba moimola bo walekanaka maphoo o Tesaloniki. Emba Polo amba ya balongolo. Amba na balenza obokye bakyende nde o soo. Amba na babuyisela eyano o motuna nwaabaka bee bamitune pho ya lowo la ikundwa sa bawe na pho ya iya sa Nkolo na nkyemo iso.

O moo nwa lolu, baanosi baayoko bamitune pho ya ndengye eya mosuka maphoo ma mokyisi. Mokanda mumu mokokyi ilolingola mayele pho moloimole nyango wa lowo: Esengyesi obokye toteya obokye toli bato ba mokyisi nwa Nwaphongo, tombe na baa na ianola obokye nono itekye tomofo na Nkolo elele yonyo pho ya fofele (4.17).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Batesaloniki 1.1: Ibeya

- 1 Batesaloniki 1.2-10: Melesi pho ya mobesi na ianola sa bato ba Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 2.1-3.13: Etoma ya Polo o Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 4.1-12: Mobesi moanole Nwaphongo
- 1 Batesaloniki 4.13-5.11: Iya sa Nkolo Yesu
- 1 Batesaloniki 5.12-28: Mateya na ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki sili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye ngolu na bese ibe na bee.

Ianola sa bato ba Tesaloniki

² Nkolo iso tophe Nwaphongo melesi pho ya bee wa eyumunya banga o mafondesi ma banga. Imbele siso, ³ toeyumunya pho ya ianola sa bee sili na bitoma, na lozingo la bee lookusi, na na imilenza sa bee o molemo, ikiyute na Nkolo wa banga Yesu Klisto, o soo pha Nwaphongo Ango wa banga. ⁴ Bebi na banga ba lozingo, eba na bolaa obokye Nwaphongo aeyolo. ⁵ Pho waaya banga eyimola Simo Elaa, teyabaka nde na malofa pha, kasi na na bokusi pha Bolobo. Na iso yaabaka banga towo ili ya phele. Wabaka banga na bee, koebe mobesi nwa banga. Tokyelaka babona pho ya bolaa pha bee. ⁶ Emba bee, wamba lomekola banga na Nkolo, waa yamba bee llofa onte ya minyoko na nkyisa ya Bolobo. ⁷ Yango mena, baanosi baso ba Makedoniya na ba Akaye, babuto iyemekola. ⁸ Emba uta na bee, llofa sa Nkolo sioka, teli nde o Makedoniya na Akaye, kasi simo ya ianola sa bee oka Nwaphongo, enyango mboka eso obokye tolosengyesi na ikula woo. ⁹ Pho moto na moto kaimole, wa woo yo pho ya bee, ndengye eya

loyamba b̄e na ndengye eya le b̄e bikeko pho ya iyekpana oka Nwaphongo pho ya imokyelela, yo ooli na bom̄o na owa solongo. ¹⁰ Emba koziya Nwana we owa mouta o ikolo, eli Yesu owakundola Nwaphongo onte ya bawe. Iyo aalomanya o yoo ya Nwaphongo ekye ye.

2

Etoma eya kyelaka Polo o Tesaloniki

¹ Bebi, b̄e mampeza koloebe na bolaa obokye, waloyamba b̄e, teli pho ya pha. ² Kasi b̄e koebe obokye nabo touti inyokom̄o na itolama o Filipe, Nwaphongo olophেকে bokusi pha ikanga motema pho ya iya eyimola Simo Elaa onte ya minyoko. ³ Pho mateya ma banga temali maimamela, teloli na mamunya mabe, telokatele moto. ⁴ Kasi Nwaphongo alomeka pho ya ilophe Simo Elaa. Yango mena toteya nde bom̄o, telolukye isepelisa bato, kasi nde Nwaphongo okomekye mandondo ma banga. ⁵ Yango mena waateya banga, toloowo maphoo ma molete, b̄e koebe, tololi na maumunyama ma obokye olophe ekpele, nzoka ya banga Nwaphongo. ⁶ Tolombaa na luka ngambo oka bato, naa oka b̄e, na oka bato basuu. ⁷ Emba tokokakyi iba bato banene onte ya b̄e phele, pho toli batoma ba Klisto. Kasi tobaka onte ya b̄e nde na bonyile, ndokolo nyango wa bana kabanza bana b̄e mampenza. ⁸ Toezingaka na boikye, yango mena toloeyimolaka nde Simo Elaa ya Nwaphongo yango na yango, kasi toambyaka na bom̄o pha banga mampenza, pho oli na motuya mwikye pho ya banga. ⁹ Bebi, b̄e umunya minyoko na nkuka ya banga, tokyela etoma

oka b̄e na moo na mokolo, pho banga saba ephesi ya monom̄o na b̄e waaba banga toeyimole Simo Elaa ya Nwaphongo.

¹⁰ B̄e oli manzoka ma banga, ebe na Nwaphongo, pho mofesi nwa banga o foo pha b̄e baanosi, teloika kyela masumu, tobaka na bosembo, na moto monom̄o takokyi ilooya na lowoo lonolo. ¹¹ Emba b̄e koebe na obokye tokyela na monom̄o na monom̄o onte ya b̄e ndokolo ango na bana be. ¹² Toekuyaka, toelenzaka, toongaka na b̄e na bokusi obokye mofesi nwa b̄e mosepelisa Nwaphongo okoebangye obokye onyolo o bokonzi phe na o nkyemo ye.

Polo akuli samba ianola sa Batesaloniki

¹³ Kyeka ntina ekye phe banga Nwaphongo melesi imbele siso, waoka b̄e Ilofa sa Nwaphongo saeyimola banga, wasaanola, teli ndokolo iloba sa bato kasi nde boli sango phele obokye Ilofa sa Nwaphongo. Ilofa me sikyele onte ya b̄e, b̄e baanosi. ¹⁴ Emba b̄e obuto imekola mangomba ma Nwaphongo maali o Yuda, maanola Yesu Klisto. Pho bebi na b̄e mampenza baenyokolo bo wanyokoloko Bayuda banaa nyango na b̄e. ¹⁵ B̄e baboma Nkolo Yesu na baimosi, balonyokoloko me. Tebaikaka sepelisa Nwaphongo, emba bali banguna ba bato baso. ¹⁶ Balokatele iteya Ilofa sa Nwaphongo oka bato batebali Bayuda pho babikye. Na bom̄o, masumu ma b̄e makule butwa nde maikye. Nono waa kaa yoo ya Nwaphongo mi be.

Polo ali na phowa ya ikula butwa o Tesaloniki

¹⁷ Bande, pho ya banga, na bokabwa banga na b̄e pho ya nwana imbele, itakye na miyo

kasi o ndondo toli elele yonoyo. Toli na phowa ekusi ya ekula ya ewene yango mena tokyele na ndenge iso obokye toyee. ¹⁸ Tofaka na phowa ekusi ya iyaa oka b̄e. Nga mampenza Polo, mbala na mbala nalukaka na iya oka b̄e, kasi molemba abaka kalokutole nde bokutosi. ¹⁹ B̄e oli molemo mwa banga na nkyisa ya banga na eboko ya banga ya nkyemo oboo pha nkolo Yesu imbele sa moya yo. Teli bomoo? ²⁰ Nde phele, b̄e oli nkyemo ya banga na nkyisa ya banga.

3

¹ Yango mena, bo tewaakulaka banga koka iziya tomba wene obokye toikale banga mampenza o Atene. ² Emba toetomele Timote nwebi na banga, kakele na banga etoma ya Nwaphongo ya iyimola Simo Elaa ya Klisto. Pho ayaekuya na ielenza o ianola sa b̄e. ³ Pho ya obokye moto salota o boo pha minyoko. Pho b̄e mampenza koebe obokye tobangama pho ya mango. ⁴ Waabaka banga oka b̄e, toeyimolaka obokye tosenyese iwene minyoko bookyelami wango, b̄e koloebe. ⁵ Yango mena, na nga sikokakyi kula ziya, natomi Timote aya nzwela masimo ma ianola sa b̄e, pho naile obokye molemba aumbo eemeka, emba etoma ya banga onte ya b̄e ekye pha.

⁶ Unwanwa eye Timote auti oka b̄e, ambi na loyelela na Simo Elaa ya ianola sa b̄e na lozingo la b̄e. Awo yokye b̄e otaba iloumunya nkolo iso na bolaa, oli na na phowa ekusi ya ikula lowene nde booli banga na phowa ya ikula ewene. ⁷ Yango mena, b̄ebi, onte ya minyoko ma banga miso na bimekyi ba banga biso, tozwe bokusi pho ya ianola sa b̄e. ⁸ Emba unwanwa eye mandondo ma banga mauti pho b̄e

ophisi nzela ya Nkolo na bokusi. ⁹ Melesi iye mikokyi banga iphe Nwaphongo pho ya b̄e, pho ya nkyisa ikyi okye banga pho ya b̄e o boo pha Nwaphongo wa banga? ¹⁰ Na moo na mokolo tobondele na etungu pho tozwe konzo ya ikula ewene obokye tokokya ikyizangye o ianola sa b̄e.

¹¹ Le obokye Nwaphongo yo mampenza, Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu baingole nzela o boo pha banga pho ya obokye toyee oka b̄e. ¹² Le obokye Nkolo akosa, ambe na tonza na boikye lozingo looli onte ya b̄e na lozingo looli na b̄e pho ya bato baso, ndengye ya lozingo loezingye na banga. ¹³ Na bomoo, le obokye Nkolo alenza mandondo ma b̄e. Emba mokolo nwaamoya yo na bansatu b̄e banso, yo sa yaezwa na maphoo mabe onte ya b̄e na obokye obe samooya o boo pha Ango wa banga Nwaphongo.

4

Mobesi mazingye Nwaphongo

¹ Bebi, pho ya isokya, toeteyaka lolengye la mobesi mokokyi iba na b̄e pho ya isepelisa Nwaphongo. Nde phele komikambe nde bomoo. Kasi unwanwa eye, toongye na b̄e emba tombe na ebondo na nkombo ya Nkolo Yesu obokye: Kula lendendala.

² B̄e koebe mateya maeteyaka banga bo wa wo Nkolo Yesu. ³ Kyeka phowa ya Nwaphongo: Eli obokye b̄e obe bato bansatu ombe na ba sakyela bondumba. ⁴ Moto na moto onte ya b̄e aebe ikpa nwanwasi na ndengye ya bonsatu na ya ngambo. ⁵ Samile obokye phowa ebe eekonza ya bato baayoko baate baebe Nwaphongo. ⁶ Moto sakosa nwebi ne, yo samba na mokyela bohe mi lowoo lalona. Pho Nkolo

kaambebele mi maphoo maso mamana, nde bo waunva ewole banga na bo waekyebisa banga. ⁷ Pho Nwaphongo taika lobanga obokye toikale ikyela maphoo maa sokoto, kasi maphoo ma bosantu. ⁸ Yango mena, moto okole mateya mama, taale moto, kasi kale Nwaphongo okoephe Bolobo phe.

⁹ Pho ya lowo lokyeki izinga bebi, telosengyesi iyekomela mokanda. Pho be, Nwaphongo yo mampenza aeteya ndengye ekoyi be izingana onte ya be. ¹⁰ Emba eli nde lona lozingo lalona loweninya be oka bebi baso ba Makedoniya mobimba. Kasi bande, banga toelenza obokye okule kyela na bolaa koleka. ¹¹ Ba na phowa ekusi ya iba bese, ya ikyeka nde maphoo ma be mampenza na ya ikyela etoma nde na maboko ma be mampenza, nde bo wawoko banga phanza. ¹² Pho mobesi nwa be mobe nwa kaa o miyo ma bato bate bali baklisto, emba otobe ephesi ya moto.

Mokolo nwa moya Yesu

¹³ Bebi, tozingye obokye toeyimole phele eso pho ya lowo lokyeki bawe, pho ya obokye obe saba na ngongo ya bato basuu baate bali na molemo. ¹⁴ Emba bo banga toanole obokye Yesu awa amba kundwa, nde bomo me, baawa onte ya Yesu, Nwaphongo aabayamba elele yonyo na Yesu.

¹⁵ Emba kyeka unwanwa eye loewole banga, eli iloba sa Nkolo: Banga baali na bomoo, baamoikala nono o iya sa Nkolo, etelokyende na nwan bokyiki o boo pha baawa. ¹⁶ Waamookana iya samoambya yo, na nwesi nwa mokonzi nwa baanzelu na ilela sa mumbenzo nwa Nwaphongo, Nkolo yo mampenza amouta o ikolo: Emba baawa onte

ya ianola Klisto bamokundwa phanza. ¹⁷ Sima banga baamoba na bomoo imbele me, banga na be tomunetwa o mampata, pho yaikyela vana na Nkolo o ikolo. Emba banga baso tomoba na Nkolo pho ya bobele. ¹⁸ Yango mena, kuyanaka be na be na mateya mamana.

5

Tokyengyekiye

¹ Bande, pho ya lowo lokyeki imbele na bileko, tewali ntina obokye toekomela mokanda pho ya lango. ² Pho be mampenza koebe na bolaa obokye mokolo nwa Nkolo nwanwasi ndokolo waaye mwibi na mokolo. ³ Imbele sa mowo bato obokye: «Eye bese, eye bokyengi», emba nde o sina imbele sasina ephambo ya bayelela mbala yonyo ndokolo bolosi pha eswete ekye nwanwasi owa ekama bo kalukye ibota, emba moto nono monono etakokye ilota. ⁴ Kasi be, bande, be toli o enzombi, pho ya obokye mokolo me moebalikyinya ndokolo mwibi. ⁵ Be baso oli bana ba moo, bana ba nzanga: Teloli bana ba mokolo, na ba enzombi. ⁶ Yango mena, banga salala ebu ya bato baayoko, kasi tokyengyekiye emba tombe na mibanza. ⁷ Baalale ebu, balale na mokolo, emba balangye maleku, balangye na mokolo. ⁸ Kasi banga baali bato ba nzanga, tobanza nzoto ya banga na bolaa, tolate ianola na lozingo ndokolo etobu ya ebasi, tolate o moto eboko ya molemo nwa lobiko.

⁹ Pho Nwaphongo taika loolo pho ya kabu ye, kasi aloolo pho ya obokye alobikya na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ¹⁰ Awa pho ya banga pho ya obokye na bo tokyekiye na bo tolas ebu tobee na bomoo isanga

ne. ¹¹ Yango mena, kuyinya b̄e na b̄e emba ombe na sungana b̄e na b̄e, nde bokokyele b̄e phanza.

²⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na b̄e.

Maloba ma isokya

¹² Bande, toongye na b̄e obokye okumole baamiphe mpasi ya ikyela etoma onte ya b̄e, baateya Nkolo pho ya iyebanza na iyeteya nzela ¹³ Ba na b̄e na ikumo siikye, na lozingo pho ya etoma ya b̄e. Ba na b̄e onte ya b̄e.

¹⁴ Bande, toongye na b̄e obokye oteya bato ba bokoo, okuya bato bali na ibale, sunga bato bate bali na bokusi, kanga motema na bato baso. ¹⁵ Kyeba obokye moto sabuya bofe pho ya bofe, kasi nkolo iso, luka ikyela bolaa b̄e na b̄e na ná bato baso.

¹⁶ Ndekobe na nkyisa nkolo iso, ¹⁷ b̄ondelake sa ema, ¹⁸ phekye Nwaphongo melesi mi maphoo maso, pho Nwaphongo kazingye obokye okyelake babona, b̄e baangana na Yesu Klisto.

¹⁹ Sakubya etoma ya Bolobo Bosantu, ²⁰ sasemola maloba ma baimosi. ²¹ Kyitolela maphoo maso na bolaa: Ombe banza loolaa, ²² omizile na maphoo maso maabe.

²³ Le obokye Nwaphongo owa bose, yo mampenza aebuya mohimba basantu. Le obokye abanza molimo nwa b̄e, na mokali nwa b̄e, na nzoto ya b̄e, ibe sa mooya pho ya mokolo nwa moya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ²⁴ Okoebangye ali moto okokoya mambunu me: Ekuli ba nde yo owa mokyela.

²⁵ Bande, b̄ondela na pho ya banga me. ²⁶ Beya baanosi baso na ikoo na ikoo.

²⁷ Naeyongye na kombo ya Nkolo obokye: Mokanda mumu motangyeme o boo pha b̄ebi baso.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Batesaloniki Mapho ma etatele

O mokanda mumu, Polo akuli butolela lowo la iya sa Nkolo Yesu (kyeka mokanda nwe nwa ntubo oka Batesaloniki). Pho lowo me labaka lotungyisa bato ba Tesaloniki.

- Bakyi onte ya bée babaka bawo békye mokolo me mokomi phenephe (2.2). Polo kambe baimola bobo: Yambo ya obokye Nkolo Yesu aye na nkyemo, esengyesi obokye «Mooti» amiweninya, Zabulu owamoluka ibungya bato ba Nwaphongo na ikyela Nkolo ziko (2.1-12). Yango mena Polo kaongye na baanosi baphile Simo Elaa nzii, bée saphembe na ibondele (2.13-3.5)

- Baanosi bayoko balekye ikyela etoma pho nde ya iziya suka ya mokyisi, emba bambaka butwa nde iza ntoma ya bato basuu. Polo katomisa bato baa bokoo obokye babengye mobesi nwa baamiambya o etoma. Pho bée mampenza bakokye imibikya. «Moto ootozngye ikyela etoma, yo samba na za» (3.10).

Mapho mali o mokanda mumu:

- 2 Batesaloniki 1.1-2: Ibeya
- 2 Batesaloniki 1.3-4; 11-12: Polo kabondele Nwaphongo pho ya bato ba Tesaloniki
- 2 Batesaloniki 1.5-10; 2.1-12: Mateya pho ya iya sa Nkolo Yesu Klisto
- 2 Batesaloniki 2.13-3.15: Mateya pho ya mobesi mobongyi na moanosi
- 2 Batesaloniki 3.16-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki siili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose ikiyute oka Nwaphongo Tata na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée.

Nwaphongo amosambisa bato mokolo nwa moya Nkolo Yesu

³ Bande, tosengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya bée, embi ba nde bomo, pho ianola sa bée sikole na bokusi, na lozingo loli na bée onte ya bée, lokole onte ya monomo na monomo na bée baso. ⁴ Yango mena banga tomiphambe na bée onte ya mangomba ma Nwaphongo, pho ya ikanga sa bée sa motema na ianola sa bée onte ya minyoko miso na bimekyi bizwe bée. ⁵ Iso miina ili elembo ya bolombe pha bosomepha pha Nwaphongo, ntina me eli ya iyebuya bato baalongoba pho ya Bokonzi pha Nwaphongo bookyele bée bolosi.

⁶ Yango mena, Nwaphongo na bolombe phe amoenza mabeku oka bato baenyokolo. ⁷ Emba amoephe bée banyokolo be, iyema na banga elele yonoyo, imbele saa mowenene Nkolo Yesu, owamouta o ikolo na banze bée ba mwiya. ⁸ Amoya onte ya itumbu sa nwenya, pho ya iya phe etumbu oka bato baate baebe Nwaphongo na baate bakuummole Simo Elaa ya Nkolo wa banga Yesu. ⁹ Etumbu ya bée yamoba iwa sa bobele na bobele, itakye na boo pha Nkolo na ná nkyemo ya bokonzi phe. ¹⁰ Imbele sa moya yo, mokolo me, basantu bée baamophe nkyemo na bato baso baanola Nwaphongo baamosamba. Emba bée baanola simo eyaeyimolaka banga wamoba o motango nwa be. ¹¹ Kyeka ntina ekye bondele

ƒanga imbele siso pho ya ƒe, pho Nwaphongo wa ƒanga awene obokye olongoba na mbela eya eƒanga yo, obokye na mwiya nwe, akyele obokye okokya ƒolaa ƒoso ƒozingye yo ambe na buya ianola sa ƒe sibe na bitoma. ¹² Na ƒomoo nkombo ya Nkolo wa ƒanga Yesu yamoba na kyemo onte ya ƒe, emba ƒe onte ye, pho ya ngolu ya Nwaphongo wa ƒanga na ya Nkolo Yesu Klisto.

2

Yaamoya o ƒoo pha iya sa Nkolo

¹ Bande, pho ya lowo lokyekyi iyaa sa Nkolo wa ƒanga Yesu Klisto na pho ya iyangana sa ƒanga phenephe ne, toongye na ƒe obokye: ² Saoto maumunya ma ƒe izele na sa loma pho ya iwene sa ƒaimosi, pho ya Iloba na pho ya mokanda monomo ƒaiteye ndokolo yiuti na ƒanga, yamba ekyela obokye oanole obokye mokolo nwa Nkolo mokomi. ³ Moto saekatela naa na ndengye iye. Pho oboo pha obokye mokolo mamuna mokokye, ƒato ƒaikye ƒamole Nwaphongo emba na moto moƒe amiweninya. Moto me eli yo moto wa mophe yo etumbu. ⁴ Iyo amotemele iso ikyi ƒangye ƒe manzambe na iso ikyi kumole ƒe, amokoma nono ikye zala o Ingambi sinene sa Nwaphongo pho ya iwo yokye ali Nwaphongo.

⁵ Tokuli na eba obokye naewolekye maphoo mamana wataka nga ƒa oka ƒe? ⁶ Emba inwanwa eye, ƒe koebe ekpele ekyemozimbe pho ya obokye amiweninya nde o imbele se. ⁷ Pho sekyele ya ikyela ƒobe kyekyele lolu etoma, esengyesi nde imanya okoezimbe unwanwa eye. ⁸ Emba moto moƒe aamiweninya, Nkolo Yesu amba

mooto na muwe nwa munoko nwe emba aamounva na mwiya nwa iya se. ⁹ Waamoya moto o moƒe na mwiya nwa Molemba, amiweninya na bitoma bikusi ndengye na ndengye, na bilekye-sako, na mayaa ƒaƒole. ¹⁰ Naa na malondo maso matemali na ƒosembo pho ya ikatela ƒato ƒamobunga, pho tebaika yamba lozingo la ƒosembo lokokakyi ibabikya. ¹¹ Yango mena, Nwaphongo kabatomele mwiya mwa ibabungya, mokyele obokye ƒaanole maphoo ma ƒole, ¹² pho ya obokye ƒa phe etumbu ƒato ƒaso ƒaale ianola maphoo maa phele kasi ƒawene ƒolaa nde o ikyela maphoo matemali ma ƒosembo.

Nwaphongo aloolo pho tobikye

¹³ Kasi pho ya ƒanga, ƒande ƒa lozingo la Nkolo, toengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya ƒe, pho Nwaphongo aeyolo tata etatele pho obikye na nzela ya Bolobo ƒoemanya masumu, na na ianola sa ƒe sa maphoo ma phele. ¹⁴ Nwaphongo aƒanga pho ya izwa ibikiyi na nzela ya Simo Elaa eya imola ƒanga pho ya obokye ozwe nkyemo na Nkolo wa ƒanga Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, ƒebi, phila na ƒolaa ombe na ƒanza na ƒokusi mateya maso maeteyaka ƒanga, na nwezi ikolo naa na mokanda. ¹⁶ Le obokye Nkolo wa ƒanga Yesu Klisto yo mampenza na Nwaphongo Ango wa ƒanga owalozinga na owalophe na ngolu ye, nbondi sa ƒobele na ƒobele na molemo moolaa, ¹⁷ ƒaƒondo, ƒambe naekuya o maphoo maso malaa makyele ƒe na maawo ƒe.

3

Bondele pho ya ƒanga

¹ Phɔ ya isɔkya, bande, bɔndeɛ phɔ ya banga, phɔ ya obokye ɪɔba sa Nkolo sikyende o boo izele emba bato basikumole bookokyele bɛɛ me. ² Bɔndeɛ na phɔ ya banga obokye tomane o nseɛ ya bato baa yoo na ya banguna: Phɔ basɔ tebali na ianola.

³ Nkolo yo ookokokya iso ikyiwo yo: Amoekuya, amba na ebanza phɔ Munguna saekyela bobe. ⁴ Phɔ ya bɛɛ, toli na ianola na nkombo ya Nkolo obokye ikyiwo banga na bɛɛ, koikyela, wamba na ikala nde ikyela. ⁵ Le obokye Nkolo akambe mandondo ma bɛɛ phɔ ya izinga Nwaphongo na na iititala ya Klisto.

Moto munsɔ aengyesi ikyela etoma

⁶ Bande, towɔ na bɛɛ o nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Obe itakye na nwebi munsɔ owa bokoo na otookye mateya maeteya banga. ⁷ Bɛɛ mampenza koebe ndengye'ye esengyesi bɛɛ ikyela phɔ ya ibenga matambe ma banga. Waba banga onte ya bɛɛ, toloika ba bato ba bokoo. ⁸ Toloika onga na moto ipa sa iza, kasi onte ya minyoko na iphembe, na moo na mokolo, tokyelaka etoma phɔ banga sabaa ephesi ya monomo na bɛɛ.

⁹ Nde pheɛ, tokokaka iyeyonga, kasi tozingaka ibaa ndakya-isa ya imekola phɔ ya bɛɛ. ¹⁰ Kasi waabaka banga oka bɛɛ, toephakeye mofeko mumu: Bo moto tazingye ikyela etoma, yo samba na zaa! ¹¹ Emba tookye bawɔ obokye wali onte ya bɛɛ bato ba bokoo, tebakyele ekpele kasi banyolo nde o maphoo ma bato. ¹² Towɔ na bato baabana, tombe na balenza na nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Bakyele etoma ya bɛɛ bose emba bazee ipa siizwe bɛɛ mampenza.

¹³ Phɔ ya bɛɛ, bande, bɛɛ saotwa ikyela bolaa. ¹⁴ Bo moto tatosee ikyewole banga o mokanda mumu, okyefe ne, bɛɛ sakula ba ne phɔ aokye soo. ¹⁵ Samba mokpa ndokolo mbomi, kasi omooya bo ookooya bɛɛ nwebi.

Mapambosi na ibeya sa suka

¹⁶ Le obokye Nkolo owa bose aephe yo mampenza bose nkolo iso na ndengye iso. Nkolo afe na bɛɛ basɔ.

¹⁷ Eli nga mampenza Polo oekomesi munkanda mumu na eboko ya nga mampenza na oebeye. Mena eli elembetele ekyekyele nga o nkanda ya nga. Eli mokomesi nwa nga. ¹⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na bɛɛ basɔ.

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Timote Maphoo ma etatele

Ango wa Timote abaka Moela, nyango abaka Moyuda owa butwa moklisto. Polo avanaka na Timote pho ya mbala eya ntubo o mokyisi na nkombo Listre (Bitoma 16.1-4), mena yabaka o imbanga sa Polo sa ibale. Kobanda wawana, Timote abutwaka monomoo baabaka bakye mitambula na Polo o mam-banga me maikye ma iimola simo elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo manene maato:

- 1 Timote 1.1-20; 4.1-5: Polo kakyebisa Timote pho ya mateya ma bole, na maphoo makyekyi mibeko ma Bayuda na bato batebali bayuda
 - 1 Timote 2-3: Polo kaphe Timote molongo nwa ibongya losambo, na mobesi mosengyesi iba na bakambi ba Ingomba
 - 1 Timote 4.6-6.21: Polo kateya Timote ndengye esengyesi yo ikyela etoma ye onte ya baanos, pho afe awaakolo moto wa etoma wa Yesu Klisto
- O mokanda nwe, Polo kaongye na banga obokye banga satosaka nde mibeko ma Ingomba na bakambi ba sango, kasi tobe na sakolo ianola pho yaikumola Yesu Klisto, mobikye wa banga (2.3-6).

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, pho ya ndingyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga na Yesu Klisto molemo nwa banga, ² oka we Timote, owakolo njwana wa nga o ianola, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose pha Tata

Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Bateye ba bole

³ Bo wawoko nga na we imbele sa kyekye nga o Makedoniya, ba o Efese pho ya ikatela bato baayoko bée sateya mateya ma bole. ⁴ Obakatele bée samiambya o bikoo ba pha na itondoloko mabota saunva. Maphoo mamana mabote nde miko kasi njwango nwa Nwaphongo phe, mookokyisame onte ya ianola. ⁵ Ntina ya motindo me eli lozingo looute o ndondo elaa, na maumunya malaa na ianola sa phele. ⁶ Pho ya iba sabenga nzela eye, bato bayoko babungyi nzela, babengi bowole bowole phaazanga ntina. ⁷ Bamitate iba bateye ba mibeko, nzuka tebaefe naa maphoo mawo bée naa maphoo mateya be.

Eyaakolo ntina ya mobeko

⁸ Pho toebe obokye mobeko ali molaa bo moto kamokyelele ndokolo mobeko. ⁹ Pho, toebe na bolaa bofo: Mobeko temoli pho ya moto o molaa, kasi pho ya bato baatebatosa na batombi, bato bahe na bato ba masumu, baatebakumole Nwaphongo ebe na mbolo iisantu, babomi ba bato, ebe ba ango ebe ba nyango, ¹⁰ baakyele bondumba, baalale na bebi na bée bampele, baaungye ba baombo, bakati ba bole, baakate seleka ya bole, na maphoo maso maatemele mateya ma phele. ¹¹ Mateya me eli Simo Elaa ya nkyemo ya Nwaphongo owa ngambo eya mpe bée pho naebanza.

Polo aphe melesi pho ya ngongo ya Klisto

¹² Naphe melesi na owampe bokusi, Yesu Klisto Nkolo wa banga: Eli yo moto owa wene obokye nakokyi amba nkpa o etoma ye, ¹³ nga owabaka phanza

motiyosi, munyokosi na moto wa nkamba. Kasi anzokiyela ngwango pho nakyelaka saeba ntina, na izango ianola. ¹⁴ Phele, ngolu ya Nkolo wa banga, ebe na ianola, na lozingo looli onte ya Yesu Klisto yatonda mi nga.

¹⁵ Iloba sisi sili sa phele, sikokyi ianolama na bato baso obokye Yesu Klisto aya o mokyisi pho ya ibikya bato ba masumu boli nga, inga moto owa o boo. ¹⁶ Kasi bo anzokiyelaka ngwango, eli pho ya obokye oka nga, moto owa o boo, Yesu Klisto ateya ndondo ye elaa, ndokolo ndakyisa pho ya bato bamoanolela, pho ya bomoo pha bobele.

¹⁷ Oka mokonzi owa bobele, Nwaphongo ooli nde yo monomo, ootowe, ootowenene, ngambo na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Ijwana ebasi elaa

¹⁸ Timote, ijwana wa nga, kyeka mobeko moephe nga, ikokana na noko ya baimosi baakalakala pho ya we. Noko me ibe bokusi pha we o ebasi elaa ekye ijwane we; ¹⁹ na ianola na maumunya malaa. Bato baayoko balekye ikyela babona, emba bamba zinza ianola sa be. ²⁰ Onte ya bee wamozwa Imene na Alegizandre, na baambya oka Zabulu, pho baekole iba sakula tiyola Nwaphongo.

2

Mateya pho ya ibondede

¹ Naongye na bee obokye o boo pha maphoo maso, nde koongye, nde kobondede, nde konyingonele, nde kophe melesi, pho ya bato baso. ² Pho ya bakonzi na baaloangyele, pho tobe bose na ikyela maphoo malaa na ma kaa. ³ Kyeka maphoo malaa na masepelisa Nwaphongo Mobikye wa banga, ⁴ okozingye obokye

bato baso babikye emba baebe bosembo.

⁵ Pho Nwaphongo ali nde yo monomo, na mobongye ali nde yo monomo onte ya Nwaphongo na bato, moto monomo: Yesu Klisto, ⁶ owa miambya pho ya iikola bato baso.

Mena eli Simo eya imola bee o imbele sa mekama, ⁷ na pho ya simo me nakyelamaka na nga owakolo toma, na wo nde phele, siikate, nga nali nganga mayele wa nkyisi onte ya ianola na onte ya bosembo.

Bampele na babasi o losambo

⁸ Nazingyi obokye bampele babondede o bilele biso, batombe mafoko masantu o ikolo, sa kabu na na bookaaa.

⁹ Pho ya babasi, balate molato molongoba, bee sa lekyinya ndelo: Naa na itonga suwe, naa na bayaka ba wolo, naa na mbongyesi ya motuya. ¹⁰ Kasi balate nde bitoma bilaa, bolongobaa na babasi bakyele etoma ya bosembo.

¹¹ Imbele sa mateya, njwanjwasi asengyesi ikala bose na imiuya siso. ¹² Nga, siiphe nzela obokye njwanjwasi kateya na aangyele lele. Aikale bose. ¹³ Eli nde Adama owa kyeka bee phanza. Ewa sima. ¹⁴ Emba teli Adama owa kosaka be, kasi eli njwanjwasi owa kosama, amba buka mibeko. ¹⁵ Na bo ebe bomo, njwanjwasi amobika na ibota se, kasi ambe nde banza ianola, lozingo na bosantu phe sa mawala.

3

Bakambi ba ingomba

¹ Lowoo loowo nga lolo loli nde phele: Bo moto ali na phowa ya iba mokambi, mena kazingye etoma eli elaa. ² Mokambi njwa ingomba, yo sa ba moto wa maphoo mabe obokye bato

bamooya, lele wa ηwanwasi m̄n̄m̄, yo sa ba moto wa looto, abe na maumunya malaa, mofesi molaa, kayambe babutu, akokye na iteya, ³ yo sa ba munwe ηwa maleku, sa ba munwani ηwa bibasi, kasi moto wa bonyile, yo sa ba moto wa maoka, na moto wa phowa enene ya baphalanga, ⁴ aebe ikamba ingambi se ambe na teya bana b̄e imiuya na kaa eso: ⁵ Bo moto taakokye ikamba ingambi se mampenza, amba koka ibongya ingomba sa Nwaphongo ndengye'ye? ⁶ Kasi yango sa ba moto naino otookoyi o ianola, pho yo sa kaa, bo mawala mamozibi miyo, o mazengye mabekya Molembe. ⁷ Elaa na obokye bato baate bali baklisto bawoo na bolaa pho yee, pho yo sa zwa soo, yo saamba na ikaa mbala yonoyo o mazengye ma Molembe.

Ba diakre

⁸ Ba diakre nde bomo me, basengyesi iba bato ba kaa, basengyesi iba nde na ewole yonoyo, b̄e samiambya o maleku naa na iluka baphalanga na manzela maa soo. ⁹ Basengyesi ibanza bosembo pha baaweninya ianola sa b̄e na ndondo yonoyo. ¹⁰ Na b̄e me basengyesi ibameka phanza, emba sima, bo tebabazwe na lowoo loobe, bakokyi imba kyela etoma ya b̄e ya bo diakre.

¹¹ Na babasi nde bomo me, basengyesi iba babasi bakumole b̄e, baate bali na ewole ebe, baate bali na looto, baakokya maloba ma b̄e o maphoo maso.

¹² Ba diakre basengyesi ilonga nde ηwanwasi m̄n̄m̄, baangyele mangambi ma b̄e na bana ba b̄e na bolaa. ¹³ Pho baakyele etoma ya diakre na bolaa bazwe ikumo sa bato baso, na bokusi pha ianola boli na Yesu Klisto.

Sekyele eenene

¹⁴ Naekomele babona na iumunya obokye namoya zwana na we mizele.

¹⁵ Kasi na bo nazimbane, wamoeba nde me imikamba o ingambi sa Nwaphongo, sili ingomba sa Nwaphongo oli na bomoo, ikonzi na iingo ya bosembo. ¹⁶ Nde phele, sekyele ya ikumola maphoo ma Nwaphongo eli enene!

Yo owamiweninyaka onte ya nzoto,

Bolobo amolongya,
baanzelu bamowene,
bato baate baaebe Nwaphongo
baoka simo ye,
o munse munso bamoanola,
azwa nkyemo ya Nwaphongo.

4

Bato baateya mateya ma b̄ole

¹ Bolobo kawo polele obokye: O imbele sa suka, bato bayoko bamoangana ianola sa b̄e, bamobenga malobo ma bakose na mateya ma malobo mabe, ² pho ikosa sa banyamabole na isosolo sa bato babana simbo zika. ³ Bamokatela malonga; bamokyaisa ntoma iyoko, nzuka Nwaphongo aikyela pho ya obokye baanosi, b̄e baebe maphoo ma phele, baize, bambe mophe melesi. ⁴ Pho iso yakyela Nwaphongo ili ndaa, ekpele yonoyo teli ya ile bo tophe Nwaphongo melesi o soo pha iye zaa. ⁵ Pho na Ioba sa Nwaphongo na na ibondesi ibuto peto.

Moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto

⁶ Teya bebi maphoo maso mana: Wa moba moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto, okookye maloba ma ianola na iteya sila sabenga we. ⁷ Ka pho ya bikoo biibe na bowolebowole pha bakasi bababasi, obile.

Omikuya we mampenza nde o mofesi ηwa moto wa

Nwaphongo. ⁸ Pho ikuya sa nzoto sili na ntina mi maphoo makayi, kasi mobesi nwa moto wa Nwaphongo, njwango, moli na ntina o maphoo maso. Nwango moli na mbunu ya bomoo, ya bomoo pha lolu, na ya bomoo pha moya. ⁹ Ioba me sili sa ianola, emba sango siso sikokyi iyambama. ¹⁰ Pho bo tookye mpasi na bo tonwane, molemo nwa banga moli mi Nwaphongo oli na bomoo, iyo oli mobikye wa bato baso, konza baanosi.

¹¹ Kyeka isengyesi we iyimola na iteya. ¹² Moto satiyola bolengye pha we. Kasi ba ndakuyisa pho ya baanosi na ewole ya we, na mobesi nwa we, na lozingo la we, na ianola sa we, na na ndondo elaa. ¹³ Tee nono waamoya nga, omiambya na itanga makomi ma Nwaphongo, na ilenzaka na na iteyaka. ¹⁴ Sa langa na ikabo sa ngolu siili onte ya we, sazwa we na munoko nwa baimosi na wa etandela bankumu maboko. ¹⁵ Kyeka losengyesi we ifanza o ndondo ya we. Kyela lowo lowaa o losengyesi we ilendendala. Yango mena bitoma ba we biamowenene o miyo ma bato baso. ¹⁶ Kyeba na we mampenza na na mateya ma we. Lendendala i mango. Bo okyesi babona, waamibikya we mampenza, wamobikya na baeyokye.

5

Baanosi bakyesa

¹ Saoya munanga na bokusi, kasi omoteya ndokolo ongo. Ba na banzenga ndokolo banaa nyongo, ² baphomba baa babasi ndokolo ba nyongo, bangondo ndokolo mankanasa ma we, na bopeto bosu.

Mazengye

³ Kumola mazengye, bali maakolo mazengye. ⁴ Bo bozengye boli na bana naa na mankoko, eli nde bee basengyesi iteya o boo ianola sa bee o mabota ma bee mampenza na ibuyisa baboti ba bee bolaa. Kyeka maphoo mali malaa o miyo ma Nwaphongo. ⁵ Pho ya oli owaakolo bozengye, owa ikala nde yo mampenza, molemo nwe nde Nwaphongo kambe na lendendala na moo na mokolo na inyingonelaka na na mabondesi. ⁶ Kasi okoumunya nde o bisengali ali mowe, na bo ali na bomoo. ⁷ Kyeka na isengyesi we ikatela, pho bee sazwa mooya. ⁸ Bo moto taabanza bato bee, konza bali ne ingambi sonoso, aoti ianola se, ali mobe koleka na moto otoanole Nwaphongo.

⁹ Nwanwasi bamunyosa o molongo nwa mazengye nde bo ali na mambula koleka mako motoba, ambaka zala nde na lele monomo. ¹⁰ Esengyesi obokye aebane pho ya bitoma bee bilaa: Owa kosa bana, kayambe bato, akunyola makolo ma bato bakyelele Nwaphongo, kasungye bato baanyokolo be, okomiambya o bitoma biso bilaa. ¹¹ Kasi pho ya mazengye ma bangondo, waabamanya. Pho, imbele samooka bee maphowa, bamokubolela Klisto lokukyi, bamozinga ikula zala malonga, ¹² bamosambisama pho bale ianola sa bee saa boo. ¹³ Oombi kula ba bee na sa etoma, bakye mikye tsho tsho o mangambi ma bato, teli nde pho tebali na bitoma, kasi bakuli ba bakyesi ba toko na iwoo maphoo sa mokyito, bawo bowole bowole. ¹⁴ Yango mena nazingye obokye mazengye ma bangondo bakule zala malonga, babote bana, babatele mangambi ma bee pho banguna ba banga sazwa nzela

ya ilo yoo na bofe. ¹⁵ Pho bana baunva bunga nzela, babenga Molembe. ¹⁶ Ka bo moanosi owa nwanwasi ali na mazengye o ibota se, abasungye. Te esengyesi obokye bafe ephesi ya ingomba, pho ya obokye ingomba asungye nde bali maakolo mazengye.

¹⁷ Bankumu, baakambe etoma na bolaa, basengyesi izwa ngambo elekyi, konza baawene mpasi na etoma ya iyimola na ya iteya simo ya Nwaphongo. ¹⁸ Pho Makomi mawo bofo: Sakanga munoko nwa ngombe wakeyelele yango etoma ya mbuma ya ble,

naa:
Moto wa etoma akokyi na iphuti se.

¹⁹ Koanole bo baphundi nkumu nde na noko ya manzoka mabale na maato.

²⁰ Baakyele masumu, obaoya o miyo ma bato baso, pho bayoko baile me. ²¹ Naongye na we o miyo ma Nwaphongo na ma Yesu Klisto na ma banze baaolo Nwaphongo obokye otosa mitindo mimi sale miyoko, okyele na baso nde ndengye yonyo. ²² Sawelana itandela moto maboko, saangana o masumu ma bato. We mampenza o mibatele obe petoo. ²³ Sa nywaka nde maa na maa, kasi nywaka na nwana vinyo pho ya bolosi pha we phaa motema, pho kolobo na okana.

²⁴ Masumu ma bato bayoko maebane sataa na basambisa, kasi maaka bayoko mambe ya ebana nde sima. ²⁵ Bitoma bilaa na bie biebane nde bomo me, na bitebili bilaa tebikokyi ibombama.

6

¹ Bato baso baali baombo, basengyesi ikumolaa ba nkolo ba bee na maphoo maso, pho ya obokye bee satiyola nkombo ya Nwaphongo na mateya ma banga. ² Baali na ba nkolo baanola Nwaphongo, bee sale

ibakumola pho ya obokye bali bebi na be. Kasi bakule bakyelele na koleka, pho bali baanola Nwaphongo na bebi ba lozingo, basengyesi na bitoma bilaa ba be.

Mateya ma boole

Kyeka maphoo masengyesi we iteya na ilenza. ³ Bo moto kateya mateya masuu, bo tabengye maloba mapele maaka Nkolo wa banga Yesu Klisto na mateya malongobaa na ianola ⁴ mona lolendo lomozi miyo. Ali moto otoebe ekpele, moto wa bolosi okokyemiluka miko na batoko. Zuwa, maoka, bitoo na maumunya maabe maso maute wawana. ⁵ Baikye ziko saema, pho maumunya ma bee mali mabe. Bazanga maphoo ma phele, baumunya obokye imiambya o maphoo ma Nwaphongo eli nzela ya izwa ezwele.

Eyaakolo ezwele

⁶ Nde phele, eli nzela ya izwa eyaakolo ezwele, imiambya o maphoo ma Nwaphongo, pho ya moto okokyeyele nde iili ne. ⁷ Pho toloikaka ya na ekpele o mokyisi mumu, nde bomo, tomobutwa maboko pha sa ekpele. ⁸ Emba bo toli na ntoma na bitobu, mena wekye oka banga wakokyi. ⁹ Ka pho ya bazingye ibutwa bato ba ezwele, babisa o izengye sa bimekyi, onte ya maphowa mabobubusi na maazanga ntina, maatomisa bato o iwa na o ibunga. ¹⁰ Pho phowa ya baphalanga, eli sina ya maphoo maso maabe. Pho ya imiambya mi yango, bato baayoko babunga itakye na ianola, bamba na nyokolo mokali nwa bee na matungyisi maikye.

Polo kaphe ndongo ya maphoo

¹¹ Pho ya we, moto wa Nwaphongo, lota maphoo mana. Luka bosomebo, imiambya

o maphoꝝ ma Nwaphongo, ianola, lozingo, iittala, bonyile. ¹² Nwana ebasi elaa ya ianola, zwa bomoꝝ pha boḅele na boḅele pha ebangaka na ḅe, ḅo waimola we na ḅolaa o miyo ma manzoka maikye. ¹³ Nawo na we o miyo ma Nwaphongo ookophe mbolo iso bomoꝝ, na o ḅoo pha Yesu Klisto owa imolaka na ḅolaa ianola se o ḅoo pha Pɔso Pilata: ¹⁴ Banza mibeko na iba sa intono siibe na sa mooya, nono waimiweninya sa Nkolo wa ḅanga Yesu Klisto.

¹⁵ Imiweninya me samoḅaa o imbele saameka Nwaphongo,

moto wa nkyisa na mokonzi nde monomo,

Mokonzi wa ḅa ḅakonzi, na Nkolo wa ḅa nkolo. ¹⁶ Iyo mampenza etaawe,

kazale o moo motemokoki ḅee izwa,

moto nono monomo naino tamoweni etambe na mowene.

Nkyemo ná mwiya ḅwa boḅele na boḅele ibee ne!

Ame.

¹⁷ Oka ḅato ḅa ezwele ḅa mokyisi mumu, wo na ḅee obokye ḅee saba na lolendo naa sakyela molemo ḅwa ḅee o ezwele eteekoko, kasi ḅakyele molemo ḅwa ḅee nde oka Nwaphongo, yo okolophe mbolo iso na boikye, pho ya obokye tosepele na yango.

¹⁸ Wo na ḅee ḅakyele ḅolaa, ḅabe ḅato ḅa ezwele ya bitoma bilaa. ḅabe na ngolu, ḅabakye na ná ḅebi. ¹⁹ Emba ḅamoḅokya pho ya ḅee mampenza ezwele elaa ná ekyekoko o imbele sa moya, pho ya izwa phaakolo bomoꝝ.

Iḅeya sa suka

²⁰ O Timote, banza na ḅolaa maphoꝝ maso maephe ḅe. Sa nyolo o ḅowole ḅowole ḅooḅe na miko ma boḅakye pha ḅole.

²¹ Bato ḅaayoko ḅawenekye obokye ḅali na boḅakye pha

ndengye mena ḅabungyaka ianola sa ḅe.

Le obokye ngolu eḅe na we!

- 2 Timote 4.19-22: Ndongolo

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Timote Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu o Loma (1.17).

Imbele sasina abaka o boloko (2.2). Atataka imiwene ndokolo akomi o suka ya etoma ye (4.6) na bato baso baabaka ne bamoengyibinyaka (4.10, 16). Yango mena amba komela Timote, nwebi ne wa motema pho ya imophe mitindo. Aphe Nwaphongo melesi pho ya lozingo na ianola sa Timote.

Aongyi ne nde ikanga motema onte ya mampasi na nkaka ikyiwene baimosi ba Simo Elaa. Alendendale pho alongye ebasi ndokolo tuluku ya Yesu Klisto. Akyebe na bato balukye nde inyosa miko, ambe na phila mateya ma Nkanda ya Nwaphongo mazwaka yo tata imbele sataaka ba yo naino nwengye.

O mbomela, kambe imola bampasi bawene yo mampenza, emba kambe na phe Nkolo melesi pho amobanza (4.6-22).

Toma Polo anwana nde eyaakolo ebasi na bolaa pho ya Simo Elaa. Yango mena o mokanda nwe kaongye na na baanosi obokye banwane ebasi me bo waenwana yo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Timote 1.1-2: Polo kabeya Timote
- 2 Timote 1.3-2.13: Polo kaphe Nwaphongo melesi, kambe na lenza Timote pho ya etoma ya iyimola Simo Elaa
- 2 Timote 2.14-4.5: Mateya ndengye na ndengye
- 2 Timote 4.6-18: Mampasi mawenekye Polo

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, na mokano nwa Nwaphongo, pho ya mbunu ya bomoo eli oka Yesu Klisto, ² oka ya we Timote, nwana wa nga wa lozingo, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Polo kaphe melesi

³ Nakeyele Nwaphongo na maumunya malaa bo wakyelaka bankoko ba nga, nambe na mophe melesi waumunya nga onte ya mafondesi ma nga imbele siso na moo na mokolo. ⁴ Waumunya nga mbembe ya we, nali na phowa ikye ya ikula ewene pho natonde na nkyisa. ⁵ Naumunya ianola sa phele sili na we, ianola sabaka phanza na nkoko ya we Loisi na nyongo Enisi. Nali na na ianola obokye ianola me sili na onte ya we.

⁶ Yango mena naeyebusa obokye oitinya nwenya nwa ikabo sa Nwaphongo sili onte ya we tata wa etandelaka nga mafoko. ⁷ Pho Bolobo phaalophe Nwaphongo teli pha ibale, kasi Bolobo pha bokusi, pha lozingo na pha imizila. ⁸ Saoka soo ya iwo pho ya Nkolo wa banga na pho ya nga ooli moto wa boloko pho ye. Kasi nyokomo na nga molongo pho ya Simo Elaa, na bokyeyelakye nde mwiya nwa Nwaphongo, ⁹ owa lobikya na owa lobanga na mbela esantu. Teli pho ya bitoma ba banga, kasi pho ya mokano nwe na na ngolu ye. Ngolu me, eya lophekye bxe o boo pha ikyela mokyisi o nte ya Yesu Klisto. ¹⁰ Unwanwa eye ngolu me ewene na iya sa Mobikye wa banga, Yesu Klisto. Eli yo moto owa sukyisa bokusi pha iwa, angyengyise bomoo fote

boli na suka na nzela ya Simo Elaa, ¹¹ eyankyela bée moteye, toma na molakyisi. ¹² Yango mena naanole mina minyoko. Kasi simiokyele so, pho naebe moto nza oanosi nga, emba nali na boanolakye obokye ali na bokonzi pha ibanza maphoo mawa mampe yo o maboko nono o mokolo me.

¹³ Bengaka nde maloba maa phele ma oka we na nga, onte ya ianola na lozingo ili onte ya Yesu Klisto. ¹⁴ Banza maphoo malaa na nzela ya Bolobo boli onte ya banga.

¹⁵ Koebe obokye bato baso ba Azi bandota. Onte ya bée Fizele na Elemzene. ¹⁶ Le obokye Nkolo aokyele ifota sa Onezifole ngongo, pho mbala nzikye ankuyaka, taambaka na oka so ya minyololo ma nga. ¹⁷ Kasi obokomakye phe o Loma, anduka bobole bobele tee nono wakye nzwa yo. ¹⁸ Le obokye Nkolo akyele obokye Nwaphongo amokyele ngongo mokolo me. Emba isungyi sisi saampe yo o Efese, kosiebe na bolaa.

2

Anola iyalo sa we saa minyoko

¹ Na we, njwana wa nga, omilenza na ngolu eli onte ya Klisto Yesu. ² Yaekola we na nga o boo pha manzoka maikye, oiteya oka bato ba bosembo bakokyi bée mampenza ikula iteya bato basuu.

³ Anola iyalo sa we sa minyoko ya tuluku molaa wa Klisto Yesu.

⁴ Te wali moto obokye bo anyosi o etoma ya botuluku, akule miambya o maphoo bokyele bato baa lombo, bo kalukye isepelisa moto owa amokpa o etoma. ⁵ Nde bomo, moto okomekane na bebi o maano ma ikyilingana mbangu, amolonga nde bo atose mibeko.

⁶ Eli nde oka mobasi njwa manzabi okokume, oko taazwa phanza iyalo se sa mbuma. ⁷ Umunya ikyi wo nga. Pho ya maphoo mayoko, Nkolo amoesolisa mango.

Umunya Yesu owa kundwa

⁸ Umunya Yesu Klisto owa kundwa onte ya bawe, wa bosoo Davidi, bokowo Simo Elaa ekyimole nga.

⁹ Na ekyewenele nga bolosi nono o ikangyema na nyololo ndokolo mwibi. Kasi Ilofa sa Nwaphongo tesi kokyi ikangyema! ¹⁰ Yango mena naititale mi maphoo maso pho ya bato baolo Nwaphongo, pho obokye na bée bazwe loboiko, looli onte ya Klisto Yesu, na nkyemo ya bobele. ¹¹ Ilofa sisi sili saa phele:

Bo towee ne molongo, tomobika ne molongo.

¹² Bo toititasi ne molongo, tomofo bakonzi ne molongo.

Bo tomoanga, ne aloangana me.

¹³ Bo tozangyi bosembo, yo amoikala iba na bosembo, pho yo takokyi imiangana yo mampenza.

Teya o solongo Ilofa saa phele

¹⁴ Maphoo maso mamana, kula maimola o boo pha Nwaphongo obokye bale miko o maloba, pho temali na ntina, kasi maoto nde bato bamaokye. ¹⁵ Kyela na bokusi omiteya o boo pha Nwaphongo ya moto owa koka, moto wa etoma otoeyokyele so, okoteya o solongo Ilofa sa phele.

¹⁶ Lota bowole bowole bote boli na ntina. Kasi bamiambya mi phango, bamitangole na moo na moo na Nwaphongo. ¹⁷ Mateya ma bée mali ndokolo phota ekyebiya soti. Nde boli Imene na Filetosi. ¹⁸ Bale Ilofa sa phele, bekye ikundwa sa bawe saunva

kyelama. Mena baoto nde ianola sa bato baikyē.

Iwangya saawangya Nwaphongo

¹⁹ Kasi Iwangya siikusi saawangya Nwaphongo sili. O ikolo sa iwangya me bakoma bobo:

Nkolo kaebe baaka ye, emba na obokye:

Moto munso owa mobanga nkombo ya Nkolo, alote maphoo maabe.

²⁰ Onte ya ingambi sinene, tewali nde manzongo ma wolo na wolo na ma palata, wali omoo na ma nzete na ma yondo. Mana mali phoo ya bitoma ba kaa, mayoko mali phoo ya bitoma bitebili na kaa. ²¹ Bo moto ale maphoo me mabe mamana, amoba nzongo eya kaa, ebuto esantu, eya ntina phoo ya nkolo wa yango, elaa phoo ya bitoma biso biilaa.

Moto wa etoma wa Nkolo

²² Yango mena, lota maphowa manso ma bonzenga, luka bosembo, ianola, lozingo, bose na bato baso babangye nkombo ya Nkolo na ndondo elaa. ²³ Le ika ziko na maphoo ma mpamba na ma bobubusi. Koebe obokye me matokolo maoka. ²⁴ Kasi moombo njwa Nkolo takokyi iyoka, kasi aengyesi iba moto molaa o boo pha bato baso, aebe iteya, akangakye motema. ²⁵ Bato baiikyē ziko ne, asengesi ibateya na bonyile. O koebe nza, naa Nwaphongo amobongola ntema ya bee phoo baebe maphoo maa phele, ²⁶ emba babutolele maumunya malaa, bamane o manzengye ma zabulu okobaakya obokye bakyele mokano nwe?

3

Nkolo ya suka

¹ Oebaka na bolaa lowoo lolo: Minyoko ma moyaa o nkolo

ya suka. ² Phoo bato bamoba na eleme, bato balooto la baphalanga, bato baamikumisa na bato baa lolendo, bato baatiyole Nwaphongo na mbolo isantu, batemesi ba baboti ba be, bato batebaaphe melesi na bato babakyele bolaa. ³ Bamoba bato baa bikyi, bato baatebaokye bato ngongo, bato baakatele bebi maphoo, etebabe na molongo, batombi, banguna ba maphoo malaa. ⁴ Bamungya bebi na be, batembe izele, bamotonda na lolendo, bamoba nde bikamba ba bisengoo ba mokyisi kasi ba Nwaphongo phe. ⁵ Bamiteya ndokolo bato baanola, kasi tebaanole muna mwiya. Sakula ba na bato babana! ⁶ Phoo bato ba bee bayoko, banyolo o mangambi, bakosa basi bali na ntema nkoo, baanyanya masumu na baabengye maphowa ndengye na ndengye. ⁷ Basi me, balukye iyekola imbele siso, kasi tebakokye ikoma o zebi sa phele. ⁸ Nde bomoo na Yanesi na Yambesi batemelekye Mose, nde bomoo, bato babana batemele maphoo ma phele. Bato baotono maumunya, tebali na ianola sikusi. ⁹ Kasi etebakyende itakye, phoo bobubusi pha bee pha mowenene na bato baso, ndokolo phaka bato babale babana.

Mateya ma suka

¹⁰ Kasi we, wabenga na bolaa mateya ma nga, mobesi njwa nga, nyango ya nga, ianola sa nga, ikanga motema sa nga, lozingo la nga, ilendendala sa nga, ¹¹ minyoko ma nga, mampasi maaoka nga o Antioshe, na o Ikoniumu, na Listre. Minyoko bo mawene nga! Emba i miso mamina Nkolo ambikya! ¹² Kasi bato baso bazingye ibika na ianola onte ya Klisto Yesu bamunyokomo. ¹³ Kasi phoo ya bato baabe na baakate,

bamokyende nde o bofe, na ikatela bebi na imikatela be mampenza. ¹⁴ Kasi iwe, ikala nde o maphoo maekola we na maanola we ya bayoko: Pho koebe nza owa eteya mango. ¹⁵ Tata bonwana pha we, koebe ya koma bee o Buku pha Nwaphongo, maphoo me mali na bokonzi pha eyeyimola zebi sikambe o lobiko o nzela ya ianola siili onte ya Klisto Yesu. ¹⁶ Maphoo maso makomama o buku pha Nwaphongo, makomama na mwiya nwa Nwaphongo, mali na ntina pho ya iteya, ianolisa, pho ya itutola bato, na ibateya nzela ya bosembo, ¹⁷ pho moto wa Nwaphongo abe moto oo bongyi, na ookoyi pho ya ikyela bitoma biso bilaa.

4

Imola Simo Elaa

¹ Nawo na we o boo pha Nwaphongo na pha Yesu Klisto, owa moya sambisa bato baali na bomoo na baawa, o nkombo ya iya se na ya bokonzi phe, naeyongye obokye: ² Imola Simo Elaa, oeyimole na etungu, na bo baanosi na bo tebaanosi. Ooya, lenza, kyebisa, kanga motema nkolo iso na phowa ya iteya. ³ Pho imbele samoya, bato bayoko etebakule anola mateya ma phele, kasi bamobenga nde phowa ya bee na pho ya isepelisa maato ma be, bamizinga na moluku nwa bateye baabawole maphoo mazingye bee iyoka. ⁴ Etebakule laa matoo o maphoo ma phele, bamolaa matoo nde o bikoo. ⁵ Kasi pho ya we, omikyengye na maphoo maso, anola minyoko, teya obokye oli moimosi wa Simo Elaa, kokya etoma ya we.

Imbele sa nga sa ikyende sikokyi

⁶ Pho ya nga, kyeka obokye nambo miambya mbeka na imbele sa nga sa ikyende sikokyi. ⁷ Nanwani ebasi elaa, naumbo ikiyigana sa nga, nabanze ianola. ⁸ Tata unwanwa eye eboko ya bosembo eya munpe Nkolo kyenziya. O mokolo me, iyo munanga owa bosembo, etaephwe nde nga mampenza, kasi amoephwe na bato baso baaziya na phowa imiweninya se.

Mateya ma suka

⁹ Kyela bokusi oya mbenga izele. ¹⁰ Pho Demasi andota pho ya phowa ya mokyisi mumu. Akyende o Tesaloniki, Kelesa akyende o Galati, Tito akyende o Dalmati. ¹¹ Naikala wawa nde na Luka. Waamoya we, oyakaka na Malako, pho ya etoma, ali na ntina iikye pho ya nga. ¹² Natoma Tishike o Efese.

¹³ Munkoto nwa nga nwaika nga o Troas oka Kalaposi, omumpilelaka wa moya we, na babuku, konza bakyela bee na ngobo ya nyama.

¹⁴ Alegizandele owa itusi ankyela bofe boikye. Nkolo aamobuyisela bofe bonkyesi yo. ¹⁵ Na we, kyeba ne me. Pho atemele mateya ma banga na bokusi.

¹⁶ Wasamba nga mbala eya ebandele, nono moto monomo taika ba phenephe na nga, bato baso bandotaka. Bee sababenga na lowo me. ¹⁷ Nkolo, yo abaka phenephe na nga. Ampe bokusi, pho ya obokye na nzela ya nga Simo Elaa iemolame na bolaa embe na okana na oka bato bate baebe Nwaphongo. Namba na tokolo o munoko nwa gbogbo. ¹⁸ Nkolo amuntokolo o maphoo maso maabe, amba na mbikya pho ya bokonzi phe pha ikolo. Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

¹⁹ Beya Prisile na Akilasi na iḃota sa Onezifolo. ²⁰ Elasite aikala o Koliti. Naika ika Tolofime na ḃolosi o Milete.

²¹ Kyela ḃokusi obokye oye o ḃoo pha imbele saa seekye. Ebulus, Pudas, Linos, Klodia na ḃebi ḃaayoko ḃaso ḃaelongosi.

²² Nkolo abe na molimo ḡwa we.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na ḃeḡ ḃaso.

Mokanda nwa Polo oka Tito Maphoo ma etatele

Tito yo taikaka ba Moyuda (kyeka o Bagalatia 2.1-3). Abaka nde moanosi, na nwebi na Polo o etoma ya imola Simo Elaa. Eli yo moto awa yengoloko bookaa onte ya banosi ba Kolinti na Polo (2 Bakolinti 7.6-16). Tito azwaka mokanda nwa Polo mumu wabaka yo o Kelete; Polo atomaka Tito o Kelete pho akye kyeka, ambe na bongya maphoo ma ingoma sa esanga me (1.5).

O ebandele ya mokanda nwe, Polo akomi maphoo maso na bokuwe (1.1-4). Ateye mobesi mokokyi iba na bakambi ba ingomba (1.5-16). Aphe mateya ndengye na ndengye pho ya masanga mabato bali o Ingomba: Oka bankoko, oka bakasi (Emba bee basengyesi iteya bangondo), oka banzenga, na oka baombo (2.1-15). Esengyesi obokye banosi babikye na bookaa, bale ikabana onte ya bee (3.1-11). Emba asukye mokanda nwe na mateya masuu na na ndongolo (3.12-15).

Mokanda mumu tefaika mokomela nde Tito yo mampenza (1 na 2 Timote). Maphoo mawoomo omo eli maphoo malekane o mangomba maso, oka bakambi ba mangomba, na oka banosi bali onte ya Ingomba.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Tito 1.1-4: Etatele
- Tito 1.5-16: Mateya pho ya bakambi ba Ingomba
- Tito 2.1-15: Mateya pho ya moto munsu onte ya Ingomba
- Tito 3.1-11: Mobesi nwa baanosi
- Tito 3.12-15: Ndongolo

Polo kabeya Tito

¹ Inga Polo, moombo nwa Nwaphongo, toma wa Yesu Klisto pho ya ikamba bato baolo Nwaphongo pho ya ianola na pho ya iyeba maphoo maphete maakoka na laakolo losambo, ² onte ya molemo nwa bomoo pha bobete phaa lakyela Nwaphongo o etatele ya mokyisi, yo ootokate. ³ O imbele sa meka yo, aweninya lloba se onte ya simo eya mpekye yo, ikokana na ndigyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga.

⁴ Nakomele we Tito, owaakolo nwana wa nga onte ya ianola saangana banga obokye: Ngolu na bese pha Tata Nwaphongo na Klisto Yesu Mobikye wa banga ibe na we.

Etoma ya Tito o Kelete

⁵ Bo naeyika Kelete, eli pho ya iyunva ibongya maphoo maso maikalaka ombe na kyela bankumu o mokyisi monomo na monomo, bo wa woko nga na we. ⁶ Monomo na monomo na bee abe na mobesi molaa, lele oli na ntwasi monomo, bana bee babe baanosi, bee sa ba na mobesi moke na izanga itosa. ⁷ Pho mokambi nwa Ingomba ali moto okokyekye maphoo ma Nwaphongo, esengyesi obokye abe na mobesi molaa: Yo sa ba munzobo, munywe nwa maleku, munjwani nwa bibasi, molukyi nwa baphalanga na mayete mabe. ⁸ Asengyesi iba moto okokumbele babutu, ekambaya maphoo maala, moto oko sosolo maphoo, moto wa bosomebo, mosantu, moto okoebe imikamba, ⁹ amiambya na lloba sa phele na bokusi, lloba silongoba na mateya mateya yo. Na bomu, amokoka ilenza bato bayoko na mateya malongoba na iweninya mabunga ma bato babaikyele ziko.

Bateye ba bole

¹⁰ Phō bato baikye onte ya baabele tebatosa, bali bato ba bowole bowole na bakose ba bato.

¹¹ Esengyesi obokye obakangye munoko. Bato mabota maso na ikyemiteya pho ya izwa baphalanga na mayele mabe, lotelosegyesi ikyelama.

¹² Monomo na be, moimosi njwa bée mampenza, awo yokye:

«Bato ba Kelete, bato nde bole, manyama ma vale, bato ba boko na looto.»

¹³ Lowo me loli nde la phele. Yango mena obaoya na bokusi pho babe na saakolo ianola.

¹⁴ Bée samiambya o biko ba Bayuda na o mitindo ma bato bate baanole maphoo ma phele.

¹⁵ Mbolo iso ili peto pho ya bato bali peto. Kasi pho ya bato bali na mbindo na bale ianola, ekpele yonyo teli peto. Kasi mayele ma bée na maumunya ma ntema ya bée mali na mbindo. ¹⁶ Bawo bekye baebe Nwaphongo, kasi na bitoma ba bée bamoangane. Bali bakolo bato babe, batombi, tebakokyi na etoma elaa eso.

2

Mateya maa phele makokyi na bato baso

¹ Phō ya we, teya maphoo malongofo na mateya ma phele.

² Bato baakotwa bée ekangaka ntema, babe bato ba kaa, bato ba mayele, bato baatonda na saakolo ianola, bato baatonda na lozingo, na ná ilendedala.

³ Babasi baakotwa, nde bomo, basengyesi iba ya bato baala: Sawole bato na bofe, bée saba baombo ba maleku. Bateya maphoo maala, ⁴ bateya bangondo izinga bampele ba bée na bana ba be, ⁵ babe bato bate baamikpe, bate bakyele baphemba, bamiambya o etoma ya mangambi ma be, batosa balo ba be, pho moto satiyola llofa sa Nwaphongo.

⁶ Nde bomo, lenza na banzenga obokye bamizile ⁷ o maphoo maso. We mampenza osengyesi iba ndakyisa na bitoma ba we bilaa: Mateya ma phele, ma kaa.

⁸ Malofa ma we mabee malaa, mate makokyi bée iikyela ziko, pho ya obokye motemesi yo sazwa na lowo loobe la iwo pho ya banga, kasi azwe soo.

⁹ Baombo batosa ba nkolo ba bée o maphoo maso. Babasepelisakye, bée sabaikyela ziko, ¹⁰ na sabaibela na ekpele yonyo. Baweninyakye imbele siso obokye bali bakolo baombo, emba bamokumola o maphoo maso maateya ma Nwaphongo Mobikye wa banga.

Molemo njwa baklisto

¹¹ Phō ngolu ya Nwaphongo yamiweninya, etatele ya lobiko pho ya bato baso. ¹² Ngolu me kyeloteya ile mobesi moobe na maphowa na mokyisi mumu, pho ya obokye tobikye o imbele sisi na bokyebi, na bosembo na ná isambela Nwaphongo, ¹³ na iziya sa molemo moola na imiweninya sa nkyemo ya Nwaphongo wa banga o munene na Mobikye wa banga Yesu Klisto. ¹⁴ Amiambya yo mampeza pho ya banga, pho ya ilomanya o bofe bosso na ipetolo bato be, obokye batonde na phowa iikye pho ya bitoma bilaa.

¹⁵ Yango mena osengyesi iwoo, ilenza na iooya na bokonzi bosso. Moto saetiyola.

3

Kalenza ikyela bitoma bilaa

¹ Okulaka wo na bée baso obokye baengyesi imiuya o soo pha bakambi na pha bakonzi, baengyesi ibatosa, bambe ba phenephe na ikyela etoma eso elaa, ² Bée satola moto, bée saoka,

bamiteya bato balaa, baweninya bonyile imbelele sisɔ oka bato basɔ.

³ Phɔ na banga me, phanza, tobaka bibubusi, batombi, bato habunga nzela, baombo bamaphowa mabe na ba bisengo ba pha. Tokyela bohe, tobaka na zuwa, toinanaka. ⁴ Kasi wawenenekye bolaa na lozingo la Nwaphongo mobikye wa banga, ⁵ taika lobikya nde phɔ ya bitoma ba bosembo bakyela banga, kasi nde phɔ ya ngɔngɔ ye, imbelele sa lokunyola be na maa, na mwiya nwa Bolobo, tobotama mbala eya ibale, tokoma bato ba sika. ⁶ Bolobo me, Nwaphongo alophe phango na boikye na nzela ya Yesu Klisto Mobikye wa banga, ⁷ phɔ obokye, na ngolu ye, tobuto bato balaa, emba na molemo tobutwe mandomi ma bomoo pha bohele.

⁸ Iloba me sili nde sa phele, emba nazingye obokye obe na bokyebi phɔ ya sango, phɔ obokye bato basɔ baali na ianola oka Nwaphongo bamiambya mobimba o bitoma bilaa. Kyeka lowo loola na laa ntina phɔ ya bato.

⁹ Kasi miko ma phaa, itondolo mabota, maoka na iwelana phɔ ya mibeko, omale. Phɔ eli maphoo ma phaa na mazanga ntina. ¹⁰ Moto okokabole bato na miko me, bo omokyebise mbala eya yambo na eya ibale, bo taokyi, omumanya onte ya be. ¹¹ Koebe obokye moto wa ndengye mena, abunga nzela, ali moto wa masumu, kamiingya yo mampenza.

Ndongolo

¹² Wa moetomela nga Artemasi naa Tishike, kyela bokusi obokye oya nzwa o Nikopolis. Phɔ nakani iba imbelele sa sekye nde omoo.

¹³ Bonyga na bolaa imbanga sa Zenasi ooli avoka na Apolo, phɔ

be sa zanga ekpele.* ¹⁴ Baaka banga basengyesi iyekola na bokusi ikyela bitoma bilaa me, phɔ ya ikokya maphoo masengyesi izele. Emba bamobota mbuma.

¹⁵ Bato basɔ bali na nga baebeya. Beya bato basɔ balozingye onte ya ianola.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na be basɔ.

* **3:13** 3.13 Avoka: Moto okosambele mossu lowoo na imoambelega.

Mokanda njwa Polo oka Filemō Maphō ma etatele

Filemō afaka moanosi manōmo wa kaa onte ya ingomba sa Kolose. Abaka nwebi na Polo (Etee ya 1). Ambaka baa na moombo manōmo nkombo ye Onesime, owa molotaka. Waba Polo o bōlōkō, aesi ya vana na Onesime, amba ya mobatisa. Polo aesi ya kana obokye kamobuya oka kolo ye Filemō. Amba ya mokomela mokanda phō ya imoonga obokye ayambe Onesime ndokolo moombo phe (phō moombo munso awalotaka koloye abaka kazwe etumbu ekusi), kasi Filemō amokpe ndokolo nwebi moanosi.

Polo amba ya komela nwebi ne Filemō na bokonde bosō, taikaka mōbalimisa bōbalimise, tamba na moonga na bokusi, tambaka na bunga obokye Filemō ali kolo wa Onesime. Kasi aongaka ne nde obokye aumunya. Na bomō, mokanda mumu moteya bāanosi basō ndengye ekyebōngya lozingo la Klisto maphō na mōbesi njwa ma bato.

Mokanda njwa Filemō moli na maphō mama:

- Etee ya 1-3: Ibeya
- Etee ya 4-7: Polo kakumole Nwaphongo phō ianola na munzaka njwa Filemō
- Etee ya 8-22: Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime
- Etee ya 23-25: Ndōngolō

Ibeya

¹ Inga Polo, moto wa bōlōkō phō ya Yesu Klisto, na Timote, toebeye iwē Filemō nwebi na banga wa etoma. ² Tobeye na Apia, nkanasa wa banga, na Alisipe, nwebi na banga wa ebasi, na ingomba sian-gane o ingambi sa wē. ³ Lē obokye

ngolu na bōse pha Nwaphongo Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto ibe na bēē.

⁴ Naphe Nwaphongo wa nga melesi nkolo iso phō ya wē waabōndele nga. ⁵ Phō naokye bawō phō ya lozingo loli na wē oka bato ba Nwaphongo na ianola sili na wē oka Nkolo Yesu. ⁶ Lē obokye iyangana sawē na banga o ianola sibe sikusi, phō ya iteya bolaa bosō boli na banga onte ya Klisto. ⁷ Nwebi, natondi na nkyisa bōikye na ná nzoto nkusi phō ya lozingo la wē, olenze ntema ya bato ba Nwaphongo.

Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime

⁸ Yango mena, nabō nali na makokyi onte ya Klisto ma iephe etoma esengyesi wē ikyela, ⁹ kasi nazingye na bōikye o nkombo ya lozingo ieyonga lowō lolo. Phēle nga Polo, oli phomba, unwanwa eye nambi na kula ba o bōlōkō phō ya Yesu Klisto. ¹⁰ Naongye na wē phō ya njwana wa nga, Onezime, owa bota nga onte ya bōlōkō. ¹¹ Taikaka ba phanza na ntina phō ya wē, kasi uwanwa eye, abuto na ntina phō ya banga basō, ebe wē ebe nga.

¹² Naetomesi yo, iyo oli ndokolo ndondo ya nga solongo. ¹³ Bo taaba nga o bōlōkō phō ya Simo Elaa, nabakyi na phowa ya ikala ne wawa phō ansungye o elele ya wē. ¹⁴ Kasi sikyi anola ikyela babona sataa etuna, phō ya obokye bolaa mē phango saba ndokolo pha ikandindisa, kasi bōute na phowa ya wē.

¹⁵ Naumunya obokye Onezime atangwaka na wē phō ya bana nkolo, phō ya obokye ambe ya ebutwela phō ya bōbēle. ¹⁶ Takuli ba nde moombo na moombo kasi abuto na ntina iikye koleka moombo: Abuto nwebi wa lozingo, na bōikye phō ya nga,

amba kula leka pho ya we, ebe o miyo ma bato na ma Nkolo.

¹⁷ Bo konpke ndokolo nwebi na we o nzela ya ianola, omokpe ndokolo eli nde nga. ¹⁸ Ka bo aekyela bofe naa bo ali na mbongo ya we, namoeyita. ¹⁹ Eli nga Polo okoekomele mokanda mumu nde na maboko ma nga mampenza. Eli nde nga owamoeyitela. Emba simbe na kula eyimola obokye na we oli na mbongo ya nga, emba mbongo me eli nde we mampenza. ²⁰ Nwebi, pho ya iangana sa banga onte ya Nkolo, kyela boeyongyi nga, o nkombo ya Klisto, kuya ndondo ya nga. ²¹ Naebe na bolaa botosi pha we yango mena naekomele. Naebe obokye wamokyela koleka ikyi wao nga.

²² Nawo na na we bofele obokye o mbongyisa elele ya imilangya, pho nalemele obokye, pho ya iyonga sa be oka Nwaphongo, namokula ekomela omo.

Ndongolo

²³ Epafra, nwebi na nga wa boloko pho ya Yesu Klisto, aelongosi. ²⁴ Maalako, Aristarke, Demasi na Luka, febi na nga baetoma na be aelongosi. ²⁵ Le obokye Ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebe na be.

Mokanda nwa Polo oka Baebele Maphoo ma etatele

Mokanda mumu o imokyeka, mowenene ndokolo bamotomelaka baanosi baali Bayuda. Mobalenza pho babaka banyokomo emba baunvaka na le ianola sa bée. Moto owakoma mokanda mumu taebane.

Etatele ya mokanda mumu kyeweninya saa obokye Nwaphongo amiweninyaka oka banga na nzela ya Nwana we Yesu Klisto (1.1-3). Mateya ma mokanda me makabana na bite bibale binene.

- Etee eya o boo (1.4-10.18) kyeteya obokye Yesu ali na mwiya mokusi. Taiki leka nde Baimosi na baimosi (1.1), kasi alekyi na banze, na Mose na Zozuwe. Oli yo Nanga ya Nwaphongo o munene o sangola eenyakune, aleki banganga ba Nwaphongo banene baso ba sangola eekasi. Amiambyaka nde mbala yonyo bobele ndokolo mbeka, alekyi na mambeka maso ma Isalaye le ma kalakala.

- Etee eye ibale (10.19-13.25) kyekuya baanosi pho baphile nde ianola, babengye mobesi nwa basantu ba Sangola eekasi, bakyekele nde Yesu Klisto. Pho ya isukya, mokanda mumu moamba mateya na mibeko ndengye na ndengye.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Baebele 1.1-3: Nwaphongo amiweninye na bato na nzela ya Nwana we Yesu Klisto
- Baebele 1.4-2.18: Klisto alekyi banze
- Baebele 3.1-4.13: Klisto alekyi Mose na Zozuwe
- Baebele 4.14-7.28: Klisto alekyi Banganga baanene ba Nwaphongo

Nwaphongo awo na nzela ya Nwana we

¹ Waakalakala Nwaphongo awolekye bankoko ba banga mbala nzikye na ná ndengye nzikye na nzela ya baimosi, ² o nkolo ya suka iye, alowosi na nzela ya Nwana we owateye yo ndomi ya maphoo maso, nde na nzela ye me, akyela munse munsu. ³ Yo, ooli ingyengye sa nkyemo ye, na bonene pha boekondo phe. Emba aphisi maphoo maso na mwiya nwa lloba se. Waunva yo ikunyola masumu ma bato baso, akye zala o boloo pha Bonene pha Nwaphongo, o ikolo.

Nwana wa Nwaphongo alekyi banze

⁴ Abutwa na mwiya ileka banze, yango mena azwa nkombo ya ngambo eelaa koleka maaka be.

⁵ Pho nzaa onte ya baanzelu owaunva wole Nwaphongo noko mbala yonyo obokye:

«Iwe oli mpenza nwanwa wa nga, lolu, nga nabutoo ongo.»

Naa obokye:

«Nga, namoba angu emba yo amoba nwanwa wa nga.»

⁶ Kasi wakula kamba yo nwanwa owa bola o mokyisi, awo yokye:

«Baanze ba Nwaphongo baso bamokusamele.»

⁷ Emba oka banze, kawo bobo:

«Kabuya banze bee biweele, na bato bee ba etoma itumbu sa mwenya.»

⁸ Kasi oka Nwana we awo:

«Mumbanga nwa bokonzi pha we, O Nwaphongo, njwamoba pho ya bipha na bipha.

Emba motuu nwa bosembo eli motuu nwa bokonzi pha we.

⁹ Wazinga bosembo, waina bobo,

yango mena, Nwaphongo,
Nwaphongo wa we aeyinga
mauta maa nkyisa,

koleka ðebi na we.»

¹⁰ Aamba kula wo ðobo:

Eli iwe, Nkolo, owakyela munse o
etatele,

emba ikolo elii bitoma ba maðoko
ma we.

¹¹ Iso miina yamowa, kasi iwe,
wamoikala.

Na iso yamokotwa ndokolo etobu.

¹² Emba bokokyele ðée na
munkoto, wamoizinga,

ndokolo etobu, ðamo ða endinya,
kasi iwe, oli nde ðomo, mambula
ma we etemaakome o suka.

¹³ Emba nzaa onte ya ðanze
owaunva yo wole nono
mbala yonoyo obokye:

«Zala o boloo pha nga,

tee nono owamobuya nga
ðanguna ða we, eteyisa ya
makolo ma we.»

¹⁴ Te ðali ðée ðaso malobò
maakyele bitoma naa maatome yo
pho ya bolaa pha ðato ðasengyesi
izwa ilaka sa lobiko?

2

Lobiko loonene

¹ Yango mena, esengyesi obokye
ðanga tophile na bolaa koleka
maphoo maoka ðanga, ðo phe
tomobunga. ² Pho ðo maphoo
maawomoko na nzela ya ðanze
mazwe elele, emba ðo ðato
ðabukaka mifeko naa ðate
ðamitosaka bazwaka etumbu
eyalongobanaka na ðomo,*
³ ðanga tomoða sazwa etumbu
ndengye'ye ðo toleminye lobiko
laa ntina ndengye mena? Nkolo
yo moto owatataka iloimola
phanza. Emba sima ðato

ðaalokaka ðakulaka loanolela
obokye loli phele. ⁴ Nwaphongo
akulaka ne lenzaka ðonzoka pha
ðée ebe na bilembetele, ebe na ná
bilekyesako, na ná maphoo maa
ikamwa ndengye na ndengye,

emba alokabela na maalo ma
Boloðo ðosantu ðowazingaka yo.

Yo, ookokambe ðato o ibika

⁵ Pho, teli oka ðaanzelu obokye
abaphe bokonzi oikolo sa moky-
isi njwaa moyaa moowole ðanga.

⁶ Nzuka moto monomo, kawo elele
yonoyo pho ya njwango obokye:

«Moto yo nzaa obokye
omoumunya?

Naa njwana wa moto obokye
omookyele nkaa?

⁷ Wamouya pho ya njwana imbele
mokuwe o se ya ðaanzelu,
emba wamolasa nkyemo na
ngambo.

⁸ Wauya bikpele biso o se ya
makolo me.»

Pho amokyela mokonzi njwa
mbolo iso, ekpele na yonoyo
tekokyi iba o nze ya bokonzi
phe. Kasi unwanwa eye, tolootaa
wene obokye mbolo iso ili o se
ya bokonzi phe. ⁹ Kasi pho
ya njwana imbele mokuwe, ðo
wamouyaka ðée ose ya ðaanzelu,
towne Yesu, pho ya minyoko
ma iwa se, ðamolasa eboko ya
nkyemo na ya ngambo, obokye
na ngolu ya Nwaphongo, alekane
o nzela ya iwaa pho abikya ðato
ðaso.

¹⁰ Emba wamoanelaka obokye,
eli yo, pho ya nza na ná nzela
ya nza maphoo maso makyelama.
Akamba ðana ðaikye o nkyemo,
ali motati wa ibiki sa ðée na
nzela ya minyoko miakokya yo.

¹¹ Pho ebe okobuya mosantu na
ðaabuya ðée ðasantu, ðée ðaso
ðauta elele yonoyo. Yango mena,
na nzela me tali na soo ya
iðabanga ðaande, ¹² na ya iwò
obokye:

«Namoimola nkombo ya we oka
ðaande na nga,
onte ya ingambi sa Nwaphongo,
namoetubela meembo.»

¹³ Namba na kula kyela ndondo ya
nga eso nde oka ye.

* 2:2 2.2 Iphuti

«Ekule baa na nga na bana
baampe Nwaphongo.»

¹⁴ Yango mena, pho bana
baangana na malongo na ná
nzoto, emba ne nde bomo me,
aangana na bée nde ndengye
yonyo, pho na iwa se, abuya
phaa owabaka na bokonzi pha
iwa o mafoko, kyelukye iw
obokye Molemba, ¹⁵ na ikandola
bato baabaka na boilakye pha
iwa, baabutwa bomo pha bée
mobimba baombo. ¹⁶ Pho o
solongo, taikiyi ya sunga banze,
kasi aesi nde ya sunga mboto
ya Abalayama. ¹⁷ Yango mena,
asengyelaka na nzela eso uulana
na baande ne, obokye abutwe
nganga o munene owaa okookye
ngongo na okobanza etoma eya
mophe Nwaphongo eya imanya
masumu ma bato. ¹⁸ Pho onte
ya bo wa nyokomo yo, bo wa
zwa yo mampenza bimekyi, ali na
makoki ma isunga bato baazwe
bimekyi.

3

Yesu alekyi Mose na Zozuwe

¹ Yango mena, baande
baasantu, bée bazwa mbela
ya ikolo molongo, wene Yesu
obokye ali toma na nganga wa
Nwaphongo oo munene wa ita-
tola sa banga. ² Ali na ianola oka
owa moko, ndokolo bowabaka
Mose onte ya ingambi se siso.
³ Pho yo abaka na kaa ya nkyemo
koleka Mose. Pho motongyi nwa
ingambi ali na ngambo koleka
sina ingambi. ⁴ Pho ingambi na
ingambi sili na motongyi nwa
sango. Emba motongyi wa maso
eli Nwaphongo. ⁵ Emba Mose
abaka na ianola onte ya ingambi
se siso, ndokolo moto wa etoma
pho ya bonzoka pha mapho
maamo wo be. ⁶ Kasi Klisto ali
ndokolo Nwana, emba ali o ikolo
sa ingambi se. Ingambi se, eli
banga, bo tokyele ntema ya banga

o mambunu ma Nwaphongo na
ilendendala na ná molemo.

*Bato ba Nwaphongo
bamoema*

⁷ Yango mena, Bolobo bosantu
kawo bofo: «Lolo, bo okyi nwesi
nwe,

⁸ sakyela ntema bokusi, ndokolo
imbele saatomboko bakoko
ba bée,

mokolo nwa mekaka bée
Nwaphongo o bokye.

⁹ Omo, baongo bamekaka pho ya
iluka iyeba bozindo,
emba bawenekye bitoma bianga
¹⁰ mbula mako mane.

Yango mena nabaokyelaka yoo
emba namba wo ngakye: “Ntema
ya bato baba kyibungye
nkolo iso,

bato baba tebaebe manzela ma
nga.”

¹¹ Pho, na yoo ya nga, nakata
seleka ngakye:

Tomokyeka bo bamunyolo o elele
eya bongya nga pho ya
iyema!»

¹² Kyeka, baande, kyeba obokye
monomo na bée saba na motema
mobe moobalole izanga ianola
na Nwaphongo oli moambee wa
bomo. ¹³ Kasi lenzana onte ya
bée mokolo na mokolo botaaba
wango lolo, pho ya obokye
monomo onte ya bée, isumu
sango samokosa pho ya ibutwa na
motema bokusi. ¹⁴ Pho, tobutwa
bebi ba Klisto, bo tomophila na
bokusi noko o suka motesi nwa
tataka na banga ianola. ¹⁵ Emba
bawo obokye:

«Lolo, bookyi nwesi nwe,
sa kyela ntema bokusi ndokolo
imbele saatomboko ba
nkoko ba bée baakasi.»

¹⁶ Pho, banzaa baokaka, emba
bamba motembele? Ka teeli nde
baso baatokoloko o Ezipito na
nzela ya Mose? ¹⁷ Emba abaka
na yoo na ba nzaa mbula mako
mane? Teli na bato baakylaka
masumu, baawaka o bokye?

18 Emba oka ba nzaa akataka seleka obokye etebanyolo o eemele ye, bo teebe nde baalekye itosa? 19 Emba towane obokye tebaikaka koka inyolo pho ya izanga ianola.

4

1 Na bomo, tokyebe na bokusi, obokye monomo na bee sa zanga, bo taaba mbunu eyaloikyela yo eya inyolo o eemele ye. 2 Pho o solongo, tooka Simo Elaa baloteya yango nde bo waeyokaka bankoko ba banga baakasi. Kasi loba sa bateyaka bee tesaikaka ba na mbano pho ya be, pho tebaikaka ba monomo o ianola na baasiokaka. 3 Pho banga tonyolo o eemele ye, banga baanola, nde bo wawo yo obokye: «Nde bo wakata nga seleka na yoo yanga, ete baanyolo o eemele ya nga!» Na bo obokye bitoma tata o etatele ya mokyisi biaunvaka. 4 Pho awo o elele yonyo pho ya mokolo nwa sambo obokye: «Emba Nwaphongo aemaka o mokolo nwa sambo o bitoma be.» 5 Emba ekuli baa nde o elele me eye: «Ete baanyolo o eemle ya nga.» 6 Na bomo, bookuli wee baa obokye bakyi bamunyolo omo, emba bato baaphanza baatataka iyoka Simo Elaa tebaika nyolo pho ya iba satosa, 7 akuli bongya mokolo mosuu: Nkombo ya nwango lol. O zembo sa Davidi, awo omo banda kalakala, nde bo wa woko bee obokye: «Lolo, bo ookyi nwesi nwe, sakyela ntema bokusi.»

8 Pho bo Zozuwe abaemyaka, Nwaphongo nde tabawolekye pho ya mokolo mosuu sima ya nkolo iye. 9 Yango mena, iyema saa Sabata saikala pho ya bato ba Nwaphongo.* 10 Pho moto oonyosi o eemele ye, ne anyosi ne me o iyema sa etoma ye nde bo wa

mieminyaka Nwaphongo o etoma ye mampenza. 11 Yango mena, towele inyolo o eemle me, pho ya obokye mokyesei nwa ibaa satosa, nwango sabenda moto na monomo o yakyi.

12 Pho loba sa Nwaphongo sili na bomoo na na bokusi, sili na mwiya na na bootu koleka mumphata munsu mooli na bootu na mbale na mbale. Sango sinyolo nono o ikye kabola ezisi na bolobo, mantonga na phongo. Sili na ikokyi sa isambisa maphowa na maumunya ma ndondo. 13 Emba tewali ekyelamo yonyo eyamibomba o boo phe. O miyo me, iso ili nde bolumbu, te wali na ekpele eya mibomba o miyo me. Eli oka ye tomotondolo maphoo maso.

Yesu, nganga wa Nwaphongo oo munene

14 Ooli banga na nganga wa Nwaphongo oo munene owa lobo, owa lekana o ikolo, Yesu, Nwana wa Nwaphongo, tophile na bokusi ianola siitatole banga. 15 Pho tololi na nganga nwa Nwaphongo otokokye iyoka mpasi na banga o imbele sitesili banga na bokusi. Nde ya banga, bamumekaka o maphoo maso, kasi taikakya isumu. 16 Yango mena, tosusinya na bokamba bosu o kyiti ya bokonzi ooli ngolu na ianola sisu, pho balookyele ngongo na ngolu, pho ya obokye balosungye fotosengyesi.

5

Klisto, nganga wa Nwaphongo omunene okokye ngongo

1 Pho nganga wa Nwaphongo munsu oomunene, josi bee onte ya bato, bamoteye pho ya ikyelela Nwaphongo pho ya bato. Etoma ye eli ya iambya bilambo na mam-beka pho ya masumu. 2 Ali

* 4:9 4.9 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

na makokyi ma isosolo pho ya batebaebe, bambe na bunga. Pho ne me alii mboka eso na bokoo. ³ Emba pho ya bokoo me, asengyesi iambya pho ye mampenza na pho ya bato, mambeka pho ya masumu. ⁴ Pho moto taamiphe ngambo mena yo mampenza, baazwe na mbela ya Nwaphongo, bo wabaka ya ngo pho ya Alona.

⁵ Yango mena, na Klisto taika miphe yo mampenza nkyemo ya ibutwa nganga ya Nwaphongo. Aezwa na owa wo ne obokye: «Oli nwana na nga wa lele, lolu, nga nabutoo ongo o eboti. ⁶ Bo wakula yo wo bisuu obokye: Oliy nganga ya Nwaphongo pho ya bobele na bobele o molongu nwa Melekisedeke». ⁷ Eli yo owa, onte ya bomoo phe o mokyisi, ambya nsambo na imilela na nwangye munene na mbe-mbe oka okokyi imobikya o iwa. Emba bamookaka pho ya imi-uya se. ⁸ Na bo abaka Nwana, aekola itosa na nzela ya minyoko me, ⁹ emba, bo waunva mokokya bée na iso, amba butwa pho ya bato baso baamotosa ntina ya lobiko la bobele. ¹⁰ Nwaphongo amotokolo nganga oo munene wa Nwaphongo o molongu ya Melekisedeke.

Sa leé ianola

¹¹ Pho ya lowoo lolo, toli na maphoo maikye maiwo, kasi mali makusi pho ya ima woo na imalimbola, pho bée obuto na zunu sa iyoka. ¹² Pho bo wasengyelaka bée imbele siso ibutwa bateye, okuli sengyela obokye baeteya maphoo maa etatele ma mateya ma Nwaphongo. Obuto baasengyesi na maoku, kasi na ntoma iinkusi phe. ¹³ Pho moto munsu otaaba naino o maoku, taika maele na lowoo lookyeki bosembo, pho ali nwana mokyee.

¹⁴ Kasi pho ya ba phomba, ntoma iinkusi ili pho ya be, pho bée bameele, bali na boomakye phaekusa bée ikyesinya lowoo loola na loobe.

6

¹ Yango mena, toikye o sima mateya ma etatele maakyekyi Klisto, tokyende oboo bii mateya ma boomakye maa bophomba, banga sakula butolela mateya maa etatele maa ifongola motema o ilee bitoma baawa na ianola Nwaphongo, ² mateya maa batisimo na itanda maboko, emba na ikundwa onte ya bawee na moambo nwa sukula. ³ Eye eli maphoo maamokyela banga bo Nwaphongo alophe nzela.

⁴ Pho tewakokyi ikyelama obokye bato baaunva ingola Nwaphongo miyo, baameka bolaa pha ikabo sa ikolo, baabutwa bebi ba Bolobo Bosantu,* ⁵ baameka bolaa pha iloba sa Nwaphongo na siya ya mokyisi nwa moya, ⁶ emba bakula kaa; obokye bakule bongola ntema, mena bakule bakya Nwana wa Nwaphongo oekulusu mbala eya ibale pho ya be mampenza, na imopheeso o miyo ma bato.

⁷ Pho waanywe manyete mambula maamunole mbala na mbala, katokolo ndemo iilongoba pho ya bato baazingye imabala manzabi, mango mazwe impambosi oka Nwaphongo. ⁸ Kasi bo matokosi nde ba kata na milo, temali na ntina, kyembe nde ikala obokye bamawambe, maamba na suka nde naimatumba.

⁹ Kasi pho ya bée baande ba lozingo, waa woo banga babona, toli na ianola obokye oli o mophaa moolaa koleka, mophaa nwa lobiko. ¹⁰ Pho Nwaphongo tali na mbelekye obokye abungye etoma

* 6:4 6.4 Ibutwa o saa ya boebakye.

ya we, na lozingo looteye we pho ya nkombo ye waa salisaka we basantu na boo taa ba we ibasalisa. ¹¹ Emba phowa ya banga eli obokye monomo na monomo na bee akule teya phowa eekusi ye me pho molemo nwa bee motonde nono o suka; ¹² obokye bee sabutwa bakoo, kasi bamekosi ba bato bawaa o nzela ya ianola na ya ilendendala na bazwe ilaka sa mambunu maa baikyela be.

Mbunu ya Nwaphongo eya bobele

¹³ Waikyela Nwaphongo Abalayama mbunu, wate waba na moto mosuu oomolekyi na bonene pho akate seleka na nkombo ye, amba kata seleka nde na nkombo ye mampenza ¹⁴ yo kye: «E, namoepambola na boikye, namba na ephe ibota siinene».

¹⁵ Emba waalendendala yo o iziya, Abalayama azwaka mbunu eyamoikyelaka Nwaphongo. ¹⁶ Waakate bato seleka na nkombo ya moto oo balekyi na bonene, seleka me pho ya bee kyeweninya obokye baumbo miko miso. ¹⁷ Na bomo, Nwaphongo kalukye iweninya na bolaa oka mandomi ma mbunu ye ndengye eetekokyi bee imanya meko me, maakatela yo seleka. ¹⁸ Na nzela ya maphoo mabale maatemaekpane, maatemakokyi na Nwaphongo ikata boole, bii ilolenza na bokusi, banga baika lota phoo iso, pho ya iphila molemo mooli o boo pha banga. ¹⁹ Molemo me moli pho ya banga ndokolo longo ya molimo. Moli nde phele na bokusi, emba munyolo motema nwa etobu eyaziba bee o tempelo.† ²⁰ Eli elele eya kye nyolo owakye oboo pho ya banga, Yesu, owabutwa nganga ya Nwaphongo oomunene pho ya

bobele na bobele, o molongo nwa Melekisedeke.

7

Melekisedeke, mokonzi na nganga ya Nwaphongo

¹ Melekisedeke mona abaka mokonzi nwa Saleme na nganga ya Nwaphongo owa ikolo. Akyekye benga Abalayama o nzela, wautaka yo o mabita maa longaka yo bakonzi, amba mopambola. ² Emba Abalayama amba mophe monomo pho ya iko mi mbolo iso yaazwaka yo o mabita. Naino ali na nkombo ekyelimbolame obokye «mokonzi wa bosembo», emba o sima ambikula naba mokonzi wa Saleme, kyelukye iwo obokye «mokonzi wa bose». ³ Yo ooli sa angoo, sa nyango, naa sa mankoko naa sa etatele pho ya nkolo ye, naa sa suka pho ya bomoo phe. Kasi aulana na nwana wa Nwaphongo ooli nganga ya Nwaphongo pho ya bobele. ⁴ Kyeka bonene pha moto mona, nkoko Abalayama amophekye monomo pho ya iko, iyalo siilekyi bolaa o mbolo yazwaka yo o mabita. ⁵ Nzuka, nde bana bampele ba Levi bazwe bonganga pha Nwaphongo ikokana na mibeko, iyonga monomo pho ya iko oka bato kokokana na mibeko, kyelukye iwo obokye bebi na be, batokolo o piko ya Abalayama. ⁶ Kasi iyo, otoli oibota sabe, azwe monomo pho ya iko oka Abalayama emba amba na pambola mokolo mbunu. ⁷ Nzuka toanole obokye moto oli osima ka pambolame nde na moto okomolekye. ⁸ Emba wawa, bana ba Levi baawe bazwe monomo pho ya iko, Kasi oka oyo, Melekisedeke, oko wo bee obokye ali na bomoo. ⁹ Emba tokokyi iwo obokye, na nzela ya

† 6:19 6.19 Etobu eya eli ndokolo lokala naa ekpekyete ekyekabole bitee ba ingambi.

Abalayama, ebe na levi, owabaka kazwe mōnōmō phō ya iko, abaka kaphute ne mōnōmō phō ya iko. ¹⁰ Phō wataaka ba yo Levi o mokyeya nwa nkoko ye, eli waabayō ka kye vana na Melekisedeke.

¹¹ Bo tokomakyi o saakolo ikoka silaa na bonganga pha Levi, eli phō mobeko nwaaphēkye bēē bato nwa utaka phō ye. Nde amba kula sengyela na nganga ya Nwaphongo mosuu wa ye o molōngō nwa Melekisedeke, o elele ya obokye aute o molōngō nwa Alona? ¹² Phō iyendinya manganga, kyeongye iyendinya mibeko. ¹³ Emba moto okowōle munkanda motangyemi ali wa ibota site sili na ná moto mōnōmō owa baka o etoma ya ikyela o etumbelo. ¹⁴ Phō bato basō baebe obokye Nkolo wa banga auta o ibota sa Yuda, wa ibota sitesaika wō Mose o nkanda yaawō yo phō ya banganga. ¹⁵ Lowō me lombikula ya butwa la phele imbele sikuli ya tokolo nganga mōnōmō owaulana na Melekisedeke, ¹⁶ emba taika koma o bonganga phō ya mobeko nwa iba wa sina ibota, kasi phō ya mwiya nwa bomōo bote boli na mbomela. ¹⁷ Phō bawō obokye: «Oli Nganga ya Nwaphongo phō ya bobele

o molōngō nwa Melekisedeke.»

¹⁸ Emba toli na bowakye pha mobeko nwa phanza phō ya bokōo pha nwangō na izanga ntina sa nwangō. ¹⁹ Phō mobeko nwa Mose tenwaika bongya na ekpele yōnyō. Kasi nwalonyōsa o nwakolo molemo moolaa, mowaa na nzela ya nwangō tobubane phenephe na Nwaphongo.

²⁰ Emba bo wabaka nwangō, te nwyakelamaka bokyelela sa kata seleka. Phō baabaka sa katela bēē seleka, eli baa ibota sa Levi baabutwaka banganga.

²¹ Kasi phō ye bakataka seleka na nzela ya owa wō phō ye obokye: «Nkolo akati seleka emba etaakule ebutolela: “Oli nganga ya Nwaphongo phō ya bobele.”» ²² Kokokana na seleka eya ndengye mena, Yesu abutwa ne ndanga ya eyaakola sangola eekusi na eelaa koleka. ²³ Emba baikye babutwaka banganga ba Nwaphongo, kasi iwa sabakatela iikala o mokyisi phō ya ikyelaka etoma me. ²⁴ Kasi yo, booli yo phō ya bobele, ali na bonganga pha bobele bote booambiya bē. ²⁵ Emba na bomō, ali na makokyi ma ibikya phō ya bobele bato bawaa, na nzela ye, baye oka na Nwaphongo, phō ali nkolo iso na bomōo phō ya iyonga phō ya bē. ²⁶ Emba nganga ya Nwaphongo o munene owa ndengye mena, ali phele owakokaka na banga, mosantu, tali na bobē, sa isumu, bamokabinya na bato ba masumu, abutwa o ikolo koleka. ²⁷ Tali na ntina ya bosenga pha mokolo na mokolo, ndokolo banganga ba Nwaphongo banene baayoko, baambya bilambo mokolo na mokolo, naino phō ya masumu ma bēē mampenza, sima phō ya maaka bato. Phō yo alokyela nde mbala yōnyō phō ya bobele, waamiamba yo mampenza. ²⁸ Nzuka mobeko nwa Mose mokyele bato ndokolo banganga ba Nwaphongo baanene. Bato bate balongobana; kasi iloba sa seleka siye o sima ya mobeko sikyele Nwana owa koka na iso, nganga ya Nwaphongo oomunene phō ya bobele.

8

Yesu, nganga ya Nwaphongo oomunene wa banga

¹ Nzuka, lowō laa ntina o maphōo maawō banga lango lolo, toli na nganga ya Nwaphongo oomunene, oozasi o boloo pha

mumbanga nwa bokonzi nwaabonene o ikolo. ² Kakyele etoma ya maphoo maa bosantu na o nwaakolo molaku nwaatongama na Nkolo kasi na moto phe.

³ Pho, nganga ya Nwaphongo oomunene munsu bamoolo pho ya iambya bilambo na itumba mambeka. Yango mena asenygesi obokye ne azwe nwana ekpele wa ilambela. ⁴ Bo

abaka o mokyisi, nde tabaka na nganga ya Nwaphongo, pho wali bato bwaa ba ambya bilambo kokokana na mobeko. ⁵ Kasi etoma ya be, eli eyaulana, na elala ya maphoo ma ikolo, nde bo wawoko Nwaphongo na Mose waalukaka yo na iyunva itonga molaku obokye:

Kyeka, amba wo ne,
wamokyela iso kobenga ndakyisa
ya bo wateyaka bee o ikolo
sa ngomba.

⁶ Kasi unwanwa eye, azwe etoma ya bonganga eelekyi na bolaa koleka. Pho ali mofongye nwa sangola elaa, eli o ikolo sa mambunu maala koleka.

⁷ Pho bo sangola eya ebandle teyabaka na maphoo maabe, nde tebaeyendinyakyi na sangola eya ibale. ⁸ Pho, baezwa na mooya, yango mena Nwaphongo awo yo kye:

Kyeka: Kyewo Nkolo, nkolo kyiye namokyela sangola eenyakune na ibota sa Isalayele

na na ibota sa Yuda

⁹ etebe ndokolo sangola eyakye-laka nga na baango ba bee mokolo nwa bakpaka nga mieboko

pho ya ibatokolo o mokyisi nwa Ezipito.

Pho bee mampenza te baika maambya mi sangola ya nga,

na nga sikulaka bakyeke na miyo, kyewo Nkolo.

¹⁰ Pho kyeka sangola eyamoba na nga na ibota sa Isalayele o nsima ya nkolo miina, kyewo Nkolo:

Waamoambya nga mibeko ma nga,

naamikoma o maumunya ma bee na o mandondo ma be.

Na mobaa Nwaphongo wa be, ba mobaa ibota sa nga.

¹¹ Monomo na monomo onte ya bee etakule teya nwebi ne naa nwana nyango na iwo obokye: Eba Nkolo!

pho baso bamunzeba,
tata o baakyiky nono o baphomba.

¹² Pho ya obokye namobaa na ngongo pho ya bo be pha be na masumu ma be, esikule maumunya na mbala.

¹³ Waawo yo na sangola eenyakune, kakotole sangola eekasi. Nzuka ekpele eekotosi be, eli phenephe na ilemo.

9

Losambo la munse na losambo la ikolo

¹ Sangola eya ebandle ya baka na mokyeesi nwa losambo, na elele esantu o munse. ² Na bomo, molaku monomo nwa kyelamaka, mena molaku nwa ebandle, ba mofangaka elele esantu, wa teya bee tala, mesa ma mapa maabonzele be. ³ O nsima ya etobu eya ibale eekyezibe molaku, mofangye bee Mosantu nwa basantu. ⁴ Na elele ekye tumbe bee malasi eya kyela bee na itela, na mobeta nwa sangola eya zinga bee eso na itela. Onte ya mobeta me, kopho yonyo eya kyela bee na itela yabaka na mana, na ingenda sa Alona sa leboloko na ba mesa ba sangola.

⁵ O ikolo sa mobeta me, bakeluba ba nkyemo baezingaka na elala ya bee ekye teya obokye Nwaphongo ali. Kasi

tolokokyi iwo maphoo wawa. ⁶ Waunva bee ibongya maphoo maso, banganga ba Nwaphongo, banyolo imbele sisi onte ya molaku nwa ebandle, pho ya ikyela etoma ya be. ⁷ Kasi o molaku nwa ibale, kyenyo omo nde nganga ya Nwaphongo o munene mbala yonyo pho ya mbula. Kasi tanyolo sa malongo na iyambya pho ya bofe phe na pho ya phaka bato. ⁸ Bolobo bosantu ateya babona obokye nzela ya elele esantu naino teemiweninye, naino botaba molaku nwa ebandle. ⁹ Mena eli eyele pho ya imbele sisi: Mabonza na mambeka maambyame, temaakokya nono o ndondo ya moto okosambele. ¹⁰ Eli nde pho ya ntoma, maleku na imikunyola ndengye na ndengye. Eli nde mokyelesi nwa bomoto nwa anolamaka nono o imbele saakyelaka Nwaphongo malongo nwa sika.

Mbeka ya Klisto

¹¹ Kasi Klisto atokosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphoo maala ma moya. Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na mafoko ma bato, kyelukye iwo obokye temoli onte ya bikpele biakyelama o munse mumu. ¹² Teli na malongo ma mambosi na ma mangombe, kasi na malongo me mampenza, anyolo nde mbala yango yonyo pho ya bofele o elele eya Mosantu nwa basantu, alozwela ikandolama saa bofele. ¹³ Pho bo malongo ma mambosi na maa mangombe, na mbutu ya nwana wa ngombe ootumbi be, maasweya bee pho ya ibuya basantu bato baso baali na sokoto pho ya ikunyola nzoto ya be. ¹⁴ Ya mobaa boo koleka na malongo

ma Klisto, yo owaa, na nzela ya Bolobo pha bofele, amiambya yo mapenza oka Nwaphongo ndokolo mbeka eteli na intono, amokunyola boebakye pha banga na bitoma biawa pho ya obokye tokyelele Nwaphongo ooli na bomoo.

¹⁵ Emba pho ya bomoo, yo ali mobongye wa sangola eenyakune, pho ya obokye iwa see saya pho ya iloikola o bofe phaakyelaka banga o se ya sangola ya ebandle, obokye baabangama na Nwaphongo hazwe ilaka sa bofele saabalakyla yo. ¹⁶ Pho bo mowee aikyi ika maloba, esengyesi obokye waebane phele obokye moto me awa. ¹⁷ Pho maloba maikye ika mowee mazwe esika nde bo yo awee. Kasi temali na ntina bo moto me ata baa na bomoo. ¹⁸ Yango mena, na sangola eya ebandle nde teyatataka bo malongo temasweyaka. ¹⁹ Pho Mose waimolaka yo bato baso motindo monomo na monomo kokokana na mobeko, amba ya kpa malongo ma mangombe [na maa mambosi], na maa, na munyengu mootane, na etakyi ya njwete nwa isope, amba nyakyla ebe buku phango mampenza, ebe na bato baso.* ²⁰ Yokye: «Eye eli malongo ma sangola eyatomisa Nwaphongo pho ya bee». ²¹ Emba amba na nyaka nde bomoo me malongo o molaku na o mbolo iso yabaka bee bakyelele pho ya losambo. ²² Eli nde na malongo, bo kowo mobeko, bapetole mbolo iso, emba bo malongo tematangyi, ilimbisama sa masumu te sili.

Mbeka ya Klisto kyemanya masumu

²³ Yango mena, esengyesi obokye ndakya ya mbolo iili o ikolo ikunyolame na ndengye

* 9:19 9.19 O nkanda iyoko tebaika koma malongo ma mambosi.

mena, Kasi mbolo ya ikolo yango mampenza kyiongye ikunyolama na mambeka maalaa koleka mbolo ya wawa ose. ²⁴ Pho, Klisto taika nyolo nde o Mosantu nwa basantu nwaakyelama na mafoko ma bato, nwa ulinya bée na nwa phele. Kasi anyolo nde o ikolo solongo pho awenene unwanwa eye oboo pha Nwaphongo pho ya banga. ²⁵ Emba teeli pho ya obokye amiambyakye yo mapenza mbala na mbala ndokolo nganga ya Nwaphongo oomunene ookonyolo o Mosantu nwa basantu mbula na mbula na malongo ma mosuu. ²⁶ Pho wasengyelaka we obokye anyokomo mbala na mbala banda wa etatele ya mokyisi. Kasi unwanwa eye, o imbele saa suka, amba ya miweninya nde mbala yonyo pho ya imanya masumu na nzela ya mbeka ye mapenza. ²⁷ Emba bowa kyelama we pho ya bato iwaa nde mbala yonyo, o sima me kyembe ya moambo, ²⁸ nde bom me, Klisto amiambya mbeka nde mbala yonyo pho ya bato baso, pho ya imanya masumu ma baikye. Amokula miweninya mbala eya ibale sa masumu, oka baamoziya pho ya lobiko.

10

¹ Pho mobeko moli elalaa ya mapho malaa ma moya, temoli eyakolo ekpele me solongo. Mbula na mbula baambya mambeka nde ma ndengye yonyo mbala na mbala, te maunva koka ibongya bato baasusane na Nwaphongo. ² Bo phe, bato baambya mambeka mamana nde te baunva le, pho tefakuli baa na na boebakye pha masumu, obokye bakunywa na masumu

ma bée mbala yonyo pho ya bobele? ³ Kasi, na nzela ya mambeka maamana, bato bamikundolele masumu ma bée mbula na mbula. ⁴ Pho malongo ma mangombe na ma mambosi te mali na mwiya nwa imanya masumu.

⁵ Yango mena Klisto, walukaka yo inyolo o mokyisi, amba wo yokye.*

Mambeka na makabo, tokuli maanola kasi ombongyisesi nzoto.†

⁶ Manyama maatumbe bée oikolo sa etumbelo na mambeka maambya bée pho ya masumu tokuli sepela na me.

⁷ Emba namba wo nga kye:

Kyeka, naye, iyakyla phowa ya we, O Nwaphongo.

Nde bo wakomama we pho ya nga o buku bosanto.

⁸ Phanza awoko yokye:

Na mambeka, na makabo, na makabo maatumbe bée na nwenya, na makabo maambyame pho ya masumu,

toika mazinga naa toika sepela na me, me mawaa mambyame boko ongye mobeko. ⁹ O sima kambe wo yokye:

Kyeka, naesi, pho ya iyakyla phowa yawe.

Amanye mokyeesi nwa phanza nwa iambya mambeka pho ya izasa mokyeesi nwa ibale.‡

¹⁰ Nde oena phowa ye, tobutoo basantu na nzela ya ikabo sa nzoto ya Yesu Klisto, mbala yonyo pho ya bobele.

¹¹ Nzuka ba nganga ba Nwaphongo baso babaka bateme mokolo na mokolo pho ya ikyela etoma na iyambyaka mambeka maambya bée mbala na mbala, kasi mambeka me temakokyi

* **10:5** 10.5 Eye eli bo wakoma bée o Meembo 40.7-9. † **10:5** 10.5 Kyelukye iwo obokye onkyeesi naa o mbuye na nzoto. ‡ **10:9** 10.9 Eye eli mokyeesi nwa suka.

imanya masumu, ¹² Nzuka, Klisto aambya nde mbeka yōnyō pho ya masumu, emba ambi zala pho ya bobele na bobele o eboko ya holo ya Nwaphongo. ¹³ Banda inwanwa eye, kaziya obokye Nwaphongo akyele banguna bēe ose ya ekyitele ya makolo mē. ¹⁴ Pho nde na ikabo sōnōsō, abuya o ibōngō oboō pha Nwaphongo pho ya bobele, hato baabuya yo bansatu.

¹⁵ Emba Bolobō bōnsatu boloumole mē, o sima ya iwō:§

¹⁶ Kyeka sangola eya mokyela nga na bēe osima ya nkolo mina,

Nkolo awō obokye:

Na mokyela mibeko manga o mandondo ma bēe, namba makuluta o maumunya ma bēe,*

¹⁷ Kambe kula bakya obokye: Emba esikule oumunya masumu ma bēe na bohe pha bēe.

¹⁸ Nzuka, elele eeli ilimbisama sa masumu, tewakuli ba ntina ya ambya ikabo pho ya imanya masumu.

Tosusinya oka Nwaphongo

¹⁹ Yango mena, baande, tobe na bokamba pha inyolo o Mosantu nwa basantu na nzela ya malongo ma Yesu. ²⁰ Aloingolela yo nzela yōnyō enyakune na ya bomō, na nzela ya etobu, ekye lukye iwō obokye nzoto ye mame. ²¹ Emba toli na nganga mōnōmō wa Nwaphongo o munene ooli mokambi nwa ingambi sa Nwaphongo. ²² Yango mena, le obokye tosusane na Nwaphongo na ndondo eya phele na ná mokyito munsō nwa ianola, mandondo maakunywa na bohe bosō na nzoto ya banga ikunyolame na maa ma petō. ²³ Sabophekye, toikalakye o itatoli

sa molemo nwa banga, pho moto oikyi mbunu mena ali okokokya mambunu. ²⁴ Tokyengyelene bana na bayōkō, pho ya ikuyana

na izingana na o bitoma bilaa. ²⁵ Salee isanga sa banga, ndokolo bowa mēele baayōkō ikyela, kasi tokuyinyakye bana na bayōkō wawene bēe obokye mokolo nwe moli phenephe.

²⁶ Pho bo tokyele masumu na nko osima ya izwa pha boebi boikye phaa phele, tewakuli ba na mbeka yōnyō pho ya imanya masumu, ²⁷ kasi nde iziya isambisama sōnōsō siikusi na mbambisa ya nwenya nwa mozikya batombi. ²⁸ Moto oole itosa mobeko nwa Mose amowaa sa ngōngō, bo hato babale na baato baefundi, eli nde iwa. ²⁹ Bēe umunya etumbu ekusi ewaa eya mo baa na moto owamokyita Nwana wa Nwaphongo na makolo, na owa mosemola malongo ma sangola eyamobuya mosantu, na owamotola Bolobō pha ngolu? ³⁰ Pho toebe owawo obokye:

Nga moto owamoe yambelela, namophe moto na moto bo okokyi ne!

Amba kula wō yokye:

Nkolo amosambisa hato be.

³¹ Eli lowō loṅolo lokusi ikaa o mabōkō ma Nwaphongo olii na bomō. ³² Umunya nkolo ya etatele, nde wa ingwa bēe miyo, waititala o ebasi eekusi na eya bolosi.† ³³ Mbale ena omiambye o miyo ma hato na bito na ná minyōkō, mbale eyōkō oanga na hato mē baokye mpasi. ³⁴ Emba pho ozwe na bēe iyalo o minyōkō ma hato ba bolōkō emba wamba na yanola na nkyisa waebololo bēe mbolo ya bēe, na boebakye obokye oli na ezwele elekyi bolaa na ekyekōkō pho

§ 10:15 10.15 Kyeka na Yilimiya 31.33-34. *

† 10:16 10.16 Ikuluta † 10:32 10.32 Ibutwa o

saa ya boebakye.

ya bobele. ³⁵ Sabungya molemo
 nwa b̄e, nwangwango moli na mbano
 enene. ³⁶ Pho osengyesi nde
 na ititala pho ya ikokya phowa
 ya Nwaphongo emba wamowene
 ikokoyisama sa mbunu eyaeyikye-
 laka yo. ³⁷ Pho eikasi nde nwana
 bote, nde imbele sikyiki,
 emba okoye, amoya, eta osa.†

³⁸ Moto wa nga owa bosembo
 amobika na ianola se,
 emba bo ale ianola se,
 molimo nwa nga temokokyi izwa
 lowo la isepela onte ye.

³⁹ Banga, nde phele, tololi bato
 bakokyi ile ianola sa banga pho ya
 boke, toli bato ba ianola pho ya
 lobiko la milimo ma banga.

11

Bitoma ba ianola

¹ Unwanwa eye, ianola eli elikya
 ya maphoo maalemele banga,
 mokyito nwa maphoo maanole
 banga obokye mamokyelama
 nabo naino tolowaweni na miyo.
² Nde na nzela ya ianola sa be,
 bankoko ba banga bazwaka itatoli
 silaa.

³ Na ianola, tosoolo obokye
 ikolo na munse yakyelamaka na
 iloba sa Nwaphongo. Kyelimbole
 obokye bikpele biwenene na miyo
 biute na bitebiwenene.

⁴ Na ianola, Abele aphekye
 Nwaphongo mbeka elaa koleka
 eyaka Kaina. Nde pho ya
 ianola, amba zwa itotali obokye
 abaka moto wa bosembo, emba
 Nwaphongo amba phe itatoli
 silaa pho ya makabo me. Nde na
 ianola, na bo awa, ataaba iwoo.

⁵ Na ianola, Enoke anetwaka
 o ikolo pho yo sa waa, emba
 tebakula mozwa pho Nwaphongo
 amobayaka o ikolo. Pho o
 boo pha inetwa se, azwaka
 itatoli obokye abaka moto molaa
 oka Nwaphongo. ⁶ Nzuka sa
 ianola moto takokyi isepelisa

Nwaphongo, pho moto oko-
 susinya na Nwaphongo asengyesi
 imoanola obokye alii na obokye
 kaphute bato baamolukye.

⁷ Na ianola, Nowa akyefisamaka
 na maphoo mate mataaka wenene
 na miyo, atosaka, atongaka
 masuwa pho ya ibikya ingambi se.
 Na nzela me, anyetekye mokyisi,
 emba amba butwa ndomi ya
 bosembo pho ya ianola.

⁸ Na ianola, waazwaka Abal-
 ayama mbela, atosaka ikyende o
 elele ewaa eyaunvaka yo izwa pho
 ya ilaka, amba yakyende saeba
 biikye yo. ⁹ Na ianola, akyekye
 zala omanyete ma moikyelaka b̄e
 mbunu ndokolo mobutu. Azalaka
 o ndalaku yo na Izake na Yakofo,
 baazwaka ne mbunu me yonoyo.
¹⁰ Pho Abalayama abaka kaziya
 mokyisi nwa phikama na bokusi,
 mowaa mowangye na motongyi
 eli Nwaphongo.

¹¹ Na ianola, Sala ne me,
 bowabaka yo ekomba, azwaka
 makokyi ma ikula bota, na
 bo mambula me malekanaka,
 pho abaka na ianola oka owa
 moikyelaka mbunu. ¹² Yango
 mena, uta nde na moto monomo,
 baikye babotamaka. Emba
 babaka nde bawee, moluku
 ndokolo banyasesi ba ikolo o
 motiya, na ndokolo munsengye
 moikye o mokukulu nwa maa
 maanene.

¹³ Kokokana na ianola, baso
 baba bawa, tebaika zwa mam-
 bunu, kasi bamawenekye,
 bambaka na mabeya na itakye.
 Emba bamba ya mieba obokye
 bali babutu na bato ba imbanga
 o munse. ¹⁴ Pho bato baawo
 maphoo mamana baweninya
 saa obokye bali oiluka mokyisi
 nwa b̄e mampenza. ¹⁵ Emba
 bo bakulaka ba baumunya
 mokyisi me bi wautaka be,
 nde bazwaka imbele saikula
 butwa. ¹⁶ Kasi unwanwa, bali

† 10:37 10.37 Habakuku 2.3-4.

na phowa ekusi ya mokyisi moolaa koleka nwa bée mampenza, kyelukye iwoo obokye mokyisi nwa ikolo. Yango mena Nwaphongo tali na soo na be, obokye bamobangye Nwaphongo wa be, pho ababongyisa mokyisi.

¹⁷ Na ianola, Abalayama aambyaka Izake mbeka wamekamaka yo, emba nwana we nde yo monomō aambyamaka, yo owazwaka mambunu ¹⁸ oka owawolekye yo obokye Nde na nzela ya Izake amba zwa mankoko.

¹⁹ Aanolaka obokye Nwaphongo ali na nwiya nwa iakola bawee. Yango mena na ndengye ya ete, akulaka zwa nwana we, ndokolo aakoo nde o iwaa.

²⁰ Na ianola, na pho ya maphoo mamoya, Izake apambolaka Yakobo na Esau. ²¹ Na ianola, Yakobo, phenephe na iwa, apambolaka bana ba Zozefu monomō na monomō, emba amba ya kusamela Nwaphongo amisungye na motuu nwe. ²² Na ianola, Zozefu, wakoma yo phenephe na iwa, amba yawo pho ya itokolo sa bana ba Isalayele o boombo, amba na ambya mibeko pho ya mpee ye.

²³ Na ianola, Mose, wabotamaka yo, baboti bée ba mobombaka pho ya makombe maato, pho bawenekye obokye nwana me abaka munzenga, emba tebaikaka na lota mibeko nwaaphekye mokonzi Faló. ²⁴ Na ianola, Mose, abutwaka moto munene, alekye obokye bamobangye nwana wa nwasi wa Faló. ²⁵ Aoloko inyokomō malongo monomō na bato ba Nwaphongo, o elele ya obokye asepele nono imbele sonoso na masumu. ²⁶ Awenekye itiyolama sa Klisto ndokolo ezwele elekwi bonene koleka nkyita ya Ezipito, pho abaka kakyekyele

iphuti saa moya. ²⁷ Na ianola, amanaka o Ezipito sa lota yoo ya mokonzi Faló, pho alendendalaka ndokolo moto oko wene moto oto wene.

²⁸ Na ianola, akyelaka eseleko ya Ilekana amba na ya inga malongo o nzibo ya mandaku pho ya obokye mooti yo sa kuma bana ba holaa ba Isalayele. ²⁹ Na ianola, ba akalaka maa maanene ma mangola ndokolo ikyito; waya meka bato ba Ezipito iya akala na be, bazindaka. ³⁰ Na ianola, bikuka ba Yeliko ba bukuka o sima ya ibizolongana nkolo sambo. ³¹ Na ianola, Laba, nwasi wa ndumba, taikaka waa na ba tombi, pho ayambaka banongyi na bose.

³² Emba na mbe kula wo bo, nazangye na imbele pho ya iwo maphoo makyeki Zedeyo, Balaka, Samisona, Zefete, ebe Davidi na Samwele, na baimosi ba Nwaphongo baso.* ³³ Na ianola, bée baboloboko manyete ma nkyisi iinsuu, bakyelaka etoma na bosembo, bazwaka ma mbunu, bakangaka noko ya ba kpokpo, ³⁴ bazimia mwiya nwa nwenya, balotaka iwaa saa bootu pha sendo, babutwaka na bokusi o makoo ma be, babutwaka bakusi o mabita, bawiinyaka banwani ba nkyisi ya babutu. ³⁵ Babasi bazwaka bawee ba bée na nzela ya iyakwa. Kasi baayoko hanyokomoko nono o iwaa, balekye ikandolama obokye bakome o iyakwa silekyi bolaa.

³⁶ Baayoko babaekyekye bambaka na bawanda phimbo, emba baayoko bababakaka maphanga na iba vaka o boloko. ³⁷ Babamaaka mabanga, babaphaphaka na mibale, bababomaka na sendo, babaka bakye miengyebana, ma ngobo ma mapate, na ma mam-

* **11:32** 11.32 Eye eli elele ekokakwi iba Debola kas Balaka phe (Basambise 4).

bosi, babola, babakangaka, babanyokokoko. ³⁸ Nzuka mokyisi tejwaikaka longobana pho ya be, babaka bakymiengyebana o mabokye na o mangomba, o mabanga na o mabela ma manyete.

³⁹ Emba bee baso babana, bozwaka itatoli kouta na Nwaphongo pho ya ianola sa be, kasi tebaika zwa mbunu eyabaikyelaka be. ⁴⁰ Pho Nwaphongo abomba ekpele elaa koleka pho ya banga, obokye sa banga, tebakokaka ibaa bato baa ibongo.

12

Ikanga motema onte ya imekama.

¹ Yango mena, toli na banga me, na moluku nwa manzoka maalozinga, tovakye biphesi biso bilophe bozito, ebe na isumu, emba tokyilingane na ilendendala siso pho ya izwa mbano eeli o boo pha banga. ² To kyekye miyo oikolo oka Yesu moto ooli motati na mosukyee wa ianola, iyo owa lee nkyisa yaamolakyelaka be, aanola bolosi pha ekulusu saoka soo emba akyezala oeboko ya boloo ya mumbanga nwa bokonzi pha Nwaphongo. ³ Umunya moto owaa owanola bolosi pha bato ba masumu baamotemelekye, obokye bee sa otwa, bee samba na phembe o mandondo ma be. ⁴ Bee naino tolendendasi nono o itangya malongo o ebasi ya bee na isumu. ⁵ Bee obungyi maphoo ma ilenza maewole yo ndokolo oka bana?

Nwana wa nga, sa tiyola etumbu ya Nkolo,

sa phembe o ndondo ya we waeyoya yo.

⁶ Pho Nkolo kaphé etumbu nde oka moto oko zingye yo, kawande bana baso bayambe yo.

⁷ Ititala o etumbu ekye zwe be. Nwaphongo kaekpe ndokolo bana. Wali nwana obokye ango takokyi imophe etumbu? ⁸ Bo tozwee etumbu ndokolo bana baso, mena oli bana ba makango kasi baakolo bana phe.

⁹ Toli na ba ango babanga ba nzoto baa loteya, emba tobatosa, tolokokyi na ileka, imiuya oka tata wa malobo na obokye izwa ne bomo? ¹⁰ Pho be, babaka balophe bitumbu pho ya ndambo ya nkolo, ikokana na maumunya ma be, etumbu eyaka ye nde pho ya hola pha banga, pho yailumola bonsatu phe. ¹¹ Etumbu eso, o sina imbele, tekokyi iba lowo la nkyisa, kasi lowo la ngongo. Kasi sima, etumbu me kyebote oka bato baephe bee mbuma ya fose na ya fosembo. ¹² Yango mena, tomba maboko ma bee maaphembi, ombe nakuya mabongo maanyibi, ¹³ emba kyela manzela mateme yoo pho ya makolo ma bee, obokye ekolo ya moto okokpekusa sakula kyende imbale, kasi abikyee.

¹⁴ Luka iba fose na bato baso, na iba mosantu, pho sa bosantu moto na monomo etawene Nkolo. ¹⁵ Kyeba obokye moto samimanya o ngolu ya Nwaphongo, na obokye na munkanga monomo nwa bololo nwanogo satokolo, saphe na mobulu, emba nwanogo saoto bato baikye.

¹⁶ Kyeba obokye bato baa bondumba naa bato basemole bikyila, ya Esau owaungyaka bobola phe pho ya ntoma ya moza monomo. ¹⁷ Pho, bee koebe obokye walukaka yo sima izwa ipambosi, bamumanyaka emba tewabaka na malondo masu ma ibongola ipambosi me, ebe na pho ya inyingonela se na mbembe ye.

¹⁸ Pho Bee toikyee susinya phenephe na ekpele ekyekume be, nwenya munene, enzombi,

mokolo, ewe ele ekusi, ¹⁹ lokyito la mumbenzo naa toko ya nwesi nwa milimo. Bato bamookaka baongaka na mbembe obokye bée sakula bakinzisa iloba. ²⁰ Pho tefabaka na bokusi pha ikoka mobeko me: Moto owamokuma ngomba, na boebe nyama ya vale, baamumaa mafanga! ²¹ Lowo la boobo yabaka lawo Mose obokye: Naweni boobo, natekyenele.

²² Kasi bée osusinye phenephe na ngomba ya Siyona na ná mokyisi munene nwa Nwaphongo oli na bomoo, Yelusaleme eya ikolo. Bée osusinye phenephe na miluku ma baanzelu hali o ikyita sa eseleko. ²³ Bée osusinye na ná isanga sa bana babotama o boo, bakoma bée mankombo o ikolo. Bée osusinye phenephe na ná Nwaphongo, munanga nwa bato baso. Bée osusinye na ná bato ba bosembo babutwa baabongo. ²⁴ Bée osusinye phenephe na Yesu, mowosi pho ya sangola eenyakune, na malongo manyangwa maawo na bolaa koleka maka Abele.

²⁵ Kyeba obokye bée sale iyoka moto okowo na bée! Pho tebaika zanga etumbu imbele salekye bée iyoka moto owabakyebisaka o mokyisi. Emba na banga botokubolesi okolowole uta o ikolo, etolozangye etumbu me. ²⁶ Iyo, nwesi nwe nwaninginyaka manyete, kawo unwanwa eye bobo: Mbala eya suka, esinyinginya nde manyete na manyete, kasi na ikolo me. ²⁷ Maloba me mbala eya suka maimole ilemo sa iso ikyinyambya o izangya bose o mokyisi nwa kyelama, pho ya obokye yikale nde itokoky bée ibunzinya.

²⁸ Pho banga tozwe bokonzi botefokokyi bée inyinginya, tophile ngolu mena na bolaa. Na ngolu me, tokyelele Nwaphongo

na ndengye ekyesambe yo, na imiuya na ná ilota. ²⁹ Pho Nwaphongo wa banga ali nwenya mooto.

13

Sakolo ingomba

¹ Le obokye lozingo lobee onte ya be. ² Sabunga ikumbela babutu baaye oka bée, pho na ikumbela sasina, baayoko bakumbelaka baanzelu, saeba. ³ Umunyaka bato baa boloko, ndokolo oli o boloko na bée molongo, emba na baanyokolo bée ndokolo konyokomo na bée molongo.

⁴ Le obokye bolonga bokumolame na bato baso, na ntangye ya bolonga yango saotono na sokoto ya bondumba, pho bato baa bondumba na baakyele baphemba, Nwaphongo aabasambisa.

⁵ Le obokye looto la baphalanga lango sakamba mofesi nwa bée. Ba na nkyisa na nwan bozwakye boli na be, pho Nkolo yo mampenza awo yokye: «Phe, esi ekatusa na mbala, esimbe na ele.»

⁶ Pho na ianola siso tokokyi iwo obokye:

«Nkolo ali moto okonzambelele, esilote ekpele.

Moto amunkela iye?»

⁷ Umunya bato baekambe, baeyimola iloba sa Nwaphongo. Kyeka ndengye eyasukya bée bomoo pha be, mekola ianola sa be. ⁸ Yesu Klisto ali nde ndengye yonoyo, yana na lolu, amobaa bomoo, nde pho ya bobele na bobele. ⁹ Bée saebungya na mateya masuu ma ndengye na ndengye. Pho eli bola obokye ndondo ekute na ngolu kasi na ntoma phe, pho teyaika sunga bato baai Bengaka.

¹⁰ Banga toli na etumbelo, baakyele o molaku tefakokyi iza ntoma ikyite o etumbelo me.

11 Pho manyama makpe nganga wa Nwaphongo oomunene malongo pho ya ikye na mango o ete ya tempelo elekyi Mosantu nja basantu pho ya ilimbisa masumu, bamatumbe o ebonga ya mokyisi. 12 Emba Yesu, pho ya ibuya bato baso basantu na malongo me mampenza, aoka mpasi o ebonga ya mokyisi. 13 Yango mena, totokolo o ebonga ya mokyisi pho ya ikyevana ne na inyanya so eyaokaka yo. 14 Pho tololi o se wawa na mokyisi nja bobele, kasi toli o iluka mokyisi nwaamoyaa. 15 Na nzela ye, tophe Nwaphongo imbele siso mbeka ya imokumisa, kyelukye iwo obokye mbeka ekyetokolo o bibaa bitondolo nkombo ye. 16 Sabunga ikyela bola na isungana, pho eli nde mambeka mandengye mena masepelisa Nwaphongo.

17 Tosa bakambi ba bde, obe na imiuya pho ya de. Pho bde bakyengye pho ya milimo ma bde, bamba na tondolo pho ya mango oka Nwaphongo. Kyela obokye bakokya etoma ya bde na nkyisa, na saikyemi miima, pho nde tewabee na itomba pho ya bde.

18 Naongye obokye obondolekye pho ya banga, pho toli na ianola obokye teloli na maumunya mabe o mandondo ma banga, naa na phowa ya imitambwisa na bola o maphoo maso. 19 Naloongye na bde na bokusi obokye okyele babona, pho naebutolele izele.

Ibondela saa suka

20 Le obokye Nwaphongo owa bose owa tokolo Nkolo wa banga Yesu onte ya bawe, na nzela ya malongo ma sangola eya bobele, yo ooli Mobanze oomunene wa mampate, 21 emba Nwaphongo me aebuya na bokalanganakye oo maphoo maso malaa, pho ya ikyela phowa ye. Akyele onte

ya banga maphoo maasepelisa, na nzela ya Yesu Klisto okokyi na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

22 Baande, naongye na bde ikanga motema pho ya maloba maekuya na nga mama! Pho naekomele nde bana maloba. 23 Naeyimole obokye nwebi na banga Timote bamotokolo o boloko. Bo aesi izele, namoy-aekeyeka banga ne. 24 Longolo bakambi ba bde baso na basantu baso. Baa Itali baelongosi. 25 Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na bde baso!

- Zake 4.1–5.6: Moanosi na maphoo ma mokyisi

Mokanda nwaakomaka Zake Maphoo ma etatele

Zake akomaka mokanda mumu pho ya iteya baanosi mozalesi mosengyesi na bée ibaa onte ya bée na ná bato bate bali baanosi.

Zake kateya obokye malondo maute nde na Nwaphongo, emba toengyesi imoonga mango na ianola siso (1.2-8). Amba ya ambya sima mitindo pho ya maphoo makyekyi ezwele, ibaa pha, maphoo ma nkaka ndengye na ndengye, bimekyi na mateya ma phele maawenene na bitoma (1.9-27). Akatela na bokusi lowo la ikyeka maboo onte ya isanga (2.1-130). Emba aweninya obokye o maphoo maso, lolekya na ntina eli nde ianola na bitoma bilaa (2.14-26). Kaongye na banga obokye tobanzakye noko ya banga (3.1-12), amba na loteya malondo ma phele mauta na Nwaphongo (3.13-18). Kakyebisa bato banyosa mobulu, bamiambya nde o maphoo ma mokyisi, baayoo bebi na bée, na banyokolo basi ba bée (4.1–5.6). Kaongye na baanosi baso baebe ikanga motema, ba bee bato ba losambo na basalise ba bebi baabungi (5.7-20).

Mokanda mumu mongye na baanosi obokye ianola sa bée siweninya bitoma pho ianola site-siweninya bitoma sawa (2.26).

Maphoo mali o mokanda mumu

- Zake 1.1: Maphoo ma etatele
- Zake 1.2-18; 2.1-13; 5.7-20: Mateya ndengye na ndengye
- Zake 1.19-27: Iyoka na ikyela
- Zake 2.14-26: Ibaa na ianola kyeongye na ikyela bitoma
- Zake 3.1-18: Munoko nwa moanosi

Ibeya

¹ Inga Zake, moombo nwa Nwaphongo na nwa Nkolo Yesu Klisto, naebeya bée mabota iko mbuka mabale makyeminyangwa o nkyisi iso.*

Ianola na zebi

² Bebi na nga, bo bimekyi ba ndengye na ndengye biekomesi, ba na nkyisa. ³ Oebe obokye, bo ophisi ianola sa bée onte ya imekama, wamokoka ikanga motema. ⁴ Kasi ikanga motema sibe saa phele pho obe bato balongobana o maphoo maso, pho ya obokye bée sazanga ekpele yonoyo.

⁵ Bo ebe obokye monomo na bée azangyi zebi, asiongye na Nwaphongo, aamophe sango. Pho Nwaphongo kaphé bato baso na motema molaa, sa mooya. ⁶ Aongye na ianola siso, yo saba na ziko. Pho moto okoikye ziko, aula na kanda ya maa manene matombe eweélé na mbale na mbale. ⁷ Moto wa ndengye mena yo saumunya obokye amozwa nwana ekpele oka Nkolo, ⁸ pho ali moto wa ntema ibale, kabongole maumunya me imbele siso o maphoo me.

Bobola na ezwele

⁹ Bobola asepele na bobola phe, yo samiwene pha, ¹⁰ emba moto wa ezwele amiuya pho ezwele yamounva, o iwa se amoikala pha ndokolo phulele ekyeungye o ngonda. ¹¹ Pho moo motokosi, mungasi, munyibye munkata, phulele ya nwango ekaa, emba bolaa pha nwango boumbo. Eli nde bomo na moto wa ezwele, onte ya bitoma be, amounga.

Bimekyi

* 1:1 1.1 Zake oyo eli mosi wa Yesu. Bitoma ba batoma 12.17. Galatiya 1.19.

¹² Nkonzo ili na moto okokangye motema o bimekyi. Pho oteye yo ikanga motema se, amozwa eboko ya bomoo phalakyela Nwaphongo bato baamozingye. ¹³ Bo moto amekami, yo sa wo obokye: «Eli Nwaphongo okomekye.» Pho Nwaphongo tazingye bofe, tambe na meka moto. ¹⁴ Moto na moto kamekame nde na phowa ye mampenza, ekyemokosa na ekye motome ikyela bofe. ¹⁵ Emba phowa ekusi kyebote isumu, bo isumu sikosi, sibangye iwaa.

¹⁶ Bebi na nga ba lozingo, bee samikosa. ¹⁷ Bolaa bosoo na makabo maso maala maakoka o ikolo, maute oka Tata owakyela saa, bokombe na banyaseesi. Ali nde ndengye yonoyo, yo taekpane, oka ye enzombi teeli. ¹⁸ Bo wazinga yo, alobota na iloba sa phele pho ya obokye tofe o ikolo sa bikelamo bee biso.

Iyoka na ikyela

¹⁹ Bebi na ga ba lozingo, eba maphoo mama na bolaa, moto munsu akyele bokusi aokye, kasi yo sa wo mizele, yo saoka yoo mizele. ²⁰ Pho moto wa yoo, takokya maphoo ma Nwaphongo ma bosembo. ²¹ Yango mena, manya maphoo maso maasokoto na ma koo, Yamba na bolaa iloba sa phika Nwaphongo onte ya be, sango sikokyi ibikya milimo ma be.

²² Ba bakyelesi ba ikyiwo iloba, kasi saba nde baokyi na matoo. ²³ Pho moto okookye iloba, kasi tambe sikyelela, yo mona aula na moto okyekyi boo phe o talatala. ²⁴ Amiweni yo mampenza, wakute yo mana wamo, sakoko amibungyi bo miwenekyi yo. ²⁵ Kasi moto owa mophila mibeko mililaa, ma bosomi, taokye nde iloba bookyi pho ya isibunga mizele, kasi kasikyelele. Yo mona amoba na nkonzo o maphoo maakyele yo.

²⁶ Bo moto kaumunya obokye ali mosambesi, kasi tauya lole le, kamikosa yo mampenza, losambo le loli la pha. ²⁷ Losambo loote loli na intono siibe oka Tata Nwaphongo, eli: Ikyeka biika na mazengye onte ya ngongo ya bee, na imibanza i maphoo maso maafe ma mokyisi.

2

Sakyeka maboo ma bato

¹ Bande na nga, sakyela bokyese na sakyeka ma boo ma bato bee bato baanola Nkolo wa banga Yesu Klisto owa nkyemo. ² Pho bo moto monono alati mumpete njwa itela, na bitobu bingyengye, anyosi o losambo la bee, ekuli na yanyolo na mobola alati bitobu biakakwa, ³ bo okyekyi nde moto olati bitobu bingyengye, ombi wo ne obokye: «Iwe, zala o elele elaa eye;» emba oka mobola kombe wo ne obokye: «Iwe, kye teme wana, naa zala o se phenephe na mbata ya nga». ⁴ Mena tokyesi bokyese bee mampenza, tomibuye bananga baa maumunya mabe?

⁵ Bebi na nga ba lozingo, okyemela: Teli Nwaphongo moto owa olo babola o mokyisi pho ya ifabuya bato ba ezwele na mandomi ma bokonzi pha lakyela yo baamozingye o nzela ya ianola? ⁶ Kasi be, kotiyole babola. Teli bato ba ezwele ba enyokolo? Teli nde bee bakye na bee o tilibinale? ⁷ Teli bee batiyole nkombo elaa eya ephe bee?

⁸ Phele, kokyele bolaa bo otose mobeko njwa mokonzi, bo wakomama njwango o buku pha Nwaphongo obokye: «Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza». ⁹ Kasi bo kokyeye maboo ma bato, kokyele isumu. Emba mobeko moephunde pho iwe tookumole Nwaphongo. ¹⁰ Emba na bo

moto mɔnɔmɔ atose mibeko ma Nwaphongo miso, kasi ambi ikpa nde i mɔnɔmɔ, mena aikpe nde na miso. ¹¹ Pho owa wo obokye: «Sakyele baphemba», akula na wo obokye: «Saboma moto.» Yango mena, na bo tokyesi baphemba kasi obomi moto, oikpe nde na mibeko. ¹² Mobeke nwa Nwaphongo moambya bosomi. Yango mena tokyelekakye mobeko me, o maphwo maso mawo bee na makyele be. Pho mokolo nwa moesambisa Nwaphongo, amokyeka mobeko me. ¹³ Pho o mokolo nwa isambisa, isambisa samoba sikusi pho ya moto otookyele bebi ngongo. Kasi okookye bebi ngongo, taile mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato.

Ianola na bitoma

¹⁴ Bande na nga, bo moto awo obokye ali na ianola, kasi takyele ikyi wo Nwaphongo, ianola se saamobikya? ¹⁵ Bo nwebi mɔnɔmɔ wa lele naa wa nwanwasi azangyi bitobu na toma ya iza nkolo iso, ¹⁶ emba mɔnɔmɔ na bee ambi wo ne yokye: «Kyende na bolaa, kye oto nwenya, kye za na bolaa!» kasi toikiyi mophe mbolo izangyi yo, ombi kyela iye? ¹⁷ Pho ya ianola eli nde bomo. Bo kowo obokye oli na ianola, kasi bo ianola me tesili na bitoma, ianola sa we sawa.

¹⁸ Kasi moto mɔnɔmɔ akokyi iwɔ obokye: «Iwe oli na ianola, na nga nali na bitoma.» Bo moto awo babona, namobuisela obokye: Onteya ianola sa we site sili na bitoma emba nga, na moeteya bitoma banga biute na ianola sa nga. ¹⁹ Iwe, koanole obokye Nwaphongo ali nde mɔnɔmɔ? Owɔ na bolaa. Bilima bianole na be nde bomo, bimbe tekyenele na bɔbɔ. ²⁰ Iwe oli ebubusi! Kozingye naeteya

obokye ianola sizangyi bitoma sili nde pha? ²¹ Umunya ango wa banga Abalayama, abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo ndengye'ye? Eli pho ya bitoma be, pho ambyaka nwan we Izake o ikolo sa etumbele. ²² Oweni, ianola se, sitambule elele yɔnɔyɔ na bitoma. Bitoma bee bikokya ianola se. ²³ Yango mena, ya komama o buku pha Nwaphongo bɔbɔ: «Abalayama aba na ianola oka Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo.» Emba bamba butwa imobanga na nkombo ya ekamba ya Nwaphongo. ²⁴ Oweni, moto kabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, kasi teli nde na ianola bɔbele.

²⁵ Kula umunya Laba nwanwasi owa bondumba. Abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, pho ayambaka bato baatomaka bee pho ya iya kyengye mokyisi, amba baloya mi nzela esu. ²⁶ Emba eli nde bomo, bo moemo motokosi o nzoto ya moto, moto me abuto mowe. Nde bomo me na ianola sitesili na bitoma, sawa.

3

Kyeba na lole

¹ Bande na nga, onte ya be, baikye sazinga iba bateye, koebe obokye esambiseli enene eli pho ya banga. ² Pho banga baso tokyele bobe. Bo moto taakyele bobe wa wo yo, ali moto owa longobana, ali na makokyi ma ibatela nzoto ye iso. ³ Bo tokyele ebuni o noko ya fa punda pho ya obokye balotosa, emba tokambe nzoto ya bee iso. ⁴ Kyeka na masuwa: Na bo mabe manene, bo ewele ekusi kyemaukye, mopusee wa masuwa kamakambe mbale ezingyi yo nde na nwan yenda mokyiky. ⁵ Nde

bomɔ, lole ali ηwana enango mokyiki, kasi okomitata na maphɔɔ manene. Kyeka obokye nde na ηwana eteete okokyi izikya ngonda enene! ⁶ Lole la moto loli ndokolo ηwenya. Lole ali mokyisi ηwa bofe moli o nzoto ya banga, kato nzoto ya banga mobimba. Lole kalosa ηwenya mooto bomɔɔ pha moto bosɔ. Nwenya me moute o ibela sa ηwenya motemozime. ⁷ Moto ali na malondo makyela obokye manyama maso ma ngonda, na manyosi, na manyama malande na ibu ebe na swe ibutwe imotosa. ⁸ Kasi lole, moto na monomo takokye ikyela obokye lomotosa. Lole ali ekpele yonoyo ebe, atonda na ngyengyi ikyi bome. ⁹ Na lole topambole Nkolo na Tata, nde na lole, tolakye na bofe bato bali elalaa ya Nwaphongo. ¹⁰ O munoko monomo kyetokolo mapambosi na bilakyesi bibe. Babi na nga, yango saba babona. ¹¹ Elele yonoyo ekyetokolo maa, kyetolo maa ma lelee na ma bololo? ¹² Babi na nga, ηwete ηwa fige ηwa unva bota mbuma ya olive naa ηwete ηwa vinyo ηwa unva bota mbuma ya fige? Nde bomɔ, elele ekyetolo maa ma mokpa tekokyi itokolo maa ma lelee.

Zebi siute na Nwaphongo

¹³ Oli moto wa zebi na na malondo onte ya bee nza? Ateya mobesi molaa, akyele bitoma bee biso na bonyile pha zebi. ¹⁴ Kasi bo oli na ndondo eya tonda na zuwa na na molimo ηwa imekana, samitata, samba na kata boole o maphɔɔ ma phele. ¹⁵ Zebi sa ndengye mena tesiute o ikolo, sili sa mokyisi, sili sa bonyama, sili sa bozaabulu. ¹⁶ Pho elele eli zuwa na imekana, elele me eli na mobulu na na bofe ndengye na ndengye. ¹⁷ Kasi zebi siute o ikolo, sili phanza sa

sokoto, sima, siambya bose na bonyile, siambya botosi, satonda na motema ηwa ngongo na mbuma indaa, tesiikyesinya bato, tesiikatele bato. ¹⁸ Mbuma ya bosembo kyiphikame onte ya bose na bato bakyele bitoma bia bose.

4

Ekamba ya mokyisi, moinele ηwa Nwaphongo

¹ Bibasi na maoka onte bee kyiute bi? Kyiute na maphowa ma bee maanwane onte ya ntema ya be? ² Bee komengyele mbolo, kasi watawazwe be, kombe boma bato. Watonda na zuwa mi maphɔɔ maso, kasi botokokye imazwa, kombe ooka, kombe butwa ηwana. Toombe na zwa mbolo me pho toebe iyonga. ³ Na bo koongye, bee otoo izwe, pho koongye na bofe, koongye mbolo ikyi sepelisa phowa ya bee mampenza. ⁴ Bakyesi ba baphemba, toefe obokye izinga mokyisi eli iina Nwaphongo? Moto ookyesi ekamba na mokyisi amikyesi moinele ηwa Nwaphongo. ⁵ Naa kumunya obokye eli nde bowole wa wo buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ali na zuwa pho Bolobo pha kyela yo onte ya banga.» ⁶ Kasi Nwaphongo akula lophe ngolu ekuli leka bonene. Yango mena kawo obokye: «Tazingye bato ba lolendo, kasi kaphengolu oka bato ba miuya.» ⁷ Yango mena, kumola Nwaphongo, teme le Zabulu, emba yo amolota itakye na be. ⁸ Susana phenephe na Nwaphongo, emba yo amosusana phenephe na be. Kunyola se ya be, bato ba masumu, kunyola mandondo ma be, bato ba ntema ibale! ⁹ Ba bato ba ngongo, na eyakolo ngongo, lela. Kyela obokye ntolo ya bee ibutwe ngonde, emba nkyisa ya bee

ibutwe ngongō! ¹⁰ Omiuya o boo pha Nkolo, emba yo amoetomba.

Sawole nwebi na bofe

¹¹ Bande, sawōonelekye na bofe. Moto okowole nwebi na bofe na kamosambisa, kawole na bofe mofeko kambe na mosambisa. Kasi bo kosambisa mofeko, mena obuto munanga emba tokuli ba mokumosi wa mofeko. ¹² Nzuka moambye njwa mifeko na munanga ali nde monomō. Eli nde yo moto okokyi ibikya na ifoma. Kasi iwe oli nza, iwe, pho ya isambisa nwebi na we?

Saba moto wa lolendo

¹³ Ujwanjwa eye, kyeba, bēe bato baawō obokye: «Lolo naa yana tomokye o mokyisi muna, tomokye kyela mbula yōnyō omō, tomokye mumbongu, emba tomozwa baphalanga.» ¹⁴ Kasi tofe yaamoya yana pho ya bomō pha be, pho bēe oli ndokolo lonzumbē, lowenene njwana imbele, sima lolemō. ¹⁵ Elekyi bolaa iwō obokye: «Bo Nkolo azingyi, tomoba na bomō, tomokye lowō lolo naa lona.» ¹⁶ Kasi komitate na maloŋa ma lolendo. Lolendo loŋo la ndengye mena loli lofe. ¹⁷ Moto okoŋe ikyela bolaa, kasi taabokyele, mena kakeye isumu.

5

Ngongō ya bēe bato ba ezwele

¹ Emba ujwanjwa eye, bēe bato ba ezwele, lela, kyimela na ngongō pho ya mampasi maeziya! ² Ezwele ya bēe ephosi, bitobu ba bēe bize muunse. ³ Itela na baphalanga ba bēe bakyesi mabembe, emba mabembe me mamaimola boŋe pha bēe, mamoto nzoto ya bēe ndokolo baitumbi na nwinya. Suka ya mokyisi ekomi phenephe, kasi bēe oli nde ifokya ezwele. ⁴ Bēe ole iphuta bato baetoma,

banoko mbuma o manzabi ma be. Okyemela bo milele bēe na be! Ilela sa bēe sioka o matoo ma Nkolo wa batuluku baso. ⁵ Obakyi na bomō bolaa na pha bomboti o mokyisi. Koze na bolaa, ombi na iisa ndokolo manyama maziya mokolo njwa imaboma. ⁶ Waphekye moto molaa etumbu, waboma moto wa bosembo, kasi yo taika na ekpetele kapha.

Ikanga motema na ibondela

⁷ Bande, kanga ntema tee nōnō mokolo njwaamoya Nkolo. Kyeka mofasi wa inzabi: Kaziya mbuma indaa ya motoko o manyete na ikanga motema tee nōnō wa wamunoko yo mbuma yaa ntubo na yaa suka. ⁸ Na be, kanga ntema me, oititale, pho mokolo njwaamoya Nkolo mokomi phenephe.

⁹ Bande, bēe sakyekyemi miima onte ya bēe, pho bēe saesambisa. Kyeka munanga atemi o nzibo. ¹⁰ Bande, pho ya mampasi na ikanga motema, benga matambe ma baimosi ba Nwaphongo baawoko o nkombo ya Nkolo. ¹¹ Towō obokye bali bato ba nkōnzo pho bakangaka ntema. Waoka simo ya ikanga motema ya Yōbo, emba wawene yaa mophekye Nkolo o suka. Pho Nkolo atonda na bolaa na ná ngongō.

¹² Bande na nga, o boo pha iso, sakata seleka na nkombo ya ikolo naa ya munse naa seleka ya ndengye ye. Le obokye «ee» ya bēe ebe ee, emba «phe» ya bēe ebe phe, pho ya obokye bēe sasambisama.

¹³ Bo moto monomō onte ya bēe ali na mpasi, abondela. Bo ali na nkyisa, akombe. ¹⁴ Bo moto monomō onte ya bēe ali na bolosi, abangye bankumu ba ingomba, sabondela pho ye, sima ya imoololo mauta na nkombo ya

Nkolo. ¹⁵ Ifɔndesi sa ianola samobikya moto owa ɔolosi; Nkolo aamoteya, emba na ɔo akyelaka masumu, amoolimbisa. ¹⁶ Yango mena yambolaka masumu onte ya ɔɛɛ na ɔɛɛ, ɔɔndelekye pho ya ɔɛɛ na ɔɛɛ pho obikye. Ifɔndesi sa moto wa ɔosembo sili na mwiya moikye, sikyele etoma. ¹⁷ Eliya abaka moto boli ɔanga, aɔndelekye na ɔokusi oɔokye mbula yango sanoo, emba mambula temaikaka noo o mokyisi mambula maato na makombe motoba. ¹⁸ Emba amba kula ya ɔndele, ɔobele ikolo samba yaambya mbula, manyete mamba kula ya ɔota mbuma.

¹⁹ Bande na nga, ɔo moto monomo onte ya ɔɛɛ abungyi nzela, emba nwebi mosu amobuye o nzela elaa, ²⁰ oeɔe oɔokye, moto oamanye moto wa masumu o nzela eɔe, abikye nwebi ne o iwaa, na ɔo masumu mabakyi maikye, mamolimbisama.

Mokanda nwa ntubo nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Petelo abaka o Loma, imbele sakomela yo baanosi ba nkyisi nsuu baokaka Simo Elaa na bato basuu. Baanosi baikye onte ya bée bautaka o nkyisi nsuu. Bée tebabaka Bayuda obo pha ya ikoma baklisto. Petelo abaka kalukye ibalenza pho bato bate baebe Nwaphongo babaka babanyokolo.

Petelo kakumole Nwaphongo pho ya bolaa pha bombela yo baanosi. Nabo baokye pasi, ebongyi nde obokye bakangane na Klisto. Bo wakyela Klisto (2.21-24), waloteya maphoo masengyesi moto na moto ibenga, ebee bankumu ba Ingomba na ebee banzenga.

Baanosi basengyesi iphila ianola sa bée nabo baokye pasi. Bo bakyesi babona, bamoba bakumole bitoma binene ba Nwaphongo (2.9). Emba bate bali baanosi, waamowene bée «bitoma ba bée bilaa, bamokumola Nwaphongo mokolo njwamiweninya yo na be» (2.12).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 1 Petelo 1.3-12: Ibika pho ya ianola
- 1 Petelo 1.13-2.10: Ibaa na bomoo pha mosantu
- 1 Petelo 2.11-4.19: Ephesi ya moanosi imbele sa mpasi
- 1 Petelo 5.1-11: Ikyelela Nwaphongo
- 1 Petelo 5.12-14: Ndongolo

Ibeya

* 1:2 1.2 Ietenza

¹ Nga Petelo, toma wa Yesu Klisto, naekomele bée baolo be, baakyeminyangwa, baali babutu, o nkyisi ya basuu, o Pontis, o Galati, o Kapadose, o Azi na o Bitini. ² Tata Nwaphongo aunva eyolo phanza kokokana na bowenekye phe, na nzela ya Bolobo Bosantu aebuya basantu, pho ya itosa Yesu Klisto na obokye okunyalame na malongo me. Le obokye ngolu na bose inukane oka be.*

Molemo moambya bomoo

³ Tokumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Na ngongo ye enene, akula lobota na nzela ya ikundwa sa Yesu Klisto onte ya bawe pho ya molemo moambya bomoo, ⁴ na pho ya ilaka siitesitono, siitesili na sokoto, siitesikitwe, saabongya bée o ikolo pho ya bée. ⁵ Bée, mwiya nwa Nwaphongo moebanza na nzela ya ianola pho ya ibikyisi siili phenephe na imiweninya o imbele sa suka.

⁶ Bée ba na nkyisa, na bo ebe obokye, unwanja eye konyokomo na bimekyi ndengye na ndengye pho ya nwan imbele mokuwe, ⁷ itela mpenza okootono, bamokunyole na nwenya, nde bomoo me ianola sa be, siili na motiya koleka itela, simekame pho ya iteya bo sili saa phele. Na bomoo wamozwa ikumo, nkyemo na ngambo imbele saamiweninya Yesu Klisto. ⁸ Ye, okozingye bée nabo naino tomoweni, okoanole bée naino samowene. Kumba na nkyisa yaa nkyemo iteikokyi bée iwoo, ⁹ pho ozwe mbano ya ianola sa bée: Lobiko sa mikali ma bée.

¹⁰ Baimosi balukaka, baambaka na kyemituna pho iyeba lowoo lokyeki lobiko me, emba baimolaka na pho ya ngolu eya eyokya bée. ¹¹ Na

nzela ya Bolobɔ pha Klisto phabaka onte ya b̄ɛɛ, baimosi baluka iyeba imbele iye na ndengye'ye maphɔɔ mateyaka Bolobɔ phanza phɔ ya minyɔko ma Klisto na nkyemɔ yaambaka ya mobenga yamokokyisama. ¹² Babaweninyaka obokye maphɔɔ me temabaka phɔ ya b̄ɛɛ mampenza, kasi phɔ ya b̄ɛ. Emba uŋwanwa eye b̄ateye ba Simo Elaa baeyimola maphɔɔ me, b̄ɛɛ baawɔko na mwiya ŋwa Bolobɔ Bosantu phaa batomoleka b̄ɛɛ uta o ikolo, emba banze na b̄ɛɛ mampenza balukye obokye bamaebe.

Mobesi ŋwa bosantu

¹³ Yango mena, omibongya phɔ ya isɔsɔlo, ingola miyo ma b̄ɛɛ, kyela molemo munso onte ya ngɔlu eyamoyelela na nzela ya imiweninya sa Yesu Klisto. ¹⁴ Ya bana ba fotosi, sabenga maphowa maabe ma b̄ɛɛ maa phanza, ma imbele sabaka b̄ɛɛ o ibunga. ¹⁵ Kasi, booli owa ebanga mosantu, na b̄ɛɛ obutwe basantu o mobesi ŋwa b̄ɛɛ mobimba, ¹⁶ phɔ bakoma obokye: «Ba basantu, phɔ nga nali mosantu.»

¹⁷ Emba bo kobangye Tata, iyo otooli na mbelekye, yo okosambisa moto na moto nde na bitoma b̄ɛ, nde komizile imbele sisɔ sitaaba b̄ɛɛ o mokyisi. ¹⁸ Koebe obokye tebaika eyikola o mobesi moobe ŋwazwa b̄ɛɛ na ba ongo ba b̄ɛɛ na mbolo ikyiotɔno booli ba phalanga na itela, ¹⁹ kasi na malongo ma motiya ma Klisto ndokolo ŋwana wa mpate otoli na mooya na ná intɔno.† ²⁰ Mena mokyisi sataa kyelama, amoolo. Uŋwanwa eye o imbele sa suka sisi, Nwaphongo amoweninye phɔ ya b̄ɛɛ. ²¹ Na nzela ye, b̄ɛɛ koanole Nwaphongo owa

mokundola onte ya bawe na owa mophe nkyemɔ, phɔ ya obokye ianola sa b̄ɛɛ na molemo ŋwa b̄ɛɛ ibe oka Nwaphongo.

²² Bookunyosi b̄ɛɛ mikali ma b̄ɛɛ na itosa maphɔɔ phele phɔ ya lozingo la phele la bana ba Nwaphongo, na ndondo elaa zingana na boikye onte ya b̄ɛɛ. ²³ Phɔ bakula ebota mbala eya ibale, teli na mumboto mootɔno, kasi motemootɔno na nzela ya iloba sa Nwaphongo sili na bomoo na sili phɔ ya bobele na bobele. ²⁴ Phɔ moto munso ali ndokolo munkata, emba nkyemɔ ye ili ndokolo phulele ya munkata, bo munkata muungyi, phulele ya ŋwango kyeka. ²⁵ Kasi maphɔɔ maawɔ Nkolo mali phɔ ya bobele. Maphɔɔ me, eli Simo Elaa eya eyimola b̄ɛ.

2

Nwaphongo aeolo phɔ obe bato b̄ɛ

¹ Yango mena, le kabu esɔ na malondo masɔ maabe, nzitako na imengyela na iwole nwebi na bobele. ² Bokozingye bana bautami ibotama maɔku matemali na sokoto, na b̄ɛɛ zinga maɔku ma iloba, phɔ na mango, wamokola phɔ ya lobiko. ³ Phɔ wameka ndengye'ye eli Nkolo, wamowene molaa.

Ikonzi sa etoma ya Ingomba

⁴ Susana ooli yo, ibanga sa bomoo, saavaka bato kasi saaolomɔ, simbi na baa na motiya oka Nwaphongo.* ⁵ B̄ɛɛ mampenza, ndokolo mabanga ma bomoo ma Nwaphongo, ominyɔsa phɔ ya itonga ingambi sa Bolobɔ, phɔ ya bonganga bosantu, phɔ ya iambya mambeka ma bolobɔ oka Nwaphongo, maamosepelisa na nzela ya Yesu

† 1:19 1.19 Kyeka na o 2 Petelo 3.10, 14 *

2:4 2.4 Ibanga sa bomoo eli ndokolo ntɔndɔ

ekyephile ingambi sisɔ.

Klisto. ⁶ Yango mena, o buku pha Nwaphongo tozwe obokye: «Kyeka, nateye ntōndō yonoyō ya moloo eya eolōnga na eya motiya o Siyona, emba owamiabya mi yango etazwe sōo.»

⁷ Yango mena, ngambo eli pho ya bēe baanosi. Kasi pho bato bate bali na ianola, eli nde ikonzi savaka batongyi ba mangambi sibuto ntōndō ya moloo, ⁸ emba simbi na kula baa ikonzi sibakyitinya bato na ikonzi siambya sōo. Bazume mi sango pho tebaanole Ilofa. Emba pho ya bēe wamekamaka nde babona. ⁹ Kasi bēe, oli ifota saolō bē, bosoo pha banganga ba mokonzi, mokyisi mosantu, bato baakpa Nwaphongo, pho ya obokye oimole bitoma binene ba owaebanga obokye omane o enzombi, otokolo o saa ye elaa. ¹⁰ Bēe batabaikaka ba phanza bato bē, uñwanwa eye obuto bato ba Nwaphongo. Bēe batabaikaka oka bēe ngōngō, kasi uñwanwa eye baeyokyesi ngōngō.

Basali ba Nwaphongo

¹¹ Bande baa lozingo, naelenza bēe baakye kaa bo kaa na babutu o nkyisi ya basuu, obokye ole maphowa maabe ma nzoto, mango maanjwane ebasi na Mokali. ¹² Ba na mōhesi molaa onte ya hapakano, pho na bo baekatesi bōole obokye olii bato babe, waamowene bēe bitoma ba bēe bilaa, bakumole Nwaphongo mokolo njwaa moya yo.

¹³ Pho ya Nkolo, omiuya oboo pha makonzi maso ma mokyisi. Ebe mokonzi oomunene okolekye baayoko, ¹⁴ ebe bakambi, baatome yo pho ya iphe bato bakyele bobe etumbu naa pho ya isamba baakyele bolaa. ¹⁵ Pho phowa ya Nwaphongo eli baabona obokye baakyele bolaa bakangye noko ya bibubusi

baatebaebe ekpele. ¹⁶ Ba ya masomi. Saamba nde mibomba o bosomi pha bēe pho ya ikyelaka bobe. Kasi kyela bo ya basali ba Nwaphongo. ¹⁷ Kumola bato baso, zinga bebi nawe baanosi, kaya Nwaphongo, kumola mokonzi.

Basali na bankolo ba bē

¹⁸ Bēe basali bakyele o mangambi, omiuya oka bankolo ba bēe na mokaya munso, yango sabaa nde oka baali bato balaa na baa bōse, kasi ebe na oka baa bikyi. ¹⁹ Pho mena eli ngolu obokye oititale, pho ya ikumola Nwaphongo, o minyoko mienyokolo nde na pha. ²⁰ Ngambo ye eya mozwa we bo oititasi waewande bēe bo okesi bobe? Kasi bo okyesi bolaa, bambe kula enyokolo, ombi ititala na iuya mōo, mena eli ngolu o miyo Nwaphongo. ²¹ Pho baebanga nde pho ya bomo, pho na Klisto yo mampenza anyokomo pho ya bēe, aika eteya nzela pho ya obokye obengye matambe mē. ²² Yo otoikakyele isumu, na o munoko nwe tewaika tokolo bōole. ²³ Iyo owa tola bē, kasi taika buya eto, o munyoko nwe, taika kanela moto, kasi amiambyaka nde oka okotene bolombe na bosembo. ²⁴ Yo oowa, mi nzoto ye mampenza, anyanyaka masumu ma banga o ekulusu, pho ya obokye, towee na masumu, tombe bika pho ya bosembo. Iyo owaebikya na maphota mē. ²⁵ Pho bēe wabaka ndokolo mampate maabunga, kasi uñwanwa eye obutolesi mōokosi na mokyengyesi wa mikali ma bēe.

3

Basi na bampela

¹ Nde bomo mē, bēe babasi, omiuyakye oka bampela ba bēe, pho obokye na bato bakyi bale

ianola Iloba, na nzela ya mobesi nwa basi ba be, sa iloba, babutwe ianola, ² okowene be mobesi nwa be molaa na nwa mokaya. ³ Bolangangalake pha be phango sa ba nde pha ibanda: Itonga suwe, ilata bayaka ba itela, bitobu bilaa. ⁴ Kasi ebe mobesi nwaamibomba o ndondo, bolangangalake bookoko, ndondo ya bonyile na ya bese, eeli na motiya munene o boo pha Nwaphongo. ⁵ Nde bom babona, bo wamibongyaka babasi basantu wa kalakala baabaka na molemo oka Nwaphongo, bamiuyaka oka bampele ba be, ⁶ ya Sala, owa tosaka Abalayama, abaka kamobangye «nkolo we». Be obuto nde phele bana be ba babasi, waakyele be bolaa na sa nswana ibale.

⁷ Bampele nde bom me, zala na basi ba be na bolaa na boebakye obokye babasi bali bikyelamo bikoo. Obaphekye mokaya, pho basengyesi izwa na be ilaka sa ngolu ya bomoo, pho ya obokye ekpele na yoo saba ibaku o mafondesi ma be.

Inyokomo pho ya lowo lolaa

⁸ Pho ya isukyisa, ba na bookaa, ndondo ya ngongo, ozingane na lozingo la bana ba ibota soosoo, obe na boboto na na imiuya, ⁹ sabuya bohe pho ya bohe, naa etoo pho ya etoo. Kasi pambola, pho baefanga nde pho ya ikyela bomoo, pho ya obokye ozwe na be ipambosi. ¹⁰ Pho ookozingye iba na bomoo bolaa, na iwene nkolo indaa, abanza lole le o bohe na bibaa be pho ya iba sakata boole. ¹¹ Ale bohe, akyele bolaa, alukye bese ambe na bobenga. ¹² Pho miyo ma Nkolo mali mi bato ba bosembo, na matoo me maokye mafondesi ma be. Kasi bato bakyele bohe, Nkolo kabakufolele lokukyi.

¹³ Emba yamba ekyela bohe nza, bokomiphe ikyela bolaa?

¹⁴ Kasi boonyokomi pho ya bosembo, oli bato ba nkyisa. Salla iekyele be, samba na mitungyisa. ¹⁵ Kasi ambya mandondo ma be oka Klisto, obokye ali Nkolo. Ombe na mibongya nkolo iso pho ya itondoo o boo pha moto munsoo owa moetuna, iyimola molemo moli onte ya be. ¹⁶ Kasi obaumole na bonyile na na botosi, obe na maumnya malaa o ndondo. Pho na bo bakati boole na nkombo ya be, bazwe soo pho ya mobesi nwa be molaa onte ya Klisto. ¹⁷ Pho eli bolaa obokye onyokomo pho kokyele bolaa, bo mena eli phowa ya Nwaphongo, na obokye onyokomo pho kokyele bohe.

¹⁸ Pho Klisto yo mampenza anyokomo pho ya masumu mbala yoo pho ya bobele, iyo moto molaa pho ya bato babe, pho ya obokye akye ba be oka Nwaphongo. Bamoboma o nzoto, kasi Bolobo pha Nwaphongo phakula mobuya na bomoo. ¹⁹ Yango mena amba na kye teya mikali maakangyema o bokoo, ²⁰ oka baalekye ianola kalakala, waba Nwaphongo kataakanga motema, mi nkolo yabaka Nowa kataatonga masuwa, manyokoo nde ndambo ya bato, kyelukye iwoo: Bato nswambi mabikaka sa waa na maa. ²¹ Maa me mafaka elembo ya batisimo ekyebikya unwanwa eye, batisimo etebokunyole mbindo ya nzoto, kasi eli imiambya oka Nwaphongo na maumnya malaa o ndondo na nzela ya ikundwama sa Yesu Klisto, ²² iyo, owa kyende o ikolo, ooli o bokoo ya boloo eya Nwaphongo, baanzelu, bakonzi na siya iso bamiuya oka yee.

Mobesi moonyakune

¹ Yango mena, pho Klisto anyokomo o nzoto, na b̄e me, ba nde na maumunya ndengye me, pho moto owa nyokomo o nzoto asukya isumu, ² pho ya ibika mi nkolo itaaba we o mokyisi, sa bika na maphowa maanzoto, kasi obikye kokana na bookozingye Nwaphongo. ³ Pho imbele siilekaa, olobi kokya na boikye, phowa ya bapakanano na imiambya o mobesi mofe, o imengyela, o malanga, o ngaanga, o mabusi na ikumisa bikyeko. ⁴ Bakamwe pho bawene obokye b̄e tokuli kilingana na b̄e o mobesi mofe mote mokuya na be, emba bambe etola. ⁵ Bamokye tondolo oka owa mibongya pho ya isambisa bali na bomoo na baawa. ⁶ Yango mena, Simo Elaa baeyimolaka na oka baawa, pho ya obokye o sima ya ibasambisa ndokolo bato o bonzoto, na nzela ya Bolobo, babikye bookozingye Nwaphongo.

Mobesi nwa baanosi onte ya be

⁷ Mbomela ya maphoo maso eli phenephe. Yango mena, ba na malondo na na imizila pho ya ibondele. ⁸ O boo pha maphoo maso, zingana na bokusi onte ya b̄e na lozingo la Nwaphongo, pho lozingo kazife boikye pha masumu.

⁹ Yambanaka onte ya be, sanko eya ikyemingungubana. ¹⁰ Moto na moto akyelele ikabo sazwa yo oka Nwaphongo o etoma pho ya bolaa pha bebi, na bomoo, wamoba baangyesi balaa ba ngolu ya Nwaphongo eya kyemikabana. ¹¹ Bo moto ali na ikabo sa iwoo, aimole maphoo ma Nwaphongo. Bo moto ali na ikabo sa ikyelela bebi, asikyelele nde na bokusi phaamophe Nwaphongo, pho na nzela ya Yesu Klisto, Nwaphongo

azwe nkyemo iso, pho nkyemo na mwiya ili o maboko me pho ya bipha na bipha. Ame!

Minyoko pho ya ibaa moklisto

¹² Bande baa lozingo, b̄e sakamwa bo oli onte ya nwenya nwa bimekyi, ndokolo kyeyelele lowo lonolo loonyakune. ¹³ Kasi kumba pho ozwe na b̄e iyalo o minyoko ma Klisto, pho ya obokye otonde na nkyisa nzikye wamowenene nkyemo ye. ¹⁴ Nkyisa ili na b̄e bo faetole pho ya nkombo ya Klisto, pho nkyemo na Bolobo pha Nwaphongo ili mi b̄e. ¹⁵ Moto onte ya b̄e sanyokomo ndokolo mofomi wa bato, naa mwibi, naa mokyese nwa maphoo maabe, naa ndokolo moto wa nzangaa. ¹⁶ Kasi bo ebe nde pho ali moklisto, yo saoka soo, akumole nde Nwaphongo pho ya nkombo me. ¹⁷ Pho eli imbele sa isambisa, siitate phanza o ingambi sa Nwaphongo. Emba bo sitati na banga mpenza, yamba suka ya bato bale ianola Simo Elaa ya Nwaphongo? ¹⁸ Emba bo moto wa bosembo abikyi na nkaka, yamba baa bo pho ya moto mofe na owa masumu?

¹⁹ Yango mena, bato banyokomo ikokana na bookozingye Nwaphongo, baikale nde ikyela bolaa bambe na ambya mandondo ma b̄e oka owaakolo Mokyese.

5

Mookosi wa etonga ya Nwaphongo

¹ Emba, nalenza bankumu baali onte ya b̄e. Na nga nali nkumu booli be, nali na nzoka ya minyoko ma Klisto, namozwa iyalo o nkyemo yaamoweninya yo. ² Okolo etonga ya Nwaphongo eya ephe be, oebanza na phowa eso bo kozingye Nwaphongo, kasi na imikandindisa phe, pho ya

looto la ezwele phe, kasi pho oli na phowa yaikyela Nwaphongo. ³ Saluka iwenele bato baaephe bée obokye obaokolo, kasi bée ba nde ndakyisa pho ya etonga. ⁴ Emba waamoya mokonzi nwa baokosi ba mampate, wamozwa eboko ya nkyemo eteotono.

⁵ Nde bomo, banzenga, omiuya oka bankumu. Bée baso, ba na bomiuyakye o mofesi nwa bée na bebi, pho Nwaphongo kale bato baa lolendo, kasi kaphé ngolu ye oka bato baamiuya.

⁶ Yango mena, omiuya o se ya eboko ya Nwaphongo eya mwiya, pho ya obokye aetombe o imbele saameka yo. ⁷ Bée uya mi yo maumunya maso maaetungyisa, pho yo kaezikyele.

⁸ Ba na bokyebi, kyengye. Munguna nwa be, Zabulu, kaina kyemizongana ndokolo gbogbo kyebule, kyelukye moto wa ibuta. ⁹ Bée omotemele nguu na iphila ianola sa bée, na boefakye obokye minyoko miiwene bée, na bebi na bée o mokyisi bamiwene me.

¹⁰ Uñwanwa ye wamunyokomo pho ya nwana imbele mokuwe, emba Nwaphongo owa ngolu eso, owaebanga o nkyemo ye yaa bobele na nzela ya Klisto Yesu, amokula ebongya yo mampenza, amoekuya, amoelenza, amoetye na bokusi. ¹¹ Bokamba bobee ne pho ya bobele na bobele! Ame.

Ndongolo

¹² Naekomesi nwana mokanda mumu na nzela ya Silive, okokpe nga ndokolo owaakolo nwebi, pho ya ielenza na ieyimola obokye ophisi na bokusi nde oeyakolo ngolu ya Nwaphongo. ¹³ Baaolomo baali o Babilone, baelongosi. Ebe na nwana wa nga Malako, aelongosi. ¹⁴ Beyinya onte ya bée na ikoo na ikoo na ná

iyambana. Le obokye bese bobee na bée baso baali onte ya Klisto.

Mokanda ηwa ibale ηwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Mokanda ηwa ibale ηwa Petelo ηwaakomelaka yo baklisto baa Ingomba sa kalakala (1.1). Lowoo lee lokusi pho ya ikoma mokanda mumu labaka na boikye pho ya iimola baanosi obokye bēe saanola maphoo ma bateye ba boole na maphoo ma sokoto maute na mateya ma bēe.

Mokanda mumu moteya mobesi moolongofa na moanosi. Mobesi me eli iphila maloba ma Nwaphongo na mateya ma bato bawenekye Yesu na miyo ma bēe mampenza na baaokaka mateya me. Bateye ba boole haunva nyolo onte ya baanosi. Mateya ma bēe mabungya bato (2.1-22). Basemole bato baaziya iyaa sa Nkolo baambe na woo obokye etaaye. Nzuka bo Nkolo kangombinya iyaa, eli pho bato baso babongole ntema.

Nono lolo eye, bateye ba boole bali nde omo, yango mena mokanda ηwa ibale mumu molenza baanosi obokye baikale nde iyeba Nkolo na bolaa pho ya obokye mateya ma boole mamana mango sababungya.

Maphoo mali o mokanda mumu

- 2 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 2 Petelo 1.3-21: Nwaphongo abanga amba na olo baanosi
- 2 Petelo 2.1-22: Bateye ba boole
- 2 Petelo 3.1-18: Mbunu ya iyaa sa Nkolo

Ibeya

¹ Nga Simo Petelo, moombo na toma wa Yesu Klisto, naekomele, bēe bazwa na banga iyalo

sa ianola saamotuya ndengye yonoyo, na nzela ya bosome pha Nwaphongo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose inukane oka bēe na nzela ya iyeba Nwaphongo na Yesu, Nkolo wa banga.

Mbela na Iyolo sa Nwaphongo

³ Pho, mwiya nwe Nwaphongo ηwalophe maphoo maso masengyesi na banga pho ya ibika phaakolo bomoo pha imiambya oka Nwaphongo, na nzela ya phaakolo boefakye pha banga, pho yo owalobanga pho ya kyemo ye mampenza na na nzela ya mobesi molaa nwee mampenza. ⁴ Na nzela me, alophe mbolo ilekyi na motiya moikye na iinene bowaloikyelaka bēe mbunu, pho ya obokye na nzela ya yango bēe obutwe na bookaa na Nwaphongo, bēe baali satazwama o bootonokye boute na phowa ya mokyisi.

⁵ Emba nde pho ya bomo me, kyela na bokusi bosoo oangyinya o ianola sa bēe mobesi molaa, o mobesi molaa oangyinya zebi, ⁶ o zebi oangyinya imizila, o imizila oangyinya ilendendala, o ilendendala oangyinya imiambya oka Nwaphongo, ⁷ o imiambya oka Nwaphongo oangyinya izinga bebi baanosi, o izinga bebi baanosi oangyinya lozingo. ⁸ Pho bo maphoo maso malaa maamana mali onte ya be, bo maambe na nukana, etemaele sa etoma naa sa bota mbuma pho ya phaakolo boefakye pha Nkolo wa banga Yesu Klisto. ⁹ Kasi oka moto otooli na maphoo maso maamana, apholo miyo, ali na lolanda, kabungye obokye aunva kunywama na masumu me maakasi.

¹⁰ Yango mena, baande, kyela na bokusi pho ya ikuya mbela eya ebanga bēe na iyolo sa

eyolo be. Bo bée okyesi bomo, otookaa na mbala. ¹¹ Na bomo, wamopheme makokyi maso ma inyolo o Bokonzi pha bofele pha Nkolo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto.

¹² Yango mena, namoekundolelaka nkolo iso maphoo mamana, na bo komaebe, na bo obokye okuti onte ya phele eya lol eye. ¹³ Kasi naanole na bosembo obokye, boota ba nga naino na bomoo o munse mumu, namoeyumolaka na ieyebusaka, ¹⁴ pho naebe na bolaa obokye imbele sanga sa imana o munse mumu sili phenephe; bo wanveninya Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza. ¹⁵ Kasi namokyela na bokusi obokye o sima ya iwaa sa nga, bée oikale imbele siso ikyelela maphoo maamana.

Baawene nkyemo ya Klisto

¹⁶ Pho, teli na ibenga bikoo biabongya bée na bolaa obokye toeteya mwiya na iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto, kasi eli pho banga tobaka manzoka maawene na miyo ma banga mampenza bonene phe. ¹⁷ Pho azwa ngambo na nkyemo uta na Tata Nwaphongo, waaokana njwesi uta o bonene pha nkyemo ya Nwaphongo, obokye: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.» ¹⁸ Emba njwesi me banga mampenza tomooka moute o ikolo imbele sabaka banga ne o ikolo sa ngomba eesantu.

¹⁹ Emba toanole na bokusi maphoo maawo baimosi, mi mango, oli na elongyi ya imakyelela miyo ndokolo bokokyekyele bée tala ekyelole o elele ya enzombi, noko waamoyee bunya na obokye maanguma atokolo o mandondo ma bée. ²⁰ O boo pha maphoo maso, oeba

na bolaa obokye: Moto takokyi ilimbola simo noko yonoyo eyakoma baimosi na ndengye ye mampenza. ²¹ Pho, simo noko yonoyo ya baimosi teyautaka na phowa ya bomoto, kasi yautaka nde na nzela ya Bolobob Bosantu obokye bato bambe woo maphoo mautaka na Nwaphongo.

2

Baimosi ba boole

¹ Kasi bo wabaka Baimosi ba boole o nte ya bato ba Isalayele, nde bomo me, bateye ba mibeko baa boole bamobaa onte ya bée. Bamoyaa na malondo na mateya maabe na maooto, bamokoma noko o iangana Moteye owa baikola. Bamibangyela bootonokye pha mbalakaka.* ² Emba, bato baikye baababenga o bondumba pha be: Pho ya be, nzela eya phele yamobutwa ya iwamba. ³ Emba na nganga ya be, bamoekosa na maloba pho ya iekpela mbolo ya bée. Pho ya be, tata kalakala, bolombe pha bée bokokyi, na bootonokye pha bée eteboolale. ⁴ Pho ya bomo, Nwaphongo taika na oka banze bakyelaka bofe ngongo, kasi abavakaka o lifelo o enzombi ekusi, abasundola amba na babomba omo pho ya iziya moambo. ⁵ Taika oka na mokyisi njwa phanza ngongo, kasi imbele satomaka yo mpela enene eya zinzaka mokyisi njwa bato baabe, abikyaka nde Nowa, moto owa njwambi na bato baayoko sambo, iyo owabaka kateya maphoo ma bosembo. ⁶ Amba na phe nkyisi ya Sodomo na Gomola etumbu, aizikya yabutwa nde mbutu pho ebe ndakyisa pho ya bato baabe baamoya sima. ⁷ Emba, amba kandola Lota moto wa bosembo, owabaka kawene

* 2:1 2.1 Bato ndokolo mafota: Bato batebaebe phaphongo.

nkaka na moġesi nġwa bondumba bookusi phabaka ġato baġana baġyele. ⁸ Phō moto wa bosembo mōna, abaka kaġe onte ya ġe, kaġawene, kaġaokye: Mokolo na mokolo molimo nwe nġwa bosembo nġwabaka munyōkōmō, phō ya bitoma ġa ġe ġa sōō. ⁹ Nkolo kaġe imanya ġato ġaa molōngō onte ya bimekyi, emba kambe na ġomba ġato ġaġe phō ya iġaphe etumbu o mokolo nġwa mosambisa yo mokyisi. ¹⁰ Amophe etumbu na boikye oka ġato ġaġbengye phowa ya ġonzoto, ġasemole bokonzi pha Nġwaphongo. ġamilemele, ġato ġa lolendō, teġaaille iwamba nkyemō. ¹¹ Nzuka ġanze ġaġbalekye na bokusi na nā mwiya, teġaawōle nkyemō me na ġobe naa iyiphunda oka Nkolo. ¹² Kasi ġato ġaba ġali ndokolo ġato ġaġanza nga mayele na ġaaphōlo, ġali ndokolo manyama makyelama obokye ġamaġome na mazenngye, ġatole eteebe ġe, na ġe ġamowa ndokolo bokowe manyama. ¹³ Yango mēna, ġamozwa iphuti sa ġobe bokyele ġe. ġawene ġolaa ikokyaka phowa ya ġe eebe nzanga nzanga. ġali sōō na sokōto waangane ġe na ġe phō ya iza, bambe kumba na ġōle boekatele ġe. ¹⁴ Miyo ma ġe matonda na phowa ya ikyela ġaphemba, teġaotwe ikyela masumu. ġakosa ġato ġate ġali na ianola sikusi. ġali ġato ġa mandondo maa meele na looto. ġali ġana ġa lakyema na ġobe. ¹⁵ ġale nzela eya yōō, ġabungyi obengyi ġe nzela ya ġalama nġwana wa Bosolo. Iyo owa zingaka ġaphalanga ġaa mophekye ġe phō ya ikyela ġobe. ¹⁶ Kasi amba zwa mooya phō ya ġobe phe. Yango mēna mpunda otoowō, yawakō na nġwesi nġwa moto emba ya katelaka

bobubusi pha moimosi. ¹⁷ ġato ġaba ġali ndokolo bitima bitebili na maa, ndokolo lonzumbe loukame na eweele, elele ya enzōmbi eya phii ġaele phō ya ġe. ¹⁸ ġazwe ġato na iwōkō maphōō maa lolendō na maa bobubusi, baġyelele maphowa ma ġe maa nzoto phō ya ibisa ġato ġaute itōkolo o isanga sa ġato ġaġikye na moġesi moġe. ¹⁹ ġabalakyele ġosomi, nzuka ġe mampenza ġali ġaombo ġa maphōō ma boōtonokye, phō moto munso ali moombo nġwa ekpele ekyemokonza. ²⁰ Phō, bo ġe ġamana o boōtonokye pha mokyisi na boġakye Nkolo wa ġanga na Mobikye Yesu Klisto, bo ġambi kula milele ikonzama na maphōō maġe, ġasukyi na ġobe koleka na phaabaka na ġe phanza. ²¹ Phō ebakyi bolaa phō ya ġe saeba nzela ya bosembo, na obokye ġaeyebi, ġambi kula kuboleta moġeko mosatu nġwa Nwphongo nġwaa ġaphekye ġe lokukyi. ²² Maphōō maġabayelesi, eli nde mawō ġe na bite obokye: «Nva akuli butolela biloo ġe», naa obokye: «Ngulu na bo euti iyōkō unġwanġwa eye, kye kule kye miemba mungyinda.»

3

Mbunu ya iya sa Nkolo

¹ Unġwanġwa eye, ġaande na nga, ġaa lozingo, eye eli mokanda nġwa iġale moekomele nga. Onte ya nkanda me iso iġale, phō ya ieyebusa, naumole maakolo maumunya ma ġe. ² Umunya maphōō mawōkō ġaimosi ġasantu phanza na miġeko ma Yesu Nkolo na Mobikye wa ġanga maa ephēkye ġatoma ġa ġe. ³ Phanza oebe obokye, mi nkolo ya suka, ġakyi ġaaminyōsa nde na maphowa maġe ma ġe mampenza ma boekyi ġamotōkolo. ⁴ Emba

bamowoo bεkye: «Ena mbunu ya iya se yango ewa? Pho banda waawa bankoko ba banga, maphoo maso makye nde bomoo bo wabaka mango banda o etatele ya mokyisi!»⁵ Pho babungye obokye ikolo sabaka uta kalakala, na munse njwatokoloko onte ya maa, emba na nzela ya maa Nwaphongo akyelaka munse na iloba se.

⁶ Nde na nzela ya maa me, mokyisi mookasi njawaka na mpela ya maa. ⁷ Kasi ikolo na munse ya loloo eye, yabombama nde na sina iloba me. Saikyela imbale phoo ya iiboma na njwenya o mokolo njwa moambo na njwa mootono bato baabe.

⁸ Kasi lowoo lonolo loloo, baande ba lozingo, bee salobunga: Oka Nkolo, mokolo monomo moli ndokolo mambula nkoto, emba mambula nkoto mali ndokolo mokolo monomo. ⁹ Nkolo tali na ndombo o ikokya mbunu ye boko umunya baayoko obokye wali ndombo. Kasi kakangye nde motema phoo ya bee, ootozingye yo obokye moto nono monomo awe, kasi obokye bato baso babongole ntema.

¹⁰ Kasi mokolo njwa Nkolo njwa moba ndokolo mwibi. O mokolo me, ikolo samolemo na toko yonoyo ekusi, emba bikpele biamozika na njwenya, biamootono, munse na bitoma bee biso ete ikule wenene.

¹¹ Pho bikpele me bibi biso biamotono na ndengye mena, bee osengyesi ibaa bato baa ndengye'ye na nzela ya mobesi mosantu, na ya imiambya oka Nwaphongo. ¹² Bee koziya, kombe na welinya obokye mokolo njwa Nwaphongo moye izele. Yamobaa mokolo mowaa, ikolo samozika na njwenya, emba bikpele biso biamozika, biamunyangwa. ¹³ Kasi ikolo siinyakune na munse muunyakune, ili yango

ikyiziya banga bowaloikyelaka yo mbunu, omoo elele eyamozala bosembo.

¹⁴ Yango mena, baande ba lozingo, na boziyakye maphoo mamana, kyela bokusi obokye obee obo phe na bose, sa intono, na sa mooya. ¹⁵ Emba owene ikanga motema sa Nkolo ya banga eli obokye bee obikye, ndokolo na bowaekomelaka nwebi na banga owa lozingo Polo, na zebi saamophekye Nwaphongo. ¹⁶ Ekuli ba nde bookowo yo o nkanda ye iso phoo ya maphoo mama. Wali omoo maphoo maayoko mali makusi phoo ya imasosolo. Maphoo mawaa bato bato baabe na batebaika ekola bamalimbole na boobe, nde bokyele bee na Nkanda insuu phoo ya imioto sa bee mampenza.

¹⁷ Yango mena, bee baande ba lozingo, bokoebe bee phanza, ba na bokyebi, samile obokye na ibunga sa bato baabe baebungya, ombe kaa omane o motesi mookusi njwa bee. ¹⁸ Kasi kola onte ya ngolu na ya iyeba Nkolo wa banga na Mobikye, Yesu Klisto. Le obokye nkyemo ibe ne unjanjwa eye na phoo ya biphaa na biphaa. Ame!

Mokanda njwa Yoane njwa ntubo Yoane Maphoo ma etatele

Bawo bεkye Yoane akoma nkanda iyato, nabo taika koma nkombo ye omoo. Mokanda nwe njwa ntubo temoebane naa bamotomelaka banza. Kasi moteya maphoo maabaka malekane oka banosi ba mangomba makyekye njwango. Mangomba mayoko maikye ma imbele me mabaka male ibenga nzela ya Nwaphongo pho ya imiphe o maphoo ndengye na ndengye. Yango mena mokanda mumu mowole maphoo manene mabale:

- Ilenza banosi obokye babikye na isanga sa phele na Nwaphongo na na Nwana we Yesu Klisto. Ibika simiweninya na nzela ya lozingo la bebi.
- Ikyela bokusi pho ya isukya mateya ma boole maoto bophela pha Simo Elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo mama:

- 1 Yoane 1.1-4: Maphoo ma etatele
- 1 Yoane 1.5-2.29: Moo na enzombi
- 1 Yoane 3.1-24: Bana ba Nwaphongo na bana ba molemba
- 1 Yoane 4.1-6: Maphoo ma phele na maphoo ma boole
- 1 Yoane 4.7-21: Laakolo lozingo loute oka Nwaphongo
- 1 Yoane 5.1-21: Ianola siphe bato bomoo pha bobele

Iloba sa bomoo

¹ Yaabaka o etatele, yaaokaka banga, yaawenekye banga na miyo ma banga, yaalembetelaka banga

na yaakumaka banga na maboko Eli yo Iloba saalophe bomoo
² — pho bomoo phamiweninya, na banga towenekye yango mena towo

tombe na eyimola bomoo pha bobele na bobele, phaabaka oka Tata, phamba ya miweninya oka banga —

³ yaawenekye banga na ya okaka banga,

toeyimole yango na bεe me, pho na bεe oangane na banga. Emba iyangana sa banga eli iyangana na Tata

na na Nwana we Yesu Klisto.

⁴ Emba toekomele babona pho nkyisa ya banga ibe ya phele.

Nwaphongo ali moo

⁵ Kyeka simo eyaoka banga ne, yango ekyembe eyimola banga eye:

Nwaphongo ali moo, oka ye, tewali nono njwana enzombi.

⁶ Bo towo obokye: Toangana ne, bibi totambule o enzombi, mena tokate tolombe kyela na maphoo ma phele.

⁷ Kasi bo totambule o moo boli yo mampenza moo, mena banga baso toangana elele yonoyo, emba malongo ma Yesu, Nwana we, malokunyole masumu maso.

⁸ Bo towo obokye: Teloli na masumu, tomikatele banga mampenza, na maphoo ma phele temali onte ya banga.

⁹ Kasi bo toyambole masumu ma banga, oli yo moto okokokya maphoo malakyi yo, na oli yo moto wa bosembo,

alolimbisa masumu ma banga, amba na lokunyola na bobε pha banga bosoo.

¹⁰ Bo towo obokye: Teloli bato ba masumu,

mena tomobuye moto wa bōole,
na iloba se tesili onte ya banga.

2

Klisto ali avoka wa banga

¹ Bana banga,
naekomele babona pho bēe
sakyela masumu.

Kasi bo monomo na bēe anikyela
isumu,
toli na avoka monomo oka Tata,
eli Yesu Klisto, oli moto wa
bosembo.

² Pho yo ali mbeka pho ya ma-
sumu ma banga.

Teembi ba pho ya masumu maka
banga na banga,
kasi na pho ya ma mokyisi mo-
bimba.

Kumola mobeko nwa lozingo

³ Emba na bomō, toanole obokye
tomoefe:

Bo tokumole mibeko me.
⁴ Moto okowō obokye: «Namoefe»,
kasi takumole mibeko me,
ali moto wa bōole,
na maphōō maphēle temali onte
ye.

⁵ Kasi moto okobanza Iloba se,
nde phele, onte ye, lozingo la
Nwaphongo lowneεε.

Na bomō, toefe obokye toangana
ne.

⁶ Moto okomitata obokye aangana
na Nwaphongo,
esengyesi obokye atambule yo
mampenza o manzela
matambulaka Klisto.

⁷ Bebi na nga ba lozingo,
mobeko moekomele nga temoli
munyakune,
kasi mobeko nwa kalakala,
nwa zwa bēe uta o etatele.
Mobeko me nwa kalakala, eli
Iloba saoka bēe.

⁸ Nabo babona, eli mobeko mun-
yakune moekomele nga
— yango eli phele onte ye na onte
ya bēe —
pho enzombi kyemane
na nwakolo moo moombo ngala.

⁹ Moto okomitata obokye ali o
moo,
bibu kaine nwebi ne,
ali o enzombi.

¹⁰ Okozingye nwebi ne
ali o moo,
tali na ná ekpele yōnyō onte ye
pho ya imobakyitinya.

¹¹ Kasi moto okoine nwebi ne
ali o enzombi,
katambule onte ya enzombi
tambe naeba biikyε yo,
pho enzombi emozibi miyo.

*Moanosi o boo pha mokyisi na
baatemεle Klisto*

¹² Bana ba nga, naekomele lango
pho:

«Masumu ma bēe malimbisami
pho ya nkombo ye, yo
Yesu.»

¹³ Batata, naekomele lango pho:
«Koebe oli uta o etatele.»
Banzenga, naekomele lango pho:
«Olongyi moto mobe.»

¹⁴ Bana ba nga, naekomele lango
pho:

«Koebe Tata.»
Batata, naekomele lango pho:
«Koebe oli uta o etatele.»
Banzenga, naekomele lango pho:

«Oli bakamba,
na Iloba sa Nwaphongo sili na
bēe,
oli na balongyi ba moto mobe.»

¹⁵ Sazinga mokyisi naa ili o moky-
isi.

Bo moto kazingye mokyisi,
lozingo la Tata teloli ne,
¹⁶ pho iso ili o mokyisi
— phowa ya nzoto,
phowa ya miyo,
na lolendo la imiambya o mbolo
ya mokyisi —

teyute na Tata,
kasi kyiute na mokyisi.
¹⁷ Nzuka mokyisi nwa molekana,
iyo na maphowa me.

Kasi moto okokyele boozingyi
Nwaphongo amoba pho ya
bōbēle.

¹⁸ Bana ba nga,
eli imbēle sa mbomela.
Waaka baimole

obokye motemesi wa Klisto kaye.
Nzuka tata unwanjwa eye,
batemesi ba Klisto bali.
Na b̄ēe toebe obokye eli imbele sa
mbomela.

¹⁹ Batokolo nde oka banga,
kasi tefabaka ba banga.
Bo babaka ba banga,
nde baikalaka na banga.
Kasi esengyelaki obokye
amiweninya

obokye bato baso, na bo bali,
tefali ba banga.

²⁰ Kasi pho ya b̄ēe, wazwa mauta
maeyinga Bolobo,
na b̄ēe baso koebe.

²¹ Sikyi ekomela
obokye toebe maphoo ma phele,
kasi obokye komaebe,
na obokye lowo loso loli la boole
teloute na maphoo ma phele.

²² Moto wa boole eli nza,
bo tebe moto okoangane
obokye Yesu tali Klisto?
Kyeka motemesi wa Klisto,
moto akoangane Tata na Nwana.

²³ Moto munsu okoangane Nwana
aanga na Tata.
Ka okoanole Nwana
aanosi na Tata me.

²⁴ Pho ya b̄ēe, simo eyaoka b̄ēe uta
o etatele
ebe na b̄ēe.

Bo ebe na b̄ēe,
simo eyaoka b̄ēe uta o etatele,
na b̄ēe, wamoba na Nwana na na
Tata.

²⁵ Mena eli mbunu eya elakyela yo
mampenza:

Bomoo pha bobele na bobele.

²⁶ Kyeka lolukakyi nga ekomela
pho ya bato balukye iyekata.

²⁷ Pho ya b̄ēe, mauta maeyinga yo
mali na b̄ēe
emba tosengyesi obokye baeteya.
Kasi pho mauta me maeteya o
maphoo maso,

— emba mauta me mali ma phele
temambe na kata —,
pho maeteya,
oli ne.

²⁸ Yango mena, bana ba nga, ba
ne,

pho wamotokolo yo,
tofe na sakolo ianola
emba banga satonda na soo itakye
ne,
imbele saamoya yo.

*Ba na bosembo, sakyela ma-
sumu*

²⁹ Pho b̄ēe koebe obokye ali moto
wa bosembo,
eba obokye moto munsu oli ne na
bosembo, abotama ne.

3

Bana ba Nwaphongo

¹ Kyeka ndengye ya lozingo loikye
laalophe Tata ndokolo
ikabo,

obokye tobangame bana ba
Nwaphongo,

emba tombi nde ba bomo!
Yango mena mokyisi temokokyi
iloeba,

pho tenjwaika eba Nwaphongo.

² Bande na nga ba lozingo,
tata unwanjwaeye toli bana ba
Nwaphongo,

kasi ndengye eyamoba banga
naino teewene.

Toebe obokye, wa mowenene yo,
tomoulana ne,
pho tomowene boli yo.

³ Emba moto munsu okokyele
molemo ndengye mena mi
yo

kamibuya peto boli yo peto.

⁴ Moto okokyele isumu

kakyele na bofe.

Pho isumu ali bofe.

⁵ Kasi b̄ēe koebe obokye iyo aya
pho ya iya manya masumu,
emba iyo taika kyela isumu.

⁶ Moto musu owaangana ne
takokyi ikula kyela isumu.
Moto munsu okokyele isumu ta-
mowene tambe na moeba.

⁷ Bana ba nga,

moto saekosa.

Moto okokyele maphoo ma
bosembo ali moto wa
bosembo,
nde boli yo moto wa bosembo.

8 Moto okokyele isumu ali moto wa Zabulu, pho tata o etatele Zabulu ali mokyese wa masumu.

Kyeka ntina ya boyakakye pha Nwana wa Nwaphongo: Iyaoto bitoma ba Zabulu.

9 Moto munso obotami na Nwaphongo takule kyela isumu, pho mumboto nwe moli onte ye, emba takoyi ikula kyela isumu, pho abotama na Nwaphongo.

10 Na yango waebane bana ba Nwaphongo na bana ba Zabulu.

Moto munso otokyele maphoo ma bosembo tali wa Nwaphongo, ebe na otozingye nwebi ne.

Zinga bebi ya Nwana wa Nwaphongo

11 Pho eye eli simo eyaokaka be e tata o etatele: Obokye tozingane onte ya banga.

12 Ya Kaina phe: Wauta yo na moto mohe, atena njwana nyango nkyingo.

Amotenaka nkyingo pho ya'ye? Bitoma be e babaka bibe, kasi baka njwana nyango babaka bilaa.

13 Bebi, be e sakamwa, bo mokyisi moeyini.

14 Banga toebe obokye towaa tomba akwa, pho tozingye bebi na banga. Moto otozingye ali mowe.

15 Moto munso okoine nwebi ne, ali mobomi.

Emba be e koebe obokye mobomi wa bato na monomo tali na bomoo pha bobele onte ye.

16 Na ndengye eye, tata lol toebe lozingo le obokye:

Iyo Yesu, ambya bomoo phe pho ya banga, na banga me, tosenyesi iyambya bomoo pha banga pho ya bebi.

17 Bo moto monomo ali na mbolo ya mokyisi mumu emba kambe wene nwebi ne akayee, tambi mooka ngongo, ndengye'ye lozingo la Nwaphongo lamba ba onte ye?

18 Bana ba nga, banga sazinga nde na maloba ma munoko, kasi na bikyela na na maphoo ma phele.

19 Na bomoo tomoeba obokye toli bato bawo maphoo ma phele, na o boo phe tomouya mandondo ma banga,

20 pho bo mandondo ma banga malooya, Nwaphongo alekyi mandondo ma banga na bonene, kambe na eba maphoo maso.

21 Bebi na nga ba lozingo bo mandondo ma banga temalooya, tomosolola na Nwaphongo sa bolotakye.

22 Na ekpele eso eyamoonga banga, aalophe yango, pho tokumole mibeko me tombe na kyela ikyi mosepelisa.

23 Kyeka mobeko nwe: Ianola Nwana we Yesu Klisto na izingana banga na banga, bo walophe yo lango ndokolo mobeko.

24 Moto okokumole mibeko me ali onte ya Nwaphongo, emba Nwaphongo ali onte ye me. Na bomoo toebe obokye ali onte ya banga, na nzela ya Bolobo phaalophe yo ndokolo ikabo.

4

Isosolo milimo na nzela ya ianola Yesu Klisto

1 Bande na nga ba lozingo, saanola milimo miso, kasi omimikye,

pho ya iyeba bo mili ma Nwaphongo.

Pho baimosi baikye ba boole banyangwa o mokyisi.

² Na bofo, wamoeba Bolobo pha Nwaphongo:

Molimo munso moanole obokye Yesu Klisto aya na nzoto, moli nwa Nwaphongo.

³ Emba molimo munso moote moanole Yesu,

temoli nwa Nwaphongo, eli molimo nwa motemesi wa Klisto,

nwa ooka bεε bawo obokye moye, emba tata uɲwanwa eye, moli o mokyisi.

⁴ Bana ba nga, bεε baali ba Nwaphongo,

oli balongyi ba baimosi babana, pho oli onte ya bεε ali munene koleka oli onte ya mokyisi.

⁵ Be, bali ba mokyisi, bambe na wo mowosi nwa mokyisi,

emba mokyisi mobaokye.

⁶ Banga, toli ba Nwaphongo.

Moto okozingye iyeba Nwaphongo, kalookye.

Moto otoli wa Nwaphongo, talokye.

Na yango toebe

Bolobo pha mapho ma phele na bolobo pha boole.

Nwaphongo ali lozingo

⁷ Bande na nga ba lozingo, tozingane banga na banga,

pho lozingo loute na Nwaphongo,

emba moto munso okozingye abotama na Nwaphongo, aeba na Nwaphongo.

⁸ Moto otozingye, taebe na Nwaphongo,

pho Nwaphongo ali lozingo.

⁹ Kyeka ndengye eya wenene lozingo la Nwaphongo onte ya banga:

Nwaphongo atoma Nwana we nde monomo o mokyisi,

pho ya obokye tobe na bomoo pho ye.

¹⁰ Kyeka boli lozingo:

Teli banga bazinga Nwaphongo, eli nde yo owa lozinga

na owa toma Nwana we ndokolo mbeka pho ya masumu ma banga.

¹¹ Bebi na nga ba lozingo, bo Nwaphongo alozinga babona, na banga tosengyesi izingana banga na banga.

¹² Nwaphongo, na moto monomo taika mowene.

Bo tozingane banga na banga, Nwaphongo ali onte ya banga, emba lozingo le onte ya banga lowenene.

¹³ Na bofo toebe obokye: Toli onte ye, ne ali onte ya banga. Alophe Bolobo phe.

¹⁴ Emba banga, towo pho to-mowene,

obokye Tata atoma Nwana we ndokolo Mobikye wa mokyisi.

¹⁵ Moto munso okowo obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo,

Nwaphongo ali onte ye, nee ali onte ya Nwaphongo.

¹⁶ Emba banga, toebe pho toanola, lozingo loweninya Nwaphongo onte ya banga.

Nwaphongo ali lozingo:

Moto ooli na lozingo ali onte ya Nwaphongo, Nwaphongo nee ali onte ye.

¹⁷ Na bomoo, lozingo onte ya banga lowenene,

obokye tolokoki ilota mokolo nwa mosambisa bεε mokyisi,

pho boli yo, na banga me, nde boli banga o mokyisi mumu.

¹⁸ Onte ya lozingo tewali ilota, kasi lakolo lozingo lomanya ilota, pho ilota kabangye etumbu, emba moto okolote tali na lakolo lozingo.

¹⁹ Banga, tozingye,

pho yo moto wa o boo wa ilozinga.

²⁰ Bo moto monomō kawo obokye:

«Nazingye Nwaphongo»,

bibi kaine nwebi ne,

ali moto wa boole.

Pho moto otozingye nwebi ne

okowene yo,

takokyi izinga Nwaphongo

otowene yo.

²¹ Emba kyeka mofeko

nwaalophe yo:

Moto okozingye Nwaphongo,

azingye na nwebi ne me.

5

*Ianola Nwana wa Nwaphongo
eli sina ya lozingo*

¹ Moto munso okoanole obokye

Yesu ali Klisto

ali nwana wa Nwaphongo.

Emba moto munso okozingye

Nwaphongo,

kazingye na bana ba Nwaphongo.

² Na babona toebe obokye toz-

ingye bana ba Nwaphongo,

bo tozingye Nwaphongo tombe

na kyelela mifeko me.

³ Pho izinga Nwaphongo eli bobo:

Ikumola mifeko me.

Emba mifeko me temili ephesi,

⁴ pho nwana wa Nwaphongo

munso ali molongyi wa

mokiyisi.

Emba elonga eya longa mokiyisi,

eli ianola sa banga.

⁵ Molongyi wa mokiyisi nza,

bo teebe nde moto owaanola

obokye Yesu ali Nwana wa

Nwaphongo?

⁶ Eli yo owa ya na nzela ya maa na

ya malongo,

Yesu Klisto.

Taika ya nde na maa bobele,

kasi aya na ná maa na ná mal-

ongo.

Eli Bolobō okoimole,

pho Bolobō ali phele.

⁷ Baimole bali bée baato,

⁸ Bolobō, maa na malongo.

Emba bée baso baato bawo nde

munoko monomō bekye:

⁹ Bo toanole munoko nwa bato,

munoko nwaka Nwaphongo

molekyi bonene,

pho munoko nwa Nwaphongo

nwango mumu:

Awo pho ya Nwana we.

¹⁰ Okoanole Nwana wa

Nwaphongo

ali na munoko me onte ye.

Otoanole Nwaphongo

kamobuya moto wa boole,

pho taanole munoko nwa wō

Nwaphongo pho ya Nwana we.

¹¹ Emba kyeka munoko me:

Nwaphongo alophe bomōo pha

bobele,

emba bomōo me boli onte ya

Nwana we.

¹² Oli na Nwana ali na bomōo,

otoli na Nwana wa Nwaphongo,

tali na bomōo.

Maloba ma suka

¹³ Naekomesi maphōo maso ma-

mana

pho oebe obokye oli na bomōo

pha bobele,

bée bali na ianola o nkombo ya

Nwana wa Nwaphongo.

¹⁴ Kyekya lowo lokyele obokye

banga salota o boo phe:

Bo tomoongye ekpele yōnyōo

bookozingye yo,

kalookye.

¹⁵ Emba okoebe banga obokye

kalookye waamoongye

banga,

toebe obokye tozwe imoongye

banga.

¹⁶ Bo moto monomō kawene

nwebi ne kakele isumu,

isumu site sikambe moto me o

iwa,

abōndele, emba Nwaphongo

amophe moto okokyele

isumu mōna bomōo,

bo isumu me sikyisi yo tesikambe

o iwa phele.

Wali isumu sikambe o iwa:

Teli pho ya sango ekyewo nga

obokye obōndele.

¹⁷ Bo be bosō boli isumu.

Kasi masumu maso temaakambe

o iwa.

- 18 Toebe obokye moto munso
oli nwana wa waphongo
takule kyela isumu,
pho Nwana wa Nwaphongo
kamofanza,
emba Moto mofoe tali na makokyi
mi yo.
- 19 Toebe obokye toli baaka
Nwaphongo,
kasi mokyisi munso mokyimele
o se ya bokonzi pha Moto
mofoe.
- 20 Toebe obokye Nwana wa
Nwaphongo aya
amba na lophe mayele
pho ya iyeba Owa phele.
Emba toli baaka Owa phele, onte
ya Nwana we Yesu Klisto.
- Iyo ali Owa phele, ali
Nwaphongo, ali na bomoo
pha bofole.
- 21 Bana ba nga,
kyeba na bikyeko.

**Mokanda nwa Yoane
nwa ibale
Yoane
Maphoo ma etatele**

Moto owa koma mokanda mumu kamibangye na nkombo ya «Nkumu». Na maphoo mawoo yo maweninya obokye baanosi baakomele yo babaka bamokumole. Atomaka mokanda me oka Ingomba sonoso sibangye yo: «Mwasi owa olo Nwaphongo na bana be» (Etee ya 1-2).

Kalenza baanosi obokye baphile bophelolu maphoo ma phele, bambe na ba na lozingo (1-6). Kabakyebisa obokye bde sabenga mateya maa boole (7-11). Pho ya isokya, kaimole imbanga saamokye yo oka bde.

Nde bowakomaka yo o mokanda nwa ntubo, o mokanda mumu Yoane kaongye na baanosi baso obokye baingole miyo, bambe na phila sakolo ianola.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Etee ya 1-3: Maphoo ma etatele
- Etee ya 4-11: Laakolo lozingo, na ikyebisa pho ya mateya maa bole
- Etee ya 12-13: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe nwanwasi owa olo Nwaphongo na bana ba we,

baazingye nga phelephela teli nga mampenza, kasi na bato baso baali na zebi sa maphoo ma phele,

² pho ya maphoo ma phele mali onte ya banga emba maa mofa na banga bofela:

³ Le obokye Nwaphongo Ango wa banga na Yesu Klisto, Nwana wa Tata, balophe ngolu, balookye ngongo, balophe na bose, pho tobikye onte ya phele na lozingo.

⁴ Nasepesi na boikye iya wene bana ba we batambule o nzela ya maphoo malaa, ndengye eyawo mobeko njwaa zwa banga na Tata.

⁵ Emba unwanwa eye, mama, naongye na we — siikomele wawa mobeko munyakune,

kasi njwaazwaka banga tata o etatele —, obokye tozingane banga na banga.

⁶ Kyeka boli lozingo: Totambule o nzela ya mibeko me. Mena eli mobeko njwa oka bde tata o etatele, pho ya obokye otambule o nzela me.

⁷ Pho bakosee baikye banyangwa o mokyisi.

Tebaanole obokye Yesu Klisto aya na nzoto. Yo mona, mokose na motemesi wa Klisto!

⁸ Nde kokyefe, pho bde sabungya mbuma ya bitoma ba bde, kasi ozwe eyaakolo mbano.

⁹ Moto muso okolobo phunda o boo

tambe ikala o mateya ma Klisto, tali na Nwaphongo.

Okoikale o mateya, iyo ali na na Tata na na Nwana.

¹⁰ Bo moto aesi oka bde taikyi yaa na mateya mamana, samoyamba

samba na munyangyela.

¹¹ Owaamunyangyela aanga o bitoma ba moto me biibe.

¹² Nali na maphoo maikye ma iyekomela,

kasi siki zinga iyekomela
na lokasa na maa ma
mokanda.

Pho naumunya iyaa oka b̄ēe
na iyaa ewole yango nga mamp-
enza,

pho banga baso tobe na nkyisa.

¹³ Bana ba nkanasa ya we owa olo
b̄ē, baelongosi.

Mokanda Yoane nwa iyato Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda nwa iyato mumu kamifangye «Nkumu» (kyeka na o mokanda nwa Yoane nwa ibale). Amotome-laka Gayusi pho ya imokyebisa obokye yo sabenga mobesi nwa Diotrefe, kasi alukye nde obokye aphe Demeteliusi mafoko.

Mokanda mumu moteya obokye owakolo moanosi eli nde yo okozingye bebi baso.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-4: Maphoo ma etatele
- Etee ya 5-8: Basambi ianola sa Gayusi
- Etee ya 9-12: Bobe pha Diotrefe na bolaa pha Demeteliusi
- Etee ya 13-15: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe Gayusi wa lozingo, okozingye nga phele. ² Nwebi owa lozingo, nazingye obokye ohe na bolaa o maphoo maso, emba nzoto ya we ibakye nkusi, na molimo nwa we mohe nde bomoo.

³ Nali na nkyisa boikye pho bebi baasesi wawa, banzimosi maphoo malaa mali onte ya bomoo pha we obokye iwe, kotambule onte ya phele. ⁴ Nkyisa ya nga boikye, eli nde ya iyoka obokye bana ba nga batambule onte ya phele.

Gayusi owakolo moanosi

⁵ Nwebi wa lozingo, komiweninya owakolo moanosi waasungye we bebi ehee na babutu. ⁶ Baesi ya imola ngolu ya we o soo pha ingomba. Okyelaka nde babona

pho baunve etoma ya bee na bolaa bookosepele Nwaphongo. ⁷ Emba nde pho ya Nkombo ya Klisto, bakye o imbanga, kasi tebaikyi zwa na ekpele oka bato baatebaebe Nwaphongo. ⁸ Emba banga, tosengyesi isunga bato me, pho tomiweninya obokye na banga toanga na bee o ikyela maphoo ma phele.

Diyotrefe na Demeteliusi

⁹ Nakomesi ingomba sa bee nwana mokanda. Kasi Diotrefe, okozingye iba nde o soo o maphoo maso, taanole maphoo ma banga. ¹⁰ Emba na wamoya nga, namoimola bobo phe bosu, yo okolotemele na maloba mabe: Emba otosepele yo na maphoo mamana, yo mampenza kale na iyamba bebi, na baazingye ibayamba, kambe kula bkatela, kambe na bawiinya o ingomba. ¹¹ Nwebi owa lozingo, samekola maphoo maabe kasi malaa. Moto okokyele bolaa ali owaaka Nwaphongo, moto okokyele bobo taebe Nwaphongo. ¹² Ka pho ya Demeteliusi, bato baso bamowole nde na bolaa. Na maphoo malaa mawo pho ye. Kasi na banga me, tomowole nde na bolaa, emba koebe obokye munoko nwa banga moli nde phele.

Ndongolo

¹³ Nabakyi na maphoo maikye maekomela, kasi sizingye ekomela mango na maa ma mokanda. ¹⁴ Pho naumunya iyewene mi nkolo ikyi ye, emba tomba solola. ¹⁵ Le obokye boso bobo na we! Bebi baelongosi. Longolo na bebi, monomo na monomo.

Mokanda ηwaakomaka Yuda

Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu ali Moyuda, pho molimbolesi nwe ηwa maphoo ma sangola eekasi mobengye bateye ba Mibeko ba Bayunda (Etee ya 6-7).

Mokanda mumu moingole banosi miyo pho bakyebe na bato baatati itokolo mateya ma boole, na ibenga mobesi ηwa soo. Esengyesi obokye bakyele mandondo ma bée nde o bolaa boziya bée (Etee ya 20-21).

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-2: Maphoo ma etatele
- Etee ya 3-16: Mobesi, mateya na suka ya bateye ba boole
- Etee ya 17-23: Mateya pho ya iphila nde ianola
- Etee ya 24-25: Kaa ya Nwaphongo

Ibeya

¹ Nga Yuda, moombo ηwa Yesu Klisto, ηwana nyango na Zake, naekomele bée bato baso baabanga be, baazinga Tata Nwaphongo na babanza bée pho ya Yesu Klisto. ² Nwaphongo aeyokye ngongo, aephe fose na lozingo loikyke.

Bateye ba boole

³ Bande na nga, nazingaka na boikye iyekomela mokanda pho ya lowo la lobiko lookyekyi banga baso. Naweni obokye nasengyesi ilokyela pho ya iyelenza obokye onwane ebasi ya ianola saphē Nwaphongo bato bée pho ya bobele. ⁴ Pho bato basu baabe banyosi onte ya bée, baoto ngolu ya Nwaphongo wa banga na ikyela bondumba

bambe na angana Moteye nde monomo wa banga Nkolo Yesu Klisto. Bée babana baunva batangyela etumbu bo kowo buku pha Nwaphongo.

⁵ Na bokoebe bée maphoo maso mamana phanza, obokye Nkolo, waunva yo ibikya bato bée o mokyisi ηwa Ezipito, amba ya boma sima batebaikaka moanola. ⁶ Ebe na banze batebaikaka ikala o etesi ya bée na balekye elele ekyebe be, ababomba na maphanga o enzombi pho ya iziya mokolo munene ηwa mosambisa yo mokyisi. ⁷ Kula umunya na pho ya Sodomo na Gomola na nkyisi inene ya mambale, yamiambyaka o maphoo ndengye yonoyo ma bondumba na ilalinya babasi na babasi naa bampele na bampele, na bée bakymele ndokolo ndakyisa o etumbu ya ηwenya motemozime.

⁸ Eli nde ndengye yonoyo na bateye baabole babana, na ηwaa ηwa bée baoti nzoto ya be, batiyole bokonzi pha Nkolo, batole banze ba nkyemo. ⁹ Nzuka ebe na Mikayele, mokonzi ηwa banze, waba yo na Zabulu bawele nzoto ya Mose, taika motola, kasi awo nde obokye: «Nkolo aephe etumbu!» ¹⁰ Kasi bato babana batole maphoo mate maasosolo be. Bali ndokolo manyama mazanga malondo, basosolo nde maphoo maababungya. ¹¹ Ngongo ya be, pho babengyi nzela ya Kaina. Pho ya iphuti, bamile o mabunga ma Balama, baunva naotono pho batombi ndokolo Kole. ¹² Eli bée bato baoto ntoma ikyi ze bée o ibota, imbele siangane bée na bée na soo phe walunde bée ntoma. Bali ndokolo mampata maatemanyoye mbula maukye ewele. Bali ndokolo nzete itibote mbuma na bo imbele me sikokyi, baiphikola, ya waa mbala ifale. ¹³ Bali

ndokolo kanda eenene, batokolo maphoo ma soo ndokolo kanda kyephambe luulu. Bali ndokolo banyaseesi baakye miengyebana, bamobomba bée o elele ya enzombi ekusi pho ya bobele.

¹⁴ Nde pho ya bée me, moimosi Enoka, nkoko owa sambo tata oka Adama, awoko yokye: «Kyeka Nkolo kaye yo na moluku nwa banze bée basantu ¹⁵ pho ya isambisa mokyisi na iweninya bato babe bobo pha bée na maloba mabe mamowole be.»

¹⁶ Eli nde be! Bato baamiime na bakymimilela, babengye nde maphowa ma be, noko ya bée kytokolo maphoo manene, bakyele molete na bato pho babakabele.

Maloba maikuya

¹⁷ Bande na nga, pho ya bée, umunya maloba maewolekye batoma ba Nkolo wa banga Yesu Klisto phanza. ¹⁸ Bawoko na bée bobo: «O imbele saa suka, basemosi baabengye nde maphowa ma bée maabe bamoya.» ¹⁹ Eli nde be! Baaya kabola bato, bali na maumunya ma mokyisi, tebali na Bolobo. ²⁰ Kasi bée, bebi na nga, omiteye nde o ikolo sa ianola sa bée sisantu, onga na Nwaphongo onte ya Bolobo. ²¹ Phila lozingo la Nwaphongo, bootaba bée iziya obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto na ngongo ye aephe bomoo pha bobele. ²² Bato baataaba na ziko obaokyele ngongo, ²³ obabikya, obatokolo o nwenya. Pho ya baayoko, obaokyele ngongo. Kasi nde kokyebe na be, saphila na bo munkoto pho nwaunva otono na maphoo ma bée ma sokoto.

Ipambosi

²⁴ Nwaphongo ali na mwiya nwa iyebanza pho bée sakaa na obokye bée sabaa na bobo nono

bobobo. Eli nde yo moto okokyi iyekomya oka ye o kyemo ye, pho omowene ombe baa na nkyisa nzikye. ²⁵ Ali Nwaphongo nde yo monomo na Mobikye wa banga o nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye nkyemo, bonene, mwiya na bokonzi ibe ne uta o etatele, unwanwa eye na pho ya bobele na bobele. Ame.

Mokanda nwa Iweninyama sa Maphoo Maphoo ma etatele

Yoane, mokomi nwa mokanda nwa mbomela nwa Bibilia, amokomaka pho ya ilenza ianola sa bato. Pho bakonzi ba Loma, babaka bamiwene ndokolo manzambe. Yango mena babutwaka inyokolo baanosi pho bde babaka baanole nde Nkolo mwanoma Yesu. Tebabaka baanole na ikusamela mokonzi oomunene wa Loma naa ekyeko ye.

Imbele me bamba boma baanosi baikye. Bamba akya na Yoane, bamba motoma o mosanga nwa Patimos (1.9). Omo, anzelo wa Nkolo Yesu amba moteya maphoo masengyesi iya sima ya bana nkolo (1.1). Yoane awene obokye minyoko mamina mili ndokolo mianyokoloko bato ba Babilone na ba Ela bato ba Isalayele. Maulane nana manyokoloko Bayuda Nkolo Yesu. Yango mena Yoane abenga ndengye eyakomama wango o nkanda ya Isaya, Ezekiyele na Danyele, na ndengye eya wo Nkolo Yesu.

Maphoo mali o mokanda mumu mabengana bobo:

- Iweninyama 1-3: Maphoo maweninyama phanza na Nkanda yaakomela Yoane Mangomba
- Iweninyama 4-5: Ngambo ya Nwaphongo na ya Klisto o ikolo
- Iweninyama 6-7: Buku pha mangyende sambo. Ingomba, mokyisi munyakune nwa olo Nwaphongo
- Iweninyama 8-11: Mbenzo sambo
- Iweninyama 12-13: Ingomba na Munguna Zabulu, na

manyama mabale

- Iweninyama 14: Nwana wa mpate na bato bde. Nwaphongo moteni nwa malombe ma bato ba mokyisi
- Iweninyama 15-16: Bisenzo sambo
- Iweninyama 17-20: Babilone enyango, nyama baelongyi, moimosi owa boole na Zabulu
- Iweninyama 21-22.5: Ikolo na munse munyakune, Yelusaleme enyakune
- Iweninyama 22.6-11: Nkolo Yesu aikiy mbunu: «Waikasi bonte, naye.»

Etatele

¹ Iweninyama sa maphoo sawenekye Yesu Klisto. Nwaphongo amoweninya sango pho ya iteya basali bde maphoo masengyesi iya unwanja eye. Klisto atomaka anzelo we pho ya ikye siweninya oka Yoane mosali nwe, ² owa anola obokye iso yaawene yo ili Iloba sa Nwaphongo na ikyi wo pho ya Yesu Klisto. ³ Nkyisa ili na moto okotangye Iloba sisi, na baaokye maloba ma baimosi emba bambe bomba iso yaakoma bde omo, pho imbele me sikomi phenephe.

Nkanda o mangomba ma Azi

⁴ Inga Yoane, nakomele mangomba sambo mali o Azi. Be ozwe ngolu na fose ikyiute na Iyo ooli, owabaka na okoye, ikyiute na na Malobo sambo mali o boo pha mumbanga nwe nwa bokonzi, ⁵ ikyiute na na Yesu Klisto, nzoka okowo nde bo wawenekye yo, Nwana owa bola onte ya bawe, Mokonzi nwa bakonzi ba mokyisi. Oka okolozingye, owalokunyola masumu ma banga na malongo me, ⁶ owalobuya bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya Ango Nwaphongo, nkyemo na

bokonzi ibe ne pho ya bofele na bofele. Ame!

⁷ Kyeka, kaye onte ya mam-pata, moto munsu aamowene, ebe na bamumaaka ikongo. Mabota maso ma mokyisi mamunyin-gonela pho ye. E! Ame!

⁸ «Nali Etatele na Mbomela», kyewo Nkolo Nwaphongo, iyo ooli, owabaka na ookoye, Ekam-bambasi.

Yoane aweni Klisto o ndoto

⁹ Inga Yoane, nwebi na be-e okookye mpasi bo okookye be-e pho ya bokonzi na ikanga sa motema onte ya Yesu, bantomaka o mosanga nwa Patimos pho ya Iloba sa Nwaphongo sabaka nga nateya na pho ya bosembo pha baka nga naimole pho ya Yesu. ¹⁰ Mokolo nwa Nkolo, Bolobo phamba ya nzwa, emba namba yaoka o sima ya nga njwesi mokusi, ndokolo mumbenzo, ¹¹ mowo obokye: «Maphoḥ maawene we, omakome o buku bonobo, ombe botoma o mangomba sambo mama: O Efese, o Similine, o Pelegame, o Tiatile, o Saledesi, o Filadelfi na o Laodikia.»

¹² Namba ya miekpinya pho ya ikyeka njwesi njwabaka munvole. Emba waamiekpinya nga, naesi yawene mabele sambo makyela be-e na itela.

¹³ Emba onte ya mabele, moto monomo owa ulana na njwana wa moto abaka omo. Alataka etubu aanda na nkamba ya itela eyamoiphiaka bontolo. ¹⁴ Moto nwe na suwe ye yabaka intane ndokolo nkungye ya mpate, ndokolo mangbandang-bala. Emba miyo me mabaka ndokolo ingyengu sa njwenya. ¹⁵ Makolo me mabaka ndokolo ebuni ya motuya eekunyo o itumbu sa njwenya, emba njwesi nwe njwabaka ndokolo bokyele kanda ya maa ma ebale eenene.

¹⁶ O eboko ye ya boloo, aphilaka banyasesi sambo, emba munoko nwe njwabaka motokolo mumphata mootu. Boo phe phabaka bongyengye ndokolo boko ngale moo. ¹⁷ Wa mowene nga, namba ka ndokolo mowe o makolo me, emba amba yalangya eboko ye ya boloo o ikolo sa nga, amba ya wo yokye: «Salota! Nali moto owa o boo na owa mbomela. ¹⁸ Na oli na bomoo. Nawaka, emba kyeka, nali na bomoo pho ya bofele na bofele, naphisi maphungola ma iwaa na ma mokyisi njwa bawe. ¹⁹ Yango mena koma maphoḥ maso maweni we, malekane unwanwa eye na maamoya sima. ²⁰ Pho ya lowo lokyekyi banyasesi sambo baaweni we o boloo pha nga na mabele sambo makyela be-e na itela, sekyele, eli bobo: Banyasesi sambo eli banze ha mangomba sambo, emba mabele sambo eli mangomba sambo.»

2

Mokanda nwa Ingomba sa Efese

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Efese bobo: «Eye kyewo oophisi banyasesi sambo o boloo phe, okotambule onte ya mabele sambo makyela be-e na itela. ² Naebe bitoma bya we, etoma ya we na ilendendala sa we, na obokye tokokyi anolela bato baakabu. Waloma bamiphambe obokye bali batoma nzuka tebali bomo, wamba na bawene bato ba boole. ³ Oli na ilendendala, waoka mpasi pho ya nkombo ya nga, kasi toika phembe. ⁴ Kasi loteloli na nga mbale na we eli obokye, wabungya lozingo la etatele labaka na we. ⁵ Yango mena, umunya bii kaa we. Bongola motema, kyela bitoma baphanza. Bo phe, namoya oli we, emba bo tofongosi motema, namumanya

ibele sa we waabe sango. ⁶ Emba lowo lawe lonolo lola lango lolo: Koine bitoma ba Banikolaite nde boko biine nga.»

⁷ «Ooli na matoo, aokye ikiyiwō Bolobō o Mangomba!

Owa molonga, namophe ya iza, mbuma ya ηwete ηwa bomoo mooli o inzabi sa Nwaphongo.»

Mokanda ηwa Ingomba sa Similine

⁸ Komela anzelu owa Ingomba sa Similine bofo:

«Eye kyewo moto owa o boo na owa mbomela, owa waka emba owa kula butwa na bomoo. ⁹ Naebe mpasi ya we, bobola pha we, kasi oli na ezwele. Emba mabole ma baamisambole obokye beε bayuda kasi tebali bomoo. Bali isanga sa Molembe. ¹⁰ Salota pho ya mpasi eyamooka we. Kyeka, Molembe amovaka bakyi baka ya we o boloko pho ya iyemeka, emba wamunyokomo nkolo iko. Oititale nabo noko oiwa; namba ephe mbano ya bomoo pha bobele». ¹¹ «Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobō o Mangomba!

Owa molonga, etawe iwaa sa ibale.»

Mokanda ηwa Ingomba sa Pelegame

¹² Komela anzelu wa Ingomba sa Pelegame bofo:

«Oka maphoo ma moto ooli na mumphata ηwa bootu na mbale na mbale. ¹³ Naebe elele ekyezale be, Molembe akyela eziye ye omoo. Ebe na nkolo yaboma beε Antimpasi, owaakolo nzoka ya nga oka beε, waabuya Molembe eziye ye, waphila nde nkombo ya nga, toika le inzanola. ¹⁴ Kasi nali na we na ηwana mooya. Wali bakyi oka ya we baphila mateya ma Balama maatomisa Balaka ibekyisa bana ba Isalayele izengye na

baatomisa iza manyama mambya beε mambeka o bikyeko na ikyela bondumba. ¹⁵ Nde oka ya we me, wali na baaphila mateya ma Banikolaite. ¹⁶ Yango mena, bongola motema. Bo phe, ηwana fonte, naye oka ya we, namuwana na beε na muphata ηwa munoko ηwa nga.

¹⁷ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobō o Mangomba!

Owa molonga, namophe Mana maa bombama. Namophe ibanga siitane, emba o ikolo sa ibanga me, bakoma nkombo eenyakune eteebe na moto, manya nde owa ekpa.»*

Mokanda ηwa Ingomba sa Tiatile

¹⁸ Komela anzelu wa Ingomba sa Tiatile bofo:

«Oka maphoo mawo Nwana wa Nwaphongo, yo owa miyo ndokolo itumbu sa ηwenya na makolo ndokolo ebuni eya motiya. ¹⁹ Naebe bitoma ba we, lozingo la we, ianola sa we, etoma ya we na ilendendala sa we. Bitoma ba we bia mbomela bilekye bia etatele na boikyee. ²⁰ Kasi lote loli na nga na we mbale eli obokye we koanolele Zezabele. Nwasi mona kamitangye moimosi wa Nwaphongo, kakosa basali banga na ibateya obokye bakyele bondumba, baze na manyama mambye beε mambeka o bikyeko. ²¹ Namolesi ηwana imbale pho afongole motema, kasi taanole ifongola motena pho ya ile bondumba phe. ²² Kyeka, namolangya o ntangye ya bolosi ebee na batambule ne o ikyemikyela baphemba bo tebale bitoma me. ²³ Namoboma bana be, emba Mangomba maso mamoeba obokye nali okoebe maumunya na maphowa ma bato,

* 2:17 2.17 Mana eli ntoma yaphekye Nwaphongo bana ba Isalayele O isobe.

emba namophe moto na moto ikokana na bitoma be.»

²⁴ «Kasi nawo na be bali o Tiatile, bate baika anola mateya mamana, bate baikaluka iyeba fozindo pha basekyele ba Molembe obokye: Siikule ephisa ephesi esu. ²⁵ Lowo lonolo nde obokye, looli na be olophile na bokusi nono waamoya nga. ²⁶ Moto owamobanza bitoma ba nga nono o suka, namophe bokonzi o ikolo sa nkyisi. ²⁷ Emba amotambwisa nkyisi me na phimbo ya ebuni ndokolo boobole be mambongo makyela be na yondo. ²⁸ Naamophe maanguma okongyengye wa mumbengu nde bo wampe Tata bokonzi.† ²⁹ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!»

3

Mokanda nwa Ingomba sa Sarde

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Sarde boho:

«Eye kyewo oli na Malobo sambo ma Nwaphongo na banyasesi sambo: Naebe bitoma ba we, komitate obokye oli na bomoo, nzuka oli mowe. ² Ba na bokyengyi! Kuya nwana ndambo oli na we pho yo sa waa. Pho sikyiwene bitoma ba we bilaa o miyo ma Nwaphongo wa nga. ³ Yango mena, umunya maphoo mazwa we na maoka we. Omabanza omba na bongola motema. Bo tokyengyi, namoya ndokolo mwibi, sank a eya obokye oebe imbele sa moeyelela nga.»

⁴ Kasi o Sarde, oli na ndambo ya bato bate baika oto bitobu bia be. Bamotambula na nga, balati bitobu bitane, pho bali na kaa.

⁵ Yango mena, «owa molonga amolata bitobu biitane. Esikunyole nkombo ye o buku pha bomoo. O boo pha Tata na baanzelu be,

namoanola obokye oli moto wa nga.

⁶ Oli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda nwa Ingomba sa Filadelfi

⁷ Komela anzelu owa Ingomba sa Filadelfi boho:

«Eye kyewo Mosantu, Owakolo, ophisi iphungola sa Davidi, bo aingosi, na moto takokyi ikanga. Emba bo akangyii na moto takokyi iingola. ⁸ Naebe bitoma ba we. Kyeka, naingosi mozibo o boo pha we obokye na moto monomo takokyi imokanga. Na oli we nde na nwana bokusi, obanze maloba na nga, tombi na nzangana. ⁹ Kyeka, naephe bato ba isanga sa Molembe, baakate obokye bali Bayuda. Kyeka, namokyela obokye baya kusama o makolo ma we, emba bamoeba obokye naezinga. ¹⁰ Pho wakanga motema pho ya ibanza maloba ma nga. Na nga me namoebanza o imbele sa mpasi eyamoyelela mokyisi pho ya imeka bato baso. ¹¹ Waikasi bonte naye. Phila na bokusi yaazwa we pho ya obokye moto saebololo mbano yawe.»

¹² «Owa molonga, namoteye ntendo onte ya tempelo ya Nwaphongo wa nga pho yo sakula tokolo. Emba namokoma o ikolo se nkombo ya Nwaphongo na nkombo ya mokyisi nwa Nwaphongo wa nga, Yelusaleme eenyakune ekyeute o ikolo oka Nwaphongo wa nga, na nkombo ya nga eenyakune.

¹³ Oli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda nwa Ingomba sa Laodikiya

¹⁴ Komela anzelu owa Ingomba sa Laodikiya boho:

«Eye kyewo Ame, Nzoka o molaa na owaakolo, etatele ya iso

† 2:28 2.28 Nyasesi owa mumbengu.

yaakyela Nwaphongo: ¹⁵ Naebe bitoma ba we, toli mpiyo na nwenya. Ndobakyi naa mpiyo naa nwenya. ¹⁶ Kasi pho ya obokye oli ndeleku, emba toli naa mpiyo naa nwenya, na moelowa na munoko nwa nga. ¹⁷ Pho kowo obokye: "Nali na ezwele, nali na mbolo nzikye, sikuli sen-gyela na ekpele." Kasi toebe obokye oli mofola, moto wa ngongu, moto wa mpasi, moto owa pholo miyo, ombi kula ba na bolumbu. ¹⁸ Yango mena naeteya bofo: Oya omba itela saakunyola bee na nwenya oka nga pho obutwe moto wa ezwele, oya omba na bitobu bitane pho ya iziba bolumbu pha we. Oya omba na muno mokokyi bee ikyela o miyo pho okule wene. ¹⁹ Nga naoya nambe phe etumbu oka bato baso bazingye nga. Yango mena, lendendala omba na bongola motema. ²⁰ Kyeka, nga na temi o mozibo, na komole. Bo moto aokyi njwesi nwa nga, ambi nzibola na munyolo o ingambi see, nga namozaa nee, emba nee amozaa na nga.»

²¹ «Owa molonga, naamophe nzela ya izala na nga o mumbanga nwa nga njwaa bokonzi. Bo wa longa nga, na bo wakye zala nga na Tata o mumbanga nwe nwa bokonzi.

²² Oli na matoo, aokye ikiwo «Bolobo o Mangomba!»

4

Bokokumbele bee Nwaphongo o ikolo

¹ O sima ya maphoo mamana, nambakula ya wene ndokolo o ndoto: Mozibo monomo moziboo o ikolo.

Emba njwesi monomo mokusi ndokolo mumbenzo njwaokaka nga phanza, nwa woko bofo: «Baa oni! Namoteya maphoo masengyesi iya sima.»

² Mbala yonyo Bolobo boesi ya mpila. Ikyeka bofo, mumbanga monomo moli o ikolo, moto monomo azasi mi njwango.

³ Owazalaka mi mumbanga me abaka kangyengye ndokolo mabanga ma zasipe na saladowane. Seleka ya zingaka muna mumbanga na ingyengye ndokolo ibanga sa emerode.

⁴ Mbanga mako mabale mbuka ine yazingaka muna mumbanga, emba o ikolo sa ina mbanga, bankumu mako mabale mbuka bane bazalaka mi yango, balati bitobu bitane. O nzoto ya be, balataka biboko bia itela.

⁵ Nkakasi, nyesi na bingyinzi yaba kytokolo o muna mumbanga. O boo pha muna mumbanga, ba tala sambo babaka balole na bokusi. Eli Malobo sambo ma Nwaphongo. ⁶ O boo pha mumbanga, naesi yawene ndokolo ebale enene ya maa ma sangyisangyi ndokolo molangyi.

Onte ya mumbanga na o mambale, manyama mane matonda na miyo na o boo na o sima.

⁷ Nyama eya boo yaulana na gbogbo, eya ibale yaulana na ngombe eya moloo. Eya iyato yabaka na boo ndokolo pha moto emba eya ine yaulanaka na koko ekyephumbwe. ⁸ Manyama mane me mabaka yonyo na yonyo na mapapusa motoba matonda na miyo o mambale na onte. Na moo na mokolo temaemaka iwo obokye:

«Mosantu, mosantu, mosantu!

Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi,

yo owabaka, ooli na ookoye!»

⁹ Emba, imbele siso saba manyama me makumbele nkyemo, maphe ngambo na melesi oka moto oozasi o mumbanga nwa bokonzi, moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele, ¹⁰ bankumu mako mabale mbuka bane babaka bakyeminyokye

maboo o se o boo pha oozasi o mumbanga njwa bokonzi, babaka bakumisa Moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele. Babaka bavakye hiboko ba b̄e o boo pha mumbanga njwa bokonzi bambe wo b̄ekye:

¹¹ «Nkolo Nwaphongo wa banga, okokyi na nkyemo, ngambo na mwiya.

Pho eli we moto owakyele mbolo iso, wazingaka obokye ibee, yango mena yakyelama.»

5

Nwana wa Mpate okokyi izibola buku

¹ Emba namba yawene o eboko ya boloo pha oozasi o mumbanga njwa bokonzi, buku bonobo phaakoma b̄e na o motena na o ibanda, babobaka na mangyende sambo. ² Namba ya wene anzelu monomo owa mwiya kaanjwane na njwesi mokusi yokye: «Okokyi iingola mangyende mama nza pho ya izibola buku bobo?»

³ Kasi ebe o ikolo, na o se naa o se ya manyete, moto na monomo takokaka iingola buku me naa ivaka ziyo omo. ⁴ Nalalaka na boikye pho tewazwanaka na moto monomo owakokaka ingola buku me na ivaka ziyo omo. ⁵ Kasi monomo onte ya bankumu amba wo na nga yokye: «Salela! Kyeka, owaunva, gbogbo ya ibota sa Yuda, nkoko wa mokonzi Davidi, amoingola mangyende sambo, amba zibola buku.»

⁶ Emba namba ya wene njwana wa mpate monomo owabaka ndokolo bamobomi atemi onte ya mumbanga njwa bokonzi, alungami na manyama mane, na na bankumu makoo mabale na bane. Abaka na membe sambo, na miyo sambo mali malobo sambo ma Nwaphongo matoma yo o mokyisi muso.

⁷ Nwana wa Mpate amba ya susinya, amba ya kpa na eboko ye eya boloo buku pha baka na ozasi o mumbanga njwa bokonzi.

⁸ Emba wakpa yo buku me, manyama mane na bankumu mako mabale mbuka bane bamba ya kusama o boo pha njwana wa mpate. Monomo na monomo aphilaka isangyi na bakopho bakyele b̄e na itela batondi na malasi, eli mabondesi ma basantu. ⁹ Babaka batube zemo siinyakune bekye: «Iwe okokyi na ikpa buku na naiboingola mangyende; pho baebomaka, na malongo ma we, waikola pho ya Nwaphongo bato ba mabota maso, noko iso, bato baso, na nkyisi iso. ¹⁰ Obabuye bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya imokyelela. Emba bamoba bakonzi ba mokyisi.»

¹¹ Bobele namba kula ya kyeka, namba yaoka nyesi ya baanzelu baikye. Babaka miluku na miluku, mankoto na mankoto bazingyi mumbanga njwa bokonzi, ebe na manyama na bankumu. ¹² Babaka batube na bokusi, bekye: «Nwana wa mpate owa boma b̄e, akokyi na izwa mwiya, ezwele, zebi, bokusi, ngambo, nkyemo na nkuma.»

¹³ Namba yaoka bikelamo biso bakyelama o ikolo, o se, o se ya manyete na o ikolo sa mpiko eenene, biafaka bitube b̄e biso obokye: «Nkuma, ngambo, nkyemo na bokonzi pho ya bobele na bobele ibe na oozasi o mumbanga njwa bokonzi na na njwana wa mpate.» ¹⁴ Emba manyama mane mabaka maanole mekye: «Ame!» Bobele bankumu bamba ya kusama maboo o se.

6

Nwana wa mpate kaingole mangyende

¹ Bobele namba yawene Nwana wa mpate kaingole buku. Waingola yo ingyende sa etatele mi mangyende sambo mabaka bēe na buku me, namba yaoka nyama eya o boo pha manyama mane kyeañwane ndokolo engyinsi, obokye: «Yaka!» ² Sima, namba ya wene mpunda etane. Moto owa baaka o ikolo sa yango aphisitumbu. Bamba ya muuma pho akukosi mabita, ambi kula kyende pho ya ikukola mabita.

³ Waingola yo ingyende sa ibale, naesi yaoka nyama eya ibale kyeañwane: «Yaka!» ⁴ Bobele mpunda esuu esi yatokolo, yabaka mangola ndokolo nwenya. Moto owa baaka o ikolo sa yango, bamophe mumphata moanda, aesi yazwa bokonzi pha imanya bose o mokyisi pho ya obokye bato babukane.

⁵ Waingola Nwana wa mpate ingyende sa iyato, naesi yaoka nyama eya iyato kyeañwane: «Yaka!» Namba yawene punda iindo. Moto owa baaka o ikolo sa yango, aphisitumbu ekoo ekyemekye na bēe bozito pha mbolo. ⁶ Emba namba yaoka ndokolo nwenya onte ya manyama mane, mowoo obokye: «Kilo yonyo ya ble* kyebukane na nzanga yonyo ya etoma. Emba bakilo baato ya oloze† pho ya nzanga ya etoma. Kasi saoto manzabi ma mauta na maa vinyo‡!»

⁷ Bobele waingola Nwana wa mpate ingyende sa ine, naesi yaoka nyama eya ine kyeañwane: «Yaka!» ⁸ Namba ya wene mpunda yonyo eya bulua. Moto owa baaka o ikolo sa mpunda me kombo ye Iwa, na mokyisi nwa bawe momobengye. Babaphokye bokonzi o ete yonyo mi bitee

bine ba manyete pho ya iboma na mumphata, na nzala, iwa na manyama ma kabu ma mokyisi. ⁹ Imbele saa ingola Nwana wa mpate ingyende sa itano, naweni o se ya etumbelo mikali ma bato baaboma bēe pho ya lloba sa Nwaphongo na pho ya bonzoka pha bēe pha iimola Simo Elaa. ¹⁰ Babaka baañwane na bokusi bekye: «Owakolo Mokonzi mosantu, nōnō imbele iye saamoya we yaambinya bato ba mokyisi, na ibaphe etumbu pho ya malongo ma banga?» ¹¹ Bobele, amba yaphe moto na moto etobu eetane. Amba yaonga na bēe obokye baziya nwanabokyi bobo, pho motuya nwanabebi na bēe bayoko basengyesi bēe ibaboma bowababoma bēe mokokye.

¹² Bobele namba ya wene Nwana wa mpate kaingole ingyende sa motoba. Imbele me, manyete mamba ya nyingana na bokusi. Munyete nwanaindaka ndokolo etobu eyindo, emba bokombe bosoo phabutwaka ndokolo malongo. ¹³ Banyasesi ba ikolo bamba ya biya, bayakaa o se ndokolo mbuma ya fige naino iiteiosi ibiye na eweēle. ¹⁴ Ikolo samba yalemoo ndokolo iyakyi sianda sizingyi be. Mangomba masoo na misanga maphikwaka o bilele bia bēe. ¹⁵ Bakonzi ba mokyisi, bato banene, bakonzi ba batuluku, bato ba ezwele na bato ba mwiya, bato basoo ebe baombo naa mansomi, bamba kyemibomba o mabiko ma mabanga mali o mangomba. ¹⁶ Bamba butwa iwoo na mangomba na na mabanga obokye: «Olokaalele, olobombe itakye na Moto ozasi o mumbanga nwanabokonzi pho yo salowene, na itakye na yoo ya Nwana wa

* 6:6 6.6 Mbama ikyi be ndokolo lōso. † 6:6 6.6 Mbama ikyi be ndokolo maanza. ‡ 6:6 6.6 Mauta ma olive.

mpate! ¹⁷ Pho mokolo muunene
 nwa yoo ya bee mokokyi.
 Owamoteme nza?»

7

Elembetele ya Nwaphongo

¹ O sima ya maphoo mamana,
 namba ya wene banze bane
 batemi o mambale maso mane ma
 manyete. Bateye biweele bine ba
 manyete pho ya obokye na ewele
 yoo yoo salekana o manyete, na
 o ikolo sa mpiko eenene naa mi
 nwete. ² Emba namba ya wene
 anzelu omoyoko kaute bitokolo
 munyela. Mwanze me aphilaka
 elembetele ya Nwaphongo oli
 na bomoo. Na nwesi mokusi,
 amba ya anwanela banze bane
 bazwaka makokyi ma ikyela
 mokyisi na mpiko eenene bofe:
³ Yokye: «Sakyela mokyisi bofe,
 naa mpiko eenene naa nzete!
 Tosengyesi itaunva ikyela elem-
 betele o mambanda ma bato ba
 etoma ba Nwaphongo wa banga.»
⁴ Emba namba yaoka motuya
 nwa bakyelaka bee elembetele o
 mambanda ma bee. Babaka bato
 nkoto munkama na makoo mane
 mbuka ine, ba mafota maso ma
 bana ba Isalayele. ⁵ Nkoto iko
 mbuka ibale ba ibota sa Yuda,
 nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa
 Lubeni, nkoto iko mbuka ibale ba
 ibota sa Gadi, ⁶ nkoto iko mbuka
 ibale ba ibota sa Asele. Nkoto iko
 mbuka ibale ba ibota sa Nefitali,
 nkoto iko mbuka ibale ba ibota
 sa Manase, ⁷ nkoto iko mbuka
 ibale ba ibota sa Simeyo, nkoto
 iko mbuka ibale ba ibota sa Levi,
 nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa
 Isakale, ⁸ nkoto iko mbuka ibale
 ba ibota sa Zabulo, nkoto iko
 mbuka ibale ba ibota sa Zozefu,
 nkoto iko mbuka ibale ba ibota
 sa Benzame. Bee baso bazwaka
 elembetele ya Nwaphongo o
 mbanda.

Moluku nwa bato baolomo

⁹ O sima ya maphoo mamana,
 namba kula yakyeka. Namba
 yawene moluku mwikye nwa
 bato mootemokokyi na moto
 itanga. Yabaka nkyisi iso, mafota
 maso, bato baso na noko iso.
 Batemkye o boo pha mumbanga
 nwa bokonzi na o boo pha Nwana
 wa mpate. Balati bitobu bianda
 bitane na nkanga ya mabila o
 mafoko. ¹⁰ Babaka baanwane
 na nyesi inkusi bekye: «Tobikyi
 na Nwaphongo wa banga ozasi
 o mumbanga nwa bokonzi, yo
 na Nwana wa mpate.» ¹¹ Emba
 banze baso balungyaka mum-
 banga nwa bokonzi, bankumu
 na manyama mane mamba kaa o
 boo pha mumbanga nwa bokonzi
 mafoo o se, bamba kumisa
 Nwaphongo. ¹² Babaka bawo
 beekye:

«Ame!

nkuma, nkyemo, zebi, melesi,
 ngambo, mwiya na bokusi
 ibe na Nwaphongo wa banga pho
 ya bofele na bofele! Ame!»

¹³ Monomo na bankumu amba
 ya ntuna: «Bato balati bitobu
 biitane, bali banza, bambi uta
 bi?» ¹⁴ Namba ya mobuyisa
 ngakye: «Nkolo, kyeebe nde we.»
 Amba ya wo na nga yokye: «Eli
 bato banyokolo bee na boikye.
 Bakunyola bitobu bia bee na ma-
 longo na Nwana wa mpate, yango
 mena bitobu ba bee sabutwa bi-
 tane.»

¹⁵ Yango mena batemi o boo pha
 mumbanga nwa bokonzi
 nwa Nwaphongo.

Bamokyelele o Tempelo ye na
 moo na mokolo,
 emba oozasi o mumbanga nwa
 bokonzi aababomba o se ya
 molaku nwe.

¹⁶ Ete bakule oka nzala,
 ete bakule oka phowa ya maa,
 moo na mowewe itikule batumba.
¹⁷ Pho Nwana wa mpate ooli onte
 ya mumbanga nwa bokonzi
 amoba mokosi wa be.

Amokye na bée o elele ekyetokolo
maa,
maa maambya bomoo,
Emba Nwaphongo amokunyola
mbembe ikyitokolo o miyo
ma bē.

8

*Nwana wa mpate kaingole
ingyende sa sambo*

¹ Waingola Nwana wa mpate
ingyende sa sambo, ikolo samba
yaikala bose phenephe na ete ya
ngonga. ² Emba namba ya wene
banze sambo baateme o boo pha
Nwaphongo. Bamba ya baphe
mbenzo sambo.

³ Mwanze mosuu amba ya teme
phenephe na etumbelo. Aphilaka
etumbele ya malasi eya kyela bée
na itela, bamba mophe malasi
maikye. Amba mañonzela na
mañondesi ma basantu baso o
ikolo sa etumbelo eya kyela bée na
itela eli o boo pha mumbanga nwa
bokonzi. ⁴ Bobele zungu sa malasi
samba uta o eboko ya anzelu,
samba baa o boo pha Nwaphongo
elele yonoyo na mañondesi ma
basantu. ⁵ Sima, anzelu amba ya
kpa etumbele ya malasi, amba ya
etonza na mwenya nwa etumbelo,
amba evaka o se. Bobele bingy-
inzi biamba yakyela, nyesi yamba
okona, nkakasi yamba kyela na
manyete mamba nyingana.

Mbenzo motoba ya etatele

⁶ Baanze sambo baaphilaka
mbenzo sambo, bamba miñongya
pho ya iyulela.

⁷ Mwanze owa o boo amba
yaulela mumbenzo nwe. Mang-
bandangbala na nwenya na mal-
ongo yamba yakaa o se molongo.
Etee yonoyo ya manyete mi biato,
mopha monomo nwa nzete mi
biato na nkata imbyo yazikaka.

⁸ Mwanze owa ifale amba
yaulela mumbenzo nwe. Ekpele
yonoyo eyaulana na ngomba
enene ya mwenya yamba kye kaa

o mpiko eenene. Etee yonoyo ya
mpiko eenene mi biato yamba
butwa malongo. ⁹ Ndambo
yonoyo ya bikyelamo biibe o
mpiko eenene mi biato yamba wa,
na ndambo yonoyo ya masuwa mi
biato yamba otono.

¹⁰ Mwanze owa iyato amba
yaulela mumbenzo nwe. Nyasesi
monomo omunene amba biya o
ikolo, kangyengye ndokolo yanzi.
Amba kye ka o etee yonoyo ya
ebale mi biato na o bilele bitokolo
maa. ¹¹ Nkombo ya nyasesi
me eli (Bololo). Mophaa nwa
maa monomo mi biato nwa but-
waka bololo, emba bato baikye
bamanywaka maa me ma bololo
mamana bawaka.

¹² Mwanze owa ine amba
yaulela mumbenzo nwe. Etee
yonoyo ya moo mi biato, na etee
yonoyo ya bokombe mi biato,
na etee yonoyo ya banyasesi
mi biato ya nyinganaka. Bitee
bianyinganaka biamba butwa
enzombi. Nzanga ebungye
ndambo yonoyo ya saa ya yango
mi biato na mokolo nde homo
mobungye ndambo yonoyo ya
enzombi ya yango mi biato.

¹³ Bobele namba kula yakyeka.
Naesi yawene koko yonoyo kye-
phumbwe o ikoloo. Naesi yaoka
kyanwane na bokusi obokye:
«Eye Ngongo! Eye Ngongo! Eye
Ngongo pho ya bato ba mokyisi,
pho ya mbenzo ya mbomela
yamoulela Baanze baato!»

9

¹ Bobele anzelu wa itano amba
ya ulela mumbenzo nwe. Namba
yawene nyasesi monomo auti o
ikolo amba ka o se. Emba bamba
mophe iphungola sa ibela siinene
siizindo. ² Nyasesi me amba
yazibola sina ibela me siinene
siizondo. Zungu samba ya tokolo
omo ndokolo zunguu sitokolo o
itumbu siinene. Emba munyele
na muuwe yabutwaka sindo.

³ Bobele ntete yamba tokolo o sina zungu, yamba nyangwa o mokyisi. Bamba iphe bokonzi ndokolo boli na maphalakasa ma manyete. ⁴ Bamba katela ntete me obokye yango saoto nkata, ndemo na nzete. Kasi ikyele bofe nde bato batebali na elembetele ya Nwaphongo o mbanda. ⁵ Tebaikaka phe ntete nzela ya ifoma bato me, kasi nde ya ibanyokolo na bokusi makombe matano. Bolosi bokyele waatwe ntete me boli ndokolo waatwe iphalakasa moto. ⁶ Nkolo me, bato bamoluka iwa kasi ete basizwe. Bamoima iwa kasi iwa saabalota.

⁷ Ntete yaulanaka na mapunda mabongya bée pho ya ebasi. O nzoto ya yango, yalataka biboko ndokolo na eboko ya itela. Maboo ma yango mabaka ndokolo maboo ma bato. ⁸ Yabaka na suwe ndokolo suwe ya babasi, emba mino ma yango mabaka ndokolo mino ma gbogbo. ⁹ Mantolo ma yango mabaka ndokolo ilati ebuni, toko ya maala ma yango yabaka ndokolo toko ya mitomba mbila moibende bée na mapunda maikye maakyilingane o ebasi. ¹⁰ Ntete me yabaka na bitengu ndokolo nyela ya maphalakasa. Emba na bitengu me, yakokaka ikyela bato bofe pho ya makombe matano. ¹¹ Mokonzi nwa ntete eli anzelu wa ibela siinene siizindo. Na munoko nwa Ebele bamobangye «Abado», emba na munoko nwa baela bamobangye «Apoliyoni»,* kyelukye iwoo obokye «Mooti». ¹² Ngongoo eya o boo eleka. Kyeka mangongoo mabale maakule yaa o sima.

Mumbenzo nwa motofa mooka

¹³ Bobele anzelu owa motofa amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yaoka nyesi monomo moute o matuu ma

etumbelo eya itela eeli o boo pha Nwaphongo. ¹⁴ Nwesi me nwanoko na anzelu owa motofa owa philaka mumbenzo obokye: «Ingola banze bane bakanga bée phenephe na ebale ya Efrate.» ¹⁵ Bamba ya ingola banze bane babaka baziya nde sina imbele, muna mokolo, bona bokombe na ena epha eya sengyelaka bée ifoma ndambo yonoyo ya bato mi maato. ¹⁶ Emba namba yaoka motuya nwa batuluku banwane na mampunda. Babaka bamiliyo nkama ibale. ¹⁷ Nabawenkye, ndokolo o ndoto, mampunda na baná baa mabaa. Balataka bibende ba mangola ndokolo nwenya, bulee ndokolo ibanga sa motiya, boli ndokolo mobulubutu mookusi. Nzoto ya mapunda yabaka ndokolo nzoto ya gbogbo, emba noko ya bée yabaka kyilowe nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi. ¹⁸ Nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mootumbe yaabaka noko ya bée kyilowe, eli mangongoo maanene maato maabomaka ndambo yonoyo ya bato ba mokyisi mi maato. ¹⁹ Pho bokonzi pha mampunda boli o noko na o nyela ya be. Nyela ya bée yaulana na manzo, nyela me ili na nzoto ikyibasungye na ikyela bofe.

²⁰ Kasi mangongoo maanene me temaika boma bato baso. Bato baikalaka tebaika le bitoma ba maboko ma bée bibe, baikalaka nde ikumisa malobo maabe, bikyeko biakyela bée na itela, na bibuni, na mabanga naa na nzete, bitebikokyi iwene, naa iyoka, naa itambula. ²¹ Bato me tebaikaka le ifoma, mpee, ikyela bondumba na iba.

10

Mwanze na buku bookyiky

* 9:11 9.11 Kyelukye iwoo obokye: «Mooti».

¹ O sima ya maphoo me, namba ya wene anzulu mosu, mokusi, kaute o ikolo. Impata sonso simozingyi ndokolo alati etobu, nkyemo izingyi boo phe. Boo phe phabaka ndokolo munyele, makolo me ndokolo makonzi ma nwenya. ² O eboko ye, aphilaka buku bokyiki bozibosi be. Amba ya teye itambe se sa boloo o ikolo sa mpiko eenene, itambe sa bowe o ikolo sa manyete. ³ Amba yaanwana na nyesi mokusi ndokolo gbogbo kyebule. Waunva yo iyanwana, bingyinsi sambo bamba ya okana. ⁴ Emba waunva ika bingyinsi sambo, naunvaka koma maphoo maokaka nga. Naesi yaoka nyesi monomo mouti o ikolo mowo na nga obokye: «Maphoo maawo bingyinsi sambo maikale ingyende, samba na makoma.»

⁵ Bobele anzulu owa wenekye nga atemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete, amba yakata seleka Nzambe, ⁶ na nkombo ya Nwaphongo ooli na bomoo pho ya bobele na bobele, owa kyela ikolo, muse, mpiko eenene na iso ili omo. Mwanze yokye: «Nkolo eteikule ba! ⁷ Kasi nkolo yamooka be anzulu owa sambo atati iulela mumbenzo nwe, yamoba ikokysisama sa sekyele ya Nwaphongo, bowaeyimola yo basali be baimosi.»

⁸ Emba nyesi nwa okaka nga moute o ikolo nwaamba kula wo na nga obokye: «Kyende, kpa buku boingosi be o maboko ma anzulu otemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete.»

⁹ Namba ya susana phenephe na anzulu, namba ya mofondo obokye ampe buku bookyiki. Amba ya wo na nga yokye: «Obokpe obozee. O ibu sa we, buku me phamoba bololo, kasi

o munoko phamoba lele ndokolo boo.»

¹⁰ Namba yakpa buku me bookyiki o maboko ma anzulu namba ya bozaa. O munoko nwa nga, phabaka na lele ndokolo boo, kasi waunva nga ibozaa, pha butwaka bololo o nkundu ya nga. ¹¹ Bobele bamba ya wo na nga: «Osengyesi ikula imola yaabongya Nwaphongo pho boiyke pha bato, pho ya nkyisi, pho ya noko, na pho ya bakonzi.»

11

Manzoka mabale

¹ Bobele, bamba ya mpe emekyelo ya phanda. Baamba ya wo na nga obokye: «Teme, kyende meka phanda pha tempelo ya Nwaphongo, na etumbelo. Oombe na tanga motiya nwa bato baakumisa Nwaphongo omo. ² Ole mokpengba nwa tempelo, samumeka, pho baunva molele bato batebaebe Nwaphongo. Be bamokiyita mokyisi mosantu na makolo makombe mako mane mbuka mabale. ³ Emba namotoma manzoka ma nga mabale obokye nkolo nkoto na mikama mibale mbuka mako motoba, balate mangoto,* baumole maphoo ma nga.»

⁴ Manzoka mabale me, eli nzete ibale ya olive na mabele mabale matemisi o boo pha Nkolo wa mokyisi. ⁵ Bo moto monomo amekyi ibakyela bofe, nwenya nwa motokolo o noko ya be, emba nwa motoboma baine ba be. Nde phele, bo moto amekyi ibakyela bofe, mowesi nwa be mosengyesi iba ndengye mena. ⁶ Manzoka me mali na bokonzi pha ikanga ikolo, emba na mbula tekoki na ino mi nkolo ikyimole be maphoo ma Nwaphongo. Bali na bokonzi pha ibuya maa

* 11:3 11.3 Balataka ngoto pho ya iteya obokye bali na ilaka.

malongo na pha itoma bisenzo biikye o mokyisi nde bozingyi be. ⁷ Emba wamunva be iwo maphoo pho ya Nwaphongo, nyama ekyetokolo o ibela siinene siizindo yamoya nwana na be, yabaleka na bokusi, yababoma. ⁸ Bifembe ba be bamoikala o musongo nwa mokyisi munene moeoya be na nkombo ya Sodomo na Ezipito, nde elele me eya bakaka be Nkolo o ekulusu. ⁹ Pho ya nkolo iyato na ndambo, bato baso, noko iso, na nkyisi iso yaamoyaa pho ya iyakyeke bibembe me, emba etebaanole obokye babikunde. ¹⁰ Bato baso ba mokyisi bamoba na nkyisa pho ya iwa sa be, bamokumba, bamoumana mbolo, pho baimosi ba Nwaphongo babale babana tebaikaka balese bese. ¹¹ Kasi sima ya ina nkolo iyato na ndambo mina, moemo nwa bomoo mouti na Nwaphongo, mobanyolesi, emba baamba ya teme. Emba bato babaka babakyeke, babuto na phakolo boobo. ¹² Baamba yaoka nyesi mokusi o ikolo mobawole obokye: «Baa o ni!» Baamba ya baa o ikolo onte ya impata, o miyo ma baine ba be. ¹³ Nde o sina imbele, manyete mamba ya nyingana na bokusi penza. Etee yonyo ya mokyisi mi bikoo yaamba ya beko, emba bato koto sambo bamba wa o etokya me. Baabikaka, na bona boobo, bamba kumisa Nwaphongo owa ikolo.

¹⁴ Ngongo eya ibale elekaa. Kyeka, waikasi nwana fonte bofo, ngongo eya iyato kyeye.

Mumbenzo nwa sambo

¹⁵ Bobele, anzelu owa sambo amba yaulela mumbenzo nwe. Nyesi nkusi yamba ya okana o ikolo, kyiwo obokye: «Uñwanwa eye, bokonzi pha mokyisi bobuto oka Nkolo wa banga na Klisto we, amobaa na bokonzi pho ya bobele

na bobele!» ¹⁶ Bankumu mako mabale mbuka bane baabaka bazasi o mbanga ya be o boo pha Nwaphongo, bamba kaa maboo o se, bakumisa Nwaphongo ¹⁷ bekye: «Nkolo Nwaphongo ekambambasi, iwe owabaka na ooli, toephe melasi pho okyelesi mwiya nwa we munene emba oteye bokonzi pha we. ¹⁸ Emba bato ba nkyisi iso batombi, kasi nde yoo ya we eesi. Eli nde imbele sa iyunva bato batoko mokyisi, isambisama pho ya bawe. Eli imbele samophe we mbano oka basali ba we baimosi, basantu na baakumole nkombo ya we, ebe bato pha ebe bato baanene!»

¹⁹ Emba tempelo ya Nwaphongo eli o ikolo yamba zibwa. Mobeta nwa sangola nwanba wenene o tempelo ye. Bobele nkakasi yamba ya wanda, nyesi ya bato yamba yaokana, bingyinsi, manyete mamba nyingana na mbula ekusi eya mangbandang-bala yamba noo.

12

Nwanwasi na Dalagona (nyama eli ndokolo Mungoto)

¹ Elekyesako yonyo enene etokosi o ikolo: Nwanwasi monomo alati munyele ndokolo etobu, bokombe o se ya makolo me, emba o moto nwe alati eboko ya bokonzi ya banyasesi iko mbuka babale. ² Abaka na ibu, abaka kaanwane nzanga pho ya bolosi pha eswete ya ibota.

³ Bobele elekyesako esuu ekuli tokolo o ikolo: Yabaka Dalagona yonyo enene ya mangola ndokolo nwenya. Yabaka na nzoto sambo na membe iko, emba moto monomo na monomo nwalataka eboko ya bokonzi. ⁴ Nwela nwe nwakomboko mopha monomo nwa banyasesi ba ikolo mi biato, abavakaka o se. Dalagona yamba kye teme o

boo pha njwasi okolukye ifota pho aze njwana me wa motokolo yo. ⁵ Bobele, amba ya fota njwana wa lele. Eli yo moto owamokamba mabota maso na bokusi na phimbo ya ebuni. Emba bamba ya kye na njwana we phenephe na Nwaphongo na na mumbanga nwe njwa bokonzi. ⁶ Bobele njwanjwasi amba lota o bokye. Nwaphongo amobongyisa elele yonoyo omo pho bamozeya nkolo nkoto na nkama ibale mbuka mako motoba.

⁷ Bobele, ebasi yamba ba o ikolo. Mikayele na banze bee bamba ya njwana na Dalagona. Emba Dalagona na banze baaka yee me banwanaka na be, ⁸ kasi taika koka. Yango mena Dalagona na banze bee tebakulaka ba na elele o ikolo. ⁹ Bamba movaka onze, Dalagona omunene, nzoo eekasi, yo owa laa bee nkombo ya Zabulu na Molemba, mokose wa mokyisi mobimba. Bamovakaka yo na banze bee o se.

¹⁰ Bobele, namba yaoka njwesi monomo mokusi o ikolo mowo obokye:

«Unjanjwa eye, eli imbele sa Nwaphongo wa banga saibikya,

sa bokonzi, na sa mwiya;
Masiya we aweninye bokonzi phe.
Pho bamovaka o ifanda,
iyo owabaka kasongyele bebi na banga na moo na mokolo o boo pha Nwaphongo wa banga.

¹¹ Kasi bee bamolongyi na malongo ma Nwana wa mpate, na pho ya bonzoka pha bee pho ya Iloba sa Nwaphongo. Baanola iyambya bomoo pha bee nono o ibaa salota iwa.

¹² Yango mena ba na nkyisa, ikolo na bato baazasi omo. Ngongoo eli na bee, mokyisi na mpiko eenene, pho Zabulu auti oli bee, atondi na yoo ekusi,

pho aebi obokye takuli ba na nkolo nzikye.»

¹³ Wa wene Dalagona obokye bamovakyi o se, amba tata iwinya njwanjwasi owabotaka njwana wa lele. ¹⁴ Kasi bamba ya phe njwasi mapapusa mabale ma koko enene pho aphumbwe obokye abee itakye na nzoo, o elele eya mobongyisa bee pho ya imozeya bipha biato na ndambo. ¹⁵ Bobele, nzoo yamba ya lowa maa maikye ndokolo ebale o sima ya njwanjwasi pho mamozinza. ¹⁶ Kasi manyete mamba ya sunga njwanjwasi, emba manyete mamba ingwa mamba ya mina ebale eya lowaka Dalagona. ¹⁷ Bobele, na yoo ekusi eli ne na njwanjwasi, Dalagona amba buya mabita me nde na mumboto njwa njwanjwasi me njwaikalaka, eli baakumole mibeko ma Nwaphongo na bali manzoka ma Yesu. ¹⁸ Bobele, Dalagona amba ya kye teme o mokukulu njwa ebale eenene.

13

Manyama mabale ma kabu

¹ Bobele, namba ya wene nyama yonoyo eya kabu etokosi o mpiko eenene. Yabaka na membe iko na na nzoto sambo. O ikolo sa zembe sonoso na sonoso, yalataka eboko ya bokonzi, emba o ikolo sa nzoto me bakomaka nkombo ekyetole Nwaphongo. ² Nyama eyawenekye nga yaulanaka na ngo. Makolo ma yango mabaka ndokolo maka ulusu, emba munoko njwa yango ndokolo njwaka gbogbo. Emba Dalagona amba ephe bokusi phe, mumbanga nwe njwa bokonzi na bokonzi bonene. ³ Moto monomo mi nzoto ya Nyama mena njwabaka ndokolo mozokyi phota ya iwa, kasi phota enene mena yamba bela. Mokyisi munsu njwa kamwaka, njwamba butwa

ibenga ena Nyama. ⁴ Emba baso bamba ya kumbela Dalagona pho aphekye Nyama bokonzi. Bamba na ya kumbela Nyama bekye: «Ookoka na Nyama nza? Ookokyi injwana na yango nza?»

⁵ Nyama yamba ya pheeme nzela ya imitata na ya itola. Emba yamba ya pheeme bokonzi pha ikyela etoma makombe mako mane mbuka mabale. ⁶ Yamba ya ingola munoko pho ya itola Nwaphongo, pho ya itola nkombonye, na elele ezasi yo na bato baali ne o ikolo. ⁷ Nyama yamba ya pheeme makokyi ma injwana mabita na basantu na maibanyete. Yamba kula ya pheeme bokonzi oikolo sa mabota maso, bato baso, noko iso, na nkyisi iso. ⁸ Bato baso bali o mokyisi, tata o etatele ya mokyisi, batebaika bee koma nkombonye o buku pha bomoo pha njwana wa mpate owa boma be, bamokumbela nyama me.

⁹ Oli na matoo ma ioka, aokye
¹⁰ Owa lakyema mobokami, bamoboka.
 Owalakyema obokye amowa na sendo, amowa na sendo.
 Eli imbele sa basantu sa ilendendala na sa iphila ianola.

¹¹ Bobele, namba yawene nyama eya ibale kyetokolo o manyete. Yabaka na membe mabale ndokolo njwana wa mpate, kasi yabaka kyewo ndokolo Dalagona. ¹² Eli na bokonzi bosoboli na nyama eya obo eya tokoloko o mpiko eenene, kyebokyelele o boo pha nyama me. Nyama eya tokoloko o manyete na bato baso bali o mokyisi bakumbelaka nyama eya tokoloko o mpiko eenene eyazokaka phota ya iwa eya belaka. ¹³ Yakyelaka bilekyesako binene, nono o iuya njwenya mouti o ikolo nono o se o miyo ma bato baso. ¹⁴ Pho ya

makokyi maephe bee maikyela bilekyesako biso babina o miyo ma Nyama eya o boo, yazwa nzela ya ikosa bato baso ba mokyisi. Nyama me yaabatoma nono o iteye ekyeko pho ya ngambo ya nyama eyabaka na phota ya sendo eyakulaka butwa na bomoo. ¹⁵ Bobele, bamba phe nyama me makokyi maiphe ekyeko ya nyama bomoo, na ndengye obokye ebutwe iwo na iboma moto munsu owa moba sakumbela ena ekyeko. ¹⁶ Bobele, nyama me yamba tomisa bato baso na bokusi, baphomba na bangyengye, bato ba ezwele na babola, bansomi na baombo obokye bazwe elembetele o eboko ya boloo naa o mbanda. ¹⁷ Emba moto takokyi iomba na iungya ekpele botali na elembetele me, naa nkombonye ya nyama naa motango mokokaa na nkombonye.

¹⁸ Wawa waongye zebi. Moto oli na malondo atokolo tina ya motango njwa nyama, pho eli motango njwa moto. Emba motango nwe eli nkama motaba na mako motoba mbuka motoba (666).

14

Nwana wa mpate na bato baikola yo

¹ Bobele, namba kula yawene Nwana wa mpate atemi o ikolo sa ngomba ya Siona. Abaka yo na bato nkoto mukama na mako mane mbuka ine (144.000). Nkombonye ya Nwana wa mpate na nkombonye ya ango makomamaka o mambanda ma bee. ² Bobele naesi yaoka njwesi monomo mouti o ikolo, njwaulanaka na toko ya kanda ya ebale enene na na toko ya engyinsi eekusi. Emba molomba njwa okaka nga njwabaka ndokolo waaboko bawandi ba isangyi. ³ Bobele bato me babaka batube zembo

siinyakune oboo pha mumbanga njwa bokonzi na oboo pha bikyelamo bine bili na bomoo na oboo pha bankumu. Moto takokaka ieba zembo me, bote yabaka nde bato nkoto munkama na mako mane mbuka ine (144.000) baikola bEE o mokyisi. ⁴ BEE tebaika eba babasi, tebaikaka oto nzoto ya be. Babaka babengye Nwana wa mpate bilele biso biikyende yo. BEE baikolamaka onte ya bato ndokolo mbuma ya boo pho ya Nwaphongo na pho Nwana wa mpate. ⁵ Noko ya bEE teyaika woo bole, tebali na mooya.

Imbele sa itenela bato bolombe sikokyi

⁶ BobeLe, nambakula yawene anzelu mosuu kaphimbwe o ikolo owoo. Abaka na Simo Elaa eya bobele ya iyimola bato baso bali o mokyisi, bato baso, mabota maso, noko iso. ⁷ Abaka kawo na njwesi mokusi: «Lota Nwaphongo, omokumbele! Pho imbele se sa isambisa bato sikokyi. Kumbela mokyisi wa ikolo na munse, wa mpiko eenene na bilele bitokolo maa o manyete!»

⁸ Emba anzelu mosuu owa ibale amba ya benga owa o boo, amba wo yokye: «Ekaa, ekaa, Babilone eenene! Yango eyabaka kyenye-weya bato ba nkyisi iso maleku ma yoo ya bondumba pha yango!»

⁹ BobeLe, anzelu mosuu owa iyato, owabaka kababengye, amba wo na njwesi mokusi yokye: «Bo moto akumbesi nyama na ekyeko ya yango, bo azwe elembetele o mbanda naa o eboko, ¹⁰ amunyweya maleku maabongyi bEE o kopho ya yoo ya Nwaphongo, sa nkaa ya imakonda. Moto me amowene mpasi onte ya njwenya na onte ya mobulubutu mootumbe, o boo pha banze basantu na o boo pha Nwana wa mpate. ¹¹ Bato baso

bakumbele nyama na ekyeko ya yango, na ozwe elembetele na nkombo ya yango, etebaeme na moo na mokolo. Zungu sa njwenya siibanyokolo samobaka sibaa pho ya bobele na bobele.»

¹² Yango mena, eli imbele sa ilendendala pho ya basantu babombe mibeko ma Nwaphongo na sa iphila ianola oka Yesu. ¹³ BobeLe namba yaoka njwesi monomo mouti o ikolo, mowo obokye: «Koma bobo: Tata unjanwa eye, nkyisa ili na bato baawa onte ya Nkolo.» Bolobo yokye: «Nde phele, baeme pho ya bitoma bia be, pho bitoma bia bEE bibabengye.»

Inoko mbuma ya mokyisi

¹⁴ BobeLe namba kula yawene: Yabaka impata sitane. Emba namba yawene ndokolo njwana wa moto azasi o ikolo sa impata me. O moto nwe, alataka eboko ya bokonzi eyakyela bEE na itela, emba o maboko, aphisi sengu ootu. ¹⁵ BobeLe anzelu mosuu amba ya tokolo o tempelo. Amba yaanwanela na njwesi mokusi ozasi o ikolo sa impata, yokye: «Kyelela sengu ya we, noko mbuma. Imbele sikokyi sa inoko mbuma, pho mbuma ya mokyisi iosi!»* ¹⁶ BobeLe owazalaka o ikolo sa ipata amba ya vaka sengu o mokyisi, emba bamba yanoko mbuma o mokyisi mombimba.

¹⁷ BobeLe, anzelu mosu amba yatokolo o tempelo eli o ikolo. Ne me aphilaka sengu eotu.

¹⁸ BobeLe, anzelu mosu amba yatokolo o etumbelo. Abaka na bokonzi o ikolo sa njwenya, amba yaanwanela na njwesi mokusi anzelu owaphilaka sengu eotu, yokye: «Kyelela sengu ya we eotu, noko bikango ba mbuma ya vinyo bili o mokyisi, pho mbuma ye

* 14:15 14.15 Imbele ya bakawa

iosi.»¹⁹ Bobele anzelu amba ya vaka sengu ye o mokyisi, amba ya noko mbuma ya vinyo yabaka o mokyisi, amba ivaka o isungu sa yoo ya Nwaphongo.²⁰ Bamba ya kye ama ina mbuma o ebonga ya mokyisi, emba isungu me sabutwaka itokolo nde malongo. Malongo me mamba ya luka bakilometele mikama miato, bo iteye mpunda omo nde ezindi nono o munoko.

15

Baanze sambo na bisenzo baa mbomela

¹ Bobele, namba yawene o ikolo elekeyesako esuu enene na ya ikamwa: Banze sambo baphisi bisenzo sambo baa mbomela. Pho yoo ya Nwaphongo yamokokoyisama na bisenzo babina.

² Bobele, namba ya wene ndokolo mpiko eenene eya talatala baeyangyinye na nwenya. Baalonga o ebasi ya nyama, batebaikazwa elembetele ye na motango njwa nkombo ye, batemi o ikolo sa mpiko eenene eya talatala, baphisi masangyi ma Nwaphongo.³ Babaka batube zembo sa Mose, mosali wa Nwaphongo, na zembo sa Nwana wa mpate:

«Nkolo Nwaphongo Ekambambasi,
bitoma ba we bili binene na ba ikamwa!
Mokonzi wa nkyisi insa,
manzela ma we mali ma bosembo na ma phele!

⁴ Nkolo, owa mofa sa elota nza?
Owa mofa sakumola nkombo ya we nza?

Pho we mampenza oli mosantu.
Bato ba nkyisi isa bamoya kusama o foo pha we,
pho bato baso bamowene bitoma ba we ba bosembo.»

⁵ O sima, namba yawene o ikolo, tempelo eli na wobeta njwa sangola eingo,⁶ emba banze

sambo baphilaka bisenzo sambo bamba tokolo omo. Balataka bitobu bia nkungye ya nyama, bitane, bingyengye. O mobimbi, bamizekyitinye na mokaba njwa itela.⁷ Nyama yonyo onte ya manyama mane me yamba yaphe banze sambo bakopho sambo baakyela bee na itela, batondi na yoo ya Nwaphongo oli na bomoo pho ya bobele na bobele.⁸ Bobele, tempelo yamba tonda na zungu pho ya nkyemo ya Nwaphongo na ya mwiya nwe. Bobele, na moto takokaka inyolo o tempelo, nono wakokyaka banze sambo bisenzo sambo.

16

Bakopho sambo ba yo ya Nwaphongo

¹ Bobele, namba yaoka njwesi mokusi moute o tempelo, mowo na banze sambo obokye: «Kyende kye sweya bakopho sambo ba yoo ya Nwaphongo o mokyisi.»

² Emba anzelu owa o foo amba yakye sweya kopho ye o mokyisi. Bobele ingata sonoso siikyele bolosi samba ya tokolo bato baso babaka na elembetele ya nyama na babaka bakumole ekyeko ya yango.

³ Mwanze owa ifale amba ya sweya kopho ye o mpiko eenene. Maa mamba ya butwa ndokolo malongo ma ebembe, emba ekpele eso ekyebikye o motema njwa maa yamba waa.

⁴ Mwanze owa iyato amba ya sweya kopho ye o bibale binene na o bilele bitokolo maa. Emba maa maso mamba ya butwa malongo.

⁵ Bobele namba ya oka anzelu oli mokonzi njwa maa kawo yokye: «Oli na bosembo, iwe Mosantu ooli, na owabaka, pho oli owaakolo moteni wa malombe.

⁶ Phō bowasweyaka bēe malongo ma basantu na baimosi, ombikula baphe nde malongo obokye hanywee.

Bazwe lokokyi na be.»

⁷ Bobele, namba yaoka ηwesi monomō moute o etumbelo mowō obokye:

«Ee, Nkolo Nwaphongo ekambambasi, malombe ma we mali ma phele na ma bosembo.»

⁸ Bobele anzelu owa ine amba ya sweya kophō ye o munyēle, emba munyēle ηwamba ya pheeme nzela ya izikya bato na ηwenya nwe. ⁹ Emba bato bamba zika na mbambisa nkusi. Bamba butwa itola nkombo ya Nwaphongo oli na bokonzi o ikolo sa bisenzo. Kasi tebaikaka bongola ntema ya bēe obokye babutwe imokumbela.

¹⁰ Mwanze owa itano amba ya sweya kophō ye o ikolo sa mumbanga ηwa bokonzi ηwa nyama. Emba bokonzi phe phamba ya butwa o enzombi. Bato bamba butwa imitwa lole phō ya bolosi.

¹¹ Bamba tola Nwaphongo owa ikolo phō ya minyoko na mangata ma be, kasi tebaika le bitoma ba bēe biibe.

¹² Bobele anzelu owa motoba amba ya sweya kophō ye o ebale ya Efrate, emba ebale yamba oma phō ya ibongyisela bakonzi baute mbale ekyetokolo munyēle nzela. ¹³ Emba namba ya wene malobo maato maabe maaulana na mangboku matokolo, bona o munoko ηwa dalagona, booyoko o munoko ηwa nyama, na booyoko bosuu o munoko ηwa moimosi owa boole.

¹⁴ Eli malobo ma bazabulu makyele bilekyesako. Mamba kye oka bakonzi ba mokyisi mobimba, phō mabaangyinya phō ya mabita ma mokolo munene ηwa Nwaphongo Ekambambasi.

¹⁵ Kyeka, naye ndokolo mwibi. Nkyisa na owa mokyengyele na

owa mobanza bitobu bee phō yo sakye bolumbu naa yo sa oka soo.

¹⁶ Malobo me mamba angyinya bakonzi o elele ekyebangye bēe na munoko ηwa ba Ebele «Armagedo.»

¹⁷ Bobele anzelu owa sambo amba ya sweya kophō ye o muuwe. Nwesi monomō mokusi ηwamba ya tokolo o tempelo, moute o mumbanga ηwa bokonzi, mowō obokye: «Wauambo!»

¹⁸ Bobele, yamba ya baa nkakasi, bingyinsi na manyete inyingana na bokusi. Manyete manyinganaka na bokusi na ndengye yonyo obokye naino tolowni bomō tata boli moto o mokyisi.

¹⁹ Mokyisi munene ηwamba kabana na bitee biato, emba nkyisi iso iyoko yamba bukwa. Emba Nwaphongo amba ya umunya Babilone enene. Amba epe kophō etondi na maleku ma yoo ye. ²⁰ Misanga miso milemō na mangomba maso temakuli wenene. ²¹ Mangbandangbala manene maazito mambauta o ikolo mamba ya kalela bato.

Ingbandangbala sonoso sabaka na bozito pha bakuyilo makoo mane. Emba bato bamba tola Nwaphongo phō ya esenzo ya mangbandangbala, phō esenzo me yataaka kula leka boobo.

17

Babilone, eyakolo ndumba

¹ Bobele monomō na banze sambo baaphilaka bakopho sambo aamba yasusinya oli nga. Aamba yawo na nga yokye: «Yaka. Namoteya moambo ηwa ndumba oomunene okobe o mokukulu ηwa mpiko eenene.

² Bakonzi ba mokyisi balalane. Bato ba mokyisi balangaka maleku ma bondumba phe.»

³ Bobele Bolobo phamba ya nyolele, emba anzelu amba yakye na nga o bokye. Namba

yakyewene njwasi monomo azasi o ikolo sa nyama eya mangola, eyakomamaka nzoto mobimba na mankombo maitola. Nyama me yabaka na nzoto sambo na membe iko. ⁴ Njwasi me, alataka bitobu ba mangola ba motiya, biingyengye ndokolo itela na ndokolo mabanga ma motiya na bayaka. O eboko, aphilaka kopho ya itela etondi na maphoo mabe ma sokoto ya bondumba phe. ⁵ O mbanda ye, bakoma nkombo yonyo ya sekyele: «Babilone oomunene, nyango wa mandumba na wa maphoo ma boobo ma mokyisi.» ⁶ Bobele, namba yawene njwasi me alangyi malongo ma basantu na malongo ma manzoka ma Yesu. Waamowene nga, nakamwaka na bokusi koleka. ⁷ Ndokolo anzelu kambe ya wo na nga yokye: «Kokamwe pho ya'ye? Namoeyimola sekyele ya njwanjwasi na ya nyama eemunyanje, eeli na nzoto sambo na na membe iko. ⁸ Nyama eeweni we mena yabaka, kasi tekuli ba. Yamotokolo o ibela sinene siizindo, emba yamoya lekana nono o ewele ya yango. Emba bato ba mokyisi batebaika koma bee nkombo o buku pha bomoo tata etatele ya mokyisi, bamokamwa wamowene bee nyama. Pho nyama me yabaka, tekuli ba, kasi yambakula yaa.»

⁹ «Wawa waongye ibaa na malondo na na zebi sa ikokolela maphoo. Nzoto sambo eli makosi sambo elele eezasi njwanjwasi me. Makosi me mambe na teya bakonzi sambo. ¹⁰ Bakonzi batano baunva waa, owa motoba alii. Owa sambo naino taesi; kasi waamoya yo, ngala ye etekoko. ¹¹ Nyama eyabaka, emba tekuli ba, eli nde yango nyama eya njwambi. Eli o motango njwa manyama sambo, kasi kye ya

lekana nono o ewele ya yango bobele.»

¹² «Membe iko maaweni we eli bakonzi iko bali naino sakyelela bokonzi pha be. Kasi bamokyelela bokonzi pha bee na nyama nde pho ya njwana imbele mokuwe. ¹³ Bee baso bali nde na phowa yonyo: Iphe mwiya njwa bee na bokonzi pha bee oka nyama.

¹⁴ Bamunjwana na njwana wa mpate, kasi njwana wa mpate aabanyete, pho ali Nkolo wa ba nkolo na Mokonzi njwa bakonzi. Aabanyete yo na baabanga be, baaolo be, na baamiambya ne phele.» ¹⁵ Bobele anzelu amba yawo na nga yokye: «Maa maaweni we, elele ekyezale njwasi owa ndumba, eli bato, moluku njwa bato, nkyisi na noko. ¹⁶ Membe iko maweni we na nyama eweni we, yamoina njwasi owa ndumba. Baamole bombonzi, baamoika na holumbu. Bamoza nsoti ye, bamba na motumba o njwenya. ¹⁷ Pho Nwaphongo akyesi o mandondo ma bee maumunya maikokya phowa ye. Baamakokya na booka. Bamoambya bokonzi pha bee o maboko ma nyama nono imbele samokyisama maphoo ma Nwaphongo.»

¹⁸ «Emba njwanjwasi oweni we, eli mokyisi muunene moli na bokonzi oikolo sa bakonzi ba mokyisi.»

18

Ikaa sa Babilone

¹ Sima me, naesi ya wene anzelu mosuu kaute o ikolo. Abaka na bokonzi bonene, emba nkyemo ye yaweninyaka munse munso. ² Bobele, amba yaanjwana na njwesi mokusi yokye:

«Ekaa, Ekaa, Babilone eenene!
Ebuto eziye ya bazabulu, na ibombo sa malobo maso maa sokoto, na [ibombo

sa mambulu na manyama] maso maasokoto na ma inganga.

³ Pho yabaka kyenyweya bato ba nkyisi iso maleku ma yo ya bondumba pha yango.

Bakonzi ba mokyisi bakyela ne bondumba, na baungye ba mbolo ba mokyisi bamikumee na bomboti phe.»

⁴ Bobele namba ya oka ηwesi mosuu o ikolo mowo obokye:

«Mana oka ye, bεε bato ba nga! Pho bεε saangana ne o masumu me, naa sanyolo o bisenzo biili nde pho ye.

⁵ Pho masumu me manukaa nono o ikolo,

Emba Nwaphongo amba na umunya bitoma be biibe.

⁶ Omokyele nde bowakyelaka yo bebi,

lookyesi yo, omobuyisa lango mbala ifale.

O kopho eyasobinyaka ne maleku me,

omosobinyisa omo mbala ifale.

⁷ Nde bo wamikumolaka yo na bomboti phe,

nde bomo me omobenza minyoko na mangonde.

Pho o ndondo ye abaka kamiwole obokye:

“Nazasi ya mokonzi, sili bozengye, esimbe nakyela ngonde nono mokolo monomo.”

⁸ Pho ya bomo, bisenzo biso bamoyelela nde na mokolo monomo:

Iwa, mangonde, zilo, emba amba na zika na ηwenya. Pho Nkolo Nwaphongo owamosam-bisa ali Ekambambasi.»

⁹ Emba bakonzi ba mokyisi baakyelaka ne bondumba na baakumaka ne baamolela, bamba na miima pho ye, wamowene bεε zunguu sa bozikakye phe.

¹⁰ Bamoteme itakye pho ya ilota minyoko me, bamba wo bekye:

«Eye ngongo! Eye ngongo! Mokyisi muunene, Babilone, mokyisi mookusi,

nde na imbele sikuwe bofo moambo muumbo enyete!»

¹¹ Na baungye ba mbolo balele, bakyele ngonde pho ye; pho na moto taakule omba mbolo ya bεε. ¹² Mbolo ya bεε me eli: Itela, ebuni ya phalanga, mabanga mamotiya, mayaka, bitobu ba bakyela bεε na kungye nsanda na bitobu bamangola, nzete ya solo mpimbo, mbolo ya membe ma mbongo, nzete ya motiya, bibuni, na mabanga ma marbre, ¹³ na mbolo ikyi bongya ntoma, na malasi, na yombo, na mpaka ekye tumbe bεε pho ya iyambya zungu sa solo, na maleku na mauta, na falini na ble, mangombe na mampate, mampunda na mitomba mbila, na baombo na baakyemi. ¹⁴ Emba iso yaamengyelaka we ibuto itakye nawe. Iso ya bomboti na iindaa iyeloti, otokule izwa nono mokolo monomo. ¹⁵ Baungye ba mbolo baakumaka ne, bamobutwa itakye ne pho ya ilota minyoko. Bamolela, bamokyela ngonde, ¹⁶ bamowo bekye:

«Eye ngongo, eye ngongo! Mokyisi muunene ηwa lataka bitobu ba mangola na ba motiya,

na biingyengye ndokolo itela, na ndokolo mabanga ma motiya na mayaka.

¹⁷ Pho nde na ηwana imbele sikuwe ezwele eso yoto!»

Emba batambuse baso ba avinyo na ba masuwa na baso bakyele mabanga, bakyele bitoma na balobi o mpiko eenene, bamba butwa itakye ne. ¹⁸ Wa wene bεε zungu sa ηwenya mozikya mokyisi muunene, bamba butwa ilika nyangye:

«Mokyisi iye mokokanakyi na mokyisi muunene mumu!»

19 Bamba ya phila maboko o nzoto, baamba ya lika nyangye, bazase ngonde, bekye:

«Eye ngongo, eye ngongo!

Mokyisi muunene njwaakumiá bato baso bali na masuwa o mpiko eenene, mombi ototo nde na njwana imbele mokuwe bobo!»

²⁰ Ikolo, kumba pho ya ototo sa njwango!

Na bée basantu, ba toma na bée baimosi, kumba me pho Nwaphongo omosambise pho ya bobo pha ekyelaka yo.

²¹ Bobele anzelu monomo oomokusi, amba tomba ifanga sotoo saulana na munzelo muunene, amba sikumbya o mpiko eenene, amba wo yokye:

«Kyeka, nde bomoo bobo, bowamovaka bée Babilone, mokyisi muunene.

Emba etebakule mowene.

²² Etebakule oka toko ya isangyi oka ya we,

nyesi ya batubi, baulesi ba maphengo na mbenzo.

Etebakule zwa na motusi monomo oka ya we.

Na toko ya munyilele etekule okana oka ya we.

²³ Saa ya tala etekule ngyengye oka ya we.

Ete bakule oka njwesi na munzenga molongyi na ekamba ye,

pho baungye ba we ba mbolo babaka bato banene ba mokyisi,

pho bonganga pha we bokose nkyisi iso.»

²⁴ Emba oka ya we hazwa malongo ma baimosi, ma basantu na ma bato baso baboma bée o mokyisi.

19

¹ O sima ya maphoo mamana, namba yaoka ndokolo nyesi nkusi

* **19:1** 19.1 Alleluya kyelukye iwoo obokye tokumole Nwaphongo. † **19:4** 19.4 Ame kyelukye iwoo: Le obokye ebee babona.

ya moluku njwa bato o ikolo, kyiwo obokye:

«Aleluya! Lobiko, nkyemo na mwiya ili na Nwaphongo wa banga!*

² Pho yo katene malombe me o phele na ná bosembo.

Pho anyeti njwanjasi owa ndumba oomunene owa otoko mokyisi na bondumba phe.

Aenzee malongo ma basali bée mi yo.»

³ Bobele bamba kula yawo bekye: «Aleluya!

Emba zungu sa izika sa mokyisi muunene me sibaa o ikolo pho ya bobele na bobele!»

⁴ Bakumu mako mabale mbuka bane na manyama mane bamba ya kusama o boo pha Nwaphongo, bamba mokumbela ozasi yo o mumbanga njwa bokonzi, bekye: «Ame! Aleluya!»†

Eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpante

⁵ Bobele njwesi monomo njwamba uta o mumbanga njwa bokonzi mowo obokye:

«Kumisa Nwaphongo wa banga bée basali bée baso,

bée bamolote, ebe bée bato pha, ebe bée bato banene!»

⁶ Bobele nakuli yaoka ndokolo toko ya moluku nwikye njwa bato, na ndokolo toko ya maa maikye, na ndokolo njwesi monomo njwa bingyinsi bikusi kyiwo obokye:

«Aleluya, pho Nkolo Nwaphongo wa banga Ekambambasi aweninye bokonzi phe.

⁷ Tosepele, tobe na nkyisa, tomokumole

pho eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpata ekokyi.

Njwasi we amibongye.

⁸ Bamolase etobu ya motiya eya peto ekye ngyengye.

Pho etobu me, eli bitoma ba bosembo ba basantu.»

⁹ Bobele amba yawo na nga: «Koma: Nkyisa ili na bato baabangyi bée o eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpate.» Amba kula wo na nga yokye: «Eye eli phele maloba ma Nwaphongo.»

¹⁰ Bobele, namba yakaa o makolo me pho ya imokusamela. Amba yawo na nga yokye: «Sakyela babona! Nali na nga nde mosali boli we, na boli bebi na we bali manzoka ma Simo ya Yesu. Kusamela nde Nwaphongo. Pho maloba ma Yesu, eli Bolobo pha iimola maphoo.»

Masiya alongyi

¹¹ Bobele, namba yawene ikolo siziboo, ikyeka bofo, punda etane, emba moto owabaaka mi yango nkombo ye Owaakolo na Owa phele phele, yo kasambisa, kambe na njwana ebasi na bosembo. ¹² Miyo me malole ndokolo njwenya, o moto nwe, alati biboko biikye ba bokonzi. Bamokoma o nzoto nkombo yonyo ekyefe nde yo mampenza. ¹³ Alati munkoto monomo munyakata na malongo. Nkombo ye «Maloba ma Nwaphongo.»

¹⁴ Emba batuluku ba ikolo babaka bamobengye o sima ba baa o ikolo sa mampunda batane, balati bitobu ba motiya, bitane, na ba peto. ¹⁵ Bobele, mumphata mootu njwamba tokolo o munoko nwe pho ya iwanda nkyisi. Amoikamba na phaakolo bokusi. Amokyita mbuma ya vinyo o isungu sa yoo ekusi ya Nwaphongo Ekambambasi. ¹⁶ Emba o ikolo sa munkoto nwe na ebelo ye bakoma nkombo: «Mokonzi njwa bakonzi na Nkolo ya bankolo.»

¹⁷ Bobele, namba ya wene anzelu monomo atemi onte ya munyele. Amba yaanjwana

na mambulu maso mabaka maphumbwe o ikolo na njwesi mokusi, yokye: «Yaka, angana bée baso pho ya eseleko enene ya Nwaphongo! ¹⁸ Pho oya zaa nsoti ya bakonzi, nsoti ya bakonzi ba batuluku, nsoti ya baakusi, nsoti ya bapunda na baaba o ikolo sa bée, nsoti ya mansomi maso na ya baombo me, ebe ya bato baa ngambo na ya bato pha!»

¹⁹ Bobele, namba yawene nyama na bakonzi ba mokyisi na batuluku ba bée baanga pho ya njwana ebasi na oozasi o ikolo sa mpunda na batuluku be. ²⁰ Bobele, bamba yaakya nyama yo na moimosi wa bole. Na bilekyesako bakyelaka yo o boo pha nyama, akosaka bato bazwaka elembetele ya nyama na baabaka bakusamele ekyeko ya yango. Bée baso babale, bamba bavaka bamoo o itumbu sa njwenya na mobulubutu mootumbe. ²¹ Emba baaikalaka bamba baboma na mumphata njwaatokokoko o munoko njwa oozasi o ikolo sa mpunda, emba mambulu maso mamba ya mitonzaa na nsoti ya bée.

20

Mambula nkoto

¹ Bobele, namba yawene anzelu monomo kaute o ikolo, aphisi iphungola sa ibela siizindo na munyololo monomo munene o eboko ye. ² Amba yaakya Dalagona, nzoo eekasi, eeli Zabulu na Molembe nde yo, amba ya ebaka maphanga pho ya mambula nkoto. ³ Amba ya evaka o ibela siizindo, saakangaka yo na iphungola na na ingyende pho yango sakula kosa bato ba nkyisi noko waamokoka mambula nkoto. Sima me, yamoonga obokye baeyingole pho ya njwana imbele sikuwe.

⁴ Bobele, namba yawene mbanga ya bokonzi. Baazalaka mi yango, babaphelke ye bokonzi pha isambisa. Namba na yawene mikali ma bato baabomaka bée pho ya bonzoka pha bée pho ya Yesu na pho ya iloba sa Nwaphongo. Na baabomaka bée pho tebaikaka kumbela nyama naa ekyeko ya yango, na baatebaika zwa elembetele o mbanda naa o eboko. Bamba kula butwa na bomoo, bamba ya baa na ngala ya bokonzi bée na Klisto mambula nkoto.

⁵ Eye eli ikundwa sa ntubo.

Bawe baayoko tebaikaka butwa na bomoo oboo pha obokye mambula nkoto mamana makokye.

⁶ Nkyisa na bosantu ilii na baaikundwa sa ntubo.

Iwa sa ifale tesili na bokonzi o ikolo sa be,

bamoba banganga ba Nwaphongo na Klisto,

emba bamobaa na ngala ya bokonzi ne mambula nkoto.

Ekpee ya Molemba

⁷ Emba ho mambula nkoto malekaa, bamba ya tokolo Molemba o boloko, ⁸ emba amokye kosa bato o matuu mane ma munse, nkyisi me baifangye Goge na Magoge. Abaangyinya pho ya ebasi, motango njwa bée moli ndokolo munsengye njwa mpiko eenene. ⁹ Bobele, bamba ya nyangwa o mokyisi mobimba, balungyaka nganda ya basantu na mokyisi njwaalobo bée zinga. Emba njwenya njwautaka o ikolo njwamba ya bazikya. ¹⁰ Bobele, Molemba owabakosaka, bamba mokumbya o itumbu sa njwenya na mobulubutu moozikya, o elele eli nyama na moimosi owa boole. Baamunyokolo na moo na mokolo pho ya bobele na bobele.

Moambo njwaa suka

¹¹ Bobele, naesi ya wene mumbanga monomo muunene motane, na oozasi mi njwango. Na ikolo na munse ya lotaka itakye ne, ya lemoko bobele. ¹² Namba

yawene bawee, baangambo na baapha batemi oboo pha mumbanga njwa bokonzi. Emba bamba yaingola ba buku. Bamba ya ingola na buku bosuu, eli buku pha bomoo. Bamba ya sambisa bawe ikokana na bitoma ba be, nde bo wakoma bée o ba buku. ¹³ Bobele, mpiko eenene yamba yaambya bawe ba yango, iwaa na mokyisi njwa bawe bamba yaambya bawe ba be. Moto na moto asam-bisamaka kokokana na bitoma be.

¹⁴ Bobele, bamba ya bavaka iwaa na mokyisi njwa bawe o itumbu sa njwenya. Itumbu sa njwenya elii iwa sa ifale ¹⁵ Bo moto nkombo ye teyakomamaka o buku pha bomoo, bamovakaka o itumbu sa njwenya.

21

Ikolo siinyakune na munse muunyakune

¹ Bobele, namba yawene ikolo siinyakune na munse muunyakune. Pho ikolo sa etatele na munse njwa etatele yalemoko, na mpiko eenene teyakulaka ba.

² Namba na yawene mokyisi mosantu, Yelusaleme eenyakune, kyeute o ikolo oka Nwaphongo, emibongye ndokolo njwana ngondo oomilangyingyise pho ya ikye vana na lele we.

³ Namba oka njwesi monomo munene motokolo o mumbanga njwa bokonzi, mowo obokye: «Kyeka molaku njwa Nwaphongo onte ya bato. Amozala elele yonyo na be, emba bée bamoba bato be, emba yo amoba Nwaphongo wa be.

⁴ Aabakunyola mbembe o miyo ma be. Iwa etesikule baa. Ngonde etekule baa ilela etesikule baa,

minyoko etemikule baa, pho maphoo ma maakasi malekana.»

⁵ Emba owabaka azasi o mumbanga njwa bokonzi yokye: «Kyeka, nakele maphoo maso maanyakune!» Amba kula wo yokye: «Koma maphoo mama pho maphoo me mali ma phele, makokyi bato ilemela.» ⁶ Amba kula ya wo na nga yokye: «Waumbo! Nga nali alfa na omega, etatele na mbomela. Moto oli na phowa ya maa, naamophe maa ma bomoo nde pha oelele ekyetokolo maa. ⁷ Molongyi amozwa ilaka saasina, emba nga namoba Nwaphongo we, emba yo amoba njwana wa nga. ⁸ Kasi bato ba ibale, na baale ianola, bato ba mpee, na babomi ba bato, bato baakyele bondumba, banganga, baakumisa bikyeko, na bato ba boole, iyalo sa bée sili o itumbu sa njwenya moolole na mobulubutu mootumbe: Mena eli iwaa sa ibale.»

Yelusaleme eenyakune

⁹ Bobele, monomo na banze sambo baphilaka bakopho sambo baatondi na bisenzo sambo ma mbomela, amba yawo na nga yokye: «Yaka, namoeteya njwasi okolukye Nwana wa mpate ilonga.»

¹⁰ Bolobo amba yakye na nga o ikolo sa ngomba enene na eanda. Amba ya nteya mokyisi mosantu, Yelusaleme, eyautaka o ikolo oka Nwaphongo. ¹¹ Nwaabaka mungyengye na Nkyemo ya Nwaphongo. Bongyengyekye me phabaka ndokolo ibanga sonoso sa motiya siiwenninya na mbale na mbale. ¹² Mokyisi me njwa lungamaka na bikuka biinene na bianda. Mokyisi me njwabaka na na mabala iko mbuka mabale. O

ikolo sa mabala me yabaka banze iko mbuka babale na mankombo makomamaka omo. Mankombo me eli mankombo ma mabota iko mbuka mabale ma bana ba Isalaye. ¹³ Bii tokolo munyele wali mabala maato, biikye waa munyele mabala maato, bii soo likolo mabala maato na bii soo ngyele mabala maato. ¹⁴ Emba bikuka bialungyaka mokyisi babiwangyaka na makonzi iko mbuka mabale. O ikolo sa mana makonzi, bakomaka mankombo ma batoma iko mbuka babale ba Nwana wa mpate.

¹⁵ Mwanze owabaka kawo na nga aphilaka mumekyele njwa phanda njwakyela bée na itela. Amekaka phanda pha mokyisi, pha mabala na pha bikuka. ¹⁶ Phanda pha mokyisi me phabaka ndengye yonoyo mambale maso mane. Amba ya meka phanda pha mokyisi na mumekyele njwa phanda njwakyela bée na itela. Nwabaka na phanda pha ba sitade nkoto iko mbuka ibale (12.000).* ¹⁷ Bobele amba yameka bonene pha bikuka. Babaka na bonene pha bakude munkama na mako mane mbuka ine (144), anzelu amekaka phanda me nde bokomekye bato.† ¹⁸ Emba ekuka me baetongaka na mabanga ma zasipe. Mokyisi bamokyelaka na itela sikunyosi be, njwaulanaka na molangyi mungyengye. ¹⁹ Makonzi maso maphisi bikuka ba mokyisi mali ma mabanga ma motiya makomela be. Ikonzi sa etatele sili sa zasipe, sa ibale sa saphile, sa iyato sili saa kalesedwane, sa ine saa emerode, ²⁰ sa itano sili sa saladwane, sa motoba sa kolonaline, sa sambo sa kilisolate, sa njwambi sa belile, sa ibuwa sa topaze, sa iko sa kilizopalase,

* **21:16** 21.16 Sitade, eli mumekyele njwa ba Ela. Sitade yonoyo ekoka na ba metele mikama motoba na mako njwambi (680 m). † **21:17** 21.17 Kude eli emekyele ya ba Ela ekoka na ba satimetele mako matano (50 cm), phanda me babokpe banda o moololu na suka ya munse njwaanda.

sa iko na monomo sa yaseti, sa iko mbuka ibale sa ametisite.²¹ Emba mabala iko mbuka mabale eli mayaka iko mbuka mabale. Ibala sonoso na sonoso basikyelaka na yaka yonyo. Musongo nwa mokyisi njwabaka na itela sakunyola bée siweninya na mbale na mbale.

²² Kasi onte ya mokyisi, sikawene tempelo. Pho tempelo ye eli Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi na Nwana wa mpate.²³ Emba mokyisi me temosengyesi na munyele naa na bokombe pho ya imoweninya. Pho nkyemo ya Nwaphongo kyimoweninya, na Nwana wa mpate ali tala ya njwango.²⁴ Nkyisi yamotambula na saa ya njwango, na bakonzi ba mokyisi bamoeylela nkyemo ya be.²⁵ Mabala ma mokyisi me etebaamazibe na mokolo monomo, pho omo mokolo etemoofe.²⁶ Emba nkyisi iso yamoya na nkyemo na ná kaa ya bée omo.²⁷ Emba ekpele yonyo ya sokoto etenyolo omo, ebe baakyele maphoo maabe maaso naa maabole. Kasi yamunyolo omo nde baakoma bée mankombo o buku pha bomoo pha Nwana wa mpate.

22

¹ Bobele, amba ya nteya ebale ya maa ma bomoo mangyengye ndokolo ibanga sa motiya siweninya na mbale na mbale, maute o mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate.² Onte ya musongo nwa mokyisi, o maphanga ma ebale, yabaka njwete monomo nwa bomoo njwabaka mobote mbuma iko mbuka ibale na mbula. Nwabaka mobote mumbuma monomo na bokombe bonobo, emba maakyi ma njwete me mabaka mabikya nkyisi.³ Etewakule ba ilakama.

Emba mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate njwamoba o mokyisi me, emba basali bée baamokumbela.⁴ Emba bamowene boo phe, nkombo ye bamoekoma o mambanda ma be.⁵ Emba etewakule ba mokolo, etebakule sengyela na tala naa na munyele pho Nkolo Nwaphongo amoba saa ya be, bamoba bakonzi pho ya bobele na bobele.

Iya sa Yesu

⁶ Bobele, anzelu amba yawo na nga bobo: «Eye eli maphoo ma phele na maakoki bato ilemela.» Nkolo Nwaphongo okophe Bolobo oka baimosi, amba ya toma anzelu we pho ya iteya basali bée maphoo masengyesi njwana bonte iya.

⁷ «Kyeka, namoya izele. Nkyisa na moto owamobanza maphoo mawo moimosi o buku bobo.»

⁸ Eli nga Yoane, moto awaoka na owawene maphoo mamana. Waawene na waaoka nga, namba yakaa o makolo ma anzelu owanteyaka maphoo mamana pho ya imokumbela.⁹ Bobele, amba ya woo na nga yokye: «Sakyele babona! Nali moto wa etoma nde boli we na bebi na we baimosi, na baso baabanza maphoo ma buku bobo. Kokusamele nde Nwaphongo!»¹⁰ Bobele, amba kula ya wo na nga yokye: «Maphoo ma moimosi maali o buku bobo, we samakanga ingyende, pho imbele sikomi phenephe.¹¹ Moto ootoli na bosembo aikale nde iba sa bosembo. Emba moto wa bosembo aikale nde na bosembo phe, moto wa maphoo sokoto aikale nde na sokoto mee, emba mosantu akule mibuya mosantu.»

¹² «Kyeka, namoya izele. Emba iphuti sa nga sili na nga. Namophe moto na moto ikokana na bitoma be.¹³ Nga nali Alfa na

Omega, moto owa o boo na owa mbomela, etatele na suka.»

¹⁴ Nkyisa ili na bato baakunyola bitobu ba bée. Pho bamoba na bokonzi pha iza mbuma ya ηwete ηwa bomoo na pha inyolo o mabala ma mokyisi muunenē.

¹⁵ Kasi manva, na banganga, na bato ba fondumba, na babomi ba bato, baakumisa bikyeko, na moto munsō okokyele na owa zinga bōole, bamoikala o nze.

¹⁶ «Nga Yesu, natomi anzeli wa nga pho abe nzoka ya maphoo maso mamana o mangomba. Nga nali munkanga ηwa ibota sa Davidi, nali maanguma okongyengye waa mumbengu.»*

¹⁷ Bobele, Bolobo na ηwasi okolukye bée ilonga, bekye: «Yaka!» Moto okookye awoo ne yokye: «Yaka!» Ooli na phowa

ya maa aye. Okozingye maa ma bomoo, aya makpaa nde pha.

Maphoo ma mbomela

¹⁸ Nga naesi nzoka oka moto munsō ookokye maphoo ma baimosi mali o buku bobo. Bo moto abakyise lowo losuu mi mango, Nwaphongo aamobakyisela bisenzo biawoomo o buku bobo. ¹⁹ Emba bo moto amanye ndambo ya maphoo mi buku pha baimosi bobo, Nwaphongo amumanya iyalo se sa mbuma ya ηwete ηwa bomoo, na saa mokyisi mosantu, yaawoomo o buku bobo.

²⁰ Nzoka ya maphoo mama kawo yokye: «Ee, Namoya izele!» Ame, yaka, Nkolo Yesu!

²¹ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu ebe na bato baso.

* 22:16 22.16 Nyasesi owa mumbengu.